

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

พระพุทธศาสนา

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒

รายวิชา สังคมศึกษา ๓
ภาคเรียนที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา
เวลา ๒๒ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑	รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
ตัวชี้วัด ม. ๒/๑	อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
ตัวชี้วัด ม. ๒/๒	วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธ- ศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน
ตัวชี้วัด ม. ๒/๓	วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของชาติและมรดกของชาติ
ตัวชี้วัด ม. ๒/๔	อธิบายความสำคัญของพระพุทธ -ศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือกับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม
ตัวชี้วัด ม. ๒/๕	วิเคราะห์พุทธประวัติ หรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนเองนับถือตามที่กำหนด
ตัวชี้วัด ม. ๒/๖	วิเคราะห์และประพจน์ติดตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติ สาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด
ตัวชี้วัด ม. ๒/๗	อธิบายโครงสร้างและสาระโดยสังเขปของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ
ตัวชี้วัด ม. ๒/๘	อธิบายธรรมคุณและข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนา แก้ปัญหาของชุมชนและสังคม
ตัวชี้วัด ม. ๒/๙	เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือ วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม และวิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ
ตัวชี้วัด ม. ๒/๑๐	สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติหรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ
ตัวชี้วัด ม. ๒/๑๑	วิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อดำรงตนอย่างเหมาะสมในกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒	เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ
ตัวชี้วัด ม. ๒/๑	ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคล ต่าง ๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
ตัวชี้วัด ม. ๒/๒	มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี ตามที่กำหนด
ตัวชี้วัด ม. ๒/๓	วิเคราะห์คุณค่าของศาสนพิธี และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง
ตัวชี้วัด ม. ๒/๔	อธิบายคำสอนที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง
ตัวชี้วัด ม. ๒/๕	อธิบายความแตกต่างของศาสนพิธีพิธีกรรม ตามแนวปฏิบัติของศาสนาอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การยอมรับ และความเข้าใจซึ่งกันและกัน

๒. สารสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน มีหลายช่วงเวลา หลายวิธีการซึ่งพระพุทธศาสนามีส่วนสนับสนุนการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและเพิ่มความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย เนื่องจากมีอิทธิพลต่อผู้คนทั้งด้านความคิด ความเชื่อ ประเพณี ศิลปะ ภาษา และวิถีชีวิตด้านอื่น ๆ ช่วยหล่อหลอมให้เกิดเอกลักษณ์ที่งดงามของชาติไทย

การศึกษาเรื่องราวพุทธประวัติตอนการผจญมาร การตรัสรู้ การสั่งสอนเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทำให้ได้ข้อคิดเกี่ยวกับการเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยความมุ่งมั่น จดจ่ออยู่กับเป้าหมาย เพียรพยายามจนบรรลุผลสำเร็จ

พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์ที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า โดยจัดระเบียบเนื้อหา หลักธรรมคำสอนเป็นหมวดหมู่ มีการถ่ายทอดต่อกันอย่างเป็นระบบ ทำให้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ายังคงอยู่ และเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนาที่ช่วยให้ผู้สนใจศึกษาเข้าใจเรื่องราว หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาได้ดียิ่งขึ้น

หลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาแต่ละวันมีความสำคัญที่ช่วยให้พุทธศาสนิกชนพัฒนาตนเอง และใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ดังนี้:

๑. โอวาทปาติโมกข์ (วันมาฆบูชา) – เน้นให้ทำความดี ละเว้นความชั่ว และทำจิตใจให้ผ่องใส เป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสงบสุข

๒. อริยสัจ ๔ (วันวิสาขบูชา) – ช่วยให้เราเข้าใจทุกข์และวิธีการดับทุกข์ สร้างความมั่นคงทางจิตใจและทำให้เรารับมือกับปัญหาในชีวิตได้ดีขึ้น

๓. อริยมรรค ๘ (วันอาสาฬหบูชา) – เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อชีวิตที่ถูกต้องและมีศีลธรรม ครอบคลุมทั้งด้านความคิด คำพูด และการกระทำ

๔. ความอดทนและการสละสลวย (วันเข้าพรรษา) – สอนให้ฝึกความอดทนและควบคุมตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานของจิตใจที่เข้มแข็งและลดการทำร้ายตนเองและผู้อื่น

อริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมสำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ความจริงอันประเสริฐ คือ ความจริงเรื่องทุกข์ (สภาพที่ทนได้ยาก) เรื่องสมุทัย (เหตุให้เกิดทุกข์) เรื่องนิโรธ (ความดับทุกข์) และเรื่องมรรค (ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์)

๑. ข้อคิดจากชาดกเรื่อง มิตตวินทุกชาดก คือ การขาดสติปล่อยให้ความโลภ ความหลงเข้าครอบงำ ทำให้เห็นผิดเป็นชอบ และตกอยู่ในความทุกข์ หากมีสติในการใช้ชีวิตย่อมไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน

๒. ข้อคิดจากชาดกเรื่อง ราโชวาทชาดก คือ ความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม การฟังผู้อื่นและการเปิดใจรับฟังคำแนะนำ รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง และมีความยุติธรรมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม

๓. แบบอย่างในการดำเนินชีวิตจากการศึกษาประวัติพระสารีบุตร คือ การแสวงหาความจริงด้วยปัญญา ความอ่อนน้อมถ่อมตน การรับฟังและเคารพผู้อื่น ความอดทน และการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

๔. แบบอย่างในการดำเนินชีวิตจากการศึกษาประวัติพระโมคคัลลานะ คือ ความกล้าหาญในการแสวงหาความจริง ความเพียรพยายาม และมีความเมตตาต่อผู้อื่น

๕. แบบอย่างในการดำเนินชีวิตจากการศึกษาประวัตินางขุชชตรา คือ ความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ ใช้ปัญญาในการเข้าใจธรรมะ มีความซื่อสัตย์ ความกตัญญู และการแบ่งปันความรู้เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น

๖. แบบอย่างในการดำเนินชีวิตจากการศึกษาประวัติพระเจ้าพิมพิสาร คือ มีความศรัทธาและเคารพในพระธรรมคำสอน มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และมีการทำนุบำรุงศาสนาอยู่เสมอ

๗. แบบอย่างในการดำเนินชีวิตจากการศึกษาพระราชประวัติ พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท) คือ ทรงปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด หากพุทธศาสนิกชนทุกคนปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด ตนเองและสังคมย่อมสงบสุข

๘. แบบอย่างในการดำเนินชีวิตจากการศึกษาพระราชประวัติ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส คือ ทรงเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนที่ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ใฝ่รู้ใฝ่เรียน หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ

การกำหนดลมหายใจเข้าออกที่เรียกว่าอานาปานสติ เป็นวิธีการฝึกจิตที่สามารถปฏิบัติได้ในทุกโอกาส เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับคนทุกเพศทุกวัย เพราะสามารถกำหนดรู้ลมหายใจ ดูความเคลื่อนไหวของกายคือท้องที่พองหรือยุบตามจังหวะของการหายใจเข้าออกได้ตลอดเวลา ประโยชน์ของอานาปานสติ จิตที่เป็นสมาธิจะมีพลังเข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง และสงบเยือกเย็น

วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม (หรือวิธีคิดแบบเร้ากุศล) มีการฝึกคิดในทางบวก เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส ช่วยให้ไม่ท้อถอย เกิดความคิดที่จะหาทางออกได้ดีขึ้น นอกจากนั้นคนที่คิดในทางที่เป็นกุศลจะมีมนุษยสัมพันธ์ดี ไม่หวาดระแวงหรือคิดรังเกียจเพื่อนอย่างไรเหตุผล โดยพยายามค้นหาส่วนดีและนำมาใช้ให้เกิดคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อชีวิตและภารกิจที่ปฏิบัติ

วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ต้องปฏิบัติตามทางสายกลาง ไม่สุดโต่งจนเครียดเกินไป และสบายเกินไป เมื่อมีจุดหมายแล้ว บางครั้งอาจจะพลั้งพลาด หรือผิดหวังบ้าง ก็ถือเป็นประสบการณ์ที่จะนำมาเป็นบทเรียนของชีวิตในระยะต่อไป

การดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาสามารถทำให้จิตใจสงบและมีความสุขได้ โดยอาศัยหลักธรรมสำคัญคือ อริยสัจ ๔ ซึ่งชี้ให้เห็นความจริงของชีวิตและแนวทางดับทุกข์ พร้อมทั้งการฝึกจิตด้วย อานาปานสติ เพื่อสร้างสมาธิและความมั่นคงทางใจ อีกทั้งการมีวิธีคิดแบบเร้ากุศล จะช่วยให้เกิดพลังบวกในการดำเนินชีวิต มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถเผชิญปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการใช้ วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ที่เน้นทางสายกลาง ก็จะช่วยทำให้สามารถปรับตัวได้เหมาะสมในทุกสถานการณ์ แม้เผชิญความผิดหวังก็ยังสามารถเรียนรู้และเติบโตได้อย่างมีคุณธรรม

ความเป็นมาของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน พิธีนี้เริ่มต้นตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยนางวิสาขา มหาอุบาสิกาเห็นความลำบากของพระภิกษุในช่วงเข้าพรรษา จึงขออนุญาตถวายผ้าอาบน้ำฝน พระพุทธเจ้าทรงอนุญาต ทำให้เกิดพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนในพระพุทธศาสนา

คำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน ใช้ถ้อยคำแสดงความเคารพในการถวายผ้าแด่พระสงฆ์ เพื่อความสุขและเป็นสิริมงคลแก่ผู้ถวาย

ขั้นตอนการประกอบพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนเริ่มจากการเตรียมเครื่องสังฆทาน การบูชาพระรัตนตรัย รับศีล กล่าวคำถวายผ้าอาบน้ำฝน พระสงฆ์อนุโมทนา กรวดน้ำ และรับพร เป็นลำดับขั้นที่แสดงความเคารพและศรัทธา

มารยาทชาวพุทธ คือการประพฤติตนด้วยความสุภาพ สำนวณ และเคารพต่อพระพุทธศาสนา โดยมีมารยาทที่เหมาะสมทั้งในการแต่งกาย การอยู่ในวัด การปฏิบัติต่อพระภิกษุ และการปฏิบัติธรรม

ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าการเห็นทุกข์นับเป็นโชคของชีวิต ดังนั้น พระพุทธองค์จึงทรงสอนมนุษย์ให้ การรู้ทุกข์เป็นฐานในการตั้งเป้าหมาย จึงควรพิจารณาดูให้รู้แน่ชัดว่ามีความทุกข์เพราะปัญหาใดบ้าง และควรสำรวจ ตรวจสอบปัญหาชีวิตของตนอยู่เสมอ เมื่อพบแล้วจะต้องหาสาเหตุ กำหนดเป้าหมาย และลงมือแก้ไขปัญหานั้นที่ โดยไม่ประมาทว่าเป็นปัญหาเล็กน้อย เพราะการเรียนรู้ปัญหา การรู้จักตั้งเป้าหมาย และการแก้ปัญหาได้ในแต่ละ ครั้งจะเป็นประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่ยั่งยืนในวันข้างหน้า อีกทั้งยังเป็นการสะสมความสุขและความสำเร็จไปทีละน้อย การมองเห็นทุกข์จะทำให้เราไม่ประมาท มองความสุขให้เป็นเป้าหมายของชีวิตทำให้ชีวิตมีความหวังและ มีกำลังใจในการดำเนินชีวิต และเพื่อก้าวข้ามความทุกข์ไปสู่ความสุขที่เป็นเป้าหมาย พระพุทธองค์จึงทรงสอนให้ ประคับประคองชีวิตให้ดำเนินไปด้วยความไม่ประมาท

ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาที่มีรากฐานมาจากศาสนายิว มีโมเสสเป็นศาสดา พระเยซูเป็นศาสดาของศาสนา คริสต์ ทรงปฏิรูปศาสนายิวให้บริสุทธิ์ขึ้นและก่อตั้งเป็นศาสนาใหม่ คือ ศาสนาคริสต์ มีคัมภีร์ที่สำคัญเรียกว่า คัมภีร์ไบเบิล หลักคำสอนของศาสนาคริสต์คือ ต้องมีศรัทธาในพระเยซู และรักเพื่อนบ้าน รักเพื่อนมนุษย์เหมือนรัก ตนเอง โดยยึดหลักบัญญัติ ๑๐ ประการ หลักตรีเอกานุภาพ คือศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียว หลักความรัก และหลัก อาณาจักรของพระเจ้า

สำหรับพิธีกรรมที่เป็นแนวปฏิบัติของศาสนาคริสต์ที่สำคัญ คือพิธีศีลศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญ ดังนี้

๑. ศีลล้างบาปหรือศีลจุ่ม คือพิธีล้างบาปให้แก่ทารกที่เกิดใหม่ หรือผู้ที่เข้ามานับถือศาสนาคริสต์ โดยใช้ น้ำศักดิ์สิทธิ์เทบนศีรษะเพื่อเป็นการชำระบาป

๒. ศีลกำลัง คือ พิธีเจิมหน้าผากด้วยน้ำมัน เพื่อเป็นการยืนยันว่ามีความศรัทธาในศาสนาคริสต์ เป็นการ แสดงถึงความเป็นคริสต์ศาสนิกชนอย่างสมบูรณ์

๓. ศีลแก้บาป คือ พิธีสารภาพบาป โดยชาวคริสต์จะไปโบสถ์เพื่อสารภาพบาปที่ตนได้กระทำไว้กับ บาทหลวง ผู้เป็นตัวแทนของพระเจ้าเพื่อยกบาปให้ และจะคอยตักเตือนไม่ให้ทำบาปอีก

๔. ศีลมหาสนิท คือ พิธีรับศีล โดยการรับขนมปังและเหล้าองุ่น ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนกายและพระโลหิต ของพระเยซูมารับประทาน เพื่อเป็นการระลึกถึงพระเยซู

๕. ศีลเจิมคนไข้ คือ พิธีที่เจิมคนไข้เจ็บหนักด้วยน้ำมันศักดิ์สิทธิ์โดยบาทหลวงเป็นผู้ทำพิธี เพื่อให้ผู้ช่วยมี สติระลึกว่าพระเจ้าอยู่กับเขา เพื่อช่วยให้มีกำลังใจ กำลังกายบรรเทาความเจ็บปวด

๖. ศีลบรรพชาหรือศีลศีลบวช คือ พิธีสำหรับผู้ที่จะบวชเป็นบาทหลวงผู้ทำพิธี โดยมีสังฆราชเป็นผู้ทำพิธี

๗. ศีลสมรส คือพิธีแต่งงาน ซึ่งกระทำในโบสถ์ บาทหลวงเป็นผู้ทำพิธี ทั้งพิธีทางศาสนาและเป็นพยาน โดย จะถามความสมัครใจของคู่บ่าวสาว เพื่อเป็นการยืนยันและแสดงถึงความสัมพันธ์

๘. พิธีมิสซา เป็นการเข้าร่วมสวดมนต์ในโบสถ์ทุกวันอาทิตย์ ซึ่งมักกระทำร่วมกันกับพิธีรับศีลมหาสนิท การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมที่นับถือศาสนาต่างกันสามารถทำได้ผ่านแนวทางต่อไปนี้

๑. เคารพและเข้าใจในความแตกต่าง

- ยอมรับว่าศาสนาแต่ละศาสนามีความเชื่อ พิธีกรรม และแนวปฏิบัติที่แตกต่างกัน
- เปิดใจเรียนรู้หลักคำสอนของศาสนาอื่นโดยไม่ตัดสิน

๒. ใช้หลักคุณธรรมสากลเป็นพื้นฐาน

- ทุกศาสนาสอนให้เป็นคนดี มีศีลธรรม เช่น ความเมตตา ความซื่อสัตย์ และการช่วยเหลือผู้อื่น
- เน้นจุดร่วมของศาสนามากกว่าความแตกต่าง

๓. สนับสนุนการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

- ส่งเสริมการจัดกิจกรรมข้ามศาสนา เช่น งานอาสาสมัคร งานบุญ งานช่วยเหลือสังคมที่ทุกศาสนาสามารถมีส่วนร่วมได้
- สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยไม่ใช้อย่างคำดูหมิ่นหรือก้าวร้าว

๔. ให้ความสำคัญกับกฎหมายและสิทธิขั้นพื้นฐาน

- เคารพสิทธิและเสรีภาพของแต่ละบุคคลในการนับถือศาสนา
- หลีกเลี่ยงการเลือกปฏิบัติหรือกีดกันทางศาสนา

๕. ส่งเสริมการศึกษาที่เปิดกว้าง

- ให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ อย่างเป็นกลางในหลักสูตรการศึกษา
- นำเสนอข่าวสารและตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของผู้ที่มีศาสนาต่างกัน เช่น ข่าวเกี่ยวกับศาสนสถานที่เปิดให้ทุกศาสนาใช้ร่วมกัน หรือการที่ผู้นับถือศาสนาต่างกันช่วยเหลือกันในยามวิกฤต

การอยู่ร่วมกันของผู้ที่มีศาสนาต่างกันจะเป็นไปได้อย่างราบรื่น หากทุกคนมีความเข้าใจ เคารพกัน และร่วมมือกันสร้างสังคมที่สงบสุข ช่วยให้สังคมสงบสุขและเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาสำคัญของโลกที่มีหลักปฏิบัติและศาสนพิธีเฉพาะตัว การเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลามช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างทางศาสนา ซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคม ศาสนาอิสลาม เป็นศาสนาที่มีรากฐานมาจากศาสนาเดียวกับศาสนายิวและศาสนาคริสต์ โดยถือว่าเป็นศาสนาเอกเทวนิยม (เชื่อในพระเจ้าองค์เดียว) มีศาสดามุฮัมมัด เป็นศาสดาองค์สุดท้ายที่ได้รับโองการจากพระเจ้า โดยโองการเหล่านี้ถูกรวบรวมไว้ใน คัมภีร์อัลกุรอาน ซึ่งถือเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์สูงสุดของศาสนาอิสลาม หลักคำสอนสำคัญของศาสนาอิสลามมีชื่อว่า หลักศรัทธา ๖ ประการ และ หลักปฏิบัติ ๕ ประการ (หรือเรียกว่า “หลักอิสลาม”) โดยเน้นเรื่องความเชื่อในพระเจ้า ความเมตตา ความยุติธรรม และการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม

การอยู่ร่วมกันของผู้ที่มีศาสนาต่างกันจะเป็นไปได้อย่างราบรื่น หากทุกคนมีความเข้าใจ เคารพกัน และร่วมมือกันสร้างสังคมที่สงบสุข ช่วยให้สังคมสงบสุขและเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าการเห็นทุกข์นับเป็นโชคของชีวิต ดังนั้น พระพุทธองค์จึงทรงสอนมนุษย์ให้ การรู้ทุกข์เป็นฐานในการตั้งเป้าหมาย จึงควรพิจารณาดูให้รู้แน่ชัดว่ามีความทุกข์เพราะปัญหาใดบ้าง และควรสำรวจตรวจสอบปัญหาชีวิตของตนอยู่เสมอ เมื่อพบแล้วจะต้องหาสาเหตุ กำหนดเป้าหมาย และลงมือแก้ไขปัญหานั้นที่ไม่ประมาทว่าเป็นปัญหาเล็กน้อย เพราะการเรียนรู้ปัญหา การรู้จักตั้งเป้าหมาย และการแก้ปัญหาได้ในแต่ละครั้งจะเป็นประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่ยั่งยืนในวันข้างหน้า อีกทั้งยังเป็นการสะสมความสุขและความสำเร็จไปทีละน้อย การมองเห็นทุกข์จะทำให้เราไม่ประมาท มองความสุขให้เป็นเป้าหมายของชีวิตทำให้ชีวิตมีความหวังและมีกำลังใจในการดำเนินชีวิต และเพื่อก้าวข้ามความทุกข์ไปสู่ความสุขที่เป็นเป้าหมาย พระพุทธองค์จึงทรงสอนให้ ประคับประคองชีวิตให้ดำเนินไปด้วยความไม่ประมาท

ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าการเห็นทุกข์นับเป็นโชคของชีวิต ดังนั้น พระพุทธองค์จึงทรงสอนมนุษย์ให้ การรู้ทุกข์เป็นฐานในการตั้งเป้าหมาย จึงควรพิจารณาดูให้รู้แน่ชัดว่ามีความทุกข์เพราะปัญหาใดบ้าง และควรสำรวจ

ตรวจสอบปัญหาชีวิตของตนอยู่เสมอ เมื่อพบแล้วจะต้องหาสาเหตุ กำหนดเป้าหมาย และลงมือแก้ไขปัญหานั้นที่โดยไม่ประมาทว่าเป็นปัญหาเล็กน้อย เพราะการเรียนรู้ปัญหา การรู้จักตั้งเป้าหมาย และการแก้ปัญหาได้ในแต่ละครั้งจะเป็นประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่ยั่งยืนในวันข้างหน้า อีกทั้งยังเป็นการสะสมความสุขและความสำเร็จไปทีละน้อย การมองเห็นทุกข์จะทำให้เราไม่ประมาท มองความสุขให้เป็นเป้าหมายของชีวิตทำให้ชีวิตมีความหวังและมีกำลังใจในการดำเนินชีวิต และเพื่อก้าวข้ามความทุกข์ไปสู่ความสุขที่เป็นเป้าหมาย พระพุทธองค์จึงทรงสอนให้ประคับประคองชีวิตให้ดำเนินไปด้วยความไม่ประมาท

๓. จุดประสงค์การเรียนรู้

๓.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- ๑) บอกรายละเอียดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างถูกต้อง
- ๒) อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติได้อย่างถูกต้อง
- ๓) บอกรายละเอียดเรื่องราวพุทธประวัติ ตอน ผจญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอนได้อย่างถูกต้อง
- ๔) บอกความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบของพระไตรปิฎกได้อย่างถูกต้อง
- ๕) บอกรายละเอียดหลักธรรมของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน
- ๖) อธิบายอายตนะ ๖ และอภิสัณฐาน ๑๐ ได้
- ๗) บอกความหมาย และองค์ประกอบของอริยสัจ ๔ ได้อย่างถูกต้อง
- ๘) เล่าเรื่องย่อของชาดกและประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่างได้
- ๙) บอกความหมายของอานาปานสติได้
- ๑๐) บอกวิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอูบายปลุกเร้าคุณธรรมได้
- ๑๑) บอกวิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ได้
- ๑๒) บอกการนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอูบายปลุกเร้าคุณธรรมและแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในเหตุการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง
- ๑๓) บอกการนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอูบายปลุกเร้าคุณธรรมแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาดตนเองให้สำเร็จตามเป้าหมาย
- ๑๔) บอกความเป็นมาของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนได้
- ๑๕) บอกขั้นตอนของการถวายผ้าอาบน้ำฝน
- ๑๖) บอกลำดับขั้นตอนพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน
- ๑๗) บอกเล่าผลของการพัฒนาดตนเองตามแผนการพัฒนาดตนเองที่ได้วางแผนไว้
- ๑๘) อธิบายศาสนพิธีและพิธีกรรมสำคัญของศาสนาคริสต์
- ๑๙) อธิบายศาสนพิธีและพิธีกรรมสำคัญของศาสนาอิสลาม
- ๒๐) บอกเล่าผลของการพัฒนาดตนเองตามแผนการพัฒนาดที่ได้บอกแผนไว้
- ๒๑) บอกสิ่งที่ได้เรียนรู้และพัฒนาจากการวางแผนพัฒนาดตนเอง

๓.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- ๑) เขียนเส้นเวลาแสดงรายละเอียดสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง
- ๒) วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้านได้

- ๓) วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติจากประเด็นที่กำหนดให้
- ๔) เรียงลำดับเหตุการณ์พุทธประวัติ ตอน ฌกณุมาร ตรัสรู้ และสั่งสอนจากก่อนไปหลังได้อย่างถูกต้อง
- ๕) วิเคราะห์ข้อคิดจากเหตุการณ์พุทธประวัติ ตอน ฌกณุมาร ตรัสรู้ และสั่งสอนได้
- ๖) สืบค้นข้อมูลจากพระไตรปิฎกเพื่อชี้ให้เห็นถึงความเข้าใจผิดหรือความเชื่อที่ขัดต่อหลักคำสอนในพระไตรปิฎกได้
- ๗) วิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้
- ๘) วิเคราะห์ความเกี่ยวข้องของความทุกข์กับอายตนะ ๖ และความทุกข์กับอภิสัทธรรมบถ ๑๐ ได้
- ๙) วิเคราะห์อภิสัทธรรมบถ ๑๐ ที่ใช้ป้องกันความทุกข์จากอภิสัทธรรมบถ ๑๐ ได้
- ๑๐) วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา และเสนอแนวทางการแก้ปัญหาโดยใช้วิธีสัจ ๔ ได้
- ๑๑) วิเคราะห์ข้อคิดจากการศึกษาชาดก และแนวทางการปฏิบัติตนจากการศึกษาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง
- ๑๒) ฝึกอานาปานสติทำจิตให้สงบมีสมาธิได้
- ๑๓) วิเคราะห์สถานการณ์ตัวอย่าง โดยใช้วิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมได้
- ๑๔) วิเคราะห์เหตุการณ์ตัวอย่าง โดยใช้วิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ได้
- ๑๕) นำวิธีสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมและแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเองตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- ๑๖) นำวิธีสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเองให้สำเร็จตามเป้าหมาย
- ๑๗) วิเคราะห์ความสำคัญของพิธีถวายผ้าอาบน้าฝน
- ๑๘) ฝึกปฏิบัติตนตามขั้นตอนการถวายผ้าอาบน้าฝน
- ๑๙) เข้าร่วมพิธีถวายผ้าอาบน้าฝน
- ๒๐) วิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนาตนเอง
- ๒๑) สรุปสาระสำคัญพิธีกรรมตามแนวปฏิบัติของศาสนาคริสต์
- ๒๒) สรุปสาระสำคัญศาสนพิธีตามแนวปฏิบัติของศาสนาอิสลาม
- ๒๓) วิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนาตนเอง
- ๒๔) เขียนสะท้อนความคิดความรู้สึกรู้จากการวางแผนการพัฒนาตนเอง

๓.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- ๑) เห็นประโยชน์ของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้านได้
- ๒) เห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติได้
- ๓) เห็นประโยชน์ของการนำข้อคิดที่ได้จากการศึกษาพุทธประวัติ ตอน ฌกณุมาร ตรัสรู้ และสั่งสอนไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้
- ๔) เห็นคุณค่าของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นแหล่งข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของพระพุทธศาสนา
- ๕) เห็นประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- ๖) เห็นความสำคัญของการป้องกันความทุกข์ที่สาเหตุ

- ๓) เห็นคุณค่าของการใช้ร้อยสัจ ๔ เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต
- ๔) เห็นประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามข้อคิดที่ได้จากการศึกษาชาดก และแนวทางการปฏิบัติตนจากการศึกษาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง
- ๕) เห็นประโยชน์ของการฝึกอานาปานสติในการใช้ชีวิต
- ๑๐) เห็นประโยชน์ของการคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมในการดำเนินชีวิต
- ๑๑) เห็นประโยชน์ของการคิดแบบเชื่อมโยงจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตกับหลักปฏิบัติตามทางสายกลาง
- ๑๒) เห็นประโยชน์ของการนำร้อยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม และแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง
- ๑๓) เห็นประโยชน์ของการนำร้อยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม และแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเองให้สำเร็จตามเป้าหมาย
- ๑๔) ตระหนักถึงมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี
- ๑๕) เห็นถึงประโยชน์ของการให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน
- ๑๖) เห็นความสำคัญของการเป็นศาสนิกชนที่ดีมีมารยาทชาวพุทธและร่วมธำรงรักษาพิธีทางศาสนา
- ๑๗) เห็นความสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- ๑๘) ตระหนักถึงการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและความเข้าใจซึ่งกันและกัน
- ๑๙) เห็นความสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- ๒๐) มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๔. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

เขียนเส้นเวลาแสดงเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง อย่างเห็นประโยชน์ของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน (๑.๑.๓, ๒.๑.๑, ๔.๒.๒, ๔.๓.๑)

วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติจากประเด็นที่กำหนดให้ อย่างเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ (๑.๑.๓, ๒.๑.๑, ๒.๑.๓, ๔.๒.๓)

เรียงลำดับเหตุการณ์พุทธประวัติ ตอน ฌกณุมาร ตรัสรู้ และสั่งสอนจากก่อนไปหลังได้อย่างถูกต้อง พร้อมวิเคราะห์ข้อคิดจากเรื่องอย่างเห็นประโยชน์ของการศึกษาพุทธประวัติ (๑.๑.๑, ๒.๑.๑, ๒.๑.๒)

สืบค้นข้อมูลจากพระไตรปิฎกเพื่อชี้ให้เห็นถึงความเข้าใจผิดหรือความเชื่อที่ขัดต่อหลักคำสอนใน พระไตรปิฎกอย่างเห็นคุณค่าของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นแหล่งข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของพระพุทธศาสนา (๑.๓.๑ ๑.๓.๒ ๔.๒.๑ ๔.๒.๓)

วิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อย่างเห็นประโยชน์ของการศึกษาหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (๑.๑.๓, ๒.๑.๑, ๔.๒.๒ ๔.๓.๑)

วิเคราะห์ความเกี่ยวข้องของความทุกข์กับอายตนะ ๖ และความทุกข์กับอกุศลกรรมบถ ๑๐ สามารถวิเคราะห์อกุศลกรรมบถ ๑๐ ที่ใช้ป้องกันความทุกข์จากอกุศลกรรมบถ ๑๐ และเห็นความสำคัญของการป้องกันความทุกข์ที่สาเหตุ (๒.๑.๑, ๒.๑.๒, ๒.๑.๓ ๔.๑.๑)

วิเคราะห์ข้อคิด และเห็นประโยชน์จากการศึกษาชาตก และแนวทางการปฏิบัติตนจากการศึกษาประวัติ พุทธสาวก พุทธสาวกา และชาวพุทธตัวอย่าง (๑.๓.๑, ๑.๑.๔, ๒.๑.๒, ๒.๑.๓, ๔.๒.๒)

ฝึกอานาปานสติทำจิตให้สงบมีสมาธิได้ โดยเห็นประโยชน์ของการฝึกอานาปานสติในการใช้ชีวิต (๑.๑.๓, ๑.๑.๔, ๔.๓.๑, ๔.๓.๗, ๕.๒.๒)

วิเคราะห์สถานการณ์ตัวอย่าง โดยใช้วิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมได้ โดยเห็นประโยชน์ของการคิดเชิงบวกในการดำเนินชีวิต (๑.๑.๑, ๑.๔.๑, ๒.๑.๑, ๒.๒.๓, ๓.๑.๑, ๓.๒.๒, ๔.๒.๒)

วิเคราะห์เหตุการณ์ตัวอย่าง โดยใช้วิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ได้ โดยเห็นประโยชน์ของการคิดแบบเชื่อมโยงจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตกับหลักปฏิบัติตามทางสายกลาง (๑.๑.๑, ๑.๔.๑, ๒.๑.๑, ๒.๒.๓, ๓.๑.๑, ๓.๒.๒, ๔.๒.๒)

วางแผนพัฒนาตนเอง โดยนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมและแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม เห็นประโยชน์ของการนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมและแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ไปใช้เพื่อพัฒนาตนเอง (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๒.๒.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

วิเคราะห์ความสำคัญของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนและตระหนักถึงมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

ฝึกปฏิบัติตนตามขั้นตอนการถวายผ้าอาบน้ำฝนและเห็นถึงประโยชน์ของการให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

เข้าร่วมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนอย่างเห็นความสำคัญของการเป็นศาสนิกชนที่ดีมีมารยาทชาวพุทธและร่วมธำรงรักษาพิธีทางศาสนา (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

วิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนาตนเองตามแผนการพัฒนาดังกล่าว โดยเห็นความสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๒.๒.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

สรุปสาระสำคัญพิธีกรรมตามแนวปฏิบัติของศาสนาคริสต์เพื่อนำไปสู่การยอมรับและความเข้าใจซึ่งกันและกันและตระหนักถึงการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและความเข้าใจซึ่งกันและกัน (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

สรุปสาระสำคัญศาสนพิธีตามแนวปฏิบัติของศาสนาอิสลาม เพื่อนำไปสู่การยอมรับและความเข้าใจซึ่งกันและกันและตระหนักถึงการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและความเข้าใจซึ่งกันและกัน (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

วิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนาตนเองตามแผนการพัฒนาดังกล่าว โดยเห็นความสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๒.๒.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจากวางแผนการพัฒนาดังกล่าวในอนาคตรได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเขียนคำสัญญาหรือการตั้งเป้าหมายในการพัฒนาตนเองอย่างทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาตนเองและเห็นคุณค่าในการตั้งเป้าหมายในชีวิต (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

๕. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๕.๑ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

๕.๒ ใฝ่เรียนรู้

๕.๓ มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.การประเมินผลรวบยอด

๖.๑ ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑) ใบงานที่ ๑ เรื่องการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
- ๒) ใบงานที่ ๒ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
- ๓) ใบงานที่ ๓ พุทธประวัติและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- ๔) ใบงานที่ ๔ เรื่อง พระไตรปิฎก
- ๕) แผนผังความคิด เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- ๖) ใบงานที่ ๕ เรื่อง อริยสัจ ๔
- ๗) ใบงานที่ ๖ เรื่อง อริยสัจ ๔
- ๘) ใบงานที่ ๗ เรื่อง แนวการปฏิบัติตนจากชาดกและชาวพุทธตัวอย่าง
- ๙) ใบงานที่ ๘ เรื่อง คิดแบบอุบายปลูกเร้าคุณธรรม
- ๑๐) ใบงานที่ ๙ เรื่อง คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์
- ๑๑) ใบงานที่ ๑๐ เรื่องการพัฒนาตนเอง
- ๑๒) ใบงานที่ ๑๑ เรื่อง การใช้หลักธรรมในการพัฒนาตนเอง
- ๑๓) ใบงานที่ ๑๒ พิธีถวายผ้าอาบน้าฝน
- ๑๔) ใบงานที่ ๑๓ พิธีถวายผ้าอาบน้าฝน
- ๑๕) ใบงานที่ ๑๔ แบบประเมินตนเอง
- ๑๖) ใบงานที่ ๑๕ เรื่อง การติดตามการปฏิบัติ ๑
- ๑๗) ใบงานที่ ๑๖ ศาสนาคริสต์
- ๑๘) ใบงานที่ ๑๗ เรื่อง พิธีกรรมของศาสนาอิสลาม
- ๑๙) ใบงานที่ ๑๘ เรื่อง การติดตามการปฏิบัติ ๒
- ๒๐) ใบงานที่ ๑๙ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การสะท้อนคิด

๖.๒ เกณฑ์การประเมินผลชิ้นงานหรือภาระงาน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑.เขียนเส้นเวลาแสดงเหตุการณ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศเพื่อนบ้านที่ได้รับมอบหมาย	เขียนเส้นเวลาโดยระบุเหตุการณ์/ประเด็นสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้ถูกต้อง ครบถ้วนเขียนข้อความกระชับเรียงลำดับเหตุการณ์จากก่อนไปหลังได้ถูกต้อง	เขียนเส้นเวลาโดยระบุเหตุการณ์/ประเด็นสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้ โดยมีจุดบกพร่อง ๑-๒ จุด	เขียนเส้นเวลาโดยระบุเหตุการณ์/ประเด็นสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้ โดยมีจุดบกพร่องมากกว่า ๒ จุด
๒. วิเคราะห์ความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	วิเคราะห์ความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้มาก	วิเคราะห์ความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ ๑- ๒	วิเคราะห์ความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ ๐-๑

	ว่า ๓ ประเด็น และระบุเหตุผลประกอบได้ สอดคล้องเหมาะสมทุกประเด็น	ประเด็น และระบุเหตุผลประกอบได้สอดคล้องเหมาะสม	ประเด็น แต่ไม่ระบุเหตุผลประกอบหรือระบุเหตุผลไม่สอดคล้อง
๓. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในด้านการเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทย และเอกลักษณ์ของชาติอย่างไร	วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในด้านการเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเป็นเอกลักษณ์ของชาติได้มากกว่า ๓ ข้อ และให้เหตุผลประกอบได้ สอดคล้องเหมาะสมทุกข้อ	วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในด้านการเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเป็นเอกลักษณ์ของชาติได้ ๑-๒ ประเด็น และให้เหตุผลประกอบได้ สอดคล้องเหมาะสม	วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในด้านการเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเป็นเอกลักษณ์ของชาติได้ ๐-๑ ประเด็น แต่ไม่ระบุเหตุผล หรือระบุเหตุไม่สอดคล้อง
๔. ยกตัวอย่างวิถีชีวิตของคนไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา	ยกตัวอย่างวิถีชีวิตของคนไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาได้ถูกต้อง มีรูปภาพประกอบสอดคล้อง และตอบคำถามครบถ้วน	มีข้อบกพร่อง ๑-๒ จุด	มีข้อบกพร่องมากกว่า ๒ จุด
๕. วิเคราะห์บทบาทของพระพุทธศาสนาในพัฒนาชุมชนและจัดระเบียบสังคม	วิเคราะห์บทบาทของพระพุทธศาสนาในการพัฒนาชุมชนและจัดระเบียบสังคมได้มากกว่า ๓ ข้อ และให้เหตุผลประกอบได้สอดคล้องเหมาะสมทุกข้อ	วิเคราะห์ของพระพุทธศาสนาในการพัฒนาชุมชนและจัดระเบียบสังคมได้ ๑-๒ ประเด็น และให้เหตุผลประกอบได้สอดคล้องเหมาะสม	วิเคราะห์ของพระพุทธศาสนาในการพัฒนาชุมชนและจัดระเบียบสังคมได้ ๐-๑ ประเด็น แต่ไม่ระบุเหตุผล หรือระบุเหตุไม่สอดคล้อง
๖. สรุปเรื่องราวพุทธประวัติ ตอน ฌกญมารตรัสรู้ และสั่งสอน พอสังเขป	ตอบคำถามได้ถูกต้อง ชัดเจน ให้เหตุผลประกอบสอดคล้องครบถ้วนทุกประเด็น	ตอบคำถามได้ถูกต้อง ชัดเจน ให้เหตุผลประกอบสอดคล้องเป็นส่วนใหญ่	ตอบคำถามได้ถูกต้อง ชัดเจน ให้เหตุผลประกอบสอดคล้องเป็นส่วนใหญ่
๗. วิเคราะห์ข้อคิดที่ได้จากการศึกษาพุทธประวัติ และการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน			
๘. ระบุวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่มีความเกี่ยวข้องกับพุทธประวัติ			

ตอน ผจญมาร ตรัสรู้ และ สั่งสอน			
๙. การบอกความหมาย และองค์ประกอบของ พระไตรปิฎก	อธิบายได้ถูกต้อง มีการ ขยายความให้มีความ เข้าใจได้อย่างชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มีการ อธิบายพอเข้าใจ แต่ยังไม่ ละเอียดมากนัก	อธิบายได้ถูกต้อง แต่การ อธิบายยังไม่ค่อยเข้าใจ หรือไม่มีการอธิบาย
๑๐. วิเคราะห์ ความสำคัญของ พระไตรปิฎก			
๑๑. ความถูกต้องของ เนื้อหา	วิเคราะห์แนวทางการ ปฏิบัติตนตามหลักธรรม โอวาทปาฏิโมกข์ อริยสัจ ๔ และอริยมรรค ๘ ได้ ถูกต้อง ครบถ้วนทุก หลักธรรม	วิเคราะห์แนวทางการ ปฏิบัติตนตามหลักธรรม โอวาทปาฏิโมกข์ อริยสัจ ๔ และอริยมรรค ๘ ได้ ถูกต้อง ๒ หลักธรรม	วิเคราะห์แนวทางการ ปฏิบัติตนตามหลักธรรม โอวาทปาฏิโมกข์ อริยสัจ ๔ และอริยมรรค ๘ ได้ถูกต้องน้อยกว่า ๒ หลักธรรม
๑๒. โครงสร้างและ ความสัมพันธ์ของแนวคิด ที่นำเสนอ	แสดงความเชื่อมโยงของ แนวคิดได้ชัดเจน จัดเรียง เหมาะสม เข้าใจง่าย	มีข้อบกพร่อง ๑-๒ จุด	มีข้อบกพร่องมากกว่า ๒ จุด
๑๓. ความคิดสร้างสรรค์	ออกแบบแผนผังความคิด โดยใช้สี สัญลักษณ์ หรือ รูปภาพได้สวยงาม น่าสนใจ เข้าใจง่าย	มีข้อบกพร่อง ๑-๒ จุด	มีข้อบกพร่องมากกว่า ๒ จุด
๑๔. กายสุจริต ๓	นักเรียนเต็มคำตอบ ถูกต้องครบถ้วนทุกข้อ	นักเรียนเต็มคำตอบ ถูกต้อง ๒ ข้อ	นักเรียนเต็มคำตอบ ถูกต้อง ๑ ข้อ
๑๕. วจีสุจริต ๔	นักเรียนเต็มคำตอบ ถูกต้องครบถ้วนทุกข้อ	นักเรียนเต็มคำตอบ ถูกต้อง ๓ ข้อ	นักเรียนเต็มคำตอบ ถูกต้อง ๑-๒ ข้อ
๑๖. มโนสุจริต ๓	นักเรียนเต็มคำตอบ ถูกต้องครบถ้วนทุกข้อ	นักเรียนเต็มคำตอบ ถูกต้อง ๒ ข้อ	นักเรียนเต็มคำตอบ ถูกต้อง ๑ ข้อ
๑๗. นักเรียนเสียใจและ โกรธที่ถูกเพื่อนสนิทพูดถึง ในทางที่ไม่ดี	อธิบายได้ถูกต้อง มีการ ขยายความให้มีความ เข้าใจได้อย่างชัดเจน ๔ ประเด็น	อธิบายได้ถูกต้อง มีการ ขยายความให้มีความ เข้าใจ ได้อย่างชัดเจน ๓ ประเด็น	อธิบายได้ถูกต้อง มีการ ขยายความให้มีความ เข้าใจ ได้อย่างชัดเจน ๒ ประเด็นอธิบาย
๑๘. นักเรียนกลับบ้านเย็น มาก วันนี้มีการบ้านหลาย อย่างและพรุ่งนี้ต้องสอบ ด้วย นักเรียนเครียดและ กังวลมาก นักเรียนจะทำ อย่างไรในเย็นนี้ที่อีกไม่ นานก็ต้องเข้านอนแล้ว			
๑๙. นักเรียนถูกพ่อแม่ดุ			

เพราะพ่อแม่ไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่นักเรียนทำ			
๒๐. ตอนเช้าวันนี้แม่บอกว่าจะทำอาหารที่นักเรียนชอบให้รับประทานในมื้อเย็นแต่พอถึงมือเย็น แม่เปลี่ยนรายการอาหารเป็นอาหารที่นักเรียนไม่ชอบ นักเรียนหงุดหงิด อารมณ์เสีย เพราะผิดหวัง			
๒๑. นักเรียนอิจฉาเพื่อนที่ได้รับรางวัลแข่งขันแต่งกลอน เพราะนักเรียนก็แต่งกลอนเก่ง แต่วันแข่งขันนักเรียนป่วยจึงพลาดโอกาสเข้าแข่งขัน			
๒๒. โยงเส้นจับคู่ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิต กับ ชาตกและชาวพุทธตัวอย่างให้ถูกต้อง	โยงเส้นจับคู่ได้ถูกต้องทั้ง ๗ - ๘ คู่	โยงเส้นจับคู่ถูกต้อง ๔ - ๖ คู่	โยงเส้นจับคู่ถูกต้อง ๑ - ๓ คู่
๒๓. การปฏิบัติตามข้อคิดจากชาตก เรื่อง มิตตวินทุกชาตก ส่งผลดีอย่างไร	อธิบายได้ถูกต้อง มีการขยายความให้มีความเข้าใจได้	อธิบายได้ถูกต้อง มีการอธิบายพอเข้าใจ แต่ยังไม่ละเอียดมากนัก	อธิบายได้ถูกต้อง แต่การอธิบายยังไม่ค่อยเข้าใจหรือไม่มีการอธิบาย
๒๔. การปฏิบัติตามข้อคิดจากชาตก เรื่อง ราโฆวาทชาตก ส่งผลดีอย่างไร	อย่างชัดเจน		
๒๕. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ พระสารีบุตรเป็นแบบอย่างส่งผลดีอย่างไร			
๒๖. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ พระโมคคัลลานะ เป็นแบบอย่างส่งผลดีอย่างไร			
๒๗. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ นางขุชชุตราเป็นแบบอย่างส่งผลดีอย่างไร			

๒๘. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่พระเจ้าพิมพิสาร เป็นแบบอย่างส่งผลดีอย่างไร			
๒๙. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท) ทรงเป็นแบบอย่างส่งผลดีอย่างไร			
๓๐. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ สมเด็จพระสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเป็นแบบอย่างส่งผลดีอย่างไร			
๓๑. นักเรียนคิดว่าในโลกนี้มีแต่คนดีไม่มีคนที่ไม่ดีเลย มีหรือไม่ อย่างไร	 อธิบายได้ถูกต้อง มีการขยายความให้มีความเข้าใจได้อย่างชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มีการอธิบายพอเข้าใจ แต่ยังไม่ละเอียดมากนัก	อธิบายได้ถูกต้อง แต่การอธิบายยังไม่ค่อยเข้าใจหรือไม่มีการอธิบาย
๓๒. นักเรียนคิดว่าตัวนักเรียนเองมีนิสัยที่ไม่ดีหรือไม่ ยกตัวอย่าง			
๓๓. การอยู่ร่วมกับคนอื่น เมื่อพบคนที่ทำอะไรไม่ถูกใจเราเราควรคิดอย่างไร และปฏิบัติอย่างไร			
๓๔. ถ้า คิด ดี ต่ อ กัน ปฏิบัติดีต่อกัน จะเกิดผลดีอย่างไรในสังคม			
๓๕. ใ ห้ นั ก เรี ย น ตั้งเป้าหมายด้านการเรียนและการเป็นลูกที่ดี	ตอบคำถามเป้าหมายละ ๓ ประเด็น	ตอบคำถามเป้าหมายละ ๒ ประเด็น	ตอบคำถามเป้าหมายละ ๑ ประเด็น
๓๖. นักเรียนกำหนดแนวทางการปฏิบัติตนอย่างไรให้เป็นไปตามเป้าหมาย	อธิบายได้ถูกต้อง มีการขยายความให้มีความเข้าใจได้อย่างชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มีการอธิบายพอเข้าใจ แต่ยังไม่ละเอียดมากนัก	อธิบายได้ถูกต้อง แต่การอธิบายยังไม่ค่อยเข้าใจหรือไม่มีการอธิบาย

๓๗. การเขียนเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	เล่าเรื่องราวได้เข้าใจชัดเจน สามารถนำ	เล่าเรื่องราวได้เข้าใจสามารถนำหลักธรรมมา	เล่าเรื่องราวได้ไม่ชัดเจนสามารถนำหลักธรรมมา
๓๘. การนำหลักธรรมมาปรับใช้	หลักธรรมมาปรับใช้ได้ถูกต้อง บอกผลที่เกิดขึ้นได้อย่าง	ปรับใช้ได้ถูกต้องบางส่วน บอกผลที่เกิดขึ้นได้อย่าง	ปรับใช้ได้ถูกต้อง บอกผลที่เกิดขึ้นได้อย่าง
๓๙. ผลที่เกิดขึ้น	ได้อย่างสอดคล้องกัน	สอดคล้องกัน	สอดคล้องกันบางส่วน
๔๐. เหตุผลที่ต้องการพัฒนาเรื่องนี้	บอกสิ่งที่ต้องการพัฒนาตนเอง และให้เหตุผลที่ต้องการพัฒนาอย่าง	บอกสิ่งที่ต้องการพัฒนาตนเอง และให้เหตุผลที่ต้องการพัฒนาสอดคล้องกันบ้าง	บอกสิ่งที่ต้องการพัฒนาตนเอง และให้เหตุผลที่ต้องการพัฒนาไม่
๔๑. เป้าหมายที่ต้องการหากพัฒนาเรื่องนี้ได้สำเร็จ	บอกเป้าหมายที่ต้องการหากพัฒนาเรื่องนี้ได้สำเร็จได้อย่างสมเหตุสมผล และสอดคล้องกับแผนที่วางไว้	บอกเป้าหมายที่ต้องการหากพัฒนาเรื่องนี้ได้สำเร็จได้สอดคล้องกับแผนที่วางไว้บางส่วน	บอกเป้าหมายที่ต้องการหากพัฒนาเรื่องนี้ได้สำเร็จไม่สมเหตุสมผล และไม่สอดคล้องกับแผนที่วางไว้
๔๒. วางแผนการพัฒนาตนเอง โดยระบุวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้จริง	วางแผนการพัฒนาตนเองโดยระบุวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้จริงเหมาะสม สอดคล้องกับสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้	วางแผนการพัฒนาตนเองโดยระบุวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้จริงเหมาะสม สอดคล้องกับสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้บางส่วน	วางแผนการพัฒนาตนเองโดยระบุวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้จริง ไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้
๔๓. นักเรียนอ่านแต่ละประโยค แล้วเครื่องหมาย ✓ หรือ ✗ ลงในช่องว่างให้ถูกต้อง	เติมเครื่องหมายได้ถูกต้องทุกข้อ	เติมเครื่องหมายได้ถูกต้อง ๓ ข้อขึ้นไป	เติมเครื่องหมายได้ถูกต้องน้อยกว่า ๓ ข้อ
๔๔. นักเรียนเรียงลำดับขั้นตอนของพิธีถวายผ้าอาบน้าฝนให้ถูกต้อง โดยเติมตัวเลขลำดับที่หน้าแต่ละข้อ	เรียงลำดับถูกต้องทุกข้อ	เรียงลำดับได้ถูกต้อง ๓ ข้อขึ้นไป	เรียงลำดับได้ถูกต้องน้อยกว่า ๓ ข้อ
๔๕. นักเรียนเรียงลำดับคำกล่าวถวายผ้าอาบน้าฝน โดยนำมาเขียนเรียงใหม่ให้ถูกต้อง	เรียงลำดับคำกล่าวถวายผ้าอาบน้าฝน โดยนำมาเขียนเรียงใหม่ได้ถูกต้อง	เรียงลำดับคำกล่าวถวายผ้าอาบน้าฝน โดยนำมาเขียนเรียงใหม่ได้ถูกต้องบางส่วน	เรียงลำดับคำกล่าวถวายผ้าอาบน้าฝน โดยนำมาเขียนเรียงใหม่ได้ไม่ถูกต้อง
๔๕. พิธีถวายผ้าอาบน้าฝนมีความสำคัญอย่างไร	อธิบายได้ชัดเจนและครอบคลุม	อธิบายได้บางส่วนแต่ยังไม่ครบถ้วน	อธิบายไม่ตรงประเด็น
๔๖. นักเรียนบอก	บอกมารยาทชาวพุทธที่	บอกมารยาทชาวพุทธที่	บอกมารยาทชาวพุทธที่

มารยาทชาวพุทธที่ควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติ ขณะเข้าร่วมพิธีทางศาสนา ๕ ข้อ	ควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติ ขณะเข้าร่วมพิธีทางศาสนา ๕ ข้อ	ควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติ ขณะเข้าร่วมพิธีทางศาสนา ๓ ข้อ	ควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติ ขณะเข้าร่วมพิธีทางศาสนา น้อยกว่า ๓ ข้อ
๔๗. นักเรียนศึกษารายละเอียดของหน้าที่ในพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนแต่ละหมวด แล้วช่วยกันวางแผนว่าในกลุ่มของคุณใครจะรับผิดชอบแต่ละหน้าที่ย่อย พร้อมระบุแนวทางการดำเนินงานให้ชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มีการขยายความให้มีความเข้าใจได้อย่างชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มีการอธิบายพอเข้าใจ แต่ยังไม่ละเอียดมากนัก	อธิบายได้ถูกต้อง แต่การอธิบายยังไม่ค่อยเข้าใจหรือไม่มีการอธิบาย
๔๘. ปัญหาและอุปสรรค			
๔๙. สิ่งที่ยากปรับปรุงและพัฒนา			
๕๐. ส่วนที่ ๑ : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับการปฏิบัติตนของตนเอง	ทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับการปฏิบัติตนของตนเองทุกข้อและรวมคะแนนถูกต้อง	ทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับการปฏิบัติตนของตนเองบางส่วน	ไม่ทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับการปฏิบัติตนของตนเองและไม่รวมคะแนน
๕๑. ส่วนที่ ๒ : การสะท้อนตนเอง ๑. นักเรียนเตรียมตัวก่อนเข้าร่วมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนอย่างไรบ้าง ๒. นักเรียนประทับใจพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนในขั้นตอนใด เพราะเหตุใด ๓. นักเรียนปฏิบัติตัวอย่างไรบ้างที่สะท้อนถึงมารยาทของชาวพุทธ ๔. นักเรียนสะท้อนความรู้สึกรู้สึกต่อพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน ๕. พิธีถวายผ้าอา	อธิบายได้ถูกต้อง มีการขยายความให้มีความเข้าใจได้อย่างชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มีการอธิบายพอเข้าใจ แต่ยังไม่ละเอียดมากนัก	อธิบายได้ถูกต้อง แต่การอธิบายยังไม่ค่อยเข้าใจหรือไม่มีการอธิบาย

น้ำฝนควรมีต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด			
๕๒. เล่าเหตุการณ์ใน สัปดาห์ที่ผ่านมา	อธิบายได้ถูกต้อง มีการ ขยายความให้มีความ เข้าใจได้อย่างชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มีการ อธิบายพอเข้าใจ แต่ยังไม่ ละเอียดมากนัก	อธิบายได้ถูกต้อง แต่การ อธิบายยังไม่ค่อยเข้าใจ หรือไม่มีการอธิบาย
๕๓. บอกหลักธรรมที่ นำไปปรับใช้และนำไป ปรับใช้อย่างไร			
๕๔. สามารถทำตาม แผนการพัฒนาดตนเองที่ วางแผนไว้หรือไม่ (เลือกตอบทำได้/ทำไม่ได้) เพราะเหตุใด			
๕๕. ส่งผลอย่างไร			
๕๖. สิ่งที่ยากพัฒนาใน สัปดาห์ต่อไป			
๕๗. วางแผนในสัปดาห์ ต่อไปอย่างไร			
๕๘. ยกตัวอย่างศาสนพิธี สำคัญของศาสนาคริสต์ ๑ พิธี พร้อมอธิบายถึง ความหมาย จุดประสงค์ วิธีการในการประกอบพิธี	ตอบคำถามได้ถูกต้อง มี การขยายความให้มีความ เข้าใจได้อย่างชัดเจน	ตอบคำถามได้ถูกต้อง บางส่วน	ตอบคำถามได้ไม่ถูกต้อง
๕๙. นักเรียนสามารถมี เพื่อนเป็นคนที่นับถือ ศาสนาที่แตกต่างกันได้ หรือไม่ เพราะเหตุใด นักเรียนจะปฏิบัติตน อย่างไรเมื่อต้องอยู่ร่วมกับ เพื่อนต่างศาสนา			
๖๐. คำชี้แจง : ให้นักเรียน ตอบคำถามต่อไปนี้ ๑. หากนักเรียนพบเห็น เพื่อนที่กำลังล้อเลียน เพื่อนที่นับถือศาสนาที่ แตกต่างกัน นักเรียนจะทำ อย่างไร เพราะเหตุใด	ตอบคำถามได้ถูกต้อง มี การขยายความให้มีความ เข้าใจได้อย่างชัดเจน	ตอบคำถามถูกต้อง บางส่วน	ตอบคำถามไม่ถูกต้อง
๖๑. คำชี้แจง : ให้นักเรียน ตอบคำถามต่อไปนี้	๒. การที่คนในสังคมที่นับ ถือศาสนาที่แตกต่างกัน	๒. การที่คนในสังคมที่นับ ถือศาสนาที่แตกต่างกัน	๒. การที่คนในสังคมที่นับ ถือศาสนาที่แตกต่างกัน

๒. การที่คนในสังคมที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกันสามารถอยู่ร่วมกันได้ส่งผลอย่างไร	สามารถอยู่ร่วมกันได้ส่งผลอย่างไร	สามารถอยู่ร่วมกันได้ส่งผลอย่างไร	สามารถอยู่ร่วมกันได้ส่งผลอย่างไร
๖๒. เล่าเหตุการณ์ในสัปดาห์ที่ผ่านมา	อธิบายได้ถูกต้อง มีการขยายความให้มีความเข้าใจได้อย่างชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มีการอธิบายพอเข้าใจ แต่ยังไม่ละเอียดมากนัก	อธิบายได้ถูกต้อง แต่การอธิบายยังไม่ค่อยเข้าใจหรือไม่มีการอธิบาย
๖๓. หลักธรรมที่นำไปปรับใช้			
๖๔. สามารถทำตามแผนการพัฒนาดตนเองที่วางแผนไว้หรือไม่ (เลือกตอบ ทำได้/ทำไม่ได้) เพราะเหตุใด			
๖๕. ส่งผลอย่างไร			
๖๖. สิ่งที่ยากพัฒนาในสัปดาห์ต่อไป			
๖๗. วางแผนในสัปดาห์ต่อไปอย่างไร			
๖๘. ให้นักเรียนประเมินความพึงพอใจในการพัฒนาดตนเองในสัปดาห์ที่ผ่านมา พร้อมให้เหตุผล	อธิบายได้ถูกต้อง มีการขยายความให้มีความเข้าใจได้อย่างชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มีการอธิบายพอเข้าใจ แต่ยังไม่ละเอียดมากนัก	อธิบายได้ถูกต้อง แต่การอธิบายยังไม่ค่อยเข้าใจหรือไม่มีการอธิบาย
๖๙. บอกเล่าสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการพัฒนาดตนเองในสัปดาห์นี้			
๗๐. สะท้อนความคิด / ความรู้สึก ต่อการวางแผนพัฒนาดตนเอง			
๗๑. อยากพัฒนาดตนเองในเรื่องใดต่อไป เพราะเหตุใด			

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน 0 – 70

หมายถึง ระดับคุณภาพ ดี

คะแนน 71 – 141

หมายถึง ระดับคุณภาพ พอใช้

คะแนน 142 – 213

หมายถึง ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ พอใช้ ขึ้น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน			
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	เรื่อง พระพุทธศาสนา		
รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑	รายวิชา สังคมศึกษา ๓	กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	เวลา ๕๐ ชั่วโมง	

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด ม. ๒/๑ อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน มีหลายช่วงเวลา หลายวิธีการซึ่งพระพุทธศาสนามีส่วนสนับสนุนการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและเพิ่มความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนา

๓. สาระการเรียนรู้

๑. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

๑.๑ พระพุทธศาสนาในเมียนมา เผยแผ่มาตั้งแต่สมัยพระเจ้าอโศก และมีความเจริญรุ่งเรืองในช่วงราชวงศ์พุกาม โดยเฉพาะนิกายเถรวาทที่กลายเป็นศาสนาหลัก วัดวาอารามและพระเจดีย์สำคัญ เช่น ขวตาทอง แสดงถึงความสำคัญของศาสนาในวัฒนธรรมและประเพณีของเมียนมา ปัจจุบันมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลัก

๑.๒ พระพุทธศาสนาในประเทศลาว เผยแผ่เข้ามาจากอาณาจักรล้านนาและสุโขทัย โดยนับถือนิกายเถรวาทเป็นหลัก มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมและชีวิตประจำวันของชาวลาว วัดพระธาตุหลวงและพระธาตุคักดีสิทธิ์เป็นสัญลักษณ์สำคัญของพระพุทธศาสนาในประเทศ

๑.๓ พระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา เผยแผ่ตั้งแต่สมัยพุนันและเจริญรุ่งเรืองในยุคราชอาณาจักรขอม ปัจจุบันนับถือนิกายเถรวาทเป็นหลัก พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในวัฒนธรรมและชีวิตประจำวัน วัดสำคัญเช่น วัดพระแก้วและนครวัด

๑.๔ พระพุทธศาสนาในประเทศเวียดนาม พระพุทธศาสนาในเวียดนามเผยแผ่มาจากจีนและอินเดีย โดยนับถือทั้งนิกายเถรวาทและมหายาน ศาสนานี้มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของชาวเวียดนาม วัดสำคัญเช่น วัดเจดีย์เต๋รินก๊วกและวัดบายดิง

๑.๕ พระพุทธศาสนาในประเทศมาเลเซีย เผยแผ่มาจากอินเดียและจีน โดยชาวจีนในมาเลเซียนับถือนิกายมหายานเป็นหลัก ขณะที่ชาวไทยและเมียนมานับถือนิกายเถรวาท แม้จะไม่ใช่ศาสนาหลักในประเทศ แต่พระพุทธศาสนามีอิทธิพลในด้านวัฒนธรรมและมีวัดสำคัญ เช่น วัดเก็กลกสี่

๑.๖ พระพุทธศาสนาในประเทศสิงคโปร์มีการผสมผสานระหว่างนิกายเถรวาทและมหายาน โดยชาวจีนเป็นกลุ่มที่นับถือมากที่สุด ศาสนาพุทธมีบทบาทสำคัญในสังคมสิงคโปร์ วัดสำคัญเช่น วัดพระเชี้ยวแก้ว เป็นศูนย์กลางทางศาสนาและวัฒนธรรม

๑.๗ พระพุทธศาสนาในประเทศอินโดนีเซีย เผยแพร่เข้ามาตั้งแต่สมัยอาณาจักรศรีวิชัยและมัชปาหิต แม้ปัจจุบันจะมีประชากรนับถือศาสนาพุทธน้อย แต่ศาสนานี้ยังคงมีบทบาทสำคัญในวัฒนธรรม โดยมีโบราณสถานสำคัญ เช่น บุโรพุทโธ ซึ่งเป็นมรดกโลกและแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาที่สำคัญ

๑.๘ พระพุทธศาสนาในประเทศบรูไนมีผู้นับถือเพียงส่วนน้อย เนื่องจากประเทศนี้มีอิสลามเป็นศาสนาหลัก แม้ว่าจะมีชุมชนชาวจีนที่นับถือพระพุทธศาสนาอยู่ แต่พระพุทธศาสนาไม่มีบทบาทสำคัญในสังคมและวัฒนธรรมโดยรวมของประเทศ

๑.๙ พระพุทธศาสนาในประเทศฟิลิปปินส์พระพุทธศาสนาในฟิลิปปินส์มีผู้ติดตามน้อยมาก โดยส่วนใหญ่จะเป็นชุมชนชาวจีนและชาวบุดิสต์บางกลุ่มที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน ศาสนาที่แพร่หลายที่สุดในประเทศคือ อานาจคริสต์ศาสนา อย่างไรก็ตาม วัดพุทธและการปฏิบัติทางศาสนายังคงมีอยู่ในบางพื้นที่ โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ที่มีประชากรชาวจีนมาก

๒. พระพุทธศาสนาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

๒.๑ ศาสนาช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนชาวพุทธในแต่ละประเทศมีลักษณะนิสัยใจคอที่ดีงาม มีวัฒนธรรมน้ำใจ มีจิตใจอ่อนโยน ทำให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นทั้งที่วัฒนธรรมเหมือนหรือแตกต่างกัน ส่งเสริมให้เกิดการกระทำเพื่อหมู่คณะและสังคม

๒.๒ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้านก่อให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ทางพระพุทธศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม นำมาซึ่งความเข้าใจอันดีระหว่างกัน เกิดเป็นเครือข่ายความร่วมมือกันทางด้านพระพุทธศาสนา

๒.๓ พระพุทธศาสนาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้านทำให้ชาวพุทธที่อยู่ในแต่ละภูมิภาคของโลกสามารถสื่อสารกันได้อย่างเข้าใจกัน และสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้นับถือศาสนาอื่นๆ โดยไม่ขัดแย้ง

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- บอกรายละเอียดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างถูกต้อง

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- เขียนเส้นเวลาแสดงรายละเอียดสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง

- วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้านได้

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- เห็นประโยชน์ของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้านได้

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

เขียนเส้นเวลาแสดงเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กำหนดให้ได้ ถูกต้อง อย่างเห็นประโยชน์ของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน (๑.๑.๓, ๒.๑.๑, ๔.๒.๒, ๔.๓.๑)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เขียนเส้นเวลาแสดงรายละเอียดสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง อย่างเห็นประโยชน์ของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน (๑.๑.๓, ๒.๑.๑, ๔.๒.๒, ๔.๓.๑) ด้านความรู้ บอกรายละเอียดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างถูกต้อง	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. นักเรียนทำกิจกรรม “คูไหน รู้ไหมเอ๋ย” โดยครูนำเสนอภาพศาสนสถานกับป้ายชื่อประเทศให้นักเรียนจับคู่ภาพกับข้อความให้สอดคล้องกัน ครูสนทนาและให้ข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมพอสังเขป ดังนี้ ภาพที่ ๑ เจดีย์ชเวดากอง (Shwedagon Pagoda) (ที่มา: https://www.cimbthai.com/th/personal/blog/lifestyle-tips/shwedagon-pagoda.html) ข้อมูลเกี่ยวกับเจดีย์ชเวดากอง คือ เป็นเจดีย์ทองคำศักดิ์สิทธิ์และสำคัญที่สุดในประเทศเมียนมา ตั้งอยู่บนเนินเขาเชียงกุตระในนครย่างกุ้ง เชื่อกันว่าสร้างขึ้นมากกว่า ๒,๕๐๐ ปี และเป็นที่บรรจุพระเกศาธาตุของพระพุทธเจ้า	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. นักเรียนทำกิจกรรม “คูไหน รู้ไหมเอ๋ย” โดยจับคู่ภาพพุทธศาสนสถานกับชื่อประเทศให้สอดคล้องกัน ดังนี้ - ภาพที่ ๑ เจดีย์ชเวดากอง - ประเทศเมียนมา - ภาพที่ ๒ บุโรพุทโธ - ประเทศอินโดนีเซีย - ภาพที่ ๓ วัดพระแก้ว - ประเทศไทย	- สื่อ PowerPoint เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	ใบงานที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	- ตรวจใบงานที่ ๑ เรื่องการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศเพื่อนบ้าน - สังเกตพฤติกรรม การเรียน/แบบสังเกตพฤติกรรม การเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ด้านทักษะกระบวนการ เขียนเส้นเวลาแสดงรายละเอียดสำคัญของการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม เห็นประโยชน์ของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้านได้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วม	องค์เจดีย์สูงประมาณ ๙๙ เมตร ปิดด้วยทองคำแท้ และยอดประดับด้วยเพชรเม็ดใหญ่ นับเป็นศูนย์กลางศรัทธาของชาวพุทธและสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของเมียนมา ภาพที่ ๒ บุโรพุทโธ (ที่มา: https://www.winnews.tv/news/๑๐๓๐๖) ข้อมูลเกี่ยวกับบุโรพุทโธ คือ ตั้งอยู่บนเกาะชวา ประเทศอินโดนีเซีย สร้างขึ้นในช่วงศตวรรษที่ ๘-๙ ในสมัยราชวงศ์ไศเลนทร์ มีโครงสร้างเป็นพุทธศิลป์แบบมหายาน ประกอบด้วย ๙ ชั้นซ้อนกันเป็นทรงพีระมิดชั้นบันไดประดับด้วยพระพุทธรูปกว่า ๕๐๐ องค์ และเจดีย์ทรงระฆังกว่า ๗๐ องค์ เป็นมรดกโลกของยูเนสโก และสถานที่สำคัญทางศาสนาและวัฒนธรรมของอินโดนีเซีย				

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
กิจกรรมการ เรียนรู้	ภาพที่ ๓ วัดพระแก้ว (ที่มา: https://www.thairentecocar.co.th/ ๑๗/๒๓/๒๕๖๖) ข้อมูลเกี่ยวกับวัดพระแก้ว คือ วัดพระแก้ว (วัดพระศรีรัตนศาสดาราม) เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของประเทศไทย ตั้งอยู่ในพระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๑ พ.ศ. ๒๓๒๕ เป็นที่ประดิษฐานพระแก้วมรกต พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์สำคัญของชาติ วัดไม่มีพระสงฆ์จำพรรษาโดดเด่นด้วยสถาปัตยกรรมไทยอันงดงาม และเป็นศูนย์กลางของพระราชพิธีสำคัญทางศาสนาและราชสำนัก ๒. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมกันตอบ ดังนี้ ๒.๑ สถานที่สำคัญทั้ง ๓ แห่งในกิจกรรม “คู่มือ	๒. นักเรียนตอบคำถามของครู ดังนี้ ๒.๑ สถานที่สำคัญทั้ง ๓ แห่งเป็นพุทธศาสน			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	รู้ไหมเอ๋ย” มีความเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกันอย่างไร ๒.๒ เพราะเหตุใดจึงมีพุทธศาสนสถานกระจายอยู่ในหลายประเทศ ๓. ครูเชื่อมโยงคำตอบของนักเรียนเข้าสู่บทเรียน เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	สถาน/ สถานที่สำคัญทั้ง ๓ แห่งตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฯลฯ ๒.๒ มีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังประเทศต่าง ๆ หลายประเทศ ฯลฯ ๓. นักเรียนฟังครูเชื่อมโยงคำตอบเพื่อเข้าสู่บทเรียน เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน			
	ขั้นสอน (๒๕ นาที) ๑. ครูแบ่งนักเรียนเป็น ๙ กลุ่ม นักเรียนแต่ละกลุ่มจับฉลากชื่อประเทศ ๙ ประเทศ ได้แก่ ๑.๑ ประเทศเมียนมา ๑.๒ ประเทศลาว ๑.๓ ประเทศกัมพูชา ๑.๔ ประเทศเวียดนาม ๑.๕ ประเทศมาเลเซีย ๑.๖ ประเทศสิงคโปร์ ๑.๗ ประเทศอินโดนีเซีย ๑.๘ ประเทศบรูไน	ขั้นสอน (๒๕ นาที) ๑. แบ่งกลุ่ม ๙ กลุ่ม และจับฉลากชื่อประเทศที่ครูกำหนดให้ กลุ่มละ ๑ ประเทศ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๑.๙ ประเทศฟิลิปปินส์ ๒. ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษา ใบความรู้ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศ เพื่อนบ้าน ที่จับฉลากได้ โดยร่วมกันขีดเส้นใต้เหตุการณ์ หรือประเด็นสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ ประเทศที่กลุ่มของตนได้รับมอบหมาย และนำข้อมูลมา เขียนเส้นเวลาแสดงข้อมูลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ สู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มได้รับมอบหมายลงในใบงาน ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อน บ้าน	๒. นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง การเผยแผ่ พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของ ตนเองได้รับมอบหมาย ร่วมกันขีดเส้นใต้ เหตุการณ์หรือประเด็นสำคัญในใบความรู้ และนำ ข้อมูลมาเขียนเส้นเวลาแสดงข้อมูลการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านลงใน ใบงานที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ ประเทศเพื่อนบ้าน			
	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ๑. ครูสุ่มนักเรียนนักเรียนจำนวน ๓ กลุ่ม นำเสนอ เส้นเวลาสรุปการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศ เพื่อนบ้าน กำหนดเวลาในการนำเสนอ กลุ่มละ ๓ นาที โดยครูเพิ่มเติมประเด็นที่ขาดหายไปสมบูรณ์	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ๑. นักเรียน ๓ กลุ่ม นำเสนอเส้นเวลาสรุป การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูสรุปประเด็นของกลุ่มที่นำเสนอไปแล้ว ๒. ครูกำหนดประเด็นคำถามให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ดังนี้	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ฟังครูสรุปประเด็นอย่างตั้งใจ ๒. นักเรียนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่ครู กำหนด ดังนี้			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๒.๑ นักเรียนคิดว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างไร ๒.๒ พระพุทธศาสนามีส่วนช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศเพื่อนบ้านอย่างไร ๓. ครูเชื่อมโยงบทเรียนสู่คาบถัดไป โดยแจ้งให้นักเรียนอีก ๖ กลุ่ม เตรียมนำเสนอเส้นเวลาสรุปการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน ๔. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับใน	๒.๑ แนวคำตอบ: การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นพันธกิจที่สำคัญยิ่งต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา เพราะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักพระธรรมวินัยให้แก่พุทธศาสนิกชนอย่างถูกต้อง ถ่องแท้ สามารถเลือกนำหลักธรรมมาปรับใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตของตนได้อย่างเป็นสุข ๒.๒ แนวคำตอบ: พระพุทธศาสนาทำให้ประชาชนชาวพุทธในแต่ละประเทศเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมน่าใจ มีจิตใจอ่อนโยน ใจกว้าง ทำให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นทั้งที่มีวัฒนธรรมเหมือนหรือแตกต่างกันได้ นำมาซึ่งความเข้าใจอันดีระหว่างกัน เกิดเป็นเครือข่ายความร่วมมือทางด้านการศึกษาพระพุทธศาสนา			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ชี้แจงต่อไป ๕. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๖. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตามศักยภาพของนักเรียน				

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) สื่อ PowerPoint เรื่อง แผ่นพระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
- ๒.) ใบความรู้ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศเพื่อนบ้าน
- ๓) ใบงานที่ ๑ เรื่องการเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑) ใบงานที่ ๑ เรื่องการเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - บอกรายละเอียดการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างถูกต้อง	ตรวจใบงานที่ ๑ เรื่องการเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	ใบงานที่ ๑ เรื่อง การเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - เขียนเส้นเวลาแสดงรายละเอียดสำคัญของ การเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง - วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้านได้	- สังเกตการร่วมกับเพื่อนเขียนเส้นเวลา - ตรวจใบงานที่ ๑ เรื่อง การเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	- แบบสังเกตการร่วมกับเพื่อน - ใบงานที่ ๑ เรื่องการเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นประโยชน์ของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้านได้	- การตอบคำถาม - ตรวจใบงานที่ ๑ เรื่อง การเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	- คำถาม - ใบงานที่ ๑ เรื่องการเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) เขียนเส้นเวลาแสดงรายละเอียดสำคัญของการเผยแพร่	ตรวจใบงานที่ ๑ เรื่องการเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	- ใบงานที่ ๑ เรื่องการเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง อย่างเห็นประโยชน์ของ พระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วย เสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับ ประเทศเพื่อนบ้าน (๑.๑.๓, ๒.๑.๑, ๔.๒.๒, ๔.๓.๑)	สังเกต การร่วมกับเพื่อน เขียนเส้นเวลา	แบบสังเกตการ ร่วมกับเพื่อน เขียนเส้นเวลา	ผ่านเกณฑ์การ ประเมินระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตน ตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้	สังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้	แบบสังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑.เขียนเส้นเวลาแสดงเหตุการณ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศเพื่อนบ้านที่ได้รับมอบหมาย	เขียนเส้นเวลาโดยระบุเหตุการณ์/ประเด็นสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้ถูกต้อง ครบถ้วน เขียนข้อความกระชับ เรียงลำดับเหตุการณ์จากก่อนไปหลังได้ถูกต้อง	เขียนเส้นเวลาโดยระบุเหตุการณ์/ประเด็นสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้ โดยมีจุดบกพร่อง ๑-๒ จุด	เขียนเส้นเวลาโดยระบุเหตุการณ์/ประเด็นสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้ โดยมีจุดบกพร่องมากกว่า ๒ จุด
๒. วิเคราะห์ความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	วิเคราะห์ความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้มากกว่า ๓ ประเด็น และระบุเหตุผลประกอบได้ สอดคล้องเหมาะสมทุกประเด็น	วิเคราะห์ความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ ๑- ๒ ประเด็น และระบุเหตุผลประกอบได้ สอดคล้องเหมาะสม	วิเคราะห์ความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ ๐- ๑ ประเด็น แต่ไม่ระบุเหตุผลประกอบหรือระบุเหตุผลไม่สอดคล้อง
๑. มีการวางแผนการทำงาน ๒. ยอมรับความแตกต่างและรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น ๓. มีภาวะความเป็นผู้นำ	๘ - ๙ คะแนน	๖ - ๗ คะแนน	๐ - ๕ คะแนน

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๘ - ๙	หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)
คะแนน ๖- ๗	หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)
คะแนน ๑ - ๕	หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

แบบสังเกตการทำงานร่วมกับเพื่อน

คำชี้แจง

เกณฑ์การประเมินมี ๓ ระดับ ดังนี้

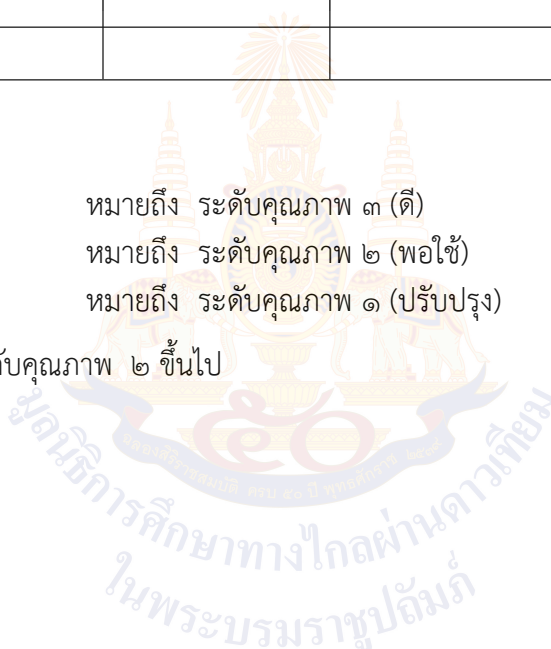
ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)	หมายถึง	ไม่มีการปฏิบัติ

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. มีการวางแผนในการทำงาน			
๒. ยอมรับความแตกต่างและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			
๓. มีภาวะความเป็นผู้นำ			

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๘ - ๙	หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)
คะแนน ๖ - ๗	หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)
คะแนน ๐ - ๕	หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ ผู้สอน

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบงานที่ ๑ เรื่อง การเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

ตอนที่ ๒ ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. นักเรียนคิดว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างไรบ้าง

๒. พระพุทธศาสนามีส่วนช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศเพื่อนบ้านอย่างไร

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

```
graph TD; A[เริ่มต้น] --> B[พุทธศตวรรษที่ 16 เมืองสะเทิมกลายเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทที่สำคัญแห่งหนึ่ง]; A --> C[พ.ศ.1831 พุกามเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท]; A --> D[สถานการณ์ทางการเมืองในประเทศเมียนมามีความผันผวน แต่ชาวเมียนมามีศรัทธาและวิถีชีวิตผูกพันกับพระพุทธศาสนา];
```

เริ่มต้น

พุทธศตวรรษที่ 16 เมืองสะเทิมกลายเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทที่สำคัญแห่งหนึ่ง

พ.ศ.1831 พุกามเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท

สถานการณ์ทางการเมืองในประเทศเมียนมามีความผันผวน แต่ชาวเมียนมามีศรัทธาและวิถีชีวิตผูกพันกับพระพุทธศาสนา

ตอนที่ ๒ ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. นักเรียนคิดว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างไรบ้าง

...การเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นพันธกิจที่สำคัญยิ่งต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา เพราะเป็นการสร้าง...
 ...ความรู้ความเข้าใจในหลักพระธรรมวินัยให้แก่พุทธศาสนิกชนอย่างถูกต้อง ถ่องแท้ สามารถเลือกนำ...
 ...หลักธรรมมาปรับใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตของตนได้อย่างเป็นสุข.....

๒. พระพุทธศาสนามีส่วนช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศเพื่อนบ้านอย่างไร

...ทำให้ประชาชนชาวพุทธในแต่ละประเทศเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมน้ำใจ มีจิตใจอ่อนโยน ใจกว้าง ทำให้อยู่...
 ...ร่วมกับผู้อื่นทั้งที่มีวัฒนธรรมเหมือนหรือแตกต่างกันได้ นำมาซึ่งความเข้าใจอันดีระหว่างกัน เกิดเป็น...
 ...เครือข่ายความร่วมมือทางด้านการศึกษาพระพุทธศาสนา.....

เฉลย ใบงานที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศลาว

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

.....
หลังจากอาณาจักรลาวได้รับเอกราช
.....
จากฝรั่งเศส พระพุทธศาสนาได้กลายเป็น
.....
รากฐานของประชาชนลาวเรื่อยมา
.....
จนปัจจุบัน

พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทเข้าสู่
.....
อาณาจักรล้านช้างในรัชสมัยพระเจ้าฟ้า
.....
รุ่งม มหาราชองค์ที่ ๑ แห่งอาณาจักรล้าน
.....
ช้าง

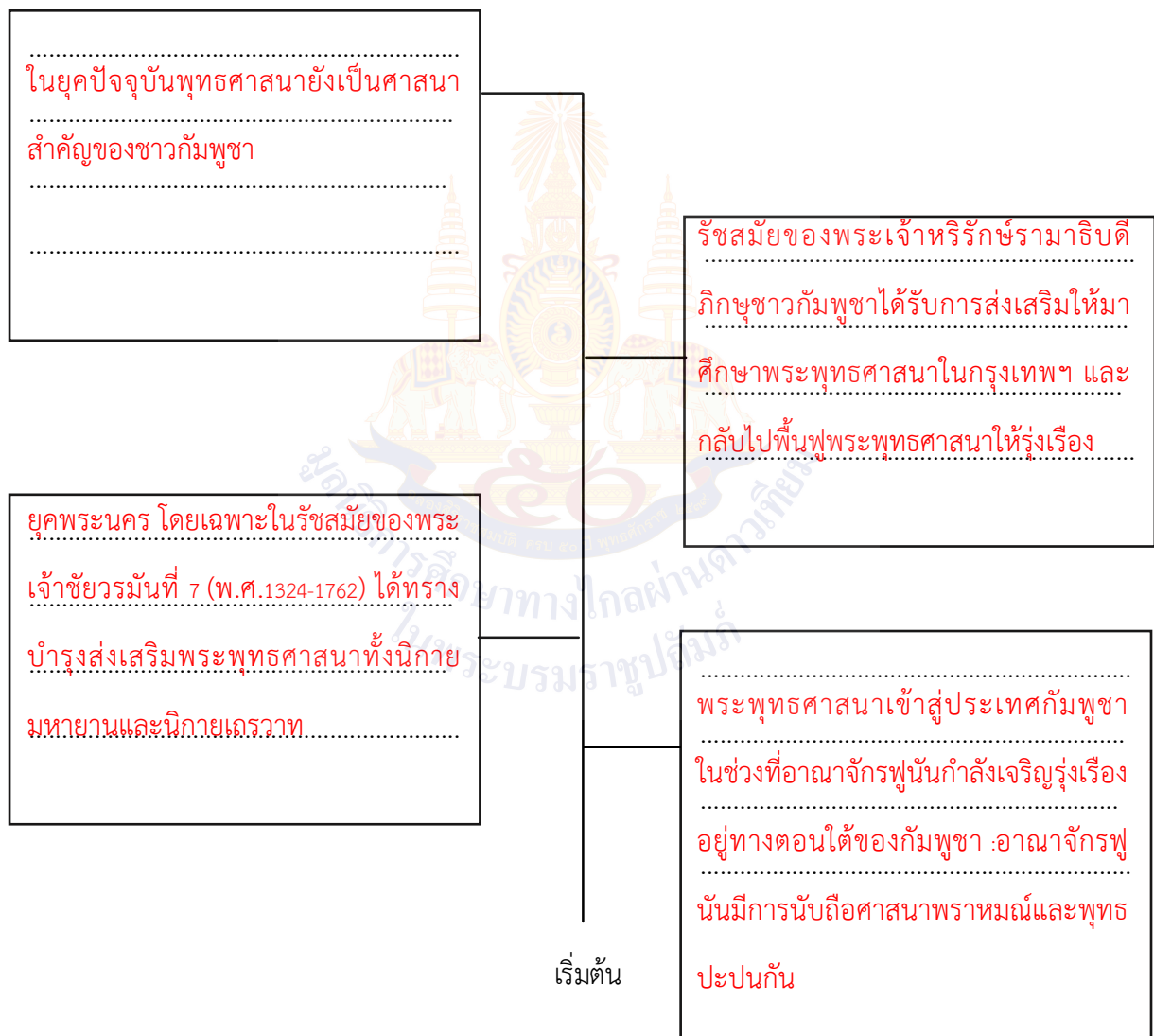
.....
ยุคของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช
.....
พระพุทธศาสนามีความเจริญสูงสุด
.....
ทรงสร้างวัดสำคัญมากมาย

เริ่มต้น

เฉลย ใบงานที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศไทย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

เฉลย ใบงานที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศไทย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

ปัจจุบัน ชาวเวียดนามส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธนิกายมหายานและนิกายเถรวาท มีการจัดตั้งมหาเถรสมาคมอย่างเป็นทางการ

ในปีพ.ศ.2474 ได้มีการจัดตั้งสมาคมทางพระพุทธศาสนา โดยมุ่งเน้นด้านการศึกษา สังคมสงเคราะห์และปฏิรูปวินัยพระสงฆ์

ประมาณ พ.ศ.2071-2345 เป็นช่วงที่ราชวงศ์ตริन्हแห่งเวียดนามเหนือและราชวงศ์เหงียนแห่งเวียดนามใต้แย่งอำนาจกัน ต่างฝ่ายต่างสนับสนุนพระพุทธศาสนาด้วยวิธีการต่าง ๆ

ราชวงศ์ตริन्हปกครองเวียดนาม พระพุทธศาสนาได้รับการอุปถัมภ์และได้รับการยอมรับนับถือมากขึ้น

หลายร้อยปีก่อน ประเทศเวียดนามเป็นเมืองขึ้นของจีน คณะทูตจากจีนได้เดินทางมาเผยแผ่พระพุทธศานานิกายมหายาน

เริ่มต้น

เฉลย ใบงานที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศมาเลเซีย
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

ชาวจีนอาศัยในมาเลเซียได้นำ
 พระพุทธศาสนานิกายมหายานจาก
 ประเทศจีนเข้ามาเผยแผ่ในประเทศ
 มาเลเซีย ภายหลังเมื่อประเทศมาเลเซีย
 ได้รับเอกราชจากอังกฤษ และศรีลังกาเข้า
 มาเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามแบบปฏิบัติ
 ของตน จึงทำให้พระพุทธศาสนาได้รับการ
 ฟื้นฟูมากขึ้น

พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทได้เผยแผ่
 เข้าสู่ประเทศมาเลเซียในพุทธศตวรรษที่
 3 พุทธศตวรรษที่ 12 แหลมมลายู ได้ตก
 อยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรศรี
 วิชัย พระพุทธศาสนานิกายมหายานจึงได้
 เข้ามาเผยแผ่ในแถบนี้ด้วย

พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
 ทรงแผ่พระราชอำนาจขยายอาณาเขตลง
 มาทางใต้ถึงเมืองนครศรีธรรมราชและ
 บริเวณแหลมมลายูทั้งหมดจึงเป็นเหตุ
 ให้พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบ
 ลังกาวงศ์เข้ามาเผยแผ่ในแหลมมลายู

เริ่มต้น

เฉลย ใบงานที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศไทย
สังคโปร์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

ปัจจุบัน ชาวสังคโปร์นับถือ.....
 พระพุทธศาสนานิกายมหายานกันอย่าง.....
 แพร่หลาย ชาวพุทธได้ช่วยกันเผยแผ่.....
 อย่างจริงจัง.....

พ.ศ.2508 พระพุทธศาสนานิกาย.....

มหายานได้เผยแผ่มายังประเทศสังคโปร์.....

และได้รับการยอมรับและนับถือกันอย่าง.....

แพร่หลาย เพราะชาวสังคโปร์ส่วนมาก.....

เป็นคนเชื้อสายจีน.....

เริ่มต้น

เฉลย ใบงานที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศ**อินโดนีเซีย**
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

ภายหลังอาณาจักรศรีวิชัยซึ่งเป็น.....

ศูนย์กลางแห่งพระพุทธศาสนาได้มีการ.....

ติดต่อทางการค้ากับประเทศต่าง ๆ ซึ่งมา

พร้อมกับศาสนาอิสลามทำให้คนนับถือ.....

พระพุทธศาสนาน้อยลงไป แต่ในปัจจุบัน

ชาวอินโดนีเซียที่มีศรัทธาใน

พระพุทธศาสนาก็ยังมีอยู่และพยายาม

ฟื้นฟูพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรือง

พระพุทธศานานิกายเถรวาทได้เผยแผ่

เข้าสู่ประเทศอินโดนีเซียประมาณพุทธ

ศตวรรษที่ 3 ตรงกับสมัยพระเจ้าอโศก

มหาราช

พระพุทธศานานิกายมหายาน

เจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุดในสมัยราชวงศ์

ไศเลนทร์ มีการส่งเสริมพระพุทธศาสนา

ในด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น โปรดให้สร้าง

พุทธวิหารบรมพุทโธ (บุโรพุทโธ).....

เริ่มต้น

เฉลย ใบงานที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศบรูไน****
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

..... มีผู้นับถือพระพุทธศานาในกายเพิ่มขึ้น 	 เมื่อชาวจีนโพ้นทะเลอพยพมาสู่ดินแดนนี้
..... 	 พระพุทธศาสนาได้เข้ามาในบรูไนตั้งแต่ สมัยอาณาจักรศรีวิชัยที่เผยแผ่เข้ามาจาก คาบสมุทรมลายูในพุทธศตวรรษที่ 7

เริ่มต้น

เฉลย ใบงานที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศฟิลิปปินส์
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

ปัจจุบันมีคณะสงฆ์นิคมหายานจาก
 ไต้หวันเข้าไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาใน
 ฟิลิปปินส์โดยมีชาวพุทธอยู่ในฟิลิปปินส์
 ประมาณร้อยละ 1.5

พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศฟิลิปปินส์
 ในสมัยอาณาจักรศรีวิชัยเรืองอำนาจฝั่ง
 มลายูแล้วค่อยหายไป

จนกระทั่งเมื่อชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้ง
 รากฐานในฟิลิปปินส์และได้นำ
 พระพุทธศาสนานิคมหายานเข้ามาด้วย

เริ่มต้น

เฉลย ใบงานที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศติมอร์ตะวันออก
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

.....
 ปัจจุบันมีคณะสงฆ์นิคมหายานจาก

 ได้หันเข้าไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาใน

 ฟิลิปปีนส์ โดยมีชาวพุทธอยู่ในฟิลิปปีนส์

 ประมาณร้อยละ ๑.๕

.....
 พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศฟิลิปปีนส์

 ในสมัยอาณาจักรศรีวิชัยเรืองอำนาจ

 ทางฝั่งมลายู

.....
 เมื่อชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งรกราก

 ในฟิลิปปีนส์ได้นำพระพุทธศาสนานิกาย

 มหายานเข้ามาด้วย

เริ่มต้น

ใบความรู้ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศเพื่อนบ้าน
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

๑. พระพุทธศาสนาในประเทศเมียนมา

ประเทศเมียนมานับเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีประชาชนนับถือพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้จะเป็นเพราะประวัติศาสตร์แห่งการนับถือศาสนาของเมียนมาเริ่มต้นจากการนับถือพระพุทธศาสนา

ภายหลังจากการทำสงครามครั้งที่ ๓ พระเจ้าอโศกมหาราชทรงส่งพระโสณะและพระอุตระมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมิ โดยเข้ามาทางเมืองสุธรรมวดี(สะเทิม) ซึ่งเป็นเมืองหลวงของมอญ หลังจากนั้นพระพุทธศาสนาแบบเถรวาทก็ได้เจริญรุ่งเรืองแผ่ขยายมาทางตอนกลางและทางตอนเหนือของประเทศ จนกระทั่งถึงพุทธศตวรรษที่ ๑๖ เมืองสะเทิมจึงได้กลายเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทที่สำคัญแห่งหนึ่ง

ในปี พ.ศ. ๑๕๘๗ พระเจ้าอนุรุธมหาราช (อโนรธามังช่อ) ได้ขึ้นครองราชย์ ทรงรวบรวมดินแดนเมียนมาให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้สำเร็จ แล้วทรงสถาปนาอาณาจักรพุกามโดยมีเมืองพุกามเป็นราชธานี ในช่วงนี้ พระพุทธศาสนานิกายมหายานจากแคว้นเบงกอลในอินเดียได้แผ่ขยายเข้าไปถึงเมียนมา แต่พระเจ้าอนุรุธมหาราชไม่ทรงเลื่อมใส ภายหลังทรงทราบว่าพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทเจริญรุ่งเรืองอยู่ในอาณาจักรมอญ ก็มีพระประสงค์จะได้พระไตรปิฎกและพระสงฆ์ที่มีความรู้แตกฉานในพระไตรปิฎกไปประจำที่อาณาจักรพุกาม ต่อมาทรงตีอาณาจักรมอญได้ จึงให้นำพระสงฆ์และพระไตรปิฎกกลับไปยังเมืองพุกามด้วย ทำให้พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทได้เผยแผ่ไปทั่วเมียนมานับแต่นั้นมา จนกระทั่งในรัชสมัยของพระเจ้านรปติสิทฺธ พระองค์โปรดให้สังคายนาพระธรรมวินัย และได้ทรงอาราธนาพระอุตราชีวะให้นำคณะพระภิกษุและสามเณรเดินทางไปสืบพระพุทธศาสนาที่ลังกา แล้วนำพระพุทธศาสนาลังกาวงศ์กลับมาเผยแผ่ด้วย

เมืองพุกามเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทเรื่อยมาจนถึง พ.ศ. ๑๘๓๑ ได้ถูกพวกมองโกลรุกราน ทำให้อาณาจักรพุกามล่มสลายลง อาณาจักรมอญซึ่งเคยขึ้นตรงต่อพุกามก็แยกตัวออกไปตั้งเป็นราชธานีอิสระอยู่ที่หงสาวดี

ครั้นถึงสมัยพระเจ้าธรรมเจดีย์ศรีปิฎกธร กษัตริย์มอญขึ้นครองราชย์ ทรงมีพระประสงค์จะฟื้นฟูพระพุทธศาสนา จึงโปรดให้พระสงฆ์ที่มีศีลาจารวัตรเคร่งครัด ๒๒ รูป พร้อมฆราวาส ๒๒ คน เดินทางไปลังกา โดยมีพระโมคคัลลานเถระเป็นหัวหน้า

เมื่อเดินทางไปถึงลังกา พระสงฆ์ทั้ง ๒๒ รูป ได้เข้ารับการอุปสมบทใหม่ และฆราวาสทั้ง ๒๒ คน ก็ได้รับการอุปสมบทในคราวเดียวกันด้วย ภายหลังที่คณะสงฆ์เหล่านี้เดินทางกลับมาถึงเมืองหงสาวดีแล้ว

พระเจ้าธรรมเจดีย์ศรีปฤกษาก็โปรดให้พระภิกษุในเมืองมอญทั้งหมด อุปสมบทใหม่รวมเข้าเป็นนิกายเดียวกัน ทั้งแผ่นดิน ยังผลให้พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทประดิษฐานมั่นคงเป็นปึกแผ่นอีกครั้งหนึ่ง

ในประวัติศาสตร์ของเมียนมานั้น ชนชาติมอญและเมียนมาได้ทำสงครามแย่งชิงความเป็นใหญ่กัน มาตลอด จนถึงประมาณ พ.ศ. ๒๓๐๐ พระเจ้าอลองพญาษัตริย์เมียนมาทรงยึดครองเมืองหงสาวดีได้สำเร็จ ทำให้ทรงมีอำนาจเหนือดินแดนมอญและเมียนมาทั้งหมด พระพุทธศาสนาก็ได้รับการทำนุบำรุงจาก พระมหากษัตริย์มาจนถึงรัชกาลของพระเจ้าอมีนดง (พ.ศ. ๒๓๙๔ - ๒๔๒๐) พระองค์ทรงอุปถัมภ์การทำ สังคายนาพระธรรมวินัย ณ เมืองมัณฑเลย์จนแล้วเสร็จ จากนั้นได้โปรดให้จารึกพระไตรปิฎกลงบนแผ่นหินอ่อน ๙๗๒๙ แผ่น แล้วบรรจุไว้ในสถูปทั้งสิ้น ๔๕๐ องค์

ในสมัยเดียวกันนี้ อังกฤษได้เข้ามาแสวงหาอาณานิคม และมีอำนาจเหนือเมียนมาตั้งแต่พ.ศ. ๒๓๖๘ เป็นต้นมา สถาบันกษัตริย์ซึ่งเคยเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกสิ้นสุดลง เป็นเหตุให้พระพุทธศาสนาในประเทศเมียนมาถูกกระทบกระเทือนไปด้วย

นับจากเมียนมาได้รับเอกราชเมื่อวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๒ จวบจนปัจจุบัน สถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศเมียนมายังคงมีความผันผวน ไม่สงบเรียบร้อย มีความพยายามต่อสู้เพื่อแบ่งแยก ดินแดนของชนเผ่าต่าง ๆ แต่ถึงกระนั้นชาวเมียนมาก็ยังคงมีศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา มีวิถีชีวิตที่ผูกพัน อยู่กับการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนอย่างจริงจัง ปุชนิยสถานที่สำคัญ ๆ เช่น มหาเจดีย์ชเวดากอง ได้รับการ บูรณปฏิสังขรณ์ เป็นศูนย์รวมศรัทธาของชาวพุทธทั้งในเมียนมาและจากต่างประเทศให้ได้เดินทางไป สักการบูชาและประกอบศาสนพิธีตามคติความเชื่อในพระพุทธศาสนา รัฐบาลให้การส่งเสริมการศึกษาของ คณะสงฆ์ทั้งด้านคันถธุระและวิปัสสนาธุระ มีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนวิชาการ สมัยใหม่แก่พระภิกษุสามเณร มีพระสงฆ์ที่สามารถทรงจำพระไตรปิฎกได้ทั้งหมดจำนวนหลายรูป พระสงฆ์ หลายรูปมีบทบาทในการเป็นผู้นำด้านการพัฒนาชุมชนและสังคมสงเคราะห์ ขณะเดียวกันก็มิสันทักปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานที่มีชื่อเสียงในระดับโลกที่มีผู้สนใจทั้งจากในและต่างประเทศไปฝึกปฏิบัติอยู่มากมาย พร้อมทั้งมีการเผยแผ่ออกไปยังต่างประเทศอีกด้วย ปัจจุบันเมียนมามีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ

๒. พระพุทธศาสนาในประเทศลาว

พระพุทธศาสนานิกายมหายานจากจีนได้เผยแผ่เข้าสู่ประเทศลาวตั้งแต่ยังอยู่ในอาณาจักรอ้ายลาว แต่ประชาชนทั่วไปนิยมนับถือผีสง เทวดา ต่อมาในรัชสมัยของพระเจ้าฟ้างุ้ม มหาราชองค์ที่ ๑ แห่งอาณาจักร ล้านช้าง ได้ทรงนำพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทจากกัมพูชาเข้ามาเผยแผ่ในประเทศลาว ทั้งนี้เนื่องมาจาก พระนางแก้วเก็งยา (แก้วกัลยา) มเหสีของพระองค์ซึ่งเป็นพระราชธิดาของพระเจ้าศรีจุลราชแห่งเมืองอินทปัตย์ อาณาจักรกัมพูชา ทรงเคารพนับถือพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทมาก่อน เมื่อทรงเห็นเจ้านายและราษฎร ชาวล้านช้างซึ่งนับถือบูชาผีสง เทวดาพากันฆ่าวัวควายเพื่อทำพิธีกรรม ก็ทรงไม่สบายพระทัย จึงได้กราบทูล พระเจ้าฟ้างุ้มให้แต่งตั้งคณะทูตเดินทางไปเมืองอินทปัตย์ให้มาทูลขอพระสงฆ์เพื่อประดิษฐานพระพุทธศาสนา ในลาว พระเจ้าศรีจุลราชจึงทรงส่งคณะสงฆ์ ซึ่งมีพระมหาปาสมันตะเถระผู้เคยเป็นพระอาจารย์ของพระเจ้า ฟ้างุ้มและพระมหาเทพลังกาพร้อมด้วยพระสงฆ์อีก ๒๐ รูป ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในล้านช้าง และยังได้

พระราชทานพระพุทธรูปปัญจโลหะ เป็นพระพุทธรูปปางห้ามญาติพระนามว่า "พระบาง" และพระไตรปิฎก พร้อมหล่อพระศรีมหาโพธิ์มาถวายพระเจ้าฟ้ารั่มด้วย

นับจากนั้น พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทก็เจริญรุ่งเรืองในประเทศลาวมาโดยลำดับเป็นศาสนาประจำชาติในที่สุด

จนถึงรัชกาลของพระเจ้าสามแสนไท่ตรึงวนาถ พระโอรสของพระเจ้าฟ้ารั่มขึ้นครองราชย์ (พ.ศ. ๑๙๑๖ - ๑๙๕๘) พระองค์ทรงอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอันมาก โปรดให้สร้างวัดวาอารามและหอสมุดเพื่อเป็นที่เก็บรวบรวมและแหล่งค้นคว้าพระไตรปิฎก

ในรัชกาลของพระเจ้าโพธิสาร (พ.ศ. ๒๐๖๓ - ๒๐๙๐) พระองค์ทรงเป็นพุทธศาสนิกชนที่มีความเคร่งครัด ทรงชักจูงให้ประชาชนนับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาจึงได้รับการบำรุงส่งเสริมให้มั่นคงยิ่งขึ้น

ในรัชกาลของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช (พ.ศ. ๒๐๙๑ - ๒๑๑๔) ผู้ทรงได้รับการยกย่องว่าเป็น महाराजองค์ที่ ๒ ของลาว ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกที่มีพระราชศรัทธาแรงกล้า โปรดให้สร้างพระธาตุพันพอน พระธาตุศรีโคตรบูร พระธาตุหลวง พระธาตุอิงรัง และพระพุทธรูปสำริดหลายพระเสริม พระสุก พระใส พระอินแปลง พระองค์แสน นอกจากนี้ยังโปรดให้สร้างวัดต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมาก เช่น วัดป่าเรือศรีสิงขร วัดปากันทอง วัดศรีเมือง วัดพระแก้ว เป็นต้น จนกล่าวได้ว่า ปุชนิยมสถานทางพระพุทธศาสนาส่วนมากได้สร้างขึ้นใน รัชสมัยของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชแทบทั้งสิ้น และอาจกล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนาในประเทศลาวมีความรุ่งเรืองสูงสุดในรัชกาลนี้หลังจากรัชสมัยของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ลาวก็ต้องประสบกับความวุ่นวายจากสงคราม ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของเมียนมาและความวุ่นวายในราชอาณาจักรอันเกิดจากการแย่งชิงราชสมบัติ มาเป็นเวลายาวนาน เกิดการแทรกแซงทางการเมืองจากประเทศมหาอำนาจ จนกระทั่งลาวตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๖ - ๒๔๘๗ และได้รับเอกราชคืนโดยสมบูรณ์ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒

หลังจากนั้น ลาวได้เปลี่ยนระบอบการปกครองเป็นคอมมิวนิสต์ในยุคแรกของการเปลี่ยนแปลงนี้ ประชาชนและพระพุทธศาสนาได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก มีพระสงฆ์และประชาชนได้รับอันตรายเป็นจำนวนมาก อาศัยความที่พระพุทธศาสนาได้หล่อหลอมวิถีชีวิตของชาวลาวจนกลายเป็นวัฒนธรรมประจำชาติของลาวมาอย่างยาวนานจึงทำให้พระสงฆ์และประชาชนสามารถประคับประคองพระพุทธศาสนาผ่านวิกฤตการณ์ทางการเมืองมาได้จนสถานการณ์ทางการเมืองในลาวคลี่คลายลงโดยลำดับ

ปัจจุบัน แม้ว่าลาวจะปกครองโดยระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ แต่ประชาชนในลาวส่วนใหญ่ยังคงนับถือพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง ภาพแห่งความศรัทธาของประชาชนลาวที่มีต่อพระพุทธศาสนาผ่านขนบธรรมเนียมประเพณีวิถีชีวิตเป็นที่รับรู้กันของคนทั่วโลก ดังเช่นภาพการทำบุญตักบาตรข้าวเหนียวยามเช้าที่หลวงพระบาง เป็นต้น มีการตั้งสถาบันการศึกษาของสงฆ์ขึ้นที่เวียงจันทน์และจำปาสัก เนื่องจากลาวมีภาษาและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกับคนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงทำให้มีการไปมาหาสู่กันเป็นประจำทั้งด้วยภารกิจการทำงานและด้วยความผูกพันกันทางวัฒนธรรม เกิดเป็นความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ

๓. พระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา

เมื่อพระพุทธศาสนาเผยแผ่เข้าสู่ประเทศกัมพูชานั้น เป็นเวลาที่อาณาจักรพุนันกำลังเจริญรุ่งเรืองอยู่ทางตอนใต้ของประเทศกัมพูชาในปัจจุบัน

อาณาจักรพุนันเป็นอาณาจักรใหญ่ มีอาณาเขตติดกับประเทศจีนและอินเดีย และมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน การติดต่อไปมาระหว่างกันทำให้ได้รับอิทธิพลการนับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายานมาด้วย อย่างไรก็ตาม ศาสนาในยุคแรกที่เข้ามาเผยแผ่ในอาณาจักรพุนันนั้นคือศาสนาพราหมณ์ ส่วนพระพุทธศาสนาคงเข้ามาเผยแผ่ในภายหลัง เพราะปรากฏว่าในอาณาจักรพุนันมีการนับถือศาสนาพราหมณ์และพระพุทธศาสนาผสมกลมกลืนปะปนกันอยู่

เมื่ออาณาจักรพุนันเสื่อมอำนาจลง อาณาจักรเจนละก็เรืองอำนาจ กษัตริย์เจนละในระยะแรกทรงนับถือศาสนาฮินดูนิกายไศวะเป็นหลัก แต่ก็ยังมีผู้นับถือพระพุทธศาสนาอยู่โดยทั่วไป ครั้นสิ้นอาณาจักรเจนละแล้วก็เข้าสู่ยุคมหานคร ซึ่งเป็นยุคที่ประเทศกัมพูชามีอารยธรรมเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุดเป็นมหาอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ โดยเฉพาะในรัชสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ (พ.ศ. ๑๓๒๔ - ๑๓๖๒) พระองค์ทรงเป็นพุทธศาสนิกชน ได้ทรงบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาทั้งนิกายมหายานและนิกายเถรวาท โปรดให้สร้างวัดวาอารามทั่วราชอาณาจักร สร้างนครธม (แปลว่า มหานคร) เป็นราชธานี โดยมีพุทธวิหารบายนเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปองค์ใหญ่เป็นศูนย์กลางอยู่ที่ยอดวิหาร เรียกกันทั่วไปว่าปราสาทบายน" เป็นปรางค์ของส่วนบนของปรางค์ทุกองค์แกะสลักเป็นพระพักตร์ของพระโพธิ์วโลกิเตศวร และสร้างหมู่ปรางค์น้อยใหญ่ประมาณ ๕๐ องค์ มีคูเมืองล้อมวัดโดยรอบยาวประมาณ ๑๒ กิโลเมตร นอกจากนี้ ยังทรงสร้างพระพุทธรูป "พระชัยพุทธมหานาค" ๓๓ องค์ แล้วโปรดให้นำไปประดิษฐานในหัวเมืองทั่วราชอาณาจักร โปรดให้มนต์พระสงฆ์เข้าไปรับบิณฑบาตในพระราชวังวันละ ๔๐๐ รูปทุกวัน

ในรัชกาลนี้ มีเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอีกประการหนึ่งคือ พระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ทรงส่งพระโอรสองค์หนึ่งพระนามว่าตามสินทะไปศึกษาพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทที่ประเทศลังกา เมื่อเสด็จกลับได้ทรงนำพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบลังกาวงศ์เข้ามาเผยแผ่ในประเทศกัมพูชาด้วย

ในรัชสมัยของพระเจ้าหริรัศมีรามธิบดี พระพุทธศาสนาได้รับการทำนุบำรุงส่งเสริมเป็นอย่างดี พระภิกษุสงฆ์ชาวกัมพูชาได้รับการส่งเสริมให้มาศึกษาพระพุทธศาสนาในกรุงเทพมหานคร และกลับไปฟื้นฟูพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง มีการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมชั้นสูงในกรุงพนมเปญเรียกว่า "ศาลาบาลีชั้นสูง"

ในสมัยที่ประเทศกัมพูชาประสบปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง พระสงฆ์และประชาชนต่างได้รับอันตรายเหมือนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศลาวจนกระทั่งเหตุการณ์ทางการเมืองคลี่คลายลงพระพุทธศาสนาจึงค่อย ๆ ได้รับการฟื้นฟูขึ้นตามลำดับ

ในปัจจุบันมีการตั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์เพื่อจัดการศึกษาศาสนาธรรมสมัยใหม่แก่พระภิกษุสงฆ์ นอกจากนี้ ยังมีพระสงฆ์จำนวนมากเข้ามาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งประเทศไทยแล้วกลับไปพัฒนาการพระศาสนาในกัมพูชา ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือพระพุทธศาสนาระหว่างไทยกับกัมพูชามากขึ้น ๆ

๔. พระพุทธศาสนาในประเทศเวียดนาม

ประเทศเวียดนามเคยเป็นเมืองขึ้นของจีนมาหลายร้อยปี โดยจีนได้นำลัทธิศาสนานั้นเข้ามาเผยแพร่ในเวียดนามด้วย เริ่มแรกลัทธิเต๋าและขงจื้อได้เข้ามาสู่ประเทศเวียดนามก่อน ต่อมาคณะทูตจากจีนหลายคนได้เดินทางมาเผยแพร่พระพุทธศานานิกายมหายาน อย่างไรก็ตาม ในระยะแรก ๆ พระพุทธศาสนายังไม่แพร่หลายมากนัก จนกระทั่งถึงราชวงศ์ด่งปกครองเวียดนาม พระพุทธศาสนาจึงได้รับการอุปถัมภ์และการยอมรับนับถือมากขึ้น รวมทั้งพระสงฆ์เองก็มีบทบาททางสังคมต่อชาวเวียดนาม เพราะพระสงฆ์ส่วนใหญ่เป็นนักปราชญ์มีความรู้ทางกฎหมาย วรรณคดี จริยศาสตร์ แพทยศาสตร์โหราศาสตร์ และอื่น ๆ จึงเป็นเหตุให้การเผยแพร่พระพุทธศานานิกายมหายานเป็นไปอย่างกว้างขวาง

ในสมัยราชวงศ์ตรัน เวียดนามตกเป็นเมืองขึ้นของจีนมีการเผยแพร่ลัทธิเต๋าและขงจื้อจากประเทศจีน รวมทั้งเหล่าขุนนางชั้นผู้ใหญ่และข้าราชการจีนก็ขัดขวางการเผยแพร่พระพุทธศาสนาด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น รื้อทำลายวัดวาอาราม ยึดคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาไปเผาทำลายเป็นจำนวนมาก

ในปลายราชวงศ์เล พระมหากษัตริย์พระองค์ต่อ ๆ มาไม่ได้สนับสนุนพระทัยในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง อีกทั้งพระสงฆ์เริ่มเข้าไปดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมือง

ประมาณ พ.ศ. ๒๐๗๑ - ๒๓๔๕ เป็นช่วงที่ราชวงศ์ตรินห์แห่งเวียดนามเหนือ และราชวงศ์เหงียนแห่งเวียดนามใต้แย่งชิงอำนาจกัน ต่างฝ่ายต่างก็สนับสนุนพระพุทธศาสนาด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยหวังที่จะดึงดูดชาวพุทธไปเป็นฐานกำลังสนับสนุนตน จนกระทั่งใน พ.ศ. ๒๔๒๖ เวียดนามตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสซึ่งมาพร้อมกับการเผยแพร่ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก โดยฝรั่งเศสเข้าควบคุมการเผยแพร่พระพุทธศาสนา จึงเป็นเหตุให้ชาวเวียดนามต้องเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเป็นจำนวนมาก

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ได้มีการจัดตั้งสมาคมพุทธศาสนศึกษาแห่งโคชินจีนขึ้นที่เมืองไซ่ง่อน และได้มีการตั้งสมาคมทางพุทธศาสนาขึ้นอีกที่เมืองเว้และเมืองฮานอย โดยมุ่งเน้นด้านการศึกษา และสังคม สงเคราะห์ปฏิรูปพระวินัยของสงฆ์ และส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์ได้ศึกษาพุทธศาสนาแบบใหม่ มีการจัดพิมพ์วารสาร ของพระพุทธศาสนาและแปลคัมภีร์ต่าง ๆ ทั้งฝ่ายมหายานและเถรวาท ทำให้มีปัญญาชนสนับสนุนมากมายจนกระทั่งเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาได้ชะงักลง เมื่อสงครามสงบลง การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาจึงได้ดำเนินการต่อ

ปัจจุบัน ชาวเวียดนามส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาทั้งนิกายมหายานและมิกายเถรวาท มีการตั้งมหาวิทยาลัยเพื่อจัดการศึกษาแก่คณะสงฆ์อย่างเป็นทางการ จึงนับได้ว่าการนับถือพระพุทธศาสนาของชาวเวียดนามมีมาอย่างยาวนาน นอกจากนี้ ยังมีพระสงฆ์ชาวเวียดนามที่มีชื่อเสียงในด้านการสอนวิปัสสนากรรมฐานเป็นที่รู้จักทั่วโลกเป็นคุณูปการแห่งพระพุทธศาสนาเวียดนามที่มีต่อสังคมโลก เปรียบเสมือนแสงสว่างทางธรรมที่ส่องทางชีวิตแก่ประชาชนในนานาอารยประเทศอยู่จวบจนทุกวันนี้

๕. พระพุทธศาสนาในประเทศมาเลเซีย

พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทได้เผยแผ่เข้าสู่ประเทศมาเลเซียในพุทธศตวรรษที่ ๓ แต่มีผู้นับถือไม่มากนัก จนถึงพุทธศตวรรษที่ ๑๒ แห่ลามลายุได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรศรีวิชัย พระพุทธศาสนานิกายมหายานจึงได้เข้ามาเผยแผ่ในแถบนี้ด้วย

ต่อมาพ่อขุนรามคำแหงมหาราชแห่งราชอาณาจักรสุโขทัย ทรงแผ่พระราชอำนาจขยายอาณาเขตลงมาทางใต้ถึงเมืองนครศรีธรรมราชและบริเวณแหลมมลายูทั้งหมดจึงเป็นเหตุให้พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบลังกาวงศ์เข้ามาเผยแผ่ในแหลมมลายู แต่ประชาชนในเขตแหลมมลายูเลื่อมใสศรัทธาพระพุทธศาสนานิกายมหายานอยู่ก่อน จึงทำให้พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทไม่เจริญรุ่งเรืองเท่าที่ควร เพราะปรากฏหลักฐานทางวัตถุที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เช่น พระพุทธรูปเทวรูป และพระพิมพ์ จะเป็นศิลปะของพระพุทธศาสนานิกายมหายานแทบทั้งสิ้น

พระพุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรืองมาโดยลำดับ จนกระทั่งถึงรัชสมัยของพระเจ้าบรมวงศ์เธอแห่งอาณาจักรมะละกา พระพุทธศาสนาได้รับผลกระทบอย่างหนักเมื่อพระองค์เลิกลัทธิพระพุทธศาสนาเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลาม แต่ประชาชนส่วนใหญ่ก็ยังคงนับถือพระพุทธศาสนาอยู่เหมือนเดิมครั้นถึงสมัยสุลต่านมัลโมซาร์ พระองค์มีความเลื่อมใสในศาสนาอิสลามมาก และสถาปนาศาสนาอิสลามเข้ามาแทน

ในขณะที่ประเทศมาเลเซียเป็นอาณานิคมของอังกฤษอยู่นั้น ชาวจีนที่อาศัยอยู่ในมาเลเซียได้นำพระพุทธศาสนานิกายมหายานจากประเทศจีนเข้ามาเผยแผ่ในประเทศมาเลเซียด้วยภายหลังจากประเทศมาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษแล้ว ได้มีคณะสงฆ์ทั้งฝ่ายมหายานจากจีน ไต้หวัน สิงคโปร์ และฝ่ายเถรวาทจากไทย เมียนมา และศรีลังกาเข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามแบบปฏิบัติของตน จึงทำให้พระพุทธศาสนาได้รับการฟื้นฟูมากขึ้น มีการปฏิบัติศาสนพิธีสำคัญร่วมกัน เช่น การทอดกฐินและบุญพิธี อื่น ๆ มีการสร้างวัดวาอารามเพิ่มขึ้น โดยได้รับความอุปถัมภ์จากชาวพุทธในมาเลเซียและจากต่างประเทศที่มุ่งหวังจะฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในมาเลเซียให้เจริญมากขึ้น

๖. พระพุทธศาสนาในประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์เคยอยู่รวมเป็นสมาพันธรัฐมลายากับประเทศมาเลเซีย แต่ได้แยกตัวเป็นประเทศอิสระ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ พระพุทธศาสนานิกายมหายานได้แผ่เข้ามายังประเทศสิงคโปร์ ได้รับยอมรับและนับถือกันอย่างแพร่หลาย เพราะชาวสิงคโปร์ส่วนมากเป็นคนเชื้อสายจีน จึงเป็นเหตุผลให้พระพุทธศาสนานิกายมหายานมีความเจริญรุ่งเรืองอย่างมั่นคง ด้วยปรากฏหลักฐานว่าในประเทศสิงคโปร์มีสมาคมชาวพุทธและวัดทางพระพุทธศาสนาอยู่เป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทจากไทยเข้าไปเผยแผ่ในสิงคโปร์ มีประชาชนนับถือเพิ่มมากขึ้น

ปัจจุบัน ชาวสิงคโปร์นับถือพระพุทธศาสนานิกายอย่างจริงจัง มีการแปลตำราและคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาภาษาบาลีเป็นภาษาต่าง ๆ อย่างมากมาย มีการจัดตั้งโรงเรียนอบรมเป็นต้น มีการจัดตั้งพุทธสมาคมชาวจีนเพื่อการกุศลในศาสนาจารย์ โรงเรียนสอน

พระพุทธศาสนาชื่อ "มหาโพธิ์"รูปแบบต่าง ๆ เช่น บริจาคลังของต่าง ๆ แก่ผู้ยากไร้ คนชราเป็นต้น ในส่วนองค์กรพุทธแห่งประเทศสิงคโปร์ ได้จัดให้มีการบรรยายธรรมทั้งภาคภาษาอังกฤษและภาษาจีน สอนการสวดมนต์ ฝึกการนั่งสมาธิ และกิจกรรมต่าง ๆ อีกมากมาย

๗. พระพุทธศาสนาในประเทศอินโดนีเซีย

พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทได้เผยแผ่เข้าสู่ประเทศอินโดนีเซียประมาณพุทธศตวรรษที่ ๓ ตรงกับสมัยที่พระเจ้าอโศกมหาราชทรงส่งสมณทูตคือพระโสณะและพระอุตตระเข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมิ แต่มาปรากฏชัดเมื่ออาณาจักรศรีวิชัยแผ่อำนาจครอบคลุมทางตอนใต้ของไทย

อาณาจักรศรีวิชัยนั้นนับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายาน เพราะปรากฏหลักฐานทางโบราณคดีในสมัยอาณาจักรศรีวิชัยกำลังรุ่งเรืองว่า มีปูชนียสถานและปูชนียวัตถุที่สร้างขึ้นตามคติความเชื่อของพระพุทธศาสนานิกายมหายานอยู่มากมาย เช่น สถาปัตยกรรม สิ่งก่อสร้าง พระพุทธรูป พระพิมพ์ รูปเคารพของฝ่ายมหายาน

พระพุทธศาสนานิกายมหายานเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุดในสมัยราชวงศ์ไศเลนทร์ มีการส่งเสริมพระพุทธศาสนาในด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น โปรดให้สร้างพุทธวิหารบรมพุทโธ (บุโรพุทโธ) มีการติดต่อกับราชวงศ์ปาละแห่งแคว้นเบงกอล ได้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะได้ส่งพระสงฆ์ไปศึกษาพระพุทธศาสนาที่มหาวิทยาลัยนาลันทา ซึ่งก็ได้รับการอุปถัมภ์จากกษัตริย์แห่งแคว้นอย่างดี และยังส่งพระสงฆ์ที่มีความรู้ ความชำนาญในด้านหัตถศิลป์มาเผยแผ่ศิลปะแบบปาละ โดยเฉพาะการสร้างพระพุทธรูปแบบศิลปะปาละด้วย

ภายหลังอาณาจักรศรีวิชัยซึ่งเป็นศูนย์กลางแห่งพระพุทธศาสนาได้มีการติดต่อทางการค้ากับประเทศต่าง ๆ ซึ่งมาพร้อมกับศาสนาอิสลามทำให้คนนับถือพระพุทธศาสนาน้อยลงไป อาณาจักรมัชปาหิตขึ้นมามีอำนาจปกครองดินแดนแถบนี้ ต่อมากษัตริย์ทรงพระนามว่าระเด่นปาตาแห่งมัชปาหิตทรงมีความเลื่อมใสในศาสนาอิสลามเป็นอย่างมาก ได้ประกาศห้ามเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอาณาจักรของพระองค์และยกย่องศาสนาอิสลามให้เป็นศาสนาประจำชาติ ทำให้ศาสนาอิสลามกลายเป็นศาสนาที่ชาวอินโดนีเซียส่วนใหญ่ นับถือไปในที่สุด

ในปัจจุบันชาวอินโดนีเซียที่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนานิกายมหายานและนิกายเถรวาทก็ยังมีอยู่ในเกาะชวา สุมาตรา และบาหลี ชาวพุทธต่างพยายามฟื้นฟูพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรืองโดยเฉพาะพระพุทธรักขิตซึ่งเป็นภิกษุชาวเกาะชวา ได้เดินทางไปขอความอุปถัมภ์จากรัฐบาลประเทศต่าง ๆ เช่น ไทย เมียนมา กัมพูชา ศรีลังกา ให้ส่งคณะสงฆ์ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองมากยิ่งขึ้นทุก ๆ ปี พุทธศาสนิกชนจะมาร่วมประกอบพิธีวันวิสาขบูชาที่พุทธวิหารบรมพุทโธ เมืองมุนตีลาน ซึ่งจัดเป็นเทศกาลประจำปีของเมืองและมีการสร้างวัดในพระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้นหลายวัด รวมทั้งได้ร่วมกันก่อตั้งพุทธศาสนาอีกด้วย

๘. พระพุทธศาสนาในประเทศบรูไน

พระพุทธศาสนาในประเทศบรูไนในดารุสซาลามเป็นประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นหลัก ในอดีตนั้นพระพุทธศาสนาได้เข้ามาในบรูไนตั้งแต่สมัยอาณาจักรศรีวิชัยที่แผ่ขยายมาจากฝั่งคาบสมุทรมลายูในพุทธศตวรรษที่ ๗ จนถึงพุทธศตวรรษที่ ๒๐ จึงค่อย ๆ เจียบหายไปเหลือแต่อิทธิพลทางภาษาเท่านั้น จนกระทั่งเมื่อมีชาวจีนโพ้นทะเลอพยพมาสู่ดินแดนนี้จึงทำให้มีผู้นับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายานเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

๙. พระพุทธศาสนาในประเทศฟิลิปปินส์

ฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก และศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาฮินดูตามลำดับ มีเพียงจำนวนน้อยที่นับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายาน ซึ่งในอดีตคงได้เข้ามาสู่ประเทศฟิลิปปินส์ในสมัยอาณาจักรศรีวิชัยเรืองอำนาจทางฝั่งมลายูแล้วค่อยหายไป จนกระทั่งเมื่อชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งรกรากในฟิลิปปินส์และได้นำพระพุทธศาสนาิกายมหายานเข้ามาด้วย ปัจจุบันมีคณะสงฆ์นิคามหายานจากไต้หวันเข้าไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในฟิลิปปินส์โดยมีชาวพุทธอยู่ในฟิลิปปินส์ประมาณร้อยละ ๑.๕

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน		
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	เรื่อง พระพุทธศาสนา	
รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑	รายวิชา สังคมศึกษา ๓	กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษาฯ
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	เวลา ๕๐ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด ม. ๒/๑ อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน มีหลายช่วงเวลา หลายวิธีการซึ่งพระพุทธศาสนามีส่วนสนับสนุนการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและเพิ่มความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนา

๓. สาระการเรียนรู้

๑. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

๑.๑ พระพุทธศาสนาในพม่า เผยแผ่มาตั้งแต่สมัยพระเจ้าอโศก และมีความเจริญรุ่งเรืองในช่วงราชวงศ์พุกาม โดยเฉพาะนิกายเถรวาทที่กลายเป็นศาสนาหลัก วัดวาอารามและพระเจดีย์สำคัญ เช่น ชเวดากอง แสดงถึงความสำคัญของศาสนาในวัฒนธรรมและประเพณีของพม่า ปัจจุบันมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลัก

๑.๒ พระพุทธศาสนาในประเทศลาว เผยแผ่เข้ามาจากอาณาจักรล้านนาและสุโขทัย โดยนับถือนิกายเถรวาทเป็นหลัก มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมและชีวิตประจำวันของชาวลาว วัดพระธาตุหลวงและพระธาตุคักดีสิทธิ์เป็นสัญลักษณ์สำคัญของพระพุทธศาสนาในประเทศ

๑.๓ พระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา เผยแผ่ตั้งแต่สมัยพุนันและเจริญรุ่งเรืองในยุคราชอาณาจักรขอม ปัจจุบันนับถือนิกายเถรวาทเป็นหลัก พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในวัฒนธรรมและชีวิตประจำวัน วัดสำคัญเช่น วัดพระแก้วและนครวัด

๑.๔ พระพุทธศาสนาในประเทศเวียดนาม พระพุทธศาสนาในเวียดนามเผยแผ่มาจากจีนและอินเดีย โดยนับถือทั้งนิกายเถรวาทและมหายาน ศาสนานี้มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของชาวเวียดนาม วัดสำคัญเช่น วัดเจดีย์เตรินก๊วกและวัดบายดิง

๑.๕ พระพุทธศาสนาในประเทศมาเลเซีย เผยแผ่มาจากอินเดียและจีน โดยชาวจีนในมาเลเซียนับถือนิกายมหายานเป็นหลัก ขณะที่ชาวไทยและพม่านับถือนิกายเถรวาท แม้จะไม่ใช่ศาสนาหลักในประเทศ แต่พระพุทธศาสนามีอิทธิพลในด้านวัฒนธรรมและมีวัดสำคัญ เช่น วัดเก็กลกสี่

๑.๖ พระพุทธศาสนาในประเทศสิงคโปร์มีการผสมผสานระหว่างนิกายเถรวาทและมหายาน โดยชาวจีนเป็นกลุ่มที่นับถือมากที่สุด ศาสนาพุทธมีบทบาทสำคัญในสังคมสิงคโปร์ วัดสำคัญเช่น วัดพระเชี้ยวแก้ว เป็นศูนย์กลางทางศาสนาและวัฒนธรรม

๑.๗ พระพุทธศาสนาในประเทศอินโดนีเซีย เผยแพร่เข้ามาตั้งแต่สมัยอาณาจักรศรีวิชัยและมัชปาหิต แม้ปัจจุบันจะมีประชากรนับถือศาสนาพุทธน้อย แต่ศาสนานี้ยังคงมีบทบาทสำคัญในวัฒนธรรม โดยมีโบราณสถานสำคัญ เช่น บุโรพุทโธ ซึ่งเป็นมรดกโลกและแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาที่สำคัญ

๑.๘ พระพุทธศาสนาในประเทศบรูไนมีผู้นับถือเพียงส่วนน้อย เนื่องจากประเทศนี้มีอิสลามเป็นศาสนาหลัก แม้ว่าจะมีชุมชนชาวจีนที่นับถือพระพุทธศาสนาอยู่ แต่พระพุทธศาสนาไม่มีบทบาทสำคัญในสังคมและวัฒนธรรมโดยรวมของประเทศ

๑.๙ พระพุทธศาสนาในประเทศฟิลิปปินส์พระพุทธศาสนาในฟิลิปปินส์มีผู้ติดตามน้อยมาก โดยส่วนใหญ่จะเป็นชุมชนชาวจีนและชาวบุดิสต์บางกลุ่มที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน ศาสนาที่แพร่หลายที่สุดในประเทศคือ อับราฮัมคริสต์ศาสนา อย่างไรก็ตาม วัดพุทธและการปฏิบัติทางศาสนายังคงมีอยู่ในบางพื้นที่ โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ที่มีประชากรชาวจีนมาก

๒. พระพุทธศาสนาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

๒.๑ ศาสนาช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนชาวพุทธในแต่ละประเทศมีลักษณะนิสัยใจคอที่ดีงาม มีวัฒนธรรมน้ำใจ มีจิตใจอ่อนโยน ทำให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นทั้งที่วัฒนธรรมเหมือนหรือแตกต่างกัน ส่งเสริมให้เกิดการกระทำเพื่อหมู่คณะและสังคม

๒.๒ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้านก่อให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ทางพระพุทธศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม นำมาซึ่งความเข้าใจอันดีระหว่างกัน เกิดเป็นเครือข่ายความร่วมมือกันทางด้านพระพุทธศาสนา

๒.๓ พระพุทธศาสนาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้านทำให้ชาวพุทธที่อยู่ในแต่ละภูมิภาคของโลกสามารถสื่อสารกันได้อย่างเข้าใจกัน และสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้นับถือศาสนาอื่นๆ โดยไม่ขัดแย้ง

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- บอกรายละเอียดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างถูกต้อง

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- เขียนเส้นเวลาแสดงรายละเอียดสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง

- วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้านได้

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- เห็นประโยชน์ของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้านได้

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

เขียนเส้นเวลาแสดงเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กำหนดให้ได้
ถูกต้อง อย่างเห็นประโยชน์ของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน
(๑.๑.๓, ๒.๑.๑, ๔.๒.๒, ๔.๓.๑)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เขียนเส้นเวลาแสดงรายละเอียดสำคัญของการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง อย่างเห็นประโยชน์ของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน (๑.๑.๓, ๒.๑.๑, ๔.๒.๒, ๔.๓.๑) ด้านความรู้ บอกรายละเอียดการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างถูกต้อง	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูทบทวนความรู้ด้วยกิจกรรม “ปิกหมดพระพุทธศาสนา” โดยครูนำเสนอแผนที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แล้วสุ่มตัวแทนนักเรียนให้ออกมาระบุประเทศที่เพื่อนได้นำเสนอเส้นเวลาแสดงการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านไปในคาบเรียนก่อนหน้า และให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามตามประเด็นดังนี้ - ประเทศที่นักเรียนปิกหมด ปัจจุบันยังมีผู้นับถือพระพุทธศาสนาหรือไม่ อย่างไร ๒. ครูเชื่อมโยงคำตอบของนักเรียน เข้าสู่บทเรียน เรื่อง การเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ทำกิจกรรม “ปิกหมด พระพุทธศาสนา” และตอบคำถามตามประเด็นที่ครูกำหนด - แนวคำตอบ: พิจารณาจากคำตอบของนักเรียน ๒. นักเรียนร่วมสนทนาและฟังครูเชื่อมโยงคำตอบเข้าสู่บทเรียน เรื่อง การเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	- สื่อ PowerPoint เรื่อง การเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	ใบงานที่ ๑ เรื่อง การเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	- ตรวจใบงานที่ ๑ เรื่องการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในประเทศเพื่อนบ้าน - สังเกตพฤติกรรม การเรียน/แบบสังเกตพฤติกรรม การเรียน
	ขั้นสอนและขั้นปฏิบัติ (๔๐ นาที) ๑. ครูสุ่มนักเรียน อีก ๖ กลุ่ม ออกมานำเสนอเส้นเวลาแสดงการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มละ ๓ นาที โดยครูเพิ่มเติมประเด็นที่ขาดหายหลังนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอ	ขั้นสอนและขั้นปฏิบัติ (๔๐ นาที) ๑. นักเรียน ๖ กลุ่ม นำเสนอเส้นเวลาสรุปการเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ด้านทักษะกระบวนการ เขียนเส้นเวลาแสดง รายละเอียดสำคัญของการ เผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ ประเทศเพื่อนบ้านที่ กำหนดให้ได้ถูกต้อง ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม เห็นประโยชน์ของ พระพุทธศาสนาในฐานะที่ ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอัน ดีกับประเทศเพื่อนบ้านได้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	๒. ครูกำหนดให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและตอบคำถาม ในประเด็น ดังนี้ ๒.๑ เพราะเหตุใดพระพุทธศาสนาจึงมีการเผยแผ่ไปยัง หลายๆ ประเทศในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๒.๒ การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างไร บ้าง	๒. นักเรียนร่วมกันอภิปรายและตอบคำถามตาม ประเด็นที่ครูกำหนด ดังนี้ ๒.๑ แนวคำตอบ: เพราะประเทศต่าง ๆ ใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการติดต่อ หรือมี ความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ทั้งในและนอก ภูมิภาค ทำให้ได้รับอิทธิพลในเรื่องศาสนาเข้า มายังดินแดนของตน ฯลฯ ๒.๒ แนวคำตอบ: การเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นพันธกิจที่สำคัญยิ่งต่อความมั่นคงของ พระพุทธศาสนา เพราะเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจในหลักพระธรรมวินัยให้แก่ พุทธศาสนิกชนอย่างถูกต้อง ถ่องแท้ สามารถ เลือกนำหลักธรรมมาปรับใช้ให้เหมาะสมและ เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตของตนได้อย่าง เป็นสุข			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติ ตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามใน การ เรียน และเข้าร่วม กิจกรรมการ เรียนรู้	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูให้นักเรียนร่วมกันในประเด็น ดังนี้ - พระพุทธศาสนามีส่วนช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศเพื่อนบ้านหรือไม่ อย่างไร ๒. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับในชั่วโมงต่อไป ๓. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๔. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตามศักยภาพของนักเรียน	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. นักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่ครูกำหนด แนวคำตอบ: ทำให้ประชาชนชาวพุทธในแต่ละประเทศเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมน้ำใจ มีจิตใจอ่อนโยน ใจกว้าง ทำให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นทั้งที่มีวัฒนธรรมเหมือนหรือแตกต่างกันได้ นำมาซึ่งความเข้าใจอันดีระหว่างกัน เกิดเป็นเครือข่ายความร่วมมือทางด้านการศึกษาพระพุทธศาสนา			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) สื่อ PowerPoint เรื่อง แผ่นพระพุทธรศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
- ๒.) ใบความรู้ เรื่อง พระพุทธรศาสนาในประเทศเพื่อนบ้าน
- ๓) ใบงานที่ ๑ เรื่องการเผยแพร่พระพุทธรศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑) ใบงานที่ ๑ เรื่องการเผยแพร่พระพุทธรศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - บอกรายละเอียดการเผยแพร่พระพุทธรศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างถูกต้อง	ตรวจใบงานที่ ๑ เรื่องการเผยแพร่พระพุทธรศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	ใบงานที่ ๑ เรื่อง การเผยแพร่พระพุทธรศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - เขียนเส้นเวลาแสดงรายละเอียดสำคัญของ การเผยแพร่พระพุทธรศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง - วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธรศาสนาในฐานะที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้านได้	- สังเกตการร่วมกับเพื่อนเขียนเส้นเวลา - ตรวจใบงานที่ ๑ เรื่อง การเผยแพร่พระพุทธรศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	- แบบสังเกตการร่วมกับเพื่อน - ใบงานที่ ๑ เรื่องการเผยแพร่พระพุทธรศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นประโยชน์ของพระพุทธรศาสนาในฐานะที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้านได้	- การตอบคำถาม - ตรวจใบงานที่ ๑ เรื่อง การเผยแพร่พระพุทธรศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	- คำถาม - ใบงานที่ ๑ เรื่องการเผยแพร่พระพุทธรศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) เขียนเส้นเวลาแสดงรายละเอียดสำคัญของการเผยแพร่	ตรวจใบงานที่ ๑ เรื่องการเผยแพร่พระพุทธรศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	- ใบงานที่ ๑ เรื่องการเผยแพร่พระพุทธรศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง อย่างเห็นประโยชน์ของ พระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วย เสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับ ประเทศเพื่อนบ้าน (๑.๑.๓, ๒.๑.๑, ๔.๒.๒, ๔.๓.๑)	สังเกต การร่วมกับเพื่อน เขียนเส้นเวลา	แบบสังเกตการ ร่วมกับเพื่อน เขียนเส้นเวลา	ผ่านเกณฑ์การ ประเมินระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตน ตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้	สังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้	แบบสังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง การเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑.เขียนเส้นเวลาแสดงเหตุการณ์การเผยแพร่พระพุทธศาสนาในประเทศเพื่อนบ้านที่ได้รับมอบหมาย	เขียนเส้นเวลาโดยระบุเหตุการณ์/ประเด็นสำคัญในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้ถูกต้อง ครบถ้วน เขียนข้อความกระชับ เรียงลำดับเหตุการณ์จากก่อนไปหลังได้ถูกต้อง	เขียนเส้นเวลาโดยระบุเหตุการณ์/ประเด็นสำคัญในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้ โดยมีจุดบกพร่อง ๑-๒ จุด	เขียนเส้นเวลาโดยระบุเหตุการณ์/ประเด็นสำคัญในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้ โดยมีจุดบกพร่องมากกว่า ๒ จุด
๒. วิเคราะห์ความสำคัญของการเผยแพร่พระพุทธศาสนา	วิเคราะห์ความสำคัญของการเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้มากกว่า ๓ ประเด็น และระบุเหตุผลประกอบได้สอดคล้องเหมาะสมทุกประเด็น	วิเคราะห์ความสำคัญของการเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้มากกว่า ๑- ๒ ประเด็น และระบุเหตุผลประกอบได้สอดคล้องเหมาะสม	วิเคราะห์ความสำคัญของการเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้ ๐- ๑ ประเด็น แต่ไม่ระบุเหตุผลประกอบหรือระบุเหตุผลไม่สอดคล้อง
๑. มีการวางแผนการทำงาน ๒. ยอมรับความแตกต่างและรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น ๓. มีภาวะความเป็นผู้นำ	๘ - ๙ คะแนน	๖ - ๗ คะแนน	๐ - ๕ คะแนน

เกณฑ์การตัดสิน

- คะแนน ๘ - ๙ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)
 คะแนน ๖- ๗ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)
 คะแนน ๑ - ๕ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

แบบสังเกตการทำงานร่วมกับเพื่อน

คำชี้แจง

เกณฑ์การประเมินมี ๓ ระดับ ดังนี้

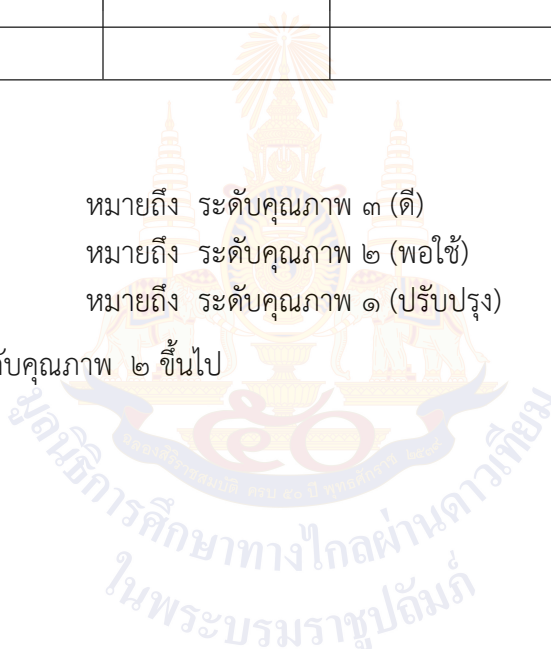
ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)	หมายถึง	ไม่มีการปฏิบัติ

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. มีการวางแผนในการทำงาน			
๒. ยอมรับความแตกต่างและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			
๓. มีภาวะความเป็นผู้นำ			

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๘ - ๙	หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)
คะแนน ๖ - ๗	หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)
คะแนน ๐ - ๕	หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ ผู้สอน

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบงานที่ ๑ เรื่อง การเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

ตอนที่ ๒ ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. นักเรียนคิดว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างไรบ้าง

๒. พระพุทธศาสนามีส่วนช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศเพื่อนบ้านอย่างไร

ตอนที่ ๒ ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. นักเรียนคิดว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างไรบ้าง

...การเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นพันธกิจที่สำคัญยิ่งต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา เพราะเป็นการสร้าง...
 ...ความรู้ความเข้าใจในหลักพระธรรมวินัยให้แก่พุทธศาสนิกชนอย่างถูกต้อง ถ่องแท้ สามารถเลือกนำ...
 ...หลักธรรมมาปรับใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตของตนได้อย่างเป็นสุข.....

๒. พระพุทธศาสนามีส่วนช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศเพื่อนบ้านอย่างไร

...ทำให้ประชาชนชาวพุทธในแต่ละประเทศเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมน้ำใจ มีจิตใจอ่อนโยน ใจกว้าง ทำให้อยู่...
 ...ร่วมกับผู้อื่นทั้งที่มีวัฒนธรรมเหมือนหรือแตกต่างกันได้ นำมาซึ่งความเข้าใจอันดีระหว่างกัน เกิดเป็น...
 ...เครือข่ายความร่วมมือทางด้านการศึกษาพระพุทธศาสนา.....

เฉลย ใบงานที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศลาว

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

.....
หลังจากอาณาจักรลาวได้รับเอกราช
.....
จากฝรั่งเศส พระพุทธศาสนาได้กลายเป็น
.....
รากฐานของประชาชนลาวเรื่อยมา
.....
จนปัจจุบัน

พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทเข้าสู่
.....
อาณาจักรล้านช้างในรัชสมัยพระเจ้าฟ้า
.....
รุ่งม มหาราชองค์ที่ ๑ แห่งอาณาจักรล้าน
.....
ช้าง

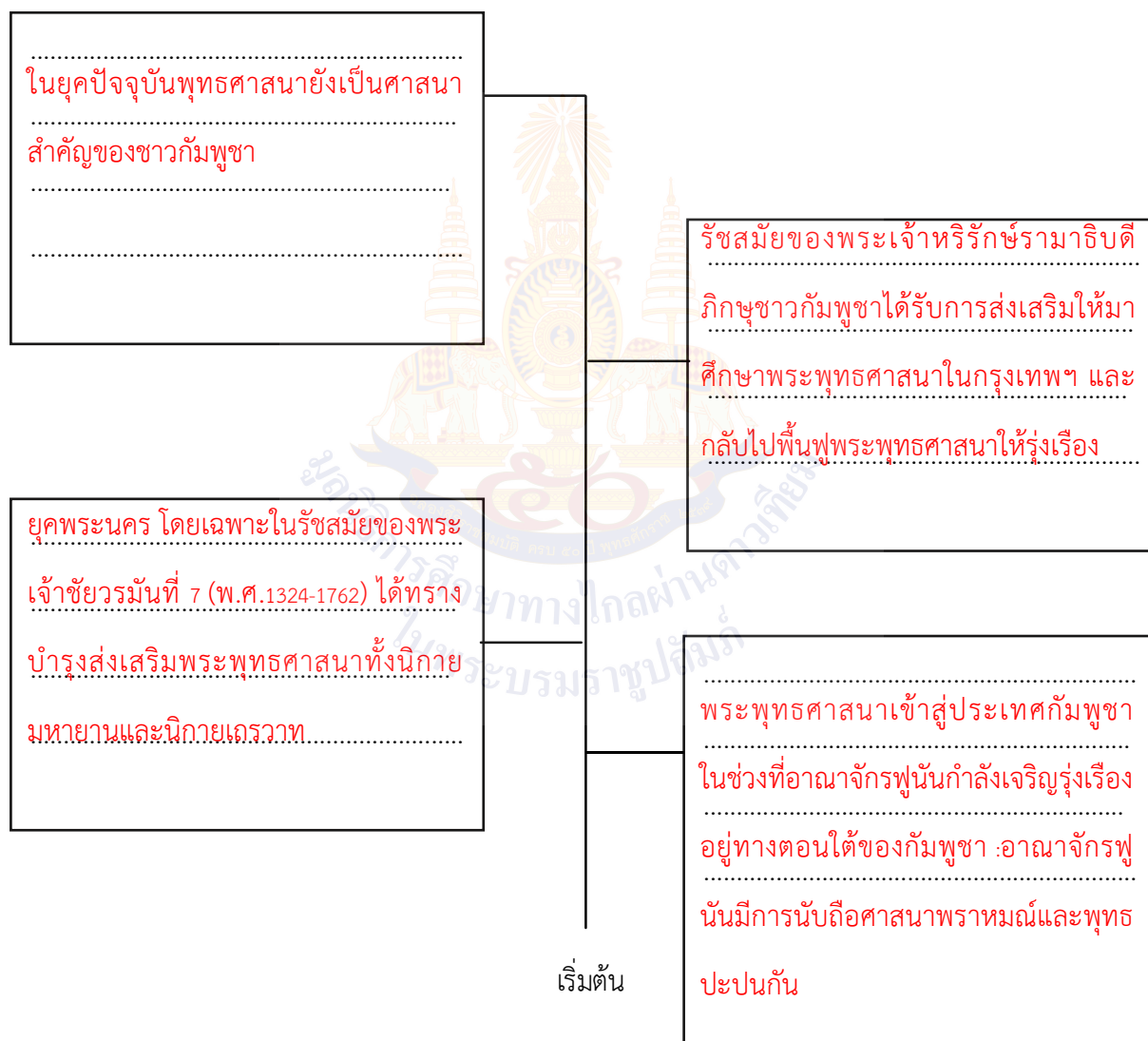
.....
ยุคของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช
.....
พระพุทธศาสนามีความเจริญสูงสุด
.....
ทรงสร้างวัดสำคัญมากมาย

เริ่มต้น

เฉลย ใบงานที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศไทย **กัมพูชา**
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

เฉลย ใบงานที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศเวียดนาม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

ปัจจุบัน ชาวเวียดนามส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธนิกายมหายานและนิกายเถรวาท มีการจัดตั้งมหาเถรสมาคมอย่างเป็นทางการ	ในปีพ.ศ.2474 ได้มีการจัดตั้งสมาคมทางพระพุทธศาสนา โดยมุ่งเน้นด้านการศึกษา สังคมสงเคราะห์และปฏิรูปวินัยพระสงฆ์
ประมาณ พ.ศ.2071-2345 เป็นช่วงที่ราชวงศ์ตริन्हแห่งเวียดนามเหนือและราชวงศ์เหงียนแห่งเวียดนามใต้แย่งอำนาจกัน ต่างฝ่ายต่างสนับสนุนพระพุทธศาสนาด้วยวิธีการต่าง ๆ	ราชวงศ์ตริन्हปกครองเวียดนาม พระพุทธศาสนาได้รับการอุปถัมภ์และได้รับการยอมรับนับถือมากขึ้น
หลายร้อยปีก่อน ประเทศเวียดนามเป็นเมืองขึ้นของจีน คณะทูตจากจีนได้เดินทางมาเผยแผ่พระพุทธศานานิกายมหายาน	

เริ่มต้น

เฉลย ใบงานที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศมาเลเซีย
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

ชาวจีนอาศัยในมาเลเซียได้นำ
 พระพุทธศาสนานิกายมหายานจาก
 ประเทศจีนเข้ามาเผยแผ่ในประเทศ
 มาเลเซีย ภายหลังเมื่อประเทศมาเลเซีย
 ได้รับเอกราชจากอังกฤษ และศรีลังกาเข้า
 มาเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามแบบปฏิบัติ
 ของตน จึงทำให้พระพุทธศาสนาได้รับการ
 ฟื้นฟูมากขึ้น

พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทได้เผยแผ่
 เข้าสู่ประเทศมาเลเซียในพุทธศตวรรษที่
 3 พุทธศตวรรษที่ 12 แหลมมลายู ได้ตก
 อยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรศรี
 วิชัย พระพุทธศาสนานิกายมหายานจึงได้
 เข้ามาเผยแผ่ในแถบนี้ด้วย

พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
 ทรงแผ่พระราชอำนาจขยายอาณาเขตลง
 มาทางใต้ถึงเมืองนครศรีธรรมราชและ
 บริเวณแหลมมลายูทั้งหมดจึงเป็นเหตุ
 ให้พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบ
 ลังกาวงศ์เข้ามาเผยแผ่ในแหลมมลายู

เริ่มต้น

เฉลย ใบงานที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศไทย
สังคโปร์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

ปัจจุบัน ชาวสังคโปร์นับถือ.....
 พระพุทธศาสนานิกายมหายานกันอย่าง.....
 แพร่หลาย ชาวพุทธได้ช่วยกันเผยแผ่.....
 อย่างจริงจัง.....

พ.ศ.2508 พระพุทธศาสนานิกาย.....

มหายานได้เผยแผ่มายังประเทศสังคโปร์.....

และได้รับการยอมรับและนับถือกันอย่าง.....

แพร่หลาย เพราะชาวสังคโปร์ส่วนมาก.....

เป็นคนเชื้อสายจีน.....

เริ่มต้น

เฉลย ใบงานที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศ**อินโดนีเซีย**
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

ภายหลังอาณาจักรศรีวิชัยซึ่งเป็น.....

ศูนย์กลางแห่งพระพุทธศาสนาได้มีการ.....

ติดต่อทางการค้ากับประเทศต่าง ๆ ซึ่งมา

พร้อมกับศาสนาอิสลามทำให้คนนับถือ.....

พระพุทธศาสนาน้อยลงไป แต่ในปัจจุบัน

ชาวอินโดนีเซียที่มีศรัทธาใน

พระพุทธศาสนากียังมีอยู่และพยายาม

ฟื้นฟูพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรือง

พระพุทธศาสนาในกายมหายาน

เจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุดในสมัยราชวงศ์

ไคเลนทร์ มีการส่งเสริมพระพุทธศาสนา

ในด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น โปรดให้สร้าง

พุทธวิหารบรมพุทโธ (บุโรพุทโธ).....

พระพุทธศานานิกายเถรวาทได้เผยแผ่

เข้าสู่ประเทศอินโดนีเซียประมาณพุทธ

ศตวรรษที่ 3 ตรงกับสมัยพระเจ้าอโศก

มหาราช

เริ่มต้น

เฉลย ใบงานที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศไทย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

มีผู้นับถือพระพุทธศาสนานิกายเพิ่มขึ้น 	เมื่อชาวจีนโพ้นทะเลอพยพมาสู่ดินแดนนี้
เริ่มต้น	
พระพุทธศาสนาได้เข้ามาในบรูไนตั้งแต่สมัยอาณาจักรศรีวิชัยที่เผยแผ่เข้ามาจากคาบสมุทรมลายูในพุทธศตวรรษที่ 7 	

เฉลย ใบงานที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศฟิลิปปินส์
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

ปัจจุบันมีคณะสงฆ์นิคมหายานจาก
 ไต้หวันเข้าไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาใน
 ฟิลิปปินส์โดยมีชาวพุทธอยู่ในฟิลิปปินส์
 ประมาณร้อยละ 1.5

พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศฟิลิปปินส์
 ในสมัยอาณาจักรศรีวิชัยเรืองอำนาจฝั่ง
 มลายูแล้วค่อยหายไป

จนกระทั่งเมื่อชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้ง
 รากฐานในฟิลิปปินส์และได้นำ
 พระพุทธศานานิคมหายานเข้ามาด้วย

เริ่มต้น

เฉลย ใบงานที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศ**ติมอร์ตะวันออก**
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ครบถ้วน

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเขียนเส้นเวลาแสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง

.....
 ปัจจุบันมีคณะสงฆ์นิคมหายานจาก

 ไต้หวันเข้าไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาใน

 ฟิลิปปีนส์ โดยมีชาวพุทธอยู่ในฟิลิปปีนส์

 ประมาณร้อยละ ๑.๕

.....
 พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศฟิลิปปีนส์

 ในสมัยอาณาจักรศรีวิชัยเรืองอำนาจ

 ทางฝั่งมลายู

.....
 เมื่อชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งรกราก

 ในฟิลิปปีนส์ได้นำพระพุทธศาสนานิกาย

 มหายานเข้ามาด้วย

เริ่มต้น

ใบความรู้ เรื่อง พระพุทธศาสนาในประเทศเพื่อนบ้าน
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

๑. พระพุทธศาสนาในประเทศเมียนมา

ประเทศเมียนมานับเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีประชาชนนับถือพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้จะเป็นเพราะประวัติศาสตร์แห่งการนับถือศาสนาของเมียนมาเริ่มต้นจากการนับถือพระพุทธศาสนา

ภายหลังจากการทำสงครามครั้งที่ ๓ พระเจ้าอโศกมหาราชทรงส่งพระโสณะและพระอุตระมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมิ โดยเข้ามาทางเมืองสุธรรมวดี(สะเทิม) ซึ่งเป็นเมืองหลวงของมอญ หลังจากนั้นพระพุทธศาสนาแบบเถรวาทก็ได้เจริญรุ่งเรืองแผ่ขยายมาทางตอนกลางและทางตอนเหนือของประเทศ จนกระทั่งถึงพุทธศตวรรษที่ ๑๖ เมืองสะเทิมจึงได้กลายเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทที่สำคัญแห่งหนึ่ง

ในปี พ.ศ. ๑๕๘๗ พระเจ้าอนุรุธมหาราช (อโนรธามังช่อ) ได้ขึ้นครองราชย์ ทรงรวบรวมดินแดนเมียนมาให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้สำเร็จ แล้วทรงสถาปนาอาณาจักรพุกามโดยมีเมืองพุกามเป็นราชธานี ในช่วงนี้ พระพุทธศาสนานิกายมหายานจากแคว้นเบงกอลในอินเดียได้แผ่ขยายเข้าไปถึงเมียนมา แต่พระเจ้าอนุรุธมหาราชไม่ทรงเลื่อมใส ภายหลังทรงทราบว่าพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทเจริญรุ่งเรืองอยู่ในอาณาจักรมอญ ก็มีพระประสงค์จะได้พระไตรปิฎกและพระสงฆ์ที่มีความรู้แตกฉานในพระไตรปิฎกไปประจำที่อาณาจักรพุกาม ต่อมาทรงตีอาณาจักรมอญได้ จึงให้นำพระสงฆ์และพระไตรปิฎกกลับไปยังเมืองพุกามด้วย ทำให้พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทได้เผยแผ่ไปทั่วเมียนมานับแต่นั้นมา จนกระทั่งในรัชสมัยของพระเจ้านรปติสิทฺธ พระองค์โปรดให้สังคายนาพระธรรมวินัย และได้ทรงอาราธนาพระอุตราชีวะให้นำคณะพระภิกษุและสามเณรเดินทางไปสืบพระพุทธศาสนาที่ลังกา แล้วนำพระพุทธศาสนาลังกาวงศ์กลับมาเผยแผ่ด้วย

เมืองพุกามเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทเรื่อยมาจนถึง พ.ศ. ๑๘๓๑ ได้ถูกพวกมองโกลรุกราน ทำให้อาณาจักรพุกามล่มสลายลง อาณาจักรมอญซึ่งเคยขึ้นตรงต่อพุกามก็แยกตัวออกไปตั้งเป็นราชธานีอิสระอยู่ที่หงสาวดี

ครั้นถึงสมัยพระเจ้าธรรมเจดีย์ศรีปิฎกธร กษัตริย์มอญขึ้นครองราชย์ ทรงมีพระประสงค์จะฟื้นฟูพระพุทธศาสนา จึงโปรดให้พระสงฆ์ที่มีศิลาจารวัตรเคร่งครัด ๒๒ รูป พร้อมฆราวาส ๒๒ คน เดินทางไปลังกา โดยมีพระโมคคัลลานเถระเป็นหัวหน้า

เมื่อเดินทางไปถึงลังกา พระสงฆ์ทั้ง ๒๒ รูป ได้เข้ารับการอุปสมบทใหม่ และฆราวาสทั้ง ๒๒ คน ก็ได้รับการอุปสมบทในคราวเดียวกันด้วย ภายหลังที่คณะสงฆ์เหล่านี้เดินทางกลับมาถึงเมืองหงสาวดีแล้ว

พระเจ้าธรรมเจดีย์ศรีปฤกษาก็โปรดให้พระภิกษุในเมืองมอญทั้งหมด อุปสมบทใหม่รวมเข้าเป็นนิกายเดียวกันทั้งแผ่นดิน ยังผลให้พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทประดิษฐานมั่นคงเป็นปึกแผ่นอีกครั้งหนึ่ง

ในประวัติศาสตร์ของเมียนมานั้น ชนชาติมอญและเมียนมาได้ทำสงครามแย่งชิงความเป็นใหญ่กันมาตลอด จนถึงประมาณ พ.ศ. ๒๓๐๐ พระเจ้าอลองพญาษัตริย์เมียนมาทรงยึดครองเมืองหงสาวดีได้สำเร็จ ทำให้ทรงมีอำนาจเหนือดินแดนมอญและเมียนมาทั้งหมด พระพุทธศาสนาก็ได้รับการทำนุบำรุงจากพระมหากษัตริย์มาจนถึงรัชกาลของพระเจ้าอมีนดง (พ.ศ. ๒๓๙๔ - ๒๔๒๐) พระองค์ทรงอุปถัมภ์การทำสังคายนาพระธรรมวินัย ณ เมืองมัณฑเลย์จนแล้วเสร็จ จากนั้นได้โปรดให้จารึกพระไตรปิฎกลงบนแผ่นหินอ่อน ๙๗๒๙ แผ่น แล้วบรรจุไว้ในสถูปทั้งสิ้น ๔๕๐ องค์

ในสมัยเดียวกันนี้ อังกฤษได้เข้ามาแสวงหาอาณานิคม และมีอำนาจเหนือเมียนมาตั้งแต่พ.ศ. ๒๓๖๘ เป็นต้นมา สถาบันกษัตริย์ซึ่งเคยเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกสิ้นสุดลง เป็นเหตุให้พระพุทธศาสนาในประเทศเมียนมาถูกกระทบกระเทือนไปด้วย

นับจากเมียนมาได้รับเอกราชเมื่อวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๒ จวบจนปัจจุบัน สถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศเมียนมายังคงมีความผันผวน ไม่สงบเรียบร้อย มีความพยายามต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดนของชนเผ่าต่าง ๆ แต่ถึงกระนั้นชาวเมียนมาก็ยังคงมีศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา มีวิถีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนอย่างจริงจัง ปุชนิยสถานที่สำคัญ ๆ เช่น มหาเจดีย์ชเวดากอง ได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ เป็นศูนย์รวมศรัทธาของชาวพุทธทั้งในเมียนมาและจากต่างประเทศให้ได้เดินทางไปสักการบูชาและประกอบศาสนพิธีตามคติความเชื่อในพระพุทธศาสนา รัฐบาลให้การส่งเสริมการศึกษาของคณะสงฆ์ทั้งด้านคันถธุระและวิปัสสนาธุระ มีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนวิชาการสมัยใหม่แก่พระภิกษุสามเณร มีพระสงฆ์ที่สามารถทรงจำพระไตรปิฎกได้ทั้งหมดจำนวนหลายรูป พระสงฆ์หลายรูปมีบทบาทในการเป็นผู้นำด้านการพัฒนาชุมชนและสังคมสงเคราะห์ ขณะเดียวกันก็มีสำนักปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานที่มีชื่อเสียงในระดับโลกที่มีผู้สนใจทั้งจากในและต่างประเทศไปฝึกปฏิบัติอยู่มากมาย พร้อมทั้งมีการเผยแผ่ออกไปยังต่างประเทศอีกด้วย ปัจจุบันเมียนมามีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ

๒. พระพุทธศาสนาในประเทศลาว

พระพุทธศาสนานิกายมหายานจากจีนได้เผยแผ่เข้าสู่ประเทศลาวตั้งแต่ยังอยู่ในอาณาจักรอ้ายลาว แต่ประชาชนทั่วไปนิยมนับถือผีสง เทวดา ต่อมาในรัชสมัยของพระเจ้าฟ้างุ้ม มหาราชองค์ที่ ๑ แห่งอาณาจักรล้านช้าง ได้ทรงนำพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทจากกัมพูชาเข้ามาเผยแผ่ในประเทศลาว ทั้งนี้เนื่องมาจากพระนางแก้วเก็งยา (แก้วกัลยา) มเหสีของพระองค์ซึ่งเป็นพระราชธิดาของพระเจ้าศรีจุลราชแห่งเมืองอินทปัตย์ อาณาจักรกัมพูชา ทรงเคารพนับถือพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทมาก่อน เมื่อทรงเห็นเจ้านายและราษฎรชาวล้านช้างซึ่งนับถือบูชาผีสง เทวดาพากันฆ่าวัวควายเพื่อทำพิธีกรรม ก็ทรงไม่สบายพระทัย จึงได้กราบทูลพระเจ้าฟ้างุ้มให้แต่งตั้งคณะทูตเดินทางไปเมืองอินทปัตย์ให้มาทูลขอพระสงฆ์เพื่อประดิษฐานพระพุทธศาสนาในลาว พระเจ้าศรีจุลราชจึงทรงส่งคณะสงฆ์ ซึ่งมีพระมหาปาสมันตะเถระผู้เคยเป็นพระอาจารย์ของพระเจ้าฟ้างุ้มและพระมหาเทพลังกาพร้อมด้วยพระสงฆ์อีก ๒๐ รูป ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในล้านช้าง และยังได้

พระราชทานพระพุทธรูปปัญจโลหะ เป็นพระพุทธรูปปางห้ามญาติพระนามว่า "พระบาง" และพระไตรปิฎก พร้อมหล่อพระศรีมหาโพธิ์มาถวายพระเจ้าฟ้ารั่มด้วย

นับจากนั้น พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทก็เจริญรุ่งเรืองในประเทศลาวมาโดยลำดับเป็นศาสนาประจำชาติในที่สุด

จนถึงรัชกาลของพระเจ้าสามแสนไท่ตรึงวนาถ พระโอรสของพระเจ้าฟ้ารั่มขึ้นครองราชย์ (พ.ศ. ๑๙๑๖ - ๑๙๕๘) พระองค์ทรงอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอันมาก โปรดให้สร้างวัดวาอารามและหอสมุดเพื่อเป็นที่เก็บรวบรวมและแหล่งค้นคว้าพระไตรปิฎก

ในรัชกาลของพระเจ้าโพธิสาร (พ.ศ. ๒๐๖๓ - ๒๐๙๐) พระองค์ทรงเป็นพุทธศาสนิกชนที่มีความเคร่งครัด ทรงชักจูงให้ประชาชนนับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาจึงได้รับการบำรุงส่งเสริมให้มั่นคงยิ่งขึ้น

ในรัชกาลของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช (พ.ศ. ๒๐๙๑ - ๒๑๑๔) ผู้ทรงได้รับการยกย่องว่าเป็น महाराजองค์ที่ ๒ ของลาว ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกที่มีพระราชศรัทธาแรงกล้า โปรดให้สร้างพระธาตุพันดอน พระธาตุศรีโคตรบูร พระธาตุหลวง พระธาตุอิงฮัง และพระพุทธรูปสำริดหลายพระเสริม พระสุก พระใส พระอินแปลง พระองค์แสน นอกจากนี้ยังโปรดให้สร้างวัดต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมาก เช่น วัดป่าเรือศรีสิงขร วัดปากันทอง วัดศรีเมือง วัดพระแก้ว เป็นต้น จนกล่าวได้ว่า ปุชนิยมสถานทางพระพุทธศาสนาส่วนมากได้สร้างขึ้นใน รัชสมัยของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชแทบทั้งสิ้น และอาจกล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนาในประเทศลาวมีความรุ่งเรืองสูงสุดในรัชกาลนี้หลังจากรัชสมัยของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ลาวก็ต้องประสบกับความวุ่นวายจากสงคราม ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของเมียนมาและความวุ่นวายในราชอาณาจักรอันเกิดจากการแย่งชิงราชสมบัติ มาเป็นเวลายาวนาน เกิดการแทรกแซงทางการเมืองจากประเทศมหาอำนาจ จนกระทั่งลาวตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๖ - ๒๔๘๗ และได้รับเอกราชคืนโดยสมบูรณ์ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒

หลังจากนั้น ลาวได้เปลี่ยนระบอบการปกครองเป็นคอมมิวนิสต์ในยุคแรกของการเปลี่ยนแปลงนี้ ประชาชนและพระพุทธศาสนาได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก มีพระสงฆ์และประชาชนได้รับอันตรายเป็นจำนวนมาก อาศัยความที่พระพุทธศาสนาได้หล่อหลอมวิถีชีวิตของชาวลาวจนกลายเป็นวัฒนธรรมประจำชาติของลาวมาอย่างยาวนานจึงทำให้พระสงฆ์และประชาชนสามารถประคับประคองพระพุทธศาสนาผ่านวิกฤตการณ์ทางการเมืองมาได้จนสถานการณ์ทางการเมืองในลาวคลี่คลายลงโดยลำดับ

ปัจจุบัน แม้ว่าลาวจะปกครองโดยระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ แต่ประชาชนในลาวส่วนใหญ่ยังคงนับถือพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง ภาพแห่งความศรัทธาของประชาชนลาวที่มีต่อพระพุทธศาสนาผ่านขนบธรรมเนียมประเพณีวิถีชีวิตเป็นที่รับรู้กันของคนทั่วโลก ดังเช่นภาพการทำบุญตักบาตรข้าวเหนียวยามเช้าที่หลวงพระบาง เป็นต้น มีการตั้งสถาบันการศึกษาของสงฆ์ขึ้นที่เวียงจันทน์และจำปาสัก เนื่องจากลาวมีภาษาและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกับคนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงทำให้มีการไปมาหาสู่กันเป็นประจำทั้งด้วยภารกิจการทำงานและด้วยความผูกพันกันทางวัฒนธรรม เกิดเป็นความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ

๓. พระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา

เมื่อพระพุทธศาสนาเผยแผ่เข้าสู่ประเทศกัมพูชานั้น เป็นเวลาที่อาณาจักรพุนันกำลังเจริญรุ่งเรืองอยู่ทางตอนใต้ของประเทศกัมพูชาในปัจจุบัน

อาณาจักรพุนันเป็นอาณาจักรใหญ่ มีอาณาเขตติดกับประเทศจีนและอินเดีย และมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน การติดต่อไปมาระหว่างกันทำให้ได้รับอิทธิพลการนับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายานมาด้วย อย่างไรก็ตาม ศาสนาในยุคแรกที่เข้ามาเผยแผ่ในอาณาจักรพุนันนั้นคือศาสนาพราหมณ์ ส่วนพระพุทธศาสนาคงเข้ามาเผยแผ่ในภายหลัง เพราะปรากฏว่าในอาณาจักรพุนันมีการนับถือศาสนาพราหมณ์และพระพุทธศาสนาผสมกลมกลืนปะปนกันอยู่

เมื่ออาณาจักรพุนันเสื่อมอำนาจลง อาณาจักรเจนละก็เรืองอำนาจ กษัตริย์เจนละในระยะแรกทรงนับถือศาสนาฮินดูนิกายไศวะเป็นหลัก แต่ก็ยังมีผู้นับถือพระพุทธศาสนาอยู่โดยทั่วไป ครั้นสิ้นอาณาจักรเจนละแล้วก็เข้าสู่ยุคมหานคร ซึ่งเป็นยุคที่ประเทศกัมพูชามีอารยธรรมเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุดเป็นมหาอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ โดยเฉพาะในรัชสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ (พ.ศ. ๑๓๒๔ - ๑๓๖๒) พระองค์ทรงเป็นพุทธศาสนิกชน ได้ทรงบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาทั้งนิกายมหายานและนิกายเถรวาท โปรดให้สร้างวัดวาอารามทั่วราชอาณาจักร สร้างนครธม (แปลว่า มหานคร) เป็นราชธานี โดยมีพุทธวิหารบายนเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปองค์ใหญ่เป็นศูนย์กลางอยู่ที่ยอดวิหาร เรียกกันทั่วไปว่าปราสาทบายน" เป็นปรangkong ส่วนบนของปรangkongทุกองค์แกะสลักเป็นพระพักตร์ของพระโพธิ์วโลกิเตศวร และสร้างหมู่ปรangkongน้อยใหญ่ประมาณ ๕๐ องค์ มีคูเมืองล้อมวัดโดยรอบยาวประมาณ ๑๒ กิโลเมตร นอกจากนี้ ยังทรงสร้างพระพุทธรูป "พระชัยพุทธมหานาค" ๓๓ องค์ แล้วโปรดให้นำไปประดิษฐานในหัวเมืองทั่วราชอาณาจักร โปรดให้มนต์พระสงฆ์เข้าไปรับบิณฑบาตในพระราชวังวันละ ๔๐๐ รูปทุกวัน

ในรัชกาลนี้ มีเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอีกประการหนึ่งคือ พระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ทรงส่งพระโอรสองค์หนึ่งพระนามว่าตามสินทะไปศึกษาพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทที่ประเทศลังกา เมื่อเสด็จกลับได้ทรงนำพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบลังกาวงศ์เข้ามาเผยแผ่ในประเทศกัมพูชาด้วย

ในรัชสมัยของพระเจ้าหริรัศมีรามธิบดี พระพุทธศาสนาได้รับการทำนุบำรุงส่งเสริมเป็นอย่างดี พระภิกษุสงฆ์ชาวกัมพูชาได้รับการส่งเสริมให้มาศึกษาพระพุทธศาสนาในกรุงเทพมหานคร และกลับไปฟื้นฟูพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง มีการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมชั้นสูงในกรุงพนมเปญเรียกว่า "ศาลาบาลีชั้นสูง"

ในสมัยที่ประเทศกัมพูชาประสบปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง พระสงฆ์และประชาชนต่างได้รับอันตรายเหมือนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศลาวจนกระทั่งเหตุการณ์ทางการเมืองคลี่คลายลง พระพุทธศาสนาจึงค่อย ๆ ได้รับการฟื้นฟูขึ้นตามลำดับ

ในปัจจุบันมีการตั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์เพื่อจัดการศึกษาศาสนาธรรมสมัยใหม่แก่พระภิกษุสงฆ์ นอกจากนี้ ยังมีพระสงฆ์จำนวนมากเข้ามาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งประเทศไทยแล้วกลับไปพัฒนาการพระศาสนาในกัมพูชา ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือพระพุทธศาสนาระหว่างไทยกับกัมพูชามากขึ้น ๆ

๔. พระพุทธศาสนาในประเทศเวียดนาม

ประเทศเวียดนามเคยเป็นเมืองขึ้นของจีนมาหลายร้อยปี โดยจีนได้นำลัทธิศาสนานั้นเข้ามาเผยแพร่ในเวียดนามด้วย เริ่มแรกลัทธิเต๋าและขงจื้อได้เข้ามาสู่ประเทศเวียดนามก่อน ต่อมาคณะทูตจากจีนหลายคนได้เดินทางมาเผยแพร่พระพุทธศาสนานิกายมหายาน อย่างไรก็ตาม ในระยะแรก ๆ พระพุทธศาสนายังไม่แพร่หลายมากนัก จนกระทั่งถึงราชวงศ์ด่งปกครองเวียดนาม พระพุทธศาสนาจึงได้รับการอุปถัมภ์และการยอมรับนับถือมากขึ้น รวมทั้งพระสงฆ์เองก็มีบทบาททางสังคมต่อชาวเวียดนาม เพราะพระสงฆ์ส่วนใหญ่เป็นนักปราชญ์มีความรู้ทางกฎหมาย วรรณคดี จริยศาสตร์ แพทยศาสตร์โหราศาสตร์ และอื่น ๆ จึงเป็นเหตุให้การเผยแพร่พระพุทธศาสนานิกายมหายานเป็นไปอย่างกว้างขวาง

ในสมัยราชวงศ์ตรัน เวียดนามตกเป็นเมืองขึ้นของจีนมีการเผยแพร่ลัทธิเต๋าและขงจื้อจากประเทศจีน รวมทั้งเหล่าขุนนางชั้นผู้ใหญ่และข้าราชการจีนก็ขัดขวางการเผยแพร่พระพุทธศาสนาด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น รื้อทำลายวัดวาอาราม ยึดคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาไปเผาทำลายเป็นจำนวนมาก

ในปลายราชวงศ์เล พระมหากษัตริย์พระองค์ต่อ ๆ มาไม่ได้สนับสนุนพระทัยในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง อีกทั้งพระสงฆ์เริ่มเข้าไปดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมือง

ประมาณ พ.ศ. ๒๐๗๑ - ๒๓๔๕ เป็นช่วงที่ราชวงศ์ตรินห์แห่งเวียดนามเหนือ และราชวงศ์เหงียนแห่งเวียดนามใต้แย่งชิงอำนาจกัน ต่างฝ่ายต่างก็สนับสนุนพระพุทธศาสนาด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยหวังที่จะดึงดูดชาวพุทธไปเป็นฐานกำลังสนับสนุนตน จนกระทั่งใน พ.ศ. ๒๔๒๖ เวียดนามตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสซึ่งมาพร้อมกับการเผยแพร่ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก โดยฝรั่งเศสเข้าควบคุมการเผยแพร่พระพุทธศาสนา จึงเป็นเหตุให้ชาวเวียดนามต้องเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเป็นจำนวนมาก

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ได้มีการจัดตั้งสมาคมพุทธศาสนศึกษาแห่งโคชินจีนขึ้นที่เมืองไซ่ง่อน และได้มีการตั้งสมาคมทางพุทธศาสนาขึ้นอีกที่เมืองเว้และเมืองฮานอย โดยมุ่งเน้นด้านการศึกษา และสังคม สงเคราะห์ปฏิรูปพระวินัยของสงฆ์ และส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์ได้ศึกษาพุทธศาสนาแบบใหม่ มีการจัดพิมพ์วารสาร ของพระพุทธศาสนาและแปลคัมภีร์ต่าง ๆ ทั้งฝ่ายมหายานและเถรวาท ทำให้มีปัญญาชนสนับสนุนมากมายจนกระทั่งเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาได้ชะงักลง เมื่อสงครามสงบลง การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาจึงได้ดำเนินการต่อ

ปัจจุบัน ชาวเวียดนามส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาทั้งนิกายมหายานและมิกายเถรวาท มีการตั้งมหาวิทยาลัยเพื่อจัดการศึกษาแก่คณะสงฆ์อย่างเป็นทางการ จึงนับได้ว่าการนับถือพระพุทธศาสนาของชาวเวียดนามมีมาอย่างยาวนาน นอกจากนี้ ยังมีพระสงฆ์ชาวเวียดนามที่มีชื่อเสียงในด้านการสอนวิปัสสนากรรมฐานเป็นที่รู้จักทั่วโลกเป็นคุณูปการแห่งพระพุทธศาสนาเวียดนามที่มีต่อสังคมโลก เปรียบเสมือนแสงสว่างทางธรรมที่ส่องทางชีวิตแก่ประชาชนในนานาอารยประเทศอยู่จวบจนทุกวันนี้

๕. พระพุทธศาสนาในประเทศมาเลเซีย

พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทได้เผยแผ่เข้าสู่ประเทศมาเลเซียในพุทธศตวรรษที่ ๓ แต่มีผู้นับถือไม่มากนัก จนถึงพุทธศตวรรษที่ ๑๒ แห่ลามลายุได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรศรีวิชัย พระพุทธศาสนานิกายมหายานจึงได้เข้ามาเผยแผ่ในแถบนี้ด้วย

ต่อมาพ่อขุนรามคำแหงมหาราชแห่งราชอาณาจักรสุโขทัย ทรงแผ่พระราชอำนาจขยายอาณาเขตลงมาทางใต้ถึงเมืองนครศรีธรรมราชและบริเวณแหลมมลายูทั้งหมดจึงเป็นเหตุให้พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบลังกาวงศ์เข้ามาเผยแผ่ในแหลมมลายู แต่ประชาชนในเขตแหลมมลายูเลื่อมใสศรัทธาพระพุทธศาสนานิกายมหายานอยู่ก่อน จึงทำให้พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทไม่เจริญรุ่งเรืองเท่าที่ควร เพราะปรากฏหลักฐานทางวัตถุที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เช่น พระพุทธรูปเทวรูป และพระพิมพ์ จะเป็นศิลปะของพระพุทธศาสนานิกายมหายานแทบทั้งสิ้น

พระพุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรืองมาโดยลำดับ จนกระทั่งถึงรัชสมัยของพระเจ้าบรมวงศ์เธอแห่งอาณาจักรมะละกา พระพุทธศาสนาได้รับผลกระทบอย่างหนักเมื่อพระองค์เลิกลัทธิพระพุทธศาสนาเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลาม แต่ประชาชนส่วนใหญ่ก็ยังคงนับถือพระพุทธศาสนาอยู่เหมือนเดิมครั้นถึงสมัยสุลต่านมัลโมซาร์ พระองค์มีความเลื่อมใสในศาสนาอิสลามมาก และสถาปนาศาสนาอิสลามเข้ามาแทน

ในขณะที่ประเทศมาเลเซียเป็นอาณานิคมของอังกฤษอยู่นั้น ชาวจีนที่อาศัยอยู่ในมาเลเซียได้นำพระพุทธศาสนานิกายมหายานจากประเทศจีนเข้ามาเผยแผ่ในประเทศมาเลเซียด้วยภายหลังจากประเทศมาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษแล้ว ได้มีคณะสงฆ์ทั้งฝ่ายมหายานจากจีน ไต้หวัน สิงคโปร์ และฝ่ายเถรวาทจากไทย เมียนมา และศรีลังกาเข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามแบบปฏิบัติของตน จึงทำให้พระพุทธศาสนาได้รับการฟื้นฟูมากขึ้น มีการปฏิบัติศาสนพิธีสำคัญร่วมกัน เช่น การทอดกฐินและบุญพิธี อื่น ๆ มีการสร้างวัดวาอารามเพิ่มขึ้น โดยได้รับความอุปถัมภ์จากชาวพุทธในมาเลเซียและจากต่างประเทศที่มุ่งหวังจะฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในมาเลเซียให้เจริญมากขึ้น

๖. พระพุทธศาสนาในประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์เคยอยู่รวมเป็นสมาพันธรัฐมลายากับประเทศมาเลเซีย แต่ได้แยกตัวเป็นประเทศอิสระ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ พระพุทธศาสนานิกายมหายานได้แผ่เข้ามายังประเทศสิงคโปร์ ได้รับยอมรับและนับถือกันอย่างแพร่หลาย เพราะชาวสิงคโปร์ส่วนมากเป็นคนเชื้อสายจีน จึงเป็นเหตุผลให้พระพุทธศาสนานิกายมหายานมีความเจริญรุ่งเรืองอย่างมั่นคง ด้วยปรากฏหลักฐานว่าในประเทศสิงคโปร์มีสมาคมชาวพุทธและวัดทางพระพุทธศาสนาอยู่เป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทจากไทยเข้าไปเผยแผ่ในสิงคโปร์ มีประชาชนนับถือเพิ่มมากขึ้น

ปัจจุบัน ชาวสิงคโปร์นับถือพระพุทธศาสนานิกายอย่างจริงจัง มีการแปลตำราและคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาภาษาบาลีเป็นภาษาต่าง ๆ อย่างมากมาย มีการจัดตั้งโรงเรียนอบรมเป็นต้น มีการจัดตั้งพุทธสมาคมชาวจีนเพื่อการกุศลในศาสนาจารย์ โรงเรียนสอน

พระพุทธศาสนาชื่อ "มหาโพธิ์"รูปแบบต่าง ๆ เช่น บริจาคลังของต่าง ๆ แก่ผู้ยากไร้ คนชราเป็นต้น ในส่วนองค์กรพุทธแห่งประเทศสิงคโปร์ ได้จัดให้มีการบรรยายธรรมทั้งภาคภาษาอังกฤษและภาษาจีน สอนการสวดมนต์ ฝึกการนั่งสมาธิ และกิจกรรมต่าง ๆ อีกมากมาย

๗. พระพุทธศาสนาในประเทศอินโดนีเซีย

พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทได้เผยแผ่เข้าสู่ประเทศอินโดนีเซียประมาณพุทธศตวรรษที่ ๓ ตรงกับสมัยที่พระเจ้าอโศกมหาราชทรงส่งสมณทูตคือพระโสณะและพระอุตตระเข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมิ แต่มาปรากฏชัดเมื่ออาณาจักรศรีวิชัยแผ่อำนาจครอบคลุมทางตอนใต้ของไทย

อาณาจักรศรีวิชัยนั้นนับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายาน เพราะปรากฏหลักฐานทางโบราณคดีในสมัยอาณาจักรศรีวิชัยกำลังรุ่งเรืองว่า มีปูชนียสถานและปูชนียวัตถุที่สร้างขึ้นตามคติความเชื่อของพระพุทธศาสนานิกายมหายานอยู่มากมาย เช่น สถาปัตยกรรม สิ่งก่อสร้าง พระพุทธรูป พระพิมพ์ รูปเคารพของฝ่ายมหายาน

พระพุทธศาสนานิกายมหายานเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุดในสมัยราชวงศ์ไศเลนทร์ มีการส่งเสริมพระพุทธศาสนาในด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น โปรดให้สร้างพุทธวิหารบรมพุทโธ (บุโรพุทโธ) มีการติดต่อกับราชวงศ์ปาละแห่งแคว้นเบงกอล ได้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะได้ส่งพระสงฆ์ไปศึกษาพระพุทธศาสนาที่มหาวิทยาลัยนาลันทา ซึ่งก็ได้รับการอุปถัมภ์จากกษัตริย์แห่งแคว้นอย่างดี และยังส่งพระสงฆ์ที่มีความรู้ ความชำนาญในด้านหัตถศิลป์มาเผยแผ่ศิลปะแบบปาละ โดยเฉพาะการสร้างพระพุทธรูปแบบศิลปะปาละด้วย

ภายหลังอาณาจักรศรีวิชัยซึ่งเป็นศูนย์กลางแห่งพระพุทธศาสนาได้มีการติดต่อทางการค้ากับประเทศต่าง ๆ ซึ่งมาพร้อมกับศาสนาอิสลามทำให้คนนับถือพระพุทธศาสนาน้อยลงไป อาณาจักรมัชปาหิตขึ้นมามีอำนาจปกครองดินแดนแถบนี้ ต่อมากษัตริย์ทรงพระนามว่าระเด่นปาตาแห่งมัชปาหิตทรงมีความเลื่อมใสในศาสนาอิสลามเป็นอย่างมาก ได้ประกาศห้ามเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอาณาจักรของพระองค์และยกย่องศาสนาอิสลามให้เป็นศาสนาประจำชาติ ทำให้ศาสนาอิสลามกลายเป็นศาสนาที่ชาวอินโดนีเซียส่วนใหญ่ นับถือไปในที่สุด

ในปัจจุบันชาวอินโดนีเซียที่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนานิกายมหายานและนิกายเถรวาทก็ยังมีอยู่ในเกาะชวา สุมาตรา และบาหลี ชาวพุทธต่างพยายามฟื้นฟูพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรืองโดยเฉพาะพระพุทธรักขิตซึ่งเป็นภิกษุชาวเกาะชวา ได้เดินทางไปขอความอุปถัมภ์จากรัฐบาลประเทศต่าง ๆ เช่น ไทย เมียนมา กัมพูชา ศรีลังกา ให้ส่งคณะสงฆ์ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองมากยิ่งขึ้นทุก ๆ ปี พุทธศาสนิกชนจะมาร่วมประกอบพิธีวันวิสาขบูชาที่พุทธวิหารบรมพุทโธ เมืองมุนตีลาน ซึ่งจัดเป็นเทศกาลประจำปีของเมืองและมีการสร้างวัดในพระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้นหลายวัด รวมทั้งได้ร่วมกันก่อตั้งพุทธศาสนาอีกด้วย

๘. พระพุทธศาสนาในประเทศบรูไน

พระพุทธศาสนาในประเทศบรูไนในดารุสซาลามเป็นประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นหลัก ในอดีตนั้นพระพุทธศาสนาได้เข้ามาในบรูไนตั้งแต่สมัยอาณาจักรศรีวิชัยที่แผ่ขยายมาจากฝั่งคาบสมุทรมลายูในพุทธศตวรรษที่ ๗ จนถึงพุทธศตวรรษที่ ๒๐ จึงค่อย ๆ เจียบหายไปเหลือแต่อิทธิพลทางภาษาเท่านั้น จนกระทั่งเมื่อมีชาวจีนโพ้นทะเลอพยพมาสู่ดินแดนนี้จึงทำให้มีผู้นับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายานเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

๙. พระพุทธศาสนาในประเทศฟิลิปปินส์

ฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก และศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาฮินดูตามลำดับ มีเพียงจำนวนน้อยที่นับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายาน ซึ่งในอดีตคงได้เข้ามาสู่ประเทศฟิลิปปินส์ในสมัยอาณาจักรศรีวิชัยเรืองอำนาจทางฝั่งมลายูแล้วค่อยหายไป จนกระทั่งเมื่อชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งรกรากในฟิลิปปินส์และได้นำพระพุทธศาสนาิกายมหายานเข้ามาด้วย ปัจจุบันมีคณะสงฆ์นิคามหายานจากไต้หวันเข้าไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในฟิลิปปินส์โดยมีชาวพุทธอยู่ในฟิลิปปินส์ประมาณร้อยละ ๑.๕

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ			
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	เรื่อง พระพุทธศาสนา		
รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑	รายวิชา สังคมศึกษา ๓	กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษาฯ	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	เวลา ๕๐ ชั่วโมง	

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

- มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- ตัวชี้วัด ม. ๒/๑ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมเอกลักษณ์ของชาติและมรดกของชาติ

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย เนื่องจากมีอิทธิพลต่อผู้คนทั้งด้านความคิด ความเชื่อ ประเพณี ศิลปะ ภาษา และวิถีชีวิตด้านอื่น ๆ ช่วยหล่อหลอมให้เกิดเอกลักษณ์ที่งดงามของชาติไทย

๓. สาระการเรียนรู้

๓.๑ พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นเอกลักษณ์และมรดกของชาติ

๓.๑.๑ พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทย พระพุทธศาสนาได้เผยแพร่เข้ามาในประเทศไทย เป็นเวลานาน ทำให้คนไทยได้รับการหล่อหลอมกลมกลืนและได้รับเอาหลักธรรมมาประพจน์ปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต เกิดระบบจริยธรรมที่ตั้งอยู่บนหลักธรรม คำสอนในพระพุทธศาสนา เช่น ความเชื่อ การทำดีได้ดี ขนบธรรมเนียม ประเพณีในวิถีชีวิตของคนไทยโดยส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดคำสอนในพระพุทธศาสนา จะเห็นได้ว่าจาก ประเพณีนิยมในการทำบุญถวายทานในโอกาสสำคัญของชีวิตต่าง ๆ ชาติไทยนับถือพระพุทธศาสนามาเป็นเวลา ยาวนานทำให้เกิดการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิต ผ่านการบ่มเพาะจนเกิดเป็นความมั่นคงและมั่นคง ทางวัฒนธรรม

๓.๑.๒ พระพุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์และมรดกของชาติ คนไทยยอมรับนับถือพระพุทธศาสนา เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และนำวัฒนธรรมทางศาสนาประพจน์ปฏิบัติผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้ เกิดเป็นเอกลักษณ์ของชาติมากมาย เช่น ด้านวรรณกรรมที่มีเค้าโครงหรือแนวคิดเนื่องมาจากพระพุทธศาสนา เช่น ไตรภูมิพระร่วง รวมทั้งด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรมที่แสดงออกถึงแนวคิดและอิทธิพลของ พระพุทธศาสนา หรือเอกลักษณ์ในทางขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม ในเทศกาลต่าง ๆ ของไทย

๓.๒ พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม

๓.๒.๑ พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนผ่านหลัก คำสอนที่เน้นเรื่องศีลธรรม จริยธรรม และการพัฒนาจิตใจ เช่น การให้ทาน การมีเมตตา การปฏิบัติสมาธิและสติ ช่วยให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคีและสงบสุข นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ชุมชนดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ไม่ยึดติดในวัตถุ สร้างความยั่งยืนในการพัฒนาชุมชนทั้งทางสังคมและจิตใจ

๓.๒.๒ พระพุทธศาสนากับการจัดระเบียบสังคม พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการจัดระเบียบสังคมผ่านหลักศีลธรรมที่เน้นการดำเนินชีวิตด้วยความถูกต้องและความมีสติ เช่น ศีล ๕ ซึ่งสอนให้ไม่ทำร้ายผู้อื่น ไม่ลักทรัพย์ ไม่พูดเท็จ ไม่ผิดศีลธรรมทางเพศ และไม่เสพสิ่งมึนเมา นอกจากนี้ การปฏิบัติสมาธิและสติช่วยให้บุคคลมีจิตใจสงบ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และรู้จักควบคุมตนเอง หลักธรรมเหล่านี้ช่วยสร้างความเป็นระเบียบ ความสงบสุข และความสามัคคีในสังคม ทำให้การอยู่ร่วมกันเป็นไปอย่างราบรื่นและยั่งยืน

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติได้อย่างถูกต้อง

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติจากประเด็นที่กำหนดให้

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- เห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติได้

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติจากประเด็นที่กำหนดให้ อย่างเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ (๑.๑.๓, ๒.๑.๑, ๒.๑.๓, ๔.๒.๓)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติจากประเด็นที่กำหนดให้ อย่างเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ (๑.๑.๓, ๒.๑.๑, ๒.๑.๓, ๔.๒.๓,) ด้านความรู้ อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติได้อย่างถูกต้อง	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูให้นักเรียนดูรูปภาพและตอบคำถามตามประเด็นดังต่อไปนี้ ภาพที่ ๑ ภาพวัดพระแก้ว (ที่มา: https://www.silpa-mag.com/art/article_๕๔๘๕๕) ๑.๑ ภาพนี้คือภาพอะไร ๑.๒ ภาพนี้เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาหรือไม่อย่างไร	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. นักเรียนดูรูปภาพและตอบคำถามตามประเด็นที่ครูกำหนด ดังนี้ ๑.๑ แนวคำตอบ: ภาพวัดพระแก้ว ๑.๒ แนวคำตอบ: เกี่ยวข้อง คือ เป็นศาสนสถานของศาสนาพุทธ	- สื่อ PowerPoint เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ	ใบงานที่ ๒ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ	ตรวจใบงานที่ ๒ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ด้านทักษะกระบวนการ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติจากประเด็นที่กำหนดให้ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม เห็นประโยชน์ของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติได้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๔. ไม่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	๑.๓ นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใดวัดพระแก้วจึงเป็นสถานที่ที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนมากเข้าชม ๑.๔ นักเรียนรู้จักวัดอื่นๆ ในประเทศไทยที่มีความงดงามบ้างหรือไม่ อย่างไร ๑.๕ นอกจากการสร้างวัดหรือพุทธศาสนสถาน นักเรียนคิดว่าพระพุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องกับสังคมไทยในด้านอื่น ๆ หรือไม่ อย่างไร ๒. ครูสนทนาและเชื่อมโยงคำตอบของนักเรียนเข้าสู่บทเรียน เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ	๑.๓ แนวคำตอบ: เพราะเป็นสถานที่ที่งดงาม เป็นศิลปะไทยที่ทรงคุณค่า ฯลฯ ๑.๔ แนวคำตอบ: รู้จัก/ไม่รู้จัก ฯลฯ ๑.๕ แนวคำตอบ: พระพุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยอีกหลายด้าน เช่น ด้านแนวคิดในการดำเนินชีวิต พิธีกรรม ศิลปะ วรรณกรรม ฯลฯ ๒. นักเรียนร่วมสนทนาและฟังครูเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียน เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเป็นเอกลักษณ์ของชาติ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ขั้นสอน (๒๕ นาที) ๑. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น ๕ กลุ่ม ๒. ครูกำหนดประเด็นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสืบค้นและอภิปรายในประเด็น ดังนี้ ๒.๑ ตั้งแต่เกิดจนถึงตาย วิถีชีวิตของคนไทยเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาอย่างไรบ้าง ๒.๒ “พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยเป็นเอกลักษณ์ และมรดกของชาติ” นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร ๒.๓ พระพุทธศาสนามีส่วนช่วยพัฒนาชุมชนและจัดระเบียบสังคมอย่างไร	ขั้นสอน (๒๕ นาที) ๑. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น ๕ กลุ่ม ๒. นักเรียนร่วมกับเพื่อนในกลุ่มสืบค้นและอภิปรายตามประเด็นที่ครูกำหนด ดังนี้ ๒.๑ แนวคำตอบ: วิถีชีวิตของคนไทยเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาตั้งแต่เกิดจนถึงตาย เช่น คนไทยมักทำบุญตักบาตรเพื่อความเป็นสิริมงคลเมื่อครบรอบวันเกิด, การอุปสมบทของผู้ชายเมื่ออายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์, การทำบุญขึ้นบ้านใหม่, การเลี้ยง, งานแต่งงาน, งานศพ, ความเชื่อในการดำเนินชีวิต ฯลฯ ๒.๒ แนวคำตอบ: เห็นด้วย เนื่องจากพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้ามายังประเทศไทยเป็นเวลานาน ทำให้คนไทยได้รับการหล่อหลอมกลม่อมเกลามาและได้รับเอาหลักธรรมมาประพฤติดำเนินชีวิตเป็นวิถีชีวิต เกิดระบบจริยธรรมที่ตั้งอยู่บนหลักธรรม คำสอนในพระพุทธศาสนา เช่น ความเชื่อ การทำดีได้ดี ขนบธรรมเนียมประเพณีในวิถีชีวิตของคนไทยโดยส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพล			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
		จากแนวคิดคำสอนในพระพุทธศาสนา จะเห็นได้ว่าจากประเพณีนิยมในการทำบุญถวายทานในโอกาสสำคัญของชีวิตต่าง ๆ อีกทั้งพระพุทธศาสนายังทำให้เกิดการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิต และทำให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ของชาติมากมาย เช่น ด้านวรรณกรรมที่มีเค้าโครงหรือแนวคิดเนื่องมาจากพระพุทธศาสนา เช่น ไตรภูมิพระร่วง รวมทั้งด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรมที่แสดงออกถึงแนวคิดและอิทธิพลของพระพุทธศาสนา หรือเอกลักษณ์ในทางขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม ในเทศกาลต่าง ๆ ของไทย ๒.๓ แนวคำตอบ: พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนผ่านหลักคำสอนที่เน้นเรื่องศีลธรรม จริยธรรม และการพัฒนาจิตใจ เช่น การให้ทาน การมีเมตตา การปฏิบัติสมาธิและสติ ช่วยให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคีและสงบสุข นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ชุมชนดำเนินชีวิต			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๓. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรม “เปิดป้ายไขปริศนา พระพุทธศาสนากับสังคมไทย” ดังนี้ ๓.๑ ครูนำเสนอรูปภาพปริศนาจำนวน ๑๐ รูป ให้นักเรียนเลือกเปิดจะมีแผ่นป้ายที่ละส่วน กำหนดให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแข่งกันตอบว่าภาพปริศนาดังกล่าวคือ ภาพอะไร กลุ่มที่ตอบถูกเป็นกลุ่มแรกจะได้รับคะแนนพิเศษ ๑ คะแนน ๓.๒ เมื่อมีกลุ่มตอบคำถามถูกต้อง ครูเฉลยรูปภาพ และให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตอบคำถามว่า รูปภาพดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาอย่างไร ภาพที่ ๑ การทำบุญตักบาตร (ที่มา: https://www.smilerubber.co.th/blog/)	อย่างพอเพียง ไม่ยึดติดในวัตถุ สร้างความยั่งยืนในการพัฒนาชุมชนทั้งทางสังคมและจิตใจ ๓. นักเรียนทำกิจกรรม “เปิดป้ายไขปริศนา พระพุทธศาสนากับสังคมไทย” และร่วมกันตอบคำถามว่า รูปภาพดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาอย่างไร โดยมีแนวคำตอบ ดังนี้ ภาพที่ ๑ ทำบุญตักบาตร คนไทยเชื่อว่าการทำบุญตักบาตรเป็นการสร้างกุศลและเสริมความเป็นสิริมงคลในชีวิต คนไทยจึงมักทำบุญตักบาตรในหลายโอกาสสำคัญ เช่น วันเกิด ฯลฯ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ภาพที่ ๒ ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ (ที่มา: https://impactcatering.com/promotion) ภาพที่ ๓ งานแต่งงาน (ที่มา: https://www.manitawedding.com/๗) ภาพที่ ๔ งานบวช (ที่มา: https://www.freelancebay.com/portfolio/๗n)	ภาพที่ ๒ ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ เมื่อมีการย้ายเข้าบ้านหรือปลูกบ้านใหม่คนไทยมักนิมนต์พระสงฆ์มาทำบุญบ้าน เพื่อความเป็นสิริมงคล ฯลฯ ภาพที่ ๓ งานแต่งงานของคนไทย คู่บ่าว - สาวและครอบครัวนิยมเริ่มต้นวันแต่งงานด้วยการทำบุญตักบาตรและนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์เพื่อความเป็นสิริมงคล ภาพที่ ๔ ภาพงานบวชพระ คนไทยมีความเชื่อว่า เมื่ออายุครบ ๒๐ ปีจะต้องบวชเพื่อทดแทนบุญคุณพ่อแม่			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	bggr๗) ภาพที่ ๕ วรรณกรรม เรื่อง ไตรภูมิพระร่วง (ที่มา: https://www.winnews.tv/news/๓๔๒๘) ภาพที่ ๖ งานศพ (ที่มา: https://www.khaosod.co.th/breaking-news/news_๑๕๗๗๘๗)	ภาพที่ ๕ ไตรภูมิพระร่วง เป็นหนังสือเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับคติความเชื่อของชาวไทยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น นรก สวรรค์ การเวียนว่ายตายเกิด ภาพที่ ๖ พิธีสงฆ์ในงานศพ บางความเชื่อของคนไทยเชื่อว่าคนที่ตายไปแล้วเมื่อได้ยินเสียงสวดมนต์ จะเป็นการนำทางไปสู่ภพภูมิที่ดี บางความเชื่อ บอกว่าเป็นการสวดให้คนที่ยังมีชีวิตฟังเพื่อให้ปลงกับความตาย			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ภาพที่ ๗ ประเพณีสงกรานต์ (ที่มา: https://www.rentconnected.com/blogs/songkran-festival-history)	ภาพที่ ๗ สงกรานต์เป็นประเพณีขึ้นปีใหม่ของไทยที่มีความเชื่อมโยงกับพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง เป็นโอกาสสำคัญในการทำบุญ สะสมบุญกุศล และปฏิบัติตามหลักธรรม คำสอนของพระพุทธศาสนา เช่น การแสดงความกตัญญูผ่านกิจกรรมรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ ฯลฯ			
	ภาพที่ ๘ การนั่งสมาธิ (ที่มา: https://palungjit.org/threads)	ภาพที่ ๘ การนั่งสมาธิ เป็นวิธีการฝึกจิตที่มีรากฐานจากพระพุทธศาสนา ช่วยพัฒนาทั้งตนเองและสังคม โดยเสริมสร้างสติปัญญา ทำให้จิตใจปลอดโปร่ง มีสติรู้ตัว ควบคุมตนเองได้ดี ช่วยลดความขัดแย้งและส่งเสริมความสงบสุขในสังคม			
	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ๑. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ ๒ เรื่อง รากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ โดยมีประเด็น	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ๑. นักเรียนทำใบงานที่ ๒ เรื่อง รากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	คำถามสำคัญ ดังนี้ ๑.๑ พระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างไรในด้านการเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ ๑.๒ ยกตัวอย่างวิถีชีวิตของคนไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ๑ ประเด็น ๑.๓ พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญอย่างไรในการพัฒนาชุมชนและจัดระเบียบสังคม	๑.๑ แนวคำตอบ: พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นเอกลักษณ์ของชาติ อีกทั้งพระพุทธศาสนายังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนผ่านหลักคำสอนที่เน้นเรื่องศีลธรรม จริยธรรม และการพัฒนาจิตใจและมีบทบาทสำคัญในการจัดระเบียบสังคมผ่านหลักศีลธรรมที่เน้นการดำเนินชีวิตด้วยความถูกต้องและความมีสติ ๑.๒ พิจารณาจากคำตอบของผู้เรียน ๑.๓ พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนผ่านหลักคำสอนที่เน้นเรื่องศีลธรรม จริยธรรม และการพัฒนาจิตใจ และมีบทบาทสำคัญในการจัดระเบียบสังคมผ่านหลักศีลธรรมที่เน้นการดำเนินชีวิตด้วยความถูกต้องและความมีสติ เช่น ศีล ๕			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูกำหนดประเด็นให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ดังนี้ พระพุทธศาสนามีความสำคัญในสังคมไทยอย่างไรต่อสังคมไทย ๒. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับในชั่วโมงต่อไป ๓. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๔. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตามศักยภาพของนักเรียน	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. นักเรียนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่ครูกำหนด แนวคำตอบ: พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นเอกลักษณ์ของชาติ อีกทั้งพระพุทธศาสนายังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนผ่านหลักคำสอนที่เน้นเรื่องศีลธรรม จริยธรรม และการพัฒนาจิตใจและมีบทบาทสำคัญในการจัดระเบียบสังคมผ่านหลักศีลธรรมที่เน้นการดำเนินชีวิตด้วยความถูกต้องและความมีสติ			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) สื่อ PowerPoint เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
- ๒.) ใบความรู้ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
- ๓) ใบงานที่ ๒ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑) ใบงานที่ ๒ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติได้อย่างถูกต้อง	ตรวจใบงานที่ ๒ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ	ใบงานที่ ๒ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติจากประเด็นที่กำหนดให้	ตรวจใบงานที่ ๒ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ	ใบงานที่ ๒ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติได้	ตรวจใบงานที่ ๒ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ	ใบงานที่ ๒ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติจากประเด็นที่กำหนดให้ อย่างเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ (๑.๑.๓, ๒.๑.๑, ๒.๑.๓, ๔.๒.๓,)	ตรวจใบงานที่ ๒ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ	ใบงานที่ ๒ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
	สังเกตการร่วมกับเพื่อนทำงาน	แบบสังเกตการร่วมกับเพื่อนทำงาน	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	สังเกต พฤติกรรมการเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรม การเรียน	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
--	---------------------------------------	--	--

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑.วิเคราะห์ความสำคัญ ของพระพุทธศาสนาในด้าน การเป็นรากฐานของ วัฒนธรรมไทยและ เอกลักษณ์ของชาติอย่างไร	วิเคราะห์ความสำคัญของ พระพุทธศาสนาในด้าน การเป็นรากฐานของ วัฒนธรรมไทยและเป็น เอกลักษณ์ของชาติได้มา กกว่า ๓ ข้อ และให้ เหตุผลประกอบได้ สอดคล้องเหมาะสมทุก ข้อ	วิเคราะห์ความสำคัญของ พระพุทธศาสนาในด้าน การเป็นรากฐานของ วัฒนธรรมไทยและเป็น เอกลักษณ์ของชาติได้ ๑- ๒ ประเด็น และให้ เหตุผลประกอบได้ สอดคล้องเหมาะสม	วิเคราะห์ความสำคัญ ของพระพุทธศาสนาใน ด้านการเป็นรากฐาน ของวัฒนธรรมไทยและ เป็นเอกลักษณ์ของชาติ ได้ ๐-๑ ประเด็น แต่ไม่ ระบุเหตุผล หรือระบุ เหตุไม่สอดคล้อง
๒. ยกตัวอย่างวิถีชีวิตของ คนไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับ พระพุทธศาสนา	ยกตัวอย่างวิถีชีวิตของคน ไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับ พระพุทธศาสนาได้ ถูกต้อง มีรูปภาพ ประกอบสอดคล้อง และ ตอบคำถามครบถ้วน	มีข้อบกพร่อง ๑ - ๒ จุด	มีข้อบกพร่องมากกว่า ๒ จุด
๓.วิเคราะห์บทบาทของ พระพุทธศาสนาในพัฒนา ชุมชนและจัดระเบียบสังคม	วิเคราะห์บทบาทของ พระพุทธศาสนาในการ พัฒนาชุมชนและจัด ระเบียบสังคมได้มากกว่า ๓ ข้อ และให้เหตุผล ประกอบได้สอดคล้อง เหมาะสมทุกข้อ	วิเคราะห์ของ พระพุทธศาสนาในการ พัฒนาชุมชนและจัด ระเบียบสังคมได้ ๑-๒ ประเด็น และให้เหตุผล ประกอบได้สอดคล้อง เหมาะสม	วิเคราะห์ของ พระพุทธศาสนาในการ พัฒนาชุมชนและจัด ระเบียบสังคมได้ ๐-๑ ประเด็น แต่ไม่ระบุ เหตุผล หรือระบุเหตุไม่ สอดคล้อง
๑. มีการวางแผนในการ ทำงาน ๒. ยอมรับความแตกต่าง และรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น ๓. มีภาวะความเป็นผู้นำ	๘ - ๙ คะแนน	๖ - ๗ คะแนน	๐ - ๕ คะแนน

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๑๑ - ๑๒

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)

คะแนน ๘ - ๑๐

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)

คะแนน ๑ - ๗

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้น

แบบสังเกตการทำงานร่วมกับเพื่อน

คำชี้แจง

เกณฑ์การประเมินมี ๓ ระดับ ดังนี้

ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)	หมายถึง	ไม่มีการปฏิบัติ

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. มีการวางแผนในการทำงาน			
๒. ยอมรับความแตกต่างและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			
๓. มีภาวะความเป็นผู้นำ			

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๘ - ๙	หมายถึง	ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)
คะแนน ๖ - ๗	หมายถึง	ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)
คะแนน ๐ - ๕	หมายถึง	ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบงานที่ ๒ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. พระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างไรในด้านการเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ

.....

.....

.....

๒. จงยกตัวอย่างวิถีชีวิตของคนไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ๑ ประเด็น เช่น งานบวช งานศพ งานแต่งงาน งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ โดยระบุรายละเอียดของงานและติดภาพในกรอบที่กำหนด

รายละเอียด

.....

.....

.....

๓. พระพุทธศาสนามีบทบาทอย่างไรสำคัญอย่างไรในการพัฒนาชุมชนและจัดระเบียบสังคม

.....

.....

.....

.....

.....

เฉลย ใบงานที่ ๒ เรื่อง รากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. พระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างไรในด้านการเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ

..... พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นเอกลักษณ์ของชาติ อีกทั้งพระพุทธศาสนายังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนผ่านหลักคำสอนที่เน้นเรื่องศีลธรรม จริยธรรม และการพัฒนาจิตใจและมีบทบาทสำคัญในการจัดระเบียบสังคมผ่านหลักศีลธรรมที่เน้นการดำเนินชีวิตด้วยความถูกต้องและความมีสติ

๒. จงยกตัวอย่างวิถีชีวิตของคนไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ๑ ประเด็น เช่น งานบวช งานศพ งานแต่งงาน งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ โดยระบุรายละเอียดของงานและติดภาพในกรอบที่กำหนด

งานทำบุญอุทิศ พิธีฉลองอุทิศ หรือที่บางคนเรียกว่า ทำบุญกระดูก เป็นพิธีสำคัญที่ชาวไทยพุทธจะนิยมทำกัน เพื่อแสดงความกตัญญูต่อผู้ล่วงลับซึ่งอาจจะเป็นบิดามารดาหรือคนที่เคารพรัก นอกจากนี้ยังเป็นพิธีที่ช่วยเสริมดวงอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้กับวงศ์ตระกูลด้วย โดยในอีกนัยหนึ่งที่ศาสนาพุทธมักชอบชุกซ่อนคำสอนไว้ในพิธีกรรมทางศาสนาอยู่บ่อยครั้ง

๓. พระพุทธศาสนามีบทบาทอย่างไรสำคัญอย่างไรในการพัฒนาชุมชนและจัดระเบียบสังคม

1. พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนผ่านหลักคำสอนที่เน้นเรื่องศีลธรรม จริยธรรม และการพัฒนาจิตใจ เช่น การให้ทาน การมีเมตตา การปฏิบัติสมาธิและสติ

2. พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการจัดระเบียบสังคมผ่านหลักศีลธรรมที่เน้นการดำเนินชีวิตด้วยความถูกต้องและความมีสติ เช่น ศีล 5 ซึ่งสอนให้ไม่ทำร้ายผู้อื่น ไม่ลักทรัพย์ ไม่พูดเท็จ ไม่ผิดศีลธรรมทางเพศ และไม่เสพสิ่งมึนเมา

ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของชาติ
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมไทย

๑. พระพุทธศาสนาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้านจากอิทธิพลของหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาทำให้ประชาชนชาวพุทธในแต่ละประเทศมีลักษณะนิสัยใจคอที่ดีงาม เป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมน้ำใจ มีจิตใจอ่อนโยน ใจกว้าง และมักเกรงอกเกรงใจผู้อื่น ทำให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นทั้งที่มีวัฒนธรรมเหมือนและต่างกันได้ ทั้งนี้เพราะพระพุทธศาสนามีหลักธรรมคำสอนที่ส่งเสริมให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เช่น หลักคำสอนเรื่องเมตตา ที่สอนให้มนุษย์มีความรัก ความปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย หลักคำสอนเรื่องทานที่ส่งเสริมการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งทางวัตถุและทางปัญญา หลักคำสอนเรื่องสามัคคีที่ส่งเสริมให้เกิดการกระทำความดีร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ของหมู่คณะและสังคม เป็นต้น

๒. พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้ามายังประเทศไทยเป็นเวลานาน ทำให้คนไทยได้รับการหล่อหลอมกลมกลืนและได้ซึมซับรับเอาหลักธรรมมาประพติดปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิตเกิดเป็นระบบจริยธรรมที่ตั้งอยู่บนหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนา เช่น ความเชื่อเรื่องการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วตามกฎแห่งกรรมความกตัญญูกตเวที เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้เกิดแบบแผนพฤติกรรมที่ดีงามในการอยู่ร่วมกันของคนไทย ตัวอย่างเช่นครอบครัวของคนไทยซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ พี่ น้อง อยู่ร่วมกัน ผู้ที่เป็นเด็กต้องมีความเคารพผู้ใหญ่ ในขณะที่ผู้ใหญ่ก็ต้องมีความรักความเมตตาคอยอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดีและจะยังคงรักษาแนวทางการปฏิบัติอย่างนี้ต่อไปจนตลอดความกตัญญูกตเวทีและการทำหน้าที่ตามหลักทศ ๖ คือ การปฏิบัติตนต่อคนที่ต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์ได้

๓. พระพุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์และมรดกของชาติเมื่อคนไทยได้ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และนำวัฒนธรรมทางศาสนามาประพติดปฏิบัติผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงทำให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ของชาติมากมายดังจะเห็นได้ว่าเอกลักษณ์ของไทยไม่ว่าจะเป็นด้านภาษาที่มีการนำคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนามาใช้อยู่ในภาษาไทยมากมาย ด้านวรรณกรรมที่มีเค้าโครงหรือแนวคิดเนื่องมาจากพระพุทธศาสนา เช่น ไตรภูมิพระร่วง ปุณโณวาทคำฉันท์ เป็นต้น รวมทั้งด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรมที่แสดงออกถึงแนวคิดและอิทธิพลของพระพุทธศาสนา หรือเอกลักษณ์ในทางขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรมในเทศกาลต่าง ๆ ของไทย

พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม

๑. พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน การพัฒนาชุมชนในทางพระพุทธศาสนาได้แก่การทำให้ชุมชนดีขึ้น เจริญขึ้น โดยมีเป้าหมายของการพัฒนาอยู่ที่การพัฒนามนุษย์ให้ดีขึ้น เจริญขึ้นขึ้น ทั้งทางกาย ศีล จิต และ

ปัญญา ที่เป็นที่ยอมรับกันในปัจจุบันโดยทั่วไปแล้วว่าเป็นการพัฒนาที่สมดุล เป็นจุดเริ่มของการพัฒนาสิ่งอื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมาทั้งหมด โดยเริ่มจากการฝึกหัดพัฒนาให้คนลด ละ เลิก จากความโลภความโกรธ ความลุ่มหลงมัวเมา อันเป็นสาเหตุแห่งความทุกข์ ความเดือดร้อน ความเสื่อมทั้งปวง จนถึงขั้นเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

๒. พระพุทธศาสนากับการจัดระเบียบสังคมนอกจากบทบาทในการพัฒนาจิตใจหรือพัฒนาคนดังที่กล่าวมาแล้ว พระสงฆ์ยังมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นสังคมในอุดมคติหรือสังคมตัวอย่าง ที่มีการจัดระเบียบภายในองค์กรให้เอื้อต่อการพัฒนาตนเองและเป็นแบบอย่างแห่งการปฏิบัติพัฒนาชีวิตแก่สังคมคนทุกชั้น

สังคมสงฆ์จึงเป็นสังคมในอุดมคติที่มีการจัดระเบียบเพื่อเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ๓ ด้าน คือ

๑. ด้านศีล อบรมพฤติกรรมทางกายและทางวาจาเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างตัวเองกับผู้อื่น รวมทั้งสิ่งแวดล้อมภายนอกอื่น ๆ โดยมีพระวินัยที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้เป็นกรอบควบคุมความประพฤติให้เกิดความเสมอภาคทางการปฏิบัติ และเป็นอุบายสำหรับช่วยปรับสภาพจิตให้เหมาะต่อการพัฒนาสมาธิ

๒. ด้านสมาธิ อบรมจิตให้มั่นคงหนักแน่นและนุ่มนวล ควรแก่การฝึกหัดพัฒนาและเป็นที่รองรับคุณธรรมชั้นสูง เป็นจิตที่มีศักยภาพ มีพลัง เป็นที่ตั้งแห่งการพัฒนาปัญญา

๓. ด้านปัญญา อบรมบ่มเพาะและพัฒนาปัญญาให้รอบรู้ รู้ทันสภาพความเป็นจริงของสิ่งทั้งปวง เป็นอิสระทางปัญญา ไม่ถูกผูกมัดจิตด้วยกิเลสตัณหาทั้งปวง

การจัดระเบียบทางสังคมในทางพระพุทธศาสนาได้แก่ การวางหลักแห่งการปฏิบัติระหว่างกันทั้งในส่วนที่เป็นข้อห้ามไม่ให้ทำความชั่วอันจะทำให้ตัวเองและผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน และในส่วนที่เป็นข้อควรปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความเจริญทางด้านจิตใจ ดังเช่น คำสอนเรื่องเบญจศีลที่เป็นข้อห้ามและเบญจธรรมเป็นข้อที่ควรปฏิบัติพัฒนาให้มีในตน

ดังนั้น "ศีล" จึงเป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบทางสังคมขั้นพื้นฐานในทางพระพุทธศาสนาที่ว่าด้วยการจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับคนอื่นในสังคม เป็นข้อห้ามสำหรับควบคุมพฤติกรรมไม่ให้เกิดการแสดงออกที่เป็นการละเมิดสิทธิทางกายทางวาจาของผู้อื่น ในขั้นพื้นฐานได้วางหลักศีล ๕ ไว้สำหรับเป็นแนวปฏิบัติ คือห้ามฆ่าห้ามเบียดเบียนทำร้ายผู้อื่น ห้ามลักทรัพย์ ห้ามประพฤติดูหมิ่นคู่ครองของรัก ห้ามพูดเท็จพูดส่อเสียด พูดคำหยาบ คำเพ้อเจ้อ และห้ามเสพสิ่งเสพติดอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทส่วน "ธรรม" นั้นเป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบสังคมขั้นสูงขึ้น เป็นการพัฒนาทัศนคติของบุคคลอันจะส่งผลให้เกิดการแสดงออกทางกาย ทางวาจาที่ดี เป็นการจัดระบบความสัมพันธ์จากภายในจิตใจของบุคคลกับสิ่งแวดล้อม เป็นข้อควรฝึกหัดพัฒนาให้มีเพิ่มพูนยิ่ง ๆ ขึ้นในจิตใจ ในขั้นพื้นฐานได้แก่หลักเบญจธรรม ๕ คือ ความมีเมตตากรุณา การประกอบสัมมาอาชีพ การระวังสังวรในเรื่องคู่ครองของรัก การรักษาความสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น และการฝึกจิตให้มีความระลึกตัวอยู่ตลอดเวลา และหลักธรรมที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคม เช่น หลักแห่งการสงเคราะห์เอื้อเฟื้อ (สังคหวัตถุ ๔) คือ การให้การแบ่งปัน การพูดจาน่ารักประสานไมตรี การบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น และการเอาตัวเข้าสมาคมกับสังคม ร่วมสุขร่วมทุกข์ เคียงบ่าเคียงไหล่กันกับเพื่อนบ้านในชุมชน"ศีล" จึงเป็นเกณฑ์ขั้นพื้นฐานสำหรับการ

จัดระเบียบสังคมตามคตินิยมทางพระพุทธศาสนาโดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทางจิตให้เกิดคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นเต็มศักยภาพ โดยลดคลั่งงมงายกันเกินไป

สังคมที่จะเป็นระเบียบได้จึงต้องอาศัยทั้งศีลและธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความสมดุลในระบบสังคม และเพื่อสร้างสรรค์สังคมให้เป็นสังคมแห่งกาลยาณมิตร ที่เป็นสิ่งแวดล้อมสำคัญในการรังสรรค์มวลสมาชิกรุ่นใหม่ของสังคมเพื่อร่วมพัฒนาไปสู่ความผาสุกอย่างยั่งยืนทั้งแก่ตนเองชุมชนและโลกโดยรวม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พุทธประวัติ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรื่อง พระพุทธศาสนา

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑

รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด ม. ๒/๕ วิเคราะห์พุทธประวัติ หรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนเองนับถือ ตามที่กำหนด

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การศึกษาเรื่องราวพุทธประวัติตอนการผจญมาร การตรัสรู้ การสั่งสอนเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทำให้ได้ข้อคิดเกี่ยวกับการเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยความมุ่งมั่น จดจ่ออยู่กับเป้าหมาย เพียรพยายามจนบรรลุผลสำเร็จ

๓. สาระการเรียนรู้

พุทธประวัติการผจญมาร ในพุทธประวัติเป็นเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นก่อนที่พระพุทธเจ้าจะตรัสรู้ ในขณะที่พระสิทธัตถะกำลังบำเพ็ญเพียรภาวนาภายใต้ต้นโพธิ์ ท้าวสวตีมาร (หรือมาร) ซึ่งเป็นตัวแทนแห่งกิเลสและความชั่วร้าย ได้ยกกองทัพมารเข้ามารบกวนเพื่อขัดขวางการตรัสรู้ มารพยายามทำลายความตั้งใจของพระสิทธัตถะด้วยการล่อลวงด้วยความกลัว ความใคร่ และอำนาจ พระสิทธัตถะไม่หวั่นไหวต่ออุปบายเหล่านั้น และทรงมีจิตแน่วแน่ในความเพียร ท้ายที่สุด เมื่อมารไม่สามารถทำอะไรได้ พระสิทธัตถะก็เอาชนะมาร และบรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ กลายเป็นพระพุทธเจ้า

พุทธประวัติการตรัสรู้ หลังจากการผจญมาร พระสิทธัตถะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในคืนวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ (วิสาขบูชา) ใต้ต้นโพธิ์ที่พุทธคยา ประเทศอินเดีย การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าเป็นการเข้าใจแจ่มแจ้งในความจริงของธรรมชาติและกฎแห่งทุกข์ (อริยสัจ ๔) ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการดับทุกข์

พุทธประวัติการสั่งสอน เพียงในพรรษาแรกหลังจากตรัสรู้ พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงธรรมสั่งสอนจนมีอริยสาวกชั้นอรหันต์ถึง ๖๐ องค์ จากนั้นพระองค์จึงส่งพระอริยสงฆ์สาวกทั้ง ๖๐ องค์นั้นออกประกาศหลักธรรมคำสั่งสอนจนกระทั่งมีผู้นับถือพระพุทธศาสนามากขึ้นโดยลำดับ จึงนับได้ว่าการสั่งสอนของพระพุทธองค์ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ผลแห่งการที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญพุทธกิจสั่งสอนเนืองนิตย์ตลอด ๔๕ พรรษา ทำให้มีผู้สืบทอดธรรมและรู้แจ้งเห็นจริงตามพระองค์เกิดเป็นหมู่พระอริยสาวก เกิดพุทธบริษัท ๕ สืบทอดพระพุทธศาสนา ยั่งยืนมาจนปัจจุบัน

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- บอกรายละเอียดเรื่องราวพุทธประวัติ ตอน ผจญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอนได้อย่างถูกต้อง

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- เรียงลำดับเหตุการณ์พุทธประวัติ ตอน ผจญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอนจากก่อนไปหลังได้อย่างถูกต้อง
- วิเคราะห์ข้อคิดจากเหตุการณ์พุทธประวัติ ตอน ผจญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอนได้

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- เห็นประโยชน์ของการนำข้อคิดที่ได้จากการศึกษาพุทธประวัติ ตอน ผจญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

เรียงลำดับเหตุการณ์พุทธประวัติ ตอน ผจญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอนจากก่อนไปหลังได้อย่างถูกต้อง พร้อมวิเคราะห์ข้อคิดจากเรื่องอย่างเห็นประโยชน์ของการศึกษาพุทธประวัติ (๑.๑.๑, ๒.๑.๑, ๒.๑.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

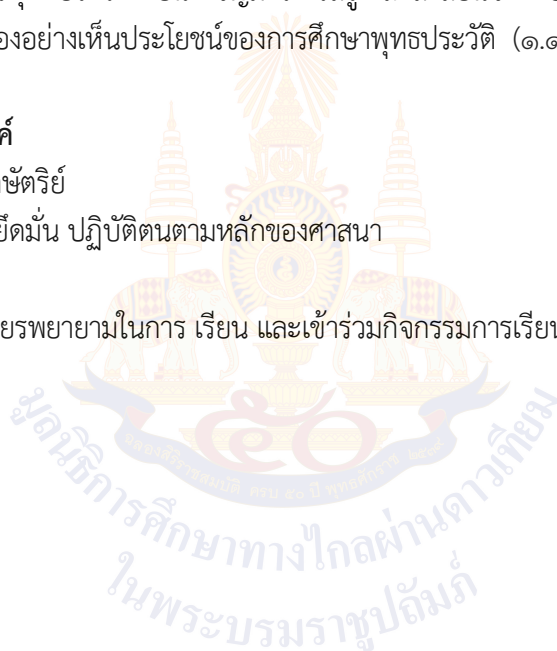
๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

- ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

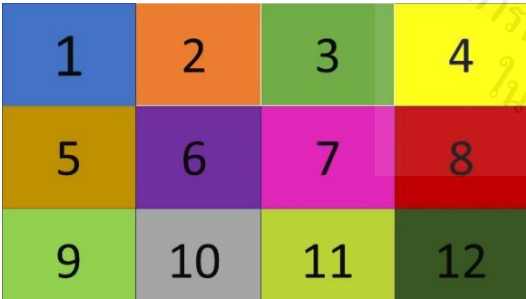
- ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พุทธประวัติ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เรียงลำดับเหตุการณ์พุทธประวัติ ตอน ผนวช ตรัสรู้ และสั่งสอนจากก่อนไปหลังได้อย่างถูกต้อง พร้อมวิเคราะห์ข้อคิดจากเรื่องอย่างเห็นประโยชน์ของการศึกษาพุทธประวัติ (๑.๑.๑, ๒.๑.๑, ๒.๑.๒) ด้านความรู้ บอกรายละเอียดเรื่องราวพุทธประวัติ ตอน ผนวช ตรัสรู้ และสั่งสอนได้อย่างถูกต้อง ด้านทักษะกระบวนการ - เรียงลำดับเหตุการณ์พุทธประวัติ ตอน ผนวช ตรัสรู้ และสั่งสอนจากก่อน	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูให้นักเรียนเล่นเกม “เปิดภาพปริศนา” โดยกำหนดแผ่นป้ายหมายเลข ๑-๑๒ ให้นักเรียนเลือกเปิดทีละแผ่นป้าย ด้านหลังแผ่นป้ายหมายเลขเป็นรูปภาพพระพุทธเจ้า กำหนดให้นักเรียนช่วยกันทายว่า รูปภาพด้านหลังแผ่นป้ายคือบุคคลท่านใด นักเรียนที่ตอบถูกเป็นคนแรกได้รับรางวัลจากครูผู้สอน ตาราง ๑๒ ช่อง	๑. นักเรียนเล่นเกม “เปิดภาพปริศนา” ตามกติกาที่ครูชี้แจง	- สื่อ PowerPoint เรื่อง พุทธประวัติ	ใบงานที่ ๓ เรื่อง พุทธประวัติ	- ตรวจใบงานที่ ๓ เรื่อง พุทธประวัติ - สังเกตพฤติกรรม การเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พุทธประวัติ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ไปหลังได้อย่างถูกต้อง - วิเคราะห์ข้อคิดจากเหตุการณ์พุทธประวัติ ตอน ฃญุมาร ตรัสรู้ และสั่งสอนได้ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม เห็นประโยชน์ของการนำข้อคิดที่ได้จากการศึกษาพุทธประวัติ ตอน ฃญุมาร ตรัสรู้ และสั่งสอนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วม	 ภาพพระสัมมาสัมพุทธเจ้า (ที่มา: https://www.pinterest.com/pin/๖๗๖๙๔๗๓๘๗๗๑๔๘๘๖๗๐๔/) ๒. ครูเฉลยว่า ภาพปริศนา คือ ภาพของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามในประเด็น ดังนี้ ๒.๑ นักเรียนรู้จักบุคคลในภาพหรือไม่ อย่างไร ๒.๒ นักเรียนเคยทราบประวัติเกี่ยวกับบุคคลในภาพหรือไม่ อย่างไร	๒. นักเรียนตอบคำถามในประเด็น ดังนี้ ๒.๑ รู้จัก/พระพุทธรเจ้า ๒.๒ ทราบ/เป็นศาสดาของศาสนาพุทธ			
	ขั้นสอน (๒๕ นาที) ๑. ครูนำเสนอรูปภาพพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงออกผนวช ให้นักเรียนช่วยกันเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	ขั้นสอน (นาที) ๑. นักเรียนดูรูปภาพพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงออกผนวช และช่วยกันเรียงลำดับเหตุการณ์			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พุทธประวัติ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
กิจกรรมการเรียนรู้	ก่อนไปหลัง พร้อมให้นักเรียนอธิบายเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับรูปภาพพอสั่งเซปเพื่อเป็นการทบทวนความรู้เดิมเรื่องพุทธประวัติ ๒. ครูให้นักเรียนจับกลุ่ม กลุ่มละ ๓ คน กำหนดให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนศึกษาใบความรู้ เป็นเวลา ๕ นาที โดยกำหนดให้ - สมาชิกคนที่ ๑ อ่านใบความรู้ เรื่อง พุทธประวัติ ตอน การผจญมาร - สมาชิกคนที่ ๒ อ่านใบความรู้ เรื่อง พุทธประวัติ ตอน การตรัสรู้ - สมาชิกคนที่ ๓ อ่านใบความรู้ เรื่อง พุทธประวัติ ตอน การสั่งสอน ๓. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรม “บอกกล่าวเล่าความ” โดยกำหนดให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคน สรุปเรื่องที่ศึกษาจากใบความรู้ให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มฟัง ใช้เวลา ๕ นาที ๔. ครูแปะรูปภาพพุทธประวัติตอนการผจญมารจนถึงการสั่งสอนบนกระดานดำ แล้วให้นักเรียนในห้องช่วยกันเรียงลำดับภาพตามลำดับการเกิดเหตุการณ์ก่อนไปหลัง	ที่เกิดก่อนไปหลัง ๒. จับกลุ่ม ๓ คน และศึกษาใบความรู้ เรื่อง พุทธประวัติ ๓. นักเรียนทำกิจกรรม “บอกกล่าวเล่าความ” โดยสรุปเรื่องที่ศึกษาจากใบความรู้ให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มฟัง ๔. นักเรียนช่วยกันเรียงลำดับรูปภาพพุทธประวัติ ตอนการผจญมารจนถึงการสั่งสอน ตามลำดับการเกิดเหตุการณ์ก่อนไปหลัง และร่วมกัน			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พุทธประวัติ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	พร้อมผู้เรียนนักเรียนให้ช่วยกันอธิบายเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับรูปภาพ (ที่มา : http://www.sena.ac.th/Teacher%๒๐Works/) (ที่มา: https://pantip.com/topic/๔๑๙๖๗๓๔๔)	อธิบายเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับรูปภาพ ดังนี้ - ภาพการผจญมาร ก่อนพระพุทธเจ้าจะตรัสรู้ มารพร้อมกองทัพมารพยายามขัดขวางแต่ไม่สำเร็จ - ภาพตรัสรู้ พระพุทธเจ้าประทับใต้ต้นโพธิ์ ทรงบำเพ็ญเพียรจนรู้แจ้งเห็นธรรม บรรลุอรุณิสัง ๔			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พุทธประวัติ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	 (ที่มา: https://www.seub.or.th/blogging/into-the) ๕. ครูให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อคิดที่ได้จากการศึกษาพุทธประวัติตอน ผจญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอน ๖. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปพุทธประวัติตอนการผจญมารจนถึงการสั่งสอน โดยครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับ	- ภาพสไลด์สอน หลังตรัสรู้พระพุทธเจ้าเสด็จไปสอนปัจจุวัคคีย์ทั้ง ๕ ทรงแสดงธัมมกัปวัตตนสูตร ซึ่งเป็นปฐมเทศนา ๕. ช่วยกันวิเคราะห์ข้อคิดที่ได้จากการศึกษาพุทธประวัติตอน ผจญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอน แนวคำตอบ: พุทธประวัติตอน ผจญมาร ตรัสรู้และสั่งสอนให้ข้อคิดเกี่ยวกับ การมีความอดทน ไม่ยอมแพ้และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค, การฝึกฝนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง, การมีเมตตาและแบ่งปันปัญญาให้กับผู้อื่น ฯลฯ ๖. นักเรียนร่วมกันสรุปพุทธประวัติตอนการผจญมารจนถึงการสั่งสอนและฟังครูอธิบายเพิ่มเติม			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พุทธประวัติ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	“วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา” เชื่อมโยงกับรูปภาพเหตุการณ์ในพุทธประวัติ				
	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ๑. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ ๓ เรื่อง พุทธประวัติ โดยมีประเด็นคำถามสำคัญ คือ ๑.๑ ให้นักเรียนสรุปเรื่องราวพุทธประวัติ ตอน ผจญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอน พอสังเขป	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ๑. นักเรียนทำใบงาน เรื่อง พุทธประวัติ ๑.๑ แนวคำตอบ: การผจญมาร เกิดขึ้นในช่วงที่พระพุทธเจ้ากำลังบำเพ็ญเพียรเพื่อบรรลุพระโพธิญาณใต้ต้นโพธิ์ เมื่อพระองค์ใกล้จะตรัสรู้ พญามารได้เข้ามาขัดขวางโดยส่งเสนามารและการล่อลวงต่างๆ เพื่อให้พระพุทธเจ้าละจากการบำเพ็ญเพียร แต่พระพุทธเจ้าทรงเอาชนะพญามารด้วยสมาธิและปัญญา ทรงไม่หวั่นไหวต่อการข่มขู่และการล่อลวง จนในที่สุดพญามารต้องพ่ายแพ้ การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นเมื่อพระองค์บำเพ็ญเพียรภาวนาใต้ต้นโพธิ์ที่พุทธคยา หลังจากสมาธิและการเจริญสติปัญญาอย่างยาวนาน พระองค์ได้ตรัสรู้ความจริงของ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พุทธประวัติ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๑.๒ จากการศึกษาเรื่องราวพุทธประวัติ ตอน ผจญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอน นักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้าง ข้อคิดดังกล่าวนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร ๑.๓ จากการศึกษาเรื่องราวพุทธประวัติ ตอน ผจญ	ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค คือ อริยสัจ ๔ ซึ่งเป็นหลักธรรมสำคัญของพระพุทธศาสนา พระองค์ได้ค้นพบวิธีการดับทุกข์และนำไปสู่การหลุดพ้นจากวัฏสงสาร การสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเริ่มต้นหลังจากที่พระองค์ตรัสรู้ โดยเทศนาธรรมครั้งแรกที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวันแก่ปัญจวัคคีย์ ซึ่งเป็นการแสดงธรรมเรื่อง “อัมมจักกัปปวัตตนสูตร” อธิบายอริยสัจ ๔ และมรรคมีองค์ ๘ พระองค์สอนให้คนเข้าใจเรื่องทุกข์ การดับทุกข์ และวิถีทางแห่งความหลุดพ้นจากวัฏสงสาร โดยเน้นความเมตตา ปัญญา และการปฏิบัติธรรม ๑.๒ แนวคำตอบ: ความเพียรพยายามและความอดทน ปรับใช้กับการเรียน พยายาม อดทน ขยัน แล้วก็จะประสบความสำเร็จ, การใช้ปัญญาแก้ปัญหา เมื่อพบเจอปัญหาก็ใช้ปัญญาแก้ไข, ใช้อริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมที่ใช้ในการใช้ชีวิต รู้จักการจัดการทุกข์ของตนเองให้ดีขึ้น ๑.๓ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้อง			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พุทธประวัติ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	มาร ตรัสรู้ และสั่งสอน มีวันที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญในพระพุทธศาสนาวันใดบ้าง	กับพุทธประวัติ ได้แก่ ๑. วันวิสาขบูชา : ระลึกถึงการประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า (ตรัสรู้) ๒. วันมาฆบูชา : ระลึกถึงวันที่พระพุทธเจ้าแสดงโอวาทปาติโมกข์แก่พระสงฆ์ ๑,๒๕๐ รูป (สั่งสอน) ๓. วันอาสาฬหบูชา : ระลึกถึงวันแสดงปฐมเทศนาแก่ปัญจวัคคีย์ และการเกิดขึ้นของพระรัตนตรัย (สั่งสอน)			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูสนทนาและกำหนดประเด็นคำถามให้นักเรียนร่วมกันตอบ ดังนี้ - นักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้างจากพุทธประวัติตอนการผจญมาร ตรัสรู้ และการสั่งสอน ๒. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับในชั่วโมงต่อไป ๓. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. นักเรียนสนทนาและร่วมกันตอบคำถามที่ครูกำหนด ดังนี้ แนวคำตอบ: ข้อคิดที่ได้จากพุทธประวัติตอนการผจญมาร ตรัสรู้ และการสั่งสอน คือ - ความเพียรพยายามและความอดทน ปรับใช้กับการเรียน พยายาม อดทน ขยัน แล้วก็จะประสบความสำเร็จ - การใช้ปัญญาแก้ปัญหา เมื่อพบเจอปัญหา			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พุทธประวัติ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๔. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตาม ศักยภาพของนักเรียน	ก็ใช้ปัญญาแก้ไข อย่าใช้อารมณ์แล้วปัญหาจะ คลี่คลาย - ใช้อริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมที่ใช้ในการใช้ ชีวิต รู้จักการจัดการทุกข์ของตนเองให้ดีขึ้น			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) สื่อ PowerPoint เรื่อง พุทธประวัติ
- ๒.) ใบความรู้ เรื่อง พุทธประวัติ
- ๓) ใบงานที่ ๓ พุทธประวัติและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑) ใบงานที่ ๓ พุทธประวัติและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - บอกรายละเอียดเรื่องราวพุทธประวัติ ตอน ฌกญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอนได้อย่างถูกต้อง	ตรวจใบงานที่ ๓ เรื่อง พุทธประวัติ	ใบงานที่ ๓ เรื่อง พุทธประวัติ	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - เรียงลำดับเหตุการณ์พุทธประวัติ ตอน ฌกญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอนจากก่อนไปหลังได้อย่างถูกต้อง - วิเคราะห์ข้อคิดจากพุทธประวัติ ตอน ฌกญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอนได้	ตรวจใบงานที่ ๓ เรื่อง พุทธประวัติ	ใบงานที่ ๓ เรื่อง พุทธประวัติ	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นประโยชน์ของการนำข้อคิดที่ได้จากการศึกษาพุทธประวัติ ตอน ฌกญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	ตรวจใบงานที่ ๓ เรื่อง พุทธประวัติ	ใบงานที่ ๓ เรื่อง พุทธประวัติ	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) เรียงลำดับเหตุการณ์พุทธประวัติ ตอน ฌกญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอนจากก่อนไปหลังได้อย่างถูกต้อง พร้อมวิเคราะห์ข้อคิดจากเรื่องอย่างเห็นประโยชน์ของการศึกษาพุทธประวัติ (๑.๑.๑, ๒.๑.๑, ๒.๑.๒,)	ตรวจใบงานที่ ๓ เรื่อง พุทธประวัติ	ใบงานที่ ๓ เรื่อง พุทธประวัติ	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
	สังเกต การร่วมกับเพื่อน ทำงาน	แบบสังเกตการ ร่วมกับเพื่อน ทำงาน	ผ่านเกณฑ์การ ประเมินระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
	สังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้	แบบสังเกต พฤติกรรม การเรียนรู้	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้			

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง พุทธประวัติ

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. สรุปเรื่องราวพุทธประวัติ ตอน ฌกญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอน พอสังเขป	ตอบคำถามได้ ถูกต้อง ชัดเจน ให้เหตุผล ประกอบ	ตอบคำถามได้ ถูกต้อง ชัดเจน ให้เหตุผล ประกอบ	ตอบคำถามได้ ถูกต้อง ชัดเจน ให้เหตุผล ประกอบ
๒. วิเคราะห์ข้อคิดที่ได้จาก การศึกษาพุทธประวัติและการ นำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน	สอดคล้อง ครบถ้วนทุก ประเด็น	สอดคล้อง เป็นส่วนใหญ่	สอดคล้อง เป็นส่วนใหญ่
๓. ระบุนัยสำคัญทาง พระพุทธศาสนาที่มีความ เกี่ยวข้องกับพุทธประวัติ ตอน ฌกญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอน			
๑. มีการวางแผนในการ ทำงาน ๒. ยอมรับความแตกต่างและ รับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น ๓. มีภาวะความเป็นผู้นำ	๘ - ๙ คะแนน	๖ - ๗ คะแนน	๐ - ๕ คะแนน

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๘ - ๙	หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)
คะแนน ๖ - ๗	หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)
คะแนน ๑ - ๕	หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้น

แบบสังเกตการทำงานร่วมกับเพื่อน

คำชี้แจง

เกณฑ์การประเมินมี ๓ ระดับ ดังนี้

ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)	หมายถึง	ไม่มีการปฏิบัติ

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. มีการวางแผนในการทำงาน			
๒. ยอมรับความแตกต่างและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			
๓. มีภาวะความเป็นผู้นำ			

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๘ - ๙	หมายถึง	ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)
คะแนน ๖ - ๗	หมายถึง	ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)
คะแนน ๐ - ๕	หมายถึง	ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

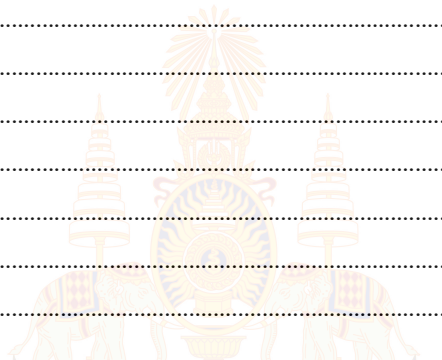
.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑. ให้นักเรียนสรุปเรื่องราวพุทธประวัติ ตอน ฃญุมาร ตรัสรู้ และสั่งสอน พอสังเขป

The emblem of the Government of Karnataka is centered at the bottom of the page. It features a central circular motif with a sunburst at the top, flanked by two stylized elephants. The entire emblem is rendered in a light orange or gold color.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เฉลยใบงานที่ ๓ เรื่อง พุทธประวัติ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พุทธประวัติ
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. ให้นักเรียนสรุปเรื่องราวพุทธประวัติ ตอน ผจญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอน พอสังเขป

การผจญมาร เกิดขึ้นในช่วงที่พระพุทธเจ้ากำลังบำเพ็ญเพียรเพื่อบรรลุพระโพธิญาณใต้ต้นโพธิ์ เมื่อพระองค์ใกล้จะตรัสรู้ พญามารได้เข้ามาขัดขวางโดยส่งเสนามารและการล่อลวงต่างๆ เพื่อให้พระพุทธเจ้าละจากการบำเพ็ญเพียร แต่พระพุทธเจ้าทรงเอาชนะพญามารด้วยสมาธิและปัญญา ทรงไม่หวั่นไหวต่อการข่มขู่และการล่อลวง จนในที่สุดพญามารต้องพ่ายแพ้

การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นเมื่อพระองค์บำเพ็ญเพียรภาวนาใต้ต้นโพธิ์ที่พุทธคยา หลังจากสมาธิและการเจริญสติปัญญาอย่างยาวนาน พระองค์ได้ตรัสรู้ความจริงของทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค คือ อริยสัจ ๔ ซึ่งเป็นหลักธรรมสำคัญของพระพุทธศาสนา พระองค์ได้ค้นพบวิธีการดับทุกข์และนำไปสู่การหลุดพ้นจากวัฏสงสาร

การสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเริ่มต้นหลังจากที่พระองค์ตรัสรู้ โดยเทศนาธรรมครั้งแรกที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวันแก่ปัญจวัคคีย์ ซึ่งเป็นการแสดงธรรมเรื่อง “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” อธิบายอริยสัจ ๔ และมรรคมรรค ๘ พระองค์สอนให้คนเข้าใจเรื่องทุกข์ การดับทุกข์ และวิถีทางแห่งความหลุดพ้นจากวัฏสงสาร โดยเน้นความเมตตา ปัญญา และการปฏิบัติธรรม

๒. จากการศึกษาเรื่องราวพุทธประวัติ ตอน ผจญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอน นักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้าง และจะนำข้อคิดดังกล่าวไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

1. ความเพียรพยายามและความอดทน ปรับใช้กับการเรียน พยายาม อดทน ขยัน แล้วก็จะประสบความสำเร็จ
2. การใช้ปัญญาแก้ปัญหา เมื่อพบเจอปัญหาก็กู้ปัญญาแก้ไข อย่าใช้อารมณ์แล้วปัญหาจะคลี่คลาย
3. ใช้อริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมที่ใช้ในการใช้ชีวิต รู้จักการจัดการทุกข์ของตนเองให้ดีขึ้น

๓. พุทธประวัติ ตอน ผจญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอน เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันใดบ้าง

1. วันวิสาขบูชา : ระลึกถึงการประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า (ตรัสรู้)
2. วันมาฆบูชา : ระลึกถึงวันที่พระพุทธเจ้าแสดงโอวาทปาติโมกข์แก่พระสงฆ์ 1,250 รูป (สั่งสอน)
3. วันอาสาฬหบูชา : ระลึกถึงวันแสดงปฐมเทศนาแก่ปัญจวัคคีย์ และการเกิดขึ้นของพระรัตนตรัย (สั่งสอน)

ใบความรู้ เรื่อง พุทธประวัติ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พุทธประวัติ
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

๑. การผจญมาร

ในคืนวันก่อนการตรัสรู้ ขณะที่พระโพธิสัตว์สิทธัตถะกำลังบำเพ็ญเพียรอยู่บนบัลลังก์หย้าคาใต้ต้นอัสสัตถพฤกษ์ เพื่อแสวงหาสาเหตุแห่งทุกข์และมรรควิธีในการดับความทุกข์ที่เคยรุมมานานแสนนานอย่างมิย่อท้อหรือคิดจะลดละความเพียรลงแม้แต่น้อยนั้น

ในโลกทิพย์ กล่าวคือสวรรค์ซึ่งเกินวิสัยแห่งจักขุสัมผัสของมนุษย์ปุถุชนจะรับรู้ได้เทพดาผู้มีจิตมุ่งมั่นในการประกอบกุศลคุณงามความดี ผู้ทราบว่าพระโพธิสัตว์สิทธัตถะกำลังบำเพ็ญเพียรทางจิตเพื่อให้ล่วงพ้นไปจากทุกข์ในวัฏสงสาร คือ ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตายจึงพากันมาขึ้นชมพระบารมีรอคอยเวลาหน้าที่แห่งการตรัสรู้

ในขณะเดียวกันนั้น ในสวรรค์ชั้นปรนิมมิตวสวัตดีอันเป็นสถานที่สถิตของเทวดาและมาร ยังมีพญามารปรนิมมิตวสวัตดี ซึ่งมีใจริษยาพระโพธิสัตว์ คอยตามขัดขวางการบำเพ็ญธรรมมานับแต่เสด็จออกผนวช เมื่อเห็นว่าพระโพธิสัตว์สิทธัตถะทรงบำเพ็ญเพียรทางจิตได้ผลดี มีแนวโน้มว่าจะสำเร็จมรรคผล ก็ยังมีจิตกลัดกลุ้มร้อนรนด้วยไฟคือความริษยา จึงได้เรียกระดมเสนาพญามารซึ่งล้วนแต่รูปร่างสูงใหญ่ดุร้ายน่ากลัว ชีข้างนาฬาคีรีนำกองทัพมารมาหมายข่มขู่พระโพธิสัตว์สิทธัตถะให้หวาดกลัว เลิกการบำเพ็ญเพียร

พระโพธิสัตว์สิทธัตถะทรงมีพระทัยสงบระงับ น้อมรำลึกนึกอธิษฐานพระบารมี ๑๐ ประการคือ ทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา และอุเบกขาที่ทรงสั่งสมมาตั้งแต่อดีตชาติ พร้อมทั้งบารมีธรรม ๗ ประการ คือ ศรัทธาศีล สติ สมาธิ ปัญญา หิริ และโอตตปปะเป็นกองทัพธรรมต่อสู้กับอำนาจแห่งพญามาร ทรงแผ่เมตตาบารมีให้แก่พญามารพร้อมทั้งเหล่าเสนามาร แล้วบำเพ็ญเพียรต่อไปมิได้สะทกสะท้านหวั่นเกรง

ในที่สุด พญามารได้คุกคามกล่าวต่อว่าบัลลังก์ที่พระโพธิสัตว์สิทธัตถะประทับอยู่นั้นเป็นของตน ให้สละคืนเสีย แม้ว่าพระโพธิสัตว์สิทธัตถะจะตรัสชี้แจงว่าบัลลังก์นี้เกิดจากหย้าคา ๘ ก่า ที่พระองค์ได้รับถวายจากนายโสถยิยะมาปุแล้วอธิษฐานเป็นที่นั่งบำเพ็ญธรรมแต่พญามารก็ยังคุกคามกล่าวต่ออยู่โดยอ้างว่าบัลลังก์เป็นของตน มีหมู่เสนามารเป็นพยาน แล้วย้อนถามพระโพธิสัตว์สิทธัตถะว่ามีใครบ้างหรือไม่ที่จะเป็นพยานอ้างความเป็นเจ้าของบัลลังก์

พระโพธิสัตว์สิทธัตถะจึงได้อธิษฐานพระบารมีธรรมเป็นที่ระลึก ทรงชี้ลงที่แผ่นดินอ้างมหาปฐพีเป็นพยาน ทันใดนั้นก็ปรากฏเป็นพระแม่ธรณีกำเกศาและบิด เกิดเป็นธารน้ำไหลหลากจากมวยผมไหลท่วมพหลพหลมาร พัดพาแตกซ่านไป พญามารเมื่อรู้ตัวว่าไม่สามารถเอาชนะพระโพธิสัตว์สิทธัตถะได้ก็จำใจกลับไปยังวิมานของตนตามเดิม

๒. การตรัสรู้

หากนักเรียนศึกษาและสังเกตปรากฏการณ์ในธรรมชาติ ก็จะเห็นวิวัฒนาการของสิ่งต่างๆ เช่น พันธุ์ไม้ดอกบางชนิดที่ค่อย ๆ เจริญงอกงามเติบโตขึ้นจนในที่สุดก็ผลิดอกให้นักเรียนและรูปทรงอันสวยงาม ผลไม้ที่นักเรียนชอบรับประทานบางชนิดกว่าจะผลิตผลไม้ที่แก่ได้ที่หรือสุกหอมพร้อมรับประทานนั้น ต้องอาศัย

องค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ธาตุ อุณภูมิ และอื่น ๆ มากมาย หรือแม้กระทั่งตัวนักเรียนเองก็เช่นกัน กว่าที่จะเจนน ได้มาศึกษาในชั้นนี้ก็ต้องอาศัยองค์ประกอบและผ่านกระบวนการต่าง ๆ มากมายเช่นกัน

ความเป่งบานของดอกไม้ ผลไม้ที่แก่หรือสุกพร้อมรับประทาน หรือศักยภาพและความพร้อมของ นักเรียนเองในการศึกษาเล่าเรียนเหล่านี้มิได้เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาอันสั้นหรือด้วยความบังเอิญแต่อย่างใด หากแต่ เกิดมาจากการเตรียมความพร้อมมาโดยลำดับ จนกระทั่งเมื่อเหตุปัจจัยหรือองค์ประกอบต่าง ๆ ครบบริบูรณ์ ภาวะที่ พึงปรากฏก็ย่อมปรากฏขึ้นโดยทันที

การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าก็เช่นเดียวกัน หากนักเรียนมีโอกาสได้ศึกษาพุทธประวัติโดยละเอียดก็จะ ทราบว่าคืนวันแห่งการเตรียมความพร้อมเพื่อตรัสรู้ของพระองค์นั้นเป็นเวลายาวนานมากจนไม่สามารถนับเป็น จำนวนเลขได้ครบถ้วน (อสงโขย) พระองค์ต้องเตรียมความพร้อมด้วยการฝึกฝนอบรมจิตใจให้เกิดคุณธรรมต่าง ๆ ที่เรียกกันว่า "การบำเพ็ญพระบารมี" ให้เพิ่มพูนมากขึ้น ๆ โดยลำดับหลายภพหลายชาติจนกระทั่งมาถึงคืนเพ็ญ วิสาขะ เมื่อเหตุปัจจัยหรือพระบารมีที่ทรงบำเพ็ญเพื่อการตรัสรู้ถึงภาวะครบบริบูรณ์ "ปรากฏการณ์แห่งการตรัสรู้" ก็บังเกิดขึ้นในพระทัยของพระองค์โดยฉับพลัน

ในพุทธประวัติได้บรรยายเหตุการณ์ตอนนี้โดยสรุปว่าหลังจากพญามารปรนนิมิตวสวัตดีและเหล่า เสนามารพ่ายแพ้ไปหมดสิ้นแล้ว รัตติกาลนั้นก็กลับคืนสู่ภาวะเงียบสงัดอีกครั้งหนึ่ง พระโพธิสัตว์สี่ทศัตถะทรง บำเพ็ญเพียรต่อไป โดยทรงเจริญอานาปานสติ เจริญปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติยฌาน จตตฌานเกิดเป็นความสงบ ระงับดับเย็นในพระทัย พระสติปัญญาแจ่มใสพิจารณาธรรมะละเอียดลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นโดยลำดับ กระทั่งได้บรรลุ ความรู้พิเศษเรียกว่า บุพเพนิวาสานุสติญาณ ทำให้พระองค์สามารถหยั่งรู้อดีตของพระองค์และสรรพสัตว์ได้ตาม พระพุทธประสงค์ ความรู้พิเศษนี้รู้จักทั่วไปว่า ระลึกชาติได้

ถัดจากนั้นทรงบรรลุความรู้พิเศษเรียกว่า จุตูปปาตญาณ ทำให้พระองค์สามารถทราบการจุติและการ เกิดของสรรพสัตว์ทั้งหลาย และในลำดับช่วงเวลาสุดท้ายแห่งคืนเพ็ญวิสาขะ พระองค์ก็ได้ใช้พระสติปัญญา พิจารณาธรรมะขั้นสูงจนบรรลุถึงความจริงแท้ของโลกละเอียด เป็นความรู้สูงสุดที่ทำให้พระองค์ตัดกิเลสอาสวะทั้ง ปวงได้สิ้นเชิงในฉับพลัน ไม่สามารถกลับมาแผ้วพานพระทัยได้อีกเรียกว่าอัสวักขยญาณ ทำให้สถานภาพความเป็น พระโพธิสัตว์ผู้บำเพ็ญบารมีมุ่งการตรัสรู้สัจธรรมมาเนิ่นนานหลายภพหลายชาติ ได้เปลี่ยนเป็นพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้ เบิกบานด้วยธรรมโดยสมบูรณ์แบบ และอาศัยเหตุที่พระองค์ทรงบำเพ็ญเพียรจนตรัสรู้ได้โดยพระองค์เอง พระองค์ จึงทรงเป็น สัมมาสัมพุทธะ

วินาทีแห่งการบรรลุธรรมของพระองค์นับเป็นจุดบรรจบแห่งภูมิปัญญาของมนุษย์กับสัจธรรมสูงสุด แห่งสรรพสิ่ง เป็นการประกาศอิสรภาพแห่งดวงจิตจากพันธนาการแห่งกิเลสต้นหาอาสวะที่คอยล่ามรัดมัดตรึง มนุษย์ไว้ในความเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารวัฏ ดังนั้น พระองค์จึงทรงเป็นสักขีพยานคนแรกในโลกที่พิสูจน์ว่า " มนุษย์สามารถพัฒนาตนให้ถึงขั้นสูงสุด"

หลังจากวินาทีแห่งการตรัสรู้นี้จนถึงวันสุดท้ายของพระพุทธองค์ พระองค์ได้ทรงอาศัยพระทัยที่ประ กอบด้วยพระมหากรุณาคุณบำเพ็ญพุทธกิจสำคัญคือ การประกาศสัจธรรมที่ทรงบรรลุแก่ประชาชนทุกชาติชั้น วรรณะ เสมือนหนึ่งทรงมอบ "กุญแจแห่งปัญญา" ให้แก่แว่นายสัตว์ทั้งหลายได้นำไปไขประตูสู่อิสรภาพแห่งดวงจิต จนมีผู้ที่ฟังธรรมะยอมรับนับถือ แล้วนำไปประพฤติปฏิบัติพัฒนาตนจนสามารถบรรลุสัจธรรมตามอย่างพระพุทธ องค์เป็นอริยสาวก อริยสาวิกเป็นจำนวนมาก

๓. การสั่งสอน

หลังจากตรัสรู้แล้ว พระพุทธองค์ทรงมีพระกรุณา สงสารสัตว์โลกทั้งหลายที่ยังไม่รู้จักหนทางแห่งความดับทุกข์ จึงหมายพระทัยที่จะออกประกาศธรรมที่ตรัสรู้

ครั้งแรกพระองค์ทรงดำริถึงอุททกดาบสและอาฬารดาบสที่ทรงเคยศึกษาสมาบัติ ๕ อยู่ด้วยว่ามีพื้นฐานความรู้ดีอยู่แล้ว หากได้ฟังธรรมชั้นสูงอีกเพียงเล็กน้อยก็จะสามารถตรัสรู้ตามได้ทันทีแต่ทั้ง ๒ ท่านก็ได้สิ้นชีวิตไปแล้วก่อนที่พระองค์จะตรัสรู้ จึงทรงดำริถึงปัญจวัคคีย์ที่เคยดูแล ช่วยเหลือพระองค์ในคราวที่ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา จึงเสด็จไปแสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตรให้ฟัง จนท่านโกณฑัญญะได้บรรลุโสดาปัตติผล ทูลขอบวชเป็นพระภิกษุรูปแรกในพระพุทธศาสนา และได้ทรงแสดงธรรมสั่งสอนจนปัญจวัคคีย์ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด

เพียงในพรรษาแรกหลังจากตรัสรู้ พระพุทธเจ้าได้ทรงแลคธรรมสั่งสอนจนมีอริยสาวกชั้นอรหันต์ถึง ๖๐ องค์ จากนั้นพระองค์จึงส่งพระอริยสาวกทั้ง ๖๐ องค์นั้นออกลักัธรรมาสอนจนกระทั่งมีผู้ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนามากขึ้นโดยลำดับว่าการสั่งสอนของพระพุทธองค์ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก ผลแห่งการที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญพุทธกิจสั่งสอนเวไนยสัตว์ตลอด ๔๕ พรรษา ทำให้มีผู้สดับธรรมและรู้แจ้งเห็นจริงตามพระองค์เกิดเป็นหมู่พระอริยสาวก เกิดพุทธบริษัท ๔ สืบทอดพระพุทธศาสนายั่งยืนมั่นคงมาจนถึงปัจจุบัน การทรงบำเพ็ญพุทธกิจในการสั่งสอนนี้เอง ทำให้พระองค์ทรงมีพระพุทธานุภาพปรากฏว่าผู้ฝึกผู้ที่ควรฝึกได้ อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า (อนุตตโร ปุริสทมมสารถิ) และทรงเป็นครูของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย (สตาถา เทวมนุสสาน)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พระไตรปิฎก

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรื่อง พระพุทธศาสนา

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑

รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด ม. ๒/๗ อธิบายโครงสร้างและสาระโดยสังเขปของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์ที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า โดยจัดระเบียบเนื้อหา หลักธรรมคำสอนเป็นหมวดหมู่ มีการถ่ายทอดต่อกันอย่างเป็นระบบ ทำให้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ายังคงอยู่ และเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนาที่ช่วยให้ผู้สนใจศึกษาเข้าใจเรื่องราว หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาได้ดียิ่งขึ้น

๓. สาระการเรียนรู้

พระไตรปิฎก หมายถึง คัมภีร์สำคัญของพระพุทธศาสนา ซึ่งรวบรวมคำสอนของพระพุทธเจ้าและหลักธรรมต่าง ๆ ไว้ทั้งหมด โดยแบ่งออกเป็น ๓ หมวด คือ

๑. พระวินัยปิฎก - ว่าด้วยข้อปฏิบัติและระเบียบวินัยของพระสงฆ์

๒. พระสุตตันตปิฎก - ว่าด้วยธรรมเทศนาและคำสอนที่พระพุทธเจ้าตรัสแก่คนทั่วไป

๓. พระอภิธรรมปิฎก - ว่าด้วยหลักธรรมเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับจิตและธรรมชาติของสิ่งต่าง ๆ พระไตรปิฎกจึงเป็นแหล่งรวมคำสอนที่สำคัญในการศึกษาและปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา

พระไตรปิฎกมีความสำคัญอย่างมากในพระพุทธศาสนาเพราะว่า

๑. เป็นแหล่งคำสอนดั้งเดิมของพระพุทธเจ้า พระไตรปิฎกรวบรวมคำสอนทั้งหมดของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ ทำให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าถึงแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาได้โดยตรง

๒. เป็นแนวทางปฏิบัติ ในพระไตรปิฎกมีการบันทึกหลักธรรมและข้อวินัยที่พระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนทั่วไปควรปฏิบัติ ทำให้เป็นเครื่องมือในการฝึกฝนตนเองทั้งในด้านศีล สมาธิ และปัญญา

๓. สร้างความเข้าใจในธรรมชาติของชีวิต พระอภิธรรมปิฎกช่วยให้เราเข้าใจธรรมชาติของจิตและสรรพสิ่งในเชิงลึก เป็นประโยชน์ในการพัฒนาปัญญาและเข้าใจเรื่องการหลุดพ้นจากทุกข์

๔. เป็นมาตรฐานในการสืบทอดคำสอน พระไตรปิฎกเป็นหลักฐานทางคำสอนที่สำคัญ ทำให้คำสอนของพระพุทธศาสนายังคงถ่ายทอดสืบทอดมาได้อย่างถูกต้อง ไม่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา

๕. เป็นเครื่องมือในการรักษาความสงบสุขในสังคม คำสอนในพระไตรปิฎกเน้นการพัฒนาตนและสังคม ทำให้เป็นแนวทางที่ช่วยสร้างความสงบและความสุขในชีวิตและสังคม

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- บอกความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบของพระไตรปิฎกได้อย่างถูกต้อง

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- สืบค้นข้อมูลจากพระไตรปิฎกเพื่อชี้ให้เห็นถึงความเข้าใจผิดหรือความเชื่อที่ขัดต่อหลักคำสอนในพระไตรปิฎกได้

๔.๓ ด้านคุณลักษณะกับ เจตคติ ค่านิยม (A)

- เห็นคุณค่าของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นแหล่งข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของพระพุทธศาสนา

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

สืบค้นข้อมูลจากพระไตรปิฎกเพื่อชี้ให้เห็นถึงความเข้าใจผิดหรือความเชื่อที่ขัดต่อหลักคำสอนในพระไตรปิฎกอย่างเห็นคุณค่าของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นแหล่งข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของพระพุทธศาสนา (๑.๓.๑ ๑.๓.๒ ๔.๒.๑ ๔.๒.๓)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

- ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

- ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พระไตรปิฎก

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน สืบค้นข้อมูลจากพระไตรปิฎกเพื่อชี้ให้เห็นถึงความเข้าใจผิดหรือความเชื่อที่ขัดต่อหลักคำสอนในพระไตรปิฎกอย่างเห็นคุณค่าของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นแหล่งข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของพระพุทธศาสนา (๑.๓.๑ ๑.๓.๒ ๔.๒.๑ ๔.๒.๓) ด้านความรู้ บอกความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบของพระไตรปิฎกได้อย่างถูกต้อง ด้านทักษะกระบวนการ - สืบค้นข้อมูลจากพระไตรปิฎกเพื่อชี้ให้เห็นถึงความ	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูยกตัวอย่างรูปภาพประกอบข้อความพุทธศาสนาสุภาษิตที่น่าสนใจ ๑ ข้อความมาสนทนากับนักเรียนโดยใช้ประเด็นคำถาม ดังนี้ กल्याณการี กल्याณ ปาปการี จ ปาปก ผู้ทำกรรมดีย่อมได้ผลดี ผู้ทำกรรมชั่วย่อมได้ผลชั่ว ๑.๑ ศาสนสุภาษิตดังกล่าวมีความหมายว่าอย่างไร ๑.๒ นักเรียนเห็นด้วยกับพุทธศาสนาสุภาษิตดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร ๒. ครูตั้งประเด็นคำถามเพื่อสอบถามนักเรียน ดังนี้ ๒.๑ หากนักเรียนต้องการศึกษาพุทธศาสนาสุภาษิตอื่นๆ เพิ่มเติม จะศึกษาได้จากที่ใดบ้าง ๒.๒ แหล่งข้อมูลสำหรับสืบค้นคำสอนในพระพุทธศาสนาที่มีความน่าเชื่อถือ มีอะไรบ้าง ๓. ครูเชื่อมโยงคำตอบของนักเรียนเข้าสู่บทเรียนเรื่อง พระไตรปิฎก	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. นักเรียนร่วมสนทนาและตอบคำถามในประเด็นที่ครูกำหนด ๑.๑ แนวคำตอบ: ใครที่ทำความดีจะได้สิ่งที่ดี คนที่ทำชั่วจะได้สิ่งไม่ดีเข้าตัว ๑.๒ แนวคำตอบ: พิจารณาคำตอบจากนักเรียน ๒. นักเรียนตอบคำถาม ดังนี้ ๒.๑ แนวคำตอบ: Google, หนังสือเรียน ฯลฯ ๒.๒ แนวคำตอบ: หนังสือเรียน, พระไตรปิฎก ฯลฯ ๓. ฟังอย่างตั้งใจ	- สื่อ PowerPoint เรื่อง พระไตรปิฎก	- ใบงานที่ ๔ เรื่อง พระไตรปิฎก	- ตรวจใบงานที่ ๔ เรื่อง พระไตรปิฎก - สังเกตพฤติกรรมนักเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พระไตรปิฎก หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
เข้าใจผิดหรือความเชื่อที่ขัดต่อหลักคำสอนในพระไตรปิฎกได้ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม เห็นคุณค่าของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นแหล่งข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของพระพุทธศาสนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้	ขั้นสอน (๒๕ นาที) ๑. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น ๕ กลุ่ม ๒. ครูนำเสนอพุทธพจน์ “ดูก่อนอานนท์ ธรรมและวินัยใดที่เราได้แสดงแล้ว และบัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย ธรรมและวินัยนั้น จะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย โดยกาลที่เราล่วงลับไป” ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกัน ในกลุ่มเป็นเวลา ๓ นาที เกี่ยวกับความหมายของพุทธพจน์ที่นำเสนอ ๓. ครูกำหนดประเด็นคำถาม ดังนี้ “หลังพระพุทธเจ้าปรินิพพาน ใครเป็นศาสดาแทนพระพุทธเจ้า” ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสืบค้นและสรุปคำตอบเป็นเวลา ๑ นาที ๔. ครูสอบถามนักเรียนโดยใช้คำถาม ดังนี้ ๔.๑ พระธรรมวินัยมีความสำคัญอย่างไร	ขั้นสอน (๒๕ นาที) ๑. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๕ กลุ่ม ๒. นักเรียนร่วมกับเพื่อนในกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับความหมายของพุทธพจน์ที่ครูนำเสนอ ๓. นักเรียนร่วมกับเพื่อนในกลุ่มสืบค้นและสรุปคำตอบตามประเด็นที่ครูถาม แนวคำตอบ: หลังจาก พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระองค์ไม่ได้แต่งตั้งบุคคลใด ให้เป็นศาสดาแทน แต่ทรงตรัสให้ "พระธรรมและพระวินัย" เป็นศาสดาแทนพระองค์ ๔. นักเรียนตอบคำถามตามประเด็นที่ครูกำหนดดังนี้ ๔.๑ แนวคำตอบ: พระธรรมวินัย เป็นเครื่องมือที่พระภิกษุใช้ในการปฏิบัติตน และคณะสงฆ์ใช้ในการปกครองหมู่คณะ เพื่อป้องกันปัญหาและ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พระไตรปิฎก

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๔.๒ หากต้องการศึกษาพระธรรมวินัย จากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ควรศึกษาจากที่ใด ๕. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสืบค้นและสรุปข้อมูล ในประเด็น ดังนี้ ๕.๑ ความหมายของพระไตรปิฎก ๕.๒ องค์ประกอบของพระไตรปิฎก ๕.๓ องค์ประกอบของพระไตรปิฎกแต่ละหมวด มีรายละเอียดเกี่ยวข้องกับเรื่องใด	แก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับพระสงฆ์ทั้งในเรื่อง ส่วนตัวและเรื่องส่วนรวม ๔.๒ ผู้รู้/พระไตรปิฎก ฯลฯ ๕. นักเรียนร่วมกับเพื่อนในกลุ่มสืบค้นและสรุป ข้อมูลตามประเด็นที่ครูกำหนด ดังนี้ ๕.๑ พระไตรปิฎก หมายถึง คัมภีร์สำคัญของพระพุทธศาสนา ซึ่งรวบรวมคำสอนของ พระพุทธเจ้าและหลักธรรมต่าง ๆ ไว้ทั้งหมด ๕.๒ องค์ประกอบของพระไตรปิฎก ประกอบด้วย ๑) พระวินัยปิฎก ๒) พระสุตตันตปิฎก ๓) พระอภิธรรมปิฎก ๕.๓ ๑) พระวินัยปิฎก เป็นหมวดที่ว่าด้วย กฎระเบียบและข้อวินัยของพระภิกษุและภิกษุณี ๒) พระสุตตันตปิฎก เป็นหมวดที่รวบรวม พระธรรมเทศนาหรือพระสูตรต่าง ๆ ที่ พระพุทธเจ้าตรัสสั่งสอน รวม ๓) พระอภิธรรมปิฎก เป็นหมวดที่ว่าด้วย			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พระไตรปิฎก

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๖. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรม “จริงหรือหลอก: ตรวจสอบความเชื่อพุทธแท้” ดังนี้ ๖.๑ ครูนำเสนอกรณีตัวอย่างความเชื่อในสังคมไทยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา จำนวน ๓ กรณีตัวอย่าง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ว่าความเชื่อดังกล่าวถูกต้องตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาหรือไม่ อย่างไร โดยสืบค้นข้อมูลจากพระไตรปิฎกออนไลน์ ภายในเวลา ๒ นาที ๖.๒ นักเรียนร่วมกันสรุปคำตอบว่ากรณีตัวอย่างดังกล่าวเป็นความเชื่อที่ถูกต้องตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาหรือไม่ โดย - ยกป้าย “จริง” ถ้าสรุปว่าเป็นความเชื่อที่ถูกต้องตามหลักของพระพุทธศาสนา - ยกป้าย “หลอก” ถ้าสรุปว่าเป็นความเชื่อที่ไม่ถูกต้องตามหลักของพระพุทธศาสนา ๖.๓ ครูสุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่มให้อธิบายว่าเพราะเหตุ	หลักธรรมเชิงลึกและอภิปราย ซึ่งเป็นการขยายความจากพระสูตรต้นตปิฎกให้มีความลึกซึ้งยิ่งขึ้น ๖. นักเรียนร่วมกับเพื่อนในกลุ่มทำกิจกรรม “จริงหรือหลอก: ตรวจสอบความเชื่อพุทธแท้” ดังนี้			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พระไตรปิฎก

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ได้จึงสรุปว่า “จริง” หรือ “หลอก” โดยยกตัวอย่าง ข้อมูลในพระไตรปิฎกประกอบการอธิบาย กรณีตัวอย่างที่ ๑ “นายสมชายเป็นคนที่ชอบเสี่ยงโชค ทุกครั้งก่อนวัน หวยออก เขาจะเดินทางไปวัดตั้งแห่งหนึ่งเพื่อ บบนาน ขอให้ถูกหวย โดยจุดธูปไหว้พระพุทธรูป เท้าแดงให้ ศาลเจ้า และท่องคาถาเพื่อขอเลขเด็ด หากได้โชคกลาง เขาสัญญาว่าจะถวายเงินทำบุญวัด”	กรณีตัวอย่างที่ ๑ แนวคำตอบ: “หลอก” เหตุผลที่ผิดตามหลักพระไตรปิฎก ๑) พระพุทธเจ้าไม่สนับสนุนการเสี่ยงโชค เพราะเป็นหนึ่งในอบายมุขที่ทำให้ชีวิตตกต่ำ ดัง พุทธพจน์ที่ว่า "ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การพนัน เป็นอบายมุข นำความเสื่อมแห่งทรัพย์และ ปัญญา" (สิงคาลกสูตร, ทีฆนิกาย, พระ สุตตันตปิฎก) ๒) พระพุทธรูปเป็นเพียงเครื่องเตือนสติ ไม่ใช่วัตถุมงคลที่ดลบันดาลโชคกลาง ดังพุทธ พจน์ที่ว่า "การกราบไหว้พระพุทธรูปมีคุณค่าใน การระลึกถึงธรรม มิใช่เพื่อขอพรหรือปาฏิหาริย์" (อังคุตตรนิกาย, พระสุตตันตปิฎก) ๓) กฎแห่งกรรมเป็นหลักการที่กำหนดชีวิต มิใช่โชคกลาง ดังพุทธพจน์ที่ว่า "สัตว์ทั้งหลายมี			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พระไตรปิฎก

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	กรณีตัวอย่างที่ ๒ “นางสมศรีมีปัญหาชีวิต ทั้งธุรกิจล้มเหลวและป่วยบ่อย เธอได้ยินจากเพื่อนว่าหากไปให้พระทำพิธี "สะเดาะเคราะห์ แก้กรรม" ด้วยการตักบาตรพระ ๙ รูป จุดเทียนสะเดาะเคราะห์ และตัดกรรม เธอจะโชคดีขึ้น นางสมศรีจึงไปวัดและถวายปัจจัยจำนวนมาก เพื่อให้พระสงฆ์ทำพิธี”	กรรมเป็นของตน ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" (จูฬกัมมวิภังค์สูตร, มัชฌิมนิกาย, พระสุตตันตปิฎก) กรณีตัวอย่างที่ ๒ แนวคำตอบ: “หลอก” เหตุผลที่ผิดตามหลักพระไตรปิฎก ๑) พระพุทธเจ้าสอนไว้ว่ากรรมแก้ไม่ได้ ด้วยพิธีกรรม แต่แก้ได้ด้วยการกระทำที่ดี ดังพุทธพจน์ที่ว่า "กรรมดีและกรรมชั่วไม่สามารถลบล้างกันได้ ต้องทำกรรมดีใหม่จึงจะเกิดผลดี" (จูฬกัมมวิภังค์สูตร, มัชฌิมนิกาย, พระสุตตันตปิฎก) ๒) พระสงฆ์ไม่ควรเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ ดังพุทธพจน์ที่ว่า "ภิกษุพึงงดเว้นจากการทำนายโชคชะตา และการกระทำอันเป็นมิจฉาชีพ" (พระวินัยปิฎก, มหาวรรค)			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พระไตรปิฎก หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	กรณีตัวอย่างที่ ๓ “นายสมนึกเป็นคนที่ชอบเล่นพนันและดื่มสุรา แต่เขาเชื่อว่าหาก งดทำบาปในวันพระ เช่น ไม่ดื่มเหล้า ไม่เล่นการพนัน หรือไม่พูดคำหยาบ จะช่วยป้องกันกรรมไม่ดีได้” ๗. ครูสนทนาและเติมเต็มคำตอบของนักเรียนให้สมบูรณ์	กรณีตัวอย่างที่ ๓ แนวคำตอบ: “หลอก” เหตุผลที่ผิดตามหลักพระไตรปิฎก ๑) พระพุทธเจ้าสอนว่า ศีลต้องรักษาตลอดเวลา มิใช่แค่วันใดวันหนึ่ง ดังพุทธพจน์ที่ว่า “บุคคลผู้มีศีล พึงรักษาศีลเสมอ มิใช่แค่บางวัน” (ขุททกนิกาย, ธรรมบท) ๒) การเว้นบาปเพียงวันเดียว แต่ทำผิดในวันอื่น ไม่ช่วยให้กรรมดีแทนที่กรรมชั่วได้ ดังพุทธพจน์ที่ว่า “บุคคลเว้นจากบาปเพียงชั่วครว มิใช่ผู้ประพฤดิธรรม” (สังยุตตนิกาย, มหาวรรค) ๗. นักเรียนร่วมสนทนาและฟังครูให้ข้อมูลเพิ่มเติม			
	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ๑. ครูให้นักเรียนทำใบงาน ที่ ๔ เรื่อง พระไตรปิฎก	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ๑. ทำใบงาน ที่ ๔ เรื่อง พระไตรปิฎก			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูกำหนดประเด็นคำถามให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. นักเรียนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่ครู			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พระไตรปิฎก

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ดังนี้ “พระไตรปิฎกมีความสำคัญอย่างไร” ๒. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับในชั่วโมงต่อไป ๓. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๔. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตามศักยภาพของนักเรียน	กำหนด แนวคำตอบ: พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์ที่รวบรวมคำสอนของพระพุทธเจ้าและเป็นรากฐานสำคัญของพระพุทธศาสนา และยังเป็นมรดกทางปัญญาที่ช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปทั่วโลก เป็นเครื่องมือให้พุทธศาสนิกชนได้ศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่อนำไปสู่ความสุขที่แท้จริงทั้งในชีวิตปัจจุบันและในระดับจิตวิญญาณ ดังนั้นพระไตรปิฎกจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการรักษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้คงอยู่ต่อไป			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) สื่อ PowerPoint เรื่อง พระไตรปิฎก
- ๒.) ใบความรู้ เรื่อง พระไตรปิฎก
- ๓) ใบงานที่ ๔ เรื่อง พระไตรปิฎก

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑) ใบงานที่ ๔ เรื่อง พระไตรปิฎก

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - บอกความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบของพระไตรปิฎก ได้อย่างถูกต้อง	ตรวจใบงานที่ ๔ เรื่อง พระไตรปิฎก	ใบงานที่ ๔ เรื่อง พระไตรปิฎก	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - สืบค้นข้อมูลจากพระไตรปิฎกเพื่อชี้ให้เห็นถึงความเข้าใจผิดหรือความเชื่อที่ขัดต่อหลักคำสอนในพระไตรปิฎกได้	- การตอบคำถามในกิจกรรม “จริงหรือหลอก: ตรวจสอบความเชื่อพุทธแท้” - สังเกตการร่วมกับเพื่อนทำงาน	- กิจกรรม “จริงหรือหลอก: ตรวจสอบความเชื่อพุทธแท้” - แบบสังเกตการร่วมกับเพื่อนทำงาน	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นคุณค่าของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นแหล่งข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของพระพุทธศาสนา	ตรวจใบงานที่ ๔ เรื่อง พระไตรปิฎก	ใบงานที่ ๔ เรื่อง พระไตรปิฎก	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) สืบค้นข้อมูลจากพระไตรปิฎกเพื่อชี้ให้เห็นถึงความเข้าใจผิดหรือความเชื่อที่ขัดต่อหลักคำสอนใน พระไตรปิฎกอย่างเห็นคุณค่าของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นแหล่งข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของพระพุทธศาสนา (๑.๓.๑ ๑.๓.๒ ๔.๒.๑ ๔.๒.๓)	ตรวจใบงานที่ ๔ เรื่อง พระไตรปิฎก	ใบงานที่ ๔ เรื่อง พระไตรปิฎก	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
	สังเกตการร่วมกับเพื่อนทำงาน	แบบสังเกตการร่วมกับเพื่อนทำงาน	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	สังเกตพฤติกรรมการเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
--	-------------------------------	----------------------------------	--------------------------------------

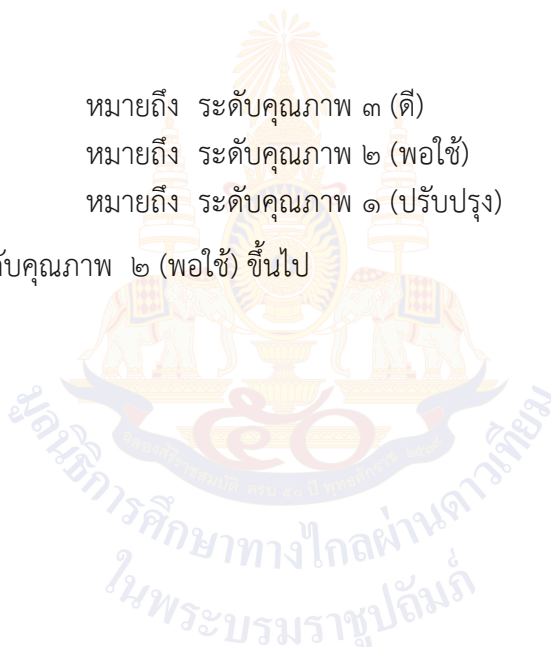
เกณฑ์การประเมิน เรื่อง พระไตรปิฎก

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. การบอกความหมายและองค์ประกอบของพระไตรปิฎก	อธิบายได้ถูกต้อง มีการขยายความให้มีความเข้าใจได้อย่างชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มีการอธิบายพอเข้าใจ แต่ยังไม่ละเอียดมากนัก	อธิบายได้ถูกต้อง แต่การอธิบายยังไม่ค่อยเข้าใจ หรือไม่มีการอธิบาย
๒. วิเคราะห์ความสำคัญของพระไตรปิฎก			

เกณฑ์การตัดสิน

- คะแนน ๕ - ๖ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)
- คะแนน ๓ - ๔ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)
- คะแนน ๑ - ๒ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

แบบสังเกตการทำงานร่วมกับเพื่อน

คำชี้แจง

เกณฑ์การประเมินมี ๓ ระดับ ดังนี้

ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)	หมายถึง	ไม่มีการปฏิบัติ

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. มีการวางแผนในการทำงาน			
๒. ยอมรับความแตกต่างและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			
๓. มีทักษะการสืบค้นข้อมูลและเลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ			

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๘ – ๙	หมายถึง	ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)
คะแนน ๖ – ๗	หมายถึง	ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)
คะแนน ๐ – ๕	หมายถึง	ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑. ให้นักเรียนบอกความหมายและองค์ประกอบของพระไตรปิฎก

หน้า ๑๐๐

เฉลยใบงานที่ ๔ เรื่อง พระไตรปิฎก
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พระไตรปิฎก
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามให้ถูกต้อง

๑. ให้นักเรียนบอกความหมายและองค์ประกอบของพระไตรปิฎก

พระไตรปิฎก หมายถึง คัมภีร์สำคัญของพระพุทธศาสนา ซึ่งรวบรวมคำสอนของพระพุทธเจ้าและหลักธรรมต่าง ๆ ไว้ทั้งหมด โดยแบ่งออกเป็น 3 หมวด คือ

1. พระวินัยปิฎก - ว่าด้วยข้อปฏิบัติและระเบียบวินัยของพระสงฆ์

2. พระสุตตันตปิฎก - ว่าด้วยธรรมเทศนาและคำสอนที่พระพุทธเจ้าตรัสแก่คนทั่วไป

3. พระอภิธรรมปิฎก - ว่าด้วยหลักธรรมเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับจิตและธรรมชาติของสิ่งต่าง ๆ

พระไตรปิฎกจึงเป็นแหล่งรวมคำสอนที่สำคัญในการศึกษาและปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา

๒. ให้นักเรียนบอกความสำคัญของพระไตรปิฎก

1. เป็นแหล่งคำสอนดั้งเดิมของพระพุทธเจ้า พระไตรปิฎกรวบรวมคำสอนทั้งหมดของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ ทำให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าถึงแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาได้โดยตรง

2. เป็นแนวทางปฏิบัติ ในพระไตรปิฎกมีการบันทึกหลักธรรมและข้อวินัยที่พระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนทั่วไปควรปฏิบัติ ทำให้เป็นเครื่องมือในการฝึกฝนตนเองทั้งในด้านศีล สมาธิ และปัญญา

3. สร้างความเข้าใจในธรรมชาติของชีวิต พระอภิธรรมปิฎกช่วยให้เราเข้าใจธรรมชาติของจิตและสรรพสิ่งในเชิงลึก เป็นประโยชน์ในการพัฒนาปัญญาและเข้าใจเรื่องการหลุดพ้นจากทุกข์

4. เป็นมาตรฐานในการสืบทอดคำสอน พระไตรปิฎกเป็นหลักฐานทางคำสอนที่สำคัญ ทำให้คำสอนของพระพุทธศาสนายังคงถ่ายทอดสืบต่อมาได้อย่างถูกต้อง ไม่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา

5. เป็นเครื่องมือในการรักษาความสงบสุขในสังคม คำสอนในพระไตรปิฎกเน้นการพัฒนาตนและสังคม ทำให้เป็นแนวทางที่ช่วยสร้างความสงบและความสุขในชีวิตและสังคม

ใบความรู้ เรื่อง พระไตรปิฎก
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พระไตรปิฎก
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

พระไตรปิฎก

เป็นคัมภีร์หลักของพระพุทธศาสนาที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

คำว่า ไตรปิฎก มาจากคำว่า "ไตร" แปลว่า "สาม" และคำว่า "ปิฎก" แปลว่า "ตะกร้า" ในที่นี้หมายถึง คัมภีร์ที่บรรจุคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า จัดแบ่งตามประเภทคำสอนออกเป็น ๓ ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1. พระวินัย ได้แก่ ศีลของภิกษุ ภิกษุณี รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีและข้อปฏิบัติที่ดัดมาในการอยู่ร่วมกันของหมู่คณะ รวมเรียกว่า พระวินัยปิฎก
2. สุตร ได้แก่ พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ทรงแสดงแก่พุทธสาวก พุทธและบุคคลต่าง ๆ ในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ กัน มีทั้งแบบร้อยแก้วและร้อยกรอง อยู่ในรูปคำบรรยายเรื่องเล่า หรือนิทาน และคำถาม คำตอบ รวมเรียกว่า พระสุตตันตปิฎก
3. พระอภิธรรม ได้แก่ หลักธรรมและคำอธิบายเชิงวิชาการล้วน ๆ ไม่ยกบุคคล เหตุสถานที่ หรือกาลเวลามาประกอบคำอธิบายนั้น ๆ รวมเรียกว่า พระอภิธรรมปิฎก

โครงสร้างพระไตรปิฎก

ปิฎกเป็นคัมภีร์ที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า รวมทั้งเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นคัมภีร์ที่มีเนื้อหามาก แต่อาศัยการจัดระเบียบเรียบเรียงหลักธรรมคำสอนเป็นการท่องจำนำสืบต่อกันมาอย่างเป็นระบบ จึงทำให้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสดารวบรวมอยู่อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน

การศึกษาโครงสร้างของพระไตรปิฎก ตลอดจนชื่อคัมภีร์และสาระสังเขปของพระไตรปิฎกจะช่วยให้ นักเรียนได้รู้ภาพรวมของคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นการสร้างความคุ้นเคยกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนา เป็นพื้นฐานให้สามารถศึกษาพระพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎกได้อย่างเป็นระบบ และช่วยให้สามารถเข้าใจภูมิธรรมภูมิปัญญาในทางพระพุทธศาสนาได้ดียิ่งขึ้น

องค์ประกอบของพระไตรปิฎก

๑. พระวินัยปิฎก

๑.๑ วิภังค์

๑.๑.๑ มหาวิภังค์ หรือภิกขุวิภังค์

๑.๑.๒ ภิกขุณีวิภังค์

๑.๒ ชันธกะ

๑.๒.๑ มหาวรรค

๑.๒.๒ จุฬวรรค

๑.๓ ปรีวาร

๑.๓.๑ คู่มือพระวินัย

๒. พระสุตตันตปิฎก

- ๒.๑ ทีฆนิกาย
- ๒.๒ มัชฌิมนิกาย
- ๒.๓ สังยุตตนิกาย
- ๒.๔ อังคุตตรนิกาย
- ๒.๕ ขุททกนิกาย

๓. พระอภิธรรมปิฎก

- ๓.๑ สังคณี(ธัมมสังคณี)
- ๓.๒ วิภังค์
- ๓.๓ ธาตุกถา
- ๓.๔ ปุคคลบัญญัติ
- ๓.๕ กถาวัตถุ
- ๓.๖ ยมก
- ๓.๗ ปฏฐาน

ชื่อคัมภีร์และสาระโดยสังเขปของพระไตรปิฎก

๑.พระวินัยปิฎก ประมวลระเบียบ ข้อบังคับ ข้อวัตรปฏิบัติของภิกษุ ภิกษุณี ประกอบด้วย

๑.๑ วิภังค์ คัมภีร์ที่จำแนกสิกขาบทของภิกษุและภิกษุณีเพื่ออธิบายความหมายให้ชัดเจนขึ้น
แบ่งเป็น

- มพามิภังค์ หรือภิกษุวิภังค์ ว่าด้วยศีลของภิกษุที่มีโทษหนัก ศีลของภิกษุที่มีโทษเบา
เสขยวัตร (มรรยาทอันดีงาม) และวิธีระงับอธิกรณ์

- ภิกษุณีวิภังค์ ว่าด้วยศีลของภิกษุณี ๓๑๑ ข้อ

๑.๒ ชนออกะ คัมภีร์ที่รวบรวมภินัยบัญญัติและสิกขาบทที่ปรากฏนอกปาฏิโมกข์

- มหาวรรค ว่าด้วยการอุปสมบท อุโบสถ จำพรรษา และปวารณา เรื่องเครื่องนุ่ง
เกสร (ยารักษาโรค) กฐิน จีวร นิคทกรรม (การลงโทษ) การทะเลาะวิวาทและความสามัคคี

- จุฬวรรค ว่าด้วยนิคทกรรม (การลงโทษ การออกจากอาบัติ) และการระงับอธิกรณ์
ข้อบัญญัติปลีกย่อย เรื่องเสนาสนะ สังฆเภท (การทำลายสงฆ์ให้แตกกัน) วัตร (ระเบียบ) ต่าง ๆ การงดสวด
ปาฏิโมกข์ เรื่องภิกษุณี เรื่องการสังคายนาครั้งที่ ๑ และการสังคายนาครั้งที่ ๒

๑.๓ ปริวาร ว่าด้วยคู่มือถามตอบซักซ้อมความรู้ความเข้าใจเรื่องพระวินัย

๒. พระสุตตันตปิฎก ประมวลพระธรรมเทศนา ประวัติเรื่องราวต่าง ๆ ประกอบด้วย

๒.๑ ทีฆนิกายมี ๓ คัมภีร์ คือ

- สิลขันธวรรค ว่าด้วยเรื่องศีล ทิฐิ (ลัทธิ) สมาธิ และปัญญา

- มหาวรรค ว่าด้วยเรื่องสำคัญมาก เช่น เรื่องพระประวัติของพระพุทธเจ้า พระองค์
เรื่องปฐมจสมุปปาท เรื่องการปรินิพพานของพระพุทธเจ้า

- ปาฏิภาวรรค ว่าด้วยเรื่องนักบวชบอกพระพุทธศาสนา เรื่องจักรวรรดิวัตร เรื่องกำเนิด
ของโลก เรื่องลักษณะมหาบุรุษ เรื่องการสังคายนาพระธรรมวินัยเป็นต้น

๒.๒ มัชฌิมนิกายมี ๓ คัมภีร์ คือ

- มูลปณณาสก์ ว่าด้วยเรื่องมูลเหตุแห่งธรรม เรื่องการบันลือสีหนาท เรื่องข้ออุปมา เช่น อุปมาด้วยเลื่อย อุปมาด้วยอลพิน เรื่องธรรมเป็นคู่หมวดใหญ่เช่น เหตุการณ์ในโคสิงคาลวัน ๒ เหตุการณ์ เรื่องธรรมเป็นคู่ หมวดเล็กเช่น การสนทนาธรรมที่ทำให้เกิดปัญญาของบุคคล ๒ คู่ เป็นต้น

- มัชฌิมปณณาสก์ ว่าด้วยเรื่องคบดี เรื่องภิกษุ เรื่องปริพาชก เรื่องพระราชาราช เรื่องพราหมณ์ เป็นต้น

- อุปปริปัญญาสาสก์ ว่าด้วยเรื่องพระธรรมเทศนาที่เทวทหนคร เรื่องธรรมหาลำดับ บท เรื่องสุญญตา เรื่องการจำแนกธรรม เรื่องอายตนะ ๖ เป็นต้น

๓. สังยุตตนิกายมี ๕ คัมภีร์ คือ

๓.๑ สคาถวรรค ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีรูปแบบเป็นคาถาภาษาประพันธ์ที่ตรัสและกล่าว

๓.๒ นิทามวรรค ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับต้นเหตุแห่งการเกิดทุกอย่างตอบบุคคลต่าง ๆ จัดเป็นกลุ่มเรื่องตามบุคคลและสถานที่และการดับทุกข์ (ประมวลเรื่องปฏิจจสมุปบาท)

๓.๓ ชันธวารวรรค ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชั้น ๕

๓.๔ สฬายตนวรรค ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอายตนะ ๖

๓.๕ มหาวารวรรค ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโพธิปักขธรรมและหมวดธรรมที่เกี่ยวข้อง

๔. อังคุตตรนิกายมี ๑๑ คัมภีร์ คือ

๔.๑ เอกกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ ๑ ข้อ

๔.๒ ทุกนิยาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ ๒ ข้อ

๔.๓ ดิกกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ ๓ ข้อ

๔.๔ จตุกกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ ๔ ข้อ

๔.๕ ปัญจกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ ๕ ข้อ

๔.๖ ฉกกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ ๖ ข้อ

๔.๗ สัตตกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ ๗ ข้อ

๔.๘ อัฏฐกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ ๘ ข้อ

๔.๙ นวกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ ๙ ข้อ

๔.๑๐ ทสกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ ๑๐ ข้อ

๔.๑๑ เอกาทสกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ ๑๑ ข้อ

๕. ขุททกนิกายมี ๑๕ คัมภีร์ คือ

๕.๑ ขุททกปาฐะ ว่าด้วยบทหลวงสั้น ๆ เช่น สรณคมน์ มงคลสูตร รัตนสูตร

๕.๒ ธรรมบท ว่าด้วยธรรมภาษิตสั้น ๆ จำนวน ๔๒๓ บท

๕.๓ อุทาน ว่าด้วยพระพุทธรูปที่ทรงเปล่งออกมาด้วยกำลังบิณฑิโสมนัส

๕.๔ อิติวุตตะกะ ว่าด้วยพระพุทธรูปที่ยกมาอ้างอิง

๕.๕ สุตตนิบาต ว่าด้วยพระสูตรที่มีเนื้อหาเป็นประเภทร้อยกรองล้วนบ้าง ผสมกับร้อยแก้วบ้าง (เป็นการรวมพระสูตรชุดพิเศษ)

๕.๖ วิมานวัตถุ ว่าด้วยเรื่องผู้เกิดในวิมาน (เทพบุตรเทพธิดา)

๕.๗ เปตวัตร ว่าด้วยเรื่องเปรต

๕.๘ เถรีคาถา ว่าด้วยคำภีษิตของพระเถระ กล่าวถึงประสบการณ์ทางธรรมของมอชชาของ
ตนเอง

๕.๙ เถรีคาถา ว่าด้วยคำภีษิตของพระเถรี กล่าวถึงประสบการณ์ทางธรรมของตนเอง

๕.๑๐ ซาคก ว่าด้วยพระประวัติในอดีตของพระพุทธเจ้า

๕.๑๑ นิทเทส ว่าด้วยการอธิบายขยายความพระพุทธรูป แบ่งเป็น ๒ คัมภีร์ คือมหานิทเทส
และจุฬานิทเทส เป็นผลงานของพระสารีบุตร

๕.๑๒ ปฏิสัมภิทามรรค ว่าด้วยการอธิบายขยายความพระพุทธรูปที่เกี่ยวกับศีล สมาธิ
และปัญญาอย่างกว้างขวางยิ่ง เพื่อให้เกิดความแตกฉานในอรรถในภาษา และในปฏิภาณ เป็นผลงานของพระสารี
บุตร

๕.๑๓ อปทาน ว่าด้วยอัครชีวิตประวัติของพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระกระเถาะและ
พระเถรี

๕.๑๔ พุทธวงศ์ ว่าด้วยพระประวัติของพระพุทธเจ้าในอดีต ๒๔ พระองค์และพระพุทธเจ้า
ของเรา คือ พระโคตมพุทธเจ้า

๕.๑๕ จริยาปิฎก ว่าด้วยพุทธจริยาสัน ๆ ที่เกี่ยวกับการบำเพ็ญบารมีในอดีตชาติ
ของพระพุทธเจ้า

๓. พระอภิธรรมปิฎก ประมวลหลักธรรมและคำอธิบายเนื้อหาธรรมะ ประกอบด้วย

๓.๑ อัมมสังคณี หรือมักเรียกกันสั้น ๆ ว่า สังคณี ว่าด้วยธรรมะที่เป็นแม่บท (มาติกา)
ซึ่งรวบรวมไว้เป็นหมวด ๆ แบ่งออกเป็น

- หมวดที่แบ่งธรรมะออกเป็น ๓ ประเภท เรียกว่า ติกมาติกา มี ๒๒ หมวด
ตัวอย่างเช่น

- ธรรมะทั้งหลายแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ ธรรมะที่เป็นกุศล (กุศลธรรม) ธรรมะ
ที่เป็นอกุศล (อกุศลธรรม) และธรรมะเป็นอัพยาภุต คือไม่เป็นทั้งกุศลและอกุศล(อัพยาภุตธรรม)

- ธรรมะทั้งหลายแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ ธรรมะที่เป็นอดีต (อดีตธรรม) ธรรมะ
ที่เป็นอนาคต (อนาคตธรรม) และธรรมะที่เป็นปัจจุบัน (ปัจจุบันธรรม)

- หมวดที่แบ่งธรรมะออกเป็น ๒ ประเภท เรียกว่า ทุกมาติกา มี ๑๐๐ หมวด
ตัวอย่างเช่น

- ธรรมะทั้งหลายแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ธรรมะที่ถูกปรุงแต่งขึ้น (สังขตธรรม
ได้แก่ สิ่งที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไปตามเหตุปัจจัย ไม่ได้เกิดขึ้นเอง) และธรรมะที่ไม่ถูกปรุงแต่ง (อสังขตธรรม ได้แก่
นิพพาน)

- ธรรมทั้งหลายแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ธรรมะที่เป็นโลกียะ (โลกียธรรมได้แก่
สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปตามธรรมดาของโลก และธรรมะที่เป็นโลกุตระ, (โลกุตตรธรรม) ได้แก่ สิ่งที่อยู่เหนือการ
เปลี่ยนแปลงของโลก คือ มรรคนิ พพาน

๓.๒ วิภังค์ ว่าด้วยคำอธิบายแจกแจงข้อธรรมโดยละเอียด ๑๘ เรื่อง เช่น แจกแจง ฯลฯ
ชั้น ๕ เรียกว่า ชั้นธวิภังค์ แจกแจงอายตนะ ๑๒ เรียกว่า อายตณวิภังค์ แจกแจงธาตุ ๑๘ เรียกว่า

๓.๓ ธาตุวิภังค์ว่าด้วยข้อธรรมต่าง ๆ ซึ่งนำมาจัดเข้าในชั้น ๕ आयตนะ ๑๒ เพื่อแสดงให้เห็นว่าธรรมทั้งหมดมีความสัมพันธ์เป็นธรรมสามัคคี หรือบูรณาการอย่างลงตัว เช่น ท่านแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิบาท ๔ กับชั้น ๕ ไว้ดังนี้

- ฉันทะ วิริยะ และวิมังสา จัดเข้าในสังขารชั้น (เพราะต่างก็เป็นเจตสิก)
- จิตตะ จัดเข้าในวิญญาณชั้น (เพราะต่างก็เป็นจิต)

๓.๔ ปุคคลบัญญัติ ว่าด้วยการบัญญัติความหมายของชื่อที่ให้เรียกบุคคลต่าง ๆ ตามคุณธรรม เช่น โสตาบัน สกทาคามี อนาคามี อรหันต์ ซึ่งเป็นอริยบุคคลผู้ละกิเลสได้ตามลำดับ

๓.๕ กถาวัตถุ ว่าด้วยข้อวินิจฉัยชักพอกพรรษะต่าง ๆ ของฝ่ายอจาริยวาท ๑๘ นิกายที่เห็นต่างไปจากนิกายเถรวาท เช่น ฝ่ายอจาริยวาทเห็นว่า พระอรหันต์เสื่อมจากมรรคผลได้ แต่ฝ่ายเถรวาทเห็นว่า พระอรหันต์ไม่เสื่อมจากมรรคผล เป็นต้น

๓.๖ ยมก ว่าด้วยข้อธรรมซึ่งยกขึ้นวินิจฉัยด้วยวิธีถาม-ตอบ แบบย้อนกลับเป็นคู่ ๆ เพื่อทดสอบว่ามีความเข้าใจข้อธรรมต่าง ๆ ได้ถูกต้องแม่นยำหรือไม่เพียงใด เช่น

ถาม : ธรรมเหล่าใดเป็นกุศลมูล ธรรมเหล่านั้นทั้งหมดเป็นกุศลใช่ไหม (เพื่อทดสอบว่ากุศลมูลกับกุศลเป็นอย่างเดียวกันหรือต่างกัน มีจำนวนเท่ากันหรือไม่)

ตอบ : ใช่ (คือ กุศลมูลมีเท่าใดก็เป็นกุศลทั้งหมด)

ย้อนถาม : ธรรมเหล่าใดเป็นกุศล ธรรมเหล่านั้นทั้งหมดเป็นกุศลมูลไหม

ตอบ : ไม่ใช่ เพราะกุศลมูลมีเพียง ๓ อย่าง คือ โอโลภะ โอโทสะ และอโมหะ ส่วนกุศล(กุศลธรรม) มีมากกว่านั้น ฉะนั้น กุศลธรรมบางอย่างเป็นเพียงกุศล แต่ไม่เป็นกุศลมูลนักเรียนอาจนำวิธีการนี้ไปตั้งปัญหาถาม-ตอบ เพื่อฝึกการใช้เหตุผลและการพัฒนาปัญญากันได้ เช่น

ถาม : นกทุกตัวเป็นสัตว์ใช่ไหม

ตอบ : ใช่

ย้อนถาม : สัตว์ทุกตัวเป็นนกใช่ไหม

ตอบ : ไม่ใช่ (เพราะสัตว์มีมากมายหลายประเภท) ภูฐาน ว่าด้วยคำอธิบายแสดงความสัมพันธ์ของธรรมทั้งหลายโดยปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งมี ๒๔ ปัจจัย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

๑. เหตุปัจจัย คือ ปัจจัยที่เป็นสาเหตุโดยตรง เช่น

- ธรรมที่เป็นกุศลอาศัยธรรมที่เป็นกุศลเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัยก็มี (เช่นคิดดี จึงทำดี และพูดดี)

- ธรรมที่เป็นอกุศลอาศัยธรรมที่เป็นอกุศลเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัยก็มี เพราะคิดชั่ว จึงทำชั่วและพูดชั่ว)

๒. อุปนิสสยปัจจัย คือ ปัจจัยที่เข้าไปอุดหนุนกัน ไม่ใช่สาเหตุโดยตรง เช่น ธรรมที่เป็นกุศลอาศัยธรรมที่เป็นกุศลเกิดขึ้น เพราะอุปนิสสยปัจจัยก็มี (เช่นเพราะมีศรัทธา จึงให้ทาน จึงสมาทานศีล จึงฟังธรรม จึงเจริญสมถกรรมฐานจึงเจริญวิปัสสนากรรมฐาน)

- ธรรมที่เป็นอกุศลอาศัยธรรมที่เป็นกุศลเกิดขึ้น เพราะอุปนิสัยสยบปัจจัยก็มี(เช่น เพราะคิดถึงทานที่คนเคยให้ คิดถึงศีลที่เคยรักษา ดีใจ ยึดเป็นอารมณ์แน่นหนา จึงเกิดราคะ เกิดโทส หรือเพราะมีศีล มีปัญญา จึงเกิดมานะว่าฉันดีกว่าเขา เก่งกว่าเขา)

พระอภิธรรมนี้เป็นธรรมชั้นสูงที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่พระพุทธมารดาตา ชาวพุทธในประเทศไทย ถือเป็นประเพณีว่า การสวดพระอภิธรรมในงานศพเป็นการทดแทนคุณของผู้ตาย แต่สาระสำคัญที่แฝงอยู่ในประเพณีนี้ก็คือ เพื่อให้เกิดความสนใจศึกษาพระอภิธรรมอย่างจริงจัง ซึ่งนอกจากเป็นประโยชน์แก่ผู้ศึกษาแล้วยังช่วยให้พระอภิธรรมปิฎกคงอยู่ได้นานด้วย

ความสำคัญของพระไตรปิฎก

พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์ขั้นต้นที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไว้อย่างเป็นระบบครบถ้วน มีความรู้ทางพระพุทธศาสนาทั้งที่เป็นประวัติเรื่องราวและหลักธรรมคำสอน ความที่พระพุทธศาสนามีพระไตรปิฎกที่นำสืบทอดมาอย่างเป็นระบบครบถ้วนนี้เอง ทำให้พระพุทธศาสนามีหลักและมาตรฐานในการศึกษาและปฏิบัติอย่างเป็นระบบและมีเอกภาพมาจนถึงปัจจุบันในการศึกษาพระพุทธศาสนา และการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนา จึงต้องถือเอาพระไตรปิฎกเป็นแหล่งเรียนรู้ หากมีความคิดหรือมีการตีความพระพุทธศาสนาใหม่ ๆ เกิดขึ้น จะต้องนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับหลักฐานขั้นต้นคือความรู้ในพระไตรปิฎกเสียก่อน หากไม่ขัดแย้งกับพระไตรปิฎกก็จะถือว่าเป็นความคิดหรือความรู้ที่ถูกต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้ ดังนั้น พระไตรปิฎกจึงเป็นมาตรฐานในการตัดสินความรู้ที่ถูกต้องในทางพระพุทธศาสนา

นอกจากนี้ พระพุทธองค์ยังได้ตรัสไว้ว่าพระธรรมวินัยจะเป็นศาสดาสืบต่อไปหลังจากพระองค์ปรินิพพานแล้ว ดังนั้น ชาวพุทธทั้งหลายจึงถือว่าคัมภีร์พระไตรปิฎกเป็นที่ประดิษฐานของพระบรมศาสดาที่ปรากฏอยู่ในรูปของหลักธรรมคำสอน พระไตรปิฎกจึงเป็น "ธรรมเจดีย์" ที่เป็นปูชนียวัตถุบรรพธรรมะของชาวพุทธ ดังนั้น เมื่อนักเรียนจะศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกจึงพึงปฏิบัติต่อคัมภีร์พระไตรปิฎกด้วยความเคารพเลื่อมใสยิ่ง เพราะธรรมในพระไตร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง หลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรื่อง พระพุทธศาสนา

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑

รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒

ตัวชี้วัด ม. ๒/๔

เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

อธิบายคำสอนที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

หลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาแต่ละวันมีความสำคัญที่ช่วยให้พุทธศาสนิกชนพัฒนาตนเอง และใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ดังนี้:

๑. โอวาทปาติโมกข์ (วันมาฆบูชา) – เน้นให้ทำความดี ละเว้นความชั่ว และทำจิตใจให้ผ่องใส เป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสงบสุข

๒. อริยสัจ ๔ (วันวิสาขบูชา) – ช่วยให้เราเข้าใจทุกข์และวิธีการดับทุกข์ สร้างความมั่นคงทางจิตใจและทำให้เรารับมือกับปัญหาในชีวิตได้ดีขึ้น

๓. อริยมรรค ๘ (วันอาสาฬหบูชา) – เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อชีวิตที่ถูกต้องและมีศีลธรรม ครอบคลุมทั้งด้านความคิด คำพูด และการกระทำ

๔. ความอดทนและการสละสลวย (วันเข้าพรรษา) – สอนให้ฝึกความอดทนและควบคุมตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานของจิตใจที่เข้มแข็งและลดการทำร้ายตนเองและผู้อื่น

๓. สาระการเรียนรู้

วันสำคัญในพระพุทธศาสนามีหลักธรรมสำคัญที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นแนวทางให้พุทธศาสนิกชนใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนี้

๑. วันมาฆบูชา

หลักธรรม : โอวาทปาติโมกข์ คือ ทำความดี ละเว้นความชั่ว และทำจิตใจให้ผ่องใส เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้สงบสุขและมีความหมาย

๒. วันวิสาขบูชา

หลักธรรม : อริยสัจ ๔ (ทุกข์, สมุทัย, นิโรธ, มรรค) แสดงถึงความจริงของชีวิตและหนทางดับทุกข์ ซึ่งช่วยให้เข้าใจปัญหาและแก้ไขได้อย่างถูกต้อง

๓. วันอาสาฬหบูชา

หลักธรรม : อริยมรรค ๘ คือหนทางแห่งการดับทุกข์ เช่น ความเห็นชอบ การกระทำชอบ ช่วยให้เราดำเนินชีวิตอย่างมีศีลธรรมและความรับผิดชอบ

๔. วันเข้าพรรษา

หลักการ : ความอดทนและการสำรวม เป็นการฝึกฝนตนเองให้มีความอดทน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และควบคุมตนเองเพื่อพัฒนาจิตใจให้เข้มแข็ง

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- บอกรายละเอียดหลักธรรมของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- วิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- เห็นประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

วิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อย่างเห็นประโยชน์ของการศึกษาหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (๑.๑.๓, ๒.๑.๑, ๔.๒.๒ ๔.๓.๑)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

- ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

- ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง หลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน วิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อย่างเห็นประโยชน์ของการศึกษาหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (๑.๑.๓, ๒.๑.๑, ๔.๒.๒ ๔.๓.๑) ด้านความรู้ บอกรายละเอียดหลักธรรมของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ด้านทักษะกระบวนการ วิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับหลักธรรม	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๓ นาที) ๑. ครูนำเสนอข้อความที่เป็นคำใบ้เกี่ยวกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จำนวน ๓ คำใบ้ให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามว่าคำใบ้ดังกล่าวเกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันใด เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ของผู้เรียน คำใบ้ที่ ๑ “วันสำคัญสากลของโลก” คำใบ้ที่ ๒ “ตรงกับวันเพ็ญเดือนหก” คำใบ้ที่ ๓ “เป็นวันคล้ายวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า” ๒. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมกันตอบดังนี้ “วันสำคัญทางพระพุทธศาสนามีวันใดอีกบ้าง” ๓. ครูสนทนาและเชื่อมโยงคำตอบของนักเรียนเข้าสู่บทเรียน เรื่อง หลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๓ นาที) ๑. นักเรียนอ่านคำใบ้และร่วมกันตอบคำถามของครู แนวคำตอบ: วันวิสาขบูชา ๒. นักเรียนตอบคำถามตามที่ครูกำหนด ดังนี้ แนวคำตอบ: วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา ฯลฯ ๓. นักเรียนร่วมสนทนาและฟังครูอย่างตั้งใจ	- สื่อ PowerPoint เรื่อง หลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	แผนผังความคิดเรื่องแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	- ตรวจแผนผังความคิดเรื่องแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา - สังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกับเพื่อน
	ขั้นสอน(๒๐ นาที) ๑. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น ๕ กลุ่ม ๒. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสืบค้นและสรุปความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ได้แก่	ขั้นสอน (๒๐ นาที) ๑. นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น ๕กลุ่ม ๒. นักเรียนร่วมกับเพื่อนในกลุ่มสืบค้นและสรุปความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมในวันสำคัญทาง			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง หลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ใน วัน สำ คัญ ทาง พระพุทธศาสนาได้ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม เห็นประโยชน์ของการปฏิบัติ ตนตามหลักธรรมในวัน สำคัญทางพระพุทธศาสนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของ ศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายาม ในการ เรียน และเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้	- วันมาฆบูชา - วันวิสาขบูชา - วันอาสาฬหบูชา - วันเข้าพรรษา โดยระบุประเด็นสำคัญในการสืบค้น ดังนี้ ๒.๑ ชื่อหลักธรรม ๒.๒ ความหมายและองค์ประกอบของหลักธรรม ๒.๓ ประโยชน์ของหลักธรรม ๓. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ เรื่อง หลักธรรมใน วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ในรูปแบบของตาราง ครูอธิบายและให้ข้อมูลเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ ขั้นปฏิบัติ (๒๐ นาที) ๑. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสร้างแผนผังความคิด เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา	พระพุทธศาสนา แนวคำตอบ: หลักธรรมและวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา โอวาทปาติโมกข์,คำสอนหลัก ๓ ประการ ของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ทำความดี ละเว้น ความชั่ว ทำจิตใจให้ผ่องใส อริยสัจ ๔,ความจริง ๔ ประการใน พระพุทธศาสนา ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรค ๘,หนทางแห่งการดับทุกข์ ประกอบด้วยองค์ประกอบ ๘ ประการ เช่น ความคิดชอบ ความเพียรชอบ ๓. ร่ว ม กับ ครู และ เพื่ อ น สรุ ป ความ รู้ เรื่อง หลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ในรูปแบบของตารางและฟังครูอธิบายเพิ่มเติม อย่างตั้งใจ ขั้นปฏิบัติ (๒๐ นาที) ๑. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสร้างแผนผัง ความคิด เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนตาม หลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง หลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๒. สุ่มนักเรียนแต่ละกลุ่มให้นำเสนอแผนผังความคิด เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ๓. ครูสรุปและเสริมความรู้เพิ่มเติมในแต่ละกลุ่ม โดยเน้นไปที่การนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน	แนวคำตอบ: - แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมโอวาทปาฏิโมกข์ เช่น รักษาศีล ๕, ช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ เมื่อมีโอกาส, ฝึกเจริญสมาธิและฝึกสติในชีวิตประจำวัน ฯลฯ - แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมอริยสัจ ๔ เช่น ฝึกพิจารณาปัญหาหรือทุกข์ในชีวิตและแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ ฯลฯ - แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักอริยมรรค ๘ เช่น ใช้เหตุผลไตร่ตรองก่อนตัดสินใจเชื่อ, ไม่พูดโกหก, ไม่พูดคำหยาบคาย, ทำกิจกรรมจิตอาสา, มีสติรู้ตัว ฝึกสมาธิ ฯลฯ ๒. นักเรียนนำเสนอแผนผังความคิด เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ๓. นักเรียนในกลุ่มอื่นๆ ฟังและตั้งคำถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มที่นำเสนอ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง หลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมที่สำคัญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและกำหนดประเด็นให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ดังนี้ “การปฏิบัติตนตามหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนามีประโยชน์อย่างไร” ๓. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับในชั่วโมงต่อไป ๔. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๕. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตามศักยภาพของนักเรียน	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. นักเรียนร่วมสรุปเนื้อหาและอภิปรายตามประเด็นที่ครูกำหนด แนวคำตอบ: การปฏิบัติตนตามหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นการนำคำสอนของพระพุทธเจ้ามาใช้ในชีวิตจริง ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) สื่อ PowerPoint เรื่อง หลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- ๒) แผนผังความคิด เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑) แผนผังความคิด เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - บอกรายละเอียดหลักธรรมของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน	- ตรวจแผนผังความคิด เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา - สังเกตการทำงานร่วมกับเพื่อน	- เกณฑ์การให้คะแนนแผนผังความคิด เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา - แบบสังเกตการทำงานร่วมกับเพื่อน	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - วิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) วิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอย่างเห็นประโยชน์ของการศึกษาหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (๑.๑.๓, ๒.๑.๑, ๔.๒.๒ ๔.๓.๑)			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	สังเกตพฤติกรรมการเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง หลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. ความถูกต้องของเนื้อหา	วิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมโอวาทปาฏิโมกข์ อริยสัจ ๔ และอริยมรรค ๘ ได้ถูกต้อง ครบถ้วนทุกหลักธรรม	วิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมโอวาทปาฏิโมกข์ อริยสัจ ๔ และอริยมรรค ๘ ได้ถูกต้อง ๒ หลักธรรม	วิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมโอวาทปาฏิโมกข์ อริยสัจ ๔ และอริยมรรค ๘ ได้ถูกต้องน้อยกว่า ๒ หลักธรรม
๒. โครงสร้างและความสัมพันธ์ของแนวคิดที่นำเสนอ	แสดงความเชื่อมโยงของแนวคิดได้ชัดเจน จัดเรียงเหมาะสม เข้าใจง่าย	มีข้อบกพร่อง ๑-๒ จุด	มีข้อบกพร่องมากกว่า ๒ จุด
๓. ความคิดสร้างสรรค์	ออกแบบแผนผังความคิดโดยใช้สัญลักษณ์ หรือรูปภาพได้สวยงาม น่าสนใจ เข้าใจง่าย	มีข้อบกพร่อง ๑-๒ จุด	มีข้อบกพร่องมากกว่า ๒ จุด
๑. มีการวางแผนการทำงาน ๒. ยอมรับความแตกต่างและรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น ๓. มีภาวะความเป็นผู้นำ	๘ - ๙ คะแนน	๖ - ๗ คะแนน	๐ - ๕ คะแนน

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๑๑ - ๑๒ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)

คะแนน ๘ - ๑๐ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)

คะแนน ๑ - ๗ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

แบบสังเกตการทำงานร่วมกับเพื่อน

คำชี้แจง

เกณฑ์การประเมินมี ๓ ระดับ ดังนี้

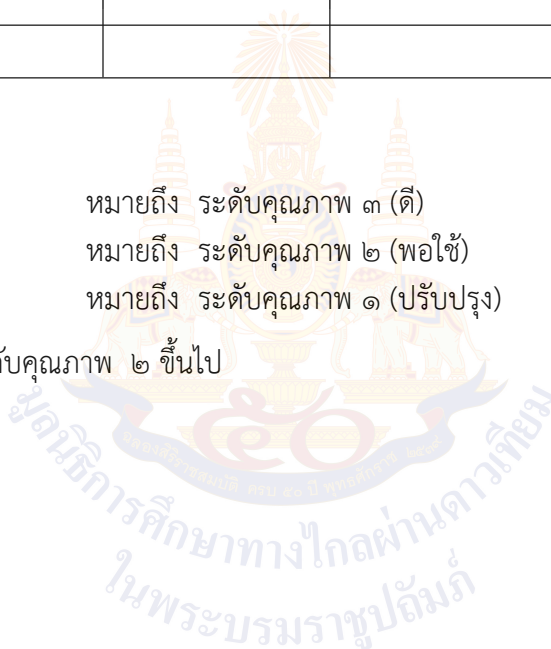
ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)	หมายถึง	ไม่มีการปฏิบัติ

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. มีการวางแผนในการทำงาน			
๒. ยอมรับความแตกต่างและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			
๓. มีภาวะความเป็นผู้นำ			

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๘ - ๙	หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)
คะแนน ๖ - ๗	หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)
คะแนน ๐ - ๕	หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง อริยสัจ ๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรื่อง พระพุทธศาสนา

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑

รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด ม. ๒/๘ อธิบายธรรมคุณและข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนา แก้ปัญหาของชุมชนและสังคม

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

อริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมสำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ความจริงอันประเสริฐ คือ ความจริงเรื่องทุกข์ (สภาพที่ทนได้ยาก) เรื่องสมุทัย (เหตุให้เกิดทุกข์) เรื่องนิโรธ (ความดับทุกข์) และเรื่องมรรค (ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์)

๓. สาระการเรียนรู้

อริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมสำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ความจริงอันประเสริฐ คือ ความจริงเรื่องทุกข์ (สภาพที่ทนได้ยาก) เรื่องสมุทัย (เหตุให้เกิดทุกข์) เรื่องนิโรธ (ความดับทุกข์) และเรื่องมรรค (ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์)

ความทุกข์ ได้แก่ ความยึดมั่นในสิ่งที่ประกอบกันเป็นชีวิตนี้ว่าเป็นตัวตนของเราอย่างจริงจัง ไม่อยากให้เปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อม ไม่อยากให้ทรุดโทรม ไม่อยากตาย ทั้ง ๆ ที่แท้จริงแล้วเป็นไปไม่ได้

ประเภทของทุกข์

๑. สภาวะทุกข์ (ทุกข์ประจำวัน) ความทุกข์ที่มีอยู่ประจำชีวิต มี ๓ ประการ คือ

- ความเกิดทุกข์ หมายถึงตั้งแต่ถือกำเนิดอยู่ในครรภ์ของมารดาจนคลอดออกมาและมีชีวิตอยู่ เพราะเป็นต้นเหตุให้เกิดขราทุกข์และมรณทุกข์
- ความแก่เป็นทุกข์ หมายถึงเมื่อแก่เฒ่าลงไปเท่าไร ยิ่งมีความทุกข์มีความลำบากมากขึ้น
- ความตายเป็นทุกข์ หมายถึงเมื่อความตายมาถึง ย่อมตัดรอนชีวิตให้สิ้นไป

๒. ความทุกข์ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว ทั้งทางกายและทางใจ เช่น ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ เมื่อมีโรคภัยเบียดเบียน ความเศร้าโศกเสียใจ พิโรธำพวน เมื่อพลัดพรากจากคนหรือสิ่งที่รัก ความผิดหวังเมื่อไม่ได้สิ่งที่หวังที่ต้องการ ความคับแค้นใจ เมื่อประสบสิ่งที่ไม่ต้องการ

อายตนะ หมายถึง ช่องทางเชื่อมต่อหรือสื่อสารระหว่างตัวเรากับสิ่งภายนอกมี ๒ ส่วน คือ ส่วนที่อยู่ภายในกาย เรียกว่า อายตนะภายใน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ส่วนที่อยู่ภายนอก เรียกว่า อายตนะภายนอก ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ใจที่นึกถึง

แม้ว่าอายตนะภายในของเราจะทำหน้าที่ตามธรรมชาติ แต่ถ้าไม่ได้ใส่ใจที่จะรับรู้ เราก็อาจไม่ได้รับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวเรา

ดังนั้น ในการทำหน้าที่ของประสาทสัมผัสต่าง ๆ นั้นจึงเป็นใหญ่ในการเลือกที่จะสื่อสารรับรู้สิ่งต่าง ๆ และกระบวนการทำหน้าที่ของจิตภายหลังจากจิตรับรู้มันเองที่นำไปสู่ความรู้สึกเป็นสุขหรือเป็นทุกข์ เราจึงต้องตั้งสติไม่ประมาทในทุกขณะที่ต้องประสบกับสิ่งต่าง ๆ ที่เรียกว่าอายตนะภายนอก โดยต้องนึกอยู่เสมอว่า สิ่งต่าง ๆ ที่เรารับรู้นั้น ไม่ว่าจะเป็นรูปทรงสีกลิ่น เสียง กลิ่น หรือสิ่งอื่น ๆ แท้ที่จริงแล้วไม่มีสิ่งใดที่เราจะยึดถือเอาเป็นตัวตนที่ก่อให้เกิดเป็นอารมณ์ชอบอารมณ์ชังได้เลย

จิตที่ได้รับการฝึกให้มีสติสัมปชัญญะเพิ่มพูนสมบูรณ์เท่านั้น ที่จะเป็นตัวช่วยให้มนุษย์สื่อสารรับรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างตรงมาตรงไป โดยปราศจากความหลงผิดคิดยึดติดในอารมณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังจากการทำหน้าที่ของอายตนะ

อายตนะเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างตัวเรากับสิ่งภายนอก เมื่อสิ่งภายนอกมากระทบกับประสาททั้ง ๕ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และกระทบจิตใจของเราแล้ว สิ่งที่เกิดตามมาคือการสื่อสารรับรู้และความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ ถ้าสิ่งที่มากระทบเป็นสิ่งที่เราชอบก็จะเกิดความรู้สึกชอบ พอใจ ติดใจ ยึดติด อยากได้ต่อ ๆ ไป เมื่อได้ก็มีความสุขแต่ถ้าไม่ได้ก็มีความทุกข์ เพราะผิดหวัง ในทางกลับกัน ถ้าสิ่งที่มากระทบเป็นสิ่งที่เราไม่ชอบ ไม่ปรารถนา ก็จะเกิดความทุกข์ตามมา แต่สำหรับคนที่มีการพัฒนาทางจิตจนรู้เท่าทันแล้ว การรับรู้โลกภายนอกของเขาไม่ว่าฝ่ายที่ชอบหรือฝ่ายที่ไม่ชอบจะไม่สามารถทำให้เกิดทุกข์ดังกล่าวได้เลย

สมุทัย เป็นสาเหตุแห่งความทุกข์ ความเดือดร้อนที่ผลมาจากการดำเนินชีวิตที่ผิดทำนองคลองธรรม เริ่มจากความคิดในทางชั่วร้าย ส่งผลให้เกิดการทำผิดทางกายและทางวาจา

การประพฤติดังกล่าว วาจา และใจ จำแนกรายละเอียดตามลักษณะของการกระทำออกไปได้อีก ๑๐ ประการ เป็นช่องทางแห่งการกระทำที่ไม่ดีที่เรียกว่า อกุศลกรรมบถ ดังนี้

๑. กายทุจริต ๓

- ทำลายชีวิตคนหรือสัตว์
- ถือนำสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้
- ประพฤติผิดในกาม

๒. วจีทุจริต ๔

- พูดเท็จ พูดโกหกหลอกลวง
- พูดคำส่อเสียด พูดยุยงให้เกิดความแตกแยก
- พูดคำหยาบ พูดคำไม่สุภาพ
- พูดเพ้อเจ้อ เหลวไหลไร้สาระ

๓. มโนทุจริต

- เพ่งเล็งอยากได้ของของเขา
- คิดร้าย ปองร้าย คิดเบียดเบียนผู้อื่น
- เห็นผิดจากคลองธรรม เช่น ไม่เชื่อหลักกรรมว่า ทำดีได้ผลดี ทำชั่วได้ผลชั่ว

อกุศลกรรมบถทั้ง ๑๐ ประการนี้เป็นสาเหตุแห่งความทุกข์เดือดร้อน ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

สมุทัยหรือต้นเหตุแห่งทุกข์ ล้วนเป็นสิ่งที่ควรละเลิกให้ได้ คือ ต้นเหตุแห่งทุกข์ผ่านทางอายตนะ ละได้ด้วยการปฏิบัติหลักสติปัฏฐาน ๔ ส่วนอกุศลกรรมบถ ๑๐ ที่เป็นต้นเหตุแห่งทุกข์ทั้งของตนเองและสังคม ละได้ด้วยการปฏิบัติตามหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ เมื่อมองเห็นทุกข์และต้นเหตุแห่งทุกข์พร้อมทั้งแน่วปฏิบัติเพื่อบำบัดทุกข์นั้น ๆ ชัดเจนแล้วก็หวังผลถึงนิโรธได้

นิโรธ เป็นความดับทุกข์ เมื่อความทุกข์ดับไปแล้วความสุขย่อมเกิดตามมาทันที ทุกข์กับสุขเป็นสิ่งตรงกันข้ามอยู่ด้วยกันได้ ความสุขจึงเปรียบเสมือนความสว่างที่ขับไล่ความมืดให้หมดไป
ความสุข มี ๒ ประเภท คือ

๑. ความสุขที่เกิดขึ้นจาก รูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส ที่น่ารัก น่าปรารถนา เป็นสุขที่ผู้ครองเรือนทั้งหลายปรารถนาและแสวงหากันเป็นความสุขของชาวโลกที่ไม่ยั่งยืน

๒. ความสุขทางธรรม เป็นสุขของผู้มีจิตสะอาด สงบ ผู้มีจิตเช่นนี้ไม่ว่าจะอยู่ในที่ใด ๆ ก็อยู่ได้อย่างมีความสุขไม่สะดุ้งหวาดกลัว

ความสุขทางโลกมีคุณน้อยแต่มีโทษมาก คือก่อนจะได้มาก็ลำบากในการแสวงหา ต้องอาศัยเรี่ยวแรง กำลังสติปัญญา ทรัพย์สิน ในการแสวงหาหรือแลกเปลี่ยนมาหลังจากได้มาแล้วก็ต้องลำบากในการดูแลรักษาคุ้มครอง ต้องรู้จักตั้งเป้าหมายเป็นความสุขภายในใจ เป็นความสุขภายในใจ เป็นอิสระจากการอาศัยวัตถุหรือสิ่งเสพติดภายนอก นักเรียนต้องรู้จักเป้าหมายที่เป็นความสุขภายในใจเป็นอิสระจากการอาศัยวัตถุภายนอก

มรรค คือธรรมะที่เป็นหนทางมีความสุข ความเจริญ

กุศลกรรมบถ ๑๐ เป็นทางแห่งความดีที่นำไปสู่ความสุข ความเจริญ ดังนี้

๑. กายสุจริต ๓

- เว้นจากทำลายชีวิต
- เว้นจากถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้
- เว้นจากประพฤติดีในกาม

๒. วาจาสุจริต ๔

- เว้นจากพูดเท็จ
- เว้นจากพูดส่อเสียด
- เว้นจากพูดคำหยาบ
- เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ

๓. มโนสุจริต ๓

- ไม่โลภคอยจ้องอยากได้ของของเขา
- ไม่คิดร้ายเบียดเบียนเขา
- เห็นชอบตามคลองธรรม

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- อธิบายอายตนะ ๖ และอกุศลกรรมบถ ๑๐ ได้

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- วิเคราะห์ความเกี่ยวข้องของความทุกข์กับอายตนะ ๖ และความทุกข์กับอกุศลกรรมบถ ๑๐ ได้
- วิเคราะห์กุศลกรรมบถ ๑๐ ที่ใช้ป้องกันความทุกข์จากอกุศลกรรมบถ ๑๐ ได้

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- เห็นความสำคัญของการป้องกันความทุกข์ที่สาเหตุ

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

วิเคราะห์ความเกี่ยวข้องของความทุกข์กับอายตนะ ๖ และความทุกข์กับอภิสถากรรม ๑๐ สามารถวิเคราะห์อภิสถากรรม ๑๐ ที่ใช้ป้องกันความทุกข์จากอภิสถากรรม ๑๐ และเห็นความสำคัญของการป้องกันความทุกข์ที่สาเหตุ (๒.๑.๑, ๒.๑.๒, ๒.๑.๓ ๔.๑.๑)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง อริยสัจ ๔ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ / แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน / ชิ้นงาน	การวัดและประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน วิเคราะห์ความเกี่ยวข้องของ ความทุกข์กับอายตนะ ๖ และ ความทุกข์กับ อกุศลกรรมบถ ๑๐ สามารถ วิเคราะห์อกุศลกรรมบถ ๑๐ ที่ใช้ป้องกันความทุกข์จาก อกุศลกรรมบถ ๑๐ และเห็น ความสำคัญของการป้องกัน ความทุกข์ที่สาเหตุ (๒.๑.๑, ๒.๑.๒, ๒.๑.๓ ๔.๑.๑) ด้านความรู้ - อธิบายอายตนะ ๖ และ อกุศลกรรมบถ ๑๐ ได้ ด้านทักษะกระบวนการ	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. สนทนากับนักเรียนว่า เมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่อไปนี้ นักเรียนรู้สึกอย่างไร - เห็นโฆษณา “โทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ สามารถใช้งาน ได้สะดวกสบาย” - ได้ยินเพื่อนคุยกัน ว่านักเรียนไม่ดี ทั้งที่เป็นความจริงและไม่จริง - ได้กลิ่นอาหารที่ชอบในเวลาเรียน - ได้กินของหวานที่อร่อยมาก - รู้สึกไม่สบายตัว เพราะอากาศร้อน เสื้อผ้ารัด - เครียดเพราะต้องสอบ	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. สนทนากับครู - อยากได้ ถ้าได้จะดีใจมาก - โกรธ ไม่พอใจ อยากเถียง อยากว่าเพื่อน - หิว อยากกิน ไม่สามารถตั้งใจเรียนต่อไปได้ - อยากกินอีก กินจะอึดแล้วแต่ไม่พอ - หงุดหงิด อารมณ์เสีย - วิดกกังวล กดดัน นอนไม่หลับ	- สื่อ PowerPoint เรื่อง อริยสัจ ๔	-	ตรวจใบงาน ที่ ๕ เรื่อง อริยสัจ ๔ / ใบงานที่ ๕ เรื่อง อริยสัจ ๔ สังเกต พฤติกรรม การเรียน/ แบบสังเกต พฤติกรรม การเรียน
	ชั้นสอน (๒๕ นาที) ๑. สนทนา ๑.๑ จากเหตุการณ์ในชั้นนำ แต่ละสถานการณ์เป็น การรับรู้ผ่านส่วนใดของร่างกาย - เห็นโฆษณา “โทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ สามารถ ใช้งานได้สะดวกสบาย” - ได้ยินเพื่อนคุยกัน ว่านักเรียนไม่ดี ทั้งที่เป็น	ชั้นสอน (๒๕ นาที) ๑. สนทนา ๑.๑ สถานการณ์เป็นการรับรู้ผ่านส่วนของ ร่างกาย - ตา - หู			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง อริยสัจ ๔ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
- วิเคราะห์ความเกี่ยวข้องของความทุกข์กับอายตนะ ๖ และ ความทุกข์กับอกุศลกรรมบถ ๑๐ ได้ - วิเคราะห์อกุศลกรรมบถ ๑๐ ที่ใช้ป้องกันความทุกข์จากอกุศลกรรมบถ ๑๐ ได้ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม - เห็นความสำคัญของการป้องกันความทุกข์ที่สาเหตุ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้	ความจริงและไม่จริง - ได้กลิ่นอาหารที่ชอบในเวลาเรียน - ได้กินของหวานที่อร่อยมาก - รู้สึกไม่สบายตัว เพราะอากาศร้อน เสื้อผ้ารัด - เครียดเพราะต้องสอบ ๑.๒ ครูชี้แจง เมื่อรับรู้ผ่านอายตนะ ๖ ภายในของเรา จะทำหน้าที่ตามธรรมชาติ ทำให้เกิดความทุกข์ ตามสถานการณ์ในชั้นนำ ๑.๓ ครูถามนักเรียนว่าต้องทำอะไร จึงจะไม่เกิดความทุกข์ จากการรับรู้ผ่าน อายตนะ ๖ สถานการณ์ ๑ เห็นโฆษณา “โทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่สามารถใช้งานได้สะดวกสบาย” สถานการณ์ ๒ ได้ยินเพื่อนคุยกัน ว่านักเรียนไม่ดี ทั้งที่เป็นความจริงและไม่จริง สถานการณ์ ๓ ได้กลิ่นอาหารที่ชอบในเวลาเรียน	- จมูก - ลิ้น - กาย - ใจ ๑.๒ พึงคำชี้แจง ๑.๓ ตอบคำถาม สถานการณ์ ๑ ช่มใจ ช่มความอยาก นึกถึงความจำเป็น และการเก็บเงินไว้ใช้ในสถานการณ์จำเป็น สถานการณ์ ๒ ให้อภัย ถ้ามีโอกาสชี้แจง จึงค่อยชี้แจง ก็ไม่ต้องโกรธกันและอาจทำให้เพื่อนรู้จักนักเรียนมากขึ้น สถานการณ์ ๓ ช่มใจ อดทน เข้าใจว่าความอยาก ความหิวเป็นเรื่องที่ฝึกฝนได้ ฝึกวางจิตไว้ที่ลมหายใจ เข้า-ออก จะช่วยให้จิตมาอยู่กับลม			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง อริยสัจ ๔ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายาม ในการ เรียน และเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้	สถานการณ์ ๔ ได้กินของหวานที่อร่อยมาก สถานการณ์ ๕ รู้สึกไม่สบายตัว เพราะอากาศร้อน เสื้อผ้ารัด สถานการณ์ ๖ เครียดเพราะต้องสอบ ๒. สนทนาโดยใช้คำถาม ๒.๑ ความทุกข์ทั้งหมดใครเป็นคนสร้างขึ้น ๒.๒ หากต้องการมีความสุข ควรทำอย่างไร ครูอธิบายเพิ่มเติมว่าต้องฝึกฝนให้มีสติ ไม่ประมาทใน ทุกขณะ เมื่อประสบสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านอายตนะภายนอก ทั้ง ๖ จิตที่ฝึกให้มีสติจะช่วยให้ไม่เกิดการหลงผิด ยึด ติดกับอารมณ์ที่เกิดขึ้น ๓. ครูชี้แจงต่อว่า ความทุกข์ของมนุษย์มีอายตนะเป็น ตัวเชื่อมโยงระหว่างตัวเรากับสิ่งภายนอก เมื่อสิ่ง ภายนอกมากระทบกับประสาททั้ง ๕ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และกระทบจิตใจของเราแล้ว สิ่งที่เกิดตามมา	หายใจ ไม่ร้อนรนไปกับอาหารได้ สถานการณ์ ๔ รับรู้ว่ารสอร่อย รับรู้ต่อว่าอึด เมื่อรู้ทันอารมณ์ อารมณ์นั้นก็จะหมดไป สถานการณ์ ๕ ไม่สนใจกับความหงุดหงิด รู้เท่า ทันและยอมรับสภาพ สถานการณ์ ๖ เข้าใจความเครียด ความกังวล เป็นอารมณ์ที่ตนเองสร้างขึ้นเอง ๒. สนทนากับครู ๒.๑ ตนเอง ๒.๒ จัดการกับความทุกข์ให้ได้ ๓. ฟังครูชี้แจง			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง อริยสัจ ๔ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	คือการสื่อสารรับรู้และความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ ถ้าสิ่ง ที่มากระทบเป็นสิ่งที่เราชอบก็จะเกิดความรู้สึกชอบ พอใจ ตีตใจ ยึดติด อยากได้ต่อ ๆ ไป เมื่อได้ก็มี ความสุขแต่ถ้าไม่ได้ก็มีความทุกข์ เพราะผิดหวัง ในทาง กลับกัน ถ้าสิ่งมากระทบเป็นสิ่งที่เราไม่ชอบ ไม่ ปรารถนา ก็จะเกิดความสุขตามมา แต่สำหรับคนที่มี การพัฒนาทางจิตจนรู้เท่าทันแล้ว การรับรู้โลก ภายนอกของเขาไม่ว่าฝ่ายที่ชอบหรือฝ่ายที่ไม่ชอบจะ ไม่สามารถทำให้เกิดทุกข์ดังกล่าวได้เลย ๔. เล่นเกม เหตุแห่งความทุกข์ ๑๐ ประการ แจกบัตร คำ ๓ บัตร ได้แก่ กายทุจริต๓, วจีทุจริต๓, มโนทุจริต๓ ครูอ่านข้อความการประพฤติผิดให้นักเรียนชูปบัตรคำ ว่าเป็นการประพฤติผิดทางกาย วาจา หรือใจ - พุดเท็จ พุดโกหกหลอกลวง - ทำลายชีวิตคนหรือสัตว์ - เพ่งเล็งอยากได้ของของเขา - ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ - พุดส่อเสียด พุดยุยงให้เกิดความแตกแยก - พุดคำหยาบ พุดคำไม่สุภาพ	๔. เล่นเกม เหตุแห่งความทุกข์ ๑๐ ประการ - วจีทุจริต๓ - กายทุจริต๓ - มโนทุจริต๓ - มโนทุจริต๓ - วจีทุจริต๓ - วจีทุจริต๓			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง อริยสัจ ๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	- ประพฤติผิดในกาม - คิดร้าย ปองร้าย คิดเบียดเบียนผู้อื่น - เห็นผิดจากคลองธรรม เช่น ไม่เชื่อหลักธรรมว่าทำดีได้ผลดี ทำชั่วได้ผลชั่ว - พุดเพื่อเจ้า เหลวไหลไร้สาระ ครูเฉลย และให้นักเรียนร่วมกันสรุปว่า ๑. กายสุจริต ๓ อย่างมีอะไรบ้าง ๒. วาสุจริต ๔ อย่างมีอะไรบ้าง ๓. มโนสุจริต ๓ อย่างมีอะไรบ้าง	- กายสุจริต ๓ - มโนสุจริต ๓ - มโนสุจริต ๓ - วาสุจริต ๓ นักเรียนร่วมกันสรุปว่า ๑. กายสุจริต ๓ อย่างมีอะไรบ้าง - เว้นจากทำลายชีวิต - เว้นจากถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ - เว้นจากประพฤติผิดในกาม ๒. วาสุจริต ๔ อย่างมีอะไรบ้าง - เว้นจากพูดเท็จ - เว้นจากพูดส่อเสียด - เว้นจากพูดคำหยาบ - เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ ๓. มโนสุจริต ๓ อย่างมีอะไรบ้าง - ไม่โลภคอยจ้องอยากได้ของของเขา - ไม่คิดร้ายเบียดเบียนเขา - เห็นชอบตามคลองธรรม			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง อริยสัจ ๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)																								
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน																											
	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ๑. ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า อกุศลกรรมบถ ๑๐ เป็นเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ แก้ไขโดยใช้ กุศลกรรมบถ ๑๐ ครูเขียนข้อความ อกุศลกรรมบถ ๑๐ ให้นักเรียนเติมข้อความ กุศลกรรม ๑๐ ในใบงาน <table><tr><th>สุจิต 3</th><th>อกุศลกรรมบถ 10</th><th>กุศลกรรมบถ 10</th></tr><tr><td>กายสุจิต 3</td><td>1. การฆ่าสัตว์ หรือการทำร้ายชีวิตผู้อื่น 2. การลักทรัพย์ หรือการฉ้อโกง 3. การประพฤติผิดในกาม เช่น การล่วงละเมิดทางเพศ</td><td>1. เว้นจาก..... 2. เว้นจาก..... 3. เว้นจาก.....</td></tr><tr><td>วจีสุจิต 4</td><td>1. การพูดเท็จ 2. การพูดส่อเสียดใส่ร้ายคนอื่น 3. การพูดคำหยาบคาย 4. การพูดเพ้อเจ้อหรือเรื่องไร้สาระ</td><td>1. เว้นจาก..... 2. เว้นจาก..... 3. เว้นจาก..... 4. เว้นจาก.....</td></tr><tr><td>มโนสุจิต 3</td><td>1. ความโลภ อยากได้ของผู้อื่น 2. ความมีแค้นแค้น อยากให้ผู้อื่นเป็นทุกข์ 3. ความเห็นผิด เช่น ไม่เชื่อในผลของกรรม</td><td>1. เว้นจาก..... 2. เว้นจาก..... 3. เว้นจาก.....</td></tr></table> ๒. นักเรียนร่วมกันเฉลยใบงาน ครูชี้แจงเพิ่มเติมว่า หากปฏิบัติตามกุศลกรรมบถ ๑๐ ก็จะไม่มีความสุข	สุจิต 3	อกุศลกรรมบถ 10	กุศลกรรมบถ 10	กายสุจิต 3	1. การฆ่าสัตว์ หรือการทำร้ายชีวิตผู้อื่น 2. การลักทรัพย์ หรือการฉ้อโกง 3. การประพฤติผิดในกาม เช่น การล่วงละเมิดทางเพศ	1. เว้นจาก..... 2. เว้นจาก..... 3. เว้นจาก.....	วจีสุจิต 4	1. การพูดเท็จ 2. การพูดส่อเสียดใส่ร้ายคนอื่น 3. การพูดคำหยาบคาย 4. การพูดเพ้อเจ้อหรือเรื่องไร้สาระ	1. เว้นจาก..... 2. เว้นจาก..... 3. เว้นจาก..... 4. เว้นจาก.....	มโนสุจิต 3	1. ความโลภ อยากได้ของผู้อื่น 2. ความมีแค้นแค้น อยากให้ผู้อื่นเป็นทุกข์ 3. ความเห็นผิด เช่น ไม่เชื่อในผลของกรรม	1. เว้นจาก..... 2. เว้นจาก..... 3. เว้นจาก.....	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ๑. ทำใบงาน ๒. ร่วมกันเฉลยใบงาน <table><tr><th>สุจิต 3</th><th>อกุศลกรรมบถ 10</th><th>กุศลกรรมบถ 10</th></tr><tr><td>กายสุจิต 3</td><td>1. ทำลายชีวิตคนหรือสัตว์ 2. ยึดเอาสิ่งของที่ไม่ใช่ของตน 3. ประพฤติผิดในกาม</td><td>1. เว้นจาก...<u>รักษาศีล</u>..... 2. เว้นจาก...<u>ถือเอาของที่ไม่ใช่</u>..... 3. เว้นจาก...<u>ประพฤติผิดในกาม</u>.....</td></tr><tr><td>วจีสุจิต 4</td><td>1. พูดเท็จ พูดโกหกหลอกลวง 2. พูดคำส่อเสียด พูดยุยงให้เกิดความแตกแยก 3. พูดคำหยาบ พูดคำไม่สุภาพ 4. พูดเพ้อเจ้อ ละลวโม้ไร้สาระ</td><td>1. เว้นจาก...<u>พูดจริง</u>..... 2. เว้นจาก...<u>พูดแต่สิ่งดี</u>..... 3. เว้นจาก...<u>พูดคำสุภาพ</u>..... 4. เว้นจาก...<u>พูดแต่เรื่อง</u>.....</td></tr><tr><td>มโนสุจิต 3</td><td>1. เพ่งเล็งอยากได้ของผู้อื่น 2. คิดร้าย ปองร้าย คิดเบียดเบียนผู้อื่น 3. เห็นผิดจากของจริง เช่น ไม่เชื่อฟังการแนะนำทำดีได้ผลดี ทำชั่วได้เสีย</td><td>1. ไม่โลภ...<u>พอใจในสิ่งที่ตนมี</u>..... 2. ไม่คิดร้าย...<u>เป็นเมตตา</u>..... 3. เชื่อฟัง...<u>คำแนะนำของครู</u>.....</td></tr></table>	สุจิต 3	อกุศลกรรมบถ 10	กุศลกรรมบถ 10	กายสุจิต 3	1. ทำลายชีวิตคนหรือสัตว์ 2. ยึดเอาสิ่งของที่ไม่ใช่ของตน 3. ประพฤติผิดในกาม	1. เว้นจาก... <u>รักษาศีล</u> 2. เว้นจาก... <u>ถือเอาของที่ไม่ใช่</u> 3. เว้นจาก... <u>ประพฤติผิดในกาม</u>	วจีสุจิต 4	1. พูดเท็จ พูดโกหกหลอกลวง 2. พูดคำส่อเสียด พูดยุยงให้เกิดความแตกแยก 3. พูดคำหยาบ พูดคำไม่สุภาพ 4. พูดเพ้อเจ้อ ละลวโม้ไร้สาระ	1. เว้นจาก... <u>พูดจริง</u> 2. เว้นจาก... <u>พูดแต่สิ่งดี</u> 3. เว้นจาก... <u>พูดคำสุภาพ</u> 4. เว้นจาก... <u>พูดแต่เรื่อง</u>	มโนสุจิต 3	1. เพ่งเล็งอยากได้ของผู้อื่น 2. คิดร้าย ปองร้าย คิดเบียดเบียนผู้อื่น 3. เห็นผิดจากของจริง เช่น ไม่เชื่อฟังการแนะนำทำดีได้ผลดี ทำชั่วได้เสีย	1. ไม่โลภ... <u>พอใจในสิ่งที่ตนมี</u> 2. ไม่คิดร้าย... <u>เป็นเมตตา</u> 3. เชื่อฟัง... <u>คำแนะนำของครู</u>			
สุจิต 3	อกุศลกรรมบถ 10	กุศลกรรมบถ 10																											
กายสุจิต 3	1. การฆ่าสัตว์ หรือการทำร้ายชีวิตผู้อื่น 2. การลักทรัพย์ หรือการฉ้อโกง 3. การประพฤติผิดในกาม เช่น การล่วงละเมิดทางเพศ	1. เว้นจาก..... 2. เว้นจาก..... 3. เว้นจาก.....																											
วจีสุจิต 4	1. การพูดเท็จ 2. การพูดส่อเสียดใส่ร้ายคนอื่น 3. การพูดคำหยาบคาย 4. การพูดเพ้อเจ้อหรือเรื่องไร้สาระ	1. เว้นจาก..... 2. เว้นจาก..... 3. เว้นจาก..... 4. เว้นจาก.....																											
มโนสุจิต 3	1. ความโลภ อยากได้ของผู้อื่น 2. ความมีแค้นแค้น อยากให้ผู้อื่นเป็นทุกข์ 3. ความเห็นผิด เช่น ไม่เชื่อในผลของกรรม	1. เว้นจาก..... 2. เว้นจาก..... 3. เว้นจาก.....																											
สุจิต 3	อกุศลกรรมบถ 10	กุศลกรรมบถ 10																											
กายสุจิต 3	1. ทำลายชีวิตคนหรือสัตว์ 2. ยึดเอาสิ่งของที่ไม่ใช่ของตน 3. ประพฤติผิดในกาม	1. เว้นจาก... <u>รักษาศีล</u> 2. เว้นจาก... <u>ถือเอาของที่ไม่ใช่</u> 3. เว้นจาก... <u>ประพฤติผิดในกาม</u>																											
วจีสุจิต 4	1. พูดเท็จ พูดโกหกหลอกลวง 2. พูดคำส่อเสียด พูดยุยงให้เกิดความแตกแยก 3. พูดคำหยาบ พูดคำไม่สุภาพ 4. พูดเพ้อเจ้อ ละลวโม้ไร้สาระ	1. เว้นจาก... <u>พูดจริง</u> 2. เว้นจาก... <u>พูดแต่สิ่งดี</u> 3. เว้นจาก... <u>พูดคำสุภาพ</u> 4. เว้นจาก... <u>พูดแต่เรื่อง</u>																											
มโนสุจิต 3	1. เพ่งเล็งอยากได้ของผู้อื่น 2. คิดร้าย ปองร้าย คิดเบียดเบียนผู้อื่น 3. เห็นผิดจากของจริง เช่น ไม่เชื่อฟังการแนะนำทำดีได้ผลดี ทำชั่วได้เสีย	1. ไม่โลภ... <u>พอใจในสิ่งที่ตนมี</u> 2. ไม่คิดร้าย... <u>เป็นเมตตา</u> 3. เชื่อฟัง... <u>คำแนะนำของครู</u>																											

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง อริยสัจ ๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูถามคำถาม - อายุตนะ ๖ มีอะไรบ้าง - หากไม่ต้องมีทุกข์เพราะการรับรู้ ผ่านอายุตนะ ๖ ต้องทำอะไร - อกุศลกรรมบถ ๑๐ มีโทษอย่างไร - หากไม่ต้องการทุกข์จากอกุศลกรรมบถ ๑๐ ต้องทำอะไร - กุศลกรรมบถ ๑๐ มีอะไรบ้าง	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. นักเรียนตอบคำถาม - ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ - เมื่อรับรู้แล้วรู้สึกไม่ชอบ ไม่พอใจ เสียใจ จึงเป็นความทุกข์ - เป็นเหตุแห่งความทุกข์ - ประพฤติตามกุศลกรรมบถ ๑๐ - ๑. กายสุจริต ๓ - เว้นจากทำลายชีวิต - เว้นจากถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ - เว้นจากประพฤติดีในกาม ๒. วจีสุจริต ๔ - เว้นจากพูดเท็จ - เว้นจากพูดส่อเสียด - เว้นจากพูดคำหยาบ - เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ ๓. มโนสุจริต ๓ - ไม่โลภคอยจ้องอยากได้ของของเขา			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง อริยสัจ ๔ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๒. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับในชั่วโมงต่อไป ๓. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๔. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตามศักยภาพของนักเรียน	- ไม่คิดร้ายเบียดเบียนเขา - เห็นชอบตามคลองธรรม			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) สื่อ PowerPoint เรื่อง อริยสัจ ๔
๒) ใบงานที่ ๕ เรื่อง อริยสัจ ๔

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชั้นงานหรือภาระงาน

- ๑) ใบงานที่ ๕ เรื่อง อริยสัจ ๔

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - อธิบายอายตนะ ๖ และอกุศลกรรมบถ ๑๐ ได้	ตรวจใบงานที่ ๕ เรื่อง อริยสัจ ๔	ใบงานที่ ๕ เรื่อง อริยสัจ ๔	ผ่านเกณฑ์ ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - วิเคราะห์ความเกี่ยวข้องของความทุกข์กับอายตนะ ๖ และความทุกข์กับอกุศลกรรมบถ ๑๐ ได้ - วิเคราะห์กุศลกรรมบถ ๑๐ ที่ใช้ป้องกันความทุกข์จากอกุศลกรรมบถ ๑๐ ได้			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นความสำคัญของการป้องกันความทุกข์ที่สาเหตุ			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) วิเคราะห์ความเกี่ยวข้องของความทุกข์กับอายตนะ ๖ และความทุกข์กับอกุศลกรรมบถ ๑๐ สามารถวิเคราะห์กุศลกรรมบถ ๑๐ ที่ใช้ป้องกันความทุกข์จากอกุศลกรรมบถ ๑๐ และเห็นความสำคัญของการป้องกันความทุกข์ที่สาเหตุ (๒.๑.๑, ๒.๑.๒, ๒.๑.๓ ๔.๑.๑)			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	สังเกตพฤติกรรมการเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน	ผ่านเกณฑ์ ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

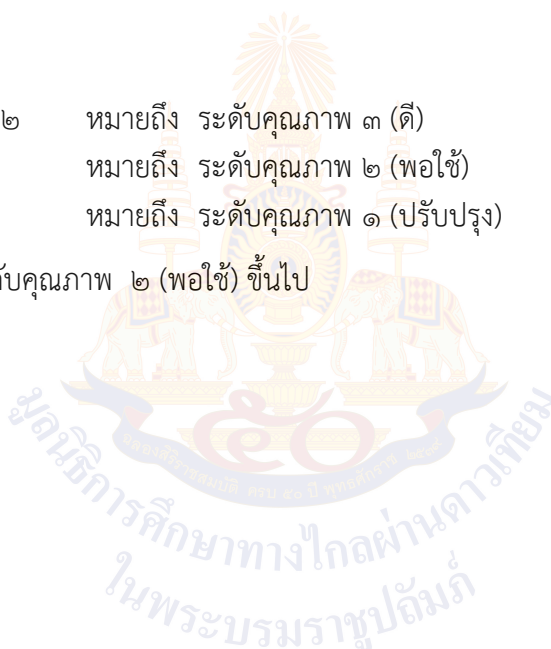
เกณฑ์การประเมิน เรื่อง อริยสัจ ๔

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
กายสุจริต ๓	นักเรียนเต็มคำตอบ ถูกต้องครบถ้วนทุกข้อ	นักเรียนเต็มคำตอบ ถูกต้อง ๒ ข้อ	นักเรียนเต็มคำตอบ ถูกต้อง ๑ ข้อ
วจีสุจริต ๔	นักเรียนเต็มคำตอบ ถูกต้องครบถ้วนทุกข้อ	นักเรียนเต็มคำตอบ ถูกต้อง ๓ ข้อ	นักเรียนเต็มคำตอบ ถูกต้อง ๑-๒ ข้อ
มโนสุจริต ๓	นักเรียนเต็มคำตอบ ถูกต้องครบถ้วนทุกข้อ	นักเรียนเต็มคำตอบ ถูกต้อง ๒ ข้อ	นักเรียนเต็มคำตอบ ถูกต้อง ๑ ข้อ

เกณฑ์การตัดสิน

- คะแนน ๑๐ – ๑๒ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)
 คะแนน ๘ – ๙ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)
 คะแนน ๖ – ๗ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบงานที่ ๕ เรื่อง อริยสัจ ๔
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง อริยสัจ ๔
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำตอบให้ครบถ้วน

สุจิริต ๓	อกุศลกรรมบถ ๑๐	กุศลกรรมบถ ๑๐
กายสุจิริต ๓	๑. ทำลายชีวิตคนหรือสัตว์ ๒. ถือนำสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ ๓. ประพฤติผิดในกาม	๑. เว้นจาก..... ๒. เว้นจาก..... ๓. เว้นจาก.....
วจีสุจิริต ๔	๑. พูดเท็จ พูดโกหกหลอกลวง ๒. พูดคำส่อเสียด พูดยุยงให้เกิดความแตกแยก ๓. พูดคำหยาบ พูดคำไม่สุภาพ ๔. พูดเพ้อเจ้อ เหลวไหลไร้สาระ	๑. เว้นจาก..... ๒. เว้นจาก..... ๓. เว้นจาก..... ๔. เว้นจาก.....
มโนสุจิริต ๓	๑. เพ่งเล็งอยากได้ของของเขา ๒. คิดร้าย ปองร้าย คิดเบียดเบียนผู้อื่น ๓. เห็นผิดจากคลองธรรม เช่น ไม่เชื่อหลักกรรมว่า ทำดีได้ผลดี ทำชั่วได้ผลชั่ว	๑. เว้นจาก..... ๒. เว้นจาก..... ๓. เว้นจาก.....

เฉลย ใบงานที่ ๕ เรื่อง อริยสัจ ๔
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง อริยสัจ ๔
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำตอบให้ครบถ้วน

สุจจริต ๓	อกุศลกรรมบถ ๑๐	กุศลกรรมบถ ๑๐
กายสุจจริต ๓	๑. ทำลายชีวิตคนหรือสัตว์ ๒. ถู้อาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ ๓. ประพฤติผิดในกาม	๑. เว้นจาก...ทำลายชีวิต..... ๒. เว้นจาก...ถู้อาของที่เขาไม่ได้ให้..... ๓. เว้นจาก...ประพฤติผิดในกาม.....
วจีสุจจริต ๔	๑. พูดเท็จ พูดโกหกหลอกลวง ๒. พูดคำส่อเสียด พูดยุยงให้เกิดความแตกแยก ๓. พูดคำหยาบ พูดคำไม่สุภาพ ๔. พูดเพ้อเจ้อ เหลวไหลไร้สาระ	๑. เว้นจาก...พูดเท็จ..... ๒. เว้นจาก...พูดส่อเสียด..... ๓. เว้นจาก...พูดคำหยาบ..... ๔. เว้นจาก...พูดเพ้อเจ้อ.....
มโนสุจจริต ๓	๑. เพ่งเล็งอยากได้ของของเขา ๒. คิดร้าย ปองร้าย คิดเบียดเบียนผู้อื่น ๓. เห็นผิดจากคลองธรรม เช่น ไม่เชื่อหลักกรรมว่า ทำดีได้ผลดี ทำชั่วได้ผลชั่ว	๑. ...ไม่โลภคอยจ้องอยากได้ของของเขา..... ๒. ...ไม่คิดเบียดเบียนเขา..... ๓. ...เห็นชอบตามคลองธรรม.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง อริยสัจ ๔ (๒)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรื่อง พระพุทธศาสนา

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑

รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑

รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด ม. ๒/๘

อธิบายธรรมคุณและข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนา แก้ปัญหาของชุมชนและสังคม

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

อริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมสำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ความจริงอันประเสริฐ คือ ความจริงเรื่องทุกข์ (สภาพที่ทนได้ยาก) เรื่องสมุทัย (เหตุให้เกิดทุกข์) เรื่องนิโรธ (ความดับทุกข์) และเรื่องมรรค (ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์)

๓. สาระการเรียนรู้

อริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมสำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ความจริงอันประเสริฐ คือ ความจริงเรื่องทุกข์ (สภาพที่ทนได้ยาก) เรื่องสมุทัย (เหตุให้เกิดทุกข์) เรื่องนิโรธ (ความดับทุกข์) และเรื่องมรรค (ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์)

ความทุกข์ ได้แก่ ความยึดมั่นในสิ่งที่ประกอบกันเป็นชีวิตนี้ว่าเป็นตัวตนของเราอย่างจริงจัง ไม่อยากให้เปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อม ไม่อยากให้ทรุดโทรม ไม่อยากตาย ทั้ง ๆ ที่แท้จริงแล้วเป็นไปไม่ได้

ประเภทของทุกข์

๑. สภาวะทุกข์ (ทุกข์ประจำวัน) ความทุกข์ที่มีอยู่ประจำชีวิต มี ๓ ประการ คือ

- ความเกิดทุกข์ หมายถึงตั้งแต่ถือกำเนิดอยู่ในครรภ์ของมารดาจนคลอดออกมาและมีชีวิตอยู่ เพราะเป็นต้นเหตุให้เกิดขราทุกข์และมรณทุกข์
- ความแก่เป็นทุกข์ หมายถึงเมื่อแก่เฒ่าลงไปเท่าไร ยิ่งมีความทุกข์มีความลำบากมากขึ้น
- ความตายเป็นทุกข์ หมายถึงเมื่อความตายมาถึง ย่อมตรอนชีวิตให้สิ้นไป

๒. ความทุกข์ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว ทั้งทางกายและทางใจ เช่น ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ เมื่อมีโรคภัยเบียดเบียน ความเศร้าโศกเสียใจ พิโรธำพวน เมื่อพลัดพรากจากคนหรือสิ่งที่รัก ความผิดหวังเมื่อไม่ได้สิ่งที่หวังที่ต้องการ ความคับแค้นใจ เมื่อประสบสิ่งที่ไม่ต้องการ

อายตนะ หมายถึง ช่องทางเชื่อมต่อหรือสื่อสารระหว่างตัวเรากับสิ่งภายนอกมี ๒ ส่วน คือ ส่วนที่อยู่ในภายในกาย เรียกว่า อายตนะภายใน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ส่วนที่อยู่ภายนอก เรียกว่า อายตนะภายนอก ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ใจที่นึกถึง

แม้ว่าอายตนะภายในของเราจะทำหน้าที่ตามธรรมชาติ แต่ถ้าไม่ได้ใส่ใจที่จะรับรู้ เราก็อาจไม่ได้รับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวเรา

ดังนั้น ในการทำหน้าที่ของประสาทสัมผัสต่าง ๆ นั้นจึงเป็นใหญ่ในการเลือกที่จะสื่อสารรับรู้สิ่งต่าง ๆ และกระบวนการทำหน้าที่ของจิตภายหลังจากจิตรับรู้ที่นำเข้าสู่ความรู้สึกเป็นสุขหรือเป็นทุกข์ เราจึงต้องตั้งสติไม่ประมาทในทุกขณะที่ต้องประสบกับสิ่งต่าง ๆ ที่เรียกว่าอายตนะภายนอก โดยต้องนึกอยู่เสมอว่า สิ่งต่าง ๆ ที่เรารับรู้นั้น ไม่ว่าจะเป็นรูปทรงสีสัน เสียง กลิ่น หรือสิ่งอื่น ๆ แท้ที่จริงแล้วไม่มีสิ่งใดที่เราจะยึดถือเอาเป็นตัวตนที่ก่อให้เกิดเป็นอารมณ์ชอบอารมณ์ชังได้เลย

จิตที่ได้รับการฝึกให้มีสติสัมปชัญญะเพิ่มพูนสมบูรณ์เท่านั้น ที่จะเป็นตัวช่วยให้มนุษย์สื่อสารรับรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างตรงมาตรงไป โดยปราศจากความหลงผิดคิดยึดติดในอารมณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังจากการทำหน้าที่ของอายตนะ

อายตนะเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างตัวเรากับสิ่งภายนอก เมื่อสิ่งภายนอกมากระทบกับประสาททั้ง ๕ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และกระทบจิตใจของเราแล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นคือการสื่อสารรับรู้และความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ ถ้าสิ่งที่มากระทบเป็นสิ่งที่เราชอบก็จะเกิดความรู้สึกชอบ พอใจ ติดใจ ยึดติด อยากได้ต่อ ๆ ไป เมื่อได้ก็มีความสุข แต่ถ้าไม่ได้ก็มีความทุกข์ เพราะผิดหวัง ในทางกลับกัน ถ้าสิ่งที่มากระทบเป็นสิ่งที่เราไม่ชอบ ไม่ปรารถนา ก็จะเกิดความรู้สึกตามมา แต่สำหรับคนที่มีการพัฒนาทางจิตจนรู้เท่าทันแล้ว การรับรู้โลกภายนอกของเขาไม่ว่าฝ่ายที่ชอบหรือฝ่ายที่ไม่ชอบจะไม่สามารถทำให้เกิดทุกข์ดังกล่าวได้เลย

สมุทัย เป็นสาเหตุแห่งความทุกข์ ความเดือดร้อนที่ผลมาจากการดำเนินชีวิตที่ผิดทำนองคลองธรรม เริ่มจากความคิดในทางชั่วร้าย ส่งผลให้เกิดการทำผิดทางกายและทางวาจา

การประพฤติดีผิดทางกาย วาจา และใจ จำแนกรายละเอียดตามลักษณะของการกระทำออกไปได้อีก ๑๐ ประการ เป็นช่องทางแห่งการกระทำที่ไม่ดีที่เรียกว่า อกุศลกรรมบถ ดังนี้

๑. กายทุจริต ๓

- ทำลายชีวิตคนหรือสัตว์
- ถือนำสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้
- ประพฤติผิดในกาม

๒. วจีทุจริต ๔

- พูดเท็จ พูดโกหกหลอกลวง
- พูดคำส่อเสียด พูดยุยงให้เกิดความแตกแยก
- พูดคำหยาบ พูดคำไม่สุภาพ
- พูดเพ้อเจ้อ เหลวไหลไร้สาระ

๓. มโนทุจริต

- เพ่งเล็งอยากได้ของของเขา
- คิดร้าย ปองร้าย คิดเบียดเบียนผู้อื่น
- เห็นผิดจากคลองธรรม เช่น ไม่เชื่อหลักกรรมว่า ทำดีได้ผลดี ทำชั่วได้ผลชั่ว

อกุศลกรรมบถทั้ง ๑๐ ประการนี้เป็นสาเหตุแห่งความทุกข์เดือดร้อน ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

สมุทัยหรือต้นเหตุแห่งทุกข์ ล้วนเป็นสิ่งที่ควรละเลิกให้ได้ คือ ต้นเหตุแห่งทุกข์ผ่านทางอายตนะ ละได้ด้วย การปฏิบัติหลักสติปัฏฐาน ๔ ส่วนอกุศลกรรมบถ ๑๐ ที่เป็นต้นเหตุแห่งทุกข์ทั้งของตัวเองและสังคม ละได้ด้วย ปฏิบัติตามหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ เมื่อมองเห็นทุกข์และต้นเหตุแห่งทุกข์พร้อมทั้งแนวปฏิบัติเพื่อบรรเทาทุกข์นั้น ๆ ชัดเจนแล้วก็หวังผลถึงนิโรธได้

นิโรธ เป็นความดับทุกข์ เมื่อความทุกข์ดับไปแล้วความสุขย่อมเกิดตามมาทันที ทุกข์กับสุขเป็นสิ่งตรงกันข้ามอยู่ด้วยกันได้ ความสุขจึงเปรียบเสมือนความสว่างที่ขับไล่ความมืดให้หมดไป
ความสุข มี ๒ ประเภท คือ

๑. ความสุขที่เกิดขึ้นจาก รูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส ที่น่ารัก น่าปรารถนา เป็นสุขที่ผู้ครองเรือนทั้งหลายปรารถนาและแสวงหากันเป็นความสุขของชาวโลกที่ไม่ยั่งยืน

๒. ความสุขทางธรรม เป็นสุขของผู้มีจิตสะอาด สงบ ผู้มีจิตเช่นนี้ไม่ว่าจะอยู่ในที่ใด ๆ ก็อยู่ได้อย่างมีความสุขไม่สะดุ้งหวาดกลัว

ความสุขทางโลกมีคุณน้อยแต่มีโทษมาก คือก่อนจะได้มาก็ลำบากในการแสวงหา ต้องอาศัยเรี่ยวแรง กำลังสติปัญญา ทรัพย์สิน ในการแสวงหาหรือแลกเปลี่ยนมาหลังจากได้มาแล้วก็ต้องลำบากในการดูแลรักษาคุ้มครอง ต้องรู้จักตั้งเป้าหมายเป็นความสุขภายในใจ เป็นความสุขภายในใจ เป็นอิสระจากการอาศัยวัตถุหรือสิ่งเสพติดภายนอก นักเรียนต้องรู้จักเป้าหมายที่เป็นความสุขภายในใจเป็นอิสระจากการอาศัยวัตถุภายนอก

มรรค คือธรรมะที่เป็นหนทางมีความสุข ความเจริญ

กุศลกรรมบถ ๑๐ เป็นทางแห่งความดีที่นำไปสู่ความสุข ความเจริญ ดังนี้

๑. กายสุจริต ๓

- เว้นจากการทำลายชีวิต
- เว้นจากถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้
- เว้นจากประพฤติดิฉินในกาม

๒. วาจาสุจริต ๔

- เว้นจากพูดเท็จ
- เว้นจากพูดส่อเสียด
- เว้นจากพูดคำหยาบ
- เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ

๓. มโนสุจริต ๓

- ไม่โลภคอยจ้องอยากได้ของของเขา
- ไม่คิดร้ายเบียดเบียนเขา
- เห็นชอบตามคลองธรรม

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- บอกความหมาย และองค์ประกอบของอริยสัจ ๔ ได้อย่างถูกต้อง

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา และเสนอแนวทางการแก้ปัญหาโดยใช้อริยสัจ ๔ ได้

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- เห็นคุณค่าของการใช้ริยสัจ ๔ เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

วิเคราะห์ความเกี่ยวข้องของความทุกข์กับอายตนะ ๖ และความทุกข์กับอกุศลกรรมบถ ๑๐ สามารถวิเคราะห์อกุศลกรรมบถ ๑๐ ที่ใช้ป้องกันความทุกข์จากอกุศลกรรมบถ ๑๐ และเห็นความสำคัญของการป้องกันความทุกข์ที่สาเหตุ (๒.๑.๑, ๒.๑.๒, ๒.๑.๓ ๔.๑.๑)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง อริยสัจ ๔ (๒)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน วิเคราะห์สถานการณ์ เชื่อมโยงกับการนำหลักอริยสัจ ๔ ไปใช้แก้ปัญหาได้ ถูกต้องและเห็นประโยชน์ของการใช้หลักอริยสัจ ๔ ชีวิตประจำวัน (๒.๑.๑, ๒.๑.๒, ๒.๑.๓ ๔.๑.๑) ด้านความรู้ บอกความหมาย องค์ประกอบ และความสำคัญของอริยสัจ ๔ ได้อย่างถูกต้อง ด้านทักษะกระบวนการ วิเคราะห์สถานการณ์ เชื่อมโยงกับการใช้หลักอริยสัจ ๔ ในการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูถามคำถาม - อายุตนเอง มีอะไรบ้าง - หากไม่ต้องมีทุกข์เพราะการรับรู้ ผ่านอายตนะ ๖ ต้องทำอะไร - อกุศลกรรมบถ ๑๐ มีโทษอย่างไร - หากไม่ต้องการทุกข์จากอกุศลกรรมบถ ๑๐ ต้องทำอย่างไร - กุศลกรรมบถ ๑๐ มีอะไรบ้าง	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. นักเรียนตอบคำถาม - ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ - เมื่อรับรู้แล้วรู้สึกไม่ชอบ ไม่พอใจ เสียใจจึงเป็นความทุกข์ - เป็นเหตุแห่งความทุกข์ - ประพัตตามกุศลกรรมบถ ๑๐ ๒. วิจัยสุจริต ๔ - เว้นจากพูดเท็จ - เว้นจากพูดส่อเสียด - เว้นจากพูดคำหยาบ - เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ ๓. มโนสุจริต ๓ - ไม่โลภคอยจ้องอยากได้ของของเขา	- สื่อ PowerPoint เรื่อง อริยสัจ ๔	-	ตรวจใบงานที่ ๖ เรื่อง อริยสัจ ๔ / ใบงานที่ ๖ เรื่อง อริยสัจ ๔ สังเกตพฤติกรรม การเรียน/แบบสังเกตพฤติกรรม การเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง อริยสัจ ๔ (๒)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)		
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน					
ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม เห็นประโยชน์ของการนำหลักอริยสัจ ๔ ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้		- ไม่คิดร้ายเบียดเบียนเขา - เห็นชอบตามคลองธรรม					
	ขั้นสอน (๒๕ นาที) ๑. ครูชี้แจงว่าเรื่องที่เรียนในวันนี้เป็นหลักธรรมสำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนาเรียกว่า อริยสัจ ๔ เป็นความจริงอันประเสริฐที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ เป็นหนทางดับทุกข์ ๒. ครูเขียนตาราง ดังนี้ <table><tr><th>ผล</th><th>เหตุ</th></tr><tr><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table> ให้นักเรียนนำคำ ๔ คำไปเติมในตาราง ๑. สาเหตุแห่งทุกข์ ๒. ความทุกข์ ๓. ความดับทุกข์	ผล				เหตุ	
ผล	เหตุ						

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง อริยสัจ ๔ (๒)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)												
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน															
	๔. วิธีการดับทุกข์ ครูเฉลย <table><tr><th>ผล</th><th>เหตุ</th></tr><tr><td>ความทุกข์</td><td>สาเหตุแห่งทุกข์</td></tr><tr><td>ความดับทุกข์</td><td>วิธีการดับทุกข์</td></tr></table> ครูชี้แจงว่า เมื่อมีสาเหตุจึงเกิดความทุกข์ เมื่อปฏิบัติตามวิธีการดับทุกข์ ความทุกข์ก็จะดับไป ๓. ครูนำคำว่า ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มาใส่ในตาราง <table><tr><th>ผล</th><th>เหตุ</th></tr><tr><td>ทุกข์</td><td>สมุทัย</td></tr><tr><td>นิโรธ</td><td>มรรค</td></tr></table>	ผล	เหตุ	ความทุกข์	สาเหตุแห่งทุกข์	ความดับทุกข์	วิธีการดับทุกข์	ผล	เหตุ	ทุกข์	สมุทัย	นิโรธ	มรรค	๓. อธิบายคำในตาราง - ทุกข์ ความทุกข์ - สมุทัย สาเหตุแห่งทุกข์ - นิโรธ ความดับทุกข์ - มรรค วิธีการดับทุกข์			
ผล	เหตุ																
ความทุกข์	สาเหตุแห่งทุกข์																
ความดับทุกข์	วิธีการดับทุกข์																
ผล	เหตุ																
ทุกข์	สมุทัย																
นิโรธ	มรรค																

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง อริยสัจ ๔ (๒)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๔. ครูถามคำถามนักเรียนว่า ๔.๑ สมุทัยคืออะไร ๔.๒ ทุกข์คืออะไร ๔.๓ มรรคคืออะไร ๔.๔ นิโรธคืออะไร ๕. ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า พระพุทธเจ้าเรียงลำดับอริยสัจ ๔ ว่า ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค พระองค์ใช้ผลขึ้นก่อนเพื่ออธิบายว่าผลเกิดจากสาเหตุหากไม่ต้องการได้รับผลคือความทุกข์ ต้องละเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์คือสมุทัย หากติดตามผลที่เกิดขึ้นคือดับทุกข์หรือหมดทุกข์ให้ใช้วิธีการดับทุกข์คือมรรค	๔. ตอบคำถาม ๔.๑ สมุทัย คือ สาเหตุแห่งทุกข์ ๔.๒ ทุกข์ คือ ผลที่เกิดจากสมุทัยคือความทุกข์ ๔.๓ มรรค คือ สาเหตุของความดับทุกข์ ๔.๔ นิโรธ คือ ผลที่เกิดจากมรรคคือความทุกข์ ๕. ตั้งใจฟังครูอธิบาย			
	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ๑. แบ่งนักเรียนเป็น ๕ กลุ่ม ร่วมกันทำใบงานวิเคราะห์สถานการณ์ที่กำหนดให้ ตามหลักอริยสัจ ๔ - นักเรียนเสียใจและโกรธที่ถูกเพื่อนสนิทพุดถึงในทางที่ไม่ดี - นักเรียนกลับบ้านเย็นมาก วันนี้มีการบ้านหลายอย่างและพรุ่งนี้ต้องสอบด้วย นักเรียนเครียดและกังวล	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ๑. ทำใบงานวิเคราะห์สถานการณ์ที่กำหนดให้ตามหลักอริยสัจ ๔			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง อริยสัจ ๔ (๒)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	มาก นักเรียนจะอย่างไรในเย็นนี้ที่อีกไม่นานก็ต้องเข้านอนแล้ว - นักเรียนถูกพ่อแม่ดู เพราะพ่อแม่ไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่นักเรียนทำ - ตอนเช้าวันนี้แม่บอกว่าจะทำอาหารที่นักเรียนชอบ ให้รับประทานในมือเย็นแต่พอถึงมือเย็น แม่เปลี่ยนรายการอาหารเป็นอาหารที่นักเรียนไม่ชอบ นักเรียนหงุดหงิด อารมณ์เสีย เพราะผิดหวัง - นักเรียนอิจฉาเพื่อนที่ได้รับรางวัลแข่งขันแต่งกลอน เพราะนักเรียนก็แต่งกลอนเก่ง แต่วันแข่งขันนักเรียนป่วย จึงพลาดโอกาสเข้าแข่งขัน ๒. ให้นักเรียนเฉลย ครูอธิบายเพิ่มเติม ดังนี้ - นักเรียนเสียใจและโกรธที่ถูกเพื่อนสนิทพูดถึงในทางที่ไม่ดี	- ทุกข์ : นักเรียนรู้สึกเสียใจและโกรธ เพราะถูกเพื่อนสนิทพูดถึงในทางที่ไม่ดี สมมุติ : ความคาดหวังว่าคนที่เพื่อนสนิทจะปฏิบัติกับเราดีเสมอ ความยึดมั่นในความรู้สึกและความสัมพันธ์ นิโรธ : ปล่อยวางความคาดหวังและความยึดติดในคำพูดของคนอื่น ให้อภัย ความทุกข์นั้นจะ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง อริยสัจ ๔ (๒)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	- นักเรียนกลับบ้านเย็นมาก วันนี้มีการบ้านหลายอย่างและพรุ่งนี้ต้องสอบด้วย นักเรียนเครียดและกังวลมาก นักเรียนจะทำไมในเย็นนี้ที่อีกไม่นานก็ต้องเข้านอนแล้ว - นักเรียนถูกพ่อแม่ดู เพราะพ่อแม่ไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่นักเรียนทำ	สามารถดับไปได้ มรรค : การมีสติและรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง ไม่ปล่อยให้ความโกรธควบคุมจิตใจ - ทุกข์ : นักเรียนรู้สึกเครียดและกังวล นี่เป็นสภาวะของความทุกข์ที่เกิดจากการไม่สามารถจัดการทุกอย่างได้ทัน สมุทัย : เหตุของความเครียดและกังวลมาจากความคาดหวังของตนเอง เป็นสาเหตุของความทุกข์ นิโรธ : ปล่อยวาง ยอมรับว่าตนเองอาจทำได้เท่าที่ทำได้ในเวลาที่มี จัดลำดับความสำคัญในสิ่งที่จำเป็นต้องทำก่อน มรรค : จัดลำดับความสำคัญในงานที่ต้องทำก่อน มีสมาธิในขณะที่ทำงาน ไม่ปล่อยใจไปกังวลกับอนาคต - ทุกข์ : นักเรียนรู้สึกเสียใจหรืออึดอัดใจจากการถูกดูเนื่องจากความขัดแย้งกับพ่อแม่			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง อริยสัจ ๔ (๒)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	- ตอนเช้าวันนี้แม่บอกว่าจะทำอาหารที่นักเรียนชอบ ให้รับประทานในมือเย็นแต่พอถึงมือเย็น แม่เปลี่ยนรายการอาหารเป็นอาหารที่นักเรียนไม่ชอบ นักเรียน หงุดหงิด อารมณ์เสีย เพราะผิดหวัง	สมมุติ : ความขัดแย้งระหว่างความคิดของนักเรียนกับพ่อแม่ นิโรค : การยอมรับความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน และการพยายามหาวิธีพูดคุยเพื่อทำความเข้าใจ มรรค : การพูดคุยด้วยถ้อยคำที่สุภาพและนุ่มนวล ความตั้งใจในการเข้าใจมุมมองของพ่อแม่ - ทุกข์ : ความรู้สึกหงุดหงิดและอารมณ์เสียจากการที่อาหารไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง สมมุติ : ความคาดหวังว่ามือเย็นจะได้ทานอาหารที่ชอบ แต่เมื่อแม่เปลี่ยนรายการอาหารจึงผิดหวัง น้อยใจ นิโรค : ปลดปล่อยความคาดหวังและยอมรับว่าอาหารมื้อนี้ที่ไม่เป็นไปตามหวัง มองพยายามของแม่ที่ทำอาหาร มรรค : การเข้าใจว่าความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นได้เสมอ การควบคุมอารมณ์ไม่ให้ความหงุดหงิดครอบงำ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง อริยสัจ ๔ (๒)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	- นักเรียนอิจฉาเพื่อนที่ได้รับรางวัลแข่งขันแต่งกลอน เพราะนักเรียนก็แต่งกลอนเก่ง แต่วันแข่งขันนักเรียนป่วย จึงพลาดโอกาสเข้าแข่งขัน	- ทุกข์ : นักเรียนรู้สึกอิจฉา เสียใจ และ หงุดหงิดที่ไม่ได้เข้าร่วมแข่งขันและพลาดโอกาส ในการได้รับรางวัล สมุทัย : ความยึดติดในความต้องการได้รับ รางวัลและความสำเร็จ ความรู้สึกเปรียบเทียบ ตนเองกับเพื่อน นิโรธ : ปล่อยวางความยึดมั่นในผลลัพธ์และ ยอมรับว่ามีสิ่งที่ควบคุมไม่ได้ เช่น การเจ็บป่วย มรรค : มองเห็นความจริงว่าการป่วยเป็นสิ่งที่ หลีกเลี่ยงไม่ได้ และยังมีโอกาสอื่นในอนาคต			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ครูสนทนา ๑. อริยสัจ ๔ คืออะไร ๒. อริยสัจ ๔ ประกอบด้วยอะไรบ้าง และหมายถึงอะไร	ขั้นสรุป (๕ นาที) สนทนากับครู ๑. เป็นหลักธรรมสำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา เรียกว่า อริยสัจ ๔ เป็นความจริงอันประเสริฐที่ พระพุทธเจ้าตรัสรู้ เป็นหนทางดับทุกข์ ๒. - ทุกข์ ความทุกข์ - สมุทัย สาเหตุแห่งทุกข์ - นิโรธ ความดับทุกข์			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง อริยสัจ ๔ (๒)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๓. ปฏิบัติตามหลักอริยสัจ ๔ ทำให้พ้นทุกข์อย่างไร ๔. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับใน ชั่วโมงต่อไป ๕. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม ประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๖. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตาม ศักยภาพของนักเรียน	- มรรค วิธีการดับทุกข์ ๓. แก้ปัญหาความทุกข์ที่สาเหตุ และใช้วิธีที่ เหมาะสม			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) สื่อ PowerPoint เรื่อง อริยสัจ ๔
- ๒) ใบงานที่ ๖ เรื่อง อริยสัจ ๔

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑) ใบงานที่ ๖ เรื่อง อริยสัจ ๔

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - บอกความหมาย และองค์ประกอบของอริยสัจ ๔ ได้อย่างถูกต้อง	ตรวจใบงานที่ ๖ เรื่อง อริยสัจ ๔	ใบงานที่ ๖ เรื่อง อริยสัจ ๔	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา และเสนอแนวทางการแก้ปัญหา โดยใช้อริยสัจ ๔ ได้			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นคุณค่าของการใช้อริยสัจ ๔ เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) วิเคราะห์ความเกี่ยวข้องของความรู้ทุกขั้วกับอายตนะ ๖ และความรู้ทุกขั้วกับอภิสถาปนา ๑๐ สามารถวิเคราะห์อภิสถาปนา ๑๐ ที่ใช้ป้องกันความทุกข์จากอภิสถาปนา ๑๐ และเห็นความสำคัญของการป้องกันความทุกข์ที่สาเหตุ (๒.๑.๑, ๒.๑.๒, ๒.๑.๓ ๔.๑.๑)			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	สังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้	แบบสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง อริยสัจ ๔ (๒)

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. นักเรียนเสียใจและโกรธที่ถูกเพื่อน สนิหพูดถึงในทางที่ไม่ดี	อธิบายได้ถูกต้อง มี การขยายความให้ม ความเข้าใจได้อย่าง ชัดเจน ๔ ประเด็น	อธิบายได้ถูกต้อง มี การขยายความให้ม ความเข้าใจ ได้อย่าง ชัดเจน ๓ ประเด็น	อธิบายได้ถูกต้อง มี การขยายความให้ม ความเข้าใจ ได้อย่าง ชัดเจน ๒ ประเด็น อธิบาย
๒. นักเรียนกลับบ้านเย็นมาก วันนี้มี การบ้านหลายอย่างและพรุ่งนี้ต้องสอบ ด้วย นักเรียนเครียดและกังวลมาก นักเรียนจะทำไมอย่างใดในเย็นนี้ที่อีกไม่ นานก็ต้องเข้านอนแล้ว			
๓. นักเรียนถูกพ่อแม่ดู เพราะพ่อแม่ไม่ เห็นด้วยกับสิ่งที่นักเรียนทำ			
๔. ตอนเช้าวันนี้แม่บอกว่าจะทำอาหาร ที่นักเรียนชอบให้รับประทานในมือเย็น แต่พอถึงมือเย็น แม่เปลี่ยนรายการ อาหารเป็นอาหารที่นักเรียนไม่ชอบ นักเรียนหงุดหงิด อารมณ์เสีย เพราะ ผิดหวัง			
๕. นักเรียนอิจฉาเพื่อนที่ได้รับรางวัล แข่งขันแต่งกลอน เพราะนักเรียนก็แต่ง กลอนเก่ง แต่วันแข่งขันนักเรียนป่วยจึง พลาดโอกาสเข้าแข่งขัน			

เกณฑ์การตัดสิน

- คะแนน ๑๖ – ๒๐ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)
- คะแนน ๘ – ๑๕ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)
- คะแนน ๑ – ๗ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบงานที่ ๖ เรื่อง อริยสัจ ๔
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง อริยสัจ ๔ (๒)
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามให้ถูกต้อง

๑. นักเรียนเสียใจและโกรธที่ถูกเพื่อนสนิทพุดถึงในทางที่ไม่ดี

.....

.....

.....

๒. นักเรียนกลับบ้านเย็นมาก วันนี้มีการบ้านหลายอย่างและพรุ่งนี้ต้องสอบด้วย นักเรียนเครียดและกังวลมาก นักเรียนจะอย่างไรในเย็นนี้ที่อีกไม่นานก็ต้องเข้านอนแล้ว

.....

.....

.....

๓. นักเรียนถูกพ่อแม่ดุ เพราะพ่อแม่ไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่นักเรียนทำ

.....

.....

.....

๔. ตอนเช้าวันนี้แม่บอกว่าจะทำอาหารที่นักเรียนชอบให้รับประทานในมื้อเย็นแต่พอถึงมื้อเย็น แม่เปลี่ยนรายการอาหารเป็นอาหารที่นักเรียนไม่ชอบ นักเรียนหงุดหงิด อารมณ์เสีย เพราะผิดหวัง

.....

.....

.....

๕. นักเรียนอิจฉาเพื่อนที่ได้รับรางวัลแข่งขันแต่งกลอน เพราะนักเรียนก็แต่งกลอนเก่ง แต่วันแข่งขันนักเรียนป่วยจึงพลาดโอกาสเข้าแข่งขัน

.....

.....

.....

เฉลย ใบงานที่ ๖ เรื่อง อริยสัจ ๔
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง อริยสัจ ๔ (๒)
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามให้ถูกต้อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามให้ถูกต้อง

๑. นักเรียนเสียใจและโกรธที่ถูกเพื่อนสนิทพุดถึงในทางที่ไม่ดี

...ทุกข์...นักเรียนรู้สึกเสียใจและโกรธ เพราะถูกเพื่อนสนิทพุดถึงในทางที่ไม่ดี.....

...สมมุติ...ความคาดหวังว่าคนที่เพื่อนสนิทจะปฏิบัติกับเราดีเสมอ ความยึดมั่นในความรู้สึกและความสัมพันธ์.....

...นิโรธ...ปล่อยวางความคาดหวังและความยึดติดในคำพูดของคนอื่น ให้อภัย ความทุกข์นั้นจะสามารถดับไปได้.....

...มรรค...การมีสติและรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง ไม่ปล่อยให้ความโกรธควบคุมจิตใจ.....

๒. นักเรียนกลับบ้านเย็นมาก วันนี้มีการบ้านหลายอย่างและพรุ่งนี้ต้องสอบด้วย นักเรียนเครียดและกังวลมาก นักเรียนจะอย่างไรในเย็นนี้ที่อีกไม่นานก็ต้องเข้านอนแล้ว

...ทุกข์...นักเรียนรู้สึกเครียดและกังวล นี่เป็นสภาวะของความทุกข์ที่เกิดจากการไม่สามารถจัดการทุกอย่างได้ทัน.....

...สมมุติ...เหตุของความเครียดและกังวลมาจากความคาดหวังของตนเอง เป็นสาเหตุของความทุกข์.....

...นิโรธ...ปล่อยวาง ยอมรับว่าตนเองอาจทำได้เท่าที่ทำได้ในเวลาที่มี จัดลำดับความสำคัญในสิ่งที่จำเป็นต้องทำก่อน.....

...มรรค...จัดลำดับความสำคัญในสิ่งที่ต้องทำก่อน มีสมาธิในขณะที่ทำงาน ไม่ปล่อยใจไปกังวลกับอนาคต.....

๓. นักเรียนถูกพ่อแม่ดู เพราะพ่อแม่ไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่นักเรียนทำ

...ทุกข์...นักเรียนรู้สึกเสียใจหรืออึดอัดใจจากการถูกดูเนื่องจากความขัดแย้งกับพ่อแม่.....

...สมมุติ...ความขัดแย้งระหว่างความคิดของนักเรียนกับพ่อแม่.....

...นิโรธ...การยอมรับความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน และการพยายามหาวิธีพูดคุยเพื่อทำความเข้าใจ.....

...มรรค...การพูดคุยด้วยถ้อยคำที่สุภาพและนุ่มนวล ความตั้งใจในการเข้าใจมุมมองของพ่อแม่.....

๔. ตอนเช้าวันนี้แม่บอกว่าจะทำอาหารที่นักเรียนชอบให้รับประทานในมื้อเย็นแต่พอถึงมื้อเย็น แม่เปลี่ยนรายการอาหารเป็นอาหารที่นักเรียนไม่ชอบ นักเรียนหงุดหงิด อารมณ์เสีย เพราะผิดหวัง

...ทุกข์...ความรู้สึกหงุดหงิดและอารมณ์เสียจากการที่อาหารไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง.....

...สมมุติ...ความคาดหวังว่ามื้อเย็นจะได้ทานอาหารที่ชอบ แต่เมื่อแม่เปลี่ยนรายการอาหาร จึงผิดหวัง น้อยใจ.....

...นิโรธ...ปล่อยวางความคาดหวังและยอมรับว่าอาหารมื้อนี้ที่ไม่เป็นไปตามหวัง มองพยายามของแม่ที่ทำอาหาร.....

...มรรค...การเข้าใจว่าความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นได้เสมอ การควบคุมอารมณ์ไม่ให้ความหงุดหงิดครอบงำ.....

๕. นักเรียนอิจฉาเพื่อนที่ได้รับรางวัลแข่งขันแต่งกลอน เพราะนักเรียนก็แต่งกลอนเก่ง แต่วันแข่งขันนักเรียนป่วยจึงพลาดโอกาสเข้าแข่งขัน

...ทุกข์...นักเรียนรู้สึกอิจฉา เสียใจ และหงุดหงิดที่ไม่ได้เข้าร่วมแข่งขันและพลาดโอกาสในการได้รับรางวัล.....

...สมมุติ...ความยึดติดในความต้องการได้รับรางวัลและความสำเร็จ ความรู้สึกเปรียบเทียบตนเองกับเพื่อน.....

...นิโรธ...ปล่อยวางความยึดมั่นในผลลัพธ์และยอมรับว่ามีสิ่งที่ไม่สามารถควบคุมไม่ได้ เช่น การเจ็บป่วย.....

...มรรค...มองเห็นความจริงว่าการป่วยเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และยังมีโอกาสอื่นในอนาคต.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง ชาตก พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง		
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	เรื่อง พระพุทธศาสนา	
รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑	รายวิชา สังคมศึกษา ๓	กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	เวลา ๕๐ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

- มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- ตัวชี้วัด ม. ๒/๖ วิเคราะห์และประพจน์ติดตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาตก เรื่องเล่า และศาสนิกชนอย่างตามที่กำหนด

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

๑. ข้อคิดจากชาตกเรื่อง มิตตวันทุกชาตก คือ การขาดสติปล่อยให้ความโลภ ความหลงเข้าครอบงำ ทำให้เห็นผิดเป็นชอบ และตกอยู่ในความทุกข์ หากมีสติในการใช้ชีวิตย่อมไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน

๒. ข้อคิดจากชาตกเรื่อง ราโชวาทชาตก คือ ความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม การฟังผู้อื่นและการเปิดใจรับฟังคำแนะนำ รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง และมีความยุติธรรมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม

๓. แบบอย่างในการดำเนินชีวิตจากการศึกษาประวัติพระสารีบุตร คือ การแสวงหาความจริงด้วยปัญญา ความอ่อนน้อมถ่อมตน การรับฟังและเคารพผู้อื่น ความอดทน และการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

๔. แบบอย่างในการดำเนินชีวิตจากการศึกษาประวัติพระโมคคัลลานะ คือ ความกล้าหาญในการแสวงหาความจริง ความเพียรพยายาม และมีความเมตตาต่อผู้อื่น

๕. แบบอย่างในการดำเนินชีวิตจากการศึกษาประวัตินางอุชชตรา คือ ความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ ใช้ปัญญาในการเข้าใจธรรมะ มีความซื่อสัตย์ ความกตัญญู และการแบ่งปันความรู้เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น

๖. แบบอย่างในการดำเนินชีวิตจากการศึกษาประวัติพระเจ้าพิมพิสาร คือ มีความศรัทธาและเคารพในพระธรรมคำสอน มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และมีการทำนุบำรุงศาสนาอยู่เสมอ

๗. แบบอย่างในการดำเนินชีวิตจากการศึกษาพระราชประวัติ พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท) คือ ทรงปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด หากพุทธศาสนิกชนทุกคนปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด ตนเองและสังคมย่อมสงบสุข

๘. แบบอย่างในการดำเนินชีวิตจากการศึกษาพระราชประวัติ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส คือ ทรงเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนที่ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ใฝ่รู้ใฝ่เรียน หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ

๓. สารการเรียนรู้

๑. ชาตก

๑.๑ มิตตวินทุกชาตก มิตตวินทุกะชอบทำร้ายบิดา มารดาของตน วันหนึ่งมิตตวินทุกะตัดสินใจหนีออกจากบ้านไปลงเรือ และเรือประสบเหตุทางทะเล คนบนเรือจับฉลากหาตัวกาลกิณี ซึ่งมีตตวินทุกะจับได้ ๓ ครั้ง ทำให้ต้องลงจากเรือ ลอยแพในทะเล ระหว่างทางได้พบกับหญิงสาวซึ่งเป็นเปรตบนเกาะมิตตวินทุกะไม่รู้ว่าเป็นเปรตก็เสพสุขกับพวกนาง และเดินทางต่อไปเจอเกาะที่มีเปรตอยู่มากมายแต่มิตตวินทุกะกับมองไม่เห็นจึงได้ใช้ชีวิตอย่างสนุกสนานกับเปรตเหล่านั้น จนไปถึงเมืองหนึ่งมิตตวินทุกะเห็นสัตว์นรกที่เคยทำร้ายร่างกายมารดาของตน ที่ศีรษะมีงจักรกรดหมุน แต่มิตตวินทุกะเห็นเป็นดอกบัว จึงขอดอกบัวมา กงจักรมาอยู่บนหัวของมิตตวินทุกะเขาทรมาณเป็นอย่างมาก

ข้อคิด : การขาดสติปล่อยให้ความโลภ ความหลงเข้าครอบงำ ทำให้เห็นผิดเป็นชอบ และตกอยู่ในความทุกข์ หากมีสติในการใช้ชีวิตย่อมไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน

๑.๒ ราชีวาทชาตก พระเจ้าพรหมทัต ทรงปกครองเมืองโดยธรรม พระองค์ทรงต้องการทราบว่าการปกครองของพระองค์มีผลต่อความเป็นอยู่ของราษฎรอย่างไรบ้าง จึงปลอมตัว แต่ไม่ว่าจะไปที่ไหนก็มีแต่ยกย่อง จึงไปยังอาศรมฤาษี ฤาษีออกมาต้อนรับด้วยผลไทรสุก พระราชาทรงรับมาและบอกว่าผลไทรสุกหวานมาก ฤาษีจึงบอกว่าคงเพราะพระราชาปกครองเมืองโดยธรรม พระราชาจึงทดลองคำถามของฤาษีไม่ปกครองเมืองเหมือนเก่า และกลับมาหาฤาษีอีกครั้ง คราวนี้ผลไทรสุกก็น่าขมจนต้องคายทิ้ง พระฤาษีจึงบอกว่าเพราะ พระราชาไม่ปกครองเมืองโดยธรรมแน่แท้ ฤาษีจึงให้ข้อคิดว่าเหมือนฝูงโคว่ายน้ำ จำฝูงว่ายคดโค้ง ทั้งฝูงก็คดโค้งไปด้วย จำฝูงว่ายตรง ทั้งฝูงก็ตรง

ข้อคิด : ความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม การฟังผู้อื่นและการเปิดใจรับฟังคำแนะนำ รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง และมีความยุติธรรมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

๒. พุทธสาวก พุทธสาวิกา

๒.๑ พระสารีบุตร เป็นพระอัครสาวกเบื้องขวาของพระพุทธเจ้า เกิดในตระกูลพราหมณ์ชื่ออุปติสสะ ท่านมีปัญญาเป็นเลิศและเป็นที่ปรึกษาของพระพุทธเจ้า หลังจากฟังธรรมจากพระอัสสชิเถระ ท่านได้ตัดสินใจบวชและบรรลุพระอรหันต์ ท่านมีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจนถึงมรณภาพ

แบบอย่างในการดำเนินชีวิต : การแสวงหาความจริงด้วยปัญญา ความอ่อนน้อมถ่อมตน การรับฟังและเคารพผู้อื่น ความอดทน และการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

๒.๒ พระโมคคัลลานะ เป็นพระอัครสาวกเบื้องซ้ายของพระพุทธเจ้า เดิมชื่อว่า “โกลิตะ” เกิดในตระกูลพราหมณ์ที่มั่งคั่งในแคว้นมคธ ท่านเป็นเพื่อนสนิทกับพระสารีบุตร และทั้งสองได้แสวงหาความจริงร่วมกัน หลังจากพบพระอัสสชิเถระและฟังธรรมจากท่าน พระโมคคัลลานะจึงบวชในพระพุทธศาสนา พระโมคคัลลานะมีความเชี่ยวชาญในทางฤทธิ์และเป็นเลิศในด้านอภิปัญญา (ความรู้พิเศษ) ได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าให้เป็นผู้เลิศในด้านฤทธิ์ ท่านมีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่ธรรมะและช่วยเหลือเหล่าพุทธศาสนิกชน

แบบอย่างในการดำเนินชีวิต : ความกล้าหาญในการแสวงหาความจริง ความเพียรพยายาม และมีความเมตตาต่อผู้อื่น

๒.๓ นางขุชชุตรา เป็นหญิงรับใช้ในวังของพระนางสามาวดี เธอเป็นผู้มีปัญญาและความขยันขันแข็ง แม้จะมีอุปนิสัยหลังค่อม แต่ก็มีจิตใจมุ่งมั่นในการแสวงหาธรรม นางได้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าและเกิดดวงตาเห็นธรรมจนบรรลุเป็นพระโสดาบัน นางขุชชุตรา มีบทบาทสำคัญในการนำพระธรรมคำสอนมาเผยแผ่ให้กับพระนางสามาวดีและเหล่าข้าราชการในวัง นับว่าเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการเผยแผ่พระธรรมในสังคมของผู้หญิง

แบบอย่างในการดำเนินชีวิต : ความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ ใช้ปัญญาในการเข้าใจธรรมะ มีความซื่อสัตย์ ความกตัญญู และการแบ่งปันความรู้เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น

๒.๔ พระเจ้าพิมพิสารเป็นกษัตริย์แห่งแคว้นมคธในอินเดีย ทรงครองราชย์ในช่วงที่พระพุทธเจ้ายังมีพระชนม์ชีพ พระองค์เป็นผู้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาและเป็นพระมหากษัตริย์องค์แรกที่ถวายการอุปถัมภ์แก่พระพุทธเจ้า หลังจากได้ฟังธรรม พระเจ้าพิมพิสารทรงบรรลุโสดาปัตติผลและทรงเป็นองค์อุปถัมภ์สำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระเจ้าพิมพิสารมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการสร้างวัดเวฬุวัน ซึ่งเป็นวัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนา และทรงเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองที่มีธรรมาภิบาล

แบบอย่างในการดำเนินชีวิต : มีความศรัทธาและเคารพในพระธรรมคำสอน มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และมีการทำนุบำรุงศาสนาอยู่เสมอ

๓. ชาวพุทธตัวอย่าง

๓.๑ พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท) ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ที่ ๖ แห่งราชวงศ์สุโขทัย ขณะเป็นพระมหาอุปราชได้ทรงพระราชนิพนธ์เตฏมิกถาหรือไตรภูมิพระร่วงขึ้นใน พ.ศ.๑๘๘๘ โดยทรงมีจุดมุ่งหมายที่จะสอนคนให้ประพฤติดีตามแนวคำสอนของพระพุทธศาสนา มีการพรรณนาสภาพของอบายภูมิอย่างน่าสะพรึงกลัว พรรณนาความรื่นรมย์ในสุคติภูมิ และชี้ให้เห็นถึงการกระทำเป็นสาเหตุให้สัตว์โลกทั้งหลายไปเกิดในภูมิเหล่านั้นตามกฎแห่งกรรม พระองค์ทรงศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ทรงสั่งสอนศีลธรรมแก่ประชาชนด้วยพระองค์เอง และทรงนิมนต์พระสงฆ์เข้าไปเรียนพระไตรปิฎกในพระราชมณเฑียร ทรงสร้างพระมหาธาตุบรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่อัญเชิญมาจากลังกา พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท) เป็นกษัตริย์ไทยพระองค์แรกที่ผนวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เมื่อดำรงอยู่ในสมณเพศ ทรงปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด ทรงปรารถนาพระโพธิญาณ ทรงมีพระทัยแน่วแน่ว่าจะเข้าถึงจุดหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนามาตั้งแต่ยังเป็นคฤหัสถ์ เห็นได้จากการศึกษาพระพุทธศาสนาด้วยพระวิริยะอุตสาหะ ทรงมีพระปรีชารอบรู้แตกฉานในพระไตรปิฎก โปรดให้สร้างพระพุทธชินราช ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่ “วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก”

แบบอย่างในการดำเนินชีวิต : ทรงปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด หากพุทธศาสนิกชนทุกคนปฏิบัติตนตามคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด ตนเองและสังคมย่อมสงบสุข

๓.๒ สมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเป็นสมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ ๑๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นพระโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ เมื่อพระชนมายุ ได้ ๑๔ พรรษา ทรงบรรพชาเป็นสามเณร พระชนมายุ ๑๘ พรรษาทรงลาสิกขาเพื่อรับราชการ ขณะเดียวกันก็ได้ศึกษาพระปริยัติธรรมไปด้วย ปีพ.ศ. ๒๔๒๓ พระชนมายุครบผนวชจึงได้กราบทูลลาออกจากราชการ เพื่อผนวช ทรงดำเนินการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้น ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงจัดให้มีโรงเรียนในวัดทั่วราชอาณาจักร เพื่อกุลบุตรจะได้ศึกษาเล่าเรียนตามพระราโชบายการปฏิรูปการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า

แบบอย่างในการดำเนินชีวิต : สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนที่ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ใฝ่รู้ใฝ่เรียน หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- เล่าเรื่องย่อของชาดกและประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่างได้

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- วิเคราะห์ข้อคิดจากการศึกษาชาตก และแนวทางการปฏิบัติตนจากการศึกษาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- เห็นประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามข้อคิดที่ได้จากการศึกษาชาตก และแนวทางการปฏิบัติตนจากการศึกษาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

วิเคราะห์ข้อคิด และเห็นประโยชน์จากการศึกษาชาตก และแนวทางการปฏิบัติตนจากการศึกษาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง (๑.๓.๑, ๑.๑.๔, ๒.๑.๒, ๒.๑.๓, ๔.๒.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง ชาดก พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน - วิเคราะห์ข้อคิด และเห็นประโยชน์จากการศึกษาชาดก และแนวทางการปฏิบัติตนจากการศึกษาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง (๑.๓.๑, ๑.๑.๔, ๒.๑.๒, ๒.๑.๓, ๔.๒.๒) ด้านความรู้ - เล่าเรื่องย่อของชาดก และประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่างได้	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. สอนความหมายของคำว่าชาดก พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง ๒. ชี้แจงให้นักเรียนว่านักเรียนชั้น ม.๒ เรียน ๒.๑ ชาดก - มิตตวินทุกชาดก	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. นักเรียนสนทนาร่วมกับครู - ชาดก หมายถึง เรื่องราวหรือชีวประวัติในอดีตชาติของพระพุทธเจ้า - พุทธสาวก หมายถึง ผู้ที่นับถือพระพุทธเจ้า ผู้ฟังและปฏิบัติ ตามคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เป็นเพศชาย - พุทธสาวก หมายถึง ผู้ที่นับถือพระพุทธเจ้า ผู้ฟังและปฏิบัติ ตามคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เป็นเพศหญิง - ชาวพุทธตัวอย่าง หมายถึง เป็นชาวพุทธที่มีชีวิตอยู่สมัยหลังจากที่พระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานแล้วจนถึงสมัยปัจจุบัน ๒. ฟังครูชี้แจงอย่างตั้งใจ	- สื่อ PowerPoint เรื่อง ชาดก พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง	-	- ตรวจใบงานที่ ๗ เรื่องแนวทางการปฏิบัติตน/ใบงานที่ ๗ เรื่องแนวทางการปฏิบัติตน - สังเกตพฤติกรรม การเรียน/แบบสังเกตพฤติกรรม การเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง ชาดก พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชาสังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ด้านทักษะกระบวนการ - วิเคราะห์ข้อคิดจากการศึกษาชาดก และแนวทางการปฏิบัติตนจากการศึกษาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม - เห็นประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามข้อคิดที่ได้จากการศึกษาชาดก และแนวทางการปฏิบัติตนจากการศึกษาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง	- ราโชวาทชาดก ๒.๒ พุทธสาวก พุทธสาวิกา - พระสารีบุตร - พระโมคคัลลานะ - นางขุชชตรา - พระเจ้าพิมพิสาร ๒.๓ ชาวพุทธตัวอย่าง - พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท) - สมเด็จพระสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส	๒๕ นาที ๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มได้รับกระดานขนาดเล็ก และปากกาเคมี นักเรียนทุกกลุ่มได้ใบความรู้ ๘ เรื่อง ได้แก่ ๑. มิตตวินทุกชาดก ๒. ราโชวาทชาดก ๓. พระสารีบุตร ๔. พระโมคคัลลานะ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง ชาดก พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชาสังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของ ศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายาม ในการ เรียน และเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้	๕. นางชูชชตรา ๖. พระเจ้าพิมพิสาร ๗. พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท) ๘. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (ตามหนังสือพระพุทธศาสนา ม. ๒) ๒. เล่นเกมตอบคำถาม ๒๐ ข้อ โดยครูอ่านคำถามทีละข้อ ให้นักเรียนอ่านใบความรู้หาคำตอบและปรึกษากันแล้ว เขียนคำตอบลงในกระดาน ข้อที่ ๑ เรื่องมิตตวินทุกชาดก มิตตวินทุกะเป็นคน อย่างไร ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า ไม่ฟังแม้แต่คำสอนของพ่อแม่ ไม่ศรัทธาศาสนาทั้งที่พ่อแม่ศรัทธาอย่างยิ่งใน พระพุทธศาสนา ข้อที่ ๒ ทำไมมิตตวินทุกะจึงมีกงจักรบนศีรษะ ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า เขาพบสัตว์นรกที่มีกงจักรอยู่	๕. นางชูชชตรา ๖. พระเจ้าพิมพิสาร ๗. พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท) ๘. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิร ญาณวโรรส ๒. เล่นเกมตอบคำถาม ๒๐ ข้อ โดยอ่านใบความรู้ หาคำตอบและปรึกษากันแล้วเขียนคำตอบลงใน กระดาน ข้อที่ ๑ เป็นคนว่ายากดื้อรั้น ไม่ฟังใคร ข้อที่ ๒ ขอดอกบัวจากสัตว์นรกมาวางบน ศีรษะ ดอกบัวกับกลายเป็นกงจักร			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง ชาตก พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชาสังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	บนศีรษะแต่มองเห็นเป็นชายหนุ่มทูนดอกบัว ร้องเพลงอยู่ จึงขอดอกบัวจากสัตวันรกดแต่พอวางบนศีรษะดอกบัวก็กลายเป็นงจกร ข้อที่ ๓ ข้อคิดจากเรื่องมิตตวินทุกชาตก คืออะไร ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า การขาดสติปล่อยให้ความโลภความหลงเข้าครอบงำทำให้เห็นผิดชอบและตกอยู่ในความทุกข์หากมีสติในการใช้ชีวิตย่อมไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน ข้อที่ ๔ เรื่องราโชวาทชาตก เป็นเรื่องราวการสนทนาระหว่างใคร ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า เป็นเรื่องราวการสนทนาระหว่างฤาษีกับพระเจ้าพรหมทัตเกี่ยวกับการปกครองเมืองโดยธรรมของพระราชา ข้อที่ ๕ ฤาษีเปรียบเทียบการตั้งอยู่ในธรรม และไม่ตั้งอยู่ในธรรมของผู้ปกครองกับการว่ายน้ำของฝูงโคอย่างไร	ข้อที่ ๓ การขาดสติปล่อยให้ความโลภความหลงเข้าครอบงำ ข้อที่ ๔ ฤาษีกับพระเจ้าพรหมทัต ข้อที่ ๕ ฤาษีเปรียบเทียบการตั้งอยู่ในธรรม และการไม่ตั้งอยู่ในธรรมของผู้ปกครองกับการว่ายน้ำของโคว่า ถ้าโคจำฝูงที่ว่ายน้ำนำหน้าว่าย			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง ชาตก พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชาสังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า การตั้งอยู่ในธรรมของผู้ปกครองเหมือนโคจำฝูงที่ว่ายน้ำนำหน้าว่ายคตเคี้ยวโคทั้งฝูงก็ไหวคตเคี้ยวตามกันไปแต่ถ้าโคจำฝูงว่ายตรง โคทั้งฝูงก็ว่ายตรงไปด้วย ข้อที่ ๖ ข้อคิดของเรื่อง ราโชวาทชาตก คืออะไร ครูอธิบายเพิ่มเติมว่าความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม การฟังผู้อื่นและเปิดใจรับฟังคำแนะนำ รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง และมีความยุติธรรมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นคุณสมบัติของความเป็นผู้นำที่ดี ข้อที่ ๗ สาวกท่านใดมีนามเดิมชื่อ อุบติสสะ	คตเคี้ยวโคทั้งฝูงก็ไหวคตเคี้ยวตามกันไปแต่ถ้าโคจำฝูงว่ายตรง โคทั้งฝูงก็ว่ายตรงไปด้วย ข้อที่ ๖ เมื่อผู้ปกครองตั้งอยู่ในธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ได้ปกครองทำให้ผู้ได้ปกครองเคารพยำเกรง และปฏิบัติตามเป็นสาเหตุให้เกิดความสุขความเจริญแก่บ้านเมืองและตนเอง ข้อที่ ๗ พระสารีบุตร			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง ชาตก พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชาสังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ครูอธิบายเพิ่มเติมว่าพระสารีบุตรนามเดิมชื่อ อุปติสสะเป็นการตั้งชื่อตามหมู่บ้านที่ท่านเกิด ข้อที่ ๘ กลับบ้านมาโปรดมารดาให้บรรลुโสดาบันได้สำเร็จ จากนั้นปรินิพพานในห้องนอนของตนเอง ครูอธิบายเพิ่มเติมว่าเป็นเหตุการณ์ที่แสดงถึงความกตัญญูทวดตัวอย่างสูงต่อมารดาและยังเป็นคนเมตตาที่ต้องการให้มารดาพ้นจากทุกข์ ข้อที่ ๙ พระสงฆ์รูปใดที่ได้รับการแต่งตั้งจากพระพุทธเจ้าให้เป็น “อัครสาวกเบื้องขวา” ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า พระสารีบุตรได้รับการแต่งตั้งจากพระพุทธเจ้าให้เป็น “อัครสาวกเบื้องขวา” เป็นผู้ที่เลิทางปัญญาและเป็นที่ปรึกษาของพระพุทธเจ้า ข้อที่ ๑๐ จงยกตัวอย่างสิ่งที่ควรถือเป็นแบบอย่างของพระสารีบุตร ครูอธิบายเพิ่มเติมว่าสิ่งที่ควรถือเป็นแบบอย่างของพระสารีบุตรคือการแสวงหาความจริงด้วยปัญญา ความอ่อนน้อมถ่อมตน การรับฟังและเคารพผู้อื่น	ข้อที่ ๘ พระสารีบุตร ข้อที่ ๙ พระสารีบุตร ข้อที่ ๑๐ การแสวงหาความจริงด้วยปัญญา ความอ่อนน้อมถ่อมตน			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง ชาดก พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชาสังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ความอดทน และการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ข้อที่ ๑๑ พระสงฆ์รูปใดที่ได้รับการแต่งตั้งจากพระพุทธเจ้าให้เป็น “พระอัครเบ็องซ้าย” ครูอธิบายเพิ่มเติมว่าพระโมคคัลลานะได้รับการแต่งตั้งจากพระพุทธเจ้าให้เป็น “พระอัครเบ็องซ้าย” เป็นผู้ผู้มีฤทธิ์เป็นเลิศ ข้อที่ ๑๒ ถูกลูกบวชลัทธิอื่นรุมทำร้ายและจำงโจรมาทำร้าย ถึง ๓ ครั้ง แต่ครั้งที่ ๓ ถึงแก่ปริณิพพาน ครูอธิบายเพิ่มเติมว่าพระโมคคัลลานะถูกลูกบวชลัทธิอื่นรุมทำร้ายและจำงโจรมาทำร้าย ถึง ๓ ครั้ง แต่ครั้งที่ ๓ ถึงแก่ปริณิพพานเกิดจากความอิจฉาและไม่พอใจที่ผู้คนหันมาศรัทธาในพระพุทธศาสนา ข้อที่ ๑๓ จงบอกตัวอย่างสิ่งที่คุณถือว่าเป็นแบบอย่างของพระโมคคัลลานะ ครูอธิบายเพิ่มเติมว่าสิ่งที่คุณถือว่าเป็นแบบอย่างของพระโมคคัลลานะคือความเพียรพยายาม	ข้อที่ ๑๑ พระโมคคัลลานะ ข้อที่ ๑๒ พระโมคคัลลานะ ข้อที่ ๑๓ ความกล้าหาญในการแสวงหาความจริง			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง ชาดก พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชาสังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	และมีความเมตตาต่อผู้อื่น ข้อที่ ๑๔ นางชูชตราได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าด้านใด ครูอธิบายเพิ่มเติมว่านางชูชตราได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าด้านใช้ปัญญาในการเข้าใจธรรมะ นางยังแสดงถึงความซื่อสัตย์ ความกตัญญู และการแบ่งปันความรู้เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น ข้อที่ ๑๕ จงยกตัวอย่างสิ่งที่คุณถือว่าเป็นแบบอย่างของพระเจ้าพิมพิสาร ครูอธิบายเพิ่มเติมว่าสิ่งที่ควรถือเป็นแบบอย่างของพระเจ้าพิมพิสารคือความศรัทธาและเคารพในพระธรรมคำสอน มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และมีการทำนุบำรุงศาสนาอยู่เสมอ ข้อที่ ๑๖ พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท) เป็นใคร ครูอธิบายเพิ่มเติมว่าพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท)พระมหากษัตริย์พระองค์ที่ ๖ แห่งราชวงศ์สุโขทัย และทรงราชินิพนธ์เตมิกถาหรือไตรภูมิพระร่วง	ข้อที่ ๑๔ ความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ ใช้ปัญญาในการเข้าใจธรรมะ ข้อที่ ๑๕ ความศรัทธาและเคารพในพระธรรมคำสอน ข้อที่ ๑๖ พระมหากษัตริย์พระองค์ที่ ๖ แห่งราชวงศ์สุโขทัย			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง ชาดก พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชาสังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ข้อที่ ๑๗ พระมหากษัตริย์ราชที่ ๑ (ลิไท) ทรงราช นิพนธ์เตภูมิกถาหรือไตรภูมิพระร่วงเป็นหนังสือเกี่ยวกับ อะไร ครูอธิบายเพิ่มเติมว่าเตภูมิกถาหรือไตรภูมิพระร่วง เป็นหนังสือเกี่ยวกับพรรณนาสภาพของนรกให้เห็นน่า กลัวและพรรณนาความรื่นรมย์ของสวรรค์ชี้ให้เห็นว่าสัตว์ โลกทั้งหลายจะไปเกิดในนรก สวรรค์ตามกฎแห่งกรรม ข้อที่ ๑๘ พระมหากษัตริย์ราชที่ ๑ (ลิไท) ทรงเป็น แบบอย่างในการดำเนินชีวิตให้กับศาสนิกชนอย่างไร ครูอธิบายเพิ่มเติมว่าพระมหากษัตริย์ราชที่ ๑ (ลิไท) ทรงเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตให้กับศาสนิกชน คือ ทรงปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด หากพุทธศาสนิกชนทุกคนปฏิบัติตามคำสอนของ พระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด ตนเองและสังคมย่อมสงบสุข ข้อที่ ๑๙ สมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณว โรรส เป็นใคร ครูอธิบายเพิ่มเติมว่าสมเด็จพระสมณเจ้า กรม	ข้อที่ ๑๗ พรรณนาสภาพของนรกให้เห็นน่า กลัวและพรรณนาความรื่นรมย์ของสวรรค์ ข้อที่ ๑๘ ทรงปฏิบัติตามคำสอนของ พระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด ข้อที่ ๑๙ สมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระยาว ชิรญาณวโรรส ทรงเป็นสมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ ๑๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ทรงเป็นพระราชโอรส			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง ชาดก พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชาสังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	พระยาวชิรญาณวโรรสทรงเป็นสมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ ๑๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ทรงเป็นพระราชโอรสในสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ และทรงจัดตั้งมหาวิทยาลัยวชิราวุธขึ้น ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ข้อที่ ๒๐ สมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตให้กับศาสนิกชนอย่างไร ครูอธิบายเพิ่มเติมว่าสมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตให้กับศาสนิกชนทรงเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนที่ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย และยังทรงใฝ่รู้ใฝ่เรียน หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ	ในสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ข้อที่ ๒๐ ทรงเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนที่ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย			
	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ๑. นักเรียนจับคู่ช่วยกันทำใบงานที่ ๗ แนวทางการปฏิบัติตนจากชาดกและชาวพุทธตัวอย่าง	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ๑. นักเรียนทำใบงานที่ ๗ แนวทางการปฏิบัติตนจากชาดกและชาวพุทธตัวอย่าง			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง ชาดก พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชาสังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ร่วมกันเฉลยใบงานที่ ๗ แนวทางการปฏิบัติตนจากชาดกและชาวพุทธตัวอย่าง ๒. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับในชั่วโมงต่อไป ๓. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๔. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตามศักยภาพของนักเรียน	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. นักเรียนช่วยกันเฉลยใบงานที่ ๗ แนวทางการปฏิบัติตนจากชาดกและชาวพุทธตัวอย่าง			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) สื่อ PowerPoint เรื่อง ชาดกและชาวพุทธตัวอย่าง
- ๒) ใบงานที่ ๗ เรื่อง แนวการปฏิบัติตนจากชาดกและชาวพุทธตัวอย่าง

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑) ใบงานที่ ๗ เรื่อง แนวการปฏิบัติตนจากชาดกและชาวพุทธตัวอย่าง

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - เล่าเรื่องย่อของชาดกและประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่างได้	ตรวจใบงานที่ ๗ เรื่อง แนวการปฏิบัติตนจากชาดกและชาวพุทธตัวอย่าง	ใบงานที่ ๗ เรื่อง แนวการปฏิบัติตนจากชาดกและชาวพุทธตัวอย่าง	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - วิเคราะห์ข้อคิดจากการศึกษาชาดกและแนวทางการปฏิบัติตนจากการศึกษาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามข้อคิดที่ได้จากการศึกษาชาดกและแนวทางการปฏิบัติตนจากการศึกษาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) วิเคราะห์ข้อคิด และเห็นประโยชน์จากการศึกษาชาดก และแนวทางการปฏิบัติตนจากการศึกษาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง (๑.๓.๑, ๑.๑.๔, ๒.๑.๒, ๒.๑.๓, ๔.๒.๒)			

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ	สังเกตพฤติกรรมการเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง ชาตก พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. โยงเส้นจับคู่ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตกับ ชาตกและชาวพุทธตัวอย่างให้ถูกต้อง	โยงเส้นจับคู่ได้ถูกต้องทั้ง ๗ - ๘ คู่	โยงเส้นจับคู่ถูกต้อง ๔ - ๖ คู่	โยงเส้นจับคู่ถูกต้อง ๑ - ๓ คู่
๒. การปฏิบัติตามข้อคิดจากชาตก เรื่อง มิตตวินทุกชาตก ส่งผลได้อย่างไร	อธิบายได้ถูกต้อง มีการขยายความให้มีความเข้าใจได้อย่างชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มีการอธิบายพอเข้าใจ แต่ยังไม่ละเอียดมากนัก	อธิบายได้ถูกต้อง แต่การอธิบายยังไม่ค่อยเข้าใจ หรือไม่มีการอธิบาย
๓. การปฏิบัติตามข้อคิดจากชาตก เรื่อง ราโฆวาทชาตก ส่งผลได้อย่างไร			
๔. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ พระสารีบุตร เป็นแบบอย่างส่งผลได้อย่างไร			
๕. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ พระโมคคัลลานะ เป็นแบบอย่างส่งผลได้อย่างไร			
๖. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ นางชุชชุตรา เป็นแบบอย่างส่งผลได้อย่างไร			
๗. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ พระเจ้าพิมพิสาร เป็นแบบอย่างส่งผลได้อย่างไร			
๘. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท) ทรงเป็นแบบอย่างส่งผลได้อย่างไร			
๙. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ สมเด็จพระสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเป็นแบบอย่างส่งผลได้อย่างไร			

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๒๑- ๒๗ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)

คะแนน ๑๘ - ๒๐ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)

คะแนน ๑๓ - ๑๗ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบงานที่ ๗ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตน
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง ชาดก พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ถูกต้อง

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนโยงเส้นจับคู่ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิต กับ ชาดกและชาวพุทธตัวอย่างให้ถูกต้อง

๑. ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า อย่างเคร่งครัด	○	○ มิตตวินทุกชาดก
๒. ผู้ปกครองอยู่ในธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ได้ปกครอง	○	○ ราโชวาทชาดก
๓. มีสติ ตัดสินใจในทางที่ถูกต้องไม่เห็นผิดเป็นชอบ	○	○ พระธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท)
๔. ใช้ชีวิตเรียบง่าย มีความสันโดษ	○	○ พระสารีบุตร
๕. แสวงหาความจริงด้วยปัญญา	○	○ พระโมคคัลลานะ
๖. ใช้ปัญญาในการเข้าใจธรรม	○	○ พระเจ้าพิมพิสาร
๗. กล้าหาญในการแสวงหาความจริง	○	○ นางขุชุตรา
๘. ทำนุบำรุงศาสนา	○	○ สมเด็จพระสมณเจ้า-
กรมพระยาวชิรญาณวโรรส

ตอนที่ ๒ ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. การปฏิบัติตามข้อคิดจากชาดก เรื่อง มิตตวินทุกชาดก ส่งผลได้อย่างไร

.....

.....

๒. การปฏิบัติตามข้อคิดจากชาดก เรื่อง ราโชวาทชาดก ส่งผลได้อย่างไร

.....

.....

๓. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ พระสารีบุตร เป็นแบบอย่างส่งผลได้อย่างไร

.....

.....

๔. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ พระโมคคัลลานะ เป็นแบบอย่างส่งผลดีอย่างไร

.....

.....

๕. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ นางชูชชุตรา เป็นแบบอย่างส่งผลดีอย่างไร

.....

.....

๖. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ พระเจ้าพิมพิสาร เป็นแบบอย่างส่งผลดีอย่างไร

.....

.....

๗. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ พระเจ้าพิมพิสารพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท) ทรงเป็นแบบอย่างส่งผลดีอย่างไร

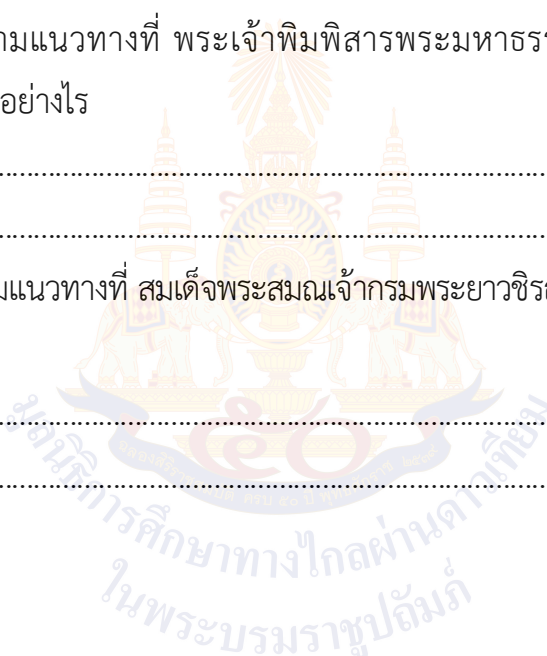
.....

.....

๘. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ สมเด็จพระสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเป็นแบบอย่างส่งผลดีอย่างไร

.....

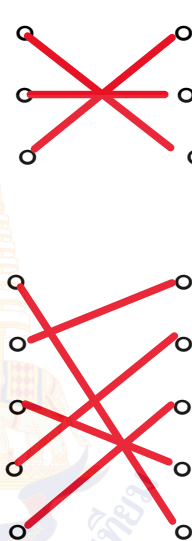
.....

เฉลยใบงานที่ ๗ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตน
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง ชาดก พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ให้ถูกต้อง

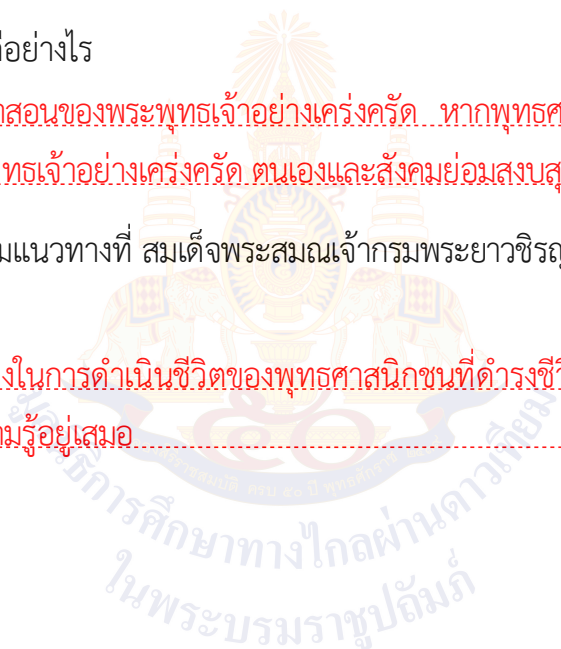
ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนโยงเส้นจับคู่ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิต กับ ชาดกและชาวพุทธตัวอย่างให้ถูกต้อง

๑. ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า อย่างเคร่งครัด
๒. ผู้ปกครองอยู่ในธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้ปกครอง
๓. มีสติ ตัดสินใจในทางที่ถูกต้องไม่เห็นผิดเป็นชอบ
๔. ใช้ชีวิตเรียบง่าย มีความสันโดษ
๕. แสวงหาความจริงด้วยปัญญา
๖. ใช้ปัญญาในการเข้าใจธรรม
๗. กล้าหาญในการแสวงหาความจริง
๘. ทำนุบำรุงศาสนา | มิตตวินทุกชาดก
ราโฆวาทชาดก
พระธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท)
พระสารีบุตร
พระโมคคัลลานะ
พระเจ้าพิมพิสาร
นางขุชชุตรา
สมเด็จพระสมณเจ้า-
กรมพระยาวชิรญาณวโรรส |
|---|---|

ตอนที่ ๒ ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. การปฏิบัติตามข้อคิดจากชาดก เรื่อง มิตตวินทุกชาดก ส่งผลได้อย่างไร
การขาดสติปล่อยให้ความโลภ ความหลงเข้าครอบงำ ทำให้เห็นผิดเป็นชอบ และตกอยู่ในความทุกข์ หากมีสติในการใช้ชีวิตย่อมไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน
๒. การปฏิบัติตามข้อคิดจากชาดก เรื่อง ราโฆวาทชาดก ส่งผลได้อย่างไร
ความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม การฟังผู้อื่นและการเปิดใจรับฟังคำแนะนำ รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง และมีความยุติธรรมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม
๓. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ พระสารีบุตร เป็นแบบอย่างส่งผลได้อย่างไร
การแสวงหาความจริงด้วยปัญญา ความอ่อนน้อมถ่อมตน การรับฟังและเคารพผู้อื่น ความอดทน และการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

๔. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ พระโมคคัลลานะ เป็นแบบอย่างส่งผลได้อย่างไร
ความกล้าหาญในการแสวงหาความจริง ความเพียรพยายาม และมีความเมตตาต่อผู้อื่น.....
๕. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ นางชุชชุตรา เป็นแบบอย่างส่งผลได้อย่างไร
ความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ ใช้ปัญญาในการเข้าใจธรรมะ นางยังแสดงถึงความซื่อสัตย์ความกตัญญู และการแบ่งปันความรู้เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น.....
๖. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ พระเจ้าพิมพิสาร เป็นแบบอย่างส่งผลได้อย่างไร
มีความศรัทธาและเคารพในพระธรรมคำสอน มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และมีการทำนุบำรุง ศาสนาอยู่เสมอ.....
๗. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ พระเจ้าพิมพิสารพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท) ทรงเป็น แบบอย่างส่งผลได้อย่างไร
ทรงปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด หากพุทธศาสนิกชนทุกคนปฏิบัติตนตาม คำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด ตนเองและสังคมย่อมสงบสุข.....
๘. การปฏิบัติตนตามแนวทางที่ สมเด็จพระสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเป็นแบบอย่าง ส่งผลได้อย่างไร
ทรงเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนที่ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ใฝ่รู้ใฝ่เรียน หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ.....

ใบความรู้ เรื่อง ชาตกและชาวพุทธตัวอย่าง
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง ชาตกและชาวพุทธตัวอย่าง
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

มิตตวินทุกชาตก

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ณ เมืองพาราณสี มีบุตรเศรษฐีชื่อ มิตตวินทุกะ เป็นคนว่ายากดื้อรั้น ไม่ฟังใคร ไม่ฟังแม้แต่คำสั่งสอนของพ่อแม่ที่เป็นผู้ไฝ่ธรรม จากความดื้อรั้นทำให้กลายเป็นคนทุศีล ไม่ศรัทธาในพระศาสนา ทั้งที่บิดามารดาเป็นผู้มีศรัทธาอย่างยิ่งในพระพุทธศาสนา ปฏิบัติธรรมจนบรรลุโสดาปัตติผลเป็นโสดาบัน

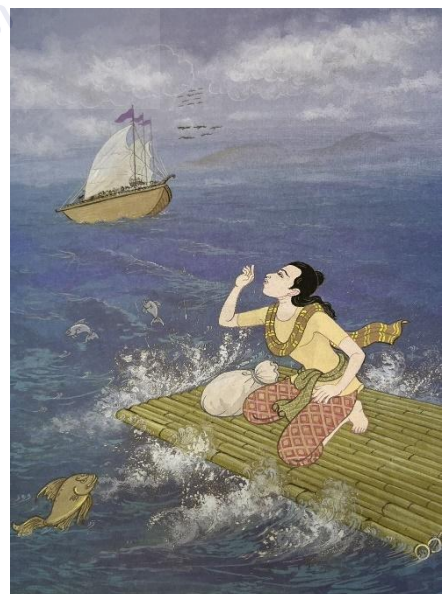
เมื่อบิดาเสียชีวิต มารดาได้พยายามโน้มน้าวให้มิตตวินทุกะไฝ่ธรรม ในวันอุโบสถ มารดาขอให้ไปวัดตั้งใจ ฟังธรรม ถึงกับออกปากให้เงิน ๑,๐๐๐ กหาปณะ มิตตวินทุกะอยากได้เงินแต่ไม่ชอบฟังธรรม จึงแอบไปลักหลัง ธรรมาสน์และกลับไปตลอดคืน พอรุ่งเช้าก็กลับบ้าน ฝ่ายมารดาต้มยาकुไว้แต่เช้าตรู่ เสร็จแล้วยกไปให้ลูกชาย มิตตวินทุกะกำเงิน ๑,๐๐๐ กหาปณะแน่นขณะดื่มยาकु

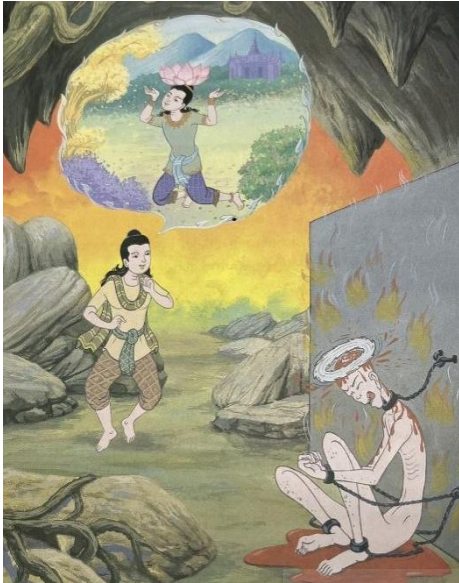
มิตตวินทุกะมีความสามารถในการการค้า ได้สะสมเงินจนสามารถต่อเรือ รวมคนและซื้อสินค้าไว้พร้อม ตั้งใจจะไปค้าขายโพ้นทะเล เมื่อพร้อมแล้วจึงกลับบ้านไปถามารดา มารดาไม่เห็นด้วยกับการเดินทางไปค้าขาย ทางไกล เห็นว่าได้ไม่คุ้มเสีย จึงพยายามตักเตือน ห้ามปราม ขอให้เขาพอใจในทรัพย์สมบัติของครอบครัวซึ่งมีอยู่ อย่างมากมายมหาศาล แต่มิตตวินทุกะไม่ฟังเหตุผล ยืนยันจะเดินทางให้ได้ มารดาจึงลุกขึ้นคว้าขว้อมือ อ้อนวอนมิ ให้ไป เขาโกรธมารดาที่มาขวางไว้ จึงทำร้ายนางด้วยการเตะจนนางล้มลงขวางประตู เขาเดินข้ามมารดาไปโดยไม่หัน กลับมาดูมารดาที่ส่งเสียงห้ามปรามพร้อมตักเตือนว่าทำกรรมกับแม่อย่างนี้เดินทางไปจะไม่มีความสุข

มิตตวินทุกะเดินทางรอนแรมไปในมหาสมุทร พอถึงวันที่ ๗ เรือเกิดหยุด ไม่ยอมแล่น คนที่เดินทางไปในเรื่องความเห็นว่า คงจะมีคนบาปอยู่ในเรือลำนี้เป็นแน่ จึงหาทางออกด้วยการให้ทุกคนจับฉลาก มิตตวินทุกะจับได้ ฉลากเลขหมายคนบาปถึง ๓ ครั้ง เขาจึงถูกจับลอยแพไปแต่เพียง เดียวดายในทะเลอันหฤโหด

แพของมิตตวินทุกะไปถึงเกาะแห่งหนึ่งซึ่งเป็นที่อยู่ของนางเวมานิกเปรต ๔ นาง แม่รูปร่างนางน่าเกลียดมากแต่เขาเห็นนางเป็นสาวสวย จึงได้สมสู่กับนางถึง ๗ วัน เปรตทั้ง ๔ นาง พยายามบอกเขาว่า อย่าไปต่ออีกเลย แต่เขายังไม่อึดในความปรารถนา จึงมุ่งหน้าไปเรื่อย ๆ จนไปพบเกาะอีก ๓ เกาะอันเป็นที่อยู่ของนางเวมานิกเปรต ๔ นาง ๑๖๑๖ นาง และ ๓๒ นาง ตามลำดับ และเขาก็สมสู่กับนางเหล่านั้น ทั้งหมด เกาะละ ๗ วัน ถึงกระนั้นเขาก็ยังไม่อึดในความปรารถนา จึงลง แพจากนางเหล่านั้นไปโดยหวังความสุขข้างหน้าต่อไป

ในที่สุด แพพาเขาไปถึงสถานที่แห่งหนึ่ง เขาเห็นเป็นเมืองที่ รุ่งเรือง มีกำแพงล้อมรอบ มีประตู ๔ ด้าน มีพลเมืองจำนวนมาก เขาจึง คิดจะเป็นพระราชอาของเมืองนี้ให้ได้ ความจริงสถานที่นั้นคืออุสสทนรก แต่ความโลภและผลแห่งกรรมชั่วทำให้เขาเห็นเป็นเมือง

เมื่อเขาเข้าไปในรอกนั้น เขาเห็นสัตว์นรกตนหนึ่งกำลังแสวงหาทุกขเวทนาแสนสาหัส เพราะเคยประทุษร้ายมารดาของตน ร่างกายถูกจองจำด้วยเครื่องพันธนาการแน่นหนา ที่ศีรษะมีกงจักรกรดหมุนบาดเลือดไหลโหมกรายร้องไห้ครวญคราง แต่ปรากฏแก้มิตตวินทุกะอย่างตรงกันข้าม คือ เป็นชายหนุ่มแต่งกายด้วยเครื่องประดับสวยงามยืนทูนดอกบัวและกำลังร้องเพลงอยู่ จึงเข้าไปขอดอกบัว สัตว์นรกนั้นอธิบายว่า ไม่ใช่ดอกบัว แต่เป็นกงจักรที่คมเหมือนกรด เขาไม่เชื่อ รีบเร่งจะเอาให้ได้ สัตว์นรกตนนั้นคิดว่าผลแห่งกรรมชั่วของเรารวมหมดแล้ว จึงบอกให้มิตตวินทุกะรับกงจักรนั้นไปได้

ทันทีที่มิตตวิน

ทุกะวางกงจักรลงบนศีรษะ เขาก็ประจักษ์ว่าเป็นกงจักร ไม่ใช่ดอกบัว จึงร้อง

ขอให้เจ้าของรับคืนไป แต่ไม่สำเร็จ เพราะผู้นั้นหายไปเสียแล้ว มิตตวินทุกะได้รับทุกขเวทนาแสนสาหัส และส่งเสียงว่า ทำไมเขาต้องถูกจักรกรดบาดศีรษะเช่นนี้ เมื่อได้พบเทวดาโพธิสัตว์ จึงถามข้อสงสัย

เทวดาโพธิสัตว์ทรงตอบว่า "ความอยากที่แผ่กว้างอย่างมหาสมุทร ทำให้เขาได้ยาก ถ้าคนเหล่าใดปล่อยใจให้กำหนดยินดีไปตามอำนาจของความอยากนั้น คนเหล่านั้นก็ต้องพบกงจักรเหมือนกัน คนเหล่าใดที่ทรงพระสมบัติของบิดามารดา ไปทำสิ่งที่เสี่ยงโดยไม่พิจารณาให้ดีก่อน คนเหล่านั้นก็ต้องถูกกงจักรเหมือนท่าน"

แนวความคิดวิเคราะห์

เรื่องราวของมิตตวินทุกะผู้ไม่ปฏิบัติตามคลองธรรม จนต้องตกนรกทั้งเป็นเช่นนี้แล้วมิให้เห็นมากมายแม้ในปัจจุบัน การทำบาปใหญ่หลวงอันเนื่องมาจากความโลภ ความโกรธ ความหลงหลักใหญ่ ๆ ก็คือ ไม่ยอมหยุดเพื่อคิดฟัง ใคร่ครวญใช้เหตุผล ทำให้ขาดสติไม่ตระหนักถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจผิดพลาด เช่น การเข้าไปลอง ไปเกี่ยวข้องกับการเล่นพนัน เสพสิ่งเสพติด การมั่วสุมทางกามารมณ์ ซึ่งเป็นสาเหตุให้ความทุกข์ยาก

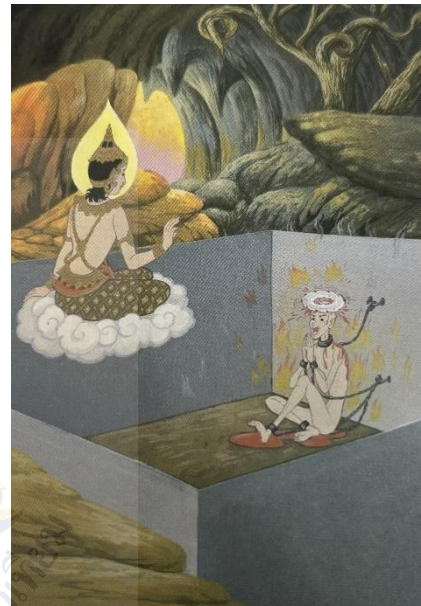
ในนิทานชาดกเรื่องนี้ หากย้อนเรื่องหรือย้อนเวลาได้ ถ้ามิตตวินทุกะเชื่อฟังคำตักเตือนของมารดา ใช้เหตุผลใคร่ครวญถึงการทำการค้าอย่างฉลาด รู้ว่าควรเสี่ยงอย่างไร แค่นั้น เดินสายกลางเขาก็จะสามารถหลีกเลี่ยงตัดสินใจอย่างถูกต้อง

ประเด็นต่อมาคือถ้าเชื่อมารดา ไปฟังธรรม ฝั่ธรรม ก็จะต้องตกเป็นทาสของความโกรธไม่ต้องทำบาปใหญ่หลวงเพราะการทำร้ายมารดา

ประเด็นหลังสุดคือความมัวเมาหลุ่มหลงในกามคุณ ปล่อยใจให้โมหะครอบงำ มีความปรารถนาไม่มีที่สิ้นสุด เรียกได้ว่า มิตตวินทุกะทำบาปหนักเพราะมือกตมุลลครบทั้งโลก โกรธ หลง ผลการที่ตน

กระทำลงไปอย่างประมาทก็คือความทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัสตามมา ซึ่งชี้ว่าสัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า "กมฺนา วตฺตติ โลโก"

ที่มา : นายสมมาตร มีศิลป์. (๒๕๕๑).หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.

ราโฆวาทชาดก

ในอดีตกาล เมื่อพระพุทธเจ้ายังเป็นพระโพธิสัตว์ เกิดในตระกูลพราหมณ์ ณ กรุงพาราณสีเมื่อเจริญวัยได้ออกบวชเป็นฤๅษี บำเพ็ญเพียรจนได้มานสมาบัติพร้อมอภิญญา ครั้นนั้น พระเจ้าพรหมทัต พระราชาแห่งกรุงพาราณสี ทรงปกครองบ้านเมืองโดยธรรม ทำให้ราษฎรมีความสุขสงบและพากันยกย่องสรรเสริญพระองค์เป็นอย่างยิ่ง

พระเจ้าพรหมทัตทรงต้องการทราบว่า การปกครองของพระองค์มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของอาณาประชาราษฎร์อย่างไร มีสิ่งใดที่ราษฎรติติงหรือชื่นชมหรือไม่เพียงใด พระองค์จึงทรงปลอมพระองค์ เสด็จออกประพาสต้น ณ ชนบทห่างไกล และไม่ว่าจะเสด็จไป ณ แห่งหนตำบลใด ก็มีแต่คนยกย่องสรรเสริญ

วันหนึ่ง ได้เสด็จไปยังอาศรมฤๅษีโพธิสัตว์ พระฤๅษีต้อนรับผู้มาเยือนด้วยผลไทรสุกที่ท่านเก็บมาเพื่อตนเอง พระราชาทรงรับมาเสวยและทรงรู้สึก ว่าผลไม้หวานเหมือนน้ำตาลกรวดจึงตรัสถามถึงสาเหตุ

พระฤๅษีตอบว่า "คงจะเนื่องมาจาก พระราชาทรงทรงครองราชย์โดยธรรม โดยชอบธรรม แน่นนอน

พระราชาไม่ทรงเปิดเผยพระองค์ ทรงถามต่อไปว่า "ถ้าในกาลใดพระราชาไม่ทรงครองราชย์โดยธรรม โดยชอบธรรม ในกาลนั้น ผลไม้จะไม่หวาน กระนั้นหรือ พระคุณเจ้า"

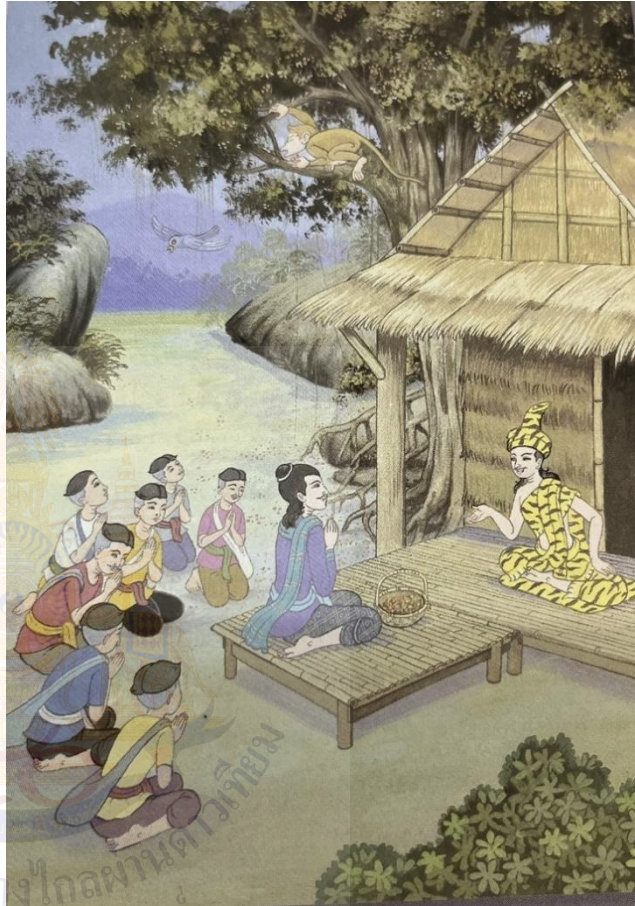
พระฤๅษีตอบว่า "เป็นเช่นนั้น ท่านผู้มีบุญ" แล้วอธิบายว่า "ในกาลที่พระราชาไม่ทรงปกครองบ้านเมืองโดยธรรม โดยชอบธรรม ผลหมากรากไม้ ตลอดจน น้ำมันงา น้ำผึ้ง น้ำอ้อย เป็นต้นต้น จะไปหวาน ไม่มีรสชาติ"

พระเจ้าพรหมทัตทรงลาพระฤๅษีเสด็จกลับพระราชวัง ทรงทดสอบคำกล่าวของพระฤๅษีว่าจะจริงหรือไม่ โดยไม่ทรงปกครองบ้านเมืองดังเช่นแต่ก่อนเป็นระยะเวลาหนึ่ง แล้วเสด็จไปเยี่ยมพระฤๅษีอีกครั้งหนึ่ง พระฤๅษีก็ต้อนรับด้วยผลไทรสุกเช่นเดิม คราวนี้ผลไทรสุกกกลับขมจนพระราชาคายทิ้ง รับสั่งถามว่า "ทำไมจึงขมละพระคุณเจ้า"

พระฤๅษีโพธิสัตว์ตอบว่า "คงเนื่องจากพระราชาไม่ทรงตั้งอยู่ในธรรมเป็นแน่แท้" แล้วอธิบายด้วยอุปมาโวหารว่า เมื่อฝูงโคว่ายน้ำข้ามน้ำไป ถ้าโคจ่าฝูงที่ว่ายน้ำนำหน้า ว่ายคดเคี้ยว โคทั้งฝูงก็ว่ายคดเคี้ยวตามกันไป แต่ถ้าโคจ่าฝูงว่ายตรงไป โคทั้งฝูงก็ว่ายตรงไปด้วย ข้อนี้ ฉันท

ในหมู่มนุษย์ก็ฉันทนั้นเหมือนกัน ถ้าผู้ได้รับแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ประพฤติไม่เป็นธรรม ประชาชนชาวเมืองนั้นก็จะประพฤติไม่เป็นธรรมตามไปด้วย แต่ถ้าผู้เป็นใหญ่ประพฤติชอบธรรม ประชาชนชาวเมืองนั้นก็จะประพฤติอยู่ในธรรม ชาวเมืองนั้นก็อยู่เป็นสุข

เมื่อพระฤๅษีกล่าวจบ พระเจ้าพรหมทัตทรงรับรองว่าเป็นความจริง พร้อมทั้งเปิดเผยว่าพระองค์คือ พระราชาพระองค์นั้น และจะนำคำสอนของพระฤๅษีไปประพฤติปฏิบัติต่อไป

เรื่องนี้แสดงให้เห็นผลแห่งการประพาศธรรม แสดงถึงผลที่เป็นสัจธรรมตามมามากหลายประการ เช่น

๑. เมื่อผู้ปกครองบ้านเมืองตั้งอยู่ในธรรม ปกครองโดยธรรม โดยชอบธรรม จะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้ปกครอง ทำให้ผู้ใต้ปกครองเคารพยำเกรงและปฏิบัติตาม จึงเป็นสาเหตุให้เกิดมงคลคือความสุขความเจริญทั้งแก่บ้านเมืองและตัวเอง

๒. บ้านเมืองใด มีผู้ปกครองบ้านเมืองและผู้ใต้ปกครองตั้งอยู่ในธรรมเช่นนี้ บ้านเมืองนั้นถือว่าเป็นปฎิรูปเทส (ถิ่นที่เหมาะสม)

๓. เมื่อใดมีผู้ปกครองบ้านเมืองและผู้ใต้ปกครองตั้งอยู่ในธรรมเช่นนั้น เมื่อถือว่าเป็นกาลสมบัติของผู้ประกอบคุณความดี

แนวความคิดวิเคราะห์

คำว่า "ผลไทรสุก" ใช้เป็นตัวแทนของพืชพันธุ์ธัญญาหารทั้งหลาย หมายความว่า เมื่อผู้ปกครองบ้านเมืองและผู้ใต้ปกครองตั้งอยู่ในธรรม ปกครองโดยธรรม พืชพันธุ์ธัญญาหารก็อุดมสมบูรณ์ตามไปด้วย

เหตุผล เพราะเมื่อผู้ปกครองตั้งอยู่ในธรรมของผู้ปกครอง เช่น พรหมวิหาร ๔ (เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา) ผู้ใต้ปกครองจะเคารพรักและยำเกรง จึงยอมปฏิบัติตามนโยบายของผู้ปกครอง เมื่อผู้ปกครองตั้งอยู่ในราชสังคหัตถธรรม ๔ และปกครองบ้านเมืองโดยธรรมนี้ บ้านเมืองจะเจริญรุ่งเรือง พืชพันธุ์ธัญญาหารจะอุดมสมบูรณ์ ราชสังคหัตถธรรม ๔ ได้แก่

๑. สัสสมณะ คือ ความฉลาดในการบำรุงพืชพันธุ์ธัญญาหาร หมายถึง ส่งเสริมการเกษตร
๒. บุริสมณะ คือ ความฉลาดในการบำรุงข้าราชการ หมายถึง ส่งเสริมคนดีมีความรู้ความสามารถ
๓. สัมมาปาสะ คือ รู้จักผูกผสานจิตใจประชาชนด้วยการส่งเสริมอาชีพให้มีที่ทำกินและมีทุนในการทำอาชีพต่าง ๆ

๔. วาชเปยยะ หรือวาจาเปยยะ คือ พูดจาพูดดีมีใจคน ทำให้เกิดความรักสามัคคีในหมู่ประชาชน

คำว่าผู้ปกครองมีความหมายครอบคลุมถึงผู้บริหารงานทุกระดับตั้งแต่พระมหากษัตริย์ลงมาจนถึงหัวหน้าหน่วยงานที่เล็กที่สุด ลดหลั่นกันลงมาตามลำดับ บางคนมีบทบาทเป็นผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง แต่ละคนเปรียบเหมือนฟันเฟืองของเครื่องจักรที่มีความสัมพันธ์กันทุก ๆ ส่วน หากได้ประสานสัมพันธ์กันด้วยการปกครองโดยธรรม ประเทศนั้น บ้านเมืองนั้น หน่วยงานนั้นย่อมมีแต่ความสุข ความเจริญ และปัจเจกชนก็มีความสุขด้วย บ้านเมืองนั้นก็เป็นปฎิรูปเทส (คือถิ่นที่เหมาะสม)

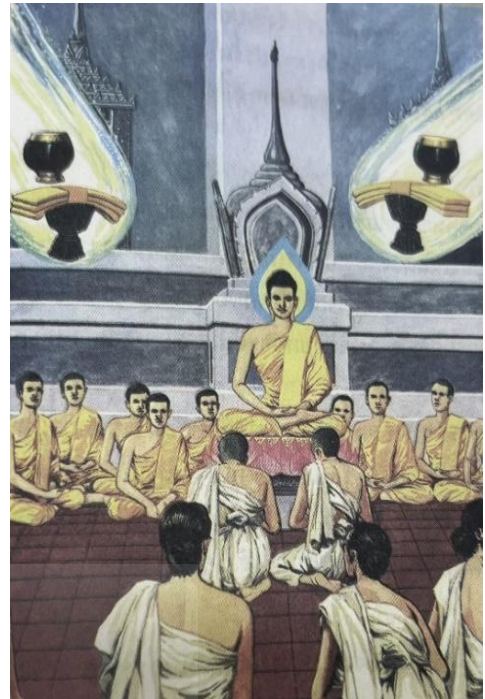
ที่มา : นายสมมาตร มีศิลป์. (๒๕๕๑).หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.

ประวัติเบื้องต้นพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ

พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะเมื่อครั้งยังเป็นคฤหัสถ์ มีประวัติเกี่ยวข้องกันมาโดยลำดับในส่วนเบื้องต้น จึงควรเรียนประวัติของท่านทั้งสองไปพร้อม ๆ กัน

พระสารีบุตร เดิมท่านชื่อ อุปติสสะ เกิดในตระกูลพราหมณ์ หมู่บ้านอุปติสสะคาม เขตตำบลนาสนา ใกล้เมืองราชคฤห์ บิดาชื่อ วังคันตะ เป็นหัวหน้าหมู่บ้าน มารดาของท่านชื่อนางสารี เพราะท่านเป็นบุตรของนางสารี จึงนิยมเรียกกันว่า สารีบุตร ท่านเป็นบุตรชายคนโต มีน้องชาย ๓ คน และน้องสาว ๓ คน รวมเป็น ๗ คน

พระโมคคัลลานะ เดิมท่านชื่อ โกธิตะ ตามชื่อหมู่บ้าน เป็นบุตรของหัวหน้าหมู่บ้านโกธิตคาม ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กับหมู่บ้านอุปติสสะคาม มารดาของท่านชื่อนางโมคคัลลี จึงนิยมเรียกกันว่า โมคคัลลานะตามชื่อมารดา

ทั้งสองตระกูลนี้ มีความเกี่ยวข้องเป็นสหายกันมานานถึง ๗ ชั่วอายุคน ดังนั้น อุปติสสมาณพและโกธิตมาณพจึงเป็นสหายกันดุจบรรพบุรุษ มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน เข้าศึกษาศิลปวิทยาในสำนักอาจารย์คนเดียวกัน เมื่อจบการศึกษาแล้วก็เป็นผู้ร่วมสุขร่วมทุกข์ เทียวดูมหรสพในกรุงราชคฤห์เป็นประจำ ขณะชมการแสดงก็มีความสนุกสนานร่าเริงในบทที่ควรสนุกสนานร่าเริง มีความเศร้าโศกในบทที่ควรเศร้าโศก มีการให้รางวัลในตอนที่ชอบใจ ตามประสาคนเที่ยวดูการละเล่นทั่วไป จะไปในที่ใดก็จะมีบริวารฝ่ายละ ๕๐๐ คนติดตามห้อมล้อมไปด้วยเสมอ

การบวชเป็นพุทธสาวก

อยู่มาวันหนึ่ง สองสหายชวนกันไปดูมหรสพเหมือนวันก่อน ๆ แต่ไม่เกิดความสนุกสนานร่าเริงเช่นที่เคย เพราะต่างพิจารณาเห็นตรงกันว่า การเที่ยวดูมหรสพไม่มีสาระ ไม่มีประโยชน์อะไรเลย คนที่กำลังแสดงอยู่อีกไม่ถึง ๑๐๐ ปี ก็จะต้องตายกันไปหมด จึงพร้อมกับบริวาร ๕๐๐ คนพากันไปบวชในสำนักลัทธิปริพาชกของอาจารย์สัณชัย ผู้ได้รับการยกย่องเป็นศาสดาคนหนึ่ง ในจำนวนศาสดา ๖ คน ที่รู้จักกันดีว่าครูทั้งหกในสมัยนั้น

หลังจากบวชเป็นปริพาชกแล้ว ท่านทั้งสองได้ศึกษาเล่าเรียนจนจบความรู้ของอาจารย์ และได้รับมอบหมายให้ช่วยสั่งสอนลูกศิษย์คนอื่น ๆ ในสำนักต่อไป จึงทำให้นักเจริญรุ่งเรืองด้วยลาภสักการะมีคนเคารพนับถือเป็นจำนวนมาก แต่ท่านทั้งสองยังไม่พอใจในความรู้เพียงเท่านั้น จึงตกลงกันว่าจะออกแสวงหาธรรมที่ทำให้พ้นทุกข์ต่อไป (โมกขธรรม) และตั้งกติกานัดหมายกันว่า ใครได้พบโมกขธรรมก่อนให้มาบอกกัน

ขณะนั้น พระพุทธเจ้าเสด็จมาประกาศพระศาสนาในกรุงราชคฤห์ ประทับอยู่ ณ พระเวฬุวันที่พระเจ้าพิมพิสารถวาย วันหนึ่ง พระอัสสชิเถระซึ่งเป็นรูปหนึ่งในจำนวนพระปัญจวัคคีย์ที่พระพุทธองค์ทรงส่งไปประกาศพระศาสนา ได้มาพักที่พระเวฬุวันและออกเที่ยวบิณฑบาตในกรุงราชคฤห์

วันนั้น อุปติสสปริพาชกก็ออกจากสำนักแต่เช้าตรู่ เดินเข้าไปในกรุงราชคฤห์ ได้พบพระอัสสชิเถระเกิดความเลื่อมใสในจริยาวัตรของท่าน จึงเดินตามหลังท่านไป ด้วยความรู้สึกแปลกใจว่า "นักบวชแบบนี้ เราไม่เคยเห็นมาก่อน ท่านผู้นี้คงจะเป็นพระอรหันต์ หรือผู้บรรลุธรรมขั้นใดขั้นหนึ่ง"

หลังจากเดินตามไปก็ได้สังเกตเห็นพระอัสสชิเถระรับบิณฑบาตได้อาหารพอสมควรดินกำลังไปหาสถานที่ฉันอาหาร จึงได้ปูลาดผ้าเป็นอาสนะให้ท่านนั่ง คอยถวายน้ำใช้น้ำฉัน หลังจากท่านฉันเสร็จแล้ว จึงกราบเรียนถามด้วยความเคารพว่า "ท่านบวชในสำนักของใคร ใครเป็นศาสดาของท่าน ท่านชอบใจธรรมของใคร" เมื่อพระอัสสชิเถระตอบว่า "พระสมณโคดม ผู้เสด็จออกบวชจากศากยสกุล เป็นศาสดาของเรา เราชอบใจธรรมของท่าน" ก็ได้ถามต่อไปว่า "พระสมณโคดมสอนว่าอย่างไร"

พระเถระตอบอย่างถ่อมตนว่า "เราบวชได้ไม่นานนัก จึงไม่สามารถกล่าวอธิบายคำสอนของพระศาสดาให้กว้างขวางออกไปได้"

อุปติสสปริพาชกอ้อนวอนขอให้แสดงแต่ใจความเท่านั้น พระเถระจึงกล่าวเนื้อความโดยย่อว่า

เย ธมมา เหตุปุปฺภาว

เตส เหตุ ตถาคโต

เตสญฺจ โย นิโรธํ จ

เอวํวาทิ มหาสมฺโม

แปลว่า ธรรมเหล่าใดเกิดจากเหตุ พระตถาคตได้ทรงแสดงเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น และทรงแสดงความดับแห่งธรรมเหล่านั้นไว้ด้วย พระศาสดาทรงสอนอย่างนี้

เมื่อพระเถระกล่าวจบ อุปติสสปริพาชกเกิดความเข้าใจแจ่มแจ้งที่เรียกว่าได้ดวงตาเห็นธรรมขึ้นว่า "สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดย่อมมีการดับไปเป็นธรรมดา" ก็ได้บรรลุโสดาบัน

อุปติสสถามพระเถระว่า "บัดนี้ พระศาสดาของเราประทับอยู่ที่ใด" เมื่อได้รับคำตอบว่า "อยู่ที่พระเวฬุวัน จึงกราบลาพระเถระ กลับไปหาโกณฑิสปริพาชกเล่าเรื่องทั้งหมดให้ฟังพร้อมทั้งแสดงธรรมที่พระอัสสชิเถระแสดงให้ท่านฟัง โกณฑิสปริพาชก ก็ได้บรรลุโสดาบันเหมือนกัน

อุปติสสและโกณฑิสะชวนกันไปหาอาจารย์สัณฺขยปริพาชก เล่าเรื่องทั้งหมดให้ฟัง มีใจความว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดขึ้นแล้ว พวกตนจะไปบวชในสำนักของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น และชวนอาจารย์สัณฺขยไปบวชด้วยกัน แต่อาจารย์สัณฺขยปริพาชกมีทิฐิแรงกล้าถือตนว่าเป็นเจ้าสำนักใหญ่มีคนเคารพนับถือมากมาย ไม่สามารถที่จะลดตัวลงไปเป็นศิษย์ใครได้จึงตอบปฏิเสธไม่ยอมไป

ในที่สุด อุปติสสและโกณฑิสะก็อำลาอาจารย์สัณฺขยไปเฝ้าพระพุทธเจ้าพร้อมด้วยเพื่อนปริพาชก ๒๕๐ คน ส่วนอีก ๒๕๐ คนยังอยู่กับอาจารย์สัณฺขยต่อไป ขณะนั้นพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมอยู่เมื่อทอดพระเนตรเห็นสองสหายนำบริวารมาแต่ไกล รับสั่งกับภิกษุทั้งหลายว่า คู่อัครสาวกของพระองค์กำลังมา

อุปติสสและโกณฑิสะพร้อมด้วยบริวารมาถึงที่ประทับ ถวายอภิวาทแล้วนั่งฟังพระธรรมเทศนา ณ ที่อันสมควร เมื่อพระพุทธองค์ทรงแสดงพระธรรมเทศนาจบ บริวารทั้งหมด ๒๕๐ คนได้บรรลุเป็นอรหันต์ส่วนอุปติสสและโกณฑิสะยังไม่ได้บรรลุธรรมสูงขึ้นกว่าเดิม ทั้งหมดทูลขอบวช พระพุทธองค์ก็ทรงบวชให้ด้วยวิธีเอหิภิกขุอุปสัมปทา ทรงเรียกนามของอุปติสสว่าสาริปุตฺร และท่านโกณฑิสะว่าโมคคัลลานะ ตามมงคลนามของมารดา ภิกษุทั้งหลายจึงได้เรียกชื่อท่านทั้งสองตามพระพุทธองค์ตั้งแต่นั้นมา

พระสารีบุตร

การบรรลุพระอรหันต์

พระสารีบุตร หลังจากอุปสมบทแล้วได้ ๑๕ วัน ได้ตามเสด็จพระพุทธเจ้าไปพักที่ภูเขาคิชฌกูฏใกล้กรุงราชคฤห์ ขณะที่นั่งถวายนานพดด้พังธรรมเทศนาชื่อว่า “เวทนาปริคคหสูตร” ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่

ที่ฆนชะ อัคริเวสนโคตรซึ่งเป็นหลานชายของท่านผู้ถือความเห็นว่า "สิ่งทั้งปวงไม่เป็นที่พอใจแก่เรา" ซึ่งพระพุทธองค์ตรัสตอบที่ฆนชะว่า แม้ความเห็นที่ว่า "สิ่งทั้งปวงไม่เป็นที่พอใจแก่เรา" ก็ไม่ควรถือ เพราะเป็นเหตุให้ได้เถียงกัน ผู้ฉลาดพิจารณาเห็นเหตุนี้แล้ว จึงไม่ยึดมั่นถือมั่นสิ่งทั้งปวง ทรงชี้ให้เห็นว่า กายนี้ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา เมื่อพิจารณาเห็นอย่างนี้ จะละความพอใจ ความเยื่อใยในกายนี้ได้

ทรงชี้ต่อไปว่า เวทนามี ๓ อย่าง คือ สุข ทุกข์ และไม่ใช่สุข ไม่ใช่ทุกข์ ขณะที่เรากำลังมีสุข เราจะไม่ทุกข์และไม่ใช่อสุข ไม่ใช่ทุกข์ ขณะที่เรามีทุกข์ เราจะไม่มีความสุขและไม่ใช่อสุข ขณะที่เรากำลังมีสุข เราจะไม่ทุกข์และไม่ใช่อสุข ขณะที่เรามีทุกข์ เราจะไม่มีความสุขและไม่ใช่อสุข

พระสารีบุตรส่งจิตไปตามกระแสพระธรรมเทศนานั้น และใช้ปัญญาพิจารณาตามที่ทรงชี้แจ้งในที่ที่สุด จิตก็หลุดพ้นจากอาสวะ ไม่ยึดมั่นถือมั่น บรรลุเป็นพระอรหันต์ขณะที่ถวายนานพดด้พังธรรมเทศนาอยู่นั่นเอง

ผลงานสำคัญ

ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พระสารีบุตร หลังจากได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้ว ปรากฏว่า ท่านเป็นผู้มีปัญญาเฉลียวฉลาดเป็นเลิศ สามารถแสดงพระอัมมจักกัปปวัตตนสูตรและอริยสัจ ๔ ได้เหมือนพระพุทธองค์ และได้รับฟังพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์ จากพระพุทธเจ้าโดยตรง แล้วนำมาสอนภิกษุผู้เป็นศิษย์ เป็นกำลังสำคัญในการประกาศพระศาสนา ดังนั้น พระพุทธองค์จึงประกาศในท่ามกลางสงฆ์ให้ท่านดำรงตำแหน่งเอตทัคคะ เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายในทาง ผู้มีปัญญา และทรงแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง พระอัครสาวกเบื้องขวา นอกจากนั้นยังได้รับยกย่องว่าเป็นธรรมเสนาบดี จากพระพุทธองค์ผู้ทรงเป็นพระธรรมราชา

ผลงานสำคัญ คือการริเริ่มร้อยเรียงพระธรรมที่พระบรมศาสดาตรัสสอนไว้ในที่ต่าง ๆ ให้รวมเข้าเป็นหมวดหมู่ นับว่าเป็นต้นแบบการกำลังคายนานพระธรรมวินัยในสมัยต่อมา

ด้านการอนุเคราะห์เพื่อนภิกษุ

พระสารีบุตรนอกจากมีปัญญาเป็นเลิศแล้ว ยังเป็นผู้มีจิตอนุเคราะห์แก่เพื่อนบรรพชิตด้วยด้วยกัน เช่น สมัยที่พระพุทธองค์ประทับอยู่ที่เมืองเทวทหะ พวกภิกษุทูลลาไปปัจฉาภุมิชนบท พระพุทธองค์รับสั่งให้ไปลาพระสารีบุตรก่อน เพื่อท่านจะได้แนะนำอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับข้อวัตรปฏิบัติ เพื่อมิให้เกิดความเสียหายในการเดินทางและในสถานที่ซึ่งไปพักอาศัย

แบบอย่างในการดำเนินชีวิต

พระสารีบุตรมีแบบอย่างในการดำเนินชีวิตที่น่าสนใจอย่างยิ่ง พอสรุปได้ดังนี้

๑. **เป็นผู้ไม่รู้ไม่เรียน** จะเห็นได้ว่า ในเบื้องต้น ท่านใช้ชีวิตแบบชาวโลกทั่วไป คือชอบแสวงหาความสุขทางโลก แต่เพราะเป็นคนมีปัญญา ต่อมาจึงมองเห็นว่า สุขทางโลกไม่ใช่สุขที่แท้จริง แล้วนัดหมายกันแสวงหาความสุขทางธรรมอันเป็นความสุขที่แท้จริงจนพบ และช่วยประกาศเผยแผ่จนถึงวันนิพพาน

๒. **มีความรัก ความซื่อตรง และยกย่องให้เกียรติแก่เพื่อน** จะเห็นได้ว่า หลังจากฟังธรรมจากพระอัสสชิแล้วก็ไม่มีสิ่งสัญญาที่เคยให้ไว้กับเพื่อนคือโกลิตะ รีบกลับไปหาเพื่อนและถ่ายทอดคำสอนให้ฟังจนเพื่อนได้บรรลุธรรมเช่นเดียวกัน จึงถือได้ว่าเป็นเพื่อนที่ไม่เคยทอดทิ้งกัน เมื่อได้มีสุขก็บอกกัน ช่วยเหลือกัน และทำงานเพื่อส่วนรวมร่วมกัน เป็นที่ทราบกันว่า พระสารีบุตรกับพระโมคคัลลานะจะมีบทบาทที่สำคัญร่วมกันเสมอ

๓. **มีความกตัญญูต่อบุคคลที่ต่ออาจารย์** หลังจากท่านได้ดวงตาเห็นธรรมแล้ว ท่านยังนึกถึงอาจารย์สัญญาชัย และกลับไปหาเล่าเรื่องทั้งหมดให้ทราบ พยายามชักชวนให้ไปบวชในสำนักของพระพุทธเจ้า นอกจากนั้นท่านยังเคารพนับถือพระอัสสชิเถระเป็นอย่างยิ่ง ดังมีเรื่องเล่าว่า พระสารีบุตรเมื่อทราบว่า พระอัสสชิเถระพักอยู่ทางทิศใด จะกราบไหว้และนอนหันศีรษะไปทางทิศนั้นเป็นประจำ

๔. **มีความกตัญญูต่อผู้ถวายข้าวสุกเพียงทัพพีเดียว** ดังมีเรื่องเล่าว่า พราหมณ์ชราชื่อ ราชะ ลูกหลานทอดทิ้ง จึงเข้าไปพึ่งพระ รับใช้ปิดกวาดลานวัด ดายหญ้า ตักน้ำใช้น้ำฉันถวายพระโดยหวังจะขอให้พระบวชให้ แต่ไม่สำเร็จ เพราะพระท่านเห็นว่าชรามากแล้ว วันหนึ่ง พระพุทธเจ้าทอดพระเนตรเห็นพราหมณ์นั้น เมื่อทรงซักถามและทรงทราบความประสงค์ของเขาแล้ว ทรงนำเรื่องนั้นเข้าสู่ที่ประชุมสงฆ์ ตรัสถามว่า ใครระลึกถึงคุณของราชะพราหมณ์ได้บ้างไหม พระสารีบุตรกราบทูลว่าท่านระลึกได้ พราหมณ์ผู้นี้เคยถวายข้าวสุกแก่ท่าน ๑ทัพพี พระองค์จึงรับสั่งให้ท่านเป็นอุปัชฌาย์บวชให้ราชะพราหมณ์

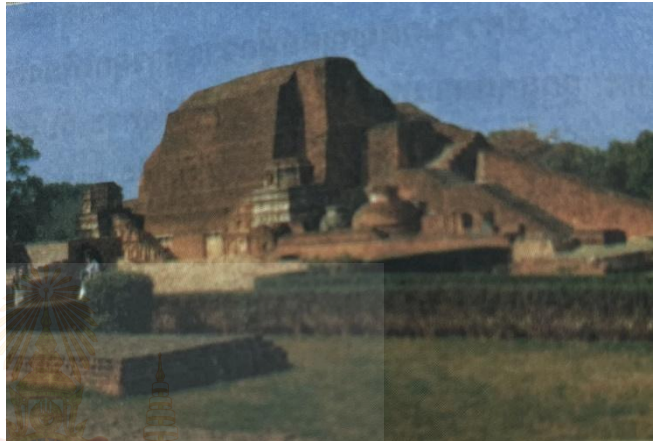
๕. **มีความกตัญญูต่อบุคคลที่ต่อพระบรมศาสดา** ท่านเคารพบูชาพระพุทธเจ้าอย่างสูงส่งสุดหลังบรรลุเป็นพระอรหันต์แล้ว ได้อุทิศชีวิตสนองงานของพระบรมศาสดาจนตลอดชีวิต ก่อนที่ท่านจะปรินิพพาน ๗ วัน ท่านได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าขณะประทับอยู่ ณ พระเชตวัน เขตกรุงสาวัตถี ได้ถวายการปฏิบัติวัตรอย่างที่เคยปฏิบัติ แล้วทูลลาไปปรินิพพานที่บ้านเกิดที่เมืองนาลันทา แคว้นมคธ

๖. **แสดงธรรมสนองคุณมารดา ก่อนปรินิพพาน** นางสารีมารดาของพระเถระนับถือลัทธิศาสนาเดิมอย่างเคร่งครัด เมื่อท่านไปบวชเป็นสาวกของพระพุทธเจ้า นางไม่พอใจและเสียใจมาก ต่อมาเมื่อท่านชักนำให้น้องชายและน้องสาวทั้ง ๖ คน ไปบวช นางยิ่งเสียใจและโกรธพระเถระเรื่อยมา แต่ในคืนที่พระเถระนอนป่วยอยู่ในห้องที่ท่านเกิดและเกิดอาพาธอย่างรุนแรงด้วยโรคท้องร่วงที่เรียกว่า "ปิกขันทิกาพาธ" ถึงกับถ่ายเป็นเลือด นางสังเกตเห็นมีแสงสว่างไสวในห้องนั้น ครั้นรุ่งขึ้นนางเข้าไปถามพระเถระว่าเป็นแสงอะไร เมื่อท่านตอบว่า แสงของพวกเทพมีพระอินทร์และพระพรหมเป็นต้นที่มาเยี่ยมใช้ท่าน นางจึงได้ความคิดว่า "บุตรของนางยิ่งใหญ่กว่าเทพที่นางนับถือ" พระเถระรู้ว่ามารดาเลื่อมใสแล้ว จึงได้แสดงธรรมให้เกิดความเลื่อมใสในพระรัตนตรัย ทำให้นางสารีได้บรรลุเป็นโสดาบัน ในกรณีนี้พระเถระได้แสดงให้เห็นแบบอย่างของบุตรที่ดีด้วยการบวชเรียนและชักนำมารดาที่เป็นมิชฌาปฏิญญาให้เป็นสัมมาปฏิญญาได้สำเร็จ

๗. **มีความเคร่งครัดในการดูแลที่พักอาศัย** หลังจากที่ท่านตัดสินใจที่จะไปปรินิพพานที่บ้านของตน เพื่อโปรดมารดาเป็นวาระสุดท้าย พระเถระได้สั่งให้พระจุนทะ ผู้เป็นน้องชายไปบอกแจ้งแก่ภิกษุทั้งหลายผู้เป็นศิษย์ว่า "เราจะไปเยี่ยมมารดาที่นาลันทา ขอให้ภิกษุทั้งหลายเตรียมบริขารให้พร้อม เพื่อเดินทางไปด้วยกัน"

จากนั้นท่านก็ทำความสะอาดปิดกวาดเสนาสนะกุฏิที่พักอาศัยของตน ซึ่งเรื่องนี้ท่านถืออย่างเคร่งครัดเพื่อมิให้นักบวชนอกศาสนาถือเป็นเหตุติเตียนว่าสาวกของพระสมณโคดมละเลยการดูแลเสนาสนะ

๘. เป็นผู้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน จะเห็นได้ว่า หลังจากเทศน์โปรดมารดาแล้ว ก่อนที่ท่านจะปรินิพพาน ขณะที่เหล่าภิกษุผู้เป็นศิษย์มาประชุมพร้อมกันแล้ว ได้ให้พระจุนทะช่วยพยุงลุกขึ้นนั่ง แล้วกล่าวว่า “ดูก่อนอาวุโส ท่านทั้งหลายติดตามข้าพเจ้ามาเป็นเวลา ๔๔ พรรษาแล้ว กายกรรมและอันใดของเรา ที่ท่านทั้งหลายมิชอบใจหากจะพึงมี ขอท่านทั้งหลายจงงดโทษกรรมอันนั้นแก่ข้าพเจ้าด้วยเถิด” ภิกษุทั้งหลายผู้เป็นศิษย์ตอบว่า “ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายติดตามท่านดุจเงาตามตัวมาตลอดกาลประมาณเท่านี้ กรรมอันใดของท่านที่มิชอบแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายนั้นไม่มีเลย แต่ถ้าหากว่าข้าพเจ้าทั้งหลายมีความประมาทพลาดพลั้งในสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อพระผู้เป็นเจ้าแล้วทั้งหลายด้วยเถิด”

พระสารีบุตร ได้นิพพานในเช้าของวัน
ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑

พระโมคคัลลานะ

กฎพระโมคคัลลานะ ผู้เลิศในทางเป็นผู้มีฤทธิ์

ประวัติในเบื้องต้นจนออกบวชให้นักเรียนศึกษาจากประวัติของพระสารีบุตร เพราะทั้ง ๒ ท่านมีประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวกันมาโดยตลอด

การบรรลุลหรรณ

โมคคัลลานะ หลังจากบวชแล้ว ได้เรียนกรรมฐานจากพระพุทธเจ้า แล้วไปปฏิบัติอยู่ในที่สลับขณะปฏิบัติ ท่านรู้สึกง่วงนอน ไม่สามารถกำหนดจิตให้สงบได้ แต่ด้วยความตั้งใจจะปฏิบัติให้ได้ตามที่รับคำสอนมามากเกินไป จึงเกิดความกังวล ทำให้ไม่สามารถบรรลุลหรรณได้

พระพุทธเจ้าได้ประทานวิธีแก้ง่วง ๘ ประการ และโอวาท ๓ ข้อ แก่พระโมคคัลลคัลลานะ

วิธีแก้ง่วง ๘ ประการ ได้แก่

๑. ถ้าพิจารณาเรื่องใดอยู่ รู้สึกง่วง จงกำหนดเรื่องนั้นให้มากขึ้นกว่าเดิม แล้วความง่วงจะหายไป
๒. ถ้ายังไม่หายง่วง ให้พิจารณาเรื่องที่ได้ฟังมา แล้วความง่วงจะหายไป
๓. ถ้ายังไม่หายง่วง ให้ท่องข้อความที่ได้ฟังมานั้นดัง ๆ แล้วความง่วงจะหายไป
๔. ถ้ายังไม่หายง่วง ให้ย่อนหูทั้งสองข้าง หรือเอามือลูบตามตัว แล้วความง่วงจะหายไป
๕. ถ้ายังไม่หายง่วง ให้เอาน้ำลูบหน้า แล้วความง่วงจะหายไป
๖. ถ้ายังไม่หายง่วง ให้นึกถึงแสงสว่างว่าเหมือนหนึ่งเป็นกลางวัน แล้วความง่วงจะหายไป
๗. ถ้ายังไม่หายง่วง ให้เดินจงกรม กลับไปกลับมา แล้วความง่วงจะหายไป
๘. ถ้ายังไม่หายง่วง แสดงว่าง่วงเต็มที่แล้ว ก็ให้เข้านอนเสีย

โอวาท ๓ ข้อ ได้แก่

๑. จงสำเหนียกว่า เราจะไม่ซึ้งงวเข้าสู่ตระกูล คือ ไม่ถือตัวว่า เราเป็นนั่นเป็นนี่ เข้าสู่ตระกูลด้วยหวังให้เขาต้อนรับอย่างนั้นอย่างนี้

๒. จงสำเหนียกว่า เราจักไม่พูดคำอันเป็นเหตุให้เถียงกัน เพราะถ้ามถเถียงกัน ก็จะต้องพูดมากและผิดใจกัน เป็นเหตุให้ฟังชาน ไม่สำรวม และจิตก็ห่างจากสมาธิ

๓. ตถาคตไม่สรรเสริญการคลุกคลีกับคนทั้งปวง แต่ก็ไม่ได้ห้ามการคลุกคลีไปทุกอย่าง คือไม่ตถาคตไม่สรรเสริญการคลุกคลีกับหมู่ชนทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต แต่สรรเสริญการคลุกคลีด้วยเสนาสนะอันสงบสงัดปราศจากเสียงอื้ออึง ควรแก่การหลีกเร้นอยู่ตามวิสัยของสมณะ

พระโมคคัลลานะทูลขอให้ทรงแสดงข้อปฏิบัติที่จะนำไปสู่การดับกิเลสตัณหา พระพุทธองค์ตรัสสอนไม่ให้ยึดมั่นสิ่งทั้งปวง เช่น เมื่อเวทนาอย่างใดอย่างหนึ่ง เกิดขึ้น ไม่ว่าสุขหรือทุกข์ หรือไม่ใช่สุข ไม่ใช่ทุกข์ ให้พิจารณาด้วยปัญญาว่า เป็นสิ่งไม่เที่ยง มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย เมื่อพิจารณาเห็นอย่างนี้ ก็จะหลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวง

พระโมคคัลลานะ ได้สดับพระบรมพุทโธวาทนี้แล้วปฏิบัติตาม ก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ในวันนั้น อันเป็นวันที่ ๗ หลังจากอุปสมบท

ผลงานสำคัญ

ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พระโมคคัลลานะ หรือต่อมาเรียกว่า พระมหาโมคคัลลานะ หลังจากบรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์แล้ว ได้เป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาควบคู่กับพระสารีบุตรมาโดยตลอด ได้ช่วยแบ่งเบาภารกิจ และช่วยให้พระพุทธานุสาวิตต่าง ๆ สำเร็จด้วยดี เพราะท่านมีฤทธิ์มีอานุภาพยิ่งกว่าสาวกรูปอื่น ๆ จนได้รับยกย่องจากพระพุทธองค์ ให้ดำรงตำแหน่งเอตทัคคะเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายในทางผู้มีฤทธิ์ และทรงแต่งตั้งท่านเป็นพระอัครสาวกเบื้องซ้าย โดยยกย่องคู่กับพระสารีบุตรว่า "พระสารีบุตรเป็นอัครสาวกเบื้องขวา เปรียบเหมือนมารดาผู้ให้กำเนิดบุตร พระโมคคัลลานะเป็นอัครสาวกซ้าย เปรียบเหมือนแม่นมผู้เลี้ยงดูทารกที่เกิดมาแล้ว พระสารีบุตรแนะนำให้อยู่ในโศดาปัตติผลพระโมคคัลลานะแนะนำให้ตั้งอยู่ในคุณธรรมเบื้องสูงกว่านั้น" นอกจากนั้น พระโมคคัลลานะยังเป็นผู้มีความสามารถด้านการก่อสร้าง (นวกกรรม) พระพุทธองค์จึงทรงมอบหมายให้ท่านรับหน้าที่ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้างวิหารบุพพาราม ที่เมืองสาวัตถี ซึ่งนางวิสาขาบริจาคทรัพย์สร้างถวาย

แบบอย่างในการดำเนินชีวิต

พระโมคคัลลานะ นอกจากเปี่ยมด้วยคุณธรรมและมีความสามารถพิเศษด้านอิทธิปาฏิหาริย์แล้ว ท่านยังมีอัธยาศัยใจกว้าง ไม่กีดกัน ไม่เบียดเบียนความดีความสามารถของผู้อื่น ไม่ฉวยโอกาสชิงความดีความชอบจากผู้อื่น ดังเช่น สมัยหนึ่งเศรษฐีชาวเมืองราชคฤห์ท่านหนึ่งอยากเห็นพระอรหันต์ที่แท้จริงเพราะในเมืองราชคฤห์นั้นมีเจ้าลัทธิมากมาย ซึ่งล้วนแต่อ้างตนว่าเป็นพระอรหันต์ ทั้ง ๆ ที่มีข้อวัตรปฏิบัติที่แตกต่างกันและหาแก่นสารมิได้ จึงคิดอุบายทดสอบด้วยการให้บริวารกลิ้งไม้จันทน์แดงทำเป็นบาตรแล้วผูกติดปลายไม้ไฟซึ่งผูกต่อกันหลาย ๆ ลำ ตั้งไว้หน้าบ้านแล้วประกาศว่า "ผู้ใดเป็นพระอรหันต์ ขอจงเหาะเอาบาตรนี้ไปเถิด" ซึ่งไม่มีเจ้าลัทธิคนใดสามารถเหาะไปเอาบาตรนั้นได้ ทำให้ประชาชนเข้าใจว่าพระอรหันต์ไม่มีในโลก พระโมคคัลลานะมีความ

ประสงค์ให้ประชาชนรู้ว่าในพระพุทธรูปมีพระอรหันต์จริง แม้ท่านจะมีฤทธิ์และอำนาจมาก แต่อาศัยความที่ท่านเป็นผู้ใจกว้าง ต้องการให้คุณพิเศษของพระสาวกรูปอื่นปรากฏบ้าง จึงบอกให้พระปิณฑิลภรทวาชะเหาะขึ้นไปเอาบาตรนั้นลงมา

อีกประการหนึ่ง เมื่อครั้งที่พระพุทธองค์เสด็จไปจำพรรษาที่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ มหาชนไม่ทราบว่าพระพุทธองค์เสด็จหายไปไหน จึงพากันไปถามท่าน พระโมคคัลลานะแม้จะทราบเป็นอย่างดี แต่ก็ไม่ตอบโดยตรง กลับบอกให้ไปถามพระอนุรุธเถระ ทั้งนี้ เพื่อยกย่องคุณความรู้ ความสามารถของสาวกรูปอื่น ๆ ให้ปรากฏนั่นเอง จึงควรนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น โดยการไม่ทำตัวให้เด่นกว่าคนอื่นจนเป็นที่รังเกียจของหมู่คณะ

หลังจากพระสารีบุตรนิพพานได้ ๑๕ วัน พระโมคคัลลานะก็นิพพาน ณ กาฬติลา ตรงกับแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒

ที่มา : นายสมมาตร มีศิลป์. (๒๕๕๑).หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.

นางขุขุตรา

ประวัติเบื้องต้น

นางขุขุตราเป็นอุบาสิกาโสดาบันผู้เลิศทางพหุสูต มีชีวิตประวัติแบบไม่โคนคดปลายตรง หรือต้นรื้อนปลายดี ที่น่าสนใจน่าศึกษาเพื่อเป็นแบบอย่างแห่งชีวิต

นางขุขุตราเป็นคนพิการหลังค่อม เกิดในบ้านของเศรษฐีชาวกรุงโกสุมพิ์ชื่อโฆสิต มารดาของนางเป็นแม่นม นางมีหน้าที่เป็นคนรับใช้ของนางสาวตบิบุตรบุญธรรมของเศรษฐี ร่วมกับหญิงสาวอื่นๆรวมจำนวน ๕๐๐ คน ต่อมาเมื่อพระเจ้าอุเทน ราชาแห่งกรุงโกสุมพิ์ ทรงขนนางสาวตบิไปอภิเชกเป็นพระมเหสี นางขุขุตราพร้อมด้วยหญิงสาวอื่น ๆ ก็ติดตามไปรับใช้พระนางสาวตบิในพระราชวังด้วย

พระนางสาวตบิทรงได้รับพระราชทานเงินค่าดอกไม้จากพระเจ้าอุเทนวันละ ๘ กหาปณะและพระนางก็มอบให้นางขุขุตราไปซื้อดอกไม้ทุกวัน แต่นางขุขุตราไปซื้อดอกไม้จากบ้านของนายสมณะวันละ ๔ กหาปณะ ยักยอกเก็บไว้เป็นของตนวันละ ๔ กหาปณะทุกวันๆ โดยที่พระนางสาวตบิไม่ทรงทราบ

วันหนึ่งนายสมณะได้อารธนาพระพุทธเจ้ามาเสวยภัตตอาหารที่บ้านของตน พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์จำนวนมาก จึงขอให้นางขุขุตราช่วยจัดภัตตอาหารถวายพระพุทธเจ้าและภิกษุสงฆ์ด้วย นางได้ช่วยเหลือจนสำเร็จเรียบร้อย และได้มีโอกาสฟังพระธรรมเทศนาจากพระพุทธเจ้าเป็นครั้งแรก นางตั้งใจฟังและติดตามกระแสพระธรรมเทศนาโดยตลอด เมื่อพระพุทธองค์ทรงแสดงจบ นางขุขุตราได้บรรลุเป็นโสดาบัน

วันนั้น นางขุขุตราได้ซื้อดอกไม้ ๘ กหาปณะเป็นครั้งแรก จึงได้ดอกไม้มากกว่าทุก ๆ วัน เมื่อพระนางสาวตบิตรัสถาม นางขุขุตราได้กราบทูลความจริงให้ทรงทราบทุกประการ

พระนางสาวตบิมิได้ทรงตำหนินางแต่ประการใด กลับทรงขอให้นางแสดงธรรมที่ได้ฟังมาจากพระพุทธเจ้าให้พระนางและบริวารฟังบ้าง นางขุขุตราก็ตอบรับด้วยความยินดี แต่ขอโอกาสอาบน้ำชำระกายและประดับตกแต่งร่างกายให้สมฐานะผู้สอนธรรม ซึ่งพระนางสาวตบิก็ทรงอนุญาต

นางขุขุตราได้ขึ้นนั่งบนอาสนะที่สูงกว่าแล้วแสดงธรรมตามที่ได้ฟังมา เมื่อแสดงจบพระนางสาวตบิและบริวารทั้งหมดได้บรรลุเป็นโสดาบัน ตั้งแต่นั้นมา นางได้รับเลื่อนฐานะเป็นพระมารดาบุญธรรมของพระนางสาวตบิ และเป็นพระอาจารย์สอนธรรมแก่พระนาง โดยมีหน้าที่ไปฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าแล้วนำมาแสดงแก่พระนางและหญิงบริวารเป็นประจำ

การได้มีโอกาสฟังธรรมและแสดงธรรมตามที่ได้ฟังมา ทำให้นางขุขุตรามีความรู้แตกฉานในพระไตรปิฎก และเชี่ยวชาญในการแสดงธรรม ต่อมาพระพุทธเจ้าทรงประกาศในที่ประชุมสงฆ์ ยกย่องนางไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะว่าเป็นผู้เลิศกว่าอุบาสิกาทั้งหลายฝ่ายพหุสูต

บุพกรรม

เมื่อภิกษุรูปหนึ่งทูลถามว่า เพราะเหตุใดนางขุขุตราจึงเป็นคนพิการหลังค่อม พระพุทธองค์ตรัสตอบว่า เพราะในอดีตชาตินางได้แสดงอาการล้อเลียนพระปัจเจกพระพุทธเจ้าผู้มีรูปกายพิการหลังค่อม

เมื่อภิกษุรูปหนึ่งทูลถามว่า เพราะเหตุใดนางเป็นคนรับใช้เขา ตรัสตอบว่า เพราะในอดีตนางได้ใช้ภิกษุณีผู้เป็นอรหันต์รูปหนึ่งซึ่งคุ้นเคยกับตระกูลของนาง ให้หยิบกระเช้าเครื่องประดับให้นาง

เมื่อภิกษุรูปหนึ่งทูลถามว่า เพราะเหตุใดนางจึงมีปัญญามาก ตรัสตอบว่า เพราะในอดีตชาตินางได้ถวายกำไลมือทำด้วยงาช้าง จำนวน ๔ วง แต่พระปัจเจกพุทธเจ้า ๕ องค์ สำหรับใช้รองมืออุ้มบาตรที่บรรจุข้าวปายาสร้อน ๆ

บทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ในตอนต้นรัชสมัยของพระเจ้าอุเทน เมื่อพระองค์ยังไม่นับถือพระพุทธศาสนา มีข้อห้ามมิให้พระมเหสีและสตรีในพระราชสำนักออกนอกเขตพระราชฐาน พระนางสามาวดีจึงทรงมอบหมายให้นางชูชุตราเป็นผู้ไปฟังธรรมแล้วนำมาแสดงแก่พระนางและบริวาร นางชูชุตราจึงมีหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยปริยาย เมื่อพระนางสามาวดีได้บรรลุธรรมเป็นโสดาบันแล้ว ก็ทรงดำรงมั่นอยู่ในธรรมจนเป็นเหตุให้พระเจ้าอุเทนทรงเลื่อมใสในพระรัตนตรัย ทรงอาราธนาพระสงฆ์เข้าไปแสดงธรรมในพระราชวัง ส่งผลให้สตรีชาววังได้ฟังธรรมและปฏิบัติธรรมโดยทั่วกัน

แบบอย่างในการดำเนินชีวิต

ในเบื้องต้นนางชูชุตราดำเนินชีวิตแบบคนประมาทขาดศีลธรรม มีความโลภ จึงยกยอกทรัพย์ค่าดอกไม้ของพระนางสามาวดีผู้มีพระคุณ แต่หลังจากได้ฟังธรรมจนบรรลุเป็นโสดาบันแล้ว จึงดำรงดำรงชีวิตแบบคนไม่ประมาท ตั้งมั่นในศีลธรรม จนมีฐานะสูงขึ้น และมีโอกาสสร้างคุณงามความดีแก่ส่วนรวมมากขึ้น ชีวิตประวัติของนางชูชุตราที่มีคติธรรมแฝงอยู่หลายประการ ถ้านำมาคิดและปรับใช้ให้เหมาะสมกับชีวิตของนักเรียน ก็จะนำความสุขความเจริญมาสู่ชีวิตได้ดีเช่นกัน เช่น

๑. การล้อเลียนคนดี คนมีบุญคุณ คนมีคุณธรรม คนผู้หมดกิเลส จะมีผลร้ายย้อนกลับมาสู่ตน

๒. คนดี คนมีบุญคุณ เช่น บิดามารดา ครูอาจารย์ หรือผู้มีคุณธรรมเช่นพระสงฆ์ เป็นต้องเคารพนับถือและรับใช้ท่าน ไม่ควรใช้ท่านให้ทำอะไรให้เราโดยไม่จำเป็น

๓. คนที่ประพฤติชั่ว ทำชั่วมาก่อน เมื่อรู้ตัวหรือสำนึกได้ก็แก้ไข เปลี่ยนแปลงเป็นประพฤติดี ทำดีแบบต้นร้ายปลายดี ถือเป็นคนดีได้ เหมือนไม้โค่นคดปลายตรง สามารถนำไปทำประโยชน์ได้หลายอย่าง

๔. ความเป็นพหูสูต คือการได้ยินได้ฟังมามาก หมายถึงเรียนรู้หลายอย่าง แต่ละอย่างเรียนหลาย ๆ ครั้งติดต่อกันจนจำได้ และฝึกปฏิบัติตาม จนเกิดความชำนาญ ทำให้มีปัญญาแตกฉาน สามารถแสดงให้คนอื่นเข้าใจได้ดี

พระเจ้าพิมพิสาร

พระราชวังพระเจ้าพิมพิสาร

พระราชประวัติเบื้องต้น

พระเจ้าพิมพิสาร กษัตริย์ราชแห่งแคว้นมคธ ซึ่งมีกรุงราชคฤห์เป็นเมืองหลวง เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกที่เป็นอริยบุคคลชั้นโสดาบันและเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกองค์แรกของพระพุทธศาสนา ทรงมีบทบาทสำคัญในการประดิษฐานพระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล

พระเจ้าพิมพิสารเป็นพระราชโอรสของพระเจ้ากาติ หรือกาติกะแห่งราชวงศ์ทริยัมกะขึ้นครองราชสมบัติสืบต่อจากพระราชบิดาเมื่อมีพระชนมายุ ๑๕ พรรษา (ก่อน พ.ศ. ๖๐ ปี) ทรงครองราชย์ถึง ๕๒ ปี ทรงสละราชสมบัติให้แก่เจ้าชายอชาตศัตรู แคว้นมคธในสมัยของพระองค์เจริญรุ่งเรือง มีอาณาเขตกว้างขวางเป็นมหาอาณาจักรโดยผนวกแคว้นอังคะเข้าไว้ด้วย

เจ้าชายสิทธัตถะ หลังจากทรงอธิษฐานเพศเป็นบรรพชิตที่แม่น้ำอโนมา ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างแคว้นสักกะกับแคว้นมัลละ ก็เสด็จดำเนินทางไกลสู่กรุงราชคฤห์ แคว้นมคธ ระยะทางประมาณ ๔๘๐ กิโลเมตร เพื่อทรงศึกษาหาทางพ้นทุกข์ เพราะแคว้นมคธเป็นศูนย์เผยแผ่ของลัทธิและศาสนาต่าง ๆ ที่มีอยู่สมัยนั้น

เช้าวันสุดท้ายของงานนักขัตฤกษ์ประจำปี ขณะที่พระเจ้าพิมพิสารประทับ ณ สีหบัญชรทอดพระเนตรมหาชนที่หน้าพระลานอยู่นั้น ทรงเห็นนักบวชรูปหนึ่งเดินผ่านมามากับกิริยาสำรวมน่าเลื่อมใสยิ่งนัก จึงรับสั่งให้ราชทูต ๓ คนไปสืบดูว่าเป็นใคร มาจากไหน และพักที่ไหน

เมื่อพระเจ้าพิมพิสารทรงทราบว่า พระสิทธัตถะแห่งศากยวงศ์เสด็จมาประทับที่ถ้ำหน้าภูเขापัททวะ (๑ ใน ๕ ลูกที่ล้อมเป็นกำแพงเมืองราชคฤห์) จึงเสด็จไปเฝ้าและได้ทรงสนทนาปราศรัยพอเป็นที่รู้จักคุ้นเคยกันแล้ว พระเจ้าพิมพิสารทูลขอให้พระสิทธัตถะสีกออกมาครองเรือน พระองค์จะทรงแบ่งราชสมบัติให้ครองครึ่งหนึ่ง

พระสิทธัตถะตรัสตอบว่า พระองค์ทรงเห็นโทษของกามทั้งหลาย และทรงเห็นคุณของการออกบวช เพราะเป็นทางให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ จึงขอจาริกต่อไปเพื่อบำเพ็ญเพียรให้บรรลุผลที่ทรงประสงค์

พระเจ้าพิมพิสารเห็นคล้อยตามและทูลว่า เมื่อพระสิทธัตถะได้ตรัสรู้เป็นสัมมาสัมพุทธเจ้าดังคำทำนายของพวกราหมณ์แล้ว ขอให้เสด็จกลับมาโปรดพระองค์ด้วย พระสิทธัตถะทรงรับด้วยอาการนิ่ง

หลังจากพระสิทธัตถะทรงบำเพ็ญเพียรจนได้ตรัสรู้สัมมาสัมโพธิญาณเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเสด็จไปเทศน์โปรดพระปัญจวัคคีย์แล้ว ก็เสด็จกลับมายังตำบลอุรุเวลาเสนานิคมที่ตรัสรู้อีกครั้งหนึ่งเพื่อเทศน์โปรดพวกนักบวชชุกชุมที่รู้จักกันว่า ชฎิล ๓ พันอง คือ อุรุเวลกัสสปะ นทิกัสสปะ คยากัสสปะ พร้อมด้วยบริวาร ๑,๐๐๐ คน ซึ่งขวามครเคราพนับถือ เมื่อพวกชฎิลเหล่านั้นได้บรรลุเป็นพระอรหันต์และบวชเป็นภิกษุหมดแล้ว ก็ทรงพาภิกษุเหล่านั้นไปยังกรุงราชคฤห์เพื่อโปรดพระเจ้าพิมพิสารตามที่ทูลขอไว้

ครั้นเสด็จถึงอุทยานลัฏฐิวัน ใกล้กรุงราชคฤห์ ทรงแวะเข้าประทับ เมื่อพระเจ้าพิมพิสารทรงทราบก็ โสมนัส ได้เสด็จมาเฝ้าพร้อมด้วยราชบริพารทั้งพราหมณ์และคหบดีจำนวน ๑๒ หมื่น พระเจ้าพิมพิสารถวาย อภิเษกด้วยความเคารพ ส่วนพราหมณ์และคหบดีบางพวกสงสัยว่า ระหว่างพระสมณโคดมกับอุรุเวลกัสสปะ ใครเป็นอาจารย์ใครเป็นศิษย์

พระพุทธองค์ทรงทราบด้วยพระญาณจึงรับสั่งให้พระอุรุเวลกัสสปะเปลื้องความสงสัยนั้นพระเถระ กราบลงแทบพระยุคลบาทของพระพุทธองค์แล้วประกาศว่า พระสมณโคดมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของตน ตน เป็นสาวกของพระสมณโคดมพุทธเจ้า

เมื่อพระพุทธองค์ทรงเห็นว่า ทุกคนพร้อมจะรับฟังพระธรรมเทศนาแล้ว ก็ทรงแสดงอนุปพพิกซึ่งว่า ด้วยเรื่องทาน คือ สวรรค์ (ซึ่งพรึงพรึงด้วยกามสุข) โทษของกาม และคุณของการออกจากกาม แล้วทรง แสดงอริยสัจ ๔ พระเจ้าพิมพิสารพร้อมด้วยราชบริพาร ๑๑ หมื่น ได้บรรลุโสดาปัตติผลเป็นอริยบุคคลชั้น โสดาบัน ส่วนที่เหลือเกิดศรัทธามั่นคงในพระรัตนตรัย ทั้งหมดประกาศตนเป็นอุบาสก

พระเจ้าพิมพิสารกราบทูลว่า "เมื่อหม่อมฉันยังเป็นพระราชกุมาร หม่อมฉันได้ตั้งความปรารถนาไว้ ๕ ประการ ได้แก่

๑. ขอให้เราได้รับราชาภิเษกเป็นพระราชเจ้าแห่งแคว้นมคธ
๒. ขอให้พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมาสู่แคว้นของเรา
๓. ขอให้เราได้นั่งใกล้พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
๔. ขอให้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมแก่เรา
๕. ขอให้เราได้รู้ทั่วถึงธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

บัดนี้ ความปรารถนาที่หม่อมฉันตั้งใจนั้นได้สำเร็จแล้วทุกประการ หม่อมฉันมีความโสมนัสเบิกบานใน พระธรรมเทศนาเป็นอย่างยิ่ง หม่อมฉันขออาราธนาพระผู้มีพระภาค พร้อมด้วยพระสงฆ์สาวกทั้งปวงรับ ภัตตาหารของหม่อมฉันในวันพรุ่งนี้"

พระพุทธเจ้าทรงรับด้วยพระอาการดุษณี พระเจ้าพิมพิสารพร้อมด้วยราชบริพารถวายทูลลากลับ

บทบาทสำคัญในการประดิษฐานพระพุทธศาสนา

ในวันรุ่งขึ้น พระพุทธเจ้าเสด็จพร้อมด้วยพระสงฆ์สาวกทั้งปวงไปยังพระราชนิเวศน์ ประทับนั่งบนพุทธอาสน์ พระเจ้าพิมพิสารพร้อมด้วยราชบริพารทรงถวายมหาทาน โดยทรงประเคนภัตตาหารแด่พระพุทธองค์ด้วยพระหัตถ์ เมื่อพระสงฆ์อันมีพระพุทธองค์เป็นประธานฉันภัตตาหารแล้ว พระเจ้าพิมพิสารกราบทูลว่า "ลัทธิวันที่ประทับนั้นเล็ก ทั้งไกลจากชุมนุมชนเกินพอดี ไม่สะดวกแก่ผู้มีศรัทธาจะพึงไป หม่อมฉันขอถวายพระราชมุขยานเวฬุวันให้เป็นสังฆาราม ด้วยเป็นสถานที่กว้างใหญ่ มีเสนาสนะเรียบร้อย ตั้งอยู่ไม่ใกล้ไม่ไกลจากชุมนุมชน เจียบสงัด ไม่พลุกพล่านด้วยผู้คน ผู้มีกิจพึงไปถึงได้ไม่ลำบาก เป็นพุทธาวาสที่พระองค์จะประทับ" แล้วทรงจับพระเต้าทองหลังทักษิณทกลงบนพระหัตถ์พระบรมศาสดา ถวายพระราชมุขยานเวฬุวันเป็นสังฆาราม

พระพุทธเจ้าทรงรับพระเวฬุวันเป็นสังฆารามแห่งแรก ทรงอนุโมทนาแล้วทรงพาพระสงฆ์สาวกไปประทับ ณ พระเวฬุวัน และทรงใช้ที่นี่เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธศาสนา โดยมีพระเจ้าพิมพิสารเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกองค์แรก เป็นแบบอย่างการสร้างสังฆารามต่อมา เช่น

เมื่อเศรษฐีจากกรุงสาวัตถี แคว้นโกศล ชื่อสุทตตะ (ต่อมาเรียกกันว่า อนาถปิณฑิกเศรษฐี) มาทำกิจธุระในกรุงราชคฤห์ พอทราบว่า พระพุทธเจ้าเกิดขึ้นแล้ว จึงไปเฝ้า หลังจากได้ฟังพระธรรมเทศนาจากพระพุทธเจ้าจนได้บรรลุโสดาปัตติผลเป็นโสดาบันแล้ว ได้ประกาศตนเป็นอุบาสก และกราบทูลอาราธนาพระพุทธองค์ให้เสด็จไปประกาศพระศาสนาในกรุงสาวัตถีบ้าง เมื่อทราบว่า ทรงรับแล้วก็กลับไปสร้างวัดพระเชตะวันเป็นสังฆารามแห่งที่ ๒ โดยจำลองแบบไปจากพระเวฬุวัน พระพุทธเจ้าทรงใช้พระเชตะวันเป็นศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นเวลานานที่สุด โดยมีพระเจ้าปเสนทิโกศลเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก ตามอย่างพระเจ้าพิมพิสาร

แบบอย่างในการดำเนินชีวิต

๑. ในฐานะเป็นบุตร พระเจ้าพิมพิสารทรงสืบราชสมบัติต่อจากพระราชบิดา ทั้ง ๆ ที่ยังมีพระชนมายุเพียง ๑๕ พรรษา แต่ทรงศึกษาและทรงปกครองบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองจากพระราชบิดาและผู้รู้ทั้งหลายมีอาณาเขตกว้างขวางขึ้น เช่น ได้ผนวกแคว้นอังคะเข้ามารวมกับแคว้นมคธ

๒. ในฐานะเป็นบิดา พระเจ้าพิมพิสารมีพระราชโอรสหลายพระองค์ ทรงรักเท่า ๆ กันเช่น อชาตศัตรูราชกุมาร มีนิมิตบอกเหตุตั้งแตอยู่ในพระครรภ์ของพระนางเวเทหิโกศลธิดาว่าจะเกิดมาเป็นศัตรูกับพระองค์ พวกโหราจารย์กราบทูลให้ประหารชีวิต ก็ไม่ทรงเห็นด้วย ต่อมา อชาตศัตรูราชกุมารก่อการกบฏชิงราชสมบัติจากพระองค์ตามคำยุยงของพระเทวทัต แต่ถูกจับได้เมื่อพระองค์ทรงซักถาม ได้ความว่าต้องการราชสมบัติ ก็ทรงสละราชสมบัติ พระราชทานให้พระราชโอรสขึ้นครองราชย์แทน

๓. ในฐานะเป็นพุทธศาสนิกชน พระเจ้าพิมพิสารทรงมีศรัทธามั่นคงในพระเผยแผ่พระพุทธศาสนาและตั้งแตได้เข้าเฝ้าฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าในครั้งแรก นอกจากทรงอุปถัมภ์ในการประดิษฐานแล้ว ในส่วนพระองค์ทรง

ทำบุญ ให้ทาน รักษาศีล และเจริญภาวนาตามหน้าม่านักพระพุทธรูปเป็นประจำ เช่น ในวันที่ทรงถวายพระเชตะวันเป็นสังฆารามนั้น พระองค์ไม่ได้ทรงอุทิศส่วนกุศลให้ญาติที่สวกลบแล้ว พอตกกลางคืนทรงได้ยินเสียงแปลกประหลาด เมื่อทรงทราบจากพระพุทธรูปเจ้าว่า มีพระญาติ

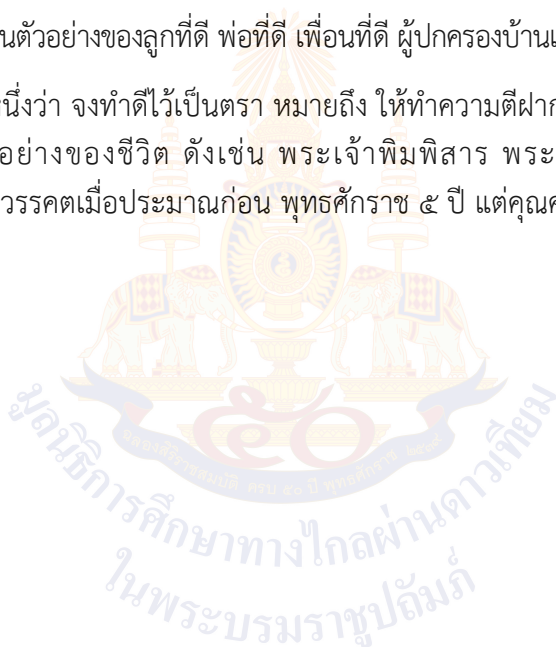
มาขอส่วนบุญ จึงทรงถวายทานอุทิศส่วนบุญสงฆ์ให้ ซึ่งเป็น
แบบอย่างการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษ

พระเจ้าพิมพิสารทรงเป็นผู้ริเริ่มให้มีการแสดงธรรมในวันธรรมสวนะ โดยกราบทูลพระพุทธองค์ว่า ทรงเห็นพวกปริพาชกผู้เป็นอัญญเดียรฉัตรได้ร่วมประชุมแสดงหลักคำสอนของตนแก่กันในวัน ๑๔ ค่ำ ๑๕ ค่ำ และ ๘ ค่ำ แห่งปักษ์ จึงควรมีการประชุมฟังธรรมในวันเช่นนั้นบ้าง พระพุทธองค์ทรงรับว่าดี และทรงอนุญาตให้มีการประชุมฟังธรรมในวันวันดังกล่าวตั้งแต่นั้นมา

๔. ในฐานะเป็นกัลยาณมิตร พระเจ้าพิมพิสารมีพระสหายผู้ครองแคว้นหลายพระองค์ ทรงเป็นกัลยาณมิตรกับพระสหายเหล่านั้น บ้านเมืองของพระองค์จึงสงบร่มเย็น

พระเจ้าพิมพิสารเป็นตัวอย่างของลูกที่ดี พ่อที่ดี เพื่อนที่ดี ผู้ปกครองบ้านเมืองที่ดีและพุทธศาสนิกชนที่ดี

มีคติคำคมอยู่บทหนึ่งว่า จงทำดีไว้เป็นตรา หมายถึง ให้ทำความดีฝากไว้ให้ประทับอยู่คู่กันโลกเพื่อให้อนุชนได้ศึกษาเป็นแบบอย่างของชีวิต ดังเช่น พระเจ้าพิมพิสาร พระธรรมิกราชพระองค์แรกของพระพุทธศาสนา พระองค์สวรรคตเมื่อประมาณก่อน พุทธศักราช ๕ ปี แต่คุณความดีของพระองค์ยังติดตราอยู่กับโลกตลอดมา

ที่มา : นายสมมาตร มีศิลป์. (๒๕๕๑).หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.

พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท)

พระราชประวัติเบื้องต้น

พระราชประวัติเบื้องต้นมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท) ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ที่ ๖ แห่งราชวงศ์อโยเดียหนึ่งว่าราชวงศ์พระร่วง ทรงครองราชย์ระหว่างปี พ.ศ. ๑๔๙๐ - ๑๔๑๗ ภายหลังศาสนาให้เจริญมั่นคง เป็นแบบอย่างของพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์ต่อมา

พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท) เป็นพระราชโอรสของพระยาเลอไท (พระมหากษัตริย์องค์ที่ ๔) ทรงได้รับสถาปนาเป็นพระมหาอุปราชครองเมืองศรีสัชนาลัย เมื่อ พ.ศ. ๒๘๘๒ พระราชนิพนธ์เตมิกภากหรือไตรภูมิพระร่วงขึ้นในปี พ.ศ. ๑๘๘๘ ในปี พ.ศ. ๑๙๐๔ ทรงเอาชนะเมืองลังกา นามว่าสุมนะ เข้ามาสู่สุโขทัย โดยที่รับพำนักอยู่ที่วัดป่ามะม่วง

พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท) เป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา และทรงนิมนต์พระสงฆ์เข้าไปเรียนสำนัก ทรงสั่งสอนศีลธรรมแก่ประชาชนด้วยพระองค์เองพระไตรปิฎกในพระราชมณฑล ทรงสร้างพระมหาธาตุบรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่อัญเชิญมาจากลังกา และปลูกต้นพระศรีมหาโพธิ์จากลังกาไว้หลังพระมหาธาตุ นอกจากนี้ ทรงเริ่มจัดระเบียบคณะสงฆ์โดยแบ่งคณะสงฆ์ออกเป็น ๒ ฝ่าย คือคามาวาสีกับอรัญวาสี

การผนวชในพระบวรพระพุทธศาสนา

พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท) เป็นพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์แรกที่ผนวชในพระพุทธศาสนาโดยมีพระมหาสวามีสังฆราชเป็นอุปัชฌาย์ พิธีผนวชทำเป็น ๒ ขั้นตอน กล่าวคือตอนบรรพชาเป็นสามเณรกระทำในพระราชมณฑล ต่อหน้าพระสุวรรณภูมิ (พระพุทธรูปทองคำ) ก่อนบรรพชาทรงเปลี่ยนเพศเป็นดาบส ทรงประกาศพระราชปฏิญาณ ท่ามกลางพระสงฆ์ว่าทรงปรารถนาพระโพธิญาณคือการได้ตรัสรู้เป็นพระพระพุทเจ้าในอนาคต พระอุปัชฌาย์ สรรเสริญพระจริยวัตร ขณะที่เสด็จไปรับพิธีอุปสมบทที่วัดป่ามะม่วงว่าทรงมีอินทรีย์ะสังวรยิ่งนักเหมือนพระมหาเถระที่บวชมานานถึง ๖๐ พรรษา ขั้นตอนที่ ๒ ทำพิธีสวดญัตติอุปสมบทที่วัดป่ามะม่วง

เมื่อดำรงอยู่ในสมณเพศทรงปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัดเป็นการบำเพ็ญเนกขัมมบารมี ตามที่ส่งประกาศท่ามกลาง สงฆ์ว่า ทรงปรารถนาพระโพธิญาณทรงมีพระทัยแน่วแนในอันที่จะเข้าถึงจุดหมายสูงสุด ของพระพุทธศาสนาแต่ยังเป็นคฤหัสถ์ เห็นได้จากการที่ทรงศึกษาพระพุทธศาสนาด้วยพระวิริยะอุตสาหะทรงมีพระปรีชารอบรู้แตกฉานในพระไตรปิฎกทรงพระราชนิพนธ์เตมิกภากหรือไตรภูมิพระร่วงได้ขณะเป็นคฤหัสถ์และยังมีได้ขึ้นครองราชย์อย่างไร้กัตาม แม้พระองค์จะทรงปรารถนาพระโพธิญาณและทรงตั้งพระทัยแน่วแนที่จะดำรงอยู่ในสมณเพศต่อไปจนตลอดพระชนม์ชีพแต่เมื่อเราอำมาตย์กับคนอันวอนขอให้ส่งลาสิกขาเพื่อไปปกป้องบ้านเมืองในฐานะที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์มีอาจขัดต่อการทูลอ้อนวอนนั้นได้จึงส่งลาสิกขาขึ้นของราชครั้งหนึ่งและเสด็จสวรรคตในปีพ.ศ.๑๙๑๑

เมื่อสิ้นรัชสมัย ของพระมหาธรรมราชาที่ ๑(ลิไท) สุโขทัยก็เสื่อมอำนาจลงในที่สุดก็ต้องตกเป็นประเทศราชของกรุงศรีอยุธยา เมื่อปี พ.ศ. ๑๙๒๑ และต่อมาอีก ๖๐ ปีเศษก็ถูกผนวกเป็นหัวเมืองหนึ่งของอาณาจักรอยุธยา

ผลงานสำคัญ

พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไท) ทรงเป็นกษัตริย์นักปราชญ์และนักปกครองที่ทรงพระปรีชาสามารถทรงบำเพ็ญพระราชกรณียและพระราชจริยวัตรเป็นประโยชน์ไพศาลแก่พระพุทธศาสนา ดังนี้

๑. ทรงศึกษาพระพุทธศาสนาจนเชี่ยวชาญ มีพระปรีชารอบรู้แตกฉานในพระไตรปิฎกจากพระสงฆ์ผู้เชี่ยวชาญในพระไตรปิฎก และได้ทรงพระราชนิพนธ์เตมิกภากหรือไตรภูมิพระร่วง โดยทรงมีจุดมุ่งหมายที่จะสั่งสอนคนให้ประพฤติดีตามแนวคำสอนของพระพุทธศาสนา มีการพรรณนาสภาพของอบายภูมิอย่างน่าสะพรึงกลัว

พรรณนาความรื่นรมย์ในสุคติภูมิ และชี้ให้เห็นถึงการกระทำอันเป็นสาเหตุให้สัตว์โลกทั้งหลายไปเกิดในภูมิเหล่านั้น ตามกฎแห่งกรรม เนื้อเรื่องในไตรภูมิพระร่วงเริ่มด้วยการอธิบายสภาพความเป็นไปของภูมิทั้งสามได้แก่ กามาวจรภูมิ (ภูมิของสัตว์นรก เปรต ดิรัจฉาน มนุษย์ และเทวดา) รูปาวจรภูมิ (ภูมิของผู้ได้รูปฌาน ๔ ได้แก่ พรหมโลกที่เป็นรูปพรหม) และอรุพวจรภูมิ (ภูมิของผู้ได้รูปฌาน ๔ ได้แก่ พรหมโลกที่เป็นรูปพรหม) การดับและการมีขึ้นใหม่ของโลก ตอนท้ายกล่าวถึงพระนิพพานและการปฏิบัติให้เข้าถึงพระนิพพานอันเป็นอุดมคติยอดปรารถนาของพระพุทธศาสนิกชน วรรณกรรมเล่มแรกของไทยและมีอิทธิพลต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาส่งผลให้อาณาจักรของพระองค์มีความมั่นคงและสุข

๒. ทรงอุปถัมภ์การศึกษาเพื่อศาสนาและศิลปะต่างๆโดยทรงดำเนินการให้พระสงฆ์เล่าเรียนศึกษาพระไตรปิฎกให้พวกพวกร่วมเล่าเรียนและสั่งสอนศิลปศาสตร์ต่างๆในพระราชมนเทียรนับได้ว่าเป็นการตั้งโรงเรียนสอนปรียัติธรรมและศิลปศาสตร์ขึ้นเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ชาติไทยในรัชสมัยของพระองค์นับว่าเป็นยุคที่พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองที่สุด

๓. โปรดให้สร้างพระพุทธรูปชินราชพุทธรูปชินศรี พระศรีศาสดา และพระพุทธรูปอื่นๆอีกหลายพระองค์เพื่อเป็นที่บูชาของพระพุทธศาสนาเอกชน

๔. ทรงมีพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนาด้วยการที่พระราชบัญญัติเป็นที่สอนพระปรียัติธรรมแก่พระพิสุสามเณรแห่งแรกและเป็นแบบอย่างให้พระมหากษัตริย์สมัยพยุวรัตนโกสินทร์ทรงดำเนินตาม

๕. โปรดให้สร้างศิลาจารึกไว้หลายแห่งทั้งภาษาไทยภาษามังคุดและภาษาของศิลาจารึกเหล่านี้ได้เป็นหลักฐานสำคัญยิ่งทางประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาและประวัติศาสตร์ชาติไทย

๖. ทรงพระปรีชาสามารถในการปกครองบ้านเมืองโดยทรงใช้ทำมานุษย์ปกครองอาณาจักรประชาราษฎร์ให้อยู่เย็นเป็นสุขปราศ จากข้าศึกศัตรูมาเบียดเบียน ปีบคั้นให้อยู่ร้อนนอนทุกข์

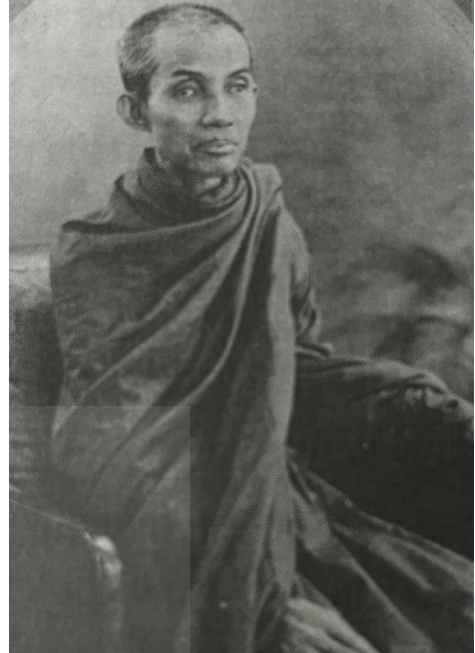

ที่มา : นายสมมาตร มีศิลป์. (๒๕๕๑).หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส

พระราชประวัติเบื้องต้น

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเป็นสมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ ๑๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์มีพระนามเดิมว่า พระองค์เจ้านุชนานาคนานพ เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ พระมารดา คือ เจ้าจอมมารดาแพ ประสูติเมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๐๓ และเป็นพระเจ้าน้องยาเธอในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕

เมื่อพระชนมายุได้ ๑๕ พรรษา ทรงบรรพชาเป็นสามเณร ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วเสด็จไปประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ทรงศึกษาอักษรสมัย คือ วิชาหนังสือว่าด้วยการอ่านการเขียนมาก่อนทรงบรรพชา และทรงศึกษาเรื่อยมาจนแตกฉาน พระชนมายุ ๑๘ พรรษาทรงลาสิกขาเพื่อรับราชการในกรมราชเลขา ตำแหน่งเจ้าพนักงานสารบบัญญา ขณะเดียวกันก็ได้ทรงศึกษาพระปริยัติธรรมไปด้วย ทรงสนพระทัยในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง จนเป็นที่ประจักษ์พระราชหฤทัยในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า พระเจ้าน้องยาเธอพระองค์นี้ทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างจริงแท้ไม่แปรผัน ปี พ.ศ. ๒๔๒๓ พระชนมายุครบผนวช จึงได้กราบทูลลาออกจากราชการเพื่อผนวชได้ผนวชเป็นพระภิกษุ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยมีสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ เป็นพระอุปัชฌาย์ ผนวชแล้วเสด็จไปประทับจำพรรษา ณ วัดบวรนิเวศวิหารตลอด พระชนม์ชีพ ทรงใช้พระวิริยะอุตสาหะศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมจนทรงสอบเปรียญ ๕ ประโยค หลังผนวชได้ ๓ พรรษา มีคุณูปการต่อพระพุทธศาสนาและประเทศชาติเป็นอเนกประการ พระอุปัชฌาย์ของพระมหากษัตริย์ ๒ พระองค์ คือ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ นอกจากนี้ยังเป็นพระอุปัชฌาย์ของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอในรัชกาลที่ ๕ อีกหลายพระองค์ ทรงบำเพ็ญพระกรณียกิจเป็นประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาทั้งด้านการศึกษาและด้านการเผยแผ่ สิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ สรีระพระชนมายุได้ ๖๒ พรรษา

ผลงานสำคัญ

พระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงมีบทบาทสำคัญต่อพระพุทธศาสนาทั้งด้านการศึกษาและด้านการเผยแผ่ พอประมวลได้ดังนี้

๑. ทรงจัดการสอนภิกษุสามเณรผู้บวชใหม่ให้เรียนพระธรรมวินัย ให้ภิกษุผู้พ้นจากหน้าที่เรียนพระธรรมวินัยแล้วได้เรียนบาลี โดยพระองค์เป็นพระอาจารย์สอนเอง เมื่อมีผู้เรียนจบก็ให้ช่วยสอนด้วย
๒. ทรงดำเนินการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้น ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
๓. ทรงจัดหลักสูตรการสอบทั้งฝ่ายบาลีและนักธรรมขึ้นใหม่หลายประการ ตลอดจนอนุญาตคฤหัสถ์เข้าสอบความรู้นักธรรมได้ แต่เรียกว่า ธรรมศึกษา ทั้งทรงปรับวิธีการสอบไล่ให้นักธรรมโดยใช้วิธีเขียนแทนการแปลด้วยปากเปล่า กำหนดสอบไล่ทุกปี แทนการสอบ ๓ ปีต่อครั้ง

๔. ทรงนิพนธ์ตำราเรียนขึ้นใหม่ และทรงปรับปรุงแก้ไขตำราเรียนพระปริยัติธรรมจากส่วนที่ยากให้รวบรัดและง่ายขึ้น เช่น บาลีไวยากรณ์ วินัยมุข นวโกวาท พุทธานุพุทธประวัติ พุทธศาสนสุภาษิตนอกจากนี้ยังทรงชำระหลักสูตรภาษาบาลีที่คลาดเคลื่อนให้ถูกต้อง

๕. ทรงจัดให้มีโรงเรียนในวัดทั่วราชอาณาจักร เพื่อกุลบุตรจะได้ศึกษาเล่าเรียนตามพระราโชบายการปฏิรูปการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

๖. ทรงวางแผนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และทรงจัดระดับข้อธรรมต่าง ๆ สำหรับสั่งสอนให้เหมาะสมกับบุคคลในระดับชั้นนั้น ๆ ทรงรจนาหนังสือเบญจศีล เบญจธรรม และธรรมวิภาคคิปปิปฏิบัติ แสดงคำสอนเบื้องต้นของพระพุทธศาสนาสำหรับประชาชนทั่วไปจะได้ศึกษาและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ทรงรจนาอรรถศาสน์ แสดงประโยชน์อันบุคคลจะพึงได้ในชาตินี้และชาติหน้าตามคติทางพระพุทธศาสนา อันเป็นคำสอนที่สูงขึ้นมามากขึ้นหนึ่ง เป็นชั้นกลาง และทรงรจนาธรรมวิจารณ์ แสดงคำสอนชั้นสูงทางพระพุทธศาสนาเพื่อประโยชน์แก่บุคคลผู้สนใจในการปฏิบัติธรรมชั้นสูง เป็นต้น

แบบอย่างในการดำเนินชีวิต

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงมีศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า แม้พระองค์จะเป็นไอรสขัตติย์ มีทรัพย์สมบัติอุดมสมบูรณ์ แต่ก็มิได้ใฝ่พระทัยหลงใหลในทรัพย์ภายนอก มีพระทัยแน่วแน่ไปในอริยทรัพย์อันเป็นทรัพย์ภายใน ดังจะเห็นได้จากการทรงบรรพชาเป็นสามเณรเมื่อพระชนมายุ ๑๔ พรรษา แม้จะลาสิกขาเมื่อพระชนมายุ ๑๘ พรรษามารับราชการอยู่เป็นเวลา ๒ ปีแต่เมื่อพระชันษาครบผนวช ก็ได้ผนวชเป็นพระภิกษุและดำรงอยู่ในสมณเพศจนตลอดพระชนม์ชีพ

ทรงเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนผู้สนใจใฝ่ธรรมทั้งหลาย สรุปได้ดังนี้

๑. เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน คือทรงศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ทั้งก่อนผนวชและหลังผนวช
๒. ใช้อิทธิบาทธรรมในการทรงงาน ทั้งในการรจนาหนังสือตำราต่าง ๆ และการปฏิบัติธรรม
๓. มีกตัญญูตเวทิตาธรรม ตัวอย่างเช่น ทรงเฝ้าพยาบาลอุปัชฌาย์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ ผู้เป็นพระอุปัชฌาย์ในยามอาพาธ และทรงดำเนินการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
๔. ที่มีความสันโดษ ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย มุ่งปฏิบัติหน้าที่ของความเป็นสมณะอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง

ที่มา : นายสมมาตร มีศิลป์. (๒๕๕๑).หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง อานาปานสติ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรื่อง พระพุทธศาสนา

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑

รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด ม. ๒/๑๐ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การกำหนดลมหายใจเข้าออกที่เรียกว่าอานาปานสติ เป็นวิธีการฝึกจิตที่สามารถปฏิบัติได้ในทุกโอกาส เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับคนทุกเพศทุกวัย เพราะสามารถกำหนดรู้ลมหายใจ ดูความเคลื่อนไหวของกายคือท้องที่พองหรือยุบตามจังหวะของการหายใจเข้าออกได้ตลอดเวลา ประโยชน์ของอานาปานสติ จิตที่เป็นสมาธิจะมีพลังเข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง และสงบเยือกเย็น

๓. สาระการเรียนรู้

อานาปานสติ คือ ตั้งสติไว้ที่ลมหายใจเข้าและออก กำหนดรู้อยู่ในใจว่า

- เมื่อหายใจเข้ายาว ก็รู้ชัดว่า เราหายใจเข้ายาว
- เมื่อหายใจออกยาว ก็รู้ชัดว่า เราหายใจออกยาว
- เมื่อหายใจเข้าสั้น ก็รู้ชัดว่า เราหายใจเข้าสั้น
- เมื่อหายใจออกสั้น ก็รู้ชัดว่า เราหายใจออกสั้น

การกำหนดลมหายใจเข้าออกที่เรียกว่าอานาปานสติ นี้เป็นวิธีการฝึกจิตที่สามารถปฏิบัติได้ในทุกโอกาส เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับคนทุกเพศทุกวัย เพราะสามารถกำหนดรู้ลมหายใจ ดูความเคลื่อนไหวของกายคือท้องที่พองหรือยุบตามจังหวะของการหายใจเข้าออกได้ตลอดเวลา แม้แต่ผู้ป่วยที่ไม่สามารถขยับร่างกายได้ ก็สามารถฝึกปฏิบัติอานาปานสตินี้ได้ และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า จะช่วยให้ผู้ป่วยมีสุขภาพจิตที่เข้มแข็ง มีกำลังใจมากขึ้น ส่งผลดีต่อการรักษาอาการป่วยไปพร้อมกันด้วย

ประโยชน์ของอานาปานสติ จิตที่เป็นสมาธิจะมีพลังเข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง และสงบเยือกเย็น ผู้ที่มีสมาธิจิตดีย่อมจะช่วยให้

๑. เรียนหนังสือได้ดี มีประสิทธิภาพในการทำงาน
๒. ใจเย็น รู้จักการยับยั้งชั่งใจ ไม่หุนหันพลันแล่น
๓. มีความมั่นคงทางอารมณ์ ไม่เครียด ไม่วิตกกังวล
๔. มีความสุขผ่องใส ยิ้มแย้ม เบิกบาน
๕. มีความเข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง

๖. นอนหลับง่าย ตื่นง่ายตามที่ต้องการ

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)
 - บอกความหมายของอานาปานสติได้
- ๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
 - ฝึกอานาปานสติทำจิตให้สงบมีสมาธิได้
- ๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)
 - เห็นประโยชน์ของการฝึกอานาปานสติในการใช้ชีวิต

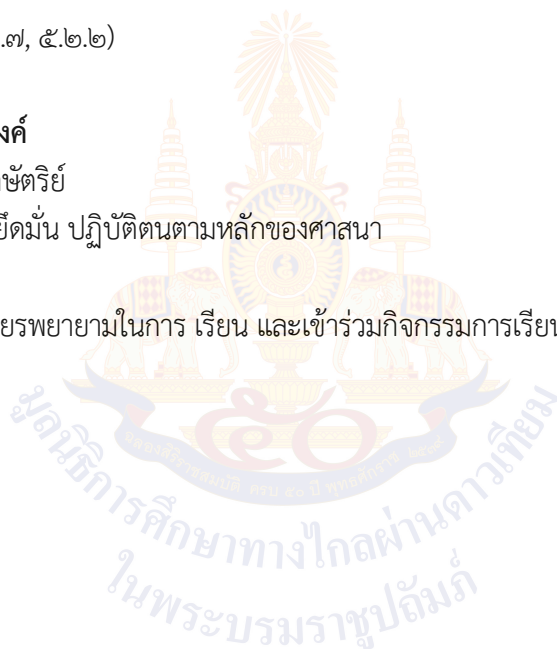
๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

ฝึกอานาปานสติทำจิตให้สงบมีสมาธิได้ โดยเห็นประโยชน์ของการฝึกอานาปานสติในการใช้ชีวิต (๑.๑.๓, ๑.๑.๔, ๔.๓.๑, ๔.๓.๗, ๕.๒.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
 - ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา
- ๔. ใฝ่เรียนรู้
 - ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง อานาปานสติ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ / แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน / ชิ้นงาน	การวัดและประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ฝึกอานาปานสติทำจิตให้สงบ มีสมาธิได้ โดยเห็นประโยชน์ของการฝึกอานาปานสติในการใช้ชีวิต (๑.๑.๓, ๑.๑.๔, ๔.๓.๑, ๔.๓.๗, ๕.๒.๒) ด้านความรู้ - บอกความหมายของอานาปานสติได้ ด้านทักษะกระบวนการ - ฝึกอานาปานสติทำจิตให้สงบมีสมาธิได้ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม - เห็นประโยชน์ของการคิดเชิงบวกในการดำเนินชีวิต	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. เปิดคลิปเพลงแดงกับเขี้ยว และให้นักเรียนร้องตามความรู้สึก ประมาณ ๓ นาที (https://www.youtube.com/watch?v=DFEVA๕-INZM) ๒. จากนั้นปิดเพลงทันที แล้วให้นักเรียนนั่งสมาธิ ๒ นาที	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ร้องเพลงแดงกับเขี้ยว ๒. นั่งสมาธิ ๒ นาที	- สื่อ PowerPoint เรื่อง อานาปานสติ	-	สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้/แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
	ขั้นสอน (๑๕ นาที) ๑. สนทนากับนักเรียน เมื่อออกจากสมาธิ ว่าขณะที่นักเรียนนั่งสมาธินั้น นักเรียนรู้สึกอย่างไร ๒. ขณะที่นั่งสมาธินักเรียนนึกถึงเรื่องอะไรบ้าง ๓. ครูชี้แจงว่า เราสนใจไปกับสิ่งอื่นไม่ได้สนใจเฉพาะจิตใจของตนเอง ๔. ชี้แจงว่าต่อไปจะให้นักเรียนฝึกใส่ใจสนใจเฉพาะจิตตนเองให้เฝ้าติดอยู่กับลมหายใจ เข้า-ออก ซึ่งเรียกว่า อานาปานสติ “เมื่อหายใจเข้ายาว ก็รู้ชัดว่า หายใจเข้ายาว” “เมื่อหายใจออกยาว ก็รู้ชัดว่า หายใจออกยาว” “เมื่อหายใจเข้าสั้น ก็รู้ชัดว่า หายใจเข้าสั้น”	ขั้นสอน (๑๕ นาที) ๑. สนทนาร่วมกับครู ๒. ตอบคำถามครูว่าขณะนั่งสมาธินึกถึงเรื่องอะไร ๓. ฟังครูชี้แจง			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง อานาปานสติ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของ ศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายาม ในการ เรียน และเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้	“เมื่อหายใจออกสั้น ก็รู้ชัดว่า หายใจออกสั้น” หากเผลอไปคิดเรื่องอื่นให้ดึงสติกลับมาอยู่กับลมหายใจ ขั้นปฏิบัติ (๒๕ นาที) ๑. ให้นักเรียนฝึกอยู่กับลมหายใจ ๕ นาที โดย “เมื่อหายใจเข้ายาว ก็รู้ชัดว่า หายใจเข้ายาว” “เมื่อหายใจออกยาว ก็รู้ชัดว่า หายใจออกยาว” “เมื่อหายใจเข้าสั้น ก็รู้ชัดว่า หายใจเข้าสั้น” “เมื่อหายใจออกสั้น ก็รู้ชัดว่า หายใจออกสั้น” ๒. หลังจากนักเรียนออกจากสมาธิ ครูสนทนากับ นักเรียนด้วยประเด็นดังต่อไปนี้ ๒.๑ ขณะทำสมาธิสติของนักเรียนอยู่กับลมหายใจ เข้า-ออก ตลอดเวลาหรือไม่ ๒.๒ นักเรียนเผลอคิดเรื่องอื่นหรือไม่ ๒.๓ เมื่อนักเรียนเผลอคิดเรื่องอื่น นักเรียนสามารถ ดึงสติกลับมาอยู่กับลมหายใจได้เร็วขึ้นเพียงใด ๓. เปิดคลิปเพลงมะมะมะ หนุมเต็ง และให้นักเรียนร้อง และเต้นตามความรู้สึก ประมาณ ๓ นาที https://www.youtube.com/watch?v=OdPElWX	ขั้นปฏิบัติ (๒๕ นาที) ๑. ฝึกอยู่กับลมหายใจ ๕ นาที ตามครูชี้แจง ๒. สนทนากับครู ๒.๑ ไม่ได้อยู่กับลมหายใจตลอดเวลา แต่ทำได้ ดีกว่าครั้งแรก ๒.๒ คิดเรื่องอื่น (อาหารเย็น, การบ้านที่ยังทำไม่ เสร็จ, การสอบเก็บคะแนน) ๒.๓ ได้เร็วขึ้นกว่าครั้งแรกที่ทำสมาธิ ๓. ร้องและเต้นเพลงมะมะมะ หนุมเต็ง ตาม ความรู้สึก			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง อานาปานสติ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	Pa'de) ๓.๑ ให้นักเรียนฝึกอานาปานสติอีก ๕ นาที ให้นักเรียนตามรู้สติของตนเองให้เร็ว หากพลอสติเรื่องอื่นไม่อยู่กับลมหายใจ เข้า-ออก ให้รีบดึงกลับมา ด้วย “เมื่อหายใจเข้ายาว ก็รู้ชัดว่า หายใจเข้ายาว” “เมื่อหายใจออกยาว ก็รู้ชัดว่า หายใจออกยาว” “เมื่อหายใจเข้าสั้น ก็รู้ชัดว่า หายใจเข้าสั้น” “เมื่อหายใจออกสั้น ก็รู้ชัดว่า หายใจออกสั้น” ๓.๒ สนทนากับนักเรียนว่า คราวนี้นักเรียนสามารถดึงสติให้มาอยู่กับลมหายใจได้ดีขึ้นหรือไม่ ๔. เปิดคลิปเพลงยาวแล่ม และให้นักเรียนร้องและเต้นตามความรู้สึก ประมาณ ๓ นาที https://www.youtube.com/watch?v=orWeiRoScDs) ๔.๑ ให้นักเรียนฝึกอานาปานสติอีก ๕ นาที ให้นักเรียนตามรู้สติของตนเองให้เร็ว หากพลอสติเรื่องอื่นไม่อยู่กับลมหายใจ เข้า-ออก ให้รีบดึงกลับมา ด้วย “เมื่อหายใจเข้ายาว ก็รู้ชัดว่า หายใจเข้ายาว” “เมื่อหายใจออกยาว ก็รู้ชัดว่า หายใจออกยาว”	๓.๑ ฝึกอานาปานสติอีก ๕ นาทีตามครูชี้แจง ๓.๒ ได้ดีขึ้นกว่า ๒ ครั้งแรก สามารถดึงสติกลับมาอยู่กับลมหายใจได้เร็ว ๔. ร้องและเต้นเพลงยาวแล่ม ตามความรู้สึก ๔.๑ ฝึกอานาปานสติอีก ๕ นาทีตามครูชี้แจง			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง อานาปานสติ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	“เมื่อหายใจเข้าสั้น ก็รู้ชัดว่า หายใจเข้าสั้น” “เมื่อหายใจออกสั้น ก็รู้ชัดว่า หายใจออกสั้น” ๔.๒ สนทนากับนักเรียนว่า คราวนี้นักเรียนสามารถตั้งสติให้มาอยู่กับลมหายใจได้ดีขึ้นหรือไม่ ๕. สนทนาว่า การตั้งสติให้อยู่กับลมหายใจ มีประโยชน์อย่างไรในการดำเนินชีวิตของนักเรียนเวลาเรียน อ่านหนังสือ หรือทำการบ้าน หากเผลอคิดเรื่องอื่น ก็สามารถตั้งสติกลับมาจดจ่อกับสิ่งที่ทำอยู่ได้เร็ว จิตจะเป็นสมาธิ	๔.๒ ได้ดีขึ้นกว่าทุกครั้งสามารถตั้งสติกับมาอยู่กับลมหายใจได้เร็ว ๕. สนทนาร่วมกับครู			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. นักเรียนร่วมกันอภิปราย ประเด็นดังต่อไปนี้ ๑.๑ การฝึกอานาปานสติสามารถทำได้อย่างไรบ้าง	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. อภิปราย ๑.๑ วิธีการฝึกอานาปานสติในเบื้องต้น ควรหาสถานที่ที่เหมาะสม ไม่มีผู้คนพลุกพล่าน ไม่มีเสียงดังเกินไป ไม่มีสิ่งรบกวนมากนัก จากนั้นควรตัดความกังวลใจออกไป โดยไม่คิดถึงเรื่องอื่น ใส่ใจเฉพาะชีวิตจิตของตนเองจริง ๆ โดยการนั่งขัดสมาธิ ตั้งกายให้ตรง เอาสติกำหนดลมหายใจเข้าออกอย่างต่อเนื่อง และตามกำหนดเวลาที่ต้องการได้ด้วยโดยมีให้คิดไปถึงเรื่องอื่น			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง อานาปานสติ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๑.๒ การฝึกอานาปานสติมีประโยชน์อย่างไรบ้าง ๒. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับในชั่วโมงต่อไป ๒. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๓. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตามศักยภาพของนักเรียน	๑.๒ ประโยชน์ของอานาปานสติ จิตที่เป็นสมาธิจะเรียนหนังสือได้ดี มีประสิทธิภาพในการทำงาน ใจเย็น รู้จักการยับยั้งชั่งใจ ไม่หุนหันพลันแล่น มีความมั่นคงทางอารมณ์ ไม่เครียด ไม่วิตกกังวล มีความสุขผ่องใส ยิ้มแย้ม เบิกบาน มีความเข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง และนอนหลับง่าย ตื่นง่ายตามที่ต้องการ			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑) สื่อ PowerPoint เรื่อง อานาปานสติ

๙. การประเมินผลรวบยอด

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - บอกความหมายของอานาปานสติได้	สังเกตพฤติกรรมการเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - ฝึกอานาปานสติทำจิตให้สงบมีสมาธิได้			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นประโยชน์ของการฝึกอานาปานสติในการใช้ชีวิต			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) ฝึกอานาปานสติทำจิตให้สงบมีสมาธิได้ โดยเห็นประโยชน์ของการฝึกอานาปานสติในการใช้ชีวิต (๑.๑.๓, ๑.๑.๔, ๔.๓.๑, ๔.๓.๗, ๕.๒.๒)			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้			

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ ผู้สอน

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

การจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม		
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	เรื่อง พระพุทธศาสนา	
รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑	รายวิชา สังคมศึกษา ๓	กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	เวลา ๕๐ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด ม. ๒/๙ เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิดแบบ โยนิโสมนสิการคือ วิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม และวิธีคิดแบบ อรรถธรรมสัมพันธ์ หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

วิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม (หรือวิธีคิดแบบเร้ากุศล) มีการฝึกคิดในทางบวก เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส ช่วยให้ไม่ท้อถอย เกิดความคิดที่จะหาทางออกได้ดีขึ้น นอกจากนั้นคนที่คิดในทางที่เป็นกุศล จะมีมนุษยสัมพันธ์ดี ไม่หว่าดระแวงหรือคิดร้ายเกี่ยวเพื่อนอย่างไรเหตุผล โดยพยายามค้นหาส่วนดีและนำมาใช้ให้เกิดคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อชีวิตและภารกิจที่ปฏิบัติ

๓. สาระการเรียนรู้

การฝึกคิดในทางบวก และวิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม (หรือวิธีคิดแบบเร้ากุศล) เป็นการสร้างกำลังใจให้กล้าเผชิญกับสถานการณ์และปัญหา ดังมีสำนวนที่ว่า เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส ช่วยให้ไม่ท้อถอย เกิดความคิดที่จะหาทางออกได้ดีขึ้น นอกจากนั้น คนที่คิดในทางที่เป็นกุศล จะมีมนุษยสัมพันธ์ดี การอยู่ร่วมกัน และการทำงานร่วมกันจะประสบความสำเร็จ หว่าดระแวงหรือคิดร้ายเกี่ยวเพื่อนอย่างไรเหตุผล โดยพยายามค้นหาส่วนดีและนำมาใช้ให้เกิดคุณค่า

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- บอกวิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมได้

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- วิเคราะห์สถานการณ์ตัวอย่าง โดยใช้วิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมได้

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- เห็นประโยชน์ของการคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมในการดำเนินชีวิต

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

วิเคราะห์สถานการณ์ตัวอย่าง โดยใช้วิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรมได้ โดยเห็นประโยชน์ของการคิดเชิงบวกในการดำเนินชีวิต (๑.๑.๑ , ๑.๔.๑ , ๒.๑.๑ , ๒.๒.๓ , ๓.๑.๑ , ๓.๒.๒ , ๔.๒.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน วิเคราะห์สถานการณ์ตัวอย่าง โดยใช้วิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมได้ โดยเห็นประโยชน์ของการคิดเชิงบวกในการดำเนินชีวิต (๑.๑.๑ , ๑.๔.๑ , ๒.๑.๑ , ๒.๒.๓ , ๓.๑.๑ , ๓.๒.๒ , ๔.๒.๒) ด้านความรู้ บอกวิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมได้	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่ม ๑ นักเรียนที่ไม่ใช่นักกีฬาโรงเรียน กลุ่ม ๒ นักเรียนที่เป็นนักกีฬาโรงเรียน ชี้แจงนักเรียนว่า ให้นักเรียนสวมบทบาทตามกลุ่มที่แบ่งไว้ ๒. ครูเล่าเรื่อง “เพื่อนนักกีฬา” ให้นักเรียนฟัง ดังนี้ “ห้องเรียนของเรามีนักกีฬาของ โรงเรียน อยู่ ๒ คน เขาต้องซ้อมวิ่งทุกเช้าและทุกเย็น เมื่อเลิกเรียนแล้วก็จะกลับถึงบ้าน ทำการบ้านเสร็จต้องนอนดึกและมานั่งเรียนในห้องเรียนด้วยความอ่อนเพลียเขาต้องซ้อมวิ่งทุกเช้าและทุกเย็น เมื่อเลิกเรียนแล้วก็จะกลับถึงบ้าน ทำการบ้านเสร็จต้องนอนดึกและมานั่งเรียนในห้องเรียนด้วยความอ่อนเพลีย เวลาครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มทำงานไม่มีใครอยากให้ ๒ คนนี้เข้ากลุ่ม เพราะเขานั่งหลับเวลาประชุม และไม่มีเวลาช่วยกลุ่มทำงานอย่างเต็มที่ ทั้งพวกนักเรียนและนักกีฬาต่างก็รู้สึกหงุดหงิด ไม่สบายใจ	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. นักเรียนรับบทบาทเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่ม ๑ นักเรียนที่ไม่ใช่นักกีฬาโรงเรียน กลุ่ม ๒ นักเรียนที่เป็นนักกีฬาโรงเรียน นักเรียนสวมบทบาทตามกลุ่มที่แบ่งไว้ ๒. นักเรียนฟังเรื่อง “เพื่อนนักกีฬา” จากครูอย่างตั้งใจ	- สื่อ PowerPoint เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม	-	ตรวจใบงานที่ ๘ เรื่อง คิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม /ใบงานที่ ๘ เรื่อง คิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้/แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอูบายปลุกเร้าคุณธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๐๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ด้านทักษะกระบวนการ วิเคราะห์สถานการณ์ ตัวอย่าง โดยใช้วิธีคิดตาม โยนิโสมนสิการแบบอูบาย ปลุกเร้าคุณธรรมได้ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม เห็นประโยชน์ของการคิดเชิง บวกในการดำเนินชีวิต คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติ ตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายาม ในการ เรียน และเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้	ฝ่ายหนึ่งเห็นว่่านักกีฬาเอาแต่เล่นมาเอาเปรียบ เพื่อนในห้องเรียน ส่วนนักกีฬาก็รู้สึกน้อยใจว่าตน ฝึกซ้อมเพื่อชื่อเสียงของโรงเรียน เสียสละทุกอย่าง ทำไมเพื่อนจึงไม่เห็นใจบ้างเลย” ขั้นสอน (๒๐ นาที) ๑. ครูถามนักเรียน ๑.๑นักเรียนรู้สึกต่อนักกีฬาโรงเรียนอย่างไร ๑.๒ นักเรียนไม่พออนักกีฬาโรงเรียนจะพูดต่อ ว่่านักกีฬาว่่าอย่างไร ๑.๓นักกีฬารู้สึกอย่างไรกับนักเรียนที่ไม่ใช่ นักกีฬา ๑.๔นักกีฬาไม่พออนักเรียนที่ไม่ใช่ักกีฬาจะ พูดต่อว่าเพื่อนอย่างไร	ขั้นสอน (๒๐ นาที) ๑. นักเรียนสวมบทบาทตามกลุ่มที่แบ่งไว้และตอบ คำถามครู ดังนี้ ๑.๑ ไม่พอใจ ไม่อยากให้เข้ากลุ่มด้วย หงุดหงิดที่ นักกีฬาโรงเรียนไม่ตั้งใจทำงาน ๑.๒ เราไม่อยากได้เธอมาอยู่ในกลุ่ม, ตั้งใจทำงาน กลุ่มหน่อยสิ, อย่ากินแรงเพื่อนสิ ๑.๓ ไม่พอใจ หงุดหงิดที่เพื่อนไม่ยอมเข้าใจว่า ตนเองเหนื่อย และทำเพื่อชื่อเสียงของ โรงเรียน ๑.๔ พวกเธอรู้ไหมว่า ซ้อมกีฬาเหนื่อยแค่ไหนให้ พวกเธอไปแข่ง พวกเธอก็ไม่มีทางชนะหรอก			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๑.๕ เมื่อต่างฝ่ายต่างพูดไม่ดีใส่กันจะเกิดผลเสียอย่างไร ๑.๖ นักเรียนควรคิดอย่างไรกับนักกีฬาโรงเรียน ๑.๗ เมื่อทำงานกลุ่มนักเรียนควรปฏิบัติต่อนักกีฬาโรงเรียนอย่างไร ๑.๘ นักกีฬาโรงเรียนควรคิดอย่างไรกับเพื่อนที่ไม่ใช่ นักกีฬาโรงเรียน ๑.๙ เมื่อทำงานกลุ่ม นักกีฬาโรงเรียนควรปฏิบัติอย่างไรกับนักเรียนที่ไม่ใช่ นักกีฬาโรงเรียน ๒. สนทนาว่าได้อะไรจากเรื่องนี้บ้าง ครูชี้แจงว่าเมื่อเกิดปัญหาอะไรขึ้น ในฝึกคิดในทางบวก เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส จะเกิดความคิดที่จะหาทางออกได้ดีขึ้น คนที่คิดในทางที่เป็นกุศล จะมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	๑.๕ จะเกิดผลเสีย โกรธกัน การทำงานกลุ่มไม่ประสบความสำเร็จเพราะไม่ช่วยกันทำงาน ๑.๖ เพื่อนเสียสละเวลาส่วนตัวหลังเลิกเรียนไปซ้อมกีฬาเพื่อเป็นตัวแทนโรงเรียนไปแข่ง ๑.๗ หากเพื่อนเหนื่อยเพลีย และยังมีเวลาทำงานอยู่ ก็ให้เพื่อนได้พักผ่อนก่อน เมื่อแบ่งงานกันทำก็ตกลงกันว่าให้เพื่อนทำงานความถนัดของเพื่อน ๑.๘ เพื่อนดีมากเลย ที่ยอมให้เราเข้ากลุ่มและเข้าใจว่าเราเหนื่อยและเพลีย ๑.๙ ทำงานเต็มความสามารถให้งานกลุ่มออกมาดีที่สุด ๒. ได้รู้ว่าเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นให้พูดกันดีๆ และควรหาทางออกที่ดี			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอบายปลูกเร้าคุณธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๓. แจกกระดาษให้นักเรียนทุกคนเขียนชื่อตนเองแล้วส่งต่อกันเมื่อได้รับกระดาษชื่อใคร ให้เขียนข้อดีของคนนั้น ๑ ข้อ หลังจากเขียนข้อดีครบทุกคนแล้วอภิปรายร่วมกัน ดังนี้ ๓.๑ นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ว่าทุกคนมีข้อดี ๓.๒ หากต้องทำงานร่วมกันต่างคนต่างคิดดีต่อกันจะดีอย่างไร ๓.๓ การคิดดีต่อผู้อื่นส่งผลดีอย่างไร ๔. ครูชี้แจงว่า การคิดดีในลักษณะนี้เรียกว่า การคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม มีการฝึกคิดบวก คิดในทางมีเป็นกุศล จะมีมนุษยสัมพันธ์ดี โดยพยายามค้นหาส่วนดีและนำมาใช้ให้เกิดคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อชีวิตและภารกิจที่ปฏิบัติ	๓. นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งครูอย่างตั้งใจและร่วมอภิปราย ดังนี้ ๓.๑ เห็นด้วย ๓.๒ ทำให้ทำงานร่วมกันด้วยดี ช่วยกันทำงานจนสำเร็จ ๓.๓ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ๔. นักเรียนตั้งใจฟังครูชี้แจงและคิดตามอย่างตั้งใจ			
	ขั้นปฏิบัติ (๒๐ นาที) ให้นักเรียนทำใบงาน ๑. พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) ได้เขียนกลอนและแสดงความคิดเห็นไว้ในหัวข้อธรรมว่า มองแต่แง่ดี	ขั้นปฏิบัติ (๒๐ นาที) นักเรียนทำใบงาน ดังนี้			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	เลิด “เรามีส่วนเลวบ้างช่วงหัวเขา จงเลือกเอา ส่วนที่ดีเขามีอยู่ เป็นประโยชน์โลกบ้างยังน่าดู ส่วนที่ชั่วอย่า ไปรู้ของเขาเลย จะหาคนมีดีโดยส่วนเดียว อย่างมัวเที่ยว ค้าหาสหายเอ๋ย เหมือนเที่ยวหาหนวดเต่าตายเปล่าเอ๋ย ผิดให้เคยมอง แต่ดีมีคุณจริง” นักเรียนอ่านกลอนและแสดงความคิดเห็นดังนี้ ๑.๑ ในโลกนี้มีคนที่มีแต่ความดี ไม่มีคนไม่ดี เลยหรือไม่ อย่างไร ๑.๒ ตัวนักเรียนเองมีนิสัยส่วนที่ไม่ดีหรือไม่ ยก ตัวอย่าง ๑.๓ การอยู่ร่วมกับคนอื่น เมื่อพบคนที่ทำอะไร ไม่ถูกใจเราเราควรคิดอย่างไร และปฏิบัติ อย่างไร ๑.๔ ถ้าคิดดีต่อกัน ปฏิบัติดีต่อกัน จะเกิดผลดี	 ๑.๑ ไม่มี เพราะ คนทุกคนมีทั้งความดีและความ ไม่ดี ไม่มีคนที่ดีร้อยเปอร์เซ็นต์ ๑.๒ นักเรียนตอบตามที่ตนเองคิด ๑.๓ มองส่วนดีของผู้อื่น ทำดีต่อกัน พูดดีต่อ กัน ๑.๔ พูดกันด้วยดี ไม่โกรธกัน ไม่ทะเลาะกัน จะ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอูบายปลุกเร้าคุณธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	อย่างไร ๒. สนทนาร่วมกัน ว่านักเรียนตอบคำถามว่าอย่างไรบ้าง	ประสบความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน ๒. สนทนาร่วมกันกับครู			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) สนทนาร่วมกันว่า ๑. การคิดแบบอูบายปลุกเร้าคุณธรรมคือแบบใด ๒. ส่งผลดีอย่างไร ๓. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับในชั่วโมงต่อไป ๔. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๕. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตามศักยภาพของนักเรียน	ขั้นสรุป (๕ นาที) สนทนาร่วมกัน ๑. คิดดีต่อกัน ฝึกคิดทางบวก คิดในทางที่เป็นกุศล ๒. เกิดความคิดหาทางออกได้ดีขึ้น เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีพยายามค้นหาส่วนดีและนำมาใช้ให้เกิดคุณค่า ภารกิจที่ปฏิบัติก็สำเร็จ			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) สื่อ PowerPoint เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม
- ๒) ใบงานที่ ๘ เรื่อง คิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑) ใบงานที่ ๘ เรื่อง คิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - บอกวิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมได้	ตรวจใบงานที่ ๘ เรื่อง คิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม	ใบงานที่ ๘ เรื่อง คิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - วิเคราะห์สถานการณ์ตัวอย่าง โดยใช้วิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมได้			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นประโยชน์ของการคิดเชิงบวกในการดำเนินชีวิต			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) วิเคราะห์สถานการณ์ตัวอย่าง โดยใช้วิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมได้ โดยเห็นประโยชน์ของการคิดเชิงบวกในการดำเนินชีวิต (๑.๑.๑ , ๑.๔.๑ , ๒.๑.๑ , ๒.๒.๓ , ๓.๑.๑ , ๓.๒.๒ , ๔.๒.๒)			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ	สังเกตพฤติกรรมการเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. นักเรียนคิดว่าในโลกนี้มีแต่คนดีไม่มีคนที่ไม่ดีเลย มีหรือไม่ อย่างไร	อธิบายได้ถูกต้อง มีการขยายความให้ความเข้าใจได้อย่างชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มีการอธิบายพอเข้าใจ แต่ยังไม่ละเอียดมากนัก	อธิบายได้ถูกต้อง แต่การอธิบายยังไม่ค่อยเข้าใจ หรือไม่มีการอธิบาย
๒. นักเรียนคิดว่าตัวนักเรียนเองมีนิสัยที่ไม่ดีหรือไม่ ยกตัวอย่าง			
๓. การอยู่ร่วมกับคนอื่น เมื่อพบคนที่ทำอะไรไม่ถูกไยเราควรคิดอย่างไร และปฏิบัติอย่างไร			
๔. ถ้าคิดดีต่อกัน ปฏิบัติดีต่อกัน จะเกิดผลดีอย่างไรในสังคม			

เกณฑ์การตัดสิน

- คะแนน ๑๐ – ๑๒ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)
- คะแนน ๘ – ๙ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)
- คะแนน ๖ – ๗ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบงานที่ ๘ เรื่อง คิดแบบอุปมาอุปไมยปลุกเร้าคุณธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอุปมาอุปไมยปลุกเร้าคุณธรรม
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านบทกลอนและตอบคำถามต่อไปนี้

“เรามีส่วนเลวบ้างช่างหัวเขา	จงเลือกเอาส่วนที่ดีเรามีอยู่เป็น
ประโยชน์โลกบ้างยังน่าดู	ส่วนที่ชั่วอย่าไปรู้ของเขาเลย
จะหาคนมีดีโดยส่วนเดียว	อย่ามัวเที่ยวค้าหาสหายเอ๋ย
เหมือนเที่ยวหาหนวดเต่าตายเปล่าเอ๋ย	ฝึกให้เคยมองแต่ดีมีคุณจริง”

๑. นักเรียนคิดว่าในโลกนี้มีแต่คนดีไม่มีคนที่ไม่ดีเลย มีหรือไม่ อย่างไร
.....
.....
.....
๒. นักเรียนคิดว่าตัวนักเรียนเองมีนิสัยที่ไม่ดีหรือไม่ ยกตัวอย่าง
.....
.....
.....
๓. การอยู่ร่วมกับคนอื่น เมื่อพบคนที่ทำอะไรไม่ถูกโยเราเราควรคิดอย่างไร และปฏิบัติอย่างไร
.....
.....
.....
.....
๔. ถ้าคิดดีต่อกัน ปฏิบัติดีต่อกัน จะเกิดผลดีอย่างไรในสังคม
.....
.....
.....

เฉลยใบงานที่ ๘ เรื่อง คิดแบบอุปมาอุปไมยปลุกเร้าคุณธรรม
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอุปมาอุปไมยปลุกเร้าคุณธรรม
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านบทกลอนและตอบคำถามต่อไปนี้

“เรามีส่วนเลวบ้างช่างหัวเขา	จงเลือกเอาส่วนที่ดีเรามีอยู่เป็น
ประโยชน์โลกบ้างยังน่าดู	ส่วนที่ชั่วอย่าไปรู้ของเขาเลย
จะหาคนมีดีโดยส่วนเดียว	อย่ามัวเที่ยวค้าหาสหายเอ๋ย
เหมือนเที่ยวหาหนวดเต่าตายเปล่าเอ๋ย	ฝึกให้เคยมองแต่ดีมีคุณจริง”

๑. นักเรียนคิดว่าในโลกนี้มีแต่คนดีไม่มีคนที่ไม่ดีเลย มีหรือไม่ อย่างไร

ตอบ ...ไม่มี เพราะมนุษย์ทุกคนต่างมีทั้งข้อดีและข้อเสียกันทุกคน เราทุกคนต่างมีสิ่งแวดล้อม การเลี้ยงดูที่ไม่เหมือนกัน พบเจอปัญหาที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่าเรามีมุมมองที่มองกันในด้านไหนและมีวิธีการรับมือของแต่ละคนแตกต่างกันอย่างไร

๒. นักเรียนคิดว่าตัวนักเรียนเองมีนิสัยที่ไม่ดีหรือไม่ ยกตัวอย่าง

ตอบ ...มี.....
ไม่ชอบกินผักทำให้ร่างกายไม่แข็งแรง.....
ชอบตัดสินผู้อื่นจากภายนอก.....
มองปัญหาของตนเองเป็นเรื่องใหญ่เสมอ.....

๓. การอยู่ร่วมกับคนอื่น เมื่อพบคนทำอะไรไม่ถูกใจเราเราควรคิดอย่างไร และปฏิบัติอย่างไร

ตอบ มองในส่วนที่ดีของผู้อื่น คิดในทางที่บวก ไม่หว่านระแวงหรือคิดรังเกียจเพื่อนอย่างไรเหตุผลยอมรับความแตกต่างระหว่างกัน ฝึกฝนความอดทนและมีความเมตตาผู้อื่น จะช่วยให้เราเข้าใจผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

๔. ถ้าคิดดีต่อกัน ปฏิบัติดีต่อกัน จะเกิดผลดีอย่างไรในสังคม

ตอบ เกิดความคิดที่จะหาทางออกได้ดีขึ้น มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี เกิดคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อชีวิต สร้างความสงบและสามัคคี ลดความขัดแย้งของคนในสังคม ทำให้สังคมสามารถพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ใบความรู้ เรื่อง คิดแบบอุปบายปลูกเร้าคุณธรรม
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอุปบายปลูกเร้าคุณธรรม
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

วิธีคิดแบบอุปบายปลูกเร้าคุณธรรม (หรือวิธีคิดแบบเร้ากุศล)

เมื่อเรามองดูกลุ่มเมฆบนฟ้า ตามองเห็น สมองรับรู้ และปรุงแต่งให้เราเห็นเป็นภาพต่าง ๆ บ้างก็เห็นเป็นภาพภูเขาปกคลุมด้วยหิมะลอยเลื่อนไปตามลม บางคนเห็นปุยเมฆขาวคิดถึงขนมถ้วยฟู บางคนเห็นเป็นภาพยักษ์อำปากน่าเกลียดน่ากลัวจิตของเราปรุงคิดไปต่าง ๆ ตามประสบการณ์และวิธีคิด คนเราจึงมักจะเห็นสิ่งเดียวกัน แต่แปลความหมายแตกต่างกัน มองในแง่ดีก็ดูสวยงามมองในแง่ร้ายก็น่าเกลียด ไม่ชอบใจ ทั้ง ๆ ที่ความเป็นจริงอาจจะไม่ใช่สิ่งที่คิดก็ได้

วิธีคิดที่ถูกต้องแยกคาย ตามหลักโยนิโสมนสิการ วิธีหนึ่ง ได้แก่ วิธีคิดแบบอุปบาย หมายถึง การคิดในทางที่ดี ทางที่เป็นกุศล ซึ่งเกิดจากพื้นฐานทางจิตใจที่สะอาดผ่องใส ไม่ด้วยกิเลสและความทะยานอยาก แก่งแย่งแข่งขัน การคิดถูกวิธีจนเกิดกุศลธรรมนี้ เป็นการสติ และรู้เท่าทันความเป็นจริง แม้จะมองในแง่ดีแต่ก็ไม่ประมาทหรือหลงมกมาย

ปัจจุบันนี้ มีการฝึกคิดในทางบวก เพื่อสร้างกำลังใจให้กล้าเผชิญกับสถานการณ์และปัญหา ดังมีสำนวนที่ว่า เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส ช่วยให้ไม่ท้อถอยเกิดความคิดที่จะทางออกได้ดีขึ้น นอกจากนั้นคนที่คิดในทางที่เป็นกุศล จะมีมนุษยสัมพันธ์ดี ไม่หวาดระแวงหรือคิดรังเกียจเพื่อนอย่างไรเหตุผล การอยู่ร่วมกันและการทำงานร่วมกันจะไม่มีทางประสบความสำเร็จ ถ้าคนในกลุ่มต่างมองกันในแง่ร้ายก็แล้วจะเสียเปรียบ เกี่ยงงอนกันในทุกงานที่ทำ แต่ในทางกลับกัน ถ้าทุกคนในกลุ่มพยายามหาความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม มอบหมายงานที่เขาถนัด ให้กำลังใจกัน ยอมรับคำวิจารณ์ของกันและกัน งานของกลุ่มก็จะสำเร็จได้ดีด้วย

ไม่ว่าจะเป็นคนสัตว์ ต้นไม้ แม่น้ำลำธาร สิ่งของต่าง ๆ ล้วนมีทั้งส่วนดีและส่วนเสีย มีทั้งด้านบวกและด้านลบ ผู้ที่มีปัญญาจึงพยายามค้นหาส่วนดีและมาใช้ให้เกิดคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อชีวิตและภารกิจที่ปฏิบัติอยู่ การคิดในแง่ดีเป็นอุปบายอย่างหนึ่ง แปลตามศัพท์ว่า วิธีการอันแยกคายซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จ ทั้งนี้มิใช่เล่ห์เหลี่ยมกลโกง ซึ่งเป็นวิธีการของคนพาล

ที่มา : นายสมมาตร มีศิลป์. (๒๕๕๑).หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒.

กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ สกสค. ลาาดพร้าว.

การจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์			
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	เรื่อง พระพุทธศาสนา		
รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑	รายวิชา สังคมศึกษา ๓	กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	เวลา ๕๐ ชั่วโมง	

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด ม. ๒/๙ เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิตด้วยวิถีคิดแบบ โยนิโสมนสิการคือ วิถีคิดแบบอุบายปลูกเร้าคุณธรรม และวิถีคิดแบบ อรรถธรรมสัมพันธ์ หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

วิถีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ต้องปฏิบัติตนตามทางสายกลาง ไม่สุดโต่งจนเครียดเกินไป และสบายเกินไป เมื่อมีจุดหมายแล้ว บางครั้งอาจจะพลั้งพลาด หรือผิดพลาดบ้าง ก็ถือเป็นประสบการณ์ที่จะนำมาเป็นบทเรียนของชีวิตในระยะต่อไป

๓. สาระการเรียนรู้

วิถีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ คือ การคิดพิจารณาให้เข้าใจความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่าง อรรถ คือ ความมุ่งหมายหรือสาระที่พึงประสงค์ กับ ธรรม คือหลักความจริง ความดีงาม หลักปฏิบัติ วิถีคิดแบบนี้ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ เช่น การได้รับคำสั่งสอน การได้ทดลองทำ การฝึกสติ และฝึกคิดพิจารณา ความรู้และประสบการณ์ที่สะสมไว้ช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตและคิดแก้ปัญหาโดยยึดหลักการและเหตุผลมากกว่าการใช้อารมณ์ อีกทั้งยังนำหลักการเหล่านั้นมาตั้งความมุ่งหมายของชีวิต อย่างถูกต้องทำนองคลองธรรม

ชีวิตของนักเรียนกำลังอยู่ในวัยเริ่มรุ่น คนวัยนี้มีอารมณ์รัก ชอบเกลียดชัง สมหวัง ผิดหวังที่ค่อนข้าง ร้อน และรุนแรง คนที่มุ่งหวังที่จะพัฒนาตนให้เป็นคนเก่ง ก็จะมานะพยายามคิดทำฝึกฝนจนเคร่งเครียดเหนื่อยล้า และจะรู้สึกผิดหวังอย่างยิ่งที่ผลการแข่งขันหรือคะแนนที่ได้รับไม่เป็นไปตามที่หวัง คนที่เรียนตามสบายก็ไม่คิดอะไร มีงานบ้านและการบ้านแค่นั้นก็ทำแค่นั้น สนุกสนานกับการกิน การเล่นเกม และเสียงเพลง ชีวิตนี้จะเอาอะไรกัน

วิถีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ต้องปฏิบัติตนตามทางสายกลาง ไม่สุดโต่งจนเครียดเกินไป และสบายเกินไป เมื่อมีจุดหมายแล้ว บางครั้งอาจจะพลั้งพลาด หรือผิดพลาดบ้าง ก็ถือเป็นประสบการณ์ที่จะนำมาเป็นบทเรียนของชีวิตในระยะต่อไป

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- บอกวิถีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ได้

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- วิเคราะห์เหตุการณ์ตัวอย่าง โดยใช้วิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ได้

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- เห็นประโยชน์ของการคิดแบบเชื่อมโยงจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตกับหลักปฏิบัติตามทาง

สายกลาง

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

วิเคราะห์เหตุการณ์ตัวอย่าง โดยใช้วิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ได้ โดยเห็นประโยชน์ของการคิดแบบเชื่อมโยงจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตกับหลักปฏิบัติตามทางสายกลาง (๑.๑.๑, ๑.๔.๑, ๒.๑.๑, ๒.๒.๓, ๓.๑.๑, ๓.๒.๒, ๔.๒.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

- ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

- ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน วิเคราะห์เหตุการณ์ตัวอย่าง โดยใช้วิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ได้ โดยเห็นประโยชน์ของการคิดแบบเชื่อมโยงจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตกับหลักปฏิบัติตามทางสายกลาง (๑.๑.๑, ๑.๔.๑, ๒.๑.๑, ๒.๒.๓, ๓.๑.๑, ๓.๒.๒, ๔.๒.๒) ด้านความรู้ บอกวิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ได้	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง “กรณีศึกษา” “ข่าวจากหนังสือพิมพ์และข่าวทางโทรทัศน์ข่าวหนึ่งเป็นข่าวของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ คนหนึ่งหลงรักนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ และผิดหวังในรักแทบหัวใจสลาย เขาารู้สึกว่าชีวิตนี้ไม่มีความหมายอีกต่อไป จึงดื่มเหล้าให้เกิดความกล้า แล้วปีนขึ้นไปเดินบนระเบียงตึกชั้นที่ ๘ เพื่อจะกระโดดลงมาฆ่าตัวตาย พ่อแม่ ครู และตำรวจได้พยายามพูดเกลี้ยกล่อมเขาให้ใจเย็น ยังมีคนมาพูดด้วยมากๆ เขายังเครียด ตัดสินใจไม่ได้ ใจหนึ่งเขาอยากตายไปเสียให้พ้น รักเขาแล้ว เขาไม่รัก เราจะอยู่ไปทำไม แต่อีกใจหนึ่งก็ยังลังเล เมื่อได้เห็นแม่ร้องไห้พร่ำบอกว่า พ่อแม่รักลูก เขาเดินไปมาบนระเบียงตึกอยู่นานจนฤทธิ์น้ำเมาจางลง เขาเริ่มคิดอย่างมีเหตุผลมากขึ้น จึงยอมให้ตำรวจดึงแขนและอุ้มตัวเขาข้ามระเบียงมาในตึก แม่กอดเขาและช่วยให้เขามีสติระงับอารมณ์เศร้า”	๑. ฟัง “กรณีตัวอย่าง” อย่างตั้งใจ	- สื่อ PowerPoint เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์	-	ตรวจใบงานที่ ๙ เรื่อง คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์/ใบงานที่ ๙ เรื่อง คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ สังเกตการทำงาน รายบุคคล/แบบสังเกตการทำงาน รายบุคคล

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ด้านทักษะกระบวนการ วิเคราะห์เหตุการณ์ ตัวอย่าง โดยใช้วิธีคิดตาม โยนิโสมนสิการแบบอรรถ ธรรมสัมพันธ์ได้ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม เห็นประโยชน์ของการคิด แบบเชื่อมโยงจุดมุ่งหมาย ในการดำเนินชีวิตกับหลัก ปฏิบัติตามทางสายกลาง คุณลักษณะอันพึง ประสงค์ ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายาม ในการเรียน และเข้าร่วม	ขั้นสอน (๒๐ นาที) ๑. อภิปรายร่วมกัน ดังนี้ ๑.๑ นักเรียน ม.๖ ผิดพลาดอย่างไร ๑.๒ เป้าหมายสำคัญในชีวิตของนักเรียน ม.๖ คนนี้มี อะไรบ้าง ๑.๒.๑ เป้าหมายในฐานะนักเรียน ๑.๒.๒ เป้าหมายในฐานะลูก ๑.๓ ถ้าเป้าหมายของนักเรียน ม.๖ คนนี้คือเรียนให้จบ ม.๖ แล้วเรียนต่อจนจบปริญญาตรี เขาควรทำ อย่างไร ๑.๔ ถ้าเอาจริงเอาจังในการเรียนจนเครียด ดีหรือไม่ หรือถ้าปล่อยตามสบาย เรียนจบก็ได้ไม่จบก็ได้ ดี หรือไม่	ขั้นสอน (นาที) ๑. อภิปรายร่วมกันดังนี้ ๑.๑ - ให้ความสำคัญกับความรักมากเกินไป - มีปัญหาเรื่องความรักแล้วแก้ปัญหาไม่ถูกวิธี - ไม่นึกถึงเป้าหมายสำคัญของชีวิต ๑.๒ เป้าหมายสำคัญในชีวิตของนักเรียน ม.๖ คนนี้ คือ ๑.๒.๑ เรียนให้จบ ม.๖ อาจทำงานหรือเรียน ต่อ ๑.๒.๒ เป็นกำลังสำคัญในบ้าน ช่วยแบ่งเบา ภาระของพ่อแม่ ๑.๓ วางแผนการเรียน ทบทวนบทเรียน อ่าน หนังสือเพิ่มเติม และเตรียมตัวสอบ ๑.๔ ไม่ได้ทั้งสองแบบ ควรเอาจริงเอาจัง แต่ไม่ เครียดเกินไป หาเวลาพักผ่อน และไม่ปล่อยตาม สบายจนเกินไป เพราะจะไม่สำเร็จถึงจุดหมาย			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
กิจกรรมการ เรียนรู้	๑.๕ การไม่เครียดเกินไปหรือไม่ปล่อยตามสบายเกินไป เรียกว่าการดำเนินชีวิตแบบใด ๑.๖ ให้นักเรียนคิดคำ ๓-๕ คำเป็นกำลังใจให้นักเรียน ม.๖ ทำตามเป้าหมาย คือ การเรียนต่อจนจบปริญญาตรี ๒. ครูชี้แจงว่า ปฏิบัติตนตามทางสายกลาง ไม่สุดโต่งจนเครียดเกินไป และสบายเกินไป เมื่อมีจุดหมาย บางครั้งอาจจะพลาดหรือผิดพลาดก็ถือเป็นประสบการณ์ที่จะนำมาเป็นบทเรียนของชีวิตในระยะต่อไป เราเรียกวิถีคิดแบบนี้ว่าวิถีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์	๑.๕ การดำเนินชีวิตแบบทางสายกลาง ๑.๖ - คิดดีๆ ชีวิตมีค่า - เรื่องเล็กๆ ไม่เป็นไร - ตั้งเป้าหมาย ทำให้สำเร็จ ๒. ฟังครูชี้แจงอย่างตั้งใจ			
	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ๑. ให้นักเรียนทำใบงาน ๑.๑ นักเรียนตั้งเป้าหมายด้านการเรียน และการเป็นลูกที่ดี	๑. นักเรียนทำใบงาน ๑.๑ ตั้งเป้าหมายด้านการเรียนและการเป็นลูกที่ดี ๑.๑.๑ เป้าหมายด้านการเรียน - จบ ม.๒ ด้วยคะแนนดี เกณฑ์ดี - ทำการบ้านส่งตามกำหนด ไม่ดองงาน ไว้อย่าง			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๑.๒ นักเรียนกำหนดแนวทางการปฏิบัติตนอย่างไร ให้เป็นไปตามเป้าหมาย	- ทบทวนบทเรียน เพื่อให้เข้าใจในบทเรียนที่เรียนมาอย่างถ่องแท้ ๑.๑.๒ เป้าหมายการเป็นลูกที่ดี - แบ่งเบาภาระของพ่อแม่ - ไม่ทำความเดือดร้อนให้พ่อแม่ทั้งทางกายและทางใจ - ดูแลตัวเองเป็นอย่างดีเพื่อไม่ให้พ่อแม่ต้องเป็นห่วง ๑.๒ แนวทางการปฏิบัติตน ๑.๒.๑ ด้านการเรียน - ตั้งใจเรียน - ทำการบ้านส่งตามกำหนดเวลา ไม่ดองงานเก็บไว้ทำทีเดียวเยอะๆ เพราะจะทำให้ไม่ทันและคะแนนก็จะไม่ดี - ทบทวนบทเรียนทุกครั้งที่มีโอกาส จะช่วยให้เข้าใจในสิ่งที่เรียนมากยิ่งขึ้น และเวลาสอบจะได้คะแนนดี			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

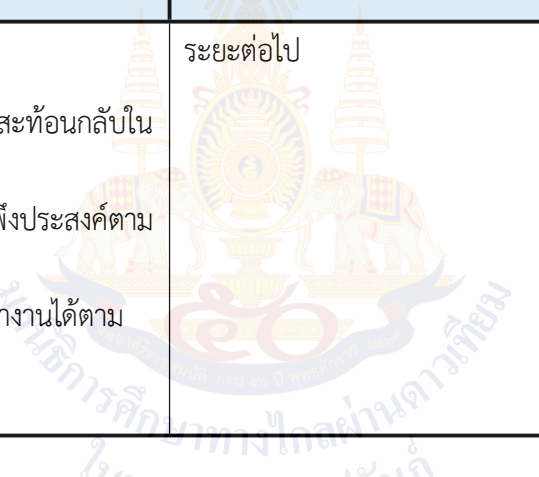
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
		๑.๒.๒ การเป็นลูกที่ดี - มีเวลาว่างช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน หรือมีเวลาว่างมากพอก็หางานพิเศษทำเพื่อแบ่งเบาเรื่องเงิน - ไม่ว่ากำลังจะทำอะไรให้คำนึงว่าสิ่งที่กำลังจะทำ ทำให้ตัวเองและพ่อแม่เดือดร้อนหรือไม่ - ดูแลตัวเองเป็นอย่างดีไม่เอาตัวเองไปอยู่ในที่ที่ไม่ดี คบแต่เพื่อนที่ดีๆ ไม่ทำให้พ่อแม่ต้องเป็นห่วง			
	ขั้นสรุป (๑๐ นาที) สนทนาร่วมกัน ดังนี้ ๑. วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์คืออะไร ๒. การปฏิบัติตามวิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ต้องทำอะไร	ขั้นสรุป (๑๐ นาที) สนทนาร่วมกัน ๑. การคิดพิจารณาให้เข้าใจความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่าง อรรถ คือความมุ่งหมายหรือสาระที่พึงประสงค์ กับ ธรรม คือหลักความจริง ความดีงาม หลักปฏิบัติ ๒. ต้องปฏิบัติตามทางสายกลาง ไม่สุดโต่งจนเครียดเกินไป และสบายเกินไป เมื่อมีจุดหมายแล้ว บางครั้งอาจจะพลั้งพลาด หรือผิดพลาดบ้าง ก็ถือเป็นประสบการณ์ที่จะนำมาเป็นบทเรียนของชีวิตใน			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/เครื่องมือ วัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๓. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับในชั่วโมงต่อไป ๔. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๕. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตามศักยภาพของนักเรียน	ระยะเวลาต่อไป 			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) สื่อ PowerPoint เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบบรรณธรรมสัมพันธ์
- ๒) ใบงานที่ ๙ เรื่อง คิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑) ใบงานที่ ๙ เรื่อง คิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - บอกวิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบบรรณธรรมสัมพันธ์ได้	ตรวจสอบใบงานที่ ๙ เรื่อง คิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์	ใบงานที่ ๙ เรื่อง คิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - วิเคราะห์เหตุการณ์ตัวอย่าง โดยใช้วิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบบรรณธรรมสัมพันธ์ได้			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นประโยชน์ของการคิดแบบเชื่อมโยงจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตกับหลักปฏิบัติตามทางสายกลาง			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) วิเคราะห์เหตุการณ์ตัวอย่าง โดยใช้วิธีคิดตามโยนิโสมนสิการแบบบรรณธรรมสัมพันธ์ได้ โดยเห็นประโยชน์ของการคิดแบบเชื่อมโยงจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตกับหลักปฏิบัติตามทางสายกลาง (๑.๑.๑, ๑.๔.๑ , ๒.๑.๑ , ๒.๒.๓ , ๓.๑.๑ , ๓.๒.๒ , ๔.๒.๒)			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และ เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้	สังเกตการทำงานรายบุคคล	แบบสังเกตการทำงานรายบุคคล	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. ให้นักเรียนตั้งเป้าหมายด้านการเรียน และการเป็นลูกที่ดี	ตอบคำถามเป้าหมายละ ๓ ประเด็น	ตอบคำถามเป้าหมายละ ๒ ประเด็น	ตอบคำถามเป้าหมายละ ๑ ประเด็น
๒. นักเรียนกำหนดแนวทางการปฏิบัติตนอย่างไรให้เป็นไปตามเป้าหมาย	อธิบายได้ถูกต้อง มีการขยายความให้มีความเข้าใจได้อย่างชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มีการอธิบายพอเข้าใจ แต่ยังไม่ละเอียดมากนัก	อธิบายได้ถูกต้อง แต่การอธิบายยังไม่ค่อยเข้าใจ หรือไม่มีการอธิบาย

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๕ - ๖

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)

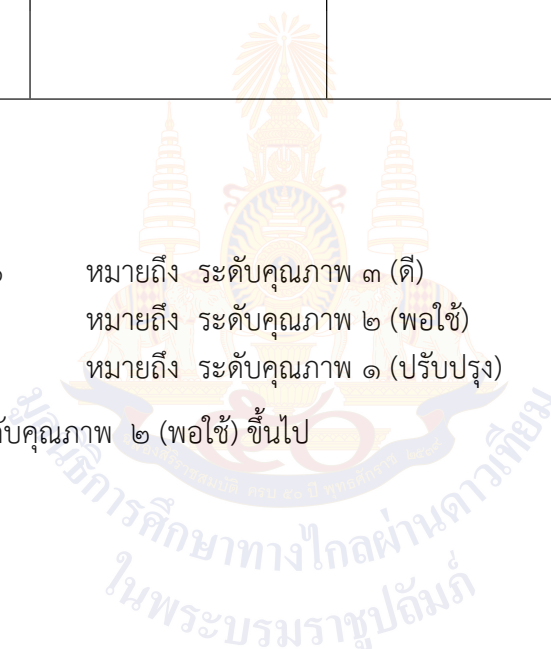
คะแนน ๔

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)

คะแนน ๓

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบงานที่ ๙ เรื่อง คิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบบรรณธรรมสัมพันธ์
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ให้นักเรียนตั้งเป้าหมายด้านการเรียน และการเป็นลูกที่ดี

๑.๑ เป้าหมายด้านการเรียน (๓ ประเด็น)

.....

.....

.....

๑.๒ เป้าหมายการเป็นลูกที่ดี (๓ ประเด็น)

.....

.....

.....

๒. นักเรียนกำหนดแนวทางการปฏิบัติตนอย่างไรให้เป็นไปตามเป้าหมาย

๒.๑ แนวทางการปฏิบัติตนให้เป็นไปตามเป้าหมายด้านการเรียน

.....

.....

.....

๒.๒ แนวทางการปฏิบัติตนให้เป็นไปตามเป้าหมายการเป็นลูกที่ดี

.....

.....

.....

เฉลย ใบงานที่ ๙ เรื่อง คิดแบบบรรทัดธรรมสัมพันธ์
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบบรรทัดธรรมสัมพันธ์
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ให้นักเรียนตั้งเป้าหมายด้านการเรียน และการเป็นลูกที่ดี

๑.๑ เป้าหมายด้านการเรียน

- จบ ม.๒ ด้วยคะแนนดีดี เกรตดีดี

- ทำการบ้านส่งตามกำหนด ไม่ต้องงานไว้อะยะ

- ทบทวนบทเรียน เพื่อให้เข้าใจในบทเรียนที่เรียนมาอย่างถ่องแท้

๑.๒ เป้าหมายการเป็นลูกที่ดี

- แบ่งเบาภาระพ่อแม่

- ไม่ทำความเดือดร้อนให้พ่อแม่ทั้งทางกายและทางใจ

- ดูแลตัวเองเป็นอย่างดีเพื่อไม่ให้พ่อแม่ต้องเป็นห่วง

๒. นักเรียนกำหนดแนวทางการปฏิบัติตนอย่างไรให้เป็นไปตามเป้าหมาย

๒.๑ แนวทางการปฏิบัติตนให้เป็นไปตามเป้าหมายด้านการเรียน

- ตั้งใจเรียน

- ทำการบ้านส่งตามกำหนดเวลาไม่ต้องงานเกินงานไว้ทำทีเดียวเยอะๆ เพราะจะทำไม่ทันและคะแนนก็จะไม่ดี

- ทบทวนบทเรียนทุกครั้งที่มีโอกาส จะช่วยให้เข้าใจในสิ่งที่เรียนมากยิ่งขึ้น และเวลาสอบจะได้คะแนนดี

๒.๒ แนวทางการปฏิบัติตนให้เป็นไปตามเป้าหมายการเป็นลูกที่ดี

- มีเวลาว่างช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน หรือมีเวลาว่างมากพอก็หางานพิเศษทำเพื่อแบ่งเบาเรื่องเงิน

- ไม่ว่ากล่าวถึงจะทำอะไรให้คำนึงว่าสิ่งที่กำลังจะทำ ทำให้ตัวเองและพ่อแม่เดือดร้อนหรือไม่

- ดูแลตัวเองเป็นอย่างดีไม่เอาตัวเองไปอยู่ในที่ที่ไม่ดี คบแต่เพื่อนที่ดีๆ ไม่ทำให้พ่อแม่ต้องเป็นห่วง

ใบความรู้ เรื่อง คิดแบบบรรทัดธรรมสัมพันธ์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง โยนิโสมนสิการแบบบรรทัดธรรมสัมพันธ์
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

วิธีคิดแบบบรรทัดธรรมสัมพันธ์

ปัจจุบันนี้ มีคนจำนวนมากที่ใช้ชีวิตอย่างไร้จุดหมาย รู้แต่ว่า วันหนึ่ง ๆ ต้องไปโรงเรียนกลับบ้าน หิวก็กิน ง่วงก็นอน เพื่อบ้านก็ออกไปเที่ยวกับเพื่อน ได้เงินมาก็ใช้จ่ายไป ชีวิตแบบนี้ไม่เครียดก็จริง แต่ไม่เจริญเท่าที่ควร เป็นคนที่กลวง ไม่มีแก่น จึงมักจะตั้งหลักไม่ได้ เมื่อไม่มีหลักจึงล้มง่าย ใครเล่าจะอยากมีชีวิตที่ล้มเหลว

วิธีคิดแบบบรรทัดธรรมสัมพันธ์ คือการคิดพิจารณาให้เข้าใจความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างอรรถ คือ ความมุ่งหมายหรือสาระที่พึงประสงค์ กับ ธรรม คือหลักความจริง ความดีงาม หลักปฏิบัติวิธีคิดแบบนี้ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ เช่น การได้รับคำสั่งสอน การได้ทดลองทำ การฝึกสติและฝึกคิดพิจารณาความรู้และประสบการณ์ที่สะสมไว้ช่วยให้บุคคลตัดสินใจชีวิตและคิดแก้ปัญหาโดยยึดหลักการและเหตุผลมากกว่าการใช้อารมณ์ อีกทั้งยังนำหลักการเหล่านั้นมาตั้งความมุ่งหมายของชีวิตอย่างถูกต้องทำนองคลองธรรม

ชีวิตของนักเรียนกำลังอยู่ในวัยเริ่มต้น คนวัยนี้มีอารมณ์รัก ชอบเกลียดชัง สมหวัง ผิดหวังที่ค่อนข้างร้อนและรุนแรง คนที่มุ่งหวังที่จะพัฒนาตนให้เป็นคนเก่งก็จะมานะพยายามคิดทำฝึกฝนจนเคร่งเครียดเหนื่อยล้าและจะรู้สึกผิดหวังอย่างยิ่งที่ผลการแข่งขันหรือคะแนนที่ได้รับไม่เป็นไปตามที่หวัง คนที่เรียนตามสบายก็ไม่คิดอะไรมาก มีงานบ้านและการบ้านแค่นั้นก็ทำแค่นั้น สนุกสนานกับการกิน การเล่นเกม และเสียงเพลง ชีวิตนี้จะเอาอะไรกันนักหนา

ถ้านักเรียนรู้จักคิดแบบบรรทัดธรรมสัมพันธ์ นักเรียนย่อมมีหลักปฏิบัติตนตามทางสายกลางไม่สุดโต่งจนเครียดเกินไป และสบายเกินไป เมื่อนักเรียนมีจุดหมายอย่างใดแล้ว บางครั้งอาจจะพลั้งพลาดหรือผิดหวังบ้าง ก็ถือเป็นประสบการณ์ที่จะนำมาเป็นบทเรียนของชีวิตในระยะต่อไป

ที่มา : นายสมมาตร มีศิลป์. (๒๕๕๑).หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.

การจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง การพัฒนาตนเอง:ทบทวนอริยสัจ ๔ อานาปานสติ และโยนิโสมนสิการ		
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	เรื่อง พระพุทธศาสนา	
รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑	รายวิชา สังคมศึกษา ๓	กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	เวลา ๕๐ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑	รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
ตัวชี้วัด ม. ๒/๘	อธิบายธรรมคุณและข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม
ตัวชี้วัด ม. ๒/๙	เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือ วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม และวิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ
ตัวชี้วัด ม. ๒/๑๑	วิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสมในกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒	เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ
ตัวชี้วัด ม. ๒/๑	ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่างๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาสามารถทำให้จิตใจสงบและมีความสุขได้ โดยอาศัยหลักธรรมสำคัญคือ อริยสัจ ๔ ซึ่งชี้ให้เห็นความจริงของชีวิตและแนวทางดับทุกข์ พร้อมทั้งการฝึกจิตด้วย อานาปานสติ เพื่อสร้างสมาธิและความมั่นคงทางใจ อีกทั้งการมีวิธีคิดแบบเร้ากุศล จะช่วยทำให้เกิดพลังบวกในการดำเนินชีวิต มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถเผชิญปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการใช้ วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ที่เน้นทางสายกลาง ก็จะช่วยทำให้สามารถปรับตัวได้เหมาะสมในทุกสถานการณ์ แม้เผชิญความผิดหวังก็ยังสามารถเรียนรู้และเติบโตได้อย่างมีคุณธรรม

๓. สาระการเรียนรู้

อริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมสำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ความจริงอันประเสริฐ คือ ความจริงเรื่องทุกข์ (สภาพที่ทนได้ยาก) เรื่องสมุทัย (เหตุให้เกิดทุกข์) เรื่องนิโรธ (ความดับทุกข์) และเรื่องมรรค (ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์)

อานาปานสติการกำหนดลมหายใจเข้าออกที่เรียกว่าอานาปานสติ เป็นวิธีการฝึกจิตที่สามารถปฏิบัติได้ในทุกโอกาส เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับคนทุกเพศทุกวัย เพราะสามารถกำหนดรู้ลมหายใจ ดูความเคลื่อนไหวของกายคือท้องที่พองหรือยุบตามจังหวะของการหายใจเข้าออกได้ตลอดเวลา ประโยชน์ของอานาปานสติ จิตที่เป็นสมาธิจะมีพลังเข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง และสงบเยือกเย็น

วิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม (หรือวิธีคิดแบบเร้ากุศล) มีการฝึกคิดในทางบวก เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส ช่วยให้ไม่ท้อถอย เกิดความคิดที่จะหาทางออกได้ดีขึ้น นอกจากนั้นคนที่คิดในทางที่เป็นกุศลจะมี มนุษยสัมพันธ์ดี ไม่หาวาระแวงหรือคิดร้ายถึงเพื่อนอย่างไรเหตุผล โดยพยายามค้นหาส่วนดีและนำมาใช้ให้เกิดคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อชีวิตและภารกิจที่ปฏิบัติ

วิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์ ต้องปฏิบัติตามทางสายกลาง ไม่สุดโต่งจนเครียดเกินไป และสบายเกินไป เมื่อมีจุดหมายแล้ว บางครั้งอาจจะพลั้งพลาด หรือผิดหวังบ้าง ก็ถือเป็นประสบการณ์ที่จะนำมาเป็นบทเรียนของชีวิตในระยะต่อไป

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- บอกการนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมและแบบบรรณธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในเหตุการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- นำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมและแบบบรรณธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเองตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- เห็นประโยชน์ของการนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมและแบบบรรณธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

วางแผนพัฒนาตนเอง โดยนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมและแบบบรรณธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม เห็นประโยชน์ของการนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมและแบบบรรณธรรมสัมพันธ์ไปใช้เพื่อพัฒนาตนเอง (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๒.๒.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้

๖. มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง การพัฒนาตนเอง:ทบทวนอริยสัจ ๔ อานาปานสติ และโยนิโสมนสิการ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน วางแผนพัฒนาตนเอง โดยนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรมและแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม เห็นประโยชน์ของการนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรมและแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ไปใช้เพื่อพัฒนาตนเอง (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑,	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูอภิปรายเพื่อทบทวนบทเรียน ดังนี้ ๑.๑ อริยสัจ ๔ ประกอบด้วยอะไรบ้าง ๑.๒ อานาปานสติ คืออะไร ๑.๓ โยนิโสมนสิการแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม คืออะไร ๑.๔ โยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ คืออะไร	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๑๐ นาที) ๑. อภิปรายร่วมกับครู ๑.๑ อริยสัจ ๔ - ทุกข์ (สภาพที่ทนได้ยาก) - สมุทัย (เหตุให้เกิดทุกข์) - นิโรธ (ความดับทุกข์) - มรรค (ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์) ๑.๒ การปฏิบัติตนให้มีสติ ทำให้จิตใจสงบ เป็นสมาธิ สุขภาพกาย และจิตดี มีความจำดี เข้าใจบทเรียนได้ง่าย จิตใจแน่วแน่ มั่นคง พร้อมที่จะทำงานต่อไป ๑.๓ การฝึกคิดในทางบวก เป็นการสร้างกำลังใจให้กล้าเผชิญกับสถานการณ์และปัญหา ๑.๔ ปฏิบัติตนตามทางสายกลาง ไม่สุดโต่งจนเครียดเกินไป และสบายเกินไป	-	ใบงานที่ ๑๐ เรื่อง การพัฒนาตนเอง	ตรวจใบงานที่ ๑๐ เรื่อง การพัฒนาตนเอง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง การพัฒนาตนเอง: ทบทวนอริยสัจ ๔ อานาปานสติ และโยนิโสมนสิการ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
๒.๒.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒) ด้านความรู้ - บอกการนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรมและแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ไปใช้ในเหตุการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง ด้านทักษะกระบวนการ - นำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรมและแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเองตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม - เห็นประโยชน์ของการนำ	ชั้นสอน (๒๐ นาที) ๑. ครูยกตัวอย่างเหตุการณ์ว่าถ้านักเรียนถูกเพื่อนสนิทนินทาลับหลังและเพื่อนไม่ช่วยทำงานกลุ่มแต่ขอคะแนนให้ได้เท่านั้น นักเรียนคิดว่าจะนำหลักธรรมข้อใดไปใช้ได้บ้าง	ชั้นสอน (๒๐ นาที) ๑. นักเรียนตั้งใจฟังตัวอย่างเหตุการณ์และตอบคำถาม (แนวคำตอบของนักเรียน) นักเรียน ๑ : “หนูคิดว่าใช้ อริยสัจ ๔ ได้ค่ะ โดยเฉพาะเรื่องทุกข์ คือ ความรู้สึกเสียใจ ผิดหวังที่เพื่อนนินทาและไม่ช่วยงาน หนูต้องพิจารณาว่าสิ่งนี้เป็นทุกข์ แล้วหาสาเหตุของทุกข์ (สมุทัย) เช่น ความคาดหวังจากเพื่อน แล้วจึงหาทางดับทุกข์ (นิโรธ) และปฏิบัติทางสายกลาง เช่น พุดคุยกับเพื่อนอย่างมีเหตุผล หรือให้อภัยเขาค่ะ” นักเรียน ๒ : “ผมคิดว่าใช้ อานาปานสติ ได้ครับ เพราะตอนที่รู้สึกโกรธหรือเสียใจ ถ้าเราหายใจเข้าออกลึก ๆ แล้วมีสติอยู่กับลมหายใจ จะช่วยให้ใจสงบลง ไม่เผลอพูดหรือทำอะไรแรง ๆ ออกไปครับ” นักเรียน ๓ : “หนูเลือกใช้ โยนิโสมนสิการแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม ค่ะ หนูจะพิจารณาว่า ถ้าเพื่อนทำไม่ดี เราเองไม่ควรทำตาม แต่ควรมีเมตตาให้อภัย และอดทน เช่น ความอดกลั้น หรือความ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง การพัฒนาตนเอง: ทบทวนอริยสัจ ๔ อานาปานสติ และโยนิโสมนสิการ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
อริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุปาย ปลุกเร้าคุณธรรมและแบบ อรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการ การพัฒนาตนเอง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของ ศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียร พยายามในการ เรียน และ เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบ ในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	๒. แจกกระดาษ A๔ ให้นักเรียนทุกคน และให้นักเรียน ทำแผนผังความคิด จากเรื่อง “เพื่อนรัก...ไม่รักงานกลุ่ม” “ฉันมีเพื่อนสนิทคนหนึ่ง เราอยู่ห้องเดียวกันมาตั้งแต่ ม. ๑ จนตอนนี้ ม.๓ แล้ว เราสนิทกันมาก กินข้าวด้วยกัน ไปไหนมาไหนด้วยกัน พอครูให้ทำงานกลุ่ม ฉันก็ดีใจมาก ที่ได้อยู่กลุ่มเดียวกับเพื่อนคนนี้ ตอนเริ่มงาน ฉันกับเพื่อน อีกสองคนช่วยกันแบ่งงานและลงมือทำ แต่เพื่อนสนิทคน นั้นกลับไม่ทำอะไรเลย บอกว่า “ไม่ว่าง” บ้าง “ลืมน” บ้าง หรือบางครั้งก็หายไปเฉย ๆ แต่พองานใกล้เสร็จ เขา กลับมาขอให้ใส่ชื่อเขาในรายงานด้วย เพราะอยากได้ คะแนน ฉันรู้สึกไม่ยุติธรรมเลย คนอื่นทำกันเหนื่อย แต่ เขาไม่ได้ช่วยอะไร ฉันเลยบอกว่า “ขอโทษนะ เราคิดว่า ไม่ควรใส่ชื่อคนที่ไม่ได้ช่วยงาน” เขาเงียบไป แล้ว	เสียสละค่ะ” นักเรียน ๔ : “ผมคิดว่าใช้ โยนิโสมนสิการแบบ อัฐฐสัมพันธ์ ได้ครับ เช่น ถ้าผมโกรธเพื่อน ผมก็ คิดว่า การพูดแรง ๆ ตอบโต้จะทำให้มีปัญหาคือต่อไป อีก ผมเลยเลือกไม่พูดแรง ๆ เพราะไม่อยากให้มี ผลเสียตามมาครับ” ๒. นักเรียนทำแผนผังความคิด จากเรื่อง “เพื่อนรัก...ไม่รักงานกลุ่ม”			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง การพัฒนาตนเอง: ทบทวนอริยสัจ ๔ อานาปานสติ และโยนิโสมนสิการ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	หลังจากนั้นก็เริ่มไม่ค่อยกับฉัน ไปบอกเพื่อนคนอื่นว่า “ฉันเห็นแก่ตัว” และ “ตัดเพื่อนเพราะคะเนนแค่นี้เดียว” ฉันเสียใจมาก เพราะฉันไม่ได้อยากตัดเพื่อนเลย แค่อยากให้ทุกคนรับผิดชอบในสิ่งที่ตัวเองต้องทำ” ๓. ให้นักเรียนแยกหัวข้อเป็นอริยสัจ ๔ อะไรคือทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค และให้ใช้โยนิโสมนสิการในการแก้ไขปัญหาอย่างไร	๓. นักเรียนทำแผนผังความคิด (แนวคำตอบ) อริยสัจ ๔ • ทุกข์ : ความทุกข์ใจของผู้เล่าเรื่องที่รู้สึกว่าเป็นเพื่อนไม่รับผิดชอบงานกลุ่ม และเมื่อพูดความจริงก็กลับถูกกล่าวหาว่าเห็นแก่ตัวและโดนเมิน • สมุทัย (เหตุแห่งทุกข์) : ความคาดหวังว่าเพื่อนสนิทจะต้องรับผิดชอบงานและมีความยุติธรรม รวมถึงความยึดติดในมิตรภาพเก่า ๆ • นิโรธ (ความดับทุกข์) : การยอมรับความจริงว่าแม้จะเป็นเพื่อนสนิทกัน แต่หากไม่รับผิดชอบก็ไม่ควรได้รับสิ่งที่ไม่ได้ทำ และหาวิธีสื่อสารอย่างมีเหตุผลเพื่อรักษาความสัมพันธ์ • มรรค (ทางสู่ความดับทุกข์) : ใช้ทางสายกลาง เช่น พูดคุยกับเพื่อนอย่างเปิดใจ อธิบายเหตุผลอย่างสุภาพ ไม่ใช่อารมณ์ หาทงออก			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง การพัฒนาตนเอง: ทบทวนอริยสัจ ๔ อานาปานสติ และโยนิโสมนสิการ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๔. ครูสรุปจากผลงานของนักเรียน “การคิดเชิงเหตุผล และการใช้คุณธรรมในการแก้ปัญหา ช่วยให้เราดำเนิน ชีวิตอย่างมีสติและไม่ยึดติดกับอารมณ์”	ร่วมกัน และตั้งใจทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุด โดยไม่โกรธหรือเกลียดเพื่อน การใช้โยนิโสมนสิการในการแก้ปัญหา • คิดวิเคราะห์อย่างรอบคอบว่าเพื่อนทำไป เพราะอะไร อาจมีปัญหาส่วนตัวหรือไม่ • ใช้ปัญญาแยกแยะว่าอะไรคือหน้าที่ อะไร คือมิตรภาพ • ไตร่ตรองว่าการไม่ใส่ชื่อเพื่อนเป็นการให้ บทเรียนเรื่องความรับผิดชอบ ไม่ใช่การตัดเพื่อน • หาทางพูดคุยกับเพื่อนด้วยเหตุผล และ เปิดใจรับฟังอีกฝ่าย • ตั้งสติ ไม่ด่วนตัดสิน ไม่ปล่อยให้อารมณ์นำ การกระทำ ๔. นักเรียนตั้งใจฟังครู			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง การพัฒนาตนเอง: ทบทวนอริยสัจ ๔ อานาปานสติ และโยนิโสมนสิการ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ขั้นปฏิบัติ (๒๐ นาที) ๑. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน ทำใบงานที่ ๑๒ เรื่อง การพัฒนาตนเอง ๒. นักเรียนแต่ละกลุ่มจับฉลากหลักธรรม กลุ่มละ ๑ หลักธรรม ดังนี้ ๒.๑ อริยสัจ ๔ ๒.๒ อานาปานสติ ๒.๓ วิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม ๒.๔ วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ๓. แต่ละกลุ่มช่วยกันคิดปัญหาหรือเหตุการณ์ ที่เคยเกิดขึ้นจริง หรือเป็นสถานการณ์ที่สามารถนำหลักธรรมไปใช้ได้กลุ่มละ ๑ เหตุการณ์ เหตุการณ์ต้องสอดคล้องกับหัวข้อที่กลุ่มกำหนด และอธิบายว่า จะนำหลักธรรมที่ได้รับไปปรับใช้อย่างไร ๔. ใบงานที่ ๑๒ เรื่อง การพัฒนาตนเอง คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง ๑. หัวข้อ	ขั้นปฏิบัติ (๒๐ นาที) ๑. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน ๒. นักเรียนจับฉลากหลักธรรม กลุ่มละ ๑ หลักธรรม ๓. นักเรียนคิดปัญหาหรือเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นจริง หรือเป็นสถานการณ์ที่สามารถนำหลักธรรมไปใช้ได้กลุ่มละ ๑ เหตุการณ์ ๔. นักเรียนทำใบงานที่ ๑๒ เรื่อง การพัฒนาตนเอง (แนวคำตอบนักเรียน) ๑. หัวข้อ : โยนิโสมนสิการ (แบบอรรถสัมพันธ์)			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง การพัฒนาตนเอง: ทบทวนอริยสัจ ๔ อานาปานสติ และโยนิโสมนสิการ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๒. เรื่อง ๓. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ๔. การนำหลักธรรมมาปรับใช้ ๕. ผลที่เกิดขึ้น	๒. เรื่อง : เพื่อนลอกข้อสอบ ๓. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น : ในช่วงสอบกลางภาค มีเพื่อนคนหนึ่งแอบลอกคำตอบจากเพื่อนที่นั่งข้างๆ เพราะกลัวสอบไม่ผ่านเพื่อนบางคนในห้องเห็นแต่ไม่ได้พูดอะไร เพราะไม่อยากให้เกิดปัญหา แต่รู้สึกไม่สบายใจที่ปล่อยให้เกิดเรื่องแบบนี้ขึ้น ๔. การนำหลักธรรมมาปรับใช้ : พิจารณาอย่างรอบคอบว่าเพื่อนลอกเพราะกลัวสอบตก (เหตุ) ซึ่งอาจทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองและผู้อื่น (ผล) ไม่มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ที่แท้จริง (ประโยชน์) ไม่สมควรทำ (สมควร) ควรเลือกเวลาและสถานที่ที่เหมาะสมในการแจ้งครู (กาลและเทศะ) เลือกแจ้งกับครูหรือผู้ใหญ่ที่ไว้ใจได้ (บุคคล) และในฐานะนักเรียนควรส่งเสริมความซื่อสัตย์ (ฐานะ) ๕. ผลที่เกิดขึ้น • ช่วยให้เพื่อนที่ลอกข้อสอบปรับตัวและปรับปรุงพฤติกรรม • ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนยุติธรรมและโปร่งใส			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง การพัฒนาตนเอง:ทบทวนอริยสัจ ๔ อานาปานสติ และโยนิโสมนสิการ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชาสังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
		- ส่งเสริมความกล้าหาญในการทำสิ่งที่ถูกต้อง - เพื่อนคนอื่น ๆ อาจได้รับบทเรียนเรื่องความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ - ลดโอกาสเกิดเหตุการณ์แบบนี้ซ้ำในอนาคต			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูตั้งคำถาม ๑.๑ ถ้าเราปล่อยให้ความทุกข์ครอบงำจิตใจ จะส่งผลต่อการใช้ชีวิตอย่างไร ๑.๒ การรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง เช่น ความโกรธ ความโลภ ความหลง มีประโยชน์อย่างไรต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ๑.๓ แนวทางในพุทธศาสนาที่ช่วยให้เราลดทุกข์หรือจัดการอารมณ์ได้มีอะไรบ้าง และเราสามารถนำไปใช้ได้อย่างไร	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ตอบคำถาม(แนวคำตอบ) ๑.๑ หากเราปล่อยให้ความทุกข์ครอบงำ จะทำให้เรารู้สึกเครียด วิตกกังวล และอาจส่งผลต่อสุขภาพจิตและร่างกาย นอกจากนี้ยังอาจทำให้เราตัดสินใจผิดพลาด มีปัญหากับคนรอบข้าง และใช้ชีวิตอย่างไม่มีความสุข ๑.๒ การรู้เท่าทันอารมณ์ช่วยให้เราควบคุมตัวเองได้ดีขึ้น ลดโอกาสที่จะทำสิ่งที่อาจก่อให้เกิดปัญหาหรือความขัดแย้ง เมื่อเรารู้ตัวว่ากำลังโกรธก็สามารถหยุดคิดและจัดการอารมณ์ได้ก่อนที่จะพูดหรือกระทำการสิ่งนี้อาจเสียใจภายหลัง ๑.๓ อริยสัจ ๔ สอนให้เราเข้าใจทุกข์ (ทุกข์) สาเหตุของทุกข์ (สมุทัย) วิธีดับทุกข์ (นิโรธ) และแนวทางปฏิบัติที่ช่วยให้พ้นทุกข์ (มรรค)			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง การพัฒนาตนเอง: ทบทวนอริยสัจ ๔ อานาปานสติ และโยนิโสมนสิการ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๑.๔ สามารถนำหลักธรรมโยนิโสมนสิการไปใช้ใน ชีวิตประจำวันอย่างไรได้บ้าง ๑.๕ การฝึกโยนิโสมนสิการจะช่วยนักเรียนในด้าน ใดมากที่สุด ๒. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับใน ชั่วโมงต่อไป ๓. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม ประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๔. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตาม ศักยภาพของนักเรียน	๑.๔ ใช้พิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผลก่อน ตัดสินใจ ๑.๕ ช่วยในการวิเคราะห์ได้ดีและแก้ปัญหา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑) ใบงานที่ ๑๐ เรื่องการพัฒนาตนเอง

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

๑) ใบงานที่ ๑๐ เรื่องการพัฒนาตนเอง

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - บอกการนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอูบายปลุกเร้าคุณธรรมและแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในเหตุการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง	ตรวจใบงานที่ ๑๐ เรื่องการพัฒนาตนเอง	ใบงานที่ ๑๐ เรื่องการพัฒนาตนเอง	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - นำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอูบายปลุกเร้าคุณธรรมและแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเองตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นประโยชน์ของการนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอูบายปลุกเร้าคุณธรรมและแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) วางแผนพัฒนาตนเอง โดยนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอูบายปลุกเร้าคุณธรรมและแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม เห็นประโยชน์ของการนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอูบายปลุกเร้าคุณธรรมและแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ไปใช้เพื่อพัฒนาตนเอง (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๒.๒.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)			

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	สังเกตพฤติกรรม การเรียน	แบบสังเกต พฤติกรรมการ เรียน	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง การพัฒนาตนเอง: ทบทวนอริยสัจ ๔ อานาปานสติ และโยนิโสมนสิการ

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. การเขียนเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	เล่าเรื่องราวได้เข้าใจ ชัดเจน สามารถนำ	เล่าเรื่องราวได้เข้าใจ สามารถนำหลักธรรม	เล่าเรื่องราวได้ไม่ ชัดเจน สามารถนำ
๒. การนำหลักธรรมมาปรับใช้	หลักธรรมมาปรับ ใช้ได้ถูกต้อง บอกผล	มาปรับใช้ได้ถูกต้อง บางส่วน บอกผลที่	หลักธรรมมาปรับ ใช้ได้ถูกต้อง บอก
๓. ผลที่เกิดขึ้น	ที่เกิดขึ้นได้อย่าง สอดคล้องกัน	เกิดขึ้นได้อย่าง สอดคล้องกัน	ผลที่เกิดขึ้นได้ อย่างสอดคล้องกัน บางส่วน

คะแนน ๗ - ๙

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)

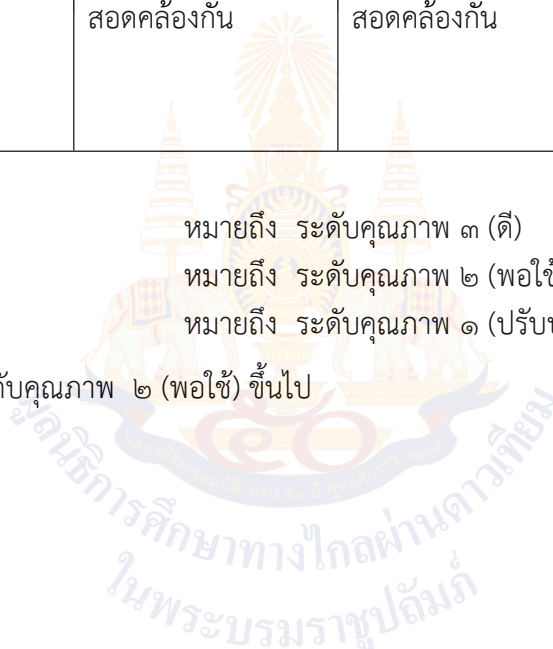
คะแนน ๔ - ๖

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)

คะแนน ๑ - ๓

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบบงานที่ ๑๐ เรื่อง การพัฒนาตนเอง
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง การพัฒนาตนเอง (๑)
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

กลุ่ม.....หัวข้อ.....

เรื่อง :

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

การนำหลักธรรมมาปรับใช้

.....

.....

.....

.....

.....

ผลที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เฉลย ใบงานที่ ๑๐ เรื่อง การพัฒนาตนเอง
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง การพัฒนาตนเอง (๑)
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

กลุ่ม.....หัวข้อ.....โยนิโสมนสิการ (แบบอรรถสัมพันธ์).....

เรื่อง :.....เพื่อนลอกข้อสอบ.....

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ในช่วงสอบกลางภาค มีเพื่อนคนหนึ่งแอบลอกคำตอบจากเพื่อนที่นั่งข้าง ๆ เพราะกลัวสอบไม่ผ่านเพื่อนบางคนในห้องเห็นแต่ไม่ได้พูดอะไร เพราะไม่อยากให้เกิดปัญหา แต่รู้สึกไม่สบายใจที่ปล่อยให้เกิดเรื่องแบบนี้ขึ้น

การนำหลักธรรมมาปรับใช้

พิจารณาอย่างรอบคอบว่าเพื่อนลอกเพราะกลัวสอบตก (เหตุ) ซึ่งอาจทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองและผู้อื่น (ผล) ไม่มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ที่แท้จริง (ประโยชน์) ไม่สมควรทำ (สมควร) ควรเลือกเวลาและสถานที่เหมาะสมในการแจ้งครู (กาลและเทศะ) เลือกแจ้งกับครูหรือผู้ใหญ่ที่ไว้ใจได้ (บุคคล) และในฐานะนักเรียนควรส่งเสริมความซื่อสัตย์ (ฐานะ)

ผลที่เกิดขึ้น

- ช่วยให้เพื่อนที่ลอกข้อสอบรู้ตัวและปรับปรุงพฤติกรรม
- ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนยุติธรรมและโปร่งใส
- ส่งเสริมความกล้าหาญในการทำสิ่งที่ถูกต้อง
- เพื่อนคนอื่น ๆ อาจได้รับบทเรียนเรื่องความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ
- ลดโอกาสเกิดเหตุการณ์แบบนี้ซ้ำในอนาคต

การจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง การพัฒนาตนเอง:วางแผนพัฒนาตนเอง			
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	เรื่อง พระพุทธศาสนา		
รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑	รายวิชา สังคมศึกษา ๓	กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา	
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒	ภาคเรียนที่ ๑	เวลา ๕๐ ชั่วโมง	

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑	รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
ตัวชี้วัด ม. ๒/๘	อธิบายธรรมคุณและข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม
ตัวชี้วัด ม. ๒/๙	เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือ วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม และวิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ
ตัวชี้วัด ม. ๒/๑๑	วิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสมในกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒	เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ
ตัวชี้วัด ม. ๒/๑	ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่างๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาสามารถทำให้จิตใจสงบและมีความสุขได้ โดยอาศัยหลักธรรมสำคัญคือ อริยสัจ ๔ ซึ่งชี้ให้เห็นความจริงของชีวิตและแนวทางดับทุกข์ พร้อมทั้งการฝึกจิตด้วย อานาปานสติ เพื่อสร้างสมาธิและความมั่นคงทางใจ อีกทั้งการมีวิธีคิดแบบเร้ากุศล จะช่วยให้เกิดพลังบวกในการดำเนินชีวิต มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถเผชิญปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการใช้ วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ที่เน้นทางสายกลาง ก็จะช่วยทำให้สามารถปรับตัวได้เหมาะสมในทุกสถานการณ์ แม้เผชิญความผิดหวังก็ยังสามารถเรียนรู้และเติบโตได้อย่างมีคุณธรรม

๓. สาระการเรียนรู้

อริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมสำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ความจริงอันประเสริฐ คือ ความจริงเรื่องทุกข์ (สภาพที่ทนได้ยาก) เรื่องสมุทัย (เหตุให้เกิดทุกข์) เรื่องนิโรธ (ความดับทุกข์) และเรื่องมรรค (ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์)

อานาปานสติการกำหนดลมหายใจเข้าออกที่เรียกว่าอานาปานสติ เป็นวิธีการฝึกจิตที่สามารถปฏิบัติได้ในทุกโอกาส เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับคนทุกเพศทุกวัย เพราะสามารถกำหนดรู้ลมหายใจ ดูความเคลื่อนไหวของกายคือท้องที่พองหรือยุบตามจังหวะของการหายใจเข้าออกได้ตลอดเวลา ประโยชน์ของอานาปานสติ จิตที่เป็นสมาธิจะมีพลังเข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง และสงบเยือกเย็น

วิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม (หรือวิธีคิดแบบเร้ากุศล) มีการฝึกคิดในทางบวก เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส ช่วยให้ไม่ท้อถอย เกิดความคิดที่จะหาทางออกได้ดีขึ้น นอกจากนั้นคนที่คิดในทางที่เป็นกุศลจะมี มนุษยสัมพันธ์ดี ไม่หาวาระแวงหรือคิดร้ายถึงเพื่อนอย่างไรเหตุผล โดยพยายามค้นหาส่วนดีและนำมาใช้ให้เกิดคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อชีวิตและภารกิจที่ปฏิบัติ

วิธีคิดแบบบรรลธรรมสัมพันธ์ ต้องปฏิบัติตนตามทางสายกลาง ไม่สุดโต่งจนเครียดเกินไป และสบายเกินไป เมื่อมีจุดหมายแล้ว บางครั้งอาจจะพลั้งพลาด หรือผิดหวังบ้าง ก็ถือเป็นประสบการณ์ที่จะนำมาเป็นบทเรียนของชีวิตในระยะต่อไป

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- บอกการนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมแบบบรรลธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาดตนเองให้สำเร็จตามเป้าหมาย

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- นำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมแบบบรรลธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการพัฒนาดตนเองให้สำเร็จตามเป้าหมาย

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- เห็นประโยชน์ของการนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมแบบบรรลธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการพัฒนาดตนเองให้สำเร็จตามเป้าหมาย

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

วางแผนพัฒนาดตนเอง โดยนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมและแบบบรรลธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม เห็นประโยชน์ของการนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมและแบบบรรลธรรมสัมพันธ์ไปใช้เพื่อพัฒนาดตนเอง (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๒.๒.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้

๖. มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง การพัฒนาตนเอง:วางแผนพัฒนาตนเอง

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน วางแผนพัฒนาตนเอง โดยนำ อริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุบาย ปลุกเร้าคุณธรรมและแบบ อรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ใน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่าง เหมาะสม เห็นประโยชน์ของ การนำอริยสัจ ๔ อานาปาน สติ โยนิโสมนสิการแบบ อุบายปลุกเร้าคุณธรรมและ แบบอรรถธรรมสัมพันธ์ไปใช้ เพื่อพัฒนาตนเอง (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑,	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ตั้งคำถามให้นักเรียนได้สะท้อนถึงข้อบกพร่องหรือสิ่ง ที่ตนเองอยากพัฒนาในชีวิตประจำวัน ๑.๑ ในชีวิตประจำวัน มีสถานการณ์อะไรบ้างที่ทำให้ เรารู้สึกเครียด ๑.๒ นักเรียนอยากปรับปรุงตนเองในเรื่องอะไร เพราะเหตุใด ๑.๓ มีเหตุการณ์อะไรบ้างที่เราารู้สึกว่ายึดติดกับสิ่ง หนึ่งจนเกิดความวุ่นวาย ๑.๔ ถ้ามีโอกาสพัฒนาตัวเอง ๑ เรื่องในสัปดาห์นี้ นักเรียนอยากพัฒนาเรื่องใด และจะเริ่มต้นอย่างไร ๒. ครูเชื่อมโยงคำตอบของนักเรียนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. นักเรียนได้สะท้อนถึงข้อบกพร่องหรือสิ่ง ที่ตนเองอยากพัฒนาในชีวิตประจำวัน ๑.๑ เวลาที่มีการบ้านเยอะๆ รู้สึกเครียดและไม่รู้ จะจัดการเวลาอย่างไร ๑.๒ อยากปรับปรุงการจัดการเวลา เพราะ ตอนนี้อยู่ทำงานช้าจนส่งผลต่อการเรียนและ กิจกรรมอื่น ๆ ๑.๓ มักยึดติดกับการทำคะแนนสอบให้ สมบูรณ์แบบ จนทำให้รู้สึกกดดัน ๑.๔ อยากฝึกความรับผิดชอบโดยการ ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามกำหนด เริ่มจากการเขียนตารางงานประจำวัน	-	ใบงานที่ ๑๑ เรื่อง การใช้ หลักธรรมใน การ พัฒนา ตนเอง	ตรวจใบงานที่ ๑๑ เรื่อง การใช้หลักธรรม ในการพัฒนา ตนเอง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง การพัฒนาตนเอง:วางแผนพัฒนาตนเอง

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
๒.๒.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒) ด้านความรู้ - บอกการนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอูบายปลุกเร้าคุณธรรมแบบบรรลธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาตนเองให้สำเร็จตามเป้าหมาย ด้านทักษะกระบวนการ - นำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอูบายปลุกเร้าคุณธรรมแบบบรรลธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเองให้สำเร็จตามเป้าหมาย ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม - เห็นประโยชน์ของการนำ	ขั้นสอน (๑๕ นาที) ๑. ครูเล่าตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และให้นักเรียนยกตัวอย่างการนำหลักธรรมมาใช้ในการพัฒนาตนเองกับเหตุการณ์ที่พบเจอ ๑.๑ การสอบตกหรือได้คะแนนไม่ดี ให้นักเรียนยกตัวอย่างการนำหลักธรรมมาใช้ในการพัฒนาตนเอง ๑.๒ ทะเลาะกับเพื่อน ให้นักเรียนยกตัวอย่างการนำหลักธรรมมาใช้ในการพัฒนาตนเอง	ขั้นสอน (๑๕ นาที) ๑. ตั้งใจฟังครูเล่าตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และนักเรียนยกตัวอย่างการนำหลักธรรมมาใช้ในการพัฒนาตนเองกับเหตุการณ์ที่พบเจอ ๑.๑ หลักธรรมมาใช้ในการพัฒนาตนเองคือ อริยสัจ ๔ ดังนี้ ทุกข์ : รู้สึกเสียใจ ผิดหวัง กังวลว่าผู้ปกครองจะตำหนิ สมุทัย : เกิดจากการอ่านหนังสือไม่เพียงพอ ไม่เข้าใจเนื้อหา หรือขาดความรับผิดชอบ นิโรธ : ทางพ้นทุกข์คือ พยายามปรับปรุงการเรียน อ่านหนังสือให้มากขึ้น หรือหาวิธีเรียนที่มีประสิทธิภาพ มรรค : ใช้แนวทางปฏิบัติ เช่น ขยันขึ้นวางแผนการเรียน ฝึกสมาธิ และขอความช่วยเหลือจากครูหรือเพื่อน ๑.๒ หลักธรรมมาใช้ในการพัฒนาตนเองคือ หลักธรรมโยนิโสมนสิการ มาใช้ในการพัฒนา			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง การพัฒนาตนเอง:วางแผนพัฒนาตนเอง

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
อริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอุบาย ปลุกเร้าคุณธรรมแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเองให้สำเร็จตามเป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบ ในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	๑.๓ ถูกเพื่อนล้อเลียน หรือบูลลี่ ให้นักเรียน ยกตัวอย่างการนำหลักธรรมโยนิโสมนสิการ มาใช้ในการพัฒนาตนเอง	ตนเอง ดังนี้ - คิดให้รอบคอบก่อนพูดหรือทำอะไรที่อาจทำร้ายความสัมพันธ์ - ถามตัวเองว่า “ปัญหานี้จะสำคัญในระยะยาวหรือไม่” และ “อะไรคือวิธีแก้ที่ดีที่สุด” ตอบคำถามตนเองให้ได้ และปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเองตัดสินใจไปในทางที่ถูกที่ควร ๑.๓ หลักธรรมมาใช้ในการพัฒนาตนเองคือ หลักธรรมอริยสัจ ๔ ทุกข์ : รู้สึกอายน เสียใจ หรือโกรธ สมุทัย : การยึดติดกับคำพูดของคนอื่น นิโรธ : ฝึกความมั่นใจในตนเอง มรรค : ฝึกควบคุมอารมณ์ ปรึกษาคนที่ไว้ใจ หลักธรรมมาใช้ในการพัฒนาตนเองคือ หลักธรรมโยนิโสมนสิการ - แทนที่จะตอบโต้ด้วยความโกรธ ให้คิดว่าเพื่อนอาจจะมมีปัญหาของตนเองที่ทำให้พูดหรือทำแบบนั้น - ฝึกคิดว่า เราจะรับมืออย่างไรโดยไม่ให้คำพูด			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง การพัฒนาตนเอง:วางแผนพัฒนาตนเอง

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๒. นอกจากการนำหลักธรรมมาแก้ไขปัญหาล้วยังสามารถใช้หลักธรรมที่นักเรียนได้ศึกษาแล้ว มาใช้ในการพัฒนาตนเองได้อีกด้วย ครูยกตัวอย่าง ๒.๑ สิ่งที่คุณต้องการพัฒนาตนเอง คือ การควบคุมอารมณ์และลดความเครียดการใช้หลักธรรมในการพัฒนาตนเอง ๒.๑.๑ อานาปานสติ (สติระลึกรู้ลมหายใจ) ผีอกสติผ่านการกำหนดลมหายใจเข้า-ออก จะช่วยให้เรารู้และเข้าใจอารมณ์ของตัวเองได้ดีขึ้นเมื่อเกิดอารมณ์โกรธหรือเครียด ใช้การหายใจเป็นเครื่องมือช่วยให้จิตใจสงบ ลดการตอบสนองต่ออารมณ์อย่างหุนหันพลันแล่น ๒.๑.๒ โยนิโสมนสิการ พิจารณาสาเหตุของอารมณ์และความเครียดว่ามาจากอะไรมองปัญหาอย่างเป็นกลางคิดแก้ไขอย่างมีเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์เป็นตัวนำ ผีอกคิดในเชิงบวกและหาวิธีรับมือกับสถานการณ์ที่ทำให้เครียดอย่างสร้างสรรค์ ผลลัพธ์ของการพัฒนาตนเองอยู่เป็นประจำ มีสติรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง ไม่ตอบสนองต่ออารมณ์	เหล่านั้มาทำลายความสุขของเรา ๒. นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบายว่า นอกจากการนำหลักธรรมมาแก้ไขปัญหาล้วยังสามารถใช้หลักธรรมที่นักเรียนได้ศึกษาแล้ว มาใช้ในการพัฒนาตนเองได้อีกด้วย			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง การพัฒนาตนเอง:วางแผนพัฒนาตนเอง

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ในทางลบลดความเครียดและมีจิตใจที่สงบมากขึ้น พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและสามารถจัดการอารมณ์ได้ ดีขึ้น การใช้หลักธรรมเหล่านี้ช่วยพัฒนาตนเองทั้งในด้าน การแก้ปัญหา การควบคุมอารมณ์ และการคิดอย่างมี เหตุผล ทำให้ใช้ชีวิตได้อย่างมีสมดุลและประสิทธิภาพ มากขึ้น				
	ขั้นปฏิบัติ (๒๐ นาที) ๑. ให้นักเรียนทำใบงานที่ ๑๓ เรื่อง การใช้หลักธรรมใน การพัฒนาตนเอง คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกสิ่งที่ต้องการพัฒนาตนเอง ๑ เรื่อง แล้วใช้หลักธรรมที่นักเรียนได้เรียนมาใช้ในการ วางแผนพัฒนาตนเอง โดยตอบคำถามในแต่ละส่วนให้ ครบถ้วน ส่วนที่ ๑ : สิ่งที่ต้องการพัฒนาตนเอง : เหตุผลที่ต้องการพัฒนาเรื่องนี้ : ส่วนที่ ๒ : เป้าหมายที่ต้องการหากพัฒนาเรื่องนี้ได้สำเร็จ	ขั้นปฏิบัติ (๒๐ นาที) ๑. นักเรียนทำใบงานที่ ๑๓ เรื่อง การใช้หลักธรรม ในการพัฒนาตนเอง นักเรียนเลือกสิ่งที่ต้องการ พัฒนาตนเอง ๑ เรื่อง แล้วใช้หลักธรรมที่นักเรียน ได้เรียนมาใช้ในการวางแผนพัฒนาตนเอง โดยตอบ คำถามในแต่ละส่วนให้ครบถ้วน (แนวคำตอบของ นักเรียน) ส่วนที่ ๑ : การควบคุมอารมณ์เวลาโกรธ เพราะเมื่อโกรธมักแสดงออกด้วยคำพูดหรือ การกระทำที่ไม่ดี ทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนและ ครอบครัว ส่วนที่ ๒ : สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี ไม่			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง การพัฒนาตนเอง:วางแผนพัฒนาตนเอง

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ส่วนที่ ๓ : ส่วนที่ ๓ : ให้นักเรียนระบุหลักธรรมที่จะนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาตนเอง และวางแผนการพัฒนาตนเอง โดยระบุวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้จริง	พูดหรือกระทำในสิ่งที่ทำร้ายจิตใจผู้อื่น มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนรอบข้าง รู้จักให้อภัย เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น และเป็นคนใจเย็น มีสมาธิในการเรียนรู้และใช้เหตุผลในการตัดสินใจมากขึ้น ส่วนที่ ๓ : หลักธรรม ๑. อริยสัจ ๔ • ทุกข์ : การโศรโศภยทำให้เครียด ไม่มีความสุข และมีปัญหากับคนรอบข้าง • สมุทัย : สาเหตุเกิดจากความคาดหวัง การยึดถือความคิดของตนเองมากเกินไป หรือ อารมณ์ชั่ววูบ • นิโรธ : ถ้าสามารถระงับอารมณ์โกรธได้ จะมีความสุขขึ้น ความสัมพันธ์กับคนรอบตัวจะดีขึ้น • มรรค : ปฏิบัติตามหลักอริยมรรคมีองค์ ๘ เช่น เจริญสติ คิดดี พูดดี ทำดี และมีสมาธิ ๒. โยนิโสมนสิการ • พิจารณาอย่างรอบคอบก่อนจะพูดหรือแสดงอารมณ์ ฝึกคิดว่า “ถ้าเราพูดหรือทำแบบนี้			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง การพัฒนาตนเอง:วางแผนพัฒนาตนเอง

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
		จะเกิดผลอะไร • คติวิเคราะห์ก่อนแสดงอารมณ์ โดยหาวิธีการอารมณ์อย่างสร้างสรรค์ เช่น การหายใจลึก ๆ เดินออกจากสถานการณ์ หรือนิ่งเฉยชั่วขณะ • แผนปฏิบัติ : • ฝึกหายใจลึก ๆ ๕ ครั้ง ทุกครั้งที่รู้สึกโกรธ • เขียนบันทึกอารมณ์ทุกวันว่าตัวเองรู้สึกอย่างไรในแต่ละสถานการณ์ และประเมินว่ารับมือได้ดีหรือไม่ • อ่านหนังสือหรือฟังธรรมะเกี่ยวกับการระงับอารมณ์สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง • ฝึกเจริญสติวันละ ๑๐ นาที เช่น นั่งหลับตาแล้วสังเกตลมหายใจเข้าออก • ทบทวนตัวเองก่อนนอนทุกวัน ว่าทำได้ดีขึ้นหรือไม่ และคิดแผนรับมือในวันถัดไป			
	ขั้นสรุป (๑๐ นาที) ๑. ครูให้เวลานักเรียนแลกเปลี่ยนแผนการพัฒนาตนเองกับเพื่อน ๆ ในกลุ่มย่อย โดยแต่ละคนอธิบายว่าตนเองจะ	ขั้นสรุป (๑๐ นาที) ๑. นักเรียนแลกเปลี่ยนแผนการพัฒนาตนเองกับเพื่อน ๆ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง การพัฒนาตนเอง:วางแผนพัฒนาตนเอง

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	พัฒนาข้อดีและเลือกใช้หลักธรรมอย่างไร ๒. ครูสรุปถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยใช้หลักธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และย้ำเตือนนักเรียนว่าไม่มีใครสมบูรณ์แบบ แต่เราทุกคนสามารถพัฒนาและปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้นได้เสมอ ๓. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับในชั่วโมงต่อไป ๔. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๕. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตามศักยภาพของนักเรียน	๒. ฟังครูสรุปอย่างตั้งใจ			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑) ใบงานที่ ๑๑ เรื่อง การใช้หลักธรรมในการพัฒนาตนเอง

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

๑) ใบงานที่ ๑๑ เรื่อง การใช้หลักธรรมในการพัฒนาตนเอง

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - บอกการนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอูบายปลุกเร้าคุณธรรมแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาตนเองให้สำเร็จตามเป้าหมาย	ตรวจใบงานที่ ๑๑ เรื่อง การใช้หลักธรรมในการพัฒนาตนเอง	ใบงานที่ ๑๑ เรื่อง การใช้หลักธรรมในการพัฒนาตนเอง	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - นำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอูบายปลุกเร้าคุณธรรมแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเองให้สำเร็จตามเป้าหมาย			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นประโยชน์ของการนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอูบายปลุกเร้าคุณธรรมแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเองให้สำเร็จตามเป้าหมาย			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) - วางแผนพัฒนาตนเอง โดยนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอูบายปลุกเร้าคุณธรรมและแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ไปใช้ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม เห็นประโยชน์ของการนำอริยสัจ ๔ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการแบบอูบายปลุกเร้าคุณธรรมและแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ไปใช้เพื่อพัฒนาตนเอง (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๒.๒.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรม การ เรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	สังเกต พฤติกรรม การเรียน	แบบสังเกต พฤติกรรม การเรียน	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง การพัฒนาตนเอง:วางแผนพัฒนาตนเอง

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. เหตุผลที่ต้องการพัฒนาเรื่องนี้	บอกสิ่งที่ต้องการพัฒนาตนเอง และให้เหตุผลที่ต้องการพัฒนาอย่างสอดคล้องกัน	บอกสิ่งที่ต้องการพัฒนาตนเอง และให้เหตุผลที่ต้องการพัฒนาสอดคล้องกันบ้าง	บอกสิ่งที่ต้องการพัฒนาตนเอง และให้เหตุผลที่ต้องการพัฒนาไม่สอดคล้องกัน
๒. เป้าหมายที่ต้องการหากพัฒนาเรื่องนี้ได้สำเร็จ	บอกเป้าหมายที่ต้องการหากพัฒนาเรื่องนี้ได้สำเร็จได้อย่างสมเหตุสมผล และสอดคล้องกับแผนที่วางไว้	บอกเป้าหมายที่ต้องการหากพัฒนาเรื่องนี้ได้สำเร็จได้สอดคล้องกับแผนที่วางไว้บางส่วน	บอกเป้าหมายที่ต้องการหากพัฒนาเรื่องนี้ได้สำเร็จไม่สมเหตุสมผล และไม่สอดคล้องกับแผนที่วางไว้
๓. วางแผนการพัฒนาตนเองโดยระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้จริง	วางแผนการพัฒนาตนเองโดยระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้จริง เหมาะสม สอดคล้องกับสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้	วางแผนการพัฒนาตนเองโดยระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้จริง เหมาะสม สอดคล้องกับสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้บางส่วน	วางแผนการพัฒนาตนเองโดยระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้จริง ไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๗ – ๙

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)

คะแนน ๔ – ๖

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)

คะแนน ๑ – ๓

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบงานที่ ๑๑ เรื่อง การใช้หลักธรรมในการพัฒนาตนเอง
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง การวางแผนพัฒนาตนเอง
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ชื่อ : ชั้น : เลขที่ :

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกสิ่งที่ต้องการพัฒนาตนเอง ๑ เรื่อง แล้วใช้หลักธรรมที่นักเรียนได้เรียนมาใช้ในการวางแผนพัฒนาตนเอง โดยตอบคำถามในแต่ละส่วนให้ครบถ้วน

วันที่เริ่ม :

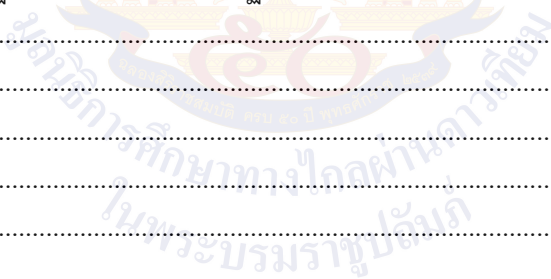
วันที่สิ้นสุด :

ส่วนที่ ๑ : สิ่งที่ต้องการพัฒนาตนเอง :

เหตุผลที่ต้องการพัฒนาเรื่องนี้ :

ส่วนที่ ๒ : เป้าหมายที่ต้องการหากพัฒนาเรื่องนี้ได้สำเร็จ

ส่วนที่ ๓ : ให้นักเรียนระบุหลักธรรมที่จะนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาตนเอง และวางแผนการพัฒนาตนเอง โดยระบุวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้จริง

ใบงานที่ ๑๑ เรื่อง การใช้หลักธรรมในการพัฒนาตนเอง
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง การวางแผนพัฒนาตนเอง
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ชื่อ : ชั้น : เลขที่ :

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกสิ่งที่ต้องการพัฒนาตนเอง ๑ เรื่อง แล้วใช้หลักธรรมที่นักเรียนได้เรียนมาใช้ในการวางแผนพัฒนาตนเอง โดยตอบคำถามในแต่ละส่วนให้ครบถ้วน

วันที่เริ่ม : วันที่สิ้นสุด :

ส่วนที่ ๑ : สิ่งที่ต้องการพัฒนาตนเอง : **การควบคุมอารมณ์เวลาโกรธ**

เหตุผลที่ต้องการพัฒนาเรื่องนี้ : **เพราะเมื่อโกรธมักแสดงออกด้วยคำพูดหรือการกระทำที่ไม่ดี ทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนและครอบครัว**

ส่วนที่ ๒ : เป้าหมายที่ต้องการหากพัฒนาเรื่องนี้ได้สำเร็จ

สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี ไม่พูดหรือกระทำในสิ่งที่ทำร้ายจิตใจผู้อื่น มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนรอบข้าง รู้จักให้อภัย เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น และเป็นคนใจเย็น มีสมาธิในการเรียนรู้และใช้เหตุผลในการตัดสินใจมากขึ้น

ส่วนที่ ๓ : ให้นักเรียนระบุหลักธรรมที่จะนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาตนเอง และวางแผนการพัฒนาตนเอง โดยระบุวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้จริง

หลักธรรมที่ใช้ :

๑. อริยสัจ ๔

..... • ทุกข์ : การโกรธบ่อยทำให้เครียด ไม่มีความสุข และมีปัญหากับคนรอบข้าง

..... • สมุทัย : สาเหตุเกิดจากความคาดหวัง การยึดถือความคิดของตนเองมากเกินไป หรืออารมณ์ชั่ววูบ

..... • นิโรธ : ถ้าสามารถระงับอารมณ์โกรธได้ จะมีความสุขขึ้น ความสัมพันธ์กับคนรอบตัวจะดีขึ้น

..... • มรรค : ปฏิบัติตามหลักอริยมรรคมีองค์ ๘ เช่น เจริญสติ คิดดี พูดดี ทำดี และมีสมาธิ

๒. โยนิโสมนสิการ

..... • พิจารณารอบคอบก่อนจะพูดหรือแสดงอารมณ์ ฝึกคิดว่า “ถ้าเราพูดหรือทำแบบนี้ จะเกิดผลอะไร

..... • คิดวิเคราะห์ก่อนแสดงอารมณ์ โดยหาวิธีจัดการอารมณ์อย่างสร้างสรรค์ เช่น การหายใจลึก ๆ เดินออกจากสถานการณ์ หรือนิ่งเฉยชั่วขณะ

แผนปฏิบัติ :

..... • ฝึกหายใจลึก ๆ ๕ ครั้งทุกครั้งที่รู้สึกโกรธ

..... • เขียนบันทึกอารมณ์ทุกวันว่าตัวเองรู้สึกอย่างไรในแต่ละสถานการณ์ และประเมินว่ารับมือได้ดีหรือไม่

..... • อ่านหนังสือหรือฟังธรรมะเกี่ยวกับการระงับอารมณ์สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง

..... • ฝึกเจริญสติวันละ ๑๐ นาที เช่น นั่งหลับตาแล้วสังเกตลมหายใจเข้าออก

..... • ทบทวนตัวเองก่อนนอนทุกวัน ว่าทำได้ดีขึ้นหรือไม่ และคิดแผนรับมือในวันถัดไป

การจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๑)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรื่อง พระพุทธศาสนา

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑

รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒	เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ
ตัวชี้วัด ม. ๒/๒	มีมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามกำหนด
ตัวชี้วัด ม. ๒/๓	วิเคราะห์คุณค่าของศาสนพิธี และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ความเป็นมาของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน พิธีนี้เริ่มต้นตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยนางวิสาขามหาอุบาสิกาเห็นความลำบากของพระภิกษุในช่วงเข้าพรรษา จึงขออนุญาตถวายผ้าอาบน้ำฝน พระพุทธเจ้าทรงอนุญาต ทำให้เกิดพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนในพระพุทธศาสนา

คำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน ใช้ถ้อยคำแสดงความเคารพในการถวายผ้าแด่พระสงฆ์ เพื่อความสุขและเป็นสิริมงคลแก่ผู้ถวาย

ขั้นตอนการประกอบพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนเริ่มจากการเตรียมเครื่องสังฆทาน การบูชาพระรัตนตรัย รับศีล กล่าวคำถวายผ้าอาบน้ำฝน พระสงฆ์อนุโมทนา กรวดน้ำ และรับพร เป็นลำดับขั้นที่แสดงความเคารพและศรัทธา

มารยาทชาวพุทธ คือการประพฤติตนด้วยความสุภาพ สำรวม และเคารพต่อพระพุทธศาสนา โดยมีมารยาทที่เหมาะสมทั้งในการแต่งกาย การอยู่ในวัด การปฏิบัติต่อพระภิกษุ และการปฏิบัติธรรม

๓. สาระการเรียนรู้

๑. ความเป็นมาของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน หรือ การถวายผ้าวัสสิกสาฎก มีที่มาจากสมัยพุทธกาล โดยเกิดขึ้นจากความปรารถนาดีของหญิงชาวบ้านชื่อ นางวิสาขามหาอุบาสิกา ที่เห็นความลำบากของพระภิกษุสงฆ์ในช่วงเข้าพรรษา เพราะพระภิกษุจะต้องออกบิณฑบาตท่ามกลางฝน ทำให้เปียกชุ่มและไม่มีผ้าสำหรับเปลี่ยนหรือซับตัวหลังจากอาบน้ำฝน

ด้วยเหตุนี้ นางวิสาขามหาอุบาสิกาจึงทูลขอพระพุทธเจ้าเพื่อถวายผ้าสำหรับอาบน้ำฝนแก่พระภิกษุ พระพุทธองค์จึงทรงอนุญาตให้มีการถวายผ้าอาบน้ำฝนได้ ถือเป็นจุดเริ่มต้นของ พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ กุศลพิธีในพระพุทธศาสนา ที่ชาวพุทธปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน

๒. คำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน คำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน (ภาษาไทย)

“อัมมัง วัสสิกสาฎกัง ภิกขุสงฆ์สสเส โอโณชะยามิ

สาธุ โน ภันเต ภิกขุสงฆ์

อัมมัง วัสสิกสาฎกัง ปฎิคคัณหาตุ

อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ”

คำแปล “ข้าพเจ้าขอน้อมถวายผ้าอาบนํ้าฝนนี้แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับผ้าอาบนํ้าฝนนี้ เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ”

๓. ขั้นตอนการประกอบพิธีถวายผ้าอาบนํ้าฝน

๓.๑ จัดเตรียมเครื่องสังฆทานเตรียมผ้าอาบนํ้าฝนพร้อมด้วยเครื่องสังฆทานอื่น ๆ เช่น ของใช้จำเป็นสำหรับพระภิกษุ

๓.๒ เริ่มพิธีทางศาสนา

- ผู้ถวายจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย และกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย
- อาราธนาศีลและรับศีล ๕

๓.๓ ถวายผ้าอาบนํ้าฝน

- ผู้ถวายยกผ้าอาบนํ้าฝนขึ้นประนมมือ กล่าวคำถวายผ้าอาบนํ้าฝน
- วางผ้าลงบนพาน หรือถวายให้กับพระภิกษุโดยตรง

๓.๔ พระสงฆ์อนุโมทนา

- พระภิกษุสงฆ์กล่าวคำอนุโมทนา และประพรมน้ำพระพุทธรมนต์

๓.๕ กรวดน้ำและรับพร

- ผู้ถวายกรวดน้ำเพื่ออุทิศส่วนกุศล
- พระสงฆ์ให้พร และเสร็จสิ้นพิธี

๔. มารยาทชาวพุทธ คือ พฤติกรรมหรือการแสดงออกที่เหมาะสม สะท้อนถึงความเคารพในพระพุทธศาสนา ทั้งทางกาย วาจา และใจ โดยยึดหลักความสุภาพ ความมีระเบียบวินัย และการรู้กาลเทศะ มารยาทชาวพุทธมีหลายด้าน

มารยาทที่แสดงถึงความเคารพต่อพระพุทธศาสนา

๔.๑ มารยาทในการแต่งกาย การแต่งกายควรเรียบร้อยและเหมาะสมกับสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น สิ่งที่ต้องทำ

- สวมเสื้อผ้าที่สุภาพ ไม่รัดรูปหรือเปิดเผยมากเกินไป
- สวมเสื้อมีแขน กางเกงหรือกระโปรงยาวคลุมเข่า
- หากเป็นนักเรียน ควรแต่งชุดนักเรียนให้เรียบร้อย
- หากเป็นพิธีสำคัญ อาจแต่งกายด้วยชุดขาวเพื่อแสดงความเคารพ

สิ่งที่ไม่ควรทำ

- ใส่เสื้อแขนกุด เสื้อสายเดี่ยว หรือเสื้อผ้าที่บางเกินไป
- ใส่กางเกงขาสั้น หรือกระโปรงสั้น
- ใส่รองเท้าแตะเข้าโบสถ์ (ควรถอดรองเท้าก่อนเข้าอาคารศาสนา)

๔.๒ มารยาทในการปฏิบัติตนในวัด

สิ่งควรทำ

- เดินด้วยความสำรวม ไม่วิ่งเล่นหรือส่งเสียงดัง
- พนมมือและกล่าวคำว่า “สาธุ” เมื่อเห็นพระหรือได้ยินพระเทศนา
- นั่งฟังพระธรรมเทศนาอย่างสำรวม โดยนั่งขัดสมาธิหรือนั่งพับเพียบ
- ถวายสังฆทานหรือปฏิบัติธรรมด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์
- กราบพระพุทธรูป ๓ ครั้ง อย่างถูกต้อง (โดยให้หน้าผากแตะพื้น มือแนบชิดกัน)

สิ่งที่ไม่ควรทำ

- หัวเราะเสียงดังหรือใช้เสียงดังรบกวนผู้อื่น
- ใช้โทรศัพท์มือถือระหว่างฟังพระเทศนา
- เดินตัดหน้าพระสงฆ์ขณะท่านกำลังเดินหรือทำกิจของสงฆ์
- วางสิ่งของหรือเท้าชี้ไปทางพระพุทธรูป

๔.๓ มารยาทต่อพระภิกษุสงฆ์

สิ่งที่ควรทำ

- แสดงความเคารพโดยการไหว้พระสงฆ์อย่างถูกต้อง
- ใช้คำพูดสุภาพ เช่น “ขอรับ/เจ้าคะ” และใช้คำว่า “นมัสการ” แทนการทักทาย
- เมื่อถวายของพระสงฆ์ ควรถวายด้วยสองมือ และใช้วิธีประเคน (หากเป็นผู้หญิงให้วาง

สิ่งของบนฝ่ามือหรือภาชนะก่อน) ฟังคำสอนของพระสงฆ์ด้วยความตั้งใจ

สิ่งที่ไม่ควรทำ

- หยิบหรือจับจีวรของพระภิกษุโดยตรง (โดยเฉพาะผู้หญิง ห้ามสัมผัสพระภิกษุโดยตรง)
- นั่งในระดับที่สูงกว่าพระภิกษุ (ควรนั่งพับเพียบหรือนั่งต่ำกว่า)
- แสดงกิริยาหยาบคายหรือพูดคุ้ยเสียงดังต่อหน้าพระภิกษุ

๔.๔ ประโยชน์ของการมีมารยาทที่ดีเมื่อไปวัด

- ได้ฝึกความสำรวมและเคารพต่อศาสนา
- ทำให้การทำบุญและปฏิบัติธรรมได้บุญอย่างแท้จริง
- ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของตัวเองและครอบครัว
- เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้อื่น

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- บอกความเป็นมาของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนได้

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- วิเคราะห์ความสำคัญของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- ตระหนักถึงมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

วิเคราะห์ความสำคัญของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนและตระหนักถึงมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี
(๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

- ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้

๖. มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๑) หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน วิเคราะห์ความสำคัญของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนและตระหนักถึงมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒) ด้านความรู้ บอกความเป็นมาของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนได้ ด้านทักษะ/กระบวนการ วิเคราะห์ความสำคัญของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม ตระหนักถึงมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ให้นักเรียนเล่นเกมเปิดแผ่นป้าย ครั้งละ ๑ หมายเลขและให้ตอบคำถามว่าคือภาพอะไร ให้เปิดจนกว่าจะตอบถูกต้อง ภาพพระสงฆ์ขณะรับผ้าอาบน้ำฝนในพิธีถวาย	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. นักเรียนเล่นเกมเปิดแผ่นป้าย ครั้งละ ๑ หมายเลขและตอบคำถามว่าคือภาพพระสงฆ์ขณะรับผ้าอาบน้ำฝนในพิธีถวาย ๒. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด (แนว	๑) รูปภาพถวายผ้าอาบน้ำฝน ๒) วิดีโอประวัติของการถวายผ้าอาบน้ำฝน ๓) ไฟล์เสียงคำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน ๔) ใบงานที่ ๑๔ พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน	ใบงานที่ ๑๒ พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน	ตรวจใบงานที่ ๑๒ พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๑)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของ ศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียร พยายามในการ เรียน และ เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบ ในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	๒. ตั้งคำถามกระตุ้นความคิด ๒.๑ จากภาพเป็นหนึ่งในขั้นตอนของพิธีอะไร ๒.๒ นักเรียนเคยไปร่วมพิธีนี้หรือไม่ และพิธีจัดขึ้น ช่วงไหน	คำตอบ) ๒.๑ พิธีผ้าอาบน้ำฝน ๒.๒ เคยค่ะ/ครับ พ่อแม่เคยพาไปทำที่วัด ไม่เคยค่ะ/ครับ แต่เคยได้ยินคุณยายพูดถึง พิธีจัดขึ้นช่วงก่อนเข้าพรรษา			
	ขั้นสอน (๒๕ นาที) ๑. นำผ้าอาบน้ำฝนของจริงมาให้แก่นักเรียนดู เพื่อให้เห็นว่า คำว่าผ้าอาบน้ำฝนเป็นอย่างไร และอธิบายว่าผ้าอาบน้ำ ฝนต่างจากผ้าไตรจีวร อย่างไร - ผ้าอาบน้ำฝน เป็นผ้าพิเศษที่ถวายช่วงเข้าพรรษา พระสงฆ์ใช้สำหรับนุ่งเวลาอาบน้ำ - ผ้าไตรจีวร เป็นเครื่องนุ่งห่มหลักของพระสงฆ์ ประกอบด้วย ๓ ผืน ใช้ในชีวิตประจำวันและพิธีกรรมต่าง ๒. ครูเปิดวิดีโอประวัติความเป็นมาและความหมายของ ผ้าอาบน้ำฝน (ที่มา : https://www.youtube.com/watch?v=r4_ONBtZEsE) ๓. ครูอภิปรายร่วมกับนักเรียนเกี่ยวกับวิดีโอ ประวัติ ความเป็นมาและความหมายของผ้าอาบน้ำฝน	ขั้นสอน (๒๕ นาที) ๑. นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบายถึงความแตกต่าง ระหว่างผ้าอาบน้ำฝนกับผ้าไตรจีวร และทำความเข้าใจ ๒. นักเรียนดูวิดีโอประวัติความเป็นมาและ ความหมายของผ้าอาบน้ำฝน ๓. นักเรียนร่วมอภิปรายจากวิดีโอ การถวายผ้า อาบน้ำฝนมีต้นกำเนิดในสมัยพุทธกาล เมื่อ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๑)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	คำถามกระตุ้นการเรียนรู้ ๓.๑ ความหมายของผ้าอาบน้ำฝนคืออะไร ๔. ให้นักเรียนทำกิจกรรมเรียงลำดับขั้นตอนพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนจากบัตรคำบนกระดานให้ถูกต้อง	พระพุทธเจ้าอนุญาตให้พระสงฆ์รับผ้าอาบน้ำฝนจากญาติโยม เพื่อใช้ในช่วงฤดูฝนที่พระสงฆ์ต้องปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่องและเดินทางลำบาก การถวายผ้าอาบน้ำฝนจึงเป็นการช่วยเหลือพระสงฆ์ให้สามารถดูแลสุขอนามัยได้ดีขึ้น และกลายเป็นหนึ่งในประเพณีการทำบุญที่สำคัญในพระพุทธศาสนา ตอบคำถามกระตุ้นการเรียนรู้ (แนวคำตอบ) ๓.๑ (แนวคำตอบของนักเรียน) • ผ้าอาบน้ำฝน คือ ผ้าที่พระสงฆ์ใช้สำหรับอาบน้ำในช่วงเข้าพรรษา • เป็นผ้าที่ญาติโยมถวายเพื่อสนับสนุนการดำรงชีวิตของพระสงฆ์ในช่วงฤดูฝน • มีความเกี่ยวข้องกับพระวินัยที่ ๔. นักเรียนทำกิจกรรมเรียงลำดับขั้นตอนพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนจากบัตรคำบนกระดาน			

เตรียมผ้าอาบน้ำฝน – ผู้ถวายเตรียมผ้าอาบน้ำฝนให้พร้อม อาจเป็นผ้าสบงหรือผ้าผืนใหญ่ที่เหมาะสม

จุดอุปเฐนบูชาพระรัตนตรัย – เริ่มพิธีด้วยการบูชาพระรัตนตรัย โดยจุดธูปและเทียนตามธรรมเนียม

อาราธนาศีล – ผู้ถวายกล่าวคำอาราธนาศีล 5 หรือศีล 8 เพื่อรับศีลจากพระสงฆ์

อาราธนาพระปริตร – ผู้ถวายกล่าวคำอาราธนาพระปริตร เพื่อให้พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์

ถวายผ้าอาบน้ำฝน – ผู้ถวายนำผ้าอาบน้ำฝนไปวางคั่นหน้าพระสงฆ์ หรือยื่นให้ตามธรรมเนียมตามความ

กล่าวคำถวาย – ผู้ถวายกล่าวคำถวายผ้าอาบน้ำฝน ซึ่งอาจใช้บทถวายที่เป็นทางการ พระสงฆ์รับผ้าอาบน้ำฝน – พระภิกษุรับผ้าอาบน้ำฝน และกล่าวคำรับมโหรีบทกถา (กล่าวอนุโมทนา)

พระสงฆ์อนุโมทนาและให้พร – พระสงฆ์กล่าวอนุโมทนาให้พรแก่ผู้ถวาย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๑)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	บัตรคำ ขั้นตอนพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนครูตัดและแจกบัตรคำให้นักเรียนทั้งห้องเพื่อทำกิจกรรม ๕. ครูแจกคำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน ๕.๑ ครูท่องคำถวายผ้าอาบน้ำฝนให้นักเรียนฟังและท่องตาม ๕.๒ ฝึกให้นักเรียนอ่านและท่องคำกล่าวถวายพร้อมกันในชั้นเรียน ๖. คำถามกระตุ้นการเรียนรู้ “ผ้าอาบน้ำฝนมีความสำคัญอย่างไร”	๕. นักเรียนรับคำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน ๕.๑ นักเรียนฟังครูท่องคำถวายผ้าอาบน้ำฝนและท่องตาม ๕.๒ นักเรียนฝึกท่องคำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝนและอ่านพร้อมกันในห้องเรียน ๖. นักเรียนร่วมอภิปรายเกี่ยวกับความสำคัญของผ้าอาบน้ำฝน มีความสำคัญเพราะเป็นเครื่องใช้จำเป็นสำหรับพระสงฆ์ในช่วงเข้าพรรษา ใช้สำหรับปกปิดร่างกายขณะอาบน้ำตามพระวินัย ช่วยอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน และแสดงถึงการสนับสนุนของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อการปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๑)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๗. มารยาทเข้าพุทธ ครูให้นักเรียนดูภาพที่ทางวัดแห่งหนึ่งติดประกาศในวัด (ที่มา: https://thailand.go.th/ascad-information-detail/๐๐๙_๑๓๘?hl=th) คำถามกระตุ้นการเรียนรู้ ๗.๑ นักเรียนคิดว่าทำไมเราจึงต้องแต่งกายสุภาพเมื่อไปวัด ๗.๒ โปสเตอร์นี้นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องใด	๗. นักเรียนดูภาพที่ทางวัดแห่งหนึ่งติดประกาศในวัด นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นการเรียนรู้ ๗.๑ เพราะวัดเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ การแต่งกายสุภาพแสดงถึงความเคารพสถานที่ เคารพพระภิกษุ และแสดงถึงมารยาทของชาวพุทธที่ดี ๗.๒ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเมื่อเข้าไปในวัด ๑. การส่งเสียงดังหรือวิ่งเล่นในเขตวัด ๒. การปิ่นป่ายสิ่งของ หรือขึ้นไปยืนบนฐานพระพุทธรูป			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๑)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๗.๓ โปสเตอร์นี้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องมารยาทในวัดมากขึ้นอย่างไร ๗.๔ ถ้านักเรียนเห็นเพื่อนทำพฤติกรรมไม่เหมาะสมในวัด เช่น ถ่ายรูปคู่กับพระพุทธรูปในท่าทางไม่สุภาพ นักเรียนควรทำอย่างไร ๗.๕ ทำไมเราจึงควรมีมารยาทและปฏิบัติตนให้เหมาะสม	๗.๓ ช่วยให้เราทราบว่าควรทำหรือไม่ควรทำอะไรเมื่อไปวัด เช่น การแต่งกาย การวางตัว และการแสดงออกที่เหมาะสม ช่วยส่งเสริมให้เป็นชาวพุทธที่มีมารยาทดี ๗.๔ ควรบอกหรือเตือนเพื่อนด้วยถ้อยคำสุภาพว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และแนะนำให้เปลี่ยนท่าทางให้สุภาพมากขึ้น ๗.๕ เพราะว่าวัดเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และเป็นที่ประกอบศาสนกิจค่ะ ถ้าเราทำตัวไม่เหมาะสมอาจเป็นการไม่เคารพพระพุทธศาสนา แล้วก็อาจไปรบกวนคนอื่นที่มาทำบุญด้วย			
	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ให้นักเรียนทำใบงาน ใบงานที่ ๑๔ พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน ๑. ให้นักเรียนอ่านแต่ละประโยค แล้วเครื่องหมาย ✓ หรือ ✕ ลงในช่องว่างให้ถูกต้อง [] ๑. ผ้าอาบน้ำฝนคือผ้าที่ถวายแด่พระภิกษุในช่วงเข้าพรรษาเพื่อใช้ในการอาบน้ำฝน [] ๒. การถวายผ้าอาบน้ำฝนเริ่มต้นมาตั้งแต่	ขั้นปฏิบัติ (๑๕ นาที) ทำใบงาน ใบงานที่ ๑๔ พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (แนวคำตอบของนักเรียน) ๑. [ถูก] ๑. ผ้าอาบน้ำฝนคือผ้าที่ถวายแด่พระภิกษุในช่วงเข้าพรรษาเพื่อใช้ในการอาบน้ำฝน [ถูก] ๒. การถวายผ้าอาบน้ำฝนเริ่มต้นมา			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๑)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	สมัยพุทธกาล [] ๓. ผ้าอาบน้ำฝนสามารถถวายได้ในช่วงใดก็ได้ของปี ไม่จำกัดฤดูกาล [] ๔. ในสมัยก่อน พระภิกษุต้องเดินบิณฑบาตกลางฝน จึงมีผ้าอาบน้ำฝนไว้เปลี่ยนหลังเปียกฝน [] ๕. การถวายผ้าอาบน้ำฝนถือเป็นส่วนหนึ่งของการทำบุญใหญ่ในวันมาฆบูชา ๒. ให้นักเรียนเรียงลำดับขั้นตอนของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนให้ถูกต้อง โดยเติมตัวเลขลำดับที่หน้าแต่ละข้อ () ผู้ถวายกล่าวคำถวายผ้าอาบน้ำฝน () พระสงฆ์อนุโมทนาให้พรแก่ผู้ถวายผ้าอาบน้ำฝน () ผู้ถวายและผู้เข้าร่วมพิธีกราบพระสงฆ์แล้วเสร็จพิธี () ผู้ถวายยกผ้าอาบน้ำฝนประเคนพระสงฆ์ () พระสงฆ์รับผ้าอาบน้ำฝนและแสดงอาการอนุโมทนา ๓. ให้นักเรียนเรียงลำดับคำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน โดยนำมาเขียนเรียงใหม่ให้ถูกต้อง	ตั้งแต่สมัยพุทธกาล [ฝึก] ๓. ผ้าอาบน้ำฝนสามารถถวายได้ในช่วงใดก็ได้ของปี ไม่จำกัดฤดูกาล [ฝึก] ๔. ในสมัยก่อน พระภิกษุต้องเดินบิณฑบาตกลางฝน จึงมีผ้าอาบน้ำฝนไว้เปลี่ยนหลังเปียกฝน [ฝึก] ๕. การถวายผ้าอาบน้ำฝนถือเป็นส่วนหนึ่งของการทำบุญใหญ่ในวันมาฆบูชา ๒. (๑) ผู้ถวายกล่าวคำถวายผ้าอาบน้ำฝน (๔) พระสงฆ์อนุโมทนาให้พรแก่ผู้ถวายผ้าอาบน้ำฝน (๕) ผู้ถวายและผู้เข้าร่วมพิธีกราบพระสงฆ์แล้วเสร็จพิธี (๒) ผู้ถวายยกผ้าอาบน้ำฝนประเคนพระสงฆ์ (๓) พระสงฆ์รับผ้าอาบน้ำฝนและแสดงอาการอนุโมทนา ๓. อิมานิ มะยัง ภันเต ปาวะราณียานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆ์สสะ โอนะชะยามะ สาธุ โน ภันเต			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๑)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๑. อิมานิ มะยัง ภันเต ปาวะราณยานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสงฆ์สสะ โอโณชะยามะ ๒. สาธุ โน ภันเต ภิกขุสงฆ์ อิมานิ ปาวะราณยานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ ๓. อัมหากัง ที่ฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ นิพพานายะ จะ ๔. พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนมีความสำคัญอย่างไร	ภิกขุสงฆ์ อิมานิ ปาวะราณยานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ที่ฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ นิพพานายะ จะ คำแปล ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าอาบน้ำฝน พร้อมด้วยบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แต่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับผ้าอาบน้ำฝน พร้อมด้วยบริวารทั้งหลายเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข เพื่อมรรคผลนิพพาน แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ ๕. พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนมีความสำคัญ ดังนี้ ๑. เป็นการแสดงความเคารพและกตัญญูต่อพระสงฆ์ ที่จำพรรษาอยู่ในวัดตลอดฤดูฝน ซึ่งไม่สามารถออกไปคบหาญาติโยมหรือบิณฑบาตได้สะดวก ๒. ช่วยให้พระสงฆ์มีผ้าใช้ในการอาบน้ำหรือเปลี่ยนผ้า ระหว่างจำพรรษา ซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวัน ๓. ส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้ทำบุญและ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๑)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๕. ให้นักเรียนบอกมารยาทชาวพุทธที่ควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติ ขณะเข้าร่วมพิธีทางศาสนา ๕ ข้อ	รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ที่สืบทอดกันมาช้านาน ๔. เป็นการสร้างกุศลและเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน เพราะมักจัดเป็นพิธีร่วมกันของหมู่บ้านหรือชุมชน ๕. มารยาทชาวพุทธที่ควรปฏิบัติ ๑. แต่งกายเรียบร้อยและสุภาพ ๒. ถอดรองเท้าก่อนเข้าสู่เขตพุทธสถาน ๓. พูดยาสุภาพ ไม่ส่งเสียงดัง ๔. เดินอย่างสำรวม ไม่วิ่งเล่นหรือหยอกล้อกัน ๕. ไหว้พระและพระสงฆ์ด้วยความเคารพ มารยาทชาวพุทธที่ไม่ควรปฏิบัติ ๑. พูดยาสุภาพในวัด ๒. นั่งไขว่ห้างต่อหน้าพระ ๓. แต่งกายไม่สุภาพเข้าเขตพุทธสถาน ๔. ล้อเลียนพิธีกรรมทางศาสนา ๕. วางของไว้บนพระพุทธรูปหรือพระไตรปิฎก			
	ขั้นสรุป (๕ นาที)	ขั้นสรุป (๕ นาที)			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๑)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๑. ครูให้นักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน ๒. ครูชี้แจงให้นักเรียนแบ่งกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อเตรียมความพร้อมในการฝึกซ้อมและเข้าร่วมพิธีจริง ในกิจกรรมการฝึกซ้อมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนที่จะจัดขึ้นในวันเข้าพรรษาของโรงเรียน ๓. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับในชั่วโมงต่อไป ๔. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้	๑. (แนวคำตอบนักเรียน) พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนมีความสำคัญในหลายด้าน ประการแรก พิธีนี้เป็นการแสดงความเคารพและสำนึกบุญคุณต่อพระภิกษุสงฆ์ที่ตั้งใจอยู่จำพรรษาและปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัดในช่วงเข้าพรรษา ประการที่สอง เป็นโอกาสให้พุทธศาสนิกชนได้สั่งสมบุญกุศลและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งช่วยส่งเสริมให้คนในชุมชนรักสามัคคีและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไว้ นอกจากนี้ยังช่วยปลูกฝังคุณธรรม เช่น ความกตัญญู ความเสียสละ และการมีน้ำใจอีกด้วย ๒. นักเรียนเตรียมความพร้อม ในการฝึกซ้อมและเข้าร่วมพิธีของโรงเรียน ในกิจกรรมการฝึกซ้อมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนที่จะจัดขึ้นในวันเข้าพรรษาของโรงเรียน			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๑)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๕. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตาม ศักยภาพของนักเรียน				

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) รูปภาพถวายผ้าอาบน้ำฝน
- ๒) วีดิโอประวัติของการถวายผ้าอาบน้ำฝน
- ๓) ใบงานที่ ๑๒ พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑) ใบงานที่ ๑๒ พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - บอกความเป็นมาของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนได้	ใบงานที่ ๑๒ พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน	ใบงานที่ ๑๒ พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - วิเคราะห์ความสำคัญของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - ตระหนักถึงมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) วิเคราะห์ความสำคัญของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน และตระหนักถึงมารยาทของความเป็นศาสนิกชน ที่ดี (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ การงาน	สังเกต พฤติกรรมการเรียน	แบบสังเกต พฤติกรรมการเรียน	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง พินิจถวายเป็นน้ำฝน (๑)

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. นักเรียนอ่านแต่ละประโยค แล้วเครื่องหมาย ✓ หรือ ✗ ลงในช่องว่างให้ถูกต้อง	เติมเครื่องหมายได้ถูกต้องทุกข้อ	เติมเครื่องหมายได้ถูกต้อง ๓ ข้อขึ้นไป	เติมเครื่องหมายได้ถูกต้องน้อยกว่า ๓ ข้อ
๒. นักเรียนเรียงลำดับขั้นตอนของพินิจถวายเป็นน้ำฝนให้ถูกต้องโดยเติมตัวเลขลำดับที่หน้าแต่ละข้อ	เรียงลำดับถูกต้องทุกข้อ	เรียงลำดับได้ถูกต้อง ๓ ข้อขึ้นไป	เรียงลำดับได้ถูกต้องน้อยกว่า ๓ ข้อ
๓. นักเรียนเรียงลำดับคำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน โดยนำมาเขียนเรียงใหม่ให้ถูกต้อง	เรียงลำดับคำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน โดยนำมาเขียนเรียงใหม่ได้ถูกต้อง	เรียงลำดับคำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน โดยนำมาเขียนเรียงใหม่ได้ถูกต้องบางส่วน	เรียงลำดับคำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน โดยนำมาเขียนเรียงใหม่ได้ไม่ถูกต้อง
๔. พินิจถวายเป็นน้ำฝนมีความสำคัญอย่างไร	อธิบายได้ชัดเจนและครอบคลุม	อธิบายได้บางส่วนแต่ยังไม่ครบถ้วน	อธิบายไม่ตรงประเด็น
๕. นักเรียนบอกมารยาทชาวพุทธที่ควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติ ขณะเข้าร่วมพิธีทางศาสนา ๕ ข้อ	บอกมารยาทชาวพุทธที่ควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติ ขณะเข้าร่วมพิธีทางศาสนา ๕ ข้อ	บอกมารยาทชาวพุทธที่ควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติ ขณะเข้าร่วมพิธีทางศาสนา ๓ ข้อ	บอกมารยาทชาวพุทธที่ควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติ ขณะเข้าร่วมพิธีทางศาสนา น้อยกว่า ๓ ข้อ

เกณฑ์การตัดสิน

- คะแนน ๑๑ – ๑๕ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)
 คะแนน ๖ – ๑๐ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)
 คะแนน ๑ – ๕ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน* ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบงานที่ ๑๒ พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๑)
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ให้นักเรียนอ่านแต่ละประโยค แล้วเขียนว่า “ถูก” หรือ “ผิด” ลงในช่องว่าง
 - [] ๑. ผ้าอาบน้ำฝนคือผ้าที่ถวายแด่พระภิกษุในช่วงเข้าพรรษาเพื่อใช้ในการอาบน้ำฝน
 - [] ๒. การถวายผ้าอาบน้ำฝนเริ่มต้นมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล
 - [] ๓. ผ้าอาบน้ำฝนสามารถถวายได้ในช่วงใดก็ได้ของปี ไม่จำกัดฤดูกาล
 - [] ๔. ในสมัยก่อน พระภิกษุต้องเดินบิณฑบาตกลางฝน จึงมีผ้าอาบน้ำฝนไว้เปลี่ยนหลังเปียกฝน
 - [] ๕. การถวายผ้าอาบน้ำฝนถือเป็นส่วนหนึ่งของการทำบุญใหญ่ในวันมาฆบูชา
๒. ให้นักเรียนเรียงลำดับขั้นตอนของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนให้ถูกต้อง โดยเติมตัวเลขลำดับที่หน้าแต่ละข้อ
 - () ผู้ถวายกล่าวคำถวายผ้าอาบน้ำฝน
 - () พระสงฆ์อนุโมทนาให้พรแก่ผู้ถวายผ้าอาบน้ำฝน
 - () ผู้ถวายและผู้เข้าร่วมพิธีกราบพระสงฆ์แล้วเสร็จพิธี
 - () ผู้ถวายยกผ้าอาบน้ำฝนประเคนพระสงฆ์
 - () พระสงฆ์รับผ้าอาบน้ำฝนและแสดงอาการอนุโมทนา
๓. ให้นักเรียนเรียงลำดับคำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน โดยนำมาเขียนเรียงใหม่ พร้อมเขียนคำแปล ให้ถูกต้อง
 - ๑. อิมานิ มะยัง ภันเต ปาวะราณียานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ
 - ๒. สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ปาวะราณียานิ สะปะริวารานิ ปะภุคคัณหาตุ
 - ๓. อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ นิพพานายะ จะ

๔. พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนมีความสำคัญอย่างไร

๕. ให้นักเรียนบอกมารยาทชาวพุทธที่ควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติ ขณะเข้าร่วมพิธีทางศาสนา

ควรปฏิบัติ	ไม่ควรปฏิบัติ
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

เฉลย ใบงานที่ ๑๒ พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๑)
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ให้นักเรียนอ่านแต่ละประโยค แล้วทำเครื่องหมาย ✓ หรือ ✗ ลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

- [☒] ๑. ผ้าอาบน้ำฝนคือผ้าที่ถวายแด่พระภิกษุในช่วงเข้าพรรษาเพื่อใช้ในการอาบน้ำฝน
 [☒] ๒. การถวายผ้าอาบน้ำฝนเริ่มต้นมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล
 [☒] ๓. ผ้าอาบน้ำฝนสามารถถวายได้ในช่วงใดก็ได้ของปี ไม่จำกัดฤดูกาล
 [☒] ๔. ในสมัยก่อน พระภิกษุต้องเดินบิณฑบาตกลางฝน จึงมีผ้าอาบน้ำฝนไว้เปลี่ยนหลังเปียกฝน
 [☒] ๕. การถวายผ้าอาบน้ำฝนถือเป็นส่วนหนึ่งของการทำบุญใหญ่ในวันมาฆบูชา

๒. ให้นักเรียนเรียงลำดับขั้นตอนของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนให้ถูกต้อง โดยเติมตัวเลขลำดับที่หน้าแต่ละข้อ

- (๑) ผู้ถวายกล่าวคำถวายผ้าอาบน้ำฝน
 (๔) พระสงฆ์อนุโมทนาให้พรแก่ผู้ถวายผ้าอาบน้ำฝน
 (๕) ผู้ถวายและผู้เข้าร่วมพิธีกราบพระสงฆ์แล้วเสร็จพิธี
 (๒) ผู้ถวายยกผ้าอาบน้ำฝนประเคนพระสงฆ์
 (๓) พระสงฆ์รับผ้าอาบน้ำฝนและแสดงอาการอนุโมทนา

๓. ให้นักเรียนเรียงลำดับคำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน โดยนำมาเขียนเรียงใหม่ให้ถูกต้อง

๑. อิมานิ มะยัง ภันเต ปาวะราณียานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ
 ๒. สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ปาวะราณียานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ
 ๓. อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ นิพพานายะ จะ

.....อิมานิ มะยัง ภันเต ปาวะราณียานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ.....
สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ปาวะราณียานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ.....
อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ นิพพานายะ จะ.....

๔. พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนมีความสำคัญอย่างไร

-๑. เป็นการแสดงความเคารพและกตัญญูต่อพระสงฆ์ ที่จำพรรษาอยู่ในวัดตลอดฤดูฝน ซึ่งไม่สามารถ
 ออกไปคบหาญาติโยมหรือบิณฑบาตได้สะดวก.....
๒. ช่วยให้ผู้ถวายและผู้เข้าร่วมพิธีได้ทำบุญร่วมกันในวันมาฆบูชา ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นใน
 ชีวิตประจำวัน.....
๓. ส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้ทำบุญและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ที่สืบทอดกันมายาวนาน.....
๔. เป็นการสร้างกุศลและเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน เพราะมักจัดเป็นพิธีร่วมกันของหมู่บ้านหรือชุมชน.....

๕. ให้นักเรียนบอกมารยาทชาวพุทธที่ควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติ ขณะเข้าร่วมพิธีทางศาสนา ๕ ข้อ

มารยาทชาวพุทธที่ควรปฏิบัติ	มารยาทชาวพุทธที่ไม่ควรปฏิบัติ
๑. แต่งกายเรียบร้อยและสุภาพ ๒. ถอดรองเท้าก่อนเข้าสู่เขตพุทธสถาน ๓. พุดจาสุภาพ ไม่ส่งเสียงดัง ๔. เดินอย่างสำรวม ไม่วิ่งเล่นหรือหยอกล้อกัน ๕. ไหว้พระและพระสงฆ์ด้วยความเคารพ	๑. พุดคุยเสียงดังในวัด ๒. นั่งไขว่ห้างต่อหน้าพระ ๓. แต่งกายไม่สุภาพเข้าเขตพุทธสถาน ๔. ล้อเลียนพิธีกรรมทางศาสนา ๕. วางของไว้บนพระพุทธรูปหรือพระไตรปิฎก

การจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๒)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรื่อง พระพุทธศาสนา

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑

รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒

เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด ม. ๒/๒

มีมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามกำหนด

ตัวชี้วัด ม. ๒/๓

วิเคราะห์คุณค่าของศาสนพิธี และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ความเป็นมาของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน พิธีนี้เริ่มต้นตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยนางวิสาขามหาอุบาสิกาเห็นความลำบากของพระภิกษุในช่วงเข้าพรรษา จึงขออนุญาตถวายผ้าอาบน้ำฝน พระพุทธเจ้าทรงอนุญาต ทำให้เกิดพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนในพระพุทธศาสนา

คำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน ใช้ถ้อยคำแสดงความเคารพในการถวายผ้าแด่พระสงฆ์ เพื่อความสุขและเป็นสิริมงคลแก่ผู้ถวาย

ขั้นตอนการประกอบพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนเริ่มจากการเตรียมเครื่องสังฆทาน การบูชาพระรัตนตรัย รับศีล กล่าวคำถวายผ้าอาบน้ำฝน พระสงฆ์อนุโมทนา กรวดน้ำ และรับพร เป็นลำดับขั้นที่แสดงความเคารพและศรัทธา

มารยาทชาวพุทธ คือการประพฤติตนด้วยความสุภาพ สำรวม และเคารพต่อพระพุทธศาสนา โดยมีมารยาทที่เหมาะสมทั้งในการแต่งกาย การอยู่ในวัด การปฏิบัติต่อพระภิกษุ และการปฏิบัติธรรม

๓. สาระการเรียนรู้

๑. ความเป็นมาของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน หรือ การถวายผ้าวัสสิกสาฎก มีที่มาจากสมัยพุทธกาล โดยเกิดขึ้นจากความปรารถนาดีของหญิงชาวบ้านชื่อ นางวิสาขามหาอุบาสิกา ที่เห็นความลำบากของพระภิกษุสงฆ์ในช่วงเข้าพรรษา เพราะพระภิกษุจะต้องออกบิณฑบาตท่ามกลางฝน ทำให้เปียกชุ่มและไม่มีผ้าสำหรับเปลี่ยนหรือซับตัวหลังจากอาบน้ำฝน

ด้วยเหตุนี้ นางวิสาขามหาอุบาสิกาจึงทูลขอพระพุทธเจ้าเพื่อถวายผ้าสำหรับอาบน้ำฝนแก่พระภิกษุ พระพุทธองค์จึงทรงอนุญาตให้มีการถวายผ้าอาบน้ำฝนได้ ถือเป็นจุดเริ่มต้นของ พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ กุศลพิธีในพระพุทธศาสนา ที่ชาวพุทธปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน

๒. คำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน คำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน (ภาษาไทย)

“อัมมิง วัสสิกสาฎกัง ภิกขุสังฆัสสะ โอนเณชะยามิ

สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังฆเอ

อัมมิง วัสสิกสาฎกัง ปฏิกคัณหาตุ

อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ”

คำแปล “ข้าพเจ้าขอน้อมถวายผ้าอาบนํ้าฝนนี้แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับผ้าอาบนํ้าฝนนี้ เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ”

๓. ขั้นตอนการประกอบพิธีถวายผ้าอาบนํ้าฝน

๓.๑ จัดเตรียมเครื่องสังฆทานเตรียมผ้าอาบนํ้าฝนพร้อมด้วยเครื่องสังฆทานอื่น ๆ เช่น ของใช้จำเป็นสำหรับพระภิกษุ

๓.๒ เริ่มพิธีทางศาสนา

- ผู้ถวายจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย และกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย
- อาราธนาศีลและรับศีล ๕

๓.๓ ถวายผ้าอาบนํ้าฝน

- ผู้ถวายยกผ้าอาบนํ้าฝนขึ้นประนมมือ กล่าวคำถวายผ้าอาบนํ้าฝน
- วางผ้าลงบนพาน หรือถวายให้กับพระภิกษุโดยตรง

๓.๔ พระสงฆ์อนุโมทนา

- พระภิกษุสงฆ์กล่าวคำอนุโมทนา และประพรมน้ำพระพุทธมนต์

๓.๕ กรวดน้ำและรับพร

- ผู้ถวายกรวดน้ำเพื่ออุทิศส่วนกุศล
- พระสงฆ์ให้พร และเสร็จสิ้นพิธี

๔. มารยาทชาวพุทธ คือ พฤติกรรมหรือการแสดงออกที่เหมาะสม สะท้อนถึงความเคารพในพระพุทธศาสนา ทั้งทางกาย วาจา และใจ โดยยึดหลักความสุภาพ ความมีระเบียบวินัย และการรู้กาลเทศะ มารยาทชาวพุทธมีหลายด้าน

มารยาทที่แสดงถึงความเคารพต่อพระพุทธศาสนา

๔.๑ มารยาทในการแต่งกาย การแต่งกายควรเรียบร้อยและเหมาะสมกับสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น สิ่งที่ต้องทำ

- สวมเสื้อผ้าที่สุภาพ ไม่รัดรูปหรือเปิดเผยมากเกินไป
- สวมเสื้อมีแขน กางเกงหรือกระโปรงยาวคลุมเข่า
- หากเป็นนักเรียน ควรแต่งชุดนักเรียนให้เรียบร้อย
- หากเป็นพิธีสำคัญ อาจแต่งกายด้วยชุดขาวเพื่อแสดงความเคารพ

สิ่งที่ไม่ควรทำ

- ใส่เสื้อแขนกุด เสื้อสายเดี่ยว หรือเสื้อผ้าที่บางเกินไป
- ใส่กางเกงขาสั้น หรือกระโปรงสั้น
- ใส่รองเท้าแตะเข้าโบสถ์ (ควรถอดรองเท้าก่อนเข้าอาคารศาสนา)

๔.๒ มารยาทในการปฏิบัติตนในวัด

สิ่งควรทำ

- เดินด้วยความสำรวม ไม่วิ่งเล่นหรือส่งเสียงดัง
- พนมมือและกล่าวคำว่า “สาธุ” เมื่อเห็นพระหรือได้ยินพระเทศนา
- นั่งฟังพระธรรมเทศนาอย่างสำรวม โดยนั่งขัดสมาธิหรือนั่งพับเพียบ
- ถวายสังฆทานหรือปฏิบัติธรรมด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์
- กราบพระพุทธรูป ๓ ครั้ง อย่างถูกต้อง (โดยให้หน้าผากแตะพื้น มือแนบชิดกัน)

สิ่งที่ไม่ควรทำ

- หัวเราะเสียงดังหรือใช้เสียงดังรบกวนผู้อื่น
- ใช้โทรศัพท์มือถือระหว่างฟังพระเทศนา
- เดินตัดหน้าพระสงฆ์ขณะท่านกำลังเดินหรือทำกิจของสงฆ์
- วางสิ่งของหรือเท้าชี้ไปทางพระพุทธรูป

๔.๓ มารยาทต่อพระภิกษุสงฆ์

สิ่งที่ควรทำ

- แสดงความเคารพโดยการไหว้พระสงฆ์อย่างถูกต้อง
- ใช้คำพูดสุภาพ เช่น “ขอรับ/เจ้าค่ะ” และใช้คำว่า “นมัสการ” แทนการทักทาย
- เมื่อถวายของพระสงฆ์ ควรถวายด้วยสองมือ และใช้วิธีประเคน (หากเป็นผู้หญิงให้วาง

สิ่งของบนฝ่ามือหรือภาชนะก่อน) ฟังคำสอนของพระสงฆ์ด้วยความตั้งใจ

สิ่งที่ไม่ควรทำ

- หยิบหรือจับจีวรของพระภิกษุโดยตรง (โดยเฉพาะผู้หญิง ห้ามสัมผัสพระภิกษุโดยตรง)
- นั่งในระดับที่สูงกว่าพระภิกษุ (ควรนั่งพับเพียบหรือนั่งต่ำกว่า)
- แสดงกิริยาหยาบคายหรือพูดคุ้ยเสียงดังต่อหน้าพระภิกษุ

๔.๔ ประโยชน์ของการมีมารยาทที่ดีเมื่อไปวัด

- ได้ฝึกความสำรวมและเคารพต่อศาสนา
- ทำให้การทำบุญและปฏิบัติธรรมได้บุญอย่างแท้จริง
- ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของตัวเองและครอบครัว
- เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้อื่น

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- บอกขั้นตอนของการถวายผ้าอาบน้ำฝน

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- ฝึกปฏิบัติตนตามขั้นตอนการถวายผ้าอาบน้ำฝน

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- เห็นถึงประโยชน์ของการให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

ฝึกปฏิบัติตนตามขั้นตอนการถวายผ้าอาบน้ำฝนและเห็นถึงประโยชน์ของการให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้

๖. มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๒) หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ฝึกปฏิบัติตนตามขั้นตอนการถวายผ้าอาบน้ำฝนและเห็นถึงประโยชน์ของการให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒) ด้านความรู้ - บอกขั้นตอนของการถวายผ้าอาบน้ำฝน ด้านทักษะ/กระบวนการ - ฝึกปฏิบัติตนตามขั้นตอนการถวายผ้าอาบน้ำฝน	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มและมอบหมายหน้าที่ ๑.๑ แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๕ กลุ่ม (จำนวนคนเหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับ) ๑.๒ แต่ละกลุ่มตกลงมอบหมายหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนให้แต่ละคนในกลุ่ม ๑. ผ้าอาบน้ำฝนและอุปกรณ์ถวาย ๒. นิมนต์พระสงฆ์ ๓. จัดเตรียมสถานที่ ๔. ฝึกกล่าวคำถวาย ๕. กำกับลำดับพิธีกรรม (รันคิว) ฝึกซ้อมลำดับขั้นตอนพิธี ให้แต่ละกลุ่มเตรียมงานของตนเองให้พร้อม	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. นักเรียนเข้ากลุ่มและตกลงมอบหมายหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน ๑. ผ้าอาบน้ำฝนและอุปกรณ์ถวาย ๒. นิมนต์พระสงฆ์ ๓. จัดเตรียมสถานที่ ๔. ฝึกกล่าวคำถวาย ๕. กำกับลำดับพิธีกรรม (รันคิว)	-	-	-

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๒) หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชาสังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม - เห็นถึงประโยชน์ของการให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่นปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	ขั้นสอนและขั้นปฏิบัติ (๔๕ นาที) ๑. ครูให้นักเรียนเข้ากลุ่มและแบ่งงานกันในกลุ่มของตนเองตามหน้าที่ที่แต่ละกลุ่มรับผิดชอบ ๑. ผ้าอาบน้ำฝนและอุปกรณ์ถวาย (ครูเตรียมให้ให้นักเรียนเพียงนำมาจัดวางให้สวยงามหรือผู้กริบบินวางบนพาน) ๒. นิมนต์พระสงฆ์	ขั้นสอนและขั้นปฏิบัติ (๔๕ นาที) ๑. นักเรียนเข้ากลุ่มและแบ่งงานกันในกลุ่มของตนเองตามหน้าที่ที่แต่ละกลุ่มรับผิดชอบ กลุ่มที่ ๑ : ผ้าอาบน้ำฝนและอุปกรณ์ หน้าที่ : ศึกษาว่าผ้าอาบน้ำฝนที่ถูกต้องตามพระวินัยควรเป็นอย่างไร จัดหาผ้าอาบน้ำฝนและอุปกรณ์ประกอบ เช่น ธูป เทียน ดอกไม้ ตรวจสอบความเรียบร้อยของของที่ใช้ถวาย การฝึก : ให้สมาชิกในกลุ่มทดลองจัดเตรียมอุปกรณ์และแสดงวิธีการพับผ้าให้เรียบร้อย ศึกษาความหมายของสิ่งของที่ใช้ในพิธี กลุ่มที่ ๒ : กลุ่มนิมนต์พระ หน้าที่ : ศึกษาการยาทในการนิมนต์พระ ฝึกการพูดและการปฏิบัติเมื่อนิมนต์พระ ทดลองจำลองสถานการณ์การนิมนต์พระ เช่น การกล่าวคำเรียนเชิญ การฝึก : ให้สมาชิกในกลุ่มผลัดกันแสดงบทบาทเป็น “ผู้เชิญ” และ “พระสงฆ์” ฝึกพูดด้วยถ้อยคำที่สุภาพและเหมาะสม			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๒)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๓. จัดเตรียมสถานที่ ๔. ฝึกกล่าวคำถวาย ๕. กำกับลำดับพิธีกรรม (รันคิว)	กลุ่มที่ ๓ : กลุ่มจัดเตรียมสถานที่ หน้าที่ : ศึกษาลักษณะของสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับพิธี จัดเตรียมสถานที่จริง เช่น การวางโต๊ะหมู่บูชา ที่นั่งสำหรับพระสงฆ์ และสำหรับผู้ถวาย การฝึก : ทดลองจัดสถานที่โดยใช้วัสดุที่หาได้ในห้องเรียน วางแผนตำแหน่งที่นั่ง และการเคลื่อนที่ในพิธี กลุ่มที่ ๔ : กลุ่มฝึกกล่าวคำถวาย หน้าที่ : ศึกษาคำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝนที่ถูกต้อง ฝึกออกเสียงให้ชัดเจนและถูกต้องตามหลักภาษา เข้าใจความหมายของคำกล่าวเพื่อสามารถกล่าวได้อย่างมั่นใจ การฝึก : ฝึกอ่านคำถวายเป็นกลุ่ม โดยมีเพื่อนช่วยตรวจสอบความถูกต้อง แสดงบทบาทสมมติ โดยให้หนึ่งคนกล่าวคำถวาย และคนอื่นๆ ฟังและให้ข้อเสนอแนะ กลุ่มที่ ๕ : กลุ่มกำกับลำดับพิธีการ หน้าที่ : ศึกษาลำดับขั้นตอนของพิธีถวายผ้า			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๒) หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๒. หลังจากนักเรียนเข้ากลุ่มและแบ่งหน้าที่เรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนจัดพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนโดยแต่ละกลุ่มทำหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมาย	อาบน้ำฝน คอยดูแลให้พิธีดำเนินไปตามลำดับที่ถูกต้อง ให้สัญญาณหรือเตือนเพื่อนเมื่อถึงลำดับขั้นตอนต่างๆ การฝึก : ทดลองจัดลำดับพิธี โดยให้สมาชิกผลัดกันเป็นผู้กำกับดูแล ซ้อมรวมกับทุกกลุ่ม โดยให้กลุ่มนี้เป็นผู้ประเมินว่าขั้นตอนเป็นไปตามลำดับหรือไม่ ๒. นักเรียนจัดพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนโดยแต่ละกลุ่มทำหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมายดังนี้ ๑. การเตรียมตัวก่อนเริ่มซ้อมรวม - กำหนดพื้นที่ฝึกซ้อม : จัดห้องเรียนหรือสถานที่ให้คล้ายกับสถานที่จริงที่ใช้ในพิธี - ตรวจสอบอุปกรณ์ : กลุ่มที่ ๑ ตรวจสอบผ้าอาบน้ำฝนและของที่ใส่ถวายให้ครบถ้วน - จัดลำดับกลุ่ม : แต่ละกลุ่มเข้าประจำตำแหน่งตามหน้าที่ของตนเอง ๒. เริ่มซ้อมตามลำดับพิธี ขั้นตอนที่ ๑ : การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๒)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
		กลุ่มที่ ๓ (จัดเตรียมสถานที่) จัดที่นั่งสำหรับ พระสงฆ์ โต๊ะหมู่บูชา และที่วางของถวาย กลุ่มที่ ๑ (เตรียมอุปกรณ์) นำผ้าอาบน้ำฝน และของถวายมาจัดเตรียมให้เรียบร้อย ขั้นตอนที่ ๒ : การนิมนต์พระ กลุ่มที่ ๒ (นิมนต์พระ) ทำการจำลอง สถานการณ์การนิมนต์พระ ให้เพื่อนนักเรียนแสดง บทบาทเป็นพระสงฆ์ และนักเรียนในกลุ่มนิมนต์ กล่าวคำเชิญ หลังจากพระสงฆ์จำลองเดินมาถึง สถานที่พิธี กลุ่มที่ ๓ แนะนำให้พระสงฆ์จำลองนั่งในที่ เหมาะสม ขั้นตอนที่ ๓ : การถวายผ้าอาบน้ำฝน กลุ่มที่ ๔ (ฝึกคำกล่าวถวาย) เตรียมตัวกล่าว คำถวาย ผู้ทำหน้าที่ถวายผ้าอาบน้ำฝนกล่าวคำ ถวายช้า ๆ และชัดเจน ครูและเพื่อน ๆ ช่วยสังเกต ความถูกต้องของคำกล่าว ขั้นตอนที่ ๔ : การลำดับพิธีการ กลุ่มที่ ๕ (กำกับลำดับพิธีการ) คอยดูแล			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๒) หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๓. เมื่อเสร็จพิธีครู ครูให้คำแนะนำ ๓.๑ หากนักเรียนกล่าวคำถวายผิด ให้ทำการแก้ไขและฝึกซ้ำ ๓.๒ หากนักเรียนมีท่าทางที่ไม่เหมาะสม ครูให้คำแนะนำและให้นักเรียนปฏิบัติให้เหมาะสม ๔. ครูแจกใบงานที่ ๑๕ พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน	ให้พิธีดำเนินไปอย่างถูกต้อง คอยให้สัญญาณเมื่อต้องเปลี่ยนลำดับ เช่น เมื่อถึงขั้นตอนถวาย หรือเมื่อถึงเวลาให้พระสงฆ์อนุโมทนา สังเกตว่าทุกกลุ่มทำหน้าที่ของตนเองถูกต้องหรือไม่ ขั้นตอนที่ ๕ : พระสงฆ์อนุโมทนา และกรวดน้ำ พระสงฆ์จำลองกล่าวอนุโมทนา (นักเรียนคนที่รับบทพระสงฆ์ฝึกท่องบทอนุโมทนา) นักเรียนร่วมกันกรวดน้ำเพื่ออุทิศส่วนกุศล ๓. นักเรียนรับฟังคำแนะนำและนำมาปรับปรุง ๔. นักเรียนทำใบงานที่ ๑๕ พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. สรุปความพร้อมของแต่ละหน้าที่ ทบทวนว่าแต่ละคนแต่ละกลุ่มรู้หน้าที่ตนเอง นัดหมายวันจัดพิธี ๒. นัดหมายนักเรียนเข้าร่วมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนกับ	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ร่วมสรุปบทบาทหน้าที่ของแต่ละกลุ่ม			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๒)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ทางโรงเรียนตามกำหนดการที่ทางโรงเรียนกำหนด ๓. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับในชั่วโมงต่อไป ๔. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๕. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตามศักยภาพของนักเรียน				

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) รูปภาพถวายเป็นผ้าอาบน้ำฝน
- ๒) วิดีโอประวัติของการถวายเป็นผ้าอาบน้ำฝน
- ๓) ใบงานที่ ๑๓ พิธีถวายเป็นผ้าอาบน้ำฝน

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑) ใบงานที่ ๑๓ พิธีถวายเป็นผ้าอาบน้ำฝน

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - บอกขั้นตอนของการถวายเป็นผ้าอาบน้ำฝน	ตรวจใบงานที่ ๑๓ พิธีถวายเป็นผ้าอาบน้ำ	ใบงานที่ ๑๓ พิธี ถวายเป็นผ้าอาบน้ำ	ผ่านเกณฑ์ ระดับ
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - ฝึกปฏิบัติตนตามขั้นตอนการถวายเป็นผ้าอาบน้ำฝน	ฝน/ ประเมิน การทำงานกลุ่ม	ฝน/ แบบประเมิน การทำงานกลุ่ม	คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นถึงประโยชน์ของการให้ความร่วมมือในการ จัดเตรียมพิธีถวายเป็นผ้าอาบน้ำฝน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) ฝึกปฏิบัติตนตามขั้นตอนการถวายเป็นผ้าอาบน้ำฝน และเห็นถึงประโยชน์ของการให้ความร่วมมือในการ จัดเตรียมพิธีถวายเป็นผ้าอาบน้ำฝน (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของ ศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้า ร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การ งาน	สังเกตพฤติกรรม การเรียน	แบบสังเกต พฤติกรรม การเรียน	ผ่านเกณฑ์ ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป

แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

คำชี้แจง ให้นักเรียนประเมินการทำงานกลุ่มของเพื่อนโดยให้คะแนน ดังนี้

ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)	หมายถึง	ไม่มีการปฏิบัติ

หัวข้อประเมิน	คะแนน (๑-๓)	หมายเหตุ
๑. การร่วมมือกันภายในกลุ่ม		
๒. การแบ่งหน้าที่และรับผิดชอบงานของตนเอง		
๓. การสื่อสารและการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน		
๔. การแก้ปัญหาและช่วยเหลือกันในกลุ่ม		
๕. ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลาในการทำงาน		
๖. ความกระตือรือร้นและตั้งใจในการทำกิจกรรม		
๗. ผลงานที่ปฏิบัติสะท้อนถึงการทำงานเป็นทีม		

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนรวม (๒๑ คะแนน)	ระดับการประเมิน
๑๕ - ๒๑	ดีมาก
๘ - ๑๔	ดี
๗ หรือต่ำกว่านั้น	ควรปรับปรุง

ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ (ดี) ขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๒)

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. นักเรียนศึกษารายละเอียดของหน้าที่ในพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนแต่ละหมวด แล้วช่วยกันวางแผนว่าในกลุ่มของคุณใครจะรับผิดชอบแต่ละหน้าที่ย่อย พร้อมระบุแนวทางการดำเนินงานให้ชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มีการขยายความให้มีความเข้าใจได้อย่างชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มีการอธิบายพอเข้าใจ แต่ยังไม่ละเอียดมากนัก	อธิบายได้ถูกต้อง แต่การอธิบายยังไม่ค่อยเข้าใจ หรือไม่มีการอธิบาย
๒. ปัญหาและอุปสรรค			
๓. สิ่งที่ยากปรับปรุงและพัฒนา			

คะแนน ๗ - ๙

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)

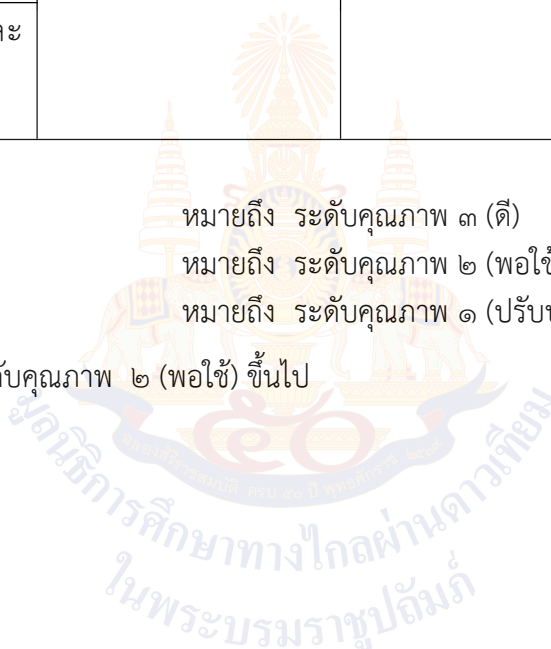
คะแนน ๔ - ๖

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)

คะแนน ๑ - ๓

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : คู่มือคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบงานที่ ๑๓ พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๒)
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง : ให้นักเรียนศึกษารายละเอียดของหน้าที่ในพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนแต่ละหมวด แล้วช่วยกันวางแผนว่าในกลุ่มของคุณใครจะรับผิดชอบแต่ละหน้าที่ย่อย พร้อมระบุแนวทางการดำเนินงานให้ชัดเจน

กลุ่มที่ ๑ ผ้าอาบน้ำฝนและอุปกรณ์

หน้าที่ย่อย	ชื่อผู้รับผิดชอบ	แนวทางการดำเนินงาน
๑. ศึกษาว่าผ้าอาบน้ำฝน ที่ต้องตามพระวินัยควร เป็นอย่างไร		
๒. จัดหาผ้าอาบน้ำฝน และอุปกรณ์ประกอบ เช่น รูป เทียน ดอกไม้		
๓. ตรวจสอบ ความ เรียบร้อยของของที่ใช้ ถวาย		

ปัญหาและอุปสรรค

.....

สิ่งที่อยากปรับปรุงและพัฒนา

.....

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มนิมนต์พระ

หน้าที่ย่อย	ชื่อผู้รับผิดชอบ	แนวทางการดำเนินงาน
๑. ศึกษาบรรยายทในการนิมนต์พระ		
๒. ฝึกการพูดและการปฏิบัติเมื่อนิมนต์พระ		
๒. ทดลองจำลองสถานการณ์การนิมนต์พระ เช่น การกล่าวคำเรียนเชิญ		

ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....
.....

สิ่งที่อยากปรับปรุงและพัฒนา

.....
.....
.....

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มจัดเตรียมสถานที่

หน้าที่ย่อย	ชื่อผู้รับผิดชอบ	แนวทางการดำเนินงาน
๑. ศึกษาลักษณะของสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับพิธี		
๒. จัดเตรียมสถานที่ เช่น การวางโต๊ะหมู่บูชา ที่นั่งสำหรับพระสงฆ์ และที่สำหรับผู้ถวาย		

ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....
.....

สิ่งที่อยากปรับปรุงและพัฒนา

.....
.....
.....

กลุ่มที่ ๔ กลุ่มฝึกคำกล่าวถวาย

หน้าที่ย่อ	ชื่อผู้รับผิดชอบ	แนวทางการดำเนินงาน
๑. ศึกษาคำกล่าวถวายผ้า อาบน้าฝนที่ถูกต้อง		
๒. ฝึกออกเสียงให้ชัดเจน และถูกต้องตามหลัก ภาษา		
๓. เข้าใจความหมายของ คำกล่าวเพื่อสามารถกล่าว ได้อย่างมั่นใจ		

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

สิ่งที่อยากปรับปรุงและพัฒนา

.....

.....

.....

กลุ่มที่ ๕ กลุ่มกำกับลำดับพิธีการ

หน้าที่ย่อย	ชื่อผู้รับผิดชอบ	แนวทางการดำเนินงาน
๑. ศึกษาลำดับขั้นตอนของพิธีถวายผ้าอาบน้าฝน		
๒. คอยดูแลให้พิธีดำเนินไปตามลำดับที่ถูกต้อง		
๓. ให้สัญญาณหรือเตือนเพื่อนเมื่อถึงลำดับขั้นตอนต่างๆ		

ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....
.....

สิ่งที่อยากปรับปรุงและพัฒนา

.....
.....
.....

การแบ่งกลุ่มและหน้าที่ของนักเรียน

นักเรียนจะแบ่งเป็น ๕ กลุ่ม ตามขั้นตอนของพิธี โดยแต่ละกลุ่มจะมีหน้าที่เฉพาะ และทุกกลุ่มต้องศึกษาขั้นตอนของตนเองให้เข้าใจ ก่อนจะร่วมกันซ้อมแบบครบกระบวนการ

กลุ่มที่ ๑ : กลุ่มเตรียมผ้าอาบน้ำฝนและอุปกรณ์

หน้าที่ :

- ศึกษาว่าผ้าอาบน้ำฝนที่ถูกต้องตามพระวินัยควรเป็นอย่างไร
- จัดหาผ้าอาบน้ำฝนและอุปกรณ์ประกอบ เช่น ฐูป เทียน ดอกไม้
- ตรวจสอบความเรียบร้อยของของที่ใช้อย่าง

การฝึก :

- ให้สมาชิกในกลุ่มทดลองจัดเตรียมอุปกรณ์และแสดงวิธีการพับผ้าให้เรียบร้อย
- ศึกษาความหมายของสิ่งของที่ใช้ในพิธี

กลุ่มที่ ๒ : กลุ่มนิมนต์พระ

หน้าที่ :

- ศึกษามารยาทในการนิมนต์พระ
- ฝึกการพูดและการปฏิบัติเมื่อนิมนต์พระ
- ทดลองจำลองสถานการณ์การนิมนต์พระ เช่น การกล่าวคำเรียนเชิญ

การฝึก :

- ให้สมาชิกในกลุ่มผลัดกันแสดงบทบาทเป็น “ผู้เชิญ” และ “พระสงฆ์”
- ฝึกพูดด้วยถ้อยคำที่สุภาพและเหมาะสม

กลุ่มที่ ๓ : กลุ่มจัดเตรียมสถานที่

หน้าที่ :

- ศึกษาลักษณะของสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับพิธี
- จัดเตรียมสถานที่จริง เช่น การวางโต๊ะหมู่บูชา ที่นั่งสำหรับพระสงฆ์ และที่นั่งสำหรับผู้ถวาย

การฝึก :

- ทดลองจัดสถานที่โดยใช้วัสดุที่หาได้ในห้องเรียน
- วางแผนตำแหน่งที่นั่ง และการเคลื่อนที่ในพิธี

กลุ่มที่ ๔ : กลุ่มฝึกคำกล่าวถวาย

หน้าที่ :

- ศึกษาคำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝนที่ถูกต้อง
- ฝึกออกเสียงให้ชัดเจนและถูกต้องตามหลักภาษา
- เข้าใจความหมายของคำกล่าวเพื่อสามารถกล่าวได้อย่างมั่นใจ

การฝึก :

- ฝึกอ่านคำถวายเป็นกลุ่ม โดยมีเพื่อนช่วยตรวจสอบความถูกต้อง

- แสดงบทบาทสมมติ โดยให้หนึ่งคนกล่าวคำถวาย และคนอื่นๆ ฟังและให้ข้อเสนอแนะ

กลุ่มที่ ๕ : กลุ่มกำกับลำดับพิธีการ

หน้าที่ :

- ศึกษาลำดับขั้นตอนของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน
- คอยดูแลให้พิธีดำเนินไปตามลำดับที่ถูกต้อง
- ให้สัญญาณหรือเตือนเพื่อนเมื่อถึงลำดับขั้นตอนต่างๆ

การฝึก :

- ทดลองจัดลำดับพิธี โดยให้สมาชิกผลัดกันเป็นผู้กำกับดูแล
- ซ้อมรวมกับทุกกลุ่ม โดยให้กลุ่มนี้เป็นผู้ประเมินว่าขั้นตอนเป็นไปตามลำดับหรือไม่

พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน

๑. การเตรียมตัวก่อนเริ่มซ้อมรวม

- กำหนดพื้นที่ฝึกซ้อม : จัดห้องเรียนหรือสถานที่ให้คล้ายกับสถานที่จริงที่ใช้ในพิธี
- ตรวจสอบอุปกรณ์ : กลุ่มที่ ๑ ตรวจสอบผ้าอาบน้ำฝนและของที่ใช้ถวายให้ครบถ้วน
- จัดลำดับกลุ่ม : แต่ละกลุ่มเข้าประจำตำแหน่งตามหน้าที่ของตนเอง

๒. เริ่มซ้อมตามลำดับพิธี

ขั้นตอนที่ ๑ : การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์

กลุ่มที่ ๓ (จัดเตรียมสถานที่) จัดที่นั่งสำหรับพระสงฆ์ โต๊ะหมู่บูชา และที่วางของถวาย

กลุ่มที่ ๑ (เตรียมอุปกรณ์) นำผ้าอาบน้ำฝนและของถวายมาจัดเตรียมให้เรียบร้อย

ขั้นตอนที่ ๒ : การนิมนต์พระ

กลุ่มที่ ๒ (นิมนต์พระ) ทำการจำลองสถานการณ์การนิมนต์พระ ให้เพื่อนนักเรียนแสดงบทบาทเป็นพระสงฆ์ และนักเรียนในกลุ่มนิมนต์กล่าวคำเชิญ หลังจากพระสงฆ์จำลองเดินมาถึงสถานที่พิธี

กลุ่มที่ ๓ แนะนำให้พระสงฆ์จำลองนั่งในที่ที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ ๓ : การถวายผ้าอาบน้ำฝน

กลุ่มที่ ๔ (ฝึกกล่าวถวาย) เตรียมตัวกล่าวคำถวาย ผู้ทำหน้าที่ถวายผ้าอาบน้ำฝนกล่าวคำถวายช้า ๆ และชัดเจน ครูและเพื่อน ๆ ช่วยสังเกตความถูกต้องของคำกล่าว

กรณีพบข้อผิดพลาด

- หากนักเรียนกล่าวคำถวายผิด ให้ทำการแก้ไขและฝึกซ้ำ
- หากนักเรียนมีท่าทางที่ไม่เหมาะสม ครูสามารถให้คำแนะนำ

ขั้นตอนที่ ๔ : การลำดับพิธีการ

กลุ่มที่ ๕ (กำกับลำดับพิธีการ) คอยดูแลให้พิธีดำเนินไปอย่างถูกต้อง คอยให้สัญญาณเมื่อต้องเปลี่ยนลำดับ เช่น เมื่อถึงขั้นตอนถวาย หรือเมื่อถึงเวลาให้พระสงฆ์อนุโมทนา สังเกตว่าทุกกลุ่มทำหน้าที่ของตนเองถูกต้องหรือไม่

ขั้นตอนที่ ๕ : พระสงฆ์อนุโมทนา และกรวดน้ำ

พระสงฆ์จำลองกล่าวอนุโมทนา (นักเรียนคนที่รับบทพระสงฆ์ฝึกท่องบทอนุโมทนา) นักเรียนร่วมกันกรวดน้ำเพื่ออุทิศส่วนกุศล ใช้เวลา: ๕ นาทีการให้คะแนนหรือประเมินผล : แบบประเมินกิจกรรมกลุ่ม

การจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง สะท้อนคิดพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๓)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรื่อง พระพุทธศาสนา

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑

รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒

เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด ม. ๒/๒

มีมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามกำหนด

ตัวชี้วัด ม. ๒/๓

วิเคราะห์คุณค่าของศาสนพิธี และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ความเป็นมาของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน พิธีนี้เริ่มต้นตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยนางวิสาขามหาอุบาสิกาเห็นความลำบากของพระภิกษุในช่วงเข้าพรรษา จึงขออนุญาตถวายผ้าอาบน้ำฝน พระพุทธเจ้าทรงอนุญาต ทำให้เกิดพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนในพระพุทธศาสนา

คำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน ใช้ถ้อยคำแสดงความเคารพในการถวายผ้าแด่พระสงฆ์ เพื่อความสุขและเป็นสิริมงคลแก่ผู้ถวาย

ขั้นตอนการประกอบพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนเริ่มจากการเตรียมเครื่องสังฆทาน การบูชาพระรัตนตรัย รับศีล กล่าวคำถวายผ้าอาบน้ำฝน พระสงฆ์อนุโมทนา กรวดน้ำ และรับพร เป็นลำดับขั้นที่แสดงความเคารพและศรัทธา

มารยาทชาวพุทธ คือการประพฤติตนด้วยความสุภาพ สำรวม และเคารพต่อพระพุทธศาสนา โดยมีมารยาทที่เหมาะสมทั้งในการแต่งกาย การอยู่ในวัด การปฏิบัติต่อพระภิกษุ และการปฏิบัติธรรม

๓. สาระการเรียนรู้

๑. ความเป็นมาของพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน หรือ การถวายผ้าวัสสิกสาฎก มีที่มาจากสมัยพุทธกาล โดยเกิดขึ้นจากความปรารถนาดีของหญิงชาวบ้านชื่อ นางวิสาขามหาอุบาสิกา ที่เห็นความลำบากของพระภิกษุสงฆ์ในช่วงเข้าพรรษา เพราะพระภิกษุจะต้องออกบิณฑบาตท่ามกลางฝน ทำให้เปียกชุ่มและไม่มีผ้าสำหรับเปลี่ยนหรือซับตัวหลังจากอาบน้ำฝน

ด้วยเหตุนี้ นางวิสาขามหาอุบาสิกาจึงทูลขอพระพุทธเจ้าเพื่อถวายผ้าสำหรับอาบน้ำฝนแก่พระภิกษุ พระพุทธองค์จึงทรงอนุญาตให้มีการถวายผ้าอาบน้ำฝนได้ ถือเป็นจุดเริ่มต้นของ พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ กุศลพิธีในพระพุทธศาสนา ที่ชาวพุทธปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน

๒. คำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน คำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝน (ภาษาไทย)

“อัมมัง วัสสิกสาฎกัง ภิกขุสงฆ์สสเส โอโณชะยามิ

สาธุ โน ภันเต ภิกขุสงฆ์

อัมมัง วัสสิกสาฎกัง ปฏิกคัณหาตุ

อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ”

คำแปล “ข้าพเจ้าขอน้อมถวายผ้าอาบนํ้าฝนนี้แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับผ้าอาบนํ้าฝนนี้ เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ”

๓. ขั้นตอนการประกอบพิธีถวายผ้าอาบนํ้าฝน

๓.๑ จัดเตรียมเครื่องสังฆทานเตรียมผ้าอาบนํ้าฝนพร้อมด้วยเครื่องสังฆทานอื่น ๆ เช่น ของใช้จำเป็นสำหรับพระภิกษุ

๓.๒ เริ่มพิธีทางศาสนา

- ผู้ถวายจัดรูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย และกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย
- อาราธนาศีลและรับศีล ๕

๓.๓ ถวายผ้าอาบนํ้าฝน

- ผู้ถวายยกผ้าอาบนํ้าฝนขึ้นประนมมือ กล่าวคำถวายผ้าอาบนํ้าฝน
- วางผ้าลงบนพาน หรือถวายให้กับพระภิกษุโดยตรง

๓.๔ พระสงฆ์อนุโมทนา

- พระภิกษุสงฆ์กล่าวคำอนุโมทนา และประพรมน้ำพระพุทธรมนต์

๓.๕ กรวดน้ำและรับพร

- ผู้ถวายกรวดน้ำเพื่ออุทิศส่วนกุศล
- พระสงฆ์ให้พร และเสร็จสิ้นพิธี

๔. มารยาทชาวพุทธ คือ พฤติกรรมหรือการแสดงออกที่เหมาะสม สะท้อนถึงความเคารพในพระพุทธศาสนา ทั้งทางกาย วาจา และใจ โดยยึดหลักความสุภาพ ความมีระเบียบวินัย และการรู้กาลเทศะ มารยาทชาวพุทธมีหลายด้าน

มารยาทที่แสดงถึงความเคารพต่อพระพุทธศาสนา

๔.๑ มารยาทในการแต่งกาย การแต่งกายควรเรียบร้อยและเหมาะสมกับสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น สิ่งที่ต้องทำ

- สวมเสื้อผ้าที่สุภาพ ไม่รัดรูปหรือเปิดเผยมากเกินไป
- สวมเสื้อมีแขน กางเกงหรือกระโปรงยาวคลุมเข่า
- หากเป็นนักเรียน ควรแต่งชุดนักเรียนให้เรียบร้อย
- หากเป็นพิธีสำคัญ อาจแต่งกายด้วยชุดขาวเพื่อแสดงความเคารพ

สิ่งที่ไม่ควรทำ

- ใส่เสื้อแขนกุด เสื้อสายเดี่ยว หรือเสื้อผ้าที่บางเกินไป
- ใส่กางเกงขาสั้น หรือกระโปรงสั้น
- ใส่รองเท้าแตะเข้าโบสถ์ (ควรถอดรองเท้าก่อนเข้าอาคารศาสนา)

๔.๒ มารยาทในการปฏิบัติตนในวัด

สิ่งควรทำ

- เดินด้วยความสำรวม ไม่วิ่งเล่นหรือส่งเสียงดัง
- พนมมือและกล่าวคำว่า “สาธุ” เมื่อเห็นพระหรือได้ยินพระเทศนา
- นั่งฟังพระธรรมเทศนาอย่างสำรวม โดยนั่งขัดสมาธิหรือนั่งพับเพียบ
- ถวายสังฆทานหรือปฏิบัติธรรมด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์
- กราบพระพุทธรูป ๓ ครั้ง อย่างถูกต้อง (โดยให้หน้าผากแตะพื้น มือแนบชิดกัน)

สิ่งที่ไม่ควรทำ

- หัวเราะเสียงดังหรือใช้เสียงดังรบกวนผู้อื่น
- ใช้โทรศัพท์มือถือระหว่างฟังพระเทศนา
- เดินตัดหน้าพระสงฆ์ขณะท่านกำลังเดินหรือทำกิจของสงฆ์
- วางสิ่งของหรือเท้าชี้ไปทางพระพุทธรูป

๔.๓ มารยาทต่อพระภิกษุสงฆ์

สิ่งที่ควรทำ

- แสดงความเคารพโดยการไหว้พระสงฆ์อย่างถูกต้อง
- ใช้คำพูดสุภาพ เช่น “ขอรับ/เจ้าคะ” และใช้คำว่า “นมัสการ” แทนการทักทาย
- เมื่อถวายของพระสงฆ์ ควรถวายด้วยสองมือ และใช้วิธีประเคน (หากเป็นผู้หญิงให้วาง

สิ่งของบนฝ่ามือหรือภาชนะก่อน) ฟังคำสอนของพระสงฆ์ด้วยความตั้งใจ

สิ่งที่ไม่ควรทำ

- หยิบหรือจับจีวรของพระภิกษุโดยตรง (โดยเฉพาะผู้หญิง ห้ามสัมผัสพระภิกษุโดยตรง)
- นั่งในระดับที่สูงกว่าพระภิกษุ (ควรนั่งพับเพียบหรือนั่งต่ำกว่า)
- แสดงกิริยาหยาบคายหรือพูดคุ้ยเสียงดังต่อหน้าพระภิกษุ

๔.๔ ประโยชน์ของการมีมารยาทที่ดีเมื่อไปวัด

- ได้ฝึกความสำรวมและเคารพต่อศาสนา
- ทำให้การทำบุญและปฏิบัติธรรมได้บุญอย่างแท้จริง
- ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของตัวเองและครอบครัว
- เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้อื่น

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- บอกลำดับขั้นตอนพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- เข้าร่วมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- เห็นความสำคัญของการเป็นศาสนิกชนที่ดีมีมารยาทชาวพุทธและร่วมธำรงรักษาพิธีทางศาสนา

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

เข้าร่วมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนอย่างเห็นความสำคัญของการเป็นศาสนิกชนที่ดีมีมารยาทชาวพุทธและร่วมธำรงรักษาพิธีทางศาสนา (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้

๖. มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง สะท้อนคิดพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๓) หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เข้าร่วมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนอย่างเห็นความสำคัญของการเป็นศาสนิกชนที่ดีมีมารยาทชาวพุทธและร่วมธำรงรักษาพิธีทางศาสนา (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)) ด้านความรู้ - บอกลำดับขั้นตอนพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน ด้านทักษะ/กระบวนการ - เข้าร่วมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๑๐ นาที) ๑. ครูสอบถามความรู้สึกของการเข้าร่วมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนกับทางโรงเรียน	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๑๐ นาที) ๑. นักเรียนตอบความรู้สึกของการเข้าร่วมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนกับทางโรงเรียน (แนวคำตอบนักเรียน) “รู้สึกซาบซึ้งและภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน เพราะเป็นการสืบสานประเพณีทางพระพุทธศาสนา และเป็นโอกาสให้เราได้แสดงความเคารพต่อพระภิกษุสงฆ์ รวมทั้งได้เรียนรู้พิธีกรรมทางศาสนาอย่างใกล้ชิด” “รู้สึกดีใจที่ได้ร่วมพิธี ได้เรียนรู้ขั้นตอนถวายผ้าอาบน้ำฝนและรู้สึกที่น่าสนใจมาก” “ตอนแรกไม่ค่อยเข้าใจพิธีนี้เท่าไร แต่พอได้เข้าร่วมก็รู้สึกว่าเป็นกิจกรรมที่มีความหมายทำให้รู้สึกสงบ และได้เห็นความสามัคคีของเพื่อน ๆ และคุณครูด้วย”	-	-	-

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง สะท้อนคิดพิธีถวายผ้าอาบน้าฝน (๓) หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
- เห็นความสำคัญของการเป็นศาสนิกชนที่ดีมีมารยาทชาวพุทธและร่วมธำรงรักษาพิธีทางศาสนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่นปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบ					

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง สะท้อนคิดพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๓) หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	ขั้นสอนและขั้นปฏิบัติ (๔๐ นาที) ๑. ครูทบทวนร่วมกับนักเรียนถึงขั้นตอนพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน	ขั้นสอนและขั้นปฏิบัติ (๔๐ นาที) ๑. นักเรียนร่วมทบทวนกับครูถึงขั้นตอนพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน ๑. การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ จัดที่นั่งสำหรับพระสงฆ์ โต๊ะหมู่บูชา และที่วางของถวาย เตรียมอุปกรณ์ นำผ้าอาบน้ำฝนและของถวาย มาจัดเตรียมให้เรียบร้อย ๒. การนิมนต์พระ นิมนต์พระ ทำการจำลองสถานการณ์การนิมนต์พระ ให้เพื่อนนักเรียนแสดงบทบาทเป็นพระสงฆ์ และนักเรียนในกลุ่มนิมนต์กล่าวคำเชิญ หลังจากพระสงฆ์จำลองเดินมาถึงสถานที่พิธี ๓. การถวายผ้าอาบน้ำฝน เตรียมตัวกล่าวคำถวาย ผู้ทำหน้าที่ถวายผ้าอาบน้ำฝนกล่าวคำถวายช้า ๆ และชัดเจน ๔. พระสงฆ์อนุโมทนา และกรวดน้ำ พระสงฆ์จำลองกล่าวอนุโมทนา นักเรียน			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง สะท้อนคิดพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๓) หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๒. ครูถามคำถามนักเรียนพบปัญหาในการเข้าร่วมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนหรือไม่ ๓. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ ๑๖ แบบประเมินตนเอง ๑. นักเรียนเตรียมตัวก่อนเข้าร่วมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนอย่างไรบ้าง ๒. นักเรียนประทับใจพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนในขั้นตอนใด เพราะเหตุใด ๓. นักเรียนปฏิบัติตัวอย่างไรบ้างที่สะท้อนถึงมารยาทของชาวพุทธ ๔. นักเรียนสะท้อนความรู้สึกต่อพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน ๕. พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนควรมีต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด	ร่วมกันกรวดน้ำเพื่ออุทิศส่วนกุศล ๒. นักเรียนตอบคำถาม (แนวคำตอบนักเรียน) ไม่พบปัญหาค่ะ ทุกอย่างเป็นระเบียบดี มีกิจกรรมที่ชัดเจน และคุณครูคอยดูแลตลอด ทำให้สามารถเข้าร่วมพิธีได้อย่างราบรื่น ไม่มีปัญหาค่ะ เพราะมีการซักซ้อมและอธิบายขั้นตอนล่วงหน้า ทำให้เข้าใจและทำตามได้ง่าย ๓. นักเรียนทำใบงานที่ ๑๖ แบบประเมินตนเอง ๑. เตรียมตัวด้วยการแต่งกายสุภาพ ศึกษาขั้นตอนพิธี และตั้งใจร่วมกิจกรรม ๒. ประทับใจช่วงถวายผ้า เพราะรู้สึกถึงความสามัคคีและศรัทธาของผู้ร่วมพิธี ๓. นักเรียนแสดงมารยาทชาวพุทธด้วยการสำรวมกาย วาจา ใจ และให้ความเคารพสถานที่ ๔. รู้สึกซาบซึ้งและภูมิใจที่ได้ร่วมสืบสานประเพณีทางพระพุทธศาสนา ๕. ควรมีต่อไป เพราะเป็นการสืบทอดวัฒนธรรม และส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง สะท้อนคิดพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๓) หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. สุ่มนักเรียน ๓ คน ออกมาพูด/อ่านความรู้สึกต่อพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนของตนเองและคิดว่าพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนต่อไปหรือไม่อย่างไร	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. นักเรียนออกมาพูด/อ่านความรู้สึกต่อพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนของตนเองและคิดว่าพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนต่อไปหรือไม่อย่างไร นักเรียนคนที่ ๑ : “หนูรู้สึกว่พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนเป็นพิธีที่สะท้อนให้เห็นถึงความมีน้ำใจและความเคารพต่อพระภิกษุสงฆ์ค่ะ เป็นประเพณีที่แสดงถึงความศรัทธาในพระพุทธศาสนา หนูคิดว่าควรมีพิธีนี้ต่อไป เพราะช่วยปลูกฝังคุณธรรมในใจของคนไทยและเป็นโอกาสให้คนในชุมชนได้ร่วมทำบุญกันค่ะ” นักเรียนคนที่ ๒ : “ผมรู้สึกประทับใจในความตั้งใจของชาวบ้านที่ร่วมกันจัดพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน ถึงแม้จะเป็นพิธีที่หลายคนอาจไม่รู้จักมากนัก แต่มีความหมายลึกซึ้งทางพระพุทธศาสนา ผมคิดว่าควรสืบสานพิธีนี้ไว้ต่อไป เพราะเป็นการแสดงความกตัญญูและการสนับสนุนพระสงฆ์ในช่วง			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง สะท้อนคิดพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๓) หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๒. ครูตรวจผลงาน เพื่อสะท้อนผลแก่นักเรียนเป็นรายบุคคลในชั่วโมงถัดไป ๓. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ และสะท้อนผลแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล	เข้าพรรษาครับ” นักเรียนคนที่ ๓ : “หนูรู้สึกว่าการนี้เป็นอย่างอื่นหนึ่งพิธีที่แสดงถึงวัฒนธรรมไทยที่สวยงาม แม้ในปัจจุบันคนรุ่นใหม่อาจจะไม่รู้จักพิธีนี้มากนัก หนูคิดว่าเราควรช่วยกันอนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนให้มากขึ้น เพื่อไม่ให้ประเพณีนี้สูญหายไปค่ะ”			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) สถานที่จัดพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน
- ๒) ใบงานที่ ๑๔ แบบประเมินตนเอง

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑) ใบงานที่ ๑๔ แบบประเมินตนเอง

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - บอกลำดับขั้นตอนพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน	ตรวจใบงานที่ ๑๔ แบบประเมินตนเอง	ใบงานที่ ๑๔ แบบประเมินตนเอง	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - เข้าร่วมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นความสำคัญของการเป็นศาสนิกชนที่ดี มีมารยาทชาวพุทธและร่วมธำรงรักษาพิธีทางศาสนา			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) เข้าร่วมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนอย่างเห็นความสำคัญของการเป็นศาสนิกชนที่ดี มีมารยาทชาวพุทธและร่วมธำรงรักษาพิธีทางศาสนา (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักษา ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	สังเกตพฤติกรรมการเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง สะท้อนคิดพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน (๓)

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
ส่วนที่ ๑ : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับการปฏิบัติตนของตนเอง	ทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับการปฏิบัติตนของตนเองทุกข้อและรวมคะแนนถูกต้อง	ทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับการปฏิบัติตนของตนเองบางส่วน	ไม่ทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับการปฏิบัติตนของตนเองและไม่รวมคะแนน
ส่วนที่ ๒ : การสะท้อนตนเอง ๑. นักเรียนเตรียมตัวก่อนเข้าร่วมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนอย่างไรบ้าง ๒. นักเรียนประทับใจพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนในขั้นตอนใด เพราะเหตุใด ๓. นักเรียนปฏิบัติตัวอย่างใดบ้างที่สะท้อนถึงมารยาทของชาวพุทธ ๔. นักเรียนสะท้อนความรู้สึกร่วมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน ๕. พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนควรมีต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด	อธิบายได้ถูกต้อง มีการขยายความให้มีความเข้าใจได้อย่างชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มีการอธิบายพอเข้าใจ แต่ยังไม่ละเอียดมากนัก	อธิบายได้ถูกต้อง แต่การอธิบายยังไม่ค่อยเข้าใจ หรือไม่มีการอธิบาย

คะแนน ๕ – ๖

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)

คะแนน ๓ – ๔

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)

คะแนน ๑ – ๒

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : คู่มือคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบงานที่ ๑๔ แบบประเมินตนเอง
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง สะท้อนคิดผ้าอาบน้ำฝน (๓)
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ส่วนที่ ๑ : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับการปฏิบัติของตนเอง

หัวข้อประเมิน	ทำได้ดีมาก (๓)	ทำได้ปานกลาง (๒)	ต้องปรับปรุง (๑)
๑. แต่งกายสุภาพ เหมาะสมกับพิธีกรรม			
๒. แสดงความเคารพต่อพระสงฆ์อย่างเหมาะสม			
๓. นั่งพับเพียบหรือขัดสมาธิสำรวมระหว่างพิธี			
๔. พนมมือและกล่าวตามคำถวายได้ถูกต้อง			
๕. ฟังพระสงฆ์ให้ศีลและอนุโมทนาด้วยความตั้งใจ			
๖. กรวดน้ำและรับพรด้วยความเคารพ			
คะแนนรวม (๑๘ คะแนน)	 คะแนน		

ส่วนที่ ๒ : การสะท้อนตนเอง

๑. นักเรียนเตรียมตัวก่อนเข้าร่วมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

๒. นักเรียนประทับใจพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนในขั้นตอนใด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

๓. นักเรียนปฏิบัติตัวอย่างไรบ้างที่สะท้อนถึงมารยาทของชาวพุทธ

.....

.....

.....

๔. นักเรียนสะท้อนความความรู้สึกต่อพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน

๕. พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนควรมีต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด

เฉลย ใบงานที่ ๑๔ แบบประเมินตนเอง
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง สะท้อนคิดผ้าอาบน้ำฝน (๓)
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ส่วนที่ ๑ : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับการปฏิบัติของตนเอง (ประเมินตามการปฏิบัติของตนเอง)

หัวข้อประเมิน	ทำได้ดีมาก (๓)	ทำได้ปานกลาง (๒)	ต้องปรับปรุง (๑)
๑. แต่งกายสุภาพ เหมาะสมกับพิธีกรรม	✓		
๒. แสดงความเคารพต่อพระสงฆ์อย่างเหมาะสม		✓	
๓. นั่งพับเพียบหรือขัดสมาธิสำรวมระหว่างพิธี		✓	
๔. พนมมือและกล่าวตามคำถวายได้ถูกต้อง	✓		
๕. ฟังพระสงฆ์ให้ศีลและอนุโมทนาด้วยความตั้งใจ	✓		
๖. กรวดน้ำและรับพรด้วยความเคารพ	✓		
คะแนนรวม (๑๘ คะแนน)	๑๖..... คะแนน		

ส่วนที่ ๒ : การสะท้อนตนเอง

๑. นักเรียนเตรียมตัวก่อนเข้าร่วมพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนอย่างไรบ้าง

เตรียมตัวด้วยการแต่งกายสุภาพ ศึกษาขั้นตอนพิธี และตั้งใจร่วมกิจกรรม

๒. นักเรียนประทับใจพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนในขั้นตอนใด เพราะเหตุใด

ประทับใจช่วงถวายผ้า เพราะรู้สึกถึงความสามัคคีและศรัทธาของผู้ร่วมพิธี

๓. นักเรียนปฏิบัติตัวอย่างไรบ้างที่สะท้อนถึงมารยาทของชาวพุทธ

นักเรียนแสดงมารยาทชาวพุทธด้วยการสำรวมกาย วาจา ใจ และให้ความเคารพสถานที่

๔. นักเรียนสะท้อนความความรู้สึกต่อพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน

รู้สึกซาบซึ้งและภูมิใจที่ได้ร่วมสืบสานประเพณีทางพระพุทธศาสนา

๕. พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝนควรมีต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด

ควรมีต่อไป เพราะเป็นการสืบทอดวัฒนธรรม และส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

พิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน

๑. การเตรียมตัวก่อนเริ่มซ้อมรวม

- กำหนดพื้นที่ฝึกซ้อม : จัดห้องเรียนหรือสถานที่ให้คล้ายกับสถานที่จริงที่ใช้ในพิธี
- ตรวจสอบอุปกรณ์ : กลุ่มที่ ๑ ตรวจสอบผ้าอาบน้ำฝนและของที่ใช้ถวายให้ครบถ้วน
- จัดลำดับกลุ่ม : แต่ละกลุ่มเข้าประจำตำแหน่งตามหน้าที่ของตนเอง

๒. เริ่มซ้อมตามลำดับพิธี

ขั้นตอนที่ ๑ : การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์

กลุ่มที่ ๓ (จัดเตรียมสถานที่) จัดที่นั่งสำหรับพระสงฆ์ โต๊ะหมู่บูชา และที่วางของถวาย

กลุ่มที่ ๑ (เตรียมอุปกรณ์) นำผ้าอาบน้ำฝนและของถวายมาจัดเตรียมให้เรียบร้อย

ขั้นตอนที่ ๒ : การนิมนต์พระ

กลุ่มที่ ๒ (นิมนต์พระ) ทำการจำลองสถานการณ์การนิมนต์พระ ให้เพื่อนนักเรียนแสดงบทบาทเป็นพระสงฆ์ และนักเรียนในกลุ่มนิมนต์กล่าวคำเชิญ หลังจากพระสงฆ์จำลองเดินมาถึงสถานที่พิธี

กลุ่มที่ ๓ แนะนำให้พระสงฆ์จำลองนั่งในที่ที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ ๓ : การถวายผ้าอาบน้ำฝน

กลุ่มที่ ๔ (ฝึกคำกล่าวถวาย) เตรียมตัวกล่าวคำถวาย ผู้ทำหน้าที่ถวายผ้าอาบน้ำฝนกล่าวคำถวายช้า ๆ และชัดเจน ครูและเพื่อน ๆ ช่วยสังเกตความถูกต้องของคำกล่าว

กรณีพบข้อผิดพลาด

- หากนักเรียนกล่าวคำถวายผิด ให้ทำการแก้ไขและฝึกซ้ำ
- หากนักเรียนมีท่าทางที่ไม่เหมาะสม ครูสามารถให้คำแนะนำ

ขั้นตอนที่ ๔ : การลำดับพิธีการ

กลุ่มที่ ๕ (กำกับลำดับพิธีการ) คอยดูแลให้พิธีดำเนินไปอย่างถูกต้อง คอยให้สัญญาณเมื่อต้องเปลี่ยนลำดับ เช่น เมื่อถึงขั้นตอนถวาย หรือเมื่อถึงเวลาให้พระสงฆ์อนุโมทนา สังเกตว่าทุกกลุ่มทำหน้าที่ของตนเองถูกต้องหรือไม่

ขั้นตอนที่ ๕ : พระสงฆ์อนุโมทนา และกรวดน้ำ

พระสงฆ์จำลองกล่าวอนุโมทนา (นักเรียนคนที่รับบทพระสงฆ์ฝึกท่องบทอนุโมทนา) นักเรียนร่วมกันกรวดน้ำเพื่ออุทิศส่วนกุศล

การจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง การติดตามแผนการพัฒนาดตนเองครั้งที่ ๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรื่อง พระพุทธศาสนา

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑

รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑

รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด ม. ๒/๘

อธิบายธรรมคุณและข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนา แก้ปัญหาของชุมชนและสังคม

ตัวชี้วัด ม. ๒/๙

เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือ วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม และวิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด ม. ๒/๑๑

วิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสมในกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒

เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด ม. ๒/๑

ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่างๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าการเห็นทุกข์นับเป็นโชคของชีวิต ดังนั้น พระพุทธองค์จึงทรงสอนมนุษย์ให้ การรู้ทุกข์เป็นฐานในการตั้งเป้าหมาย จึงควรพิจารณาดูให้รู้แน่ชัดว่ามีความทุกข์เพราะปัญหาใดบ้าง และควรสำรวจ ตรวจสอบปัญหาชีวิตของตนอยู่เสมอ เมื่อพบแล้วจะต้องหาสาเหตุ กำหนดเป้าหมาย และลงมือแก้ไขปัญหานั้นที่ โดยไม่ประมาทว่าเป็นปัญหาเล็กน้อย เพราะการเรียนรู้ปัญหา การรู้จักตั้งเป้าหมาย และการแก้ปัญหาได้ในแต่ละ ครั้งจะเป็นประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่ยั่งยืนในวันข้างหน้า อีกทั้งยังเป็นการสะสมความสุขและความสำเร็จไป ทีละน้อย การมองเห็นทุกข์จะทำให้เราไม่ประมาท มองความสุขให้เป็นเป้าหมายของชีวิตทำให้ชีวิตมีความหวังและมีกำลังใจในการดำเนินชีวิต และเพื่อก้าวข้ามความทุกข์ไปสู่ความสุขที่เป็นเป้าหมาย พระพุทธองค์จึงทรงสอนให้ ประคับประคองชีวิตให้ดำเนินไปด้วยความไม่ประมาท

๓. สาระการเรียนรู้

อริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมสำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ความจริงอันประเสริฐ คือ ความจริงเรื่องทุกข์ (สภาพที่ทนได้ยาก) เรื่องสมุทัย (เหตุให้เกิดทุกข์) เรื่องนิโรธ (ความดับทุกข์) และเรื่องมรรค (ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์)

อานาปานสติการกำหนดลมหายใจเข้าออกที่เรียกว่าอานาปานสติ เป็นวิธีการฝึกจิตที่สามารถปฏิบัติได้ในทุกโอกาส เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับคนทุกเพศทุกวัย เพราะสามารถกำหนดรู้ลมหายใจ ดูความเคลื่อนไหวของกายคือท้องที่พองหรือยุบตามจังหวะของการหายใจเข้าออกได้ตลอดเวลา ประโยชน์ของอานาปานสติ จิตที่เป็นสมาธิจะมีพลังเข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง และสงบเยือกเย็น

วิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม (หรือวิธีคิดแบบเร้ากุศล) มีการฝึกคิดในทางบวก เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส ช่วยให้ไม่ท้อถอย เกิดความคิดที่จะหาทางออกได้ดีขึ้น นอกจากนั้นคนที่คิดในทางที่เป็นกุศลจะมีมนุษยสัมพันธ์ดี ไม่หวาดระแวงหรือคิดรังเกียจเพื่อนอย่างไร้เหตุผล โดยพยายามค้นหาส่วนดีและนำมาใช้ให้เกิดคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อชีวิตและภารกิจที่ปฏิบัติ

วิธีคิดแบบบรรลธรรมสัมพันธ์ ต้องปฏิบัติตนตามทางสายกลาง ไม่สุดโต่งจนเครียดเกินไป และสบายเกินไป เมื่อมีจุดหมายแล้ว บางครั้งอาจจะพลั้งพลาด หรือผิดพลาดบ้าง ก็ถือเป็นประสบการณ์ที่จะนำมาเป็นบทเรียนของชีวิตในระยะต่อไป

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- บอกเล่าผลของการพัฒนาตนเองตามแผนการพัฒนาด้านตนเองที่ได้วางแผนไว้

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- วิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนาตนเอง

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- เห็นความสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

วิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนาตนเองตามแผนการพัฒนาด้านตนเอง โดยเห็นความสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๒.๒.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

- ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

- ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้

๖. มุ่งมั่นในการทำงาน

- ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง การติดตามแผนการพัฒนาดตนเองครั้งที่ ๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน วิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนาดตนเองตามแผนการพัฒนาดตนเอง โดยเห็นความสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่อง (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๒.๒.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒) ด้านความรู้ บอกเล่าผลของการพัฒนาดตนเองตามแผนการพัฒนาดตนเองที่ได้วางแผนไว้ ด้านทักษะกระบวนการ วิเคราะห์และประเมินผลการ	ชั้นนำ (๕ นาที) ๑. นักเรียนได้ลองปฏิบัติตามแผนการพัฒนาดตนเองที่วางไว้หรือไม่ • ถ้าได้ลองแล้ว รู้สึกอย่างไรกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น • สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้ลองทำตามแผนที่วางไว้ เพราะอะไร	ชั้นนำ (๕ นาที) ๑. นักเรียนตอบคำถาม (แนวคำตอบนักเรียน) กรณีที่ได้ลองปฏิบัติ “หนูได้ลองฝึกหายใจลึก ๆ เวลารู้สึกโกรธและนั่งสมาธิวันละ ๑๐ นาที รู้สึกว่าใจเย็นขึ้นและควบคุมตัวเองได้ดีขึ้น เวลาทะเลาะกับเพื่อนไม่หลุดพูดแรง ๆ เหมือนเมื่อก่อนค่ะ” กรณีที่ยังไม่ได้ลองปฏิบัติ “หนูยังไม่ได้เริ่มเพราะลืมทำตอนอยู่บ้านและบางครั้งอารมณ์มาเร็ว เลยเผลอแสดงออกก่อนจะทันตั้งสติค่ะ แต่จะพยายามเริ่มจากการหายใจลึก ๆ ก่อนค่ะ”	-	-	-
	ขั้นสอนและขั้นปฏิบัติ (๔๐ นาที) ๑. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มและอภิปรายเกี่ยวกับประสบการณ์การพัฒนาดตนเองในสัปดาห์ที่ผ่านมา โดยให้แต่ละกลุ่มสรุปข้อดีและข้อบกพร่องของการปฏิบัติตามแผนการพัฒนาดตนเองที่วางไว้	ขั้นสอนและขั้นปฏิบัติ (๔๐ นาที) ๑. นักเรียนแบ่งกลุ่มและอภิปรายเกี่ยวกับประสบการณ์การพัฒนาดตนเองในสัปดาห์ที่ผ่านมา โดยให้แต่ละกลุ่มสรุปข้อดีและข้อบกพร่องของการปฏิบัติ (ตัวอย่างในการอภิปรายกลุ่ม)			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง การติดตามแผนการพัฒนาดตนเองครั้งที่ ๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
พัฒนาดตนเอง ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม เห็นความสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่นปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน		๑. ข้อดีที่พบจากการพัฒนาดตนเอง ๑.๑ เรื่องการควบคุมความโกรธ การใช้อานาปานสติ ช่วยให้ระงับอารมณ์ได้ดีขึ้นโดยการหายใจลึกๆ และนับเลข ทำให้ไม่แสดงความโกรธทันที ๑.๒ การเขียนบันทึกช่วยให้รู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุของความโกรธ และพยายามหลีกเลี่ยงสถานการณ์นั้นในอนาคต ๑.๓ สังเกตว่า จำนวนครั้งที่โกรธในแต่ละวันลดลง ๒. ข้อบกพร่องที่ยังต้องปรับปรุง ๒.๑ การควบคุมความโกรธ บางครั้งในสถานการณ์ที่กดดันมากๆ เช่น ทะเลาะกับเพื่อน นักเรียนยังคงระงับอารมณ์ไม่ทันและแสดงความโกรธออกมา ๒.๒ การลืมเขียนบันทึกประจำวัน ทำให้ไม่ได้ทบทวนตนเองอย่างสม่ำเสมอ ๒.๓ การฝึกสติในชีวิตประจำวัน บางคนยังมีปัญหาในการนั่งสมาธิ เพราะรู้สึกเบื่อ หรือไม่มีสมาธิจริงๆ การนับเลขก่อนตัดสินใจบางครั้งทำ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง การติดตามแผนการพัฒนาดตนเองครั้งที่ ๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบ ในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	๒. ให้นักเรียนเขียนสรุปผลการปฏิบัติตน ในใบงาน ที่ ๑๗ เรื่อง การติดตามการปฏิบัติ ๑ คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง ๑. เล่าเหตุการณ์ในสัปดาห์ที่ผ่านมา ๒. หลักธรรมที่นำไปปรับใช้ ๓. สามารถทำตามแผนการพัฒนาดตนเองที่วางแผนไว้ หรือไม่ (เลือกตอบทำได้/ทำไม่ได้) เพราะเหตุใด ๔. ส่งผลอย่างไร ๕. สิ่งที่ยากพัฒนาในสัปดาห์ต่อไป ๖. วางแผนในสัปดาห์ต่อไปอย่างไร	ไม่ได้ในสถานการณ์ที่ต้องการการตัดสินใจรวดเร็ว ๒. ให้นักเรียนเขียนสรุปผลการปฏิบัติตน ในใบ งานที่ ๑๗ เรื่อง การติดตามการปฏิบัติ ๑ ๑. เมื่อวันพฤหัสบดีที่ผ่านมา เพื่อนในกลุ่มล้อชื่อเล่น ของฉันต่อหน้าเพื่อนหลายคน ทำให้รู้สึกโกรธมาก แต่จำได้ว่าเคยวางแผนรับมือไว้ เลยไม่พูดอะไร ออกไปทันที และหายใจลึก ๆ เพื่อระงับอารมณ์ ๒. โยนิโสมนสิการ – คิดพิจารณาก่อนแสดงออก กว่าหากตอบโต้จะยิ่งทำให้เรื่องบานปลาย อริยสัจ ๔ – โดยเฉพาะเรื่องมรรคที่ใช้การเจริญสติ ๓. ทำได้ เพราะ หายใจลึก ๆ แล้วรู้สึกดีขึ้น และ เลือกที่จะนั่งเฉยแทนที่จะเถียงกลับ ๔. สถานการณ์ไม่แย่ง เพื่อนมาขอโทษใน ภายหลัง และเรายังสามารถคุยกันดีเหมือนเดิม ๕. การให้อภัยและไม่เก็บเรื่องเล็ก ๆ มาคิดมาก ๖. ฝึกมองโลกในแง่ดี พิจารณาเหตุผลของคนอื่น และเขียนขอบคุณสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง การติดตามแผนการพัฒนาดตนเองครั้งที่ ๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ขั้นสรุป (๑๐ นาที) ๑. ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนกับเพื่อนว่าอยากจะพัฒนาตนเองเรื่องอะไร ๒. ครูสรุปข้อเรียนรู้จากการประเมินและการนำเสนอ โดยกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้จากประสบการณ์และการพัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่อง ๓. ครูสรุปถึงความสำคัญของการพัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยใช้หลักธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และย้ำเตือนนักเรียนว่าไม่มีใครสมบูรณ์แบบ แต่เราทุกคนสามารถพัฒนาและปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้นได้เสมอ ๔. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับในชั่วโมงต่อไป ๕. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๖. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตามศักยภาพของนักเรียน	ขั้นสรุป (๑๐ นาที) ๑. นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนวทางการพัฒนาดตนเองในกลุ่ม ๒. ฟังครูสรุปอย่างตั้งใจ			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑) ใบงานที่ ๑๕ เรื่อง การติดตามการปฏิบัติ ๑

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

๑) ใบงานที่ ๑๕ เรื่อง การติดตามการปฏิบัติ ๑

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - บอกเล่าผลของการพัฒนาตนเองตามแผนการพัฒนาด้านตนเองที่ได้วางแผนไว้	ใบงานที่ ๑๕ เรื่อง การติดตามการปฏิบัติ ๑	ใบงานที่ ๑๕ เรื่อง การติดตามการปฏิบัติ ๑	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - วิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนาตนเอง			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นความสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) วิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนาตนเองตามแผนการพัฒนาดังกล่าว โดยเห็นความสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๒.๒.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	สังเกต พฤติกรรมการเรียน	แบบสังเกต พฤติกรรมการเรียน	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

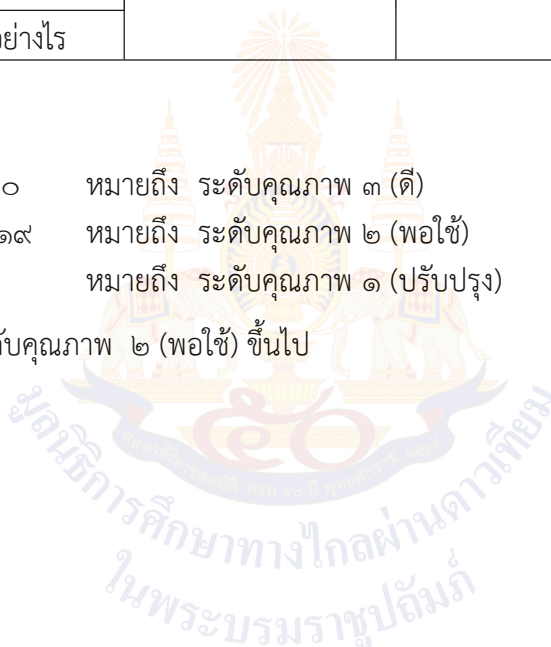
เกณฑ์การประเมิน เรื่อง การติดตามแผนการพัฒนาดตนเองครั้งที่ ๑

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. เล่าเหตุการณ์ในสัปดาห์ที่ผ่านมา	อธิบายได้ถูกต้อง มีการขยายความให้ความเข้าใจได้อย่างชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มีการอธิบายพอเข้าใจ แต่ยังไม่ละเอียดมากนัก	อธิบายได้ถูกต้อง แต่การอธิบายยังไม่ค่อยเข้าใจ หรือไม่มีการอธิบาย
๒. บอกหลักธรรมที่นำไปปรับใช้และนำไปปรับใช้อย่างไร			
๓. สามารถทำตามแผนการพัฒนาดตนเองที่วางแผนไว้หรือไม่ (เลือกตอบทำได้/ทำไม่ได้) เพราะเหตุใด			
๔. ส่งผลอย่างไร			
๕. สิ่งที่ยากพัฒนาดในสัปดาห์ต่อไป			
๖. วางแผนในสัปดาห์ต่อไปอย่างไร			

เกณฑ์การตัดสิน

- คะแนน ๒๐ – ๓๐ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)
- คะแนน ๑๐ – ๑๙ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)
- คะแนน ๑ – ๙ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ ผู้สอน

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบงานที่ ๑๕ เรื่อง การติดตามการปฏิบัติ ๑
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การติดตามการปฏิบัติ ๑
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ชื่อ-นามสกุล : ชั้น..... เลขที่.....
 วันที่ :

คำชี้แจง ให้นักเรียนประเมินตนเองว่า สามารถทำตามแผนพัฒนาตนเองตามที่ได้กำหนดไว้กี่คะแนน (๓ ทำได้ดีมาก, ๒ ทำได้ปานกลาง, ๑ ทำไม่ได้) พร้อมบอกเหตุผลประเมินตนเองคะแนนเท่านั้นและ ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

คะแนนประมาณตนเอง

เพราะ.....

๑. เล่าเหตุการณ์ในสัปดาห์ที่ผ่านมา

.....

๒. บอกกิจกรรมที่นำไปปรับใช้และนำไปปรับใช้อย่างไร

.....

๓. สามารถทำตามแผนการพัฒนาตนเองที่วางแผนไว้หรือไม่ (เลือกตอบทำได้/ทำไม่ได้) เพราะเหตุใด

.....

๔. ส่งผลอย่างไร

.....

๕. สิ่งที่ยากพัฒนาในสัปดาห์ต่อไป

๖. วางแผนในสัปดาห์ต่อไปอย่างไร

เฉลย ใบงานที่ ๑๕ เรื่อง การติดตามการปฏิบัติ ๑
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การติดตามการปฏิบัติ ๑
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ชื่อ-นามสกุล : ชั้น..... เลขที่.....
 วันที่ :

คำชี้แจง ให้นักเรียนประเมินตนเองว่า สามารถทำตามแผนพัฒนาตนเองตามที่ได้กำหนดไว้กี่คะแนน (๓ ทำได้ดีมาก, ๒ ทำได้ปานกลาง, ๑ ทำไม่ได้) พร้อมบอกเหตุผลประเมินตนเองคะแนนเท่านั้นและ ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้อย่างถูกต้อง

คะแนนประมาณตนเอง

เพราะ.....

๑. เล่าเหตุการณ์ในสัปดาห์ที่ผ่านมา

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ผ่านมา เพื่อนในกลุ่มล้อชื่อเล่นของฉันต่อหน้าเพื่อนหลายคน ทำให้รู้สึกโกรธมาก แต่จำได้ว่าเคยวางแผนรับมือไว้ เลยไม่พูดอะไรออกไปทันที และหายใจลึก ๆ เพื่อระงับอารมณ์

๒. หลักธรรมที่นำไปปรับใช้

โยนิโสมนสิการ – คิดพิจารณาก่อนแสดงออกว่าหากตอบได้จะยิ่งทำให้เรื่องบานปลาย อริยสัจ ๔ – โดยเฉพาะเรื่องมรรคที่ใช้การเจริญสติ

๓. สามารถทำตามแผนการพัฒนาตนเองที่วางแผนไว้หรือไม่ (เลือกตอบทำได้/ทำไม่ได้) เพราะเหตุใด

ทำได้ เพราะ หายใจลึก ๆ แล้วรู้สึกดีขึ้น และเลือกที่จะนิ่งเฉยแทนที่จะเถียงกลับ

๔. ส่งผลอย่างไร

สถานการณ์ไม่แย่ง เพื่อนมาขอโทษในภายหลัง และเรายังสามารถคุยกันดีเหมือนเดิม

๕. สิ่งที่ยากพัฒนาในสัปดาห์ต่อไป

การให้อภัยและไม่เก็บเรื่องเล็ก ๆ มาคิดมาก

๖. วางแผนในสัปดาห์ต่อไปอย่างไร

ฝึกมองโลกในแง่ดี พิจารณาเหตุผลของคนอื่น และเขียนขอบคุณสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน

การจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ศาสนาคริสต์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรื่อง พระพุทธศาสนา

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑

รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒

ตัวชี้วัด ม. ๒/๕

เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

อธิบายความแตกต่างของศาสนพิธี พิธีกรรมตามแนวปฏิบัติของศาสนาอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การยอมรับและความเข้าใจซึ่งกันและกัน

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีศาสนพิธีสำคัญ คือศีลล้างบาปหรือศีลจุ่ม ศีลกำลัง ศีลแก้บาป ศีลมหาสนิท ศีลเจิมคนไข้ ศีลบรรพชาหรือศีลศีลบวช ศีลสมรส และพิธีมิสซา สะท้อนถึงความเชื่อในพระเจ้าและการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา

การอยู่ร่วมกันของผู้ที่มีศาสนาต่างกันจะเป็นไปได้อย่างราบรื่น หากทุกคนมีความเข้าใจ เคารพกัน และร่วมมือกันสร้างสังคมที่สงบสุข ช่วยให้สังคมสงบสุขและเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

๓. สาระการเรียนรู้

ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาที่มีรากฐานมาจากศาสนายิว มีโมเสสเป็นศาสดา พระเยซูเป็นศาสดาของศาสนาคริสต์ ทรงปฏิรูปศาสนายิวให้บริสุทธิ์ขึ้นและก่อตั้งเป็นศาสนาใหม่ คือ ศาสนาคริสต์ มีคัมภีร์ที่สำคัญเรียกว่า คัมภีร์ไบเบิล หลักคำสอนของศาสนาคริสต์คือ ต้องมีศรัทธาในพระเยซู และรักเพื่อนบ้าน รักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตนเอง โดยยึดหลักบัญญัติ ๑๐ ประการ หลักตรีเอกานุภาพ คือศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียว หลักความรัก และหลักอาณาจักรของพระเจ้า

สำหรับพิธีกรรมที่เป็นแนวปฏิบัติของศาสนาคริสต์ที่สำคัญ คือพิธีศีลศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญ ดังนี้

๑. ศีลล้างบาปหรือศีลจุ่ม คือพิธีล้างบาปให้แก่ทารกที่เกิดใหม่ หรือผู้ที่เข้ามานับถือศาสนาคริสต์ โดยใช้ น้ำศักดิ์สิทธิ์เทบนศีรษะเพื่อเป็นการชำระบาป

๒. ศีลกำลัง คือ พิธีเจิมหน้าผากด้วยน้ำมัน เพื่อเป็นการยืนยันว่ามีความศรัทธาในศาสนาคริสต์ เป็นการแสดงถึงความเป็นคริสต์ศาสนิกชนอย่างสมบูรณ์

๓. ศีลแก้บาป คือ พิธีสารภาพบาป โดยชาวคริสต์จะไปที่โบสถ์เพื่อสารภาพบาปที่ตนได้กระทำไว้กับบาทหลวง ผู้เป็นตัวแทนของพระเจ้าเพื่อยกบาปให้ และจะคอยตักเตือนไม่ให้ทำบาปอีก

๔. ศีลมหาสนิท คือ พิธีรับศีล โดยการรับขนมปังและเหล้าองุ่น ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนกายและพระโลหิตของพระเยซูมารับประทาน เพื่อเป็นการระลึกถึงพระเยซู

๕. ศีลเจิมคนไข้ คือ พิธีที่เจิมคนไข้เจ็บหนักด้วยน้ำมันศักดิ์สิทธิ์โดยบาทหลวงเป็นผู้ทำพิธี เพื่อให้ผู้ช่วยมีสติระลึกว่าพระเจ้าอยู่กับเขา เพื่อช่วยให้มีกำลังใจ กำลังกายบรรเทาความเจ็บปวด

๖. ศีลบรรพชาหรือศีลศีลบวช คือ พิธีสำหรับผู้ที่จะบวชเป็นบาทหลวงผู้ทำพิธี โดยมีสังฆราชเป็นผู้ทำพิธี

๗. ศิลสมรส คือพิธีแต่งงาน ซึ่งกระทำในโบสถ์ บาทหลวงเป็นผู้ทำพิธี ทั้งพิธีทางศาสนาและเป็นพยาน โดยจะถามความสมัครใจของคู่บ่าวสาว เพื่อเป็นการยืนยันและแสดงถึงความสัมพันธ์

๘. พิธีมิสซา เป็นการเข้าร่วมสวดมนต์ในโบสถ์ทุกวันอาทิตย์ ซึ่งมักกระทำร่วมกันกับพิธีรับศีลมหาสนิท การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมที่นับถือศาสนาต่างกันสามารถทำได้ผ่านแนวทางต่อไปนี้

๑. เคารพและเข้าใจในความแตกต่าง

- ยอมรับว่าศาสนาแต่ละศาสนามีความเชื่อ พิธีกรรม และแนวปฏิบัติที่แตกต่างกัน
- เปิดใจเรียนรู้หลักคำสอนของศาสนาอื่นโดยไม่ตัดสิน

๒. ใช้หลักคุณธรรมสากลเป็นพื้นฐาน

- ทุกศาสนาสอนให้เป็นคนดี มีศีลธรรม เช่น ความเมตตา ความซื่อสัตย์ และการช่วยเหลือผู้อื่น
- เน้นจุดร่วมของศาสนามากกว่าความแตกต่าง

๓. สนับสนุนการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

- ส่งเสริมการจัดกิจกรรมข้ามศาสนา เช่น งานอาสาสมัคร งานบุญ งานช่วยเหลือสังคมที่ทุกศาสนาสามารถมีส่วนร่วมได้

- สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยไม่ใช้ถ้อยคำดูหมิ่นหรือก้าวร้าว

๔. ให้ความสำคัญกับกฎหมายและสิทธิขั้นพื้นฐาน

- เคารพสิทธิและเสรีภาพของแต่ละบุคคลในการนับถือศาสนา
- หลีกเลี่ยงการเลือกปฏิบัติหรือกีดกันทางศาสนา

๕. ส่งเสริมการศึกษาที่เปิดกว้าง

- ให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ อย่างเป็นกลางในหลักสูตรการศึกษา
- นำเสนอข่าวสารและตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของผู้ที่มีศาสนาต่างกัน เช่น ข่าวเกี่ยวกับศาสนสถานที่เปิดให้ทุกศาสนาใช้ร่วมกัน หรือการที่ผู้นับถือศาสนาต่างกันช่วยเหลือกันในยามวิกฤต

การอยู่ร่วมกันของผู้ที่มีศาสนาต่างกันจะเป็นไปได้อย่างราบรื่น หากทุกคนมีความเข้าใจ เคารพกัน และร่วมมือกันสร้างสังคมที่สงบสุข ช่วยให้สังคมสงบสุขและเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- อธิบายศาสนพิธีและพิธีกรรมสำคัญของศาสนาคริสต์

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- สรุปสาระสำคัญพิธีกรรมตามแนวปฏิบัติของศาสนาคริสต์

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- ตระหนักถึงการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและความเข้าใจซึ่งกันและกัน

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

สรุปสาระสำคัญพิธีกรรมตามแนวปฏิบัติของศาสนาคริสต์เพื่อนำไปสู่การยอมรับและความเข้าใจซึ่งกันและกันและตระหนักถึงการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและความเข้าใจซึ่งกันและกัน (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้

๖. มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ศาสนาคริสต์ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน สรุปสาระสำคัญพิธีกรรมตามแนวปฏิบัติของศาสนาคริสต์เพื่อนำไปสู่การยอมรับและความเข้าใจซึ่งกันและกันและตระหนักถึงการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและความเข้าใจซึ่งกันและกัน (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒) ด้านความรู้ - อธิบายศาสนพิธีและพิธีกรรมสำคัญของศาสนาคริสต์ ด้านทักษะ/กระบวนการ วิเคราะห์พิธีกรรมตามแนว	ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ให้นักเรียนดูวิดีโอ รวมคริสมาสต์ในไทย ๒๕-๑๒-๖๐ เข้าข่าวชัดโซเซียล ๓.๐๙ นาที (https://www.youtube.com/watch?v=WVTpcFRsIIe) ๒. ครูตั้งคำถามกระตุ้นการเรียนรู้ ๒.๑ นักเรียนคิดว่าทำไมคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธจึงสามารถมีส่วนร่วมในการเฉลิมฉลองวันคริสต์มาสของทางศาสนาคริสต์ได้อย่างสนุกสนาน	ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. นักเรียนดูวิดีโอ รวมคริสมาสต์ในไทย ๒๕-๑๒-๖๐ เข้าข่าวชัดโซเซียล ๓.๐๙ นาที ๒. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นการเรียนรู้ (แนวคำตอบของนักเรียน) ๒.๑ เพราะคนไทยมีนิสัยเปิดใจ ยอมรับและเคารพความแตกต่างของศาสนา วันคริสต์มาสในไทยเน้นความสุข ความอบอุ่น และการให้มากกว่าความเชื่อทางศาสนา และชาวคริสต์ไม่ได้ปิดกั้นห้ามคนศาสนาอื่นเข้าร่วมวันสำคัญของทางศาสนา	๑. ใบความรู้ ๒. วิดีโอ ๓. การ์ดคำ	ใบงานที่ ๑๖ ศาสนาคริสต์	ตรวจใบงานที่ ๑๖ ศาสนาคริสต์
	ขั้นสอนและขั้นปฏิบัติ (๔๐ นาที) ๑. ครูเล่าเรื่อง “ของขวัญวันคริสต์มาสของมิ่ง” “มิ่งเป็นเด็กหญิงชั้น ม.๒ ที่นับถือศาสนาพุทธ เธอมีเพื่อนสนิทชื่อมาเรีย ซึ่งนับถือศาสนาคริสต์ พอใกล้ถึงช่วงปลายเดือนธันวาคม มาเรียก็ตื่นเต้นมาก เพราะกำลัง	ขั้นสอนและขั้นปฏิบัติ (๔๐ นาที) ๑. นักเรียนฟังเรื่อง “ของขวัญวันคริสต์มาสของมิ่ง”			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ศาสนาคริสต์ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ปฏิบัติของศาสนาคริสต์เพื่อนำไปสู่การยอมรับและความเข้าใจซึ่งกันและกัน ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม การยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและความเข้าใจซึ่งกันและกัน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	เตรียมจัดงานเลี้ยงเล็กๆ ในวันคริสต์มาสที่บ้าน มาเรียชวนมิ่งมางานด้วย บอกว่าจะมีการแลกของขวัญ ร้องเพลง และสวดภาวนาเล็กน้อย มิ่งลังเล เพราะเธอไม่เคยไปงานคริสต์มาส และไม่แน่ใจว่าจะเข้าร่วมพิธีทางศาสนาได้ไหม มิ่งกลับบ้านไปปรึกษาคุณแม่ คุณแม่บอกว่า “ลูกไปได้นะ แคไปในฐานะเพื่อน ไปแบ่งปันความสุข ไม่ต้องร่วมพิธีที่ไม่สบายใจก็ได้ ขอแค่เคารพความเชื่อของเพื่อน” วันงาน มิ่งก็ไปด้วยความตั้งใจ เธอเตรียมของขวัญเล็กๆ ให้มาเรีย เป็นสมุดบันทึกลายต้นคริสต์มาส และในงาน เธอร่วมกิจกรรมอย่างสนุกสนาน แต่ขออนุญาตนั่งเงียบๆ ตอนเพื่อนๆ สวดภาวนา มาเรียเข้าใจและยิ้มให้ บอกว่า “แค่มีมิ่งมาวันนี้ เราก็ดีใจมากแล้ว ขอขอบคุณนะ” หลังจากวันนั้น มิตรภาพของทั้งสองยิ่งแน่นแฟ้น เพราะต่างฝ่ายต่างให้เกียรติความเชื่อของกันและกัน ๒. ครูถามคำถามชวนคิด ๒.๑ หากนักเรียนมีเพื่อนที่นับถือศาสนาคริสต์แล้วชวนนักเรียนไปร่วมงานวันคริสต์มาสได้เช่นเดียวกับมิ่ง	๒. นักเรียนตอบคำถามชวนคิด (แนวคำตอบของนักเรียน) ๒.๑ เข้าร่วม เพราะอยากไปเห็นว่าผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ทำอย่างไร			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ศาสนาคริสต์ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	นักเรียนจะไปร่วมงานหรือไม่เพราะเหตุใด ๒.๒ นักเรียนคิดว่าคนที่นับถือศาสนาต่างกันสามารถเป็นเพื่อนกันหรืออยู่ร่วมกันได้หรือไม่ เพราะเหตุใด ๓. ครูสอนเรื่องพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์ผ่านกิจกรรม “ตามหาพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์” ครูอธิบายวิธีการเล่นเกม ๓.๑ ให้นักเรียนจับกลุ่ม ๔ - ๖ คน ครูแจกการ์ดคำ พิธีกรรมทางศาสนาคริสต์ให้นักเรียน ทุกกลุ่ม ดังนี้ ศีลล้างบาป ศีลกำลัง ศีลมหาสนิท ศีลเจมคนไข ศีลบวช ศีลสมรส พิธีมิสซา ๓.๒ ครูแจกใบความรู้ของพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์ให้กับนักเรียนทุกกลุ่มศึกษา ๓.๓ ครูมีคำถามที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์ ถ้าคำถามตรงกับชื่อพิธีใด ให้ตัวแทนกลุ่มยกป้ายชื่อพิธีขึ้น ยกโดยยกเร็วที่สุดและถูกต้อง จะได้คะแนนไป	— ๒.๒ เราเรียนรู้ว่า ความต่างไม่ใช่อุปสรรค ถ้าเราเปิดใจ ยอมรับ และเคารพกัน ก็อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้ ๓. นักเรียนเรียนเรื่องพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์ผ่านกิจกรรม “ตามหาพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์” ๓.๑ นักเรียนจับกลุ่ม ๔ - ๖ คน รับการ์ดคำ พิธีกรรมทางศาสนาคริสต์จากครู ๓.๒ นักเรียนรับใบความรู้พิธีกรรมทางศาสนาคริสต์มาศึกษา ๓.๓ นักเรียนฟังคำถามที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์ ถ้าคำถามตรงกับชื่อพิธีใด ให้ตัวแทนกลุ่มยกป้ายชื่อพิธีขึ้น กลุ่มใดยกได้เร็ว			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ศาสนาคริสต์ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	คำถามมี ดังนี้ - พิธีที่ใช้น้ำเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของการทำความสะอาด - พิธีใดที่นักบุญนำน้ำมันเจิมบนหน้าผาก - พิธีการรับประทานขนมปัง (สัญลักษณ์แทนพระกายของพระองค์) และไวน์ (สัญลักษณ์แทนพระโลหิต) - พิธีใดที่ทำในช่วงผู้ป่วยใกล้เสียชีวิต เพื่อเสริมกำลังใจทางจิตใจ - พิธีที่ชายคนหนึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นนักบวช - พิธีที่คู่รักเข้าร่วมเพื่อให้พระเจ้าร่วมเป็นพยานในชีวิตคู่ - พิธีใดเป็นการนมัสการพระเจ้าประกอบด้วยบทอ่านและศีลมหาสนิท ๓.๔ ครูสรุปคะแนน ๔. ให้นักเรียนทำใบงานที่ ๑๘ ศาสนาคริสต์ คำชี้แจง : ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ ๑. ศาสดาของศาสนาคริสต์คือ ๒. คัมภีร์สำคัญของศาสนาคริสต์ชื่อว่า ๓. จุดประสงค์ของการจัดศาสนพิธีในศาสนาคริสต์	ที่สุดและถูกต้อง จะได้คะแนนไป ดังนี้ - ศีลล้างบาป - ศีลกำลัง - ศีลมหาสนิท - ศีลเจิมคนไข้ - ศีลบวช - ศีลสมรส - พิธีมิสซา ๓.๔ สรุปคะแนน ๔. นักเรียนทำใบงานที่ ๑๘ ศาสนาคริสต์ คำชี้แจง : ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ ๑. พระเยซูคริสต์ ๒. คัมภีร์ไบเบิล ๓. เพื่อแสดงความเชื่อ ความศรัทธา และการน้อมรับคำสอนของพระเจ้า รวมทั้งเป็นการ			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ศาสนาคริสต์ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	คืออะไร ๔. ยกตัวอย่างศาสนพิธีสำคัญของศาสนาคริสต์ ๑ พิธี พร้อมอธิบายสั้น ๆ ๕. พิธีล้างบาปมีจุดประสงค์เพื่ออะไร ๖. พิธีใดมีจุดประสงค์เพื่อระลึกถึงพระเจ้าในศาสนาคริสต์ ๗. วันสำคัญทางศาสนาคริสต์ที่เกี่ยวข้องกับการประสูติของพระเยซูคือวันใด	เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า ๔. พิธีมหาสนิท เป็นพิธีที่ผู้ศรัทธารับประทานขนมปังและดื่มไวน์เพื่อระลึกถึงการเสียสละของพระเยซูคริสต์ ๕. เพื่อลบล้างบาปดั้งเดิม แสดงถึงการเริ่มต้นชีวิตใหม่ในความเชื่อ และการเป็นสมาชิกของศาสนจักร ๖. พิธีมหาสนิท ๗. วันคริสต์มาส (๒๕ ธันวาคม)			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนโดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนา พร้อมถามคำถามสะท้อนคิดเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ๑.๑ การที่นักเรียนได้ศึกษา เรียนรู้เกี่ยวกับพิธีกรรม	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. นักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนโดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนา พร้อมตอบคำถามสะท้อนคิดเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ ๑.๑ ทำให้รู้ว่าศาสนาคริสต์และพุทธมี			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ศาสนาคริสต์ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ของศาสนาคริสต์ ส่งผลดีต่อนักเรียนอย่างไร ๒. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับในชั่วโมงต่อไป ๓. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๔. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตามศักยภาพของนักเรียน	พิธีกรรมที่แตกต่างกัน เราไม่ควรไปลบหลู่หรือดูถูกพิธีของศาสนาอื่น			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑) ใบความรู้

๒) ใบงานที่ ๑๖ ศาสนาคริสต์

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

๑) ใบงานที่ ๑๖ ศาสนาคริสต์

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - อธิบายศาสนพิธีและพิธีกรรมสำคัญของศาสนาคริสต์	ตรวจใบงานที่ ๑๖ ศาสนาคริสต์	ใบงานที่ ๑๖ ศาสนาคริสต์	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - วิเคราะห์พิธีกรรมตามแนวปฏิบัติของศาสนาคริสต์เพื่อนำไปสู่การยอมรับและความเข้าใจซึ่งกันและกัน			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - ตระหนักถึงการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและความเข้าใจซึ่งกันและกัน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) วิเคราะห์พิธีกรรมตามแนวปฏิบัติของศาสนาคริสต์เพื่อนำไปสู่การยอมรับและความเข้าใจซึ่งกันและกันและตระหนักถึงการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและความเข้าใจซึ่งกันและกัน (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน	สังเกต พฤติกรรมการเรียน	แบบสังเกต พฤติกรรมการเรียน	ผ่านเกณฑ์ระดับระดับ ๒

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง ศาสนาคริสต์

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. ยกตัวอย่างศาสนพิธีสำคัญของศาสนาคริสต์ ๑ พิธี พร้อมอธิบายถึงความหมาย จุดประสงค์ วิธีการในการประกอบพิธี	ตอบคำถามได้ถูกต้อง มีการขยายความให้ความเข้าใจได้อย่างชัดเจน	ตอบคำถามได้ถูกต้องบางส่วน	ตอบคำถามได้ไม่ถูกต้อง
๒. นักเรียนสามารถมีเพื่อนเป็นคนที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกันได้หรือไม่ เพราะเหตุใดนักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไรเมื่อต้องอยู่ร่วมกับเพื่อนต่างศาสนา			

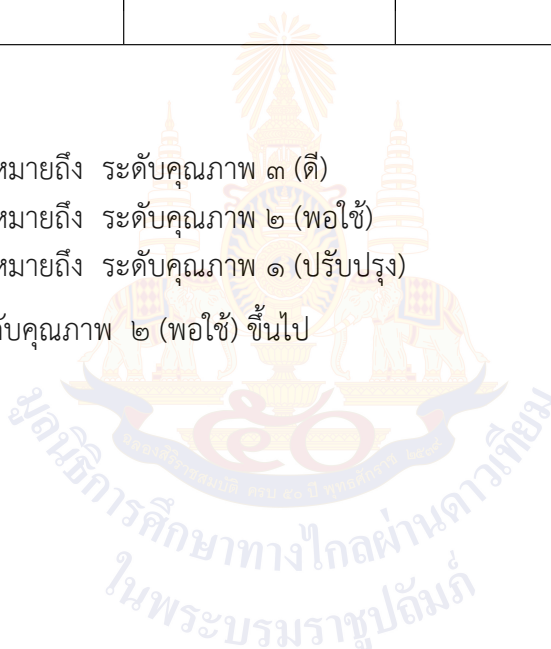
เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๓ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)

คะแนน ๒ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)

คะแนน ๑ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑. ยกตัวอย่างศาสนพิธีสำคัญของศาสนาคริสต์ ๑ พิธี พร้อมอธิบายถึงความหมาย จุดประสงค์ วิธีการในการประกอบพิธี

๒. นักเรียนสามารถมีเพื่อนเป็นคนที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกันได้หรือไม่ เพราะเหตุใดนักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไรเมื่อต้องอยู่ร่วมกับเพื่อนต่างศาสนา

[illegible]

ใบงานที่ ๑๖ ศาสนาคริสต์
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ศาสนาคริสต์
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง : ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ยกตัวอย่างศาสนพิธีสำคัญของศาสนาคริสต์ ๑ พิธี พร้อมอธิบายถึงความหมาย จุดประสงค์ วิธีการในการประกอบพิธี

พิธีเจิมผู้ป่วย คือ ศีลศักดิ์สิทธิ์หนึ่งในเจ็ดของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ทำโดยพระสงฆ์ เพื่ออวยพรผู้ป่วย ให้กำลังใจ เสริมสร้างความหวัง และขอให้หายจากความเจ็บป่วยทั้งกายและใจ
 วัตถุประสงค์ของพิธี

๑. เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับพระพรพรทานในการเผชิญความเจ็บป่วย
 ๒. เพื่อขอการให้อภัยบาป หากผู้ป่วยไม่สามารถรับศีลอภัยบาปได้
 ๓. เพื่อเตรียมจิตใจหากต้องจากโลกนี้ไป
- ขั้นตอนของพิธีเจิมผู้ป่วย
๑. พระสงฆ์อธิษฐานเพื่อขอพรพรทานจากพระเจ้า
 ๒. เจิมน้ำมันศักดิ์สิทธิ์ที่หน้าผากและฝ่ามือของผู้ป่วย
 ๓. กล่าวคำภาวนาเพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการเยียวยาทั้งกายและใจ
 ๔. หากเหมาะสม อาจรวมถึงการให้ศีลมหาสนิทหรือศีลอภัยบาป

๒. นักเรียนสามารถมีเพื่อนเป็นคนที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกันได้หรือไม่ เพราะเหตุใดนักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไรเมื่อต้องอยู่ร่วมกับเพื่อนต่างศาสนา

นักเรียนสามารถมีเพื่อนที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกันได้ เพราะทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนาตามความเชื่อของตนเอง และศาสนาทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี การมีเพื่อนต่างศาสนาเป็นสิ่งที่ดีเพราะช่วยให้เราเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเรียนรู้ที่จะเคารพซึ่งกันและกัน

ใบงานความรู้ เรื่อง ศีลล้างบาป
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ศาสนาคริสต์
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

๑. ความหมายของศีลล้างบาป

ศีลล้างบาป (Baptism) เป็นพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ถือเป็นศีลศักดิ์สิทธิ์ที่ทำให้ผู้รับกลายเป็นสมาชิกของพระศาสนจักรและได้รับการชำระจากบาปกำเนิด (Original Sin) ศีลนี้แสดงถึงการเริ่มต้นชีวิตใหม่ในฐานะคริสตชน

๒. จุดประสงค์ของศีลล้างบาป

๑. ชำระบาป – เชื่อว่าผู้รับศีลจะได้รับการชำระจากบาปกำเนิด
๒. เป็นการเริ่มต้นชีวิตใหม่ในพระคริสต์ – ทำให้เป็นสมาชิกของพระศาสนจักร
๓. รับพระพรพรทานของพระเจ้า – ได้รับพระพรจากพระเจ้าและการนำทางไปสู่ความรอด
๔. เชื่อมโยงกับความตายและการกลับคืนชีพของพระเยซู – เปรียบเสมือนการตายจากบาปและฟื้นคืนชีวิตใหม่ในพระเจ้า

๓. วิธีการประกอบพิธีศีลล้างบาป

พิธีกรรมของศีลล้างบาปอาจแตกต่างกันไปในแต่ละนิกาย แต่โดยทั่วไปจะมีองค์ประกอบดังนี้

๑. การใช้น้ำศักดิ์สิทธิ์ – อาจเป็นการรดน้ำบนศีรษะหรือจุ่มตัวลงในน้ำ
๒. คำประกาศความเชื่อ – ผู้รับศีลหรือพ่อแม่ (ในกรณีทารก) ต้องกล่าวคำปฏิญาณปฏิเสธบาปและประกาศความเชื่อในพระเจ้า
๓. การเจิมด้วยน้ำมันศักดิ์สิทธิ์ – บางนิกายมีการเจิมน้ำมันศักดิ์สิทธิ์เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของพระจิตเจ้า
๔. การสวมเสื้อขาว – แสดงถึงความบริสุทธิ์หลังจากได้รับศีล
๕. จุดเทียนศักดิ์สิทธิ์ – สัญลักษณ์ของแสงสว่างของพระคริสต์ที่นำทางชีวิต

๔. ศีลล้างบาปในแต่ละนิกาย

- โรมันคาทอลิก – ให้ศีลล้างบาปตั้งแต่เด็กทารก โดยใช้วิธีรดน้ำบนศีรษะ
- โปรเตสแตนต์ – บางนิกายให้รับศีลเมื่อบุคคลสามารถประกาศความเชื่อได้เอง
- ออร์ทอดอกซ์ – มักใช้วิธีจุ่มทั้งตัวลงในน้ำ

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

๑. พระคัมภีร์ไบเบิล (มัทธิว ๒๘:๑๙-๒๐) – บันทึกคำสั่งของพระเยซูเกี่ยวกับศีลล้างบาป
๒. เว็บไซต์ Vatican: www.vatican.va
๓. เว็บไซต์ Catholic Online: www.catholic.org
๔. เว็บไซต์ Christian Today: www.christiantoday.com

ใบงานความรู้ เรื่อง ศีลมหาสนิท
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ศาสนาคริสต์
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

๑. ความหมายของศีลมหาสนิท

ศีลมหาสนิท (Eucharist) เป็นหนึ่งในศีลศักดิ์สิทธิ์สำคัญของศาสนาคริสต์ นิกายคาทอลิก โดยหมายถึงพิธีกรรมที่พระเยซูคริสต์ทรงประทานแก่ศิษย์ในพระกระยาหารมื้อสุดท้าย ซึ่งทรงบัญชาให้กระทำเพื่อระลึกถึงพระองค์ พิธีนี้เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนขนมปังและเหล้าองุ่นให้เป็นพระกายและพระโลหิตของพระเยซู เพื่อให้ผู้มีศรัทธาได้รับพระพรพรทาน

๒. จุดประสงค์ของศีลมหาสนิท

- เป็นเครื่องหมายแห่งความรักและความเสียสละของพระเยซู ที่ยอมพลีพระองค์เพื่อไถ่บาปมนุษย์
- เชื่อมโยงผู้เชื่อเข้ากับพระเจ้า ผ่านการรับศีลมหาสนิท
- หล่อเลี้ยงชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ โดยเป็นการรับพระเยซูเข้าไปในจิตใจและร่างกาย
- เสริมสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันของคริสตชน โดยทำให้ผู้ที่รับศีลเป็นส่วนหนึ่งของพระศาสนจักร

๓. ขั้นตอนของพิธีศีลมหาสนิท

๑. พิธีรับศีลอภัยบาป – ผู้รับศีลมหาสนิทควรสารภาพบาปเพื่อเตรียมจิตใจให้บริสุทธิ์
๒. พิธีมิสซาบูชาขอบพระคุณ – ประกอบด้วย
 - บทอ่านพระคัมภีร์ (Liturgy of the Word)
 - การเปลี่ยนขนมปังและเหล้าองุ่นเป็นพระกายและพระโลหิตของพระเยซู
 - การรับศีลมหาสนิท (Communion)
 - บทสวดท้ายและพรจากพระสงฆ์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

- พระคัมภีร์ไบเบิล (Bible) – มัทธิว ๒๖:๒๖-๒๘, มาระโก ๑๔:๒๒-๒๔, ลูกา ๒๒:๑๙-๒๐
- หนังสือคำสอนคาทอลิก (Catechism of the Catholic Church) – หมวด ๑๓๒๒-๑๔๑๙
- เว็บไซต์ของวาติกัน (www.vatican.va)
- เว็บไซต์คาทอลิกไทย (www.catholic.or.th)

ใบงานความรู้ เรื่อง ศีลสมรส
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ศาสนาคริสต์
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

๑. ความหมายของศีลสมรส

ศีลสมรส (Marriage) เป็นหนึ่งในเจ็ดศีลศักดิ์สิทธิ์ของศาสนาคริสต์ ถือเป็นพันธสัญญาระหว่างชายและหญิงที่พระเจ้าทรงเป็นพยาน โดยมีเป้าหมายเพื่อความรัก ความซื่อสัตย์ และการสร้างครอบครัวตามพระประสงค์ของพระเจ้า ศีลสมรสไม่เพียงเป็นการสมรสตามกฎหมายเท่านั้น แต่ยังเป็นการรับพระพรจากพระเจ้าให้ชีวิตคู่ดำเนินไปด้วยความรักและความศรัทธา

๒. จุดประสงค์ของศีลสมรส

๑. ความรักและความซื่อสัตย์ต่อกัน – คู่สมรสต้องรักและซื่อสัตย์ต่อกันตลอดชีวิต
๒. การให้กำเนิดและเลี้ยงดูบุตร – สนับสนุนการสร้างครอบครัวและเลี้ยงดูบุตรให้เติบโตในความเชื่อของคริสตศาสนา
๓. เป็นสัญลักษณ์ของพันธสัญญาระหว่างพระเยซูคริสต์กับศาสนจักร – แสดงถึงความรักที่พระเยซูมีต่อศาสนจักร

๓. พิธีกรรมของศีลสมรส

พิธีสมรสในศาสนาคริสต์แตกต่างกันไปตามนิกาย แต่โดยทั่วไปประกอบด้วยขั้นตอนหลักดังนี้

๓.๑ ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

๑. คู่บ่าวสาวกล่าวคำปฏิญาณตนต่อกันต่อหน้าพระเจ้าและบาทหลวง
๒. มีการแลกเปลี่ยนแหวนเป็นสัญลักษณ์ของความรักและความซื่อสัตย์
๓. บาทหลวงอวยพรให้การแต่งงานเป็นไปตามพระประสงค์ของพระเจ้า

๓.๒ ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์

๑. ศาสนาจารย์หรือศิษยาภิบาลเป็นผู้นำพิธี
๒. คู่บ่าวสาวกล่าวคำปฏิญาณตนและแลกเปลี่ยนแหวน
๓. มีการอธิษฐานและอ่านพระคัมภีร์เกี่ยวกับความรักและชีวิตคู่

๔. ความสำคัญของศีลสมรสในสังคมคริสเตียน

- เป็นการรวมชายหญิงให้เป็นหนึ่งเดียวในสายพระเนตรของพระเจ้า
- ส่งเสริมคุณค่าของครอบครัว ความรัก และความรับผิดชอบ
- เป็นรากฐานของสังคมและศาสนา โดยเน้นความสัมพันธ์ที่บริสุทธิ์และมีศีลธรรม

แหล่งอ้างอิง

- คัมภีร์ไบเบิล (The Holy Bible) – พระธรรมเอเฟซัส ๕:๒๒-๓๓
- Catechism of the Catholic Church (CCC) หมวด ๑๖๐๑-๑๖๖๖
- สมาคมพระคริสตธรรมไทย, พันธสัญญาใหม่ฉบับศึกษา
- หนังสือ “ศีลศักดิ์สิทธิ์ในศาสนาคริสต์” โดย สมาคมศาสนศาสตร์คริสเตียน

ใบงานความรู้ เรื่อง พิธีมิสซา
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ศาสนาคริสต์
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

พิธีมิสซา คือ พิธีกรรมสำคัญที่สุดของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก เป็นการระลึกถึงการถวายตัวของพระเยซูคริสต์บนไม้กางเขน และการตั้งศีลมหาสนิท ซึ่งเป็นศูนย์กลางความเชื่อของคริสตชน

วัตถุประสงค์ของพิธีมิสซา

๑. เพื่อระลึกถึงการเสียสละของพระเยซูคริสต์
๒. เพื่อรวมจิตใจของคริสตชนเข้าหาพระเจ้า
๓. เพื่อรับศีลมหาสนิทซึ่งถือเป็นพระกายและพระโลหิตของพระเยซู

ขั้นตอนของพิธีมิสซา (โดยสังเขป)

๑. การเปิดพิธี – พระสงฆ์และผู้ร่วมพิธีเข้าสู่โบสถ์
๒. พิธีแห่งพระวาจา – อ่านพระคัมภีร์และฟังบทเทศน์
๓. พิธีศีลมหาสนิท – การถวายปังและเหล้าองุ่นเป็นตัวแทนพระกายและพระโลหิต
๔. การรับศีลมหาสนิท – ผู้ร่วมพิธีที่เตรียมใจอย่างเหมาะสมจะเข้ารับศีล
๕. การปิดพิธี – พระสงฆ์ให้พรและส่งผู้ร่วมพิธีออกไปประกาศข่าวดี

ความสำคัญ

- เป็นศูนย์รวมของความเชื่อ
- เป็นการมีส่วนร่วมในพระมหาทรมานของพระเยซู
- เป็นพิธีที่นำความสงบสุขทางจิตใจและความสัมพันธ์กับพระเจ้ากลับคืนมา

อ้างอิง

๑. สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. (๒๕๖๐). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ รายวิชาศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม (ศาสนาคริสต์). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ องค์การค้ำของ สกสศ.

๒. คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม. (ม.ป.ป.). พิธีมิสซาคืออะไร? สืบค้นจาก: <https://www.kamsondeedee.com> (หรือเว็บไซต์คริสต์คาทอลิกของไทย)

๓. วัดนักบุญเปโตร สามพราน. (ม.ป.ป.). คำอธิบายพิธีมิสซา. สืบค้นจาก: <https://saintpeter.or.th>

ใบงานความรู้ เรื่อง พิธีเจิมผู้ป่วย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ศาสนาคริสต์
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

พิธีเจิมผู้ป่วย คือ ศีลศักดิ์สิทธิ์หนึ่งในเจ็ดของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ทำโดยพระสงฆ์ เพื่ออวยพรผู้ป่วย ให้กำลังใจ เสริมสร้างความหวัง และขอให้หายจากความเจ็บป่วยทั้งกายและใจ

วัตถุประสงค์ของพิธี

๑. เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับพระพรพรทานในการเผชิญความเจ็บป่วย
๒. เพื่อขอการให้อภัยบาป หากผู้ป่วยไม่สามารถรับศีลอภัยบาปได้
๓. เพื่อเตรียมจิตใจหากต้องจากโลกนี้ไป

ขั้นตอนของพิธีเจิมผู้ป่วย

๑. พระสงฆ์อธิษฐานเพื่อขอพระพรพรทานจากพระเจ้า
๒. เจิมน้ำมันศักดิ์สิทธิ์ที่หน้าผากและฝ่ามือของผู้ป่วย
๓. กล่าวคำภาวนาเพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการเยียวยาทั้งกายและใจ
๔. หากเหมาะสม อาจรวมถึงการให้ศีลมหาสนิทหรือศีลอภัยบาป

ความสำคัญ

- เป็นการแสดงความรักและความเมตตาของพระเจ้า
- ช่วยให้ผู้ป่วยมีพลังใจและความสงบ
- ส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนเห็นความสำคัญของการดูแลกัน

อ้างอิง

๑. สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. (๒๕๖๐). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ รายวิชาศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม (ศาสนาคริสต์). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ องค์การค้ำของ สกสศ.

การจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง ศาสนาอิสลาม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรื่อง พระพุทธศาสนา

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑

รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒

ตัวชี้วัด ม. ๒/๕

เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

อธิบายความแตกต่างของศาสนพิธี พิธีกรรมตามแนวปฏิบัติของศาสนาอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การยอมรับและความเข้าใจซึ่งกันและกัน

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาสำคัญของโลกที่มีหลักปฏิบัติและศาสนพิธีเฉพาะตัว การเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลามช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างทางศาสนา ซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคม ศาสนาอิสลาม เป็นศาสนาที่มีรากฐานมาจากศาสนาเดียวกับศาสนายิวและศาสนาคริสต์ โดยถือว่าเป็นศาสนาเอกเทวนิยม (เชื่อในพระเจ้าองค์เดียว) มีศาสดามุฮัมมัด เป็นศาสดาองค์สุดท้ายที่ได้รับโองการจากพระเจ้า โดยโองการเหล่านี้ถูกรวบรวมไว้ใน คัมภีร์อัลกุรอาน ซึ่งถือเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์สูงสุดของศาสนาอิสลาม หลักคำสอนสำคัญของศาสนาอิสลามมีชื่อว่า หลักศรัทธา ๖ ประการ และ หลักปฏิบัติ ๕ ประการ (หรือเรียกว่า “หลักอิสลาม”) โดยเน้นเรื่องความเชื่อในพระเจ้า ความเมตตา ความยุติธรรม และการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม

การอยู่ร่วมกันของผู้ที่มีศาสนาต่างกันจะเป็นไปได้อย่างราบรื่น หากทุกคนมีความเข้าใจ เคารพกัน และร่วมมือกันสร้างสังคมที่สงบสุข ช่วยให้สังคมสงบสุขและเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

๓. สาระการเรียนรู้

ศาสนาอิสลาม เป็นศาสนาที่มีรากฐานมาจากศาสนาเดียวกับศาสนายิวและศาสนาคริสต์ โดยถือว่าเป็นศาสนาเอกเทวนิยม (เชื่อในพระเจ้าองค์เดียว) มีศาสดามุฮัมมัด เป็นศาสดาองค์สุดท้ายที่ได้รับโองการจากพระเจ้า โดยโองการเหล่านี้ถูกรวบรวมไว้ใน คัมภีร์อัลกุรอาน ซึ่งถือเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์สูงสุดของศาสนาอิสลาม

หลักคำสอนสำคัญของศาสนาอิสลามมีชื่อว่า หลักศรัทธา ๖ ประการ และ หลักปฏิบัติ ๕ ประการ (หรือเรียกว่า “หลักอิสลาม”) โดยเน้นเรื่องความเชื่อในพระเจ้า ความเมตตา ความยุติธรรม และการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม

หลักคำสอนของศาสนาอิสลามมี ๒ หลัก คือ

หลักศรัทธา ๖ ประการ ได้แก่

๑. ศรัทธาต่ออัลลอฮ์ (พระเจ้าองค์เดียว)

๒. ศรัทธาต่อมลาอิกะฮ์ (ทูตสวรรค์)

๓. ศรัทธาต่อคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ (รวมทั้งอัลกุรอาน)

๔. ศรัทธาต่อศาสดาทั้งหลาย (รวมทั้งอาดัม นูห์ อิบรอฮีม มูซา อีซา และมุฮัมมัด)

๕. ศรัทธาต่อวันสิ้นโลกและการฟื้นคืนชีพ

๖. ศรัทธาต่อคุณลักษณะของอัลลอฮ์ (กอดัร)

หลักปฏิบัติ ๕ ประการ (เสาหลักอิสลาม) ได้แก่

๑. การปฏิญาณตนผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามต้องประกอบพิธีปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าใดนอกจากอันเลาะห์และมุฮัมหมัดคือศาสนาทูของพระองค์เพื่อแสดงถึงความเชื่อความศรัทธาในอันเลาะห์และมุฮัมหมัด

๒. การละหมาด คือ การสวดมนต์การแสดงความเคารพต่อพระเจ้าซึ่งชาวมุสลิมจะต้องทำการละหมาดวันละ ๕ เวลา คือ ย่ำรุ่งหรือก่อนพระอาทิตย์ขึ้น กลางวัน เย็น พบค่ำ กลางคืน โดยหันหน้าไปทางเมืองมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ในการทำพิธีละหมาดชาวมุสลิมจะต้องแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาดเรียบร้อยสตรีต้องแต่งกายมิดชิดเปิดเผยเฉพาะใบหน้าและฝ่ามือก่อนการทำพิธีละหมาดทุกครั้งต้องทำความสะอาดส่วนต่างๆของร่างกาย การทำพิธีละหมาดนั้นจะทำที่มัสยิดที่บ้านหรือที่ทำงานก็ได้ยกเว้นเฉพาะวันศุกร์บังคับให้ไปที่มัสยิด

๓. การถือศีลอด ศาสนาอิสลามให้ชาวมุสลิมทุกคนต้องถือศีลอด คือ การงดเว้นจากการกิน การดื่มตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนพระอาทิตย์ตก รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ตลอดการละเว้นความชั่วทั้งทางกายวาจาและใจเป็นเวลาหนึ่งเดือนในช่วงเดือน เรมะฎอน ซึ่งหมายถึงเดือน ๙ ของปฏิทินศาสนาอิสลามเพื่อฝึกฝนร่างกายและจิตใจให้มีความอดทนและหนักแน่น

๔. การบริจาคซะกาต หมายถึง การจ่ายทานของชาวมุสลิมผู้มีทรัพย์สินครอบครองหนึ่งปีเพื่อช่วยเหลือคนยากจนเป็นการขัดเกลากจิตใจให้ผู้รู้จักเสียสละและขจัดความตระหนี่ให้พ้นจากจิตใจ

๕. การประกอบพิธีฮัจญ์ หรือการไปแสวงบุญการเดินทางไปปฏิบัติศาสนกิจที่เมืองมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบียซึ่งเป็นพิธีกรรมที่มีข้อจำกัดให้เฉพาะผู้ที่มีความสามารถเท่านั้นคือมีความสามารถพร้อมทั้งทางกาย จิตใจ สติปัญญา และทรัพย์สิน วิธีนี้จะทำในเดือน ๑๒ ของปฏิทินศาสนาอิสลาม

การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมที่นับถือศาสนาต่างกันสามารถทำได้ผ่านแนวทางต่อไปนี้

๑. เคารพและเข้าใจในความแตกต่าง

- ยอมรับว่าศาสนาแต่ละศาสนามีความเชื่อ พิธีกรรม และแนวปฏิบัติที่แตกต่างกัน
- เปิดใจเรียนรู้หลักคำสอนของศาสนาอื่นโดยไม่ตัดสิน

๒. ใช้หลักคุณธรรมสากลเป็นพื้นฐาน

- ทุกศาสนาสอนให้เป็นคนดี มีศีลธรรม เช่น ความเมตตา ความซื่อสัตย์ และการช่วยเหลือผู้อื่น
- เน้นจุดร่วมของศาสนามากกว่าความแตกต่าง

๓. สนับสนุนการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

• ส่งเสริมการจัดกิจกรรมข้ามศาสนา เช่น งานอาสาสมัคร งานบุญ งานช่วยเหลือสังคมที่ทุกศาสนาสามารถมีส่วนร่วมได้

- สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยไม่ใช้ถ้อยคำดูหมิ่นหรือก้าวร้าว

๔. ให้ความสำคัญกับกฎหมายและสิทธิขั้นพื้นฐาน

- เคารพสิทธิและเสรีภาพของแต่ละบุคคลในการนับถือศาสนา
- หลีกเลี่ยงการเลือกปฏิบัติหรือกีดกันทางศาสนา

๕. ส่งเสริมการศึกษาที่เปิดกว้าง

- ให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ อย่างเป็นกลางในหลักสูตรการศึกษา
- นำเสนอข่าวสารและตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของผู้ที่มีศาสนาต่างกัน เช่น ข่าวเกี่ยวกับศาสนสถานที่เปิดให้ทุกศาสนาใช้ร่วมกัน หรือการที่ผู้นับถือศาสนาต่างกันช่วยเหลือกันในยามวิกฤต

การอยู่ร่วมกันของผู้ที่มีศาสนาต่างกันจะเป็นไปได้อย่างราบรื่น หากทุกคนมีความเข้าใจ เคารพกัน และร่วมมือกันสร้างสังคมที่สงบสุข ช่วยให้สังคมสงบสุขและเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- อธิบายศาสนพิธีและพิธีกรรมสำคัญของศาสนาอิสลาม

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- สรุปสาระสำคัญของศาสนพิธีตามแนวปฏิบัติของศาสนาอิสลาม

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- ตระหนักถึงการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและความเข้าใจซึ่งกันและกัน

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

สรุปสาระสำคัญของศาสนพิธีตามแนวปฏิบัติของศาสนาอิสลาม เพื่อนำไปสู่การยอมรับและความเข้าใจซึ่งกันและกันและตระหนักถึงการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและความเข้าใจซึ่งกันและกัน (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

- ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

- ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้

๖. มุ่งมั่นในการทำงาน

- ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง ศาสนาอิสลาม หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน สรุปสาระสำคัญของศาสนาอิสลาม เพื่อนำไปสู่การยอมรับและความเข้าใจซึ่งกันและกันและตระหนักถึงการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและความเข้าใจซึ่งกันและกัน (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒) ด้านความรู้ - อธิบายศาสนาอิสลามและพิธีกรรมสำคัญของศาสนาอิสลาม ด้านทักษะ/กระบวนการ - สรุปสาระสำคัญของศาสนาตามแนวปฏิบัติของศาสนา	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. ครูให้นักเรียนดูวิดีโอ ตลาดนัดรอมฎอน พุทธวัฒนธรรมกันได้ ข้าวเจาะย่อยโลก ๑๕ มี.ค. ๖๕ เวลา ๔.๔๙ นาที (https://www.youtube.com/watch?v=GtCvodAoLhU) ๒. ครูตั้งคำถามกระตุ้นการเรียนรู้ ๒.๑ นักเรียนเคยได้ยินคำว่า เดือนรอมฎอนหรือไม่ เดือนรอมฎอนคืออะไร ๒.๒ ในตลาดรอมฎอนที่ส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมไปเดินซื้ออาหารกัน คนไทยพุทธสามารถไปเดินซื้ออาหารร่วมด้วยได้หรือไม่ เพราะเหตุใด ๒.๓ ตลาดรอมฎอนแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาในสังคมไทยอย่างไร	ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที) ๑. นักเรียนดูวิดีโอ ตลาดนัดรอมฎอน พุทธวัฒนธรรมกันได้ ข้าวเจาะย่อยโลก ๑๕ มี.ค. ๖๕ ๒. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นการเรียนรู้(แนวคำตอบของนักเรียน) ๒.๑ เป็นตลาดที่จัดขึ้นในช่วงเดือนรอมฎอนของชาวมุสลิม มีอาหารขายมากมาย โดยเฉพาะอาหารที่นิยมกินเวลาละศีลอด ๒.๒ คนไทยพุทธก็สามารถไปเดินได้ เพราะเป็นตลาดที่เปิดให้ทุกคนเข้าถึง และมีอาหารอร่อยหลากหลายที่ใครก็สามารถซื้อได้ ๒.๓ แสดงถึงความกลมเกลียวและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคมที่มีความหลากหลายทางศาสนา	๑. ใบความรู้ ๒. วิดีโอ	ใบงานที่ ๑๗ เรื่อง พิธีกรรมของศาสนาอิสลาม	ตรวจใบงานที่ ๑๗ เรื่อง พิธีกรรมของศาสนาอิสลาม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง ศาสนาอิสลาม หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
อิสลาม เพื่อนำไปสู่การยอมรับและความเข้าใจซึ่งกันและกัน ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม เห็นคุณค่าของการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและความเข้าใจซึ่งกันและกัน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้	ขั้นสอนและขั้นปฏิบัติ (๔๐ นาที) ๑. ครูเล่าเรื่อง “โศกนาฏกรรมกับหลวงพ่ोजิต” “ที่หมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในภาคใต้ มีชาวพุทธและชาวมุสลิมอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ในหมู่บ้านนี้มีโศกนาฏกรรม เป็นผู้นำทางศาสนาอิสลาม และหลวงพ่ोजิต เป็นพระที่ชาวบ้านเคารพนับถือ อยู่มาวันหนึ่ง มัสยิดในหมู่บ้านต้องการซ่อมแซมหลังคาที่ชำรุด หลวงพ่ोजิตชวนญาติโยมบางส่วนมาช่วยซ่อมหลังคามัสยิดด้วย หลังจากนั้นไม่นาน วัดก็มีงานก่อสร้างศาลาหลังใหม่ ชาวมุสลิมในหมู่บ้านก็ไปร่วมช่วยงาน ทั้งช่วยขนของ แจกน้ำ และช่วยดูแลความสะอาด แม้แต่เด็กนักเรียนในหมู่บ้าน ทั้งชาวพุทธและชาวมุสลิม ต่างก็ร่วมกันเก็บขยะ ปลูกต้นไม้ และเล่นกีฬาในสนามโรงเรียนเดียวกันโดยไม่แบ่งแยกศาสนา ๒. ครูถามคำถามชวนคิด ๒.๑ ถ้าเราเป็นนักเรียนในหมู่บ้านนั้น เราจะสามารถทำอะไรเพื่อช่วยให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข	ขั้นสอนและขั้นปฏิบัติ (๔๐ นาที) ๑. นักเรียนฟังเรื่อง “โศกนาฏกรรมกับหลวงพ่ोजิต” ๒. นักเรียนตอบคำถามชวนคิด (แนวคำตอบของนักเรียน) ๒.๑ ช่วยงานวัดและมัสยิด ทำกิจกรรมกับเพื่อนต่างศาสนา หรือพูดจาดีต่อกัน			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง ศาสนาอิสลาม หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	๒.๒ ถ้ามีเพื่อนต่างศาสนาในห้องเรียน นักเรียนจะ ทำอย่างไรให้เพื่อนรู้สึว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียน ๒.๓ นักเรียนคิดว่าความเข้าใจในศาสนาอื่นมีผลต่อ การลดความขัดแย้งในสังคมอย่างไร ๓. ครูสอนเรื่องพิธีกรรมทางศาสนาอิสลามผ่านกิจกรรม “ตามรอยห้าเสาหลักของศาสนาอิสลาม” ครูอธิบาย วิธีการทำกิจกรรม ๓.๑ ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น ๕ กลุ่ม แต่ละกลุ่มจับ ฉลากรับหัวข้อและใบความรู้เกี่ยวกับศาสนพิธี ได้แก่ • กลุ่มที่ ๑ : การปฏิญาณตน (ชะฮาดะห์) • กลุ่มที่ ๒ : การละหมาด • กลุ่มที่ ๓ : การถือศีลอด • กลุ่มที่ ๔ : การบริจาคซะกาต • กลุ่มที่ ๕ : การประกอบพิธีฮัจญ์ ๓.๒ นักเรียนศึกษาใบความรู้แล้วร่วมกันสรุปตาม หัวข้อดังนี้ - ความหมาย - ขั้นตอนการปฏิบัติ - ความสำคัญ	๒.๒ ชวนคุย เล่นด้วย ไม่ล้อศาสนาเพื่อน ๒.๓ ช่วยให้ไม่เข้าใจผิด ไม่กลัวกัน และไม่ ทะเลาะกัน ๓. นักเรียนเรียนเรื่องพิธีกรรมทางศาสนาอิสลาม ผ่านกิจกรรม “ตามรอยห้าเสาหลักของศาสนา อิสลาม” ๓.๑ นักเรียนแบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม แต่ละกลุ่ม จับฉลากรับหัวข้อและใบความรู้เกี่ยวกับศาสนพิธี ๓.๒ นักเรียนศึกษาใบความรู้แล้วร่วมกันสรุป ตามหัวข้อดังนี้ (แนวทางการนำเสนอ) กลุ่มที่ ๑: การปฏิญาณตน (ชะฮาดะห์) • ความหมายของพิธี: การกล่าวคำปฏิญาณว่า “ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และมุฮัมมัด			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง ศาสนาอิสลาม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
		เป็นศาสนทูตของพระองค์” • ความสำคัญ: เป็นการแสดงการยอมรับเข้าสู่ศาสนาอิสลาม • การปฏิบัติตนในพิธี: ผู้ที่เปลี่ยนศาสนาต้องกล่าวคำปฏิญาณต่อหน้าพยาน กลุ่มที่ ๒: การละหมาด • ความหมายของพิธี การอธิษฐานต่ออัลลอฮ์วันละ ๕ เวลา • ความสำคัญ : แสดงถึงความเคารพและเชื่อฟังพระเจ้า • เวลาละหมาด: ๑. ฟัจญ์ร – ก่อนพระอาทิตย์ขึ้น ๒. ชุฮ์รี – ตอนเที่ยง ๓. อัสร์ – บ่าย ๔. มัฆริบ – หลังพระอาทิตย์ตก ๕. อิชาห์ – กลางคืน กลุ่มที่ ๓ : การถือศีลอด • คืออะไร : การงดอาหาร น้ำ และพฤติกรรมไม่เหมาะสมตั้งแต่รุ่งเช้าจนพระอาทิตย์ตก			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง ศาสนาอิสลาม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
		• เดือนพิเศษ : เดือนรอมฎอน • เป้าหมาย : ฝึกความอดทน ใจดี และตระหนักถึงผู้ยากไร้ - กลุ่มที่ ๔ : การบริจาคชะกาต • คืออะไร : การบริจาคทรัพย์สินบางส่วนเพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้ • ผู้มีสิทธิรับ: คนจน เด็กกำพร้า ผู้เป็นหนี้ ฯลฯ • เป้าหมาย : สร้างสังคมที่เท่าเทียม - กลุ่มที่ ๕ : การประกอบพิธีฮัจญ์ • คืออะไร : การเดินทางไปยังนครเมกกะเพื่อประกอบพิธีทางศาสนา • เวลา : เดือนซุลฮิจญะห์ (เดือนที่ ๑๒ ของปฏิทินอิสลาม) • เงื่อนไข : ผู้ที่มีความสามารถทางร่างกายและทรัพย์สิน • พิธีกรรมหลัก : เวียนรอบกะบะฮ์, เดินระหว่างซอฟา-มารวะ			
	๓.๓ หลังการนำเสนอครูช่วยเพิ่มเติมและสรุปเนื้อหา	๓.๓ นักเรียนนำเสนอครูเพิ่มเติมและสรุป			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง ศาสนาอิสลาม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๔. ให้นักเรียนทำ ใบงานที่ ๑๙ เรื่อง พิธีกรรมของศาสนาอิสลาม คำชี้แจง : ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ ๑. หากนักเรียนพบเห็นเพื่อนที่กำลังล้อเลียนเพื่อนที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกัน นักเรียนจะอย่างไร เพราะเหตุใด ๒. การที่คนในสังคมที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกันสามารถอยู่ร่วมกันได้ส่งผลอย่างไร	เนื้อหา ๔. นักเรียนทำใบงานที่ ๑๙ เรื่อง พิธีกรรมของศาสนาอิสลาม คำชี้แจง : ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ ๑. นักเรียนควรห้ามเพื่อนและอธิบายว่าเป็นการไม่เคารพผู้อื่น เพราะทุกศาสนาสอนให้มีเมตตาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ๒. ทำให้สังคมสงบสุข เกิดความเข้าใจเคารพซึ่งกันและกัน และลดความขัดแย้ง			
	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. ครูอภิปรายถึงการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาด้วยคำถามกระตุ้นการเรียนรู้ ๑.๑. การที่นักเรียนได้ศึกษา เรียนรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมของศาสนาอิสลาม ส่งผลต่อนักเรียนอย่างไร ๒. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับในชั่วโมงต่อไป	ขั้นสรุป (๕ นาที) ๑. นักเรียนร่วมอภิปรายถึงการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาด้วยการตอบคำถามกระตุ้นการเรียนรู้ ๑.๑ ช่วยส่งเสริมความสงบสุขในสังคม และช่วยให้เราสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความเข้าใจและไม่เกิดความขัดแย้ง			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง ศาสนาอิสลาม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	๓. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม ประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๔. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตาม ศักยภาพของนักเรียน				

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- ๑) ใบงานที่ ๑๗ เรื่อง พิธีกรรมของศาสนาอิสลาม
- ๒) ใบความรู้

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- ๑) ใบงานที่ ๑๗ เรื่อง พิธีกรรมของศาสนาอิสลาม

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - อธิบายศาสนพิธีและพิธีกรรมสำคัญของศาสนาอิสลาม	ใบงานที่ ๑๗ เรื่อง พิธีกรรมของศาสนาอิสลาม	ใบงานที่ ๑๗ เรื่อง พิธีกรรมของศาสนาอิสลาม	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - สรุปสาระสำคัญศาสนพิธีตามแนวปฏิบัติของศาสนาอิสลาม			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - ตระหนักถึงการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและความเข้าใจซึ่งกันและกัน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) - สรุปสาระสำคัญศาสนพิธีตามแนวปฏิบัติของศาสนาอิสลาม เพื่อนำไปสู่การยอมรับและความเข้าใจซึ่งกันและกันและตระหนักถึงการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและความเข้าใจซึ่งกันและกัน (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	สังเกตพฤติกรรมการเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ ๒ ขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง ศาสนาอิสลาม

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
คำชี้แจง : ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ ๑. หากนักเรียนพบเห็นเพื่อนที่กำลังล้อเลียนเพื่อนที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกัน นักเรียนจะอย่างไร เพราะเหตุใด ๒. การที่คนในสังคมที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกันสามารถอยู่ร่วมกันได้ ส่งผลอย่างไร	ตอบคำถามได้ถูกต้อง มีการขยายความให้มีความเข้าใจได้อย่างชัดเจน	ตอบคำถามถูกต้องบางส่วน	ตอบคำถามไม่ถูกต้อง

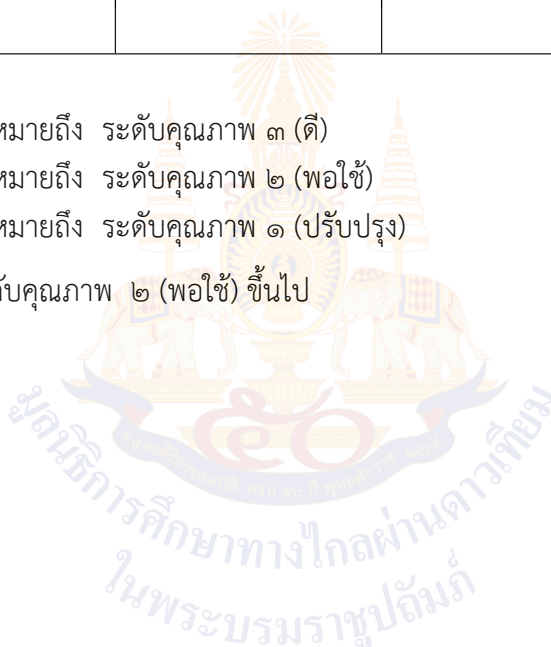
เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๓ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)

คะแนน ๒ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)

คะแนน ๑ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบงานที่ ๑๗ พิธีกรรมของศาสนาอิสลาม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง ศาสนาอิสลาม
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง : ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. หากนักเรียนพบเห็นเพื่อนที่กำลังล้อเลียนเพื่อนที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกัน นักเรียนจะอย่างไร เพราะเหตุใด

.....

.....

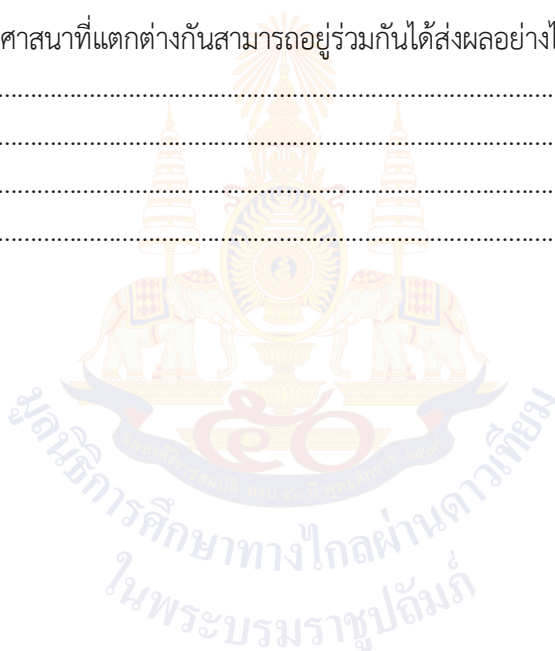
.....

๒. การที่คนในสังคมที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกันสามารถอยู่ร่วมกันได้ส่งผลอย่างไร

.....

.....

.....

เฉลย ใบงานที่ ๑๗ พิธีกรรมของศาสนาอิสลาม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง ศาสนาอิสลาม
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

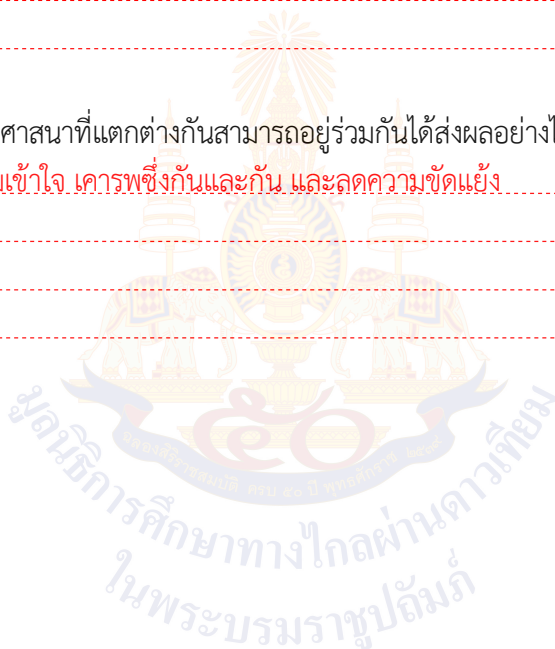
คำชี้แจง : ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. หากนักเรียนพบเห็นเพื่อนที่กำลังล้อเลียนเพื่อนที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกัน นักเรียนจะอย่างไร เพราะเหตุใด

นักเรียนควรห้ามเพื่อนและอธิบายว่าเป็นการไม่เคารพผู้อื่น เพราะทุกศาสนาสอนให้มีเมตตาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

๒. การที่คนในสังคมที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกันสามารถอยู่ร่วมกันได้ส่งผลอย่างไร

ทำให้สังคมสงบสุข เกิดความเข้าใจ เคารพซึ่งกันและกัน และลดความขัดแย้ง

ใบความรู้เรื่อง การปฏิญาณตนของศาสนาอิสลาม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง ศาสนาอิสลาม
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ความหมายของการปฏิญาณตน

การปฏิญาณตนในศาสนาอิสลามเรียกว่า ชาฮาดะห์ (Shahada, الشَّهَادَة) เป็นหนึ่งในห้าเสาหลักของศาสนาอิสลาม (Five Pillars of Islam) และถือเป็นพื้นฐานสำคัญของความเป็นมุสลิม เป็นการแสดงออกถึงความศรัทธาและยืนยันตนว่าเป็นผู้ที่เชื่อในอิสลามโดยสมบูรณ์

ข้อความปฏิญาณตน (ชาฮาดะห์)

คำปฏิญาณตนของศาสนาอิสลามมีเนื้อหา ดังนี้ “ลาอิลลาฮะ อิลลัลลอฮ์ มุฮัมมัดรูซุลลลอฮ์”
 ความหมาย : “ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และมุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของอัลลอฮ์” คำกล่าวนี้เป็นหัวใจสำคัญของศาสนาอิสลาม ผู้ที่กล่าวและเชื่อมั่นในใจถือเป็นมุสลิมโดยสมบูรณ์

องค์ประกอบสำคัญของการปฏิญาณตน

๑. การยอมรับว่ามีพระเจ้าเพียงองค์เดียว

- มุสลิมเชื่อว่าอัลลอฮ์เป็นพระเจ้าเพียงองค์เดียว ไม่มีสิ่งใดเทียบเคียงได้

๒. การยืนยันว่านบีมุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของอัลลอฮ์

- นบีมุฮัมมัดเป็นศาสนทูตที่อัลลอฮ์ส่งมาเพื่อนำทางมนุษย์ไปสู่หนทางที่ถูกต้อง

๓. การกล่าวปฏิญาณด้วยความศรัทธา

- ต้องกล่าวด้วยหัวใจที่เชื่อมั่น ไม่ใช่เพียงคำพูดทางกายภาพ

ความสำคัญของการปฏิญาณตน

- เป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นมุสลิม
- แสดงถึงความศรัทธาและความเชื่อมั่นในอิสลาม
- เป็นเงื่อนไขเบื้องต้นในการเข้าสู่ศาสนาอิสลาม
- เป็นหลักการที่ต้องยึดถือและปฏิบัติตลอดชีวิต

สถานการณ์ที่ใช้การปฏิญาณตน

๑. ผู้ที่ต้องการเปลี่ยนศาสนาเป็นอิสลาม

- จะต้องกล่าวชาฮาดะห์ต่อหน้าพยานที่เป็นมุสลิม

๒. ในการละหมาด

- การปฏิญาณตนถือเป็นส่วนหนึ่งของการละหมาดที่มุสลิมต้องกล่าว

๓. ก่อนเสียชีวิต

- หากเป็นไปได้ มุสลิมควรกล่าวชาฮาดะห์ก่อนเสียชีวิต

ข้อคิดจากการปฏิญาณตน

- การปฏิญาณตนไม่ใช่เพียงแค่คำพูด แต่ต้องมีศรัทธาและปฏิบัติตามคำสอนของอิสลาม
- มุสลิมต้องดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาเพื่อรักษาความศรัทธา
- เป็นหลักคำสอนที่ส่งเสริมให้มนุษย์เชื่อในพระเจ้าสูงสุดและดำเนินชีวิตในทางที่ดีงาม

ใบความรู้เรื่องการละหมาดของศาสนาอิสลาม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง ศาสนาอิสลาม
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ความหมายของการละหมาด

ละหมาด (الصلاة - As-Salat) คือ การนมัสการพระเจ้า (อัลลอฮ์) ตามหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นหนึ่งในเสาหลักของศาสนาอิสลามทั้งห้า (อركانอิสลาม) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตของมุสลิม เพราะเป็นการติดต่อโดยตรงระหว่างผู้ศรัทธากับพระเจ้า

ประเภทของการละหมาด การละหมาดในศาสนาอิสลามแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทหลัก ได้แก่

๑. ละหมาดภาคบังคับ เป็นละหมาดที่มุสลิมต้องปฏิบัติทุกวัน โดยมีทั้งหมด ๕ เวลา ได้แก่

- ละหมาดศุบฮิ – ตอนเช้าก่อนพระอาทิตย์ขึ้น (๒ ร็อกอะห์)
- ละหมาดซุฮ์รี – ตอนเที่ยง (๔ ร็อกอะห์)
- ละหมาดอัซรี – ตอนบ่าย (๔ ร็อกอะห์)
- ละหมาดมักริบ – หลังดวงอาทิตย์ตก (๓ ร็อกอะห์)
- ละหมาดอิชาอ์ – ตอนกลางคืน (๔ ร็อกอะห์)

๒. ละหมาดภาคสมัครใจ เป็นละหมาดที่ไม่ได้บังคับ แต่มีผลบุญสูง เช่น

- ละหมาดฏอฮัจญุด (Tahajjud) – ละหมาดกลางดึก
- ละหมาดดุฮา (Dhuha) – ละหมาดช่วงสายของวัน
- ละหมาดญะมาอะห์ (Jama'ah) – ละหมาดรวมกลุ่ม
- ละหมาดอีฎ (Eid prayer) – ละหมาดในวันอีฎิ้ลฟิฏรีและอีฎิ้ลอฎฮา

ขั้นตอนการละหมาด

๑. เตรียมร่างกายและจิตใจ

- อาบน้ำละหมาด (วูฎอ์) ให้สะอาด
- ตั้งจิตใจให้แน่วแน่และมีความเคารพ

๒. เริ่มต้นละหมาด

- ยืนหันไปทางกิบลัต (ทิศทางของกะบะห์ ที่นครมักกะห์)
- กล่าว “ตักบีร์” (الله أكبر - อัลลอฮู อักบร)

๓. การอ่านบทสวดในละหมาด

- อ่านซูเราะห์อัลฟาติฮะห์ (บทแรกของอัลกุรอาน)
- อ่านซูเราะห์อื่น ๆ ตามความเหมาะสม

๔. การรูกูอ์ (ก้มโค้ง)

- ก้มตัวลงโดยให้หลังตรง มีอวางที่เข่า และกล่าวสรรเสริญอัลลอฮ์

๕. การสุญูด (กราบลงพื้น)

- กราบลงโดยให้หน้าผาก สองมือ เข่า และปลายเท้าสัมผัสพื้น

๖. การตะเซะฮุดและสละม

- กล่าวคำปฏิญาณตน (ตะเซะฮุด) และขอพรต่ออัลลอฮ์
- กล่าว “สละม” เพื่อจบละหมาด

ประโยชน์ของการละหมาด

- ด้านจิตใจ – ช่วยให้เกิดความสงบและสมาธิ
- ด้านสังคม – เสริมสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของมุสลิม
- ด้านศีลธรรม – ฝึกฝนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ
- ด้านสุขภาพ – การเคลื่อนไหวในละหมาดช่วยกระตุ้นระบบไหลเวียนโลหิต

ใบความรู้เรื่องการละหมาดของศาสนาอิสลาม
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง ศาสนาอิสลาม
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ความหมายของการละหมาด

ละหมาด (الصلاة - As-Salat) คือ การนมัสการพระเจ้า (อัลลอฮ์) ตามหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นหนึ่งในเสาหลักของศาสนาอิสลามทั้งห้า (อركانอิสลาม) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตของมุสลิม เพราะเป็นการติดต่อโดยตรงระหว่างผู้ศรัทธากับพระเจ้า

ประเภทของการละหมาด

การละหมาดในศาสนาอิสลามแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทหลัก ได้แก่

๑. ละหมาดภาคบังคับ (ฟัรฎู - Farḍ)

เป็นละหมาดที่มุสลิมต้องปฏิบัติทุกวัน โดยมีทั้งหมด ๕ เวลา ได้แก่

- ละหมาดศุบฮิ (Subh/Fajr) – ตอนเช้าก่อนพระอาทิตย์ขึ้น (๒ ร็อกอะห์)
- ละหมาดซุฮรี (Dhuhr) – ตอนเที่ยง (๔ ร็อกอะห์)
- ละหมาดอัซริ (Asr) – ตอนบ่าย (๔ ร็อกอะห์)
- ละหมาดมักริบ (Maghrib) – หลังดวงอาทิตย์ตก (๓ ร็อกอะห์)
- ละหมาดอิชาห์ (Isha) – ตอนกลางคืน (๔ ร็อกอะห์)

๒. ละหมาดภาคสมัครใจ (สุนัต - Sunnah) เป็นละหมาดที่ไม่ได้บังคับ แต่มีผลบุญสูง เช่น

- ละหมาดฏอฮัจญุด (Tahajjud) – ละหมาดกลางดึก
- ละหมาดดุฮา (Dhuha) – ละหมาดช่วงสายของวัน
- ละหมาดญะมาอะห์ (Jama'ah) – ละหมาดรวมกลุ่ม
- ละหมาดอีฎ (Eid prayer) – ละหมาดในวันอีฎิ้ลฟิฏริและอีฎิ้ลอัฎฮา

ขั้นตอนการละหมาด

๑. เตรียมร่างกายและจิตใจ

- อาบน้ำละหมาด (วูฎูอ์) ให้สะอาด
- ตั้งจิตใจให้แน่วแน่และมีความเคารพ

๒. เริ่มต้นละหมาด

- ยืนหันไปทางกิบลัต (ทิศทางของกะบะห์ ที่นครมักกะห์) กล่าว “ตักบีร์” (الله أكبر - อัลลอฮ์ อักบร)

๓. การอ่านบทสวดในละหมาด

- อ่านซูเราะห์อัลฟาติฮะห์ (บทแรกของอัลกุรอาน)
- อ่านซูเราะห์อื่น ๆ ตามความเหมาะสม

๔. การรูกู (ก้มโค้ง)

- ก้มตัวลงโดยให้หลังตรง มีอว้างที่เข่า และกล่าวสรรเสริญอัลลอฮ์

๕. การสุญูด (กราบลงพื้น)

- กราบลงโดยให้หน้าผาก สองมือ เข่า และปลายเท้าสัมผัสพื้น

๖. การตะเซะฮุดและสละม

- กล่าวคำปฏิญาณตน (ตะเซะฮุด) และขอพรต่ออัลลอฮ์
- กล่าว “สละม” เพื่อจบละหมาด

ประโยชน์ของการละหมาด

- ด้านจิตใจ – ช่วยให้เกิดความสงบและสมาธิ
- ด้านสังคม – เสริมสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของมุสลิม
- ด้านศีลธรรม – ฝึกฝนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ
- ด้านสุขภาพ – การเคลื่อนไหวในละหมาดช่วยกระตุ้นระบบไหลเวียนโลหิต

ใบความรู้เกี่ยวกับการถือศีลอดในศาสนาอิสลาม
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง ศาสนาอิสลาม
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ความหมายของการถือศีลอด

การถือศีลอดคือการงดเว้นจาก การกิน การดื่ม การมีเพศสัมพันธ์ และการกระทำที่ทำให้ศีลอดเสีย ตั้งแต่แสงอรุณ จนถึงดวงอาทิตย์ตกโดยมีเจตนาเพื่อแสดงความศรัทธาต่ออัลลอฮ์

ประเภทของการถือศีลอด

๑. ศีลอดภาคบังคับ

- ศีลอดเดือนรอมฎอน เป็นข้อบังคับสำหรับมุสลิมที่มีคุณสมบัติครบถ้วน
- ศีลอดชดใช้ (กัศร) เช่น กรณีที่ละเมิดศีลอดเดือนรอมฎอนโดยไม่มีเหตุอันสมควร
- ศีลอดที่เป็นเงื่อนไขของการชดใช้ เช่น การผิดคำสาบาน

๒. ศีลอดที่เป็นสุนนะฮ์ (การถือศีลอดที่แนะนำ)

- ศีลอดในวันจันทร์และวันพฤหัสบดี
- ศีลอด ๖ วันในเดือนเซาวาล (หลังเดือนรอมฎอน)
- ศีลอดวันอารอฟะฮ์ (๙ ชุลฮิจญะฮ์ สำหรับผู้ที่ไม่ได้ทำฮัจญ์)
- ศีลอดวันอาซูรอ (๑๐ มุฮัรรอม) และควรถือในวันที่ ๙ หรือ ๑๑ ด้วย

๓. ศีลอดที่เป็นมักรูฮ์ (ไม่แนะนำ)

- ถือศีลอดในวันศุกร์วันเดียวโดยไม่มีวันก่อนหรือหลัง
- ถือศีลอดในวันเสาร์โดยไม่มีเหตุผล

๔. ศีลอดที่เป็นฮะรอม (ต้องห้าม)

- ถือศีลอดในวันอีฎิ้ลฟิตริ (หลังรอมฎอน) และอีฎิ้ลอฎฮา
- ถือศีลอดในวันตารีค

คุณสมบัติของผู้ที่ต้องถือศีลอดรอมฎอน

๑. เป็นมุสลิม
๒. บรรลุนิติภาวะ (มุคัลลัฟ)
๓. มีสติสัมปชัญญะ
๔. มีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคภัยแรง
๕. ไม่อยู่ในช่วงเดินทางไกลที่อนุญาตให้ละศีลอด
๖. สำหรับสตรี ต้องไม่อยู่ในช่วงมีประจำเดือนหรือหลังคลอด

การเริ่มและสิ้นสุดศีลอดในแต่ละวัน

- เริ่มศีลอดหลังจากรับประทาน ซะฮูร (سحر) ซึ่งเป็นมื้ออาหารก่อนฟ้าสาง
- งดเว้นจากอาหาร น้ำ และกิจกรรมที่ทำให้ศีลอดเสีย
- สิ้นสุดศีลอดเมื่อดวงอาทิตย์ตก และละศีลอดด้วยอินทผลัมหรือน้ำ (อิฟฏอร - إفطار)

ประโยชน์ของการถือศีลอด

- ทางศาสนา : เป็นการปฏิบัติตามคำสั่งของอัลลอฮ์ เสริมสร้างความศรัทธา
- ทางจิตใจ : ฝึกความอดทน เสริมสร้างวินัย และลดกิเลส
- ทางสังคม : สร้างความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ยากไร้
- ทางสุขภาพ : ส่งเสริมระบบย่อยอาหาร ลดความเสี่ยงต่อโรคบางชนิด

การละเมิดศีลอดและผลที่ตามมา

- กิน ดื่ม หรือมีเพศสัมพันธ์โดยเจตนา ต้องถือศีลอดชดใช้ (กัศร) และกาเฟะเราะฮ์
- ถ้าเป็นเหตุสุดวิสัย (ลืมหรือจำเป็น) สามารถถือศีลอดต่อได้
- สำหรับผู้ที่มีเหตุจำเป็น เช่น ป่วยหนัก เดินทาง สามารถละศีลอดและชดใช้ภายหลังได้

ศีลอดในเดือนรอมฎอนและวันสำคัญ

- เดือนรอมฎอนเป็นเดือนแห่ง การประทานอัลกุรอาน
- มีการทำความดีในคืนนี้มีผลบุญมากกว่าพันเดือน

ใบความรู้เกี่ยวกับการถือศีลอดในศาสนาอิสลาม
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง ศาสนาอิสลาม
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ความหมายของการบริจาคทาน

การบริจาคทานในศาสนาอิสลามเป็นการให้เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ขัดสนและเป็นการชำระจิตใจของผู้ให้ให้บริสุทธิ์จากความตระหนี่ถี่เหนียว แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทหลัก ได้แก่

๑. ซะกาต การบริจาคที่เป็นข้อบังคับตามหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งมุสลิมที่มีทรัพย์สินถึงเกณฑ์ (นิศอบ) ต้องจ่ายให้กับผู้ที่มีสิทธิได้รับ

๒. ซอดาเกาะฮ์ การบริจาคที่สมัครใจ ไม่มีข้อบังคับ ผู้บริจาคสามารถให้ได้ทุกเมื่อเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น

ซะกาต (Zakat) – การบริจาคภาคบังคับ

๑. ความสำคัญของซะกาต

- เป็นเสาหลักหนึ่งในห้าเสาของศาสนาอิสลาม
- เป็นการทำให้ทรัพย์สินบริสุทธิ์และช่วยลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
- แสดงถึงความเมตตาและความรับผิดชอบต่อสังคม

๒. เงื่อนไขของซะกาต

- ผู้ที่ต้องจ่ายซะกาตต้องเป็นมุสลิมที่มีทรัพย์สินถึงเกณฑ์ (นิศอบ)
- ครบหนึ่งปีตามปฏิทินอิสลาม (อิจเราะห์ศักราช)
- จ่ายเป็นสัดส่วน ๒.๕% ของทรัพย์สินที่ถือครอง เช่น เงิน ทองคำ สัตว์เลี้ยง พืชผลทางการเกษตร

๓. ผู้ที่มีสิทธิได้รับซะกาต อัลกุรอานกำหนดไว้ ๘ ประเภท ได้แก่

๑. คนยากจน
๒. คนขัดสน
๓. ผู้ทำหน้าที่จัดเก็บซะกาต
๔. ผู้ที่ต้องการได้รับการชักชวนเข้าสู่อิสลาม
๕. ผู้เป็นไทจากการเป็นทาส
๖. ผู้ที่เป็นหนี้และไม่สามารถชำระได้
๗. ผู้ทำหน้าที่ในหนทางของอัลลอฮ์
๘. ผู้เดินทางที่ขาดแคลน

ซอดาเกาะฮ์ (Sadaqah) – การบริจาคตามสมัครใจ

๑. ความสำคัญของซอดาเกาะฮ์

- เป็นการทำความดีเพื่อแสวงหาความโปรดปรานจากอัลลอฮ์
- ส่งเสริมความเมตตาและความรักในสังคม
- ไม่จำกัดเฉพาะเงินทอง แต่รวมถึงการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบอื่น

๒. ตัวอย่างของซอดาเกะฮิ

- การให้อาหารแก่คนยากไร้
- การสร้างโรงเรียน มัสยิด หรือโรงพยาบาล
- การให้น้ำดื่ม
- การกล่าวถ้อยคำที่ดีหรือช่วยเหลือผู้อื่น

ประโยชน์ของการบริจาคทานในอิสลาม

- ช่วยลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
- สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในสังคม
- ทำให้จิตใจบริสุทธิ์และลดความตระหนี่
- ส่งเสริมให้เกิดความเมตตาและเห็นอกเห็นใจ

ใบความรู้ เรื่อง การแสวงบุญของศาสนาอิสลาม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง ศาสนาอิสลาม
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ความหมายของการแสวงบุญ

การแสวงบุญในศาสนาอิสลามเรียกว่า “ฮัจญ์” ซึ่งเป็นหนึ่งในหลักปฏิบัติสำคัญ ๕ ประการของศาสนาอิสลาม (เสาหลักของอิสลาม) ที่ชาวมุสลิมทุกคนที่มีความสามารถทางร่างกายและการเงินต้องปฏิบัติอย่างน้อยครั้งหนึ่งในชีวิต โดยเป็นการเดินทางไปประกอบพิธีที่นครมักกะห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย นอกจากฮัจญ์แล้ว ยังมี “อุมเราะห์” (Umrah) ซึ่งเป็นการแสวงบุญเช่นกันแต่ไม่มีข้อบังคับให้ต้องกระทำ และสามารถทำได้ตลอดปี ต่างจากฮัจญ์ที่มีระยะเวลาที่กำหนด

ความสำคัญของการแสวงบุญ

๑. เป็นการเชื่อฟังพระเจ้า ฮัจญ์เป็นข้อบังคับที่พระเจ้า (อัลลอฮ์) กำหนดให้ผู้มีความสามารถต้องปฏิบัติ
๒. เป็นการรวมตัวของชาวมุสลิมทั่วโลก – ผู้แสวงบุญมาจากทุกประเทศ สวมชุดสีขาวที่เรียบง่ายเท่าเทียมกัน แสดงถึงความเป็นหนึ่งเดียวของอิสลาม
๓. เป็นการลบล้างบาป – ฮัจญ์ที่สมบูรณ์ทำให้ผู้แสวงบุญได้รับการอภัยโทษจากพระเจ้า
๔. เป็นโอกาสในการฝึกความอดทนและความเสียสละ – การเดินทางและการประกอบพิธีต้องใช้ความพยายาม ความอดทน และการมีจิตใจที่บริสุทธิ์

ขั้นตอนของพิธีฮัจญ์

พิธีฮัจญ์มีขึ้นในเดือนซุลฮิจญะห์ (เดือนที่ ๑๒ ตามปฏิทินอิสลาม) และมีขั้นตอนสำคัญดังนี้

๑. การตั้งเจตนา (อิห์รอม) ผู้แสวงบุญเปลี่ยนเป็นชุดอิห์รอม (ชายสวมผ้าขาว ๒ ผืน หญิงแต่งกายสุภาพ) และกล่าวเจตนาเพื่อเริ่มพิธี
๒. การเวียนรอบกะบะห์ (ตอวาฟ) เดินเวียนรอบอาคารกะบะห์ ๗ รอบที่มีสยิดอัลฮะรอม
๓. การเดินระหว่างเนินเขาเซฟาและมัรวะห์ (เซอี) วิ่งเหยาะ ๆ ๗ รอบ ระหว่างสองเนินเขา เพื่อรำลึกถึงฮาการ์ (ภรรยาของศาสดาอิบราฮิม)
๔. การไปทุ่งอะรอฟะห์ จุดสำคัญที่สุดของฮัจญ์ ผู้แสวงบุญยืนภาวนาต่อพระเจ้าตั้งแต่เที่ยงจนพระอาทิตย์ตก
๕. การพักที่มูซดาลิฟะห์ เก็บก้อนหินเพื่อใช้ในการขว้างเสาหินในวันต่อมา
๖. การขว้างเสาหิน (ญะมะรอต) ขว้างหินใส่เสาหินเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของการต่อต้านมารร้าย
๗. การเชือดสัตว์ (กูรบานี) ผู้แสวงบุญเชือดสัตว์เป็นการรำลึกถึงการเสียสละของศาสดาอิบราฮิม
๘. การโกนศีรษะ (ตะฮัลลุล) ชายโกนศีรษะหรือเล็มผม หญิงเล็มปลายผม
๙. การเวียนรอบกะบะห์รอบสุดท้าย (ตอวาฟอัลวิดาอ์) – เป็นการอำลานครมักกะห์ก่อนเดินทางกลับ

ข้อคิดจากการแสวงบุญ

- สอนให้เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน การแต่งกายและปฏิบัติพิธีกรรมแสดงถึงความเสมอภาคของมนุษย์
- ส่งเสริมความเป็นหนึ่งเดียวของมุสลิม ทุกคนเท่าเทียมกันไม่แบ่งเชื้อชาติหรือชนชั้น

การจัดการเรียนรู้ที่ ๒๑ เรื่อง การติดตามแผนการพัฒนาดตนเองครั้งที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรื่อง พระพุทธศาสนา

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑

รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑	รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
ตัวชี้วัด ม. ๒/๘	อธิบายธรรมคุณและข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนา แก้ปัญหาของชุมชนและสังคม
ตัวชี้วัด ม. ๒/๙	เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือ วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม และวิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ
ตัวชี้วัด ม. ๒/๑๑	วิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสมในกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒	เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ
ตัวชี้วัด ม. ๒/๑	ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่างๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าการเห็นทุกข์นับเป็นโชคของชีวิต ดังนั้น พระพุทธองค์จึงทรงสอนมนุษย์ให้ การรู้ทุกข์เป็นฐานในการตั้งเป้าหมาย จึงควรพิจารณาดูให้รู้แน่ชัดว่ามีความทุกข์เพราะปัญหาใดบ้าง และควรสำรวจ ตรวจสอบปัญหาชีวิตของตนอยู่เสมอ เมื่อพบแล้วจะต้องหาสาเหตุ กำหนดเป้าหมาย และลงมือแก้ไขปัญหานั้นที่ โดยไม่ประมาทว่าเป็นปัญหาเล็กน้อย เพราะการเรียนรู้ปัญหา การรู้จักตั้งเป้าหมาย และการแก้ปัญหาได้ในแต่ละ ครั้งจะเป็นประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่ยั่งยืนในวันข้างหน้า อีกทั้งยังเป็นการสะสมความสุขและความสำเร็จไป ทีละน้อย การมองเห็นทุกข์จะทำให้เราไม่ประมาท มองความสุขให้เป็นเป้าหมายของชีวิตทำให้ชีวิตมีความหวังและมีกำลังใจในการดำเนินชีวิต และเพื่อก้าวข้ามความทุกข์ไปสู่ความสุขที่เป็นเป้าหมาย พระพุทธองค์จึงทรงสอนให้ ประคับประคองชีวิตให้ดำเนินไปด้วยความไม่ประมาท

๓. สาระการเรียนรู้

อริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมสำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ความจริงอันประเสริฐ คือ ความจริงเรื่องทุกข์ (สภาพที่ทนได้ยาก) เรื่องสมุทัย (เหตุให้เกิดทุกข์) เรื่องนิโรธ (ความดับทุกข์) และเรื่องมรรค (ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์)

อานาปานสติการกำหนดลมหายใจเข้าออกที่เรียกว่าอานาปานสติ เป็นวิธีการฝึกจิตที่สามารถปฏิบัติได้ในทุกโอกาส เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับคนทุกเพศทุกวัย เพราะสามารถกำหนดรู้ลมหายใจ ดูความเคลื่อนไหวของกายคือท้องที่พองหรือยุบตามจังหวะของการหายใจเข้าออกได้ตลอดเวลา ประโยชน์ของอานาปานสติ จิตที่เป็นสมาธิจะมีพลังเข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง และสงบเยือกเย็น

วิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม (หรือวิธีคิดแบบเร้ากุศล) มีการฝึกคิดในทางบวก เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส ช่วยให้ไม่ท้อถอย เกิดความคิดที่จะหาทางออกได้ดีขึ้น นอกจากนั้นคนที่คิดในทางที่เป็นกุศลจะมีมนุษยสัมพันธ์ดี ไม่หวาดระแวงหรือคิดรังเกียจเพื่อนอย่างไร้เหตุผล โดยพยายามค้นหาส่วนดีและนำมาใช้ให้เกิดคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อชีวิตและภารกิจที่ปฏิบัติ

วิธีคิดแบบบรรลธรรมสัมพันธ์ ต้องปฏิบัติตนตามทางสายกลาง ไม่สุดโต่งจนเครียดเกินไป และสบายเกินไป เมื่อมีจุดหมายแล้ว บางครั้งอาจจะพลั้งพลาด หรือผิดพลาดบ้าง ก็ถือเป็นประสบการณ์ที่จะนำมาเป็นบทเรียนของชีวิตในระยะต่อไป

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- บอกเล่าผลของการพัฒนาตนเองตามแผนการพัฒนาที่ได้บอกแผนไว้

๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- วิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนาตนเอง

๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- เห็นความสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

วิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนาตนเองตามแผนการพัฒนาตนเอง โดยเห็นความสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๒.๒.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

- ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

๔. ใฝ่เรียนรู้

- ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้

๖. มุ่งมั่นในการทำงาน

- ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๑ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การติดตามการปฏิบัติ ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน วิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนาตนเองตามแผนการพัฒนาดตนเอง โดยเห็นความสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๒.๒.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒) ด้านความรู้ บอกเล่าผลของการพัฒนาตนเองตามแผนการพัฒนาดตนเองได้บอกแผนไว้ ด้านทักษะกระบวนการ วิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนาตนเอง	ชั้นนำ (๕ นาที) ๑. นักเรียนได้ลองปฏิบัติตามแผนการพัฒนาดตนเองที่วางไว้หรือไม่ • ถ้าได้ลองแล้ว รู้สึกอย่างไรกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น • สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้ลองทำตามแผนที่วางไว้เพราะอะไร	ชั้นนำ (๕ นาที) ๑. นักเรียนตอบคำถาม (แนวคำตอบนักเรียน) กรณีที่ได้ลองปฏิบัติ “ได้ลองปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ โดยการหายใจลึก ๆ และควบคุมอารมณ์ก่อนตอบได้ รู้สึกว่าตัวเองใจเย็นขึ้น ไม่ทำให้สถานการณ์แย่ลง และรู้สึกภูมิใจที่สามารถจัดการอารมณ์ได้ดีขึ้น” กรณีที่ยังไม่ได้ลองปฏิบัติ ไม่ได้ลองทำตามแผนที่วางไว้ เพราะตอนนั้นรู้สึกโกรธมากจนลืมสิ่งที่เคยวางแผนไว้ จึงเผลอตอบโต้กลับไปก่อน พอเวลาผ่านไปจึงนึกขึ้นได้ว่าควรควบคุมอารมณ์ให้ดีกว่านี้ และอยากจะพยายามให้มากขึ้นในครั้งหน้า	-	-	-
	ขั้นสอนและขั้นปฏิบัติ (๔๐ นาที) ๑. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มและอภิปรายเกี่ยวกับประสบการณ์การพัฒนาดตนเองในสัปดาห์ที่ผ่านมา โดยให้แต่ละกลุ่มสรุปข้อดีและข้อบกพร่องของการปฏิบัติ	ขั้นสอนและขั้นปฏิบัติ (๔๐ นาที) ๑. นักเรียนแบ่งกลุ่มและอภิปรายเกี่ยวกับประสบการณ์การพัฒนาดตนเองในสัปดาห์ที่ผ่านมา โดยให้แต่ละกลุ่มสรุปข้อดีและข้อบกพร่อง			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๑ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การติดตามการปฏิบัติ ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง ๑. เล่าเหตุการณ์ในสัปดาห์ที่ผ่านมา ๒. หลักธรรมที่นำไปปรับใช้ ๓. สามารถทำตามแผนการพัฒนาดตนเองที่วางแผนไว้หรือไม่ (เลือกตอบทำได้/ทำไม่ได้) เพราะเหตุใด ๔. ส่งผลอย่างไร ๕. สิ่งที่ยากพัฒนาในสัปดาห์ต่อไป ๖. วางแผนในสัปดาห์ต่อไปอย่างไร	๑. เพื่อนพูดประชดประชันในกลุ่มแซท ทำให้รู้สึกเสียใจ แต่เลือกที่จะไม่ตอบโต้ทันที และรอคุยเป็นการส่วนตัวแทน ๒. อิทธิบาท ๔ โดยเฉพาะ “จิตตะ” การตั้งใจ ควบคุมอารมณ์ และ “วิมังสา” การพิจารณาหาวิธีรับมือให้เกิดผลดีที่สุด ๓. ทำได้ เพราะตั้งใจฝึกการควบคุมอารมณ์ และเลือกการพูดคุยด้วยเหตุผลแทนการโต้เถียง ๔. ความสัมพันธ์กับเพื่อนไม่เสีย เขาเข้าใจและขอโทษ อีกทั้งเราเองก็รู้สึกภูมิใจที่ควบคุมตัวเองได้ ๕. สิ่งที่ยากพัฒนาในสัปดาห์ต่อไป อยากพัฒนาการฟังให้มากขึ้น เพื่อเข้าใจความรู้สึกของคนอื่นก่อนจะตัดสินหรือแสดงความคิดเห็น ๖. ตั้งใจฟังเวลาคนอื่นพูดให้จบก่อน ไม่ขัดจังหวะ และหลังจากนั้นให้สรุปใจความในใจ เพื่อฝึกความเข้าใจอย่างแท้จริง			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๑ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การติดตามการปฏิบัติ ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
	ขั้นสรุป (๑๐ นาที) ๑. ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนกับเพื่อนว่าอยากจะพัฒนาตนเองเรื่องอะไร ๒. ครูสรุปข้อเรียนรู้จากการประเมินและการนำเสนอ โดยกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้จากประสบการณ์และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ๓. ครูสรุปถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยใช้หลักธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และย้ำเตือนนักเรียนว่าไม่มีใครสมบูรณ์แบบ แต่เราทุกคนสามารถพัฒนาและปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้นได้เสมอ ๔. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับในชั่วโมงต่อไป ๕. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๖. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตามศักยภาพของนักเรียน	ขั้นสรุป (๑๐ นาที) ๑. นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนวทางการพัฒนาตนเองในกลุ่ม ๒. ฟังครูสรุปอย่างตั้งใจ			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑) ใบงานที่ ๑๘ เรื่อง การติดตามการปฏิบัติ ๒

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

๑) ใบงานที่ ๑๘ เรื่อง การติดตามการปฏิบัติ ๒

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - บอกเล่าผลของการพัฒนาตนเองตามแผนการพัฒนาที่ได้บอกแผนไว้	ใบงานที่ ๑๘ เรื่อง การ ติดตามการ ปฏิบัติ ๒	ใบงานที่ ๑๘ เรื่อง การ ติดตามการ ปฏิบัติ ๒	ผ่านเกณฑ์ ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - วิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนาตนเอง			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - เห็นความสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) วิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนาตนเองตามแผนการพัฒนาตนเอง โดยเห็นความสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๒.๒.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	สังเกต พฤติกรรมการ เรียน	แบบสังเกต พฤติกรรมการ เรียน	ผ่านเกณฑ์ ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง การติดตามแผนการพัฒนาดตนเองครั้งที่ ๒

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. เล่าเหตุการณ์ในสัปดาห์ที่ผ่านมา	อธิบายได้ถูกต้อง มี การขยายความให้มีความเข้าใจได้อย่าง ชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มี การอธิบายพอเข้าใจ แต่ยังไม่ละเอียดมากนัก	อธิบายได้ถูกต้อง แต่ การอธิบายยังไม่ค่อย เข้าใจ หรือไม่มีการ อธิบาย
๒. หลักธรรมที่นำไปปรับใช้			
๓. สามารถทำตามแผนการพัฒนาดตนเองที่วางแผนไว้หรือไม่ (เลือกตอบ ทำได้/ทำไม่ได้) เพราะเหตุใด			
๔. ส่งผลอย่างไร			
๕. สิ่งที่ยากพัฒนาในสัปดาห์ต่อไป			
๖. วางแผนในสัปดาห์ต่อไปอย่างไร			

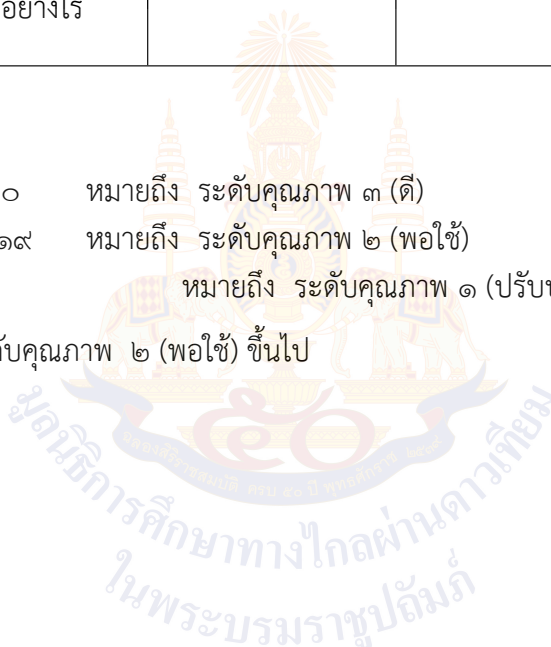
เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๒๐ – ๓๐ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)

คะแนน ๑๐ – ๑๙ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)

คะแนน ๑ – ๙ หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ ผู้สอน

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบงานที่ ๑๘ เรื่อง การติดตามการปฏิบัติ ๒
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๑ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การติดตามการปฏิบัติ ๒
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ชื่อ-นามสกุล : ชั้น..... เลขที่.....

วันที่ :

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. เล่าเหตุการณ์ในสัปดาห์ที่ผ่านมา

.....

.....

.....

๒. หลักธรรมที่นำไปปรับใช้

.....

.....

.....

๓. สามารถทำตามแผนการพัฒนาดตนเองที่วางแผนไว้หรือไม่ (เลือกตอบทำได้/ทำไม่ได้) เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

๔. ส่งผลอย่างไร

.....

.....

.....

๕. สิ่งที่ยากพัฒนาในสัปดาห์ต่อไป

.....

.....

.....

๖. วางแผนในสัปดาห์ต่อไปอย่างไร

.....

.....

.....

เฉลย ใบงานที่ ๑๘ เรื่อง การติดตามการปฏิบัติ ๒
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๑ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การติดตามการปฏิบัติ ๒
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ชื่อ-นามสกุล : ชั้น..... เลขที่.....

วันที่ :

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. เล่าเหตุการณ์ในสัปดาห์ที่ผ่านมา

เพื่อนพูดประชดประชันในกลุ่มแชท ทำให้รู้สึกเสียใจ แต่เลือกที่จะไม่ตอบโต้ทันที และรอคอยเป็นการส่วนตัวแทน

๒. หลักธรรมที่นำไปปรับใช้

อิทธิบาท ๔ โดยเฉพาะ “จิตตะ” การตั้งใจควบคุมอารมณ์ และ “วิมังสา” การพิจารณาหาวิธีรับมือให้เกิดผลดีที่สุด

๓. สามารถทำตามแผนการพัฒนาตนเองที่วางแผนไว้หรือไม่ (เลือกตอบทำได้/ทำไม่ได้) เพราะเหตุใด

ทำได้ เพราะตั้งใจฝึกการควบคุมอารมณ์ และเลือกการพูดคุยด้วยเหตุผลแทนการโต้เถียง

๔. ส่งผลอย่างไร

ความสัมพันธ์กับเพื่อนไม่เสีย เขาเข้าใจและขอโทษ อีกทั้งเราเองก็รู้สึกภูมิใจที่ควบคุมตัวเองได้

๕. สิ่งที่ยอยากพัฒนาในสัปดาห์ต่อไป

อยากพัฒนาการฟังให้มากขึ้น เพื่อเข้าใจความรู้สึกของคนอื่นก่อนจะตัดสินหรือแสดงความเห็น

๖. วางแผนในสัปดาห์ต่อไปอย่างไร

ตั้งใจฟังเวลาคนอื่นพูดให้จบก่อน ไม่ขัดจังหวะ และหลังจากนั้นให้สรุปใจความในใจ เพื่อฝึกความเข้าใจอย่างแท้จริง

การจัดการเรียนรู้ที่ ๒๒ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การสะท้อนคิด

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรื่อง พระพุทธศาสนา

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑

รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๕๐ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑

รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด ม. ๒/๘

อธิบายธรรมคุณและข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนา แก้ปัญหาของชุมชนและสังคม

ตัวชี้วัด ม. ๒/๙

เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือ วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม และวิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด ม. ๒/๑๑

วิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสมในกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒

เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด ม. ๒/๑

ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่างๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าการเห็นทุกข์นับเป็นโชคของชีวิต ดังนั้น พระพุทธองค์จึงทรงสอนมนุษย์ให้ การรู้ทุกข์เป็นฐานในการตั้งเป้าหมาย จึงควรพิจารณาดูให้รู้แน่ชัดว่ามีความทุกข์เพราะปัญหาใดบ้าง และควรสำรวจ ตรวจสอบปัญหาชีวิตของตนอยู่เสมอ เมื่อพบแล้วจะต้องหาสาเหตุ กำหนดเป้าหมาย และลงมือแก้ไขปัญหานั้น โดยไม่ประมาทว่าเป็นปัญหาเล็กน้อย เพราะการเรียนรู้ปัญหา การรู้จักตั้งเป้าหมาย และการแก้ปัญหาได้ในแต่ละ ครั้งจะเป็นประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่ยั่งยืนในวันข้างหน้า อีกทั้งยังเป็นการสะสมความสุขและความสำเร็จไปทีละน้อย การมองเห็นทุกข์จะทำให้เราไม่ประมาท มองความสุขให้เป็นเป้าหมายของชีวิตทำให้ชีวิตมีความหวังและมีกำลังใจในการดำเนินชีวิต และเพื่อก้าวข้ามความทุกข์ไปสู่ความสุขที่เป็นเป้าหมาย พระพุทธองค์จึงทรงสอนให้ ประคับประคองชีวิตให้ดำเนินไปด้วยความไม่ประมาท

๓. สาระการเรียนรู้

อริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมสำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ความจริงอันประเสริฐ คือ ความจริงเรื่องทุกข์ (สภาพที่ทนได้ยาก) เรื่องสมุทัย (เหตุให้เกิดทุกข์) เรื่องนิโรธ (ความดับทุกข์) และเรื่องมรรค (ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์)

อานาปานสติการกำหนดลมหายใจเข้าออกที่เรียกว่าอานาปานสติ เป็นวิธีการฝึกจิตที่สามารถปฏิบัติได้ในทุกโอกาส เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับคนทุกเพศทุกวัย เพราะสามารถกำหนดรู้ลมหายใจ ดูความเคลื่อนไหวของกายคือท้องที่พองหรือยุบตามจังหวะของการหายใจเข้าออกได้ตลอดเวลา ประโยชน์ของอานาปานสติ จิตที่เป็นสมาธิจะมีพลังเข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง และสงบเยือกเย็น

วิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม (หรือวิธีคิดแบบเร้ากุศล) มีการฝึกคิดในทางบวก เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส ช่วยให้ไม่ท้อถอย เกิดความคิดที่จะหาทางออกได้ดีขึ้น นอกจากนั้นคนที่คิดในทางที่เป็นกุศลจะมีมนุษยสัมพันธ์ดี ไม่หาวาระแวงหรือคิดร้ายถึงเพื่อนอย่างไร้เหตุผล โดยพยายามค้นหาส่วนดีและนำมาใช้ให้เกิดคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อชีวิตและภารกิจที่ปฏิบัติ

วิธีคิดแบบบรรลธรรมสัมพันธ์ ต้องปฏิบัติตนตามทางสายกลาง ไม่สุดโต่งจนเครียดเกินไป และสบายเกินไป เมื่อมีจุดหมายแล้ว บางครั้งอาจจะพลั้งพลาด หรือผิดพลาดบ้าง ก็ถือเป็นประสบการณ์ที่จะนำมาเป็นบทเรียนของชีวิตในระยะต่อไป

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๔.๑ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)
 - บอกสิ่งที่ได้เรียนรู้และพัฒนาจากการวางแผนพัฒนาตนเอง
- ๔.๒ ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
 - เขียนสะท้อนความคิดความรู้สึกรู้สึกรู้จากการวางแผนการพัฒนาตนเอง
- ๔.๓ ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)
 - มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๕. สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจากวางแผนการพัฒนาตนเองในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเขียนคำสัญญาหรือการตั้งเป้าหมายในการพัฒนาตนเองอย่างทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาตนเองและเห็นคุณค่าในการตั้งเป้าหมายในชีวิต (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
 - ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา
๔. ใฝ่เรียนรู้
 - ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
 - ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๒ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การสะท้อนคิด

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจากวางแผนการพัฒนาตนเองในอนาคต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเขียนคำสัญญาหรือการตั้งเป้าหมายในการพัฒนาตนเองอย่างทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาตนเองและเห็นคุณค่าในการตั้งเป้าหมายในชีวิต (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒) ด้านความรู้ บอกสิ่งที่ได้เรียนรู้และพัฒนาจากการวางแผนพัฒนาตนเอง	ชั้นนำ (๑๐ นาที) ๑. ครูสุ่มนักเรียน ๒ - ๓ คน ออกมานำเสนอ ดังนี้ ๑.๑ เล่าเหตุการณ์ของตนเอง ๑.๒ การนำหลักธรรมไปปรับใช้ ใช้อย่างไร ๑.๓ ส่งผลคืออะไร	ชั้นนำ (๑๐ นาที) ๑. นักเรียน ๒ - ๓ คน ออกมานำเสนอ (แนวทางการนำเสนอของนักเรียน) ๑.๑ เหตุการณ์ : เมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา มีเหตุการณ์ที่เพื่อนในกลุ่มแซ่พุดประชิดประชันทำให้รู้สึกเสียใจและไม่สบายใจมาก ตอนนั้นแม้จะอยากตอบโต้กลับ แต่ก็เลือกที่จะไม่ตอบทันทีและเก็บไว้เพื่อคุยกับเขาเป็นการส่วนตัวแทน ๑.๒ หลักธรรมที่นำมาใช้ : เหตุการณ์นี้ได้นำหลักธรรมเรื่อง “อิทธิบาท ๔” มาใช้โดยเฉพาะ • จิตตะ คือ ความตั้งใจแน่วแน่ในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ไม่ให้ไหลหลุดหรือโต้ตอบในสิ่งที่จะทำให้สถานการณ์แย่ลง • วิมังสา คือ การพิจารณาไตร่ตรองว่าจะรับมือกับสถานการณ์นี้อย่างไรจึงจะเกิดผลดีที่สุด ๑.๓ ผลที่เกิดขึ้น : การเลือกที่จะไม่ได้ตอบทันที และคุยกับเพื่อนแบบส่วนตัว ทำให้	-	-	-

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๒ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การสะท้อนคิด หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
ด้านทักษะกระบวนการ เขียนสะท้อนความคิด ความรู้สึกรับจากการวางแผน การพัฒนาตนเอง ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม มุ่งมั่นต่อการพัฒนาตนเอง เห็นคุณค่าในการ ตั้งเป้าหมายในชีวิต คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของ ศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียร พยายามในการ เรียน และ เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน		ความสัมพันธ์ไม่เสีย เพื่อนเองก็เข้าใจและขอ โทษกลับมา ทำให้รู้สึกดีและภูมิใจในตัวเองที่ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ สิ่งที่ได้เรียนรู้ : จากเหตุการณ์นี้ทำให้เข้าใจ ว่าการใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะ เรื่องของการควบคุมอารมณ์และการคิดก่อน ตัดสินใจ มีผลดีต่อทั้งตัวเองและความสัมพันธ์ กับผู้อื่นอย่างมาก			
	ขั้นสอนและขั้นปฏิบัติ (๒๐ นาที) ๑. ให้นักเรียนทำใบงานที่ ๒๑ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การสะท้อนคิด ๑. ให้นักเรียนประเมินความพึงพอใจในการพัฒนาตนเองในสัปดาห์ที่ผ่านมา โดยเลือกคะแนน ๓ (มากที่สุด), ๒ (ปานกลาง), ๑ (น้อยที่สุด) พร้อมเขียนเหตุผลและสะท้อนตนเอง เหตุผลและสะท้อนตนเอง ๒. บอกเล่าสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการพัฒนาตนเองในสัปดาห์นี้	ขั้นสอนและขั้นปฏิบัติ (๒๐ นาที) ๑. นักเรียนทำใบงานที่ ๒๑ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การสะท้อนคิด ๑. ประเมินความพึงพอใจในการพัฒนาตนเองในสัปดาห์ที่ผ่านมา (✓) ๓ มากที่สุด เหตุผลและสะท้อนตนเอง สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี เลือกใช้วิธีพูดคุยอย่างมีเหตุผลแทนการโต้เถียง ทำให้สถานการณ์ดีขึ้น และได้รับคำขอโทษจากเพื่อน ๒. การควบคุมอารมณ์ช่วยให้ปัญหาไม่บานปลาย และการพูดคุยอย่างมีเหตุผลทำให้เข้าใจกันมาก			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๒ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การสะท้อนคิด หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เวลา ๕๐ นาที					
จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบ ในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	๓. สะท้อนความคิด / ความรู้สึก ต่อการวางแผน พัฒนาตนเอง ๔. อยากพัฒนาตนเองในเรื่องใดต่อไป เพราะเหตุ ใด ๒. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่ออภิปรายประสบการณ์การ พัฒนาตนเองในช่วงสามสัปดาห์ โดยให้แต่ละกลุ่มสรุปสิ่ง ที่ได้เรียนรู้และแชร์ประสบการณ์กัน และกระตุ้นให้ นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา ตนเอง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรม ในการพัฒนาตนเองในอนาคต	ขึ้น รวมทั้งสร้างความภูมิใจในตัวเองที่สามารถ จัดการกับสถานการณ์ได้ดี ๓. รู้สึกดีที่ได้ตั้งเป้าหมายและทำตามแผนได้จริง การมีแผนทำให้รู้ว่าแต่ละวันควรปรับพฤติกรรม อย่างไร และเมื่อทำสำเร็จแล้วทำให้รู้สึกมั่นใจและ ภูมิใจในตัวเองมากขึ้น ๔. อยากพัฒนาการฟัง เพราะการฟังอย่างตั้งใจจะ ช่วยให้เข้าใจคนอื่นมากขึ้น และลดปัญหาที่เกิด จากการเข้าใจผิด รวมทั้งช่วยให้สามารถสื่อสารได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ๒. การอภิปรายในกลุ่ม กลุ่ม ๑ สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ : จากการแบ่งปัน ประสบการณ์ของแต่ละคนในกลุ่ม เราได้เรียนรู้ ว่าการพัฒนาตนเองไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง ครั้งใหญ่ แค่เริ่มจากการปรับพฤติกรรมเล็ก ๆ เช่น การลดเวลาเล่นโทรศัพท์ หรือการฝึกสมาธิ ทุกวัน ก็ช่วยให้เราจัดการชีวิตได้ดีขึ้น และรู้สึก ภูมิใจกับความก้าวหน้าของตัวเอง กลุ่ม ๒ สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ : กลุ่มเราคิดว่า			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๒ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การสะท้อนคิด

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ รายวิชา สังคมศึกษา ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เวลา ๕๐ นาที

จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อ /แหล่งเรียนรู้	ภาระงาน /ชิ้นงาน	การวัดและ ประเมินผล (วิธีวัด/ เครื่องมือวัด)
	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน			
		การพัฒนาตนเองต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน และ ค่อย ๆ ทำไปทีละขั้น สิ่งสำคัญคือการลงมือทำ อย่างสม่ำเสมอ และไม่ทอดทิ้งเมื่อเจออุปสรรค เช่น หากเหนื่อยก็ให้พัก แต่ต้องไม่ล้มเลิก เป้าหมาย			
	ขั้นสรุป (๑๐ นาที) ๑. ครูสรุปข้อเรียนรู้จากการสะท้อนคิดและการนำเสนอ โดยเน้นถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง ๓. ครูสรุปถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง โดยใช้หลักธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และย้ำเตือนนักเรียนว่าไม่มีใครสมบูรณ์แบบ แต่เราทุก คนสามารถพัฒนาและปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้นได้เสมอ ๔. ครูตรวจผลงานหรือใบงานนักเรียนเพื่อสะท้อนกลับใน ชั่วโมงต่อไป ๕. ครูบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม ประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ๖. ครูให้โอกาสนักเรียนในการแก้ไข/พัฒนางานได้ตาม ศักยภาพของนักเรียน	ขั้นสรุป (๑๐ นาที) ๑. ช่วยกันสรุปข้อเรียนรู้และตั้งใจฟังครูสรุป อย่างตั้งใจ			

๘. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑) ใบงานที่ ๑๙ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การสะท้อนคิด

๙. การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

๑) ใบงานที่ ๑๙ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การสะท้อนคิด

สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K) - บอกสิ่งที่ได้เรียนรู้และพัฒนาจากการวางแผนพัฒนาตนเอง	ตรวจใบงานที่ ๑๙ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การสะท้อนคิด	ใบงานที่ ๑๙ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การสะท้อนคิด	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) - เขียนสะท้อนความคิดความรู้สึกรู้จากการวางแผนการพัฒนาตนเอง			
คุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A) - มุ่งมั่นต่อการพัฒนาตนเอง เห็นคุณค่าในการตั้งเป้าหมายในชีวิต			
สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA) มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจากวางแผนการพัฒนาตนเองในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเขียนคำสัญญาหรือการตั้งเป้าหมายในการพัฒนาตนเองอย่างทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาตนเองและเห็นคุณค่าในการตั้งเป้าหมายในชีวิต (๑.๑.๒, ๑.๓.๑, ๑.๓.๒, ๒.๑.๑, ๓.๑.๑, ๓.๑.๒)			
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	สังเกต พฤติกรรมการเรียน	แบบสังเกต พฤติกรรมการเรียน	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ ๒ ขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน เรื่อง การพัฒนาตนเอง การสะท้อนคิด

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑. ให้นักเรียนประเมินความพึงพอใจในการพัฒนาตนเองในสัปดาห์ที่ผ่านมา พร้อมให้เหตุผล	อธิบายได้ถูกต้อง มี การขยายความให้ความ เข้าใจได้อย่าง ชัดเจน	อธิบายได้ถูกต้อง มี การอธิบายพอเข้าใจ แต่ยังไม่ละเอียดมาก นัก	อธิบายได้ถูกต้อง แต่ การอธิบายยังไม่ค่อย เข้าใจ หรือไม่มีการ อธิบาย
๒. บอกเล่าสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการพัฒนาตนเองในสัปดาห์นี้			
๓. สะท้อนความคิด / ความรู้สึก ต่อการวางแผนพัฒนาตนเอง			
๔. อยากพัฒนาตนเองในเรื่องใดต่อไป เพราะเหตุใด			

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๙ - ๑๒

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๓ (ดี)

คะแนน ๕ - ๘

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้)

คะแนน ๑ - ๔

หมายถึง ระดับคุณภาพ ๑ (ปรับปรุง)

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพ ๒ (พอใช้) ขึ้นไป

๑๐. บันทึกผลหลังสอน*

ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ความสำเร็จ

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อจำกัดการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะ/แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

*หมายเหตุ : ดูแนวคำถามการบันทึกผลหลังสอนสำหรับครูในภาคผนวก ค

ลงชื่อ ผู้สอน
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๑. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ตรวจ
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ใบงานที่ ๑๙ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การสะท้อนคิด
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๒ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การสะท้อนคิด
 รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ชื่อ-นามสกุล : ชั้น : เลขที่

วันที่ :

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้โดยอ้างอิงจากแผนการพัฒนาตนเองที่วางไว้ในสัปดาห์ที่ผ่านมา

๑. ให้นักเรียนประเมินความพึงพอใจในการพัฒนาตนเองในสัปดาห์ที่ผ่านมา โดยเลือกคะแนน ๓ (มากที่สุด), ๒ (ปานกลาง), ๑ (น้อยที่สุด) พร้อมเขียนเหตุผลและสะท้อนตนเอง

() ๓ มากที่สุด () ๒ ปานกลาง () ๑ น้อยที่สุด

เหตุผลและสะท้อนตนเอง

.....

.....

.....

๒. บอกเล่าสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการพัฒนาตนเองในสัปดาห์นี้

.....

.....

.....

๓. สะท้อนความคิด / ความรู้สึก ต่อการวางแผนพัฒนาตนเอง

.....

.....

.....

๔. อยากพัฒนาตนเองในเรื่องใดต่อไป เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

เฉลย ใบงานที่ ๑๙ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การสะท้อนคิด
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๒ เรื่อง การพัฒนาตนเอง การสะท้อนคิด
รายวิชา สังคมศึกษา ๓ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ชื่อ-นามสกุล : ชั้น : เลขที่

วันที่ :

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้โดยอ้างอิงจากแผนการพัฒนาตนเองที่วางไว้ในสัปดาห์ที่ผ่านมา

๑. ให้นักเรียนประเมินความพึงพอใจในการพัฒนาตนเองในสัปดาห์ที่ผ่านมา โดยเลือกคะแนน ๓ (มากที่สุด), ๒ (ปานกลาง), ๑ (น้อยที่สุด) พร้อมเขียนเหตุผลและสะท้อนตนเอง

(☒) ๓ มากที่สุด () ๒ ปานกลาง () ๑ น้อยที่สุด

เหตุผลและสะท้อนตนเอง

สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี เลือกใช้วิธีพูดคุยอย่างมีเหตุผลแทนการโต้เถียง ทำให้สถานการณ์ดีขึ้น และได้รับคำขอโทษจากเพื่อน

๒. บอกเล่าสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการพัฒนาตนเองในสัปดาห์นี้

การควบคุมอารมณ์ช่วยให้ปัญหาไม่บานปลาย และการพูดคุยอย่างมีเหตุผลทำให้เข้าใจกันมากขึ้น รวมทั้งสร้างความภูมิใจในตัวเองที่สามารถจัดการกับสถานการณ์ได้ดี

๓. สะท้อนความคิด / ความรู้สึก ต่อการวางแผนพัฒนาตนเอง

รู้สึกดีที่ได้ตั้งเป้าหมายและทำตามแผนได้จริง การมีแผนทำให้รู้ว่าแต่ละวันควรปรับพฤติกรรมอย่างไร และเมื่อทำสำเร็จแล้วทำให้รู้สึกมั่นใจและภูมิใจในตัวเองมากขึ้น

๔. อยากพัฒนาตนเองในเรื่องใดต่อไป เพราะเหตุใด

อยากพัฒนาการฟัง เพราะการฟังอย่างตั้งใจจะช่วยให้เข้าใจคนอื่นมากขึ้น และลดปัญหาที่เกิดจากการเข้าใจผิด รวมทั้งช่วยให้สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ